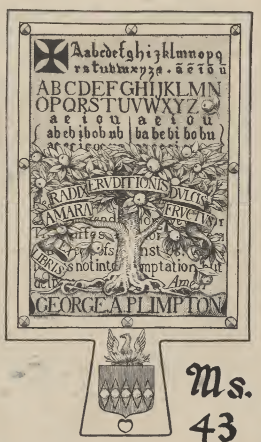

Ms.
43
1175

Columbia University Library
PLIMPTON LIBRARY
The Gift of George A. Plimpton

Ms
933
1175

Plimpton
43

10. JOSEPHUS FLAVIUS. Libri I-XII de antiquitate iudaica, Rufino Aquileiense interprete. *Manuscript on vellum, written in neat and elegant Carolinc semigothic characters in red and black, double columns, executed in France in the second half of the 12th century. 122 leaves* (16⅝ x 11⅝ *inches*). *formed by 15 quires, I-XIV₈. XV₁₀.* ***With several fine large ornamental initials in red blue and green, and a great number in red with ornaments in the same color.*** *Fol. 1r., col. 1:* Incipit liber prologus iosephi in libris iudaice antiquitatis (*in red*). HYSTORIAM disponentibus | non unam nec eandem uideo | eius studii causam.... *fol. 1v., line 38:* ....Hec autem in sacris libris | comperi ita scripta. EXPLICIT PROLOGVS. | (*in red*) Incipit liber antiquitatum Josephi nobilissi | mi hebreorum hystoriographi. *Same fol., col. 2:* IN PRINCIPIO creauit deus caelum et terram. | Sed dum terra.... *Fol. 122. col. 1. line 39:...* Qui cum principatum | sacerdocii tribus annis habuisset defunctus | est: (*in red*) Explicit liber xüus. Josephi. illustris He | breorum hystoriographi de antiquitate iudaica | ab initio mundi usque ad tempora | Machabeorum. *Col. 2, and fol. 122 v. blank.* Folio, calf.

Sæc. XII. [illegible]00

**A very beautiful and interesting manuscript. On the upper margin of the first leaf by a hand of the last years of the 12th century or beginning of the 13th is written in capitals: LIBER: SANCTE: MARIE: VALLIS: LVCENTIS: this shows that the codex belonged already in that early period to the Cistercian Abbey of Vauluisant, Diocesis of Sens (Yonne) founded 27 September 1129, and it was probably written there. Manuscripts of Josephus, especially of such early period, are of extremely rare occurrence.

LIBER SCE MARIE VALLIS LUCENSIS

Incipit prologus iosephi in libris iudaice antiquitatis.

HYSTORIAM disponentibus non unam nec eandem video eius studii causam. sed multas existere. et ab alterutro differentes. Nam quidam eorum sui sermonis pandere volentes et hec gloriam aucupantes. ad partem discipline huius accedunt. Alii vero illis gloriam deferentes. de quibus ipsam conscriptionem esse contigerit in eodem opere ultra virtutem coacti sunt laborare. Quidam autem ipsa rerum necessitate vim passi sunt. ut ea quibus interfuerunt cum agerentur. scriptura colligerent. Multos autem magnitudo rerum utilium in occulto iacentium invitavit. ut hystoriam ex his ad utilitatem deberent proferre communem. Harum itaque quas predixi causarum. due novissime pervenerunt in me. Bellum namque quod inter romanos et nos iudeos fuit. et qui actus eius. quique finis accesserit. ex principio ipse cognoscens narrare coactus sum. propter eos qui veritatem in ipsa conscriptione corrumpunt. Presens autem opus assumpsi. credens etiam dignum studii grecis omnibus apparere. Continebit itaque omnem antiquitatem nostram et conversationis ordinem. ex hebraicis litteris interpretatum. Dudum siquidem cum bella conscriberem proposueram declarare qui fuerint in initio iudei. et quibus sint usi fortunis et per quem legis latorem sint eruditi. hoc quod ad pietatem aliamque virtutis continentiam noscitur attinere. et longis pugnantes temporibus. invitii novissime venerunt ad certamina romanorum. Sed quoniam ingens erat operis eius valde complexio. in proprio solido dividens disponensque principia atque finem. consceptionem ipsam adbreviare temptavi. Tempore namque procedente secundum illud quod solet accidere cogitantibus. in quoque tarditas segniciesque successit tantam arripiendi materiam. in usu extranee lingue. et aliena consuetudine peregrine. Erant autem qui me hystorie desiderio prebuerunt talibus invitarent. et precipue bonorum omnium epafroditus vir eruditissimus. qui universas quidem diligeret disciplinas. maxime autem rerum gestarum cognitione gaudet. cum et ipse utique magnis rebus et multimodis causis interfuisset. et in omnibus mutabilem nature fortitudinem. et immutabilem voluntatem sue virtutis ostenderet. Huic enim viro semper obediens qui utiliter et bene agentium cooperator existeret. ne viderer desidia potius quam optimo labore gaudere. ad hoc me prius armavi. Illud quoque super ea que iam dicta sunt non transitorie cogitata sunt. quia pre hec et de nostra prosapia aliquid tradere nostris volui. et de grecis si qui eorum scire que sunt nostra voluerint comperi. Siquidem quoniam ptholomeorum secundus rex maxime circa disciplinam et librorum collectionem studium habens. in nostra precipue lege plus sue largitatis ostendit. et constitute ius festinavit greca voce transferri. Pontifex vero noster eleazarus nulli virtute secundus. non invidit ut predictum regem hac utilitate privaret. cui omnino forsitan restitisset. nisi patrie nostre congrueret ut nichil bonorum eius remaneret occultum. Ideoque mihi scilicet et ipsi convenire potuit. ut magnam quidem pietatem pontificis imitarer. et ut regie largitati similiter responderetur ab eis qui doctrine amatores esse noscuntur. Neque enim ille omnem descriptionem a translatoribus accepit. quando ea tantummodo que legis sunt his qui ad explanationem missi fuerant alexandriam tradiderunt. Cum sint alia innumera que per sacras litteras indicantur. ut pote quinque milium annorum hystoria in his stilis exposita. et diverse quidem in his continentie sunt. Multe vero civitatum fortune et fortia facta ducum. et mutabilitates conversationum. quod totum ex ipsa precipue hystoria poterit quilibet agnoscere. si eam voluerit lectitare. In qua etiam repperitur quoniam eis qui voluntatem propriam non secuntur. et ea que bene sancita sunt transcendere non presumunt. omnia ad terminum fidei tendentia prospere peraguntur. et honoris felicitas prebetur a deo. Quando vero recesserint aliqui ab huius diligentie veritate. fiunt eis omnia sub inopia que videbantur habundantia constituta. et in calamitatem importabilem eis vertitur. quicquid quasi bonum agere festinabant. Iam itaque eos qui lecturi sunt hos libros exoro. ut voluntatem summittant. et legis latorem nostrum probent. si naturam eius digne considerent. et semper dicentes actus virtutis eius exposuit puram rationem de illo custodiens. ab omni que refertur ab aliis turpitudine fabularum. licet ex longitudine temporis et etate vetustiore potuisset multa figmentorum fallatium habere licentiam. Fuit enim ante nos annos duo milia. in qua longitudine seculi. neque deorum ipsorum generationes poete. nisi forte hominum actus aut leges dicere presumpserunt. Integritatem videlicet eorum que ante scripta sunt. procedens sermo ordine proprio declarabit. Hoc enim facturum me in negotio isto proposui. ut nichil adiciam. nec iterum pretermittam. Quia vero pene omnia ex moseos legis latoris sapientia apud nos pendere noscuntur. necesse michi est pauca de illo predicere. ne quis

legentium querant cur nos sermo studium descriptionis habens. delictis et factis in tantam natura rationem preceserit. Sciendum itaque quoniam legis lator ille omnium rerum necessarium iudicauit: ut quisquis suam uitam bene gubernaturus et legem aliis esset positurus. dei primitus deberet considerare naturam. operaque eius mente contemplaretur: et eius exemplum imitaretur. et quantum uirtutis esset hunc sequi temptaret. Neque enim uel ipsi legis latori fuit sufficiens mens. dum in ipsis utique contemplatione deficeret: nec eis qui conscripturi sunt pro causa uirtutis aliquid prospere uentum erit. nisi prae omnibus doceantur: quia pater omnium et dominus deus existens. et uniuersa respiciens sequentibus se uitam felicissimam prebet. a uirtute uero digredientes maximis calamitatibus subdit. Hoc igitur docere desiderans moyses suos ciues ac populos legis constitutionem non aure communi nec apprius placitis inchoauit: sed ad deum et mundi fabricam eorum erigens mentes. et persuadens quoniam creaturarum terrenarum opus dei perspicuum homines sumus. dum habuisset eos iam ad pietatem obedientes de rebus reliquis eis facillime persuasit. Alii namque legis latores. fabulas sequentes. humanorum delictorum confusione potius in deos suos sacrilego sermone uerterunt: et multam malignis licentiam prebuerunt peccandi. Noster uero legis lator. summam uirtutem deum habere nuntians. infudit hominibus ea participari: et eos qualiter non sapent neque crederent iussit ineuitabiliter castigari. Secundum hoc igitur argumentum: facere hoc examinationem lecturos exoro. Sic enim considerantibus nichil irrationabile dictum nichil ad maiestatem dei atque clementiam uidetur incongruum. Cuncta namque circa naturam rerum affectionem consonam habere noscuntur: alia quidem apto uel simplici in legis latore tangente: alia uero cum sua honestate allegorice proferente. Quecumque autem dici proderat: hec manifesto declarauit. Volentibus autem etiam causas rerum singulas considerare. contemplatione multa nimis et ualde phylosophia reperitur: quod ego nunc quidem dicere suppono: sed deo nobis tempus prebente post hoc opus temptabo conscribere. Conuertar autem ad rerum narrationem: reminiscens primitus eorum que de mundi fabrica moyses dixit. Hec autem in sacris libris comperi ita scripta. EXPLICIT PROLOGUS.

Incipit liber antiquitatum Josephi nobilissimi hebreorum hystoriographi.

IN PRINCIPIO creauit deus celum et terram. Sed dum terra ad aspectum non ueniret. et profunditate tenebrarum celaretur: et spiritus dei desuper portaretur: deus fieri lumen iussit. Quo facto: considerans omnem naturam. separauit lumen et tenebras. Et alie quidem rei nomen imposuit noctem: aliud uero uocauit diem. uespere et mane appellans initium lucis et requiem. Et is quidem est: primus dies. Moyses autem: eum unum dixit. Et licet sufficiam causam rei huius etiam nunc dicere. tamen quia pollicitus sum rationem causarum singularum seorsum tradere: illud tempus ad huius rei interpretationem me necessarium est differre. Post hoc secunda die celum super omnia collocauit: eumque ab aliis distinguens in semetipso constitutum esse precepit. Et ei cristallum circumfigens: humidum eum et pluuialem ad utilitatem que fit ex imbribus terre congrue fabricatus est. Tertia uero die statuit terram: circa eam mare diffundens. Ipsa uero die: repente uirens herba. et semen de terra sunt orta. Quarta autem die ornauit celum sole et luna. aliisque syderibus. motus eis tribuens atque cursus: quibus horarum distinctiones manifeste designarentur. Quinta die animalia natatilia et uolatilia. alia quidem in profundo. alia uero in aere esse constituit: copulans ea ad communionem atque permixtionem plus future: et ut eorum natura multiplicari posset et crescere. Sexta uero die creauit quadrupedum genus. masculum faciens atque feminam: in qua etiam hominem finxit. Ita ergo mundum cunctis sex diebus et omnia que in eo sunt facta: moyses ait septimo die deum ab operibus manuum suarum requieuisse dicens. Unde etiam nos eo die a laboribus proprius uacare dinoscimur: eum sabbatum appellantes: quod nomen requiem hebraica lingua significat. Post septimam uero diem: cepit moyses de homine reddere rationem et de eius natura ita dicens. Finxit deus hominem. puluerem de terra sumens: et in eum spiritum inspirauit et animam. Hic autem homo adam uocatus est: quod nomen hebraica lingua significat rubeus: quoniam conspersa rubea terra factus est. Talis est enim uirgo tellus et uera. Presentauit autem deus ade animalia secundum genus. feminam masculumque demonstrans: et his nomina imposuit: quibus etiam nunc uocantur. Uidens autem deus adam non habentem societatem ad feminam. neque cohabitationem cum utique non esset: delectatus autem in aliis animalibus que copulata uidebantur: uno die eo dormiente auferens costam eius. finxit ei mulierem. Et adam sibi iunctam: cognouit de se fuisse plasmatam. Issa uero ebraica lingua: mulier appellatur. Nomen uero mulieris illius erat eua: quod significat omnium uiuentium

De interpretatione nominis eue.

matrem. Dicit autem deum etiam ad orientem plantaſſe paradyſum: omni germinatione florentem. In hoc etiam eſſe et uite plantationem: aliamque prudentie: qua cognoſceretur quid eſſet bonum. quidue malum. Et in hunc ortum introduxiſſe adam et uxorem eiuſ: precipienſ plantationum eoſ habere ſollicitudinem. Rigatur autem hic ortuſ ab uno flumine circa omnem terram undique perfluente. Hic in quattuor diuiditur parteſ. Et fiſon quidem nomen eſt uni: quod inundationem ſignificat. Qui eductuſ in indiam pelago late diffunditur: quo getha nuncupatur a greciſ. Eufrateſ autem et tygriſ: in mare rubrum feruntur. Vocatur autem eufrateſ quidem foraſ: quod ſignificat diſperſionem ſeu floſ. Tygriſ autem diglat: quod indicat acutum actum aliquid et anguſtum. Gyon autem per egyptum fluenſ: oſtendit eum qui nobiſ ab oriente redditur quem greci appellant nilum.

Interpretatio iiii fluminum paradyſi.

Deus igitur adam et mulieri ex aliiſ quidem plantationibus guſtare precepit: de prudentie uero plantatione uoluit abſtinere. predicenſ contingentibus ex ea perditionem eſſe uenturam. Et dum illo tempore cuncta animalia concordarent. ſerpenſ cohabitanſ cum adam atque muliere: inuidiam habuit in quibus eoſ arbitrabatur feliceſ. obedienteſ utique dei preceptiſ. Quoſ putanſ per inobedientiam calamitati ſuccumbere: perſuaſit mala uoluntate mulieri. ut de prudentie plantatione guſtaret dicenſ in ea eſſe boni malique cognitionem. Quo facto. beatam eiſ uitam. et cui nichil diuine cognitioniſ deeſſet: dicebat accedere. Et ſeduxit quidem mulierem: ut dei mandata contempneret. Que cum ex illa plantatione guſtaſſet et epulatione gauderet: etiam ut ueſceretur ade perſuaſit. Quo facto: cognouerunt ſemetipſoſ eſſe nudoſ. Confuſionemque manifeſtam habenteſ: tegumentum ſibimet inquirebant. Illa namque plantatio: cauſa acuminiſ erat et intellectuſ. Foliiſ ergo fici ſemetipſoſ operuerunt: et hec genitalibus opponenteſ. uidebantur ſibi magiſ eſſe feliceſ. in hiſ que priuſ ſe putabant difficiliuſ inuenire. Deo autem in hortum ueniente. adam equidem priuſ. ne ad eiuſ ueniret alloquium: conſciuſ iniquitatiſ ſue diſceſſit. Deuſ autem intendebat quod egerat. et cauſam requirebat propter quam priuſ eiuſ delectaretur alloquio: poſtea refugeret atque confunderetur. Illo uero nichil loquente eo quod ſe cognouerit dei tranſgreſſum fuiſſe mandatum: dominuſ autem ait. Michi quidem notum eſt de uobiſ. quemadmodum felicem uitam et extra malorum omnium paſſionem habueritiſ. nulla ſollicitudine animum ueſtrum conturbante: cum uobiſ ſponte ad fruendum et ad uoluptatiſ habundantiam orirentur uniuerſa. me prouidente uirentia. ſine labore atque miſeria. Sed nunc maliſ preſentibus ſenectuſ uelox uobiſ adueniet: et non longa uita ſuccedet: quoniam in contumeliam tali uoluntate feciſtiſ. mea mandata preuaricando. Neque enim uirtutiſ cauſa taciturnitate conſtringeriſ: ſed mala conſcientia retineriſ. Adam uero peccati ueniam poſtulabat: rogabatque deum ne eum nimiſ affligeret: et de facto coniugem accuſabat: dicenſ ſe ab ea ſeductum deliquiſſe. Que rurſuſ de ſerpente qui eam ſeduxerat querebatur. Deuſ autem adam uictum conſilio mulieriſ. pene ſubiecit: precipienſ terre ne quicquam eiſ ſponte proferret. ſed laborantibus et operatione contritiſ: alia quidem frugum redderet alia negaret. Euam uero partu et conceptionum doloribus caſtigauit. quoniam adam in quibus ipſa fuerat a ſerpente decepta ſeducenſ: calamitatibus implicauit. Abſtulit autem et ſerpenti uocem. iratuſ eiuſ malicie quam geſſerat in adam: uenenum ei ſub lingua ponenſ: quod eſſet hominibus inimicum. Precepitque ut mulier eiuſ capiti plagaſ inferret: ille uero iacenſ hominibus eſſet aduerſuſ: et interitum facilem eiſ per uindicta portaret. Quem pedibus priuauit: ut uolutatuſ in puluere traheretur. Et deuſ quidem hec eoſ pati precipienſ: tranſmigrauit adam et euam ex horto in aliam regionem. Nati ſunt autem eiſ filii duo: maſculi. Quorum unuſ quidem appellatur cain: quod nomen interpretatum ſignificat poſſeſſionem. Abel autem ſecundus: quod ſignificat nichil hoc. Quibus nate ſunt etiam filie. Germani ſiquidem: diuerſiſ ſtudiiſ luctabantur. Abel quidem iunior iuſticiam colebat: et in omnibus quecumque gerebat deum putabat eſſe preſentem: uirtutique proficiebat. cuiuſ erat conuerſatio paſtoraliſ. Cain autem erat circa alia maligniſſimuſ: et ad lucra ſolummodo ſemper intentuſ. Terram uero primuſ arare comperit: et fratrem huiuſmodi cauſa peremit. Nam cum eiſ placuiſſet ſacrificare deo: cain quidem de culture germinationibus obtulerat fructum: abel autem lac: et primogenita agnorum. Deuſ enim hoc potiuſ ſacrificio delectatuſ eſt. quod ſpontaneiſ et naturaliter ortiſ frugibus fuerat honoratuſ: et non illiſ que ex inuentione hominiſ auari nata uidebantur. Quapropter cain indignatuſ eo quod abel fuiſſet a deo prepoſituſ: fratrem interemit. Quem cum necaſſet et mortuum occultaſſet: credidit latere commiſſum. Deuſ autem ſcienſ quod erat factum uenit ad cain de fratre perquirenſ ubi eſſet. quod eum diebus plurimiſ non uideret: dum cetero tempore illum cum eo conuerſari conſpiceret. Cain autem heſitanſ nec habenſ quod deo potuiſſet edicere: ipſe quoque ſe priuſ quod fratrem non uiderit: dicere cogitabat. Et cum deuſ uehementer inſta

Id eſt generiſ humani inimico poteſtatem ueritatiſ pronunciandi et uenenum ipſemet ſub lingua poſuit. ut unde alioſ necauerat ipſemet ſuffocaretur in foueam quam illiſ parauerat cadenſ.

ret atque perseueraret: indignatus ille non se esse pedagogum atque
custodem eius. nec actuum fratris effectum. Deus uero repente
cain increpauit interemptorem fratris effectum: et ait. admi
ror si de fratre nescis quid factum sit dicere: quem ipse per
emisti. Cui tamen sacrificium celebranti. et poscenti ne
ob hoc iram susciperet: seuiorem penam homicidii relaxauit:

Quoniam primus meruisset occidi sed penitentiam prebuit reo.

maledictumque esse constituit. et eius sobolem usque ad generatio
nem septimam interminatus est esse puniendam. et ex illa terra

Non animas maledicendo: sed grauia corporibus inferendo.

eum cum uxore proiecit. Quo formidante ne bestiis capiendus
incideret et quoquo modo periret: iussit ut nichil triste de tali
cogitatione metueret. neque ei quicquam mali per bestias eueniret:
ac per omnem terram eum sine formidine signo ei posito. quo
notus fieret abire precepit.

Multam uero peragrans terram cum sua uxore cain. col
locatus in loco qui naida nuncupatur: ibique moratus
est: quo ei etiam et filii nati sunt. At uero penam illam non
habuit pro emundatione: sed crementum libidinis sue potius
nutriuit in corpore: licet eum iniuria secum commoran
tium hanc haberet: augens domum multitudine pecuniarum.
ex rapinis et uiolentia congestarum: ad luxuriam quoque et
latrocinia suos familiares inuitans: quorum doctor in scelestis
studiis erat. Et simplicitatem quidem cum qua prius uiue

Quoniam sicut maluis diabolo inheserat. ita et inhibis.

scilicet cum facti fuissent pater et mater et ut ipsi cum nati fuissent.

bant homines ad inuentione mensurarum et ponderum
permutauit: integramque eorum uitam ex earum rerum ignoran
tia atque magnanimem. ad calliditatem corruptionemque perduxit.
Terminos terre primus posuit: ciuitatesque constituit. mu
risque muniuit: illicque suos coegit conuenire domesticos.
Hanc uero ciuitatem: ab enoch seniore filio suo enocham
nuncupauit. Enoch uero iarath fuit filius. ex quo maruel
cuius fuit filius matusalas. qui habuit filium lamech: cui
fuerunt filii septem et septuaginta ex duabus uxoribus ei na
ti. sella et ada. Horum iobal quidem qui fuit de ada: ta
bernacula fixit. et greges amauit. Iobal autem qui ex altera
natus est. fortitudine cunctos excellens: res bellicas. decenter
exercuit. Ex his etiam que ad libidinem attinent corporis
enutriuit: ferrariam artem primus inuenit. Habuit fi
liam: nomine naaman. Et quoniam res diuinas sapienter sciens
uidebat se subiacere pene cain ob necem fratris: hoc suis
mulieribus indicauit. Adhuc autem uiuente adam con
tigit cain sobolem per successionem esse nequissimam: et
alium alio peiorem existere. Qui utique ad bella incon
tinentes erant: et ad latrocinia properabant. Siquis autem
eorum segnis esset. ad effundendum sanguinem: aliis rebus pes
simis imminebat: contumeliam faciens. et auarus existens.

Ab adam qui primus creatus est. usque ad diluuium fuerunt anni .II. sexcenti .LVI.

Vixit adam .D.CCCC.XXX. annos uel .D.CCCC.XXX.

Adam uero qui primus de terra factus est. et de quo nos exigit
ratio adhuc habere sermonem: abel quidem extincto.
cain autem propter necem illius effugato. de filiorum procreatione cogi
tabat: et uehementer eum generationis amor habebat. agen
tem annos triginta et ducentos super quos alteros uiuens sep
tingentos: defunctus est. Fuerunt ergo ei et alii filii plurimi: inter
quos etiam seth. De aliis quidem longum est. dicere: conabor
autem de seth dicere tantummodo. Is namque nutritus et perueni
ens ad etatem in qua iam possit ea que sunt bona discernere:
uirtuti studuit. Et cum fuisset uir egregius imitatores sui
filios dereliquit. Illi autem omnes cum boni fuissent orti. in ea
dem terra sine aliqua uexatione uiuentes felicissime commo
rati sunt: nichilque eis usque ad uite terminum crudele prouenit.
Disciplinam uero rerum celestium primitus inuenerunt: et orna
tum earum. Iobal autem consanguineus eorum existens: musicam
uoluit. et psalterium cytharamque laudauit. et ne dilaberentur
ab hominibus que ab eo inuenta uidebantur: aut antequam
uenirent ad cognitionem deperirent: cum predixisset adam
exterminationem rerum omnium. unam ignis uirtute. alteram
uero aquarum ui ac multitudine fore uenturam: duas facien
tes columnas. aliam quidem ex lapidibus. aliam uero ex lateribus
ambabus que inuenerant conscripserunt: ut et si constructa
lateribus exterminaretur ab imbribus. lapidea permanens. preberet
hominibus scripta cognoscere. simul et quia lateralem aliam
posuissent. Que tamen lapidea: permanet hactenus in terra
syrida. Et isti quidem septem generationibus permanserunt.
deum iudicantes esse dominum omnium: et ad uirtutem semper inspici
entes. Deinde tempore procedente de paternis sollempnitatibus
ad mala progressi sunt: neque legitimos honores ulterius prebentes
deo. neque circa homines iusticie uerba facientes. sed zelum quem
prius habuerunt pro uirtute. in duplam maliciam per ea que ge
rebant postea demonstrabant. Ob hoc itaque contra se: deum

Scilicet qui ad greges plurimum angelorum domini primitus colere uidebantur

scilicet dilectores mundicie contra naturam.

irritauerunt. Nam multi angeli dei. mulieribus coeuntes:
iniuriosos filios genuerunt. Qui omne bonum despicien
tes. propter confidentiam fortitudinis: similia his qui dicti
sunt a grecis gigantes. perpetrasse traduntur. Hoc autem gra
uiter ferens eorum actus. et habens eorum consilia nimis ingrata:
agebat ut ad meliora mentem eorum actusque transferret. Cum
autem uideret non adquiescentes ad talia. sed uehementer
eos libidine detineri: metuensque ne ipsum cum uxore et
filiis. et suis omnibus interficerent: discessit ab ea terra. Deus
itaque noe quidem iusticiam dilexit: condempnauit autem
non solum illorum maliciam: sed omne genus humanum. Quod
cum ei disperdere placuisset: et aliud constituere genus ma

lignitate prouocatum: et minuere hominum uitam. annisque
non quantis primum uixerant. sed ad centum uiginti esse men
suratam: terram aridam conuerterat in maria. et sic uniuersi in
undatione perierunt. Noe uero liberatus est solus: di
cente ei deo ut sibi fabricam ad salutem huiusmodi faceret:
id est archam quattuor cameras habentem: et longitudine
cubitorum trecentorum quinquaginta uero latitudinem. et triginta
altitudinem. In quam cum matre filiorum et eorum uxoribus introiuit.
Et alia quidem que sibi pro solatio uite necessaria forent posuit:
cunctorumque animalium ad seruandum genus eorum masculos simul et fe
minas pariter introduxit. Aliorum uero animalium: numerum septu
plum. Erat autem archa parietibus atque camera fortis: ut ex nul
la parte flecteretur: nec aque uiolentia uinceretur. Et noe
quidem cum suis: ita saluatus est. Erat autem ipse quidem ab adam
decimus: lamech uero filius. cuius pater fuit matusala. Hic autem
fuit ex enoch: qui fuit iareth. Iareth autem malad. qui de
cain generatus est: qui fuit enos cum sororibus plurimis. Enos uero
sethi filius fuit: qui natus est ex adam. Contigit autem hec
passio sexcentesimo anno natiuitatis noe. mense secundo qui a
macedonibus dios nuncupatur. ab hebreis autem marathasephan
masuané. Sic enim in egypto annum constituerunt. Moyses autem
nisan mensem qui est xanticus. primum in festiuitatibus defini
uit: in quo ex egypto hebreos duxit. Hic autem apud eum
etiam in euncias muneribus diuinis ualde pollebat: in uen
ditionibus autem et emptionibus: et alia gubernatione: prioris
seculi decreta seruauit. Pluuiam uero inchoasse dicit. septima et
uicesima presentis mensis: et usque ad hoc tempus ab adam qui primus
creatus est anni fuerunt .ii. sexcenta quinquaginta sex. Quod tempus
in sacris libris conscriptum multa integritate signatum est. una
cum natiuitatibus insignium uirorum qui tunc fuerunt: simul et terminis.

[Ab adam qui primus creatus est usque ad diluuium fuerunt anni .ii. milia .dc.l. sex.]

Adam siquidem cum esset triginta et ducentorum annorum: seth
filius ei natus est. Qui cum nongentos et .xxx. uixisset
annos: caine suo filio rerum diligentiam tradidit:
quem genuerat anno nonagesimo. Hic uixit annos .xii. et non
gentos. Cainas autem cum uixisset decem et nongentos annis: malaleel
filium dereliquit: annorum .lxx. Iste malaleel cum uixisset .v. et .xc.
et nongentos annos defunctus. iareth filium dereliquit: quem genuit cum
.lx. iam et centum esset annorum. Cui .xx. et .lx. super hec. et nongentos
annos uiuenti. enoch filius successit: natus cum .lx. et duorum
et .c. annorum pater ei extitisset. Qui uiuens trecentos et .lxv. annos:
discessit ad deum. Unde non finis eius inuentus esse conscriptus. Matu
sala autem enoch filius. quinto ei et centesimo natus anno. la
mech filium habuit cum esset annorum .lxxx. et .vii. et centum. cui tradi
dit deus principatum quem ipse tenuerat annis nongentis .lx. et nouem.

Lamech autem cum habuisset principatum annis .dcc. et
.vii. noe filium suum rerum preceptorem ostendit. qui de la
mech natus est: agente annum etatis secundum et [octogesimum] .lxxx. Quique
et nongentis annis rerum extitit presul. Isti uero anni qui collecti sunt
tempus quod plus conscriptum est compleuerunt. Nullus itaque
perscrutetur per se eorum fines: quando cum suis filiis eorumque auis
aut attauis. suam quisque extendebat etatem: sed tantum ortum
eorum generationis intendat. Igitur decernente [uel decedente] et incipiente
pluere aqua cunctis diebus .xl. ferebatur: ita ut usque ad .xv.
cubitos transcenderet terram. Quod propterea actum est: ne plurimos
fuge occasio liberaret. Quiescente autem pluuia. aque uix diebus
.c. et .l. defecere quasi mense septimo: quo extante paulatim in
choauit latens herba parere. Deinde cum archa circa summi
tatem cuiusdam montis in armenia constituta sedisset [uel sedendisset] intelli
gens noe aperuit eam. et respiciens modicum circa eam inspe
meliore constitutus: tunc quidem siluit. Post paucos uero dies aqua
amplius recedente misit coruum. uolens agnoscere siquid etiam
terre fuisset ab aqua derelictum: et ad egrediendum iam tutum esse
uideretur. Qui cuncta reperiens mundantia regressus est ad
noe. Post septem uero dies columba quam miserat ut aliquid
cognosceret de terra lutulenta remeante simul et ramum oliue
portante: cognoscens terram diluuio liberatam. manensque ad
huc septem aliis diebus: et animalia ex archa dimisit: et ip
se cum generatione sua simul egressus est. Sacrificansque deo
cum suis epulabatur. Hunc autem locum armenii egresso
rium uocant. Illic enim arche solute reliquias: nunc usque
prouinciales ostendunt. Huius uero diluuii et arche. memo
riam faciunt omnes: qui hystorias barbaricas conscripserunt.
Quorum unus est berosus chaldeus. Narrans enim de diluuio
taliter est locutus [uel effatus]. Dicitur autem et nauis eius que in armeniam
uenit. circa montem cardyeum adhuc aliqua pars esse: et quosdam
bitumen ex inde tollere. quo maxime homines ad expiationes
utuntur. Meminit autem horum et iheronimus egyptius: qui
antiquitatem fenice noscitur conscripsisse. Sed et manasses da
mascenus in nonagesimo sexto hystoriarum libro: ita de eis dicit.
Est et super numiadan [uel minia] excelsus mons in armenia: qui baris ap
pellatur. In quo multos confugientes sermo est diluuii tempo
re liberatos: et quendam simul in archa deuectum in montis
uenisse summitatem. lignorumque reliquias multo tempore seruatas.
Fuit autem iste: quem etiam moyses iudeorum legis lator scripsit.
Noe uero metuens ne per annos singulos diluuium terre deus in
duceret. quo periret omne animalium [uel humanum] genus: fana incen
dens omnia. supplicabat deo. de cetero prestari pro eorum. ut nullam
ulterius huiusmodi uastationem super eum induceret. sed pumas mal

Hic emittit noe de archa coruum

Lustrare cuncta de terris redit columba.

Egreditur noe de archa

parceret eis qui propter bonitatem fuerant derelicti: et decreuerunt mala euitare. Nam infeliciores scilicet essent illis, et peiori afflictione donati: si non saluarentur ad integrum, sed magis alteri diluuio seruarentur: cum priores quidem terrorem experimentique uidissent, posteri uero perditionem nouissimam sustinerent. Rogabatque ut eius hostias propicius suscipere dignaretur, et nullam iracundiam similem ulterius terra susciperet, ut eius opibus impinguati et ciuitates constituentes uitam de cetero possent habere felicem: et nullo bonorum quod ante ymbrem adepti fuerant fraudarentur, ad longam utique senectutem, et uite longitudinem peruenturi. Noe uero has effundente preces: deus pro iusticia uirum diligens, annuit ut eius uota ad finem usque perduceret, neque defunctos dicens se perdidisse, sed penam pro malicia propria pertulisse: neque ut tales essent homines qui ita perderentur fuisse factos: cum utique castum nosset eis esse principium, neque donasse uitam que corruptione delectaretur. Sed pro que contumeliam inquit mee pietati uirtutique fecerunt: propterea quoque compulerunt me, ut penam hanc eis inferrem. Cessabo namque de cetero post hanc iram eos pro suis iniquitatibus penas exigere: et multo potius te rogante. Et si in aliquo amplius aliquando peccauerint: iam non opus erit ymbrium magnitudo.

Ut ab humana nece omnes abstineant

Neque enim ulterius ita terras rigabit. Moneo tamen ab humana nece omnes abstinere et sint ab homicidio puri. Facientes quippe tale aliquid, puniturus. Utimini uero cunctis animalibus aliis ut uultis [l. ut] et desiderium quisque habuerit. Dominos enim uos omnium feci esse terrenorum, et natatilium, et quecumque uolatilem habent motum et in aere uegetantur: abstinentes a sanguine in quo est anima. Designo autem uobis futuram requiem: arcu meo. Arcus enim dei apud illos yris esse putatur. Et deus quidem hec dicens atque promittens: siluit.

Vixit noe annos dcccc.l.

Noe uero cum uixisset post diluuium trecentos et quinquaginta annos, omne tempus feliciter agens: mortuus est anno uite sue nongentesimo quinquagesimo. Nullus autem ad uitam modernam et annorum breuitatem quibus nunc uiuimus uitam comparans antiquorum putet falsa que de illis sunt dicta: et eo quod nunc uita tanto non ducatur tempore, credat nequaquam illos ad uite illius longitudinem peruenisse. Illi namque cum essent religiosi, et ab ipso deo facti. Cumque eis pabula oportuniora ad maius tempus existerent preparata: tantorum annorum circulis rite uiuebant. Deinde propter uirtutes, et gloriosas utilitates quas iugiter meditabantur: id est astrologiam, et geometricam, deus eis amplius uiuendi spacia condonauit: que nunquam ediscere potuissent nisi .dc. uixerint annos. Per tot enim annorum curricula: magnus annus impletur. Testes enim huius dicti sunt: qui antiquitatem apud grecos et barbaros conscribere maluerunt. Nam et manechon qui descriptionem facit egyptiorum, et berosus qui chaldaica deflorauit et mochus, et ethius, ad hec et ieronimus egyptius, qui phenicam disposuerunt: concordant cum eis dictis. Ysiodus quoque et agazensis, et hellanecus, et acusilaus et inter hos ephoros, et nicholaus in hystoriis suis, memoriam faciunt antiquorum: annos mille uiuentium. De his itaque sicut singulis gratum est: ista considerent. Filii autem noe tres erant sem, cham, et iafeth: qui ante centum annos diluuii fuerant generati. Hi primum de montibus ad campestria descenderunt: ut illic haberent habitaculum. Et alios quidem ualde metuentes propter diluuium ad campos descendere, et segniter habentes ab excelsis locis ad inferiora uenire: coegerunt quippe ut eorum fiducie imitatores existerent. Et campus quidem in quo prius habitauerunt: sennaar appellatur. Deo autem iubente eos ad incrementum hominum peruenire dispersi sunt: ne inter se dissensiones efficerent, sed ut multa colentes spacia terrarum habundantia fructuum potirentur. Qui cum essent ineruditi et deo inobedientes existerent in calamitatibus incidentes: sua grauiter peccata senserunt. Et quia iuuentutis multitudine feruebant: rursus eos deus a semetipsis migrare fecit: quoniam non illius propiciatione putabant se habere bona: sed propria fortitudine causam sibi credebant esse diuitiarum. Unde apposuerunt ut uoluntati dei inobedientes existerent, putantes quod per inuidiam eius ab alterutris migrarentur, ut diuisi possent deo facilius subiugari. Fecit autem eos esse elatos ad iniuriam dei atque contemptum nemroth filius cham: filii noe. Qui cum esset audacior et manu fortissimus, suadebat eis ut non deo ascriberent quia hominibus per illum felicitas eueniret: sed quod hoc eis propria uirtute preberetur. Et cognatos generis sui ad causam tyrannidis adduxit: solus ipse presumens homines a dei timore reuocare, et spem suam in propria uirtute reponere. Ulciscique se [l. timentes deum] dementes in deum putabant, interminantem ferre diluuium iterum. Ob quam causam, turrem edificandam altiorem suadebant: ubi aqua non posset ascendere. Multitudo autem prona erat ut nemroth preceptionibus obediret: graue putantes seruicium obsequi deo: et turrem edificabant: in nullo sua studia deserentes. Sumebat ergo altitudo facilitatem: et plusquam sperare quis possit multis manibus utique fabricata crescebat. Latitudo tamen erat ita fortissima: ut propter eam respicientibus longitudo uideretur inminus. Edificabatur autem ex latere cocto, colligato bitumine: ne forte penetraretur ac solueretur aquis. Sic illos insanientes deus intendens exterminare omnes

pariter non decreuit: quin nec aliis dudum perditas formidabant. Sed discordiam illis inmisit diuersarum linguarum: ut per multas absonasque uoces intellectu carere potuissent. Locus autem in quo turrem edificauerunt nunc babylon uocatur [confusio]: dicta propter confusionem quam circa elocutionem suam tunc habuerunt. Hebrei namque confusionem babel appellant. De hac uero turre diuersisque uocibus hominum: hoc meminit & sybilla dicens. Cum omnes homines unius uocis existerent. quidam turrem edificauerunt excelsam: tanquam per eam ascensuri in celum. Dii uero uentos inmittentes euerterunt turrem: & uocem propriam unicuique partiti sunt: & propterea babiloniam uocari contigit ciuitatem. De campo uero qui uocatur sennaar in regione babilonis: meminit herciius ita dicens. Qui uero de sacerdotibus sunt erepti: iouis sacra sumentes. in sennaar babilonis uenerunt. Diuisi sunt itaque post hec diuersitate linguarum migrationes agentes ubique & terram apprehendentes quique felicem: & ad quam eos deus adduceret: ut ita omnis terra per eos compleretur mediterranea simul atque maritima. Quidam autem etiam nauibus transeuntes insulas habitarunt. Unde alique gentes. ab institutoribus positas appellationes hactenus seruant. quidam uero placita sibi nomina mutauerunt. Alii autem ut inhabitatoribus clarius esse uisum est: confusionem nominum fecerunt. Greci sunt tamen rei huius auctores: qui posteris temporibus confortati. etiam antiquorum gloriam propriam effecerunt: & gentes nominibus exornauerunt ut eis sapiens esse uidebatur: ornatum utique ponentes eorum rei publice uelut a se constitute. Fuerunt autem filiis noe filii: quorum nomina propter honorem gentibus imposuerunt homines qui quamcumque terram apprehendere potuerunt. Iafeth autem noe filius. habuit filios septem. Habitauerunt isti regionem. a tauro & aman montibus incipientem: & pertingentem in asia usque ad flumen thanaim. In europa uero terra gazimorum cum nullus eorum qui superdicti sunt ibidem habitator extiterit: gentes eius diuersis se nominibus appellant: qui nunc a grecis galathe nuncupantur. Olim uero dicti sunt gomarice: quos gomer instituit. Magog uero: magogas a se nominatas instituit. Isti a grecis. scithe sunt appellati. Item filiorum iafeth. madeus. & ianus fuerunt. Et ex madeo quidem sunt gentes: que a grecis medi uocantur. a iono uero omnes ionii belladicique descendunt. Condidit autem iobal iobelos qui nostris temporibus yberes. Moga uero primum dicebatur que postea capadocia. nunc autem cesarea. est. capadocie a romanis hoc sortita uocabulum id est. a cesare: greciique appellantur. Moschum uero a moschum appellati sunt. qui nunc capadoces nominantur: quorum

[margin: Qui iberi a quibusdam pera celeberri nuncupati sunt.]

[margin: Qui a grecis usque in mare ionium appellantur.]

antique appellationis signum ostenditur. Nam ciuitas est. apud eos que hactenus moscha dicitur: ostendens intelligere ualentibus ab eo quod aliquando omnes gentes regionis ipsius uocate sunt. Phyras autem tyrenses appellauit suos quorum princeps fuit: quibus tiranum nomen commutauerunt. Tante siquidem gentes: per iafeth filios institute sunt. Gomer autem habente tres filios: astenegas quidem astenegos instituit. qui nunc regini uocantur a grecis. Rifath autem rifeos. qui dicuntur paflagones. Thygran uero tygraneos: qui friges a grecis sunt nuncupati. Iano autem iafeth filio. & ipso tres habente filios: helysas quidem helyseos uocauit eos. quorum princeps fuit. qui nunc sunt eolii. Tharsis uero: tharsos. Sic enim antiquitus: cilicia uocabatur. Tharsus enim apud eos maxima ciuitatum metropolis appellatur: tau littera pro theta mutata. Cythim autem. cythimam insulam habuit que nunc dicitur cyprus: & ab eo omnes insule & maritima loca cythim hebraice nominantur. Testis est. enim sermonis mei. una in cypro ciuitatum: que antiquam appellationem ualuit retinere. Cythis enim ab his qui ei grecum nomen imposuerunt uocatur: neque sic fugiens cythi nomen. Iafeth itaque filii seu nepotes has habuere gentes: qui forsitan ignorantur a grecis. Hoc ergo predicens. ad narrationem reuertar eorum: unde digressus sum. Nomina siquidem propter scripture decorem greci ad delectationem legentium mutauerunt: neque enim prouincie nostre. est. huiusmodi formis uti. Sed licet unum quidem scema. & finis nominum sit unus: ultimas tamen nominum sillabas aliter illi declinant. Noe namque nochus apud eos appellatur: & abram abramus. et sic hec forma in omni scemate custoditur. Filii uero cham. a prouincia syria & aman & libano montibus. cunctas terras optinuerunt: quecumque in mare sunt posite apprehendentes etiam eas que usque ad oceanum sunt. & proprias facientes appellationes. Tamen aliorum quidem omnino perierunt: aliorum uero in alias transmutate. & transformate: nimis ignote sunt. Quatuor enim filiis existentibus cham: chuso quidem nichil nocuit tempus. Nam ethiopes quorum princeps fuit: hactenus & a semet ipsis & ab omnibus asianis chusei uocantur. Seruata uero. est. etiam merseis: secundum appellationem prisca memoria. Egyptum namque mersin: & merseos omnes uocamus egyptios. Instituit autem meth fut libiam: futosas euocans prouinciales. Est autem & fluuius in mauritania prouincia: qui isto nomine nuncupatur. Unde & plurimos grecorum hystoriographorum. inuenimus huius fluminis memoriam facientes: & ex adiacenti prouincia que fut uocatur ei nomen impositum. Mutatum. est. ei nomen quod ei nunc. est. ab uno filiorum

meſſaim: qui libiuſ dictuſ .ē. Poſt paululum dicem9 cauſā:
ꝑ qua eam contigerit affricam nominari. Chananeuſ ū
quartuſ exiſtenſ filiuſ cham. que nunc iudea uocatur in
habitanſ regionem: a ſe chananeam uocauit. Fuerunt au
tem filii ex iſtiſ. chuſo quidem ſabaſ ex quo ſabei: euilaſ au
tem ex quo euilei: qui nunc getuli uocantur. Sabath ū
ex quo ſabathei qui nominantur a grecis aſtabarri. Condi
dit etiam ſaba: ſabaſtenoſ. Ram uero rameoſ inſtituit. &
duoſ filioſ habuit quoꝝ iudaſ quidem egyptiacam gentē
heſpioꝝ inhabitanſ. iudeiſ qdem cognomen ſuū reliquit.
Sabath ſabatheoſ conſtituit. Hembroth filiuſ chuſi ꝑma
nenſ apud babyloniοſ. tyrannidem exercuit: ſicͭ ante etiā
primituſ declaratum .ē. Porro meſtroch cum eēnt octo filii
omnē tr̄am a gaza egyptum uſq; tenuerunt. Soluſ autē
phyliſtim cognomen ꝓuincia cuſtodiuit: cuiuſ partem
greci paleſtinam appellant. Ex aliiſ autem id eſt nomeo
& anamia. & labin. ſoluſ labin a ſe ꝓuinciam libian no
minauit. Hedin autē & phetroſim. & cyſlim. & ceptoſim:
ultra nomina nichil ſcimuſ. Bello enim ethiopico. de quo
poſtea declarabimuſ: eoꝝ ciuitateſ euerſe ſunt. Fuerunt
autē & chanan filii ſiden: qui & ciuitatē ſui nominiſ edi
ficauit in phenice. Sydon autē a grecis appellata .ē. Amath
autē amatheoſ inſtituit que etiam nc̄. ē: & a ꝓuincialibꝫ
amathi uocatᵃ. Macedon autē: aradum inſulam habuit.
Aruceuſ autē: arcum que in libano poſita .ē. De aliiſ uero
ſeptē id .ē. eugeo. chiteo. gebuſeo. amorreo. gergeſeo. eueo.
ſyneo. ſamorreo: pt̄ nomina in ſacriſ libriſ poſita nichil
habuim9. Hebrei namq; eoꝝ deſtruxere ciuitateſ. hui9 modi
cauſa calamitatibꝫ apprehenſaſ. Noe itaq; poſt inundatio
nem. tr̄a ad ꝓpriam reuertente naturam. uenit ad opa. Et
dum in ea uineam plantaſſet uidenſ fructum in ea ꝑfec
tum uindemiauit. Et deducto ad uſum uino: ſacrificanſ
erat in epuliſ. Debriatuſ autē in ſopore reſolutuſ: nudat9
q; inhoneſte iacebat. Quem cum uidiſſet iunior filioꝝ:
fr̄ibꝫ irridendo oſtendit. Illi uero: operuerunt patrē. Qd dū
noe ſenſiſſet: aliiſ qdem filiiſ felicitatem optauit: cham
uero non quidem maledixit ꝓpter cognationē ſui. ſꝫ ei9 ꝓli.
Et aliiſ effugientibꝫ maledictum: dſ qdem chananei filioſ
emigrauit. Et de hiſ qdem dicemuſ: in reliquiſ. Sem uero
tr̄tio noe filio quinq; fuerunt nati qui uſq; ad oceanum ſe
orſum habitant aſiam: ab eufrate facienteſ initiū. Helā
ſiqdem: elamitaſ qui ꝑſarum ſt̄ ꝑncipeſ dereliqͭt. Aſſur
autē. ninum inſtituit ciuitatē: qui nc̄ chaldei uocantur:
Arfaxath autē arfaxatheoſ nominauit: cū ꝑnceps eoꝝ Bat abrahā.

eēt. Aram ū arameoſ inſtituit: qſ greci syroſ appellant.
Quoſ autē nc̄ lydoſ uocant: loth tc̄ ludaſ nominauit. Arā
ū filiiſ quatuor exiſtentibꝫ eiſ qdē inſtituit trachonitidem
& damaſcū. que .ē. media paleſtine. ſyrieq; coniuncta. Ar
meniam ū: otruſ. Gether: bactrianoſ. Meſ autē meſane
oſ: que nc̄ arax uocatᵃ ab omnibꝫ. Arfaxath autē fili9 fuit
ſala. de quo natuſ .ē. heber: a quo iudeoſ hebreoſ initiū
uocauerͭt. Heber autē: iectan genuit & phalech. Dictuſ eſt
autē. phalech qm̄ ſcd̄m diuiſionē habitationū natuſ .ē.
Pharech autē diuiſionē hebrei uocant. Iecta fuit filiuſ
heber: & habuit filioſ helmodath. ſaleth. aſormot iare.
aduſam ugal de hela. ſebal abimahel. ſapha. & ophyr. & ebi
la. & iobal. Iſti a flumine cophino indie. & poſita quedam
ſyrie loca: circa inhabitant. Hec itaq; de filiiſ ſem: dicta
ſufficiant. Faciam uero de hebreiſ ꝙ; ſermonē. Phalech eni
filio heber: fuit filiuſ ſeraus. Huic autē ſerao nachor fili9
generatuſ .ē: cui9 filiuſ thareſ qui fuit patᵣ abraham. Hunc
autē dicim9. decimū eē a noe. Scd̄o ū anno & nonageſimo ſup
ducentoſ poſt diluuiū natuſ .ē. thareſ: & ſeptuageſimo an
no genuit abraham. Nachor autē cū eēt uiginti & centum
annoꝝ: genuit tharim. De ſaruch autē nachor naſcitur:
circa annoſ ſcd̄m tr̄ceſimū & centeſimū. Reu ū ſeruch habu
it: cū eēt annoꝝ centū tr̄ginta. Hiſdem ū anniſ: habuit
phalech reu. Heber autē quarto & centeſimo & tr̄ceſimo anno
genuit phalech: natuſ ipſe de ſala .xxx. annū habente atq;
centeſimū. Que genuit arfaxath qnto & tr̄ceſimo anno atq;
centeſimo natuſ. Sem autē fili9 arfaxath nat9 .ē. poſt annoſ
.xii. facti diluuii. Abraham autē ~~dſ~~ habuit fr̄ſ: nachor
& aram. Quoꝝ aram qdem derelicto filio loch. & ſara. & mel
cha filiabꝫ. int̄ chaldeoſ mortuuſ .ē. in ciuitate chaldeoꝝ q̄
dicitᵃ ur: & hactenuſ ſepulc̄ra ei9 oſtenditᵃ. Duxerunt autē
uxoreſ filiaſ fr̄iſ ſui: melcham quidem nachor. ſaram ū
abraham. Porro thariſ dum odio habuiſſet chaldeoꝝ tr̄ā
ꝓpt̄ luctum aran. migrauerͭt om̄ſ in charran meſopotamie
ciuitatē: ubi etiam tharem morientē ſepeliunt cū uixiſſet
annoſ ducentoſ qnq;. Recidebatᵃ enim iam uita hominū.
fiebatq; paulatim breuior uſq; ad generationē moſeoſ. ꝑq
tr̄minuſ uite centū & uiginti poſituſ .ē. annoꝝ. Hoſ annoſ
ſtatuente deo: quantoſ & moyſen ꝙ; uixiſſe ꝓuenit. Na
chor ḡ de melcha orti octo fuerunt filii. uxii. bautc. camuel.
zachama. zauſ. zadafauſ. zadafuſ. batuel. Iſti ḡ nachor fi
lii fuerunt legitimi. Tabeuſ eni. & gadan. & thaſ & mau
baſ: de concubina ei nati ſunt. Bathuel autē filio nachor.
nata .ē. rebecca filia. & filiuſ laban. Abraham ū loch filiū

fratris sui aran. uxoris uero suę sarę germanum adoptauit filium legitimum non habens. Dimisitque chaldeam. cum septuaginta et quinque esset annorum. deo iubente ut migraret in chananeam. In qua etiam habitauit eamque posteris suę reliquit. prudens existens et nimis intelligens in omnibus rebus. et sapiens in his quę audierat. et de quibus libet aliquid cogitaret. Propterea et uirtute sapientię maior aliis fuit. et opinionem quam de deo tunc cuncti habebant. innouare et immutare preualuit. Primus itaque presumpsit pronuntiare. deum creatorem unum esse cunctorum. Reliqua uero licet ad felicitatem tendentia. per preceptum iubentis singula queque dari. et non propria subsistere uirtute confessus est. Hoc uero coniciebat per terre confusionem et maris. et ea quę contingunt circa solem et lunam. et ex omnibus quę circa cęlum semper eueniunt. Uirtute enim eis presente et prudentia ordinationis. eorum cuncta disponi docebat. Quibus quęcumque pararent manifesti fierent. quia neque ea quę ad utilitatem nobis necessaria sunt sua potestate potuerunt possidere. quę scilicet secundum iuuentutis fortitudinem ministrant. cui bonum est. solum in honore et gratiarum actionem tribuere. Propter quę chaldeis et aliis mesopotamitis in eum consurgentibus migrationem eligens. sicque per uoluntatem et adiutorium dei. terram chananeam late possedit. Ubi collocatus altare edificauit. et hostias immolauit deo. Meminit autem patris nostri abraham berosus. non quidem nominans eum. sed ita dicens. Post diluuium decima generatione. apud chaldeos fuit quidam uir iustus et magnus. in celestibus rebus expertus. Echateus autem etiam memoria plus aliquid fecit. Librum enim de eo conficiens. dereliquit. Nicholaus uero damascenus quarto hystoriarum. sic ait. Abrahamus regnauit in damasco. ueniens aduena cum exercitu de terra. quę super babylonem dicitur chaldeorum. Igitur post non multum tempus exurgens etiam de hac regione cum populo suo. terram que tunc chananea nunc uero iudea dicitur habitauit. et hi qui de illo multiplicati sunt progeniti. de quibus in alio libro quę dicenda sunt explanabo.

Abrahā primus dixit unum deum creatorem omnium.

Abraham uero usque nunc in damascena ciuitate nomen habetur in gloria. et uicus ostenditur. qui ab eo habitatio dicitur abraham. Fame uero posteris temporibus apprehendente chananeam. abraham egyptios uiuere feliciter audiens. ad eos proficisci tendebat. ut eorum habundantia participaretur. et sacerdotum simul auditor esset et cognosceret quę de diis exponerent. et aut meliores inueniens sequeretur. aut eos sua prudentia in ornatum meliorem transponeret. deducens pariter saram. Metuens autem uesaniam egyptiorum circa mulieres. ne rex eum propter speciem mulieris trucidaret. hanc exquisiuit artem ut se fratrem eius assimularet. Sed et illam hoc respondere docens. eo quod sibi prodesse confideret. Qui cum uenisset egyptum. pertulit abraham quod ipse preuiderat. Tunc enim pulchritudo uxoris eius innotuit. Unde et pharao rex egypti. non sufficiens de his quę de ipsa dicebantur. etiam ipsam inspicere festinauit. arbitratus se saram posse contingere. Sed deus impediuit desiderium eius iniustum. egritudine scilicet et tumultu causarum. Cumque pro liberatate sacrificarent. per iram dei pestem sacerdotes aduenire significabant. eo quod uxori peregrini iniuriam uoluisset inferre. Ille uero pauescens. interrogauit saram ut diceret. et ipsa quę esset. et ille qui eam adduxerat. Qui cum ueritatem audisset. excusabat se apud abraham dicens putans se sororem eius. et non uxorem et festinasse circa eam cognitionem sibi facere. et non iniurię causa suum desiderium perpetrare. Cui multa quoque munera donauit. et ut esset inter sapientissimos egyptiorum instituit. uirtuteque eius et gloriam ex hoc esse contigit clariorem. Nam cum essent egyptii diuersis moribus complacentes. et ad inuicem leges proprias reprobantes. et a se propter ea dissidentes. sibimet eos comparans et unumquemque despiciens. uerba eorum inania nichilque habentia demonstrabat.

Id est diligenter inquirens.

Erat ergo in admiratione cunctorum tanquam uir sapiens. atque paratus non solum ad intelligendum sed etiam ad satis faciendum. et ad loquendum quodcumque docere niteretur. Arithmeticam eis quoque contulit. et quę de astrologia sunt ipse tradidit. Nam ante aduentum abrahe in egyptum. hęc egipti ignorabant. A chaldeis enim hęc plantata noscuntur in egypto. unde etiam peruenisse noscuntur in grecos.

Abrahā egyptiis arithmetice disciplinam tradidit.

Et cum uenisset in chananeam. partitus est terram cum loth. dum pastores eorum propter loca pasturę. inter se iurgia facerent. Electionem tamen atque conditionem concessit loth. Sumens itaque ipse partem ab eo relictam. habitauit in ciuitate hebron. quę est antiquior annis septem ciuitate egyptia protanide. Loth autem terram quę est posita in campo. circa iordanem fluuium habitauit. non longe a ciuitate sodomorum. quę tunc iam erat bona. nunc autem probatur exterminata uoluntate dei. Quam causam loco proprio designabo. Illo namque tempore assyriis asyam optinentibus. reges sodomitarum ualde florebant diuitiis. et iuuentute multa. Quinque erant reges quisque eorum prouinciam gubernantes. ballas. baleas. sinnabaris. simoborus. et ballinorum rex. Singuli namque eorum habebant proprium principatum. Aduersum quos congressi assyrii. et quatuor partes sui exercitus facientes. obsidebant eos. Dux autem erat unusquisque ordinatus. Commisso

autem prelio: uincentes assyrii. tributum imposuerunt regibus
sodomorum. Duodecim siquidem annis isti seruientes. tributum
sibimet impositum soluere passi sunt: xiii^mo. autem abstinuerunt.
Qua propter exercitus assyriorum super eos aduenit: ducentibus
simul exercitum rabsido. ariocho. chodolamo. rochodallo.
Isti namque et uniuersam diripuerunt asiam: et gigantum sobolem
subuerterunt. Qui cum uenissent sodomis: castra posuerunt
in uallem que dicitur putei bituminis. In illo namque tempore:
putei erant in eo loco. Nunc autem exterminata ciuitate so-
domorum. uallis illa palus effecta est. que dicitur aspaltidis. id
est. bituminalis. De hac itaque palude: rursus non post multa
dicemus. Sodomitis autem cum assyriis congressis. et prelio
forte commisso: multi quidem eorum mortui: reliqui uero captiui
sunt ducti. Cum quibus et loth ducebatur: qui uenerat ad
auxilium sodomorum. Abraham autem cum audisset cala-
mitatem eius: timor simul de loth cognato eius. et misericordia in eum
ingressa est: propter sodomitas amicos et uicinos. Et cum festi-
naret eis ferre solatium: non tardabat sed accessit. et quinta
nocte irruens super assyrios circa dan. sic enim alter iordanis fons
appellatur: et inueniens eos antequam armarentur: alios quidem
in lectulis constitutos occidit. qui neque suspitionem cladis ha-
berent: alii uero non dum conuersi in soporem: tamen pre ebrieta-
tem pugnare non ualentes. effugerunt. Abraham autem
persequens eos. expulit usque ad terram damascenorum: ostendens
uictoriam non in multitudine nec in plurimis manibus esse confi-
dentiam pugnatorum: et fortitudinem preuidere contra totius
numeri quantitatem. Cum trecentis namque .x. et viii. et tribus
amicis tantum exercitum superauit. Quicumque autem hostium
manus effugerunt: inglorii sunt reuersi. Abraham autem
captiuos eripiens. sodomitarum qui capti fuerant ab assyriis:
cum pace reuersus est. Occurrit autem ei rex sodomorum ad locum
quendam qui uocatur uallis regia: in uia solime ciuitatis.
Suscepitque eum rex melchisedech: quod significat rex iustus.
Erat utique et sine dubio talis: ita ut propter hanc causam etiam
sacerdos dei esset. Solimorum tamen ciuitatem postea therosoli-
mam uocauerunt. Ministrauit autem iste melchisedech
abraham exercitui xenia: et multam habundantiam rerum
oportunarum simul exhibuit. et super epulas conlaudare cepit
et benedicere deum: qui ei subdiderat inimicos. Abraham
uero ei dante decimas spoliorum: munus accepit. Rex autem
sodomorum predam quidem abraham poscebat: homines uero
qui eius essent recipere precabatur. quos ab assyriis eripue-
rat. Abraham uero ait non hoc solum se facere. nec aliam
utilitatem ex illa habiturum preda: nisi quecumque pro cibo

seruorum eius uidebantur impensa. Partem uero quandam amicis
suis fore prebendam qui cum eo pugnassent: quorum primus eschol uo-
cabatur: et ner alius et mambre. Laudans autem deus uirtutem eius:
ait. Non perdes mercedes tuas. Dignum est. enim: pro talibus actibus ha-
bere te gratiam. Et que putas fuit retributio mercedis: cum non dum
esset qui ei succederet: Erat enim adhuc sine filio. Deus et fi-
lium ei generandum esse promisit. et multam ex illo sobolem
et proximam stellarum numero profuturam. Et ille quidem hec
audiens deo sacrificium obtulit. ab eo iussus hoc facere. Erat
autem huiusmodi sacrificium. Vitula triennis. et capra triennis:
et aries similiter triennis. et turtur et columba. et columba:
que diuidi iusserat. Auium uero: nichil diuisum est. Et ante-
quam constitueretur ara. alitibus super uolantibus pro concupiscentia
sanguinis. uox affuit diuina: significans malignos populi eius
uicinos fore annis quadringentis in egypto. in quibus afflicti
superassent inimicos et uincentes bello chananeos. habituri es-
sent eorum terras et ciuitates. Abraham autem habitabat quidem
circa ilicem luzan: que uocatur ogigi. Est autem regio chanane-
orum non longe ab hebron ciuitate. Et cum grauiter haberet
super non pariente muliere: deprecatus est. dominum. ut ei sobolem
masculi filii condonaret. Deo autem iubente uti confideret
pro aliis omnibus bonis in quibus a mesopotamia eductus fuerat:
sed et filius ei futurus. Tunc sara precipiente domino unam
ancillarum cui nomen erat agar: egyptiam genere. collocauit
ei tanquam ex ea filios habitura. Et dum concepisset an-
cilla: iniuriam sare facere presumpsit. quasi rex foret filius
qui ex ea fuerat procreatus. Hanc dum abraham puniendam
dicta sare tradidisset: fugam meditata est. Et afflictio-
nes non sustinens: deprecata est. deum ut eius misereretur.
Occurritque ei per desertum eunti diuinus angelus. iubens eam
ad dominos remeare: et uitam habituram potiorem caste ui-
uentem. Tunc namque eo quod in dominam superba ingrataque fu-
erat: mala talia pertulisse. Que si inobediens esset deo. et lon-
gius abscederet: eam perire dicebat. Si uero reuerteretur:
fieret mater pueri in illa terra postea regnaturi. His obediens
illa: ueniam reuersa a dominis impetrauit. Et post non mul-
tum peperit ismahel: ac si quis deo diceret nobilitatem. eo quod
exaudierit dominus preces eius. Abraham itaque cum esset annorum
Natus ismahel. vi. et octoginta: natus est. ei quem prediximus. In nonagesi-
mo nono anno eodem constituto: apparuit ei deus promit-
tens quia filius ei de sara nasceretur: iussitque eum uoca-
Repromissio ysaac. ri ysaac: significans gentes multas ex eo futuras. et reges:
et quia pugnantes omnem chananeam a sydone usque ad egip-
tum inimicos optinerent. Precepit autem ut genus quod ei

naſceretur aliiſ non miſceretur: et ſua genitalia circumcidere: et hoc faciendum octaua die poſt partum. Cauſam uero circumciſionis noſtre: in aliiſ indicabo. Conſulenti autem abrahe de iſmahele. utrum multo uiueret tempore: longeuum ſignificauit deus. et patrem gentium fore multarum. Et abraham quidem in hiiſ gratias agens deo. repente circumciſus eſt et omnes qui ei erant et puer pariter iſmahel. qui die illa tredecim erat annorum: ipſe uero nouem et nonaginta habebat. Eodem ſcilicet tempore ſodomite diuiciiſ et habundantia pecuniarum elati. hominibus contumeliam faciebant: et erant impii circa deum: ut nequaquam recordarentur beneficiorum eius. Auerſi ſunt autem a ſuſceptione peregrinorum: et circa eos affectum habere deſtiterunt. Exaſperatus igitur in hiis deus. diſpoſuit eorum punire ſuperbiam et ciuitates eorum ſubuertere: regionemque cunctam ſimul exterminare: ita ut neque plantatio neque fructus alter ex ea conſurgeret. Cum hec deus de ſodomis decreuiſſet explere: abraham reſpiciens tres angelos dum ſederet ad ylicem mambre. circa ianuam domus ſue putaretque eſſe peregrinos: conſurgens amplexatus eſt: et ibidem eos retinens. rogabat quatinus xenia eis impertirentur. Quibus annuentibus: panes repente de ſimila precepit fieri. Et occidens uitulum et aſſans: obtulit eis ſub quercu iacentibus. At illi et glam prebuerunt: et cum adhuc comederent. de muliere requirebant ubi eſſet ſara. Quo dicente intus eſſe eam. uenturos ſe in futurum eſſe dixerunt. et inuenturos eam iam matrem exiſtere: dum nonaginta eſſet annorum. uir autem eius centum. Tunc illi iam non ſe celare continuerunt: ſed pronunciauerunt ſemet ipſos angelos eſſe dei: et quia miſſi ſunt ut unus ſignificaret de filio: duo uero ſodomitas euerterent. Hec audiens abraham. doluit ſuper ſodomitas. Exurgensque dominum deprecatus eſt: rogans ne iuſtos et bonos perderet cum malignis. Deo uero dicente. nullum eſſe ſodomitarum bonum. nam ſi inter eos eſſent decem: omnibus remitteret peccati ſupplicium: abraham quidem ceſſauit: angeli uero ciuitatem ſodomam peruenerunt. Quos ipſe loth pro ſuſceptione rogabat: cum eſſet ualde circa peregrinos humanus et abraham benignitatis diſcipulus. Sodomite uero reſpicientes iuuenculos. nimio uultus decore precipuos: et apud loth eos ſucceſſiſſe cognoſcentes: ad uim et iniuriam eorum pulchritudinis ſunt conuerſi. Loth autem monente ut caſti eſſent et ad peregrinorum confuſionem nequaquam accederent. ſed reuerentiam in eorum ſucceſſione haberent: quod ſi ita intemperantes eſſent filias ſuas pro illis concupiſcentie eorum ſe diceret prebiturum: neque ſic quieuerunt. Deus autem eorum preſumptionibus indignatus:

Uidebantur talia carnalibus quod tamen non erat.

alios quidem excecauit ita ut non poſſent ad ingreſſum domus accedere. et ſodomitarum omnem populum peſtifera morte dampnauit. Loth autem deo dicente ei futuram ſodomitarum perditionem. ereptus eſt. cum coniuge. filias duas aſſumens que adhuc uirgines erant. Sponſi autem egredi contempſerunt. conſuetudinem hanc uerborum loth eſſe dicentes. Deus igitur immiſit gladium in ciuitatem: eamque cum habitatoribus concremauit. Uxor autem loth diſcedens. cum reſpiceret ſepius ciuitatem. et eius curam haberet. interdicente deo ne faceret: in ſtatuam ſalis conuerſa dinoſcitur. Uidi ſiquidem eam: hactenus enim manet. Fugit autem ille cum filiabus. in paruo quodam agro. ſe continens ab igne liberato: qui locus ſegor hactenus appellatur. Sic enim hebrei modicum uocant. Ille autem deſolatione hominum et inopia ciborum afflictus: manebat. Uirgines autem omne genus humanum exterminatum exiſtimantes: cuicumque miſceri uoluerint ſe licere credebant. Hoc uero faciebant: ne deficeret genus humanum. Fuerunt autem filii de ſeniore quidem moab: ac ſi quis dicat ex patre. iunior autem genuit amon: quod nomen ſignificat filius generis. Et inſtituerunt alter quidem moabitas quorum hactenus magna gens eſt: alter uero amanitas. Utraque enim gens eſt: in ualle ſyrie. Et loth quidem huiuſcemodi eſſe contigit de ſodomitis egreſſum. Abraham uero migrauit in gerara paleſtine in loco ſororis ſaram habens. ſimilia prioribus ſimulans pre timore. Metuebat enim abimelech. locorum regem. Qui etiam cum adamaſſet ſaram credens eam ſe poſſe corrumpere: propter concupiſcentiam in egritudinem. dei decidit uoluntate. Medicisque deſperantibus eum ſoporatus ſomno. audiuit ne contumeliam uxori faceret peregrini. Et aliquantulum leuigatus amicis expoſuit quod deus ei hanc egritudinem intulerit pro ultione peregrini: ut eius uxorem ſine iniuria conſeruaret: quia non ut ſororem haberet ille ſed legitimam uxorem. et promiſiſſet ſe ei prebiturum de cetero ſoſpitatem. ſi pro uxore ille ſine timore conſiſteret. Et cum hoc dixiſſet. abraham amicis ſuadentibus euocauit: nichilque eum ulterius de coniuge quaſi aliquid turpe paſſura formidare precepit. deum eius habere curam dicens cuius auxilio ſuam uxorem ſine iniuria permanentem reputaret. Deo autem preſtante conſcientiam. dicebat mulierem neque ab initio ſe appetiſſe. ſi eam eſſe ſciſſet uxorem. ſed tanquam pro ſorore: ſed hoc tantum rogabat ut mitis circa eum eſſet. et deum ſibi propicium faceret: et ſi apud eum manere uellet. omnem ubertatem

ei conferret: uolenti uero diſcedere danda munera rerum omnium: quibus ad eum indigens aduenisset. Hec illo dicente. abraham non de cognatione mulieris mentitum ſe eſſe dicebat. fratris eam filiam eſſe referens. et quod preter hoc figmentum. non fuiſſe tutum aduentum ſuum arbitraretur. nec eſſe ſuam culpam in illius egritudine predicabat. et debere regem habere de ſalute fiduciam paratumque ſe manere apud eum eſſe dicebat. Abimelech itaque et terram ei diſtribuit et pecunias: conſtitueruntque inter ſe ut ſine dolo conuerſarentur: facientes ad quendam puteum fedus quem berſabee uocant: quod fedus putei poterat dici. Sic autem hactenus a prouincialibus nominatur. Poſt non multum uero temporis. natus eſt abraham filius de ſara. ſicut fuerat ei a deo predictum: quem nominauit yſaac. Hoc autem ſignificat riſum. Nam eo quod ſara riſerit. dicente deo quia pareret. nec iam ſperaret pro ſenectute partum. ideo filius ita uocaretur.

Temptatur a deo abraham.

Hec itaque annos tunc agebat nonaginta: abraham uero centum. Natus eſt ergo filius utrique ſine ſpe. quem repente poſt .viii. dies circunciderunt. et ex illo poſt totidem dies mos eſt iudeorum circumciſiones efficere. Arabes autem poſt annos tredecim. eo quod iſmahel qui gentem eorum inſtituit. filius abrahe de concubina. hoc fuerit tempore circunciſus de quo certiſſime omne tempus exponam. Sara natum iſmahel de ancilla primitus diligebat: nichil in eo fauoris imminuens. Quem utique quaſi proprium filium. et quaſi principatus nutriebat heredem. Iſaac autem filio procreato non dignabatur eum nutrire cum iſmahele cum ſenior eſſet: eumque poſſet opprimere patre moriente. Suadebat ergo abrahe: ut eum in aliam regionem. cum matre tranſmitteret. Ille uero in initio quidem. ſuam non appoſuit uoluntatem. ad ea que ſara fieri feſtinabat: crudele nimis arbitratus paruulum filium et mulierem nimis neceſſariis indigentes abicere. Poſtea uero cum deo placuiſſet ad ea que ſara precipiebat conſentiens. matri tradidit iſmahelem qui nondum a ſe poterat gubernari. et aquam in utrem et panem ferentem iuſſit abire: quo itineris neceſſitas imperaret. Dum ergo abeunti neceſſaria defeciſſent: erat in malis cum eſſet aqua difficilis. Et exponens puerum ſub quandam arborem animam protrahentem ne ea preſente deficeret. procul abſceſſit. Ad quam ueniens diuinus angelus dixit ei adeſſe fontem. et monuit ut prouideret. ac infantulum recrearet: dicens grandia ei eſſe conferenda: de pueri

ſoſpitate. Illa uero confidens de promiſſionibus et ſtudens alere puerum: adhibendo curam declinauit erumnas. Cum uero puer ad uirilem perueniſſet etatem. uxor ei coniuncta eſt. egyptia genere: unde etiam ipſa erat antiquitus oriunda: de qua filii iſmaheli nati ſunt .xii. Nabeoth. et darus. abdelius. marſamus. maſmaſus. idumas. maſmiſus. quodamus. themaſus. iechurus. napherus. cadomas. Iſti namque omnem terram ab eufrate ad mare rubrum poſitam uſque tenuerunt: nabatheam prouinciam nominantes. Sunt autem iſti qui gentem arabicam ſecundum tribus ab eis uocant: et propter uirtutem eorum. et propter abrahe dignitatem. Abraham autem ſuum filium yſaac nimium diligebat cum eſſet unigenitus. eique a deo pro munere in ſenectute conceſſus. Prouocabat enim ad fauorem amoremque ſuum post parentes et ipſe puer: eo quod omni tempore uirtuti ſtuderet. et parentum haberet ſollicitudinem. et affectum circa dei religionem. Abraham autem cum felicitatem ſuam filio legitimo relicturus eſſet moriturus: hoc dei uoluntate promeruit. Qui temptare uolens religionem eius: apparuit ei et cuncta que ei preſtitiſſet dinumerans: quomodo hoſtium melior fuiſſet effectus. et yſaac filium habuiſſet: eundem filium ſibi ſacra immolatione precepit offerri. in monte nomine morim eleuatum: ara ibidem collocata. Sic enim apparituram eius religionem: ſi etiam ſaluti filii preponeret quod deo placeret. Abraham autem in nullo iuſtum eſſe decernens non obedire deo. ſed cunctos ei miniſtrare debere. tanquam eius prouidentia uiuant omnes quibus eſt ipſe propitius: celans coniugi dei preceptum. et quam ipſe habuiſſet de cede filii uoluntatem. ſed neque ſeruorum cuiquam hoc palam faciens. ne forte deo parere prohiberetur: ſumens yſaac cum duobus ſeruis. et que erant ad ſacrificium neceſſaria imponens aſino ibat ad montem. Et duobus quidem diebus iter cum eo ſerui fecerunt. Tertia uero die cum iam circa locum montis eſſent. relinquens in campo reliquos qui cum eo erant. cum ſolo filio uenit ad montem: in quo templum rex dauid poſtea collocauit. Portabant autem ſecum cetera que erant ſacrificio neceſſaria: preter uictimam. Iſaac uero cum preſentem felicitatem eius ſtudio percepiſſet et quinque et uiginti eſſet annorum: altare conſtructo interrogabat quid eſſet ſacrificaturus pater: cum uictima deeſſet. Ille autem dicebat deum ad prebendum hoc idoneum: qui etiam ea que non ſunt habundanter hominibus condonare. et ea que ſunt ab his qui in ſemetipſis confi

derent poſſit auferre. Daturum ergo et illi uictimam: ſi propicius
ad ſacrificium ſuum dignaretur accedere. Dum ergo altare
fuiſſet conſtructum. et ligna ſuper impoſita. et omnia prepa
rata: dixit ad filium. O puer quem innumeris uotis optaui
a deo michi conferri: et dum perueniſſes ad uitam nichil eſt. quod
pro alimento tuo non fecerim: neque me feliciorem magis
arbitrabar: niſi cum te uiderem ad uirilem etatem. et
moriens ſucceſſorem mei principatus relinquere congau
debam. Et quia dei uoluntate pater tuus ſum factus: de
nuo ſecundum eius placitum te repono. optans hanc fortiter
portari ſacrificium (vel dicacionem). Deo namque te cedo qui hunc honorem
a nobis dignatur accipere: eo quod beneplacitus michi fuit. et
pro omnia ſuffragator. Natus ergo morere. non communi modo
hanc uitam egrediens: ſed a patre proprio oblatus deo patri
cunctorum oblegitimum ſacrificium. Reor enim quia te dig
num iudicauerit. nec egritudine. nec bello. nec qualibet
alia paſſione que ſolent hominibus accidere ex hac uita libe
rare: ſed cum orationibus et ſacrificiis. tuam animam ſuſcipere.
et apud ſe nichilominus optinere. Eritque ei de cetero cu
ram mei habens ſenectutemque regens qua te gratia maxime
nutriebam: hec michi deo ſcilicet pro te prebituro. Iſaac autem
habens patrem ualde fortiſſimum. ſapientiaque delectatus.
et libentiſſime ſermones eius accipiens: ait quod neque iuſtum
eſſet ut in initio naſceretur. ſi et dei patris iudicium eſſet refuta
turus: aut non ſe monſtraret amborum uoluntatibus preparatum: quando licet ſolo patre hec uolenti facere ſi non obedi
ret eſſet iniuſtum. Hoc dicens acceſſit pariter ad altare et
ad cedem: ſed opus infirmatum. eſt: offerente deo impedimen
tum. Clamauit enim nominatim abraham deus: ſuſpen
dens eum a filii nece. Non enim quaſi ſanguinem huma
num deſideraret. necem filii ei imperaſſe dicebat. neque
cuius patrem eum fecerat. hunc ei auferre cum tanta im
pietate poſcebat: ſed eius mentem probare ſe uelle. ſi etiam
talia facere iuſſus auderet. Cognoſcens uero eius obedien
tiam et excellentiam religionis intendens. delectari quidem
ſe in his que prebuerat ei. nec unquam fraudandum eum
omni cura dicebat. et genus eius honorandum. filiumque eius
futurum longeuum. feliciterque uicturum in omnibus bonis.
prebiturumque ſe magnum eius ſoboli principatum predicabat:
atque genus eorum et multis gentibus et diuiciis eſſe conſtituendum.
et memoriam ſempiternam generis eius principibus affuturam.
Chananeam namque terram armis ſe poſſeſſuros: et exemplum
boni futuros cunctis hominibus. Hec cum dixiſſet deus:
arietem ex inproviſo produxit ad ſacrificium. Illi uero preter

ſpem ſemet ipſos amplexantes: quippe qui bonorum talium
promiſſiones audirent oſculabantur. Altera uero die ſa
crificio celebrato reuerſi ſunt ad ſaram: feliciterque degebant:
cuncta que uellent eis prebente deo. Et ſara quidem non
multo poſt tempore defuncta. eſt. cum uixiſſet annos. cxx
et vii: ſepulta (que) eſt. in hebron permittentibus chananeis. Sepul
chrumque eius publice factum. eſt. abraham emente agrum
ſiclis quadringentis a quodam ephron de bethem: et ſepul
chra ſibi abraham et eius ſoboles ibi conſtituerunt. Poſt
hec autem abraham duxit uxorem nomine cethuram: ex
qua ei filii nati ſunt labore ualidi et ſapientia cauti. zam
bri. et iezar: madan. maziam. ieſuoch. et eſue. Nati ſunt autem
et his filii: et eſue quidem ſabathim fuit. et dadam et opher.
et noch. et abida. et helda. His omnibus filiis filiorumque natis.
abraham ex propriis dona prebuit. qui et trogoditen. apprehen
derunt: et felicem arabiam in quantum ad mare rubrum per
tingit. Dicitur autem quod dum opher caſtra fixiſſet in libi
am. et filiorum eius filii habitaſſent in ea: terram illam ex
illius nomine affricam uocauerunt. Teſtatur autem meo
ſermoni alexander qui dicitur polyiſtor id eſt multarum
hyſtoriarum: ſic dicens. Cledemus autem propheta qui et malchus
ſcribens hyſtoriam iudeorum ſicut etiam moyſes legis lator
eorum retulit: ait quia de cethura abrahe fuerunt filii
multi. Dicit autem eorum nomina tria iaſpheran. ſurim. ia
phran. et de ſuryn quidem aſſyriam nuncupatam: ex
duobus autem reliquis ieſran. et apheran. ciuitatem abran.
prouinciamque affricam nominatam. His enim auxilium
prebuiſſe herculem in libia. et duxiſſe uxorem filiam ia
fran nomine etheam. et genuiſſe ex ea filium dodorim. cuius
fuit filius phoron: ex quo barbari ſorophaci nominantur.
Iſaac autem circa quadraginta annos conſtituto: a patre
abraham uxor ducitur ei rebecca. que fuit fratris eius nachor
neptis. filia batuelis. Seniorem ſiquidem ſeruorum ſuorum miſit
ad ſponſandam eam. magnis fidei ſacramentis obſtrictum:
quod hoc modo faciebant ſub femore manum mittentes. deinde
inuocantes deum teſtimonium futurorum. Miſit autem et mu
nera ibidem commanentibus. que apud illos rariora eſſent:
aut nec omnino in illa regione reperirentur. Quo tempore
multo uadens. eo quod ſit iter agentibus dira meſopotamia.
hieme quidem propter luti profunditatem. eſtate uero propter aque
defectionem: inſuper etiam latronibus ibidem commorantibus:
que diffugere non eſſet facile. niſi prudentia uiatoribus in
hereret: uenit in ciuitatem carrenorum. Cum autem eſſet
in ſuburbanis: uirgines uidit plurimas euntes ad aquam.

Affrica unde dicatur

De tribus nominibus filiorum abrahe qui nati fuerunt de cethura.

Orauitque deum. ut rebecca ob quam desponsandam filio eum miserat abraham. si secundum eius uoluntatem essent nuptie celebrande inter illas inueniretur. & ita quidem cognosceretur: aliis aquam ut poscenti negantibus illa preberet. Et ille quidem hanc uoluntatem habens uenit ad puteum: rogauitque uirgines. ut potum ei preberent. Illis autem auertentibus se. indignantibusque domi aquam portare. & non prebere illi que utique difficile possit hauriri. una ex illis omnibus increpans eas pro peregrino. quasi non esset hominibus ad illas aliquando communio? que neque aquam participarent egeno: sola ei prebuit habundanter. Ille autem in spem rerum omnium ueniens. uolens autem cognoscere ueritatem. laudabat eius nobilitatem atque benignitatem: quia etiam cum suo labore egentibus sufficientiam prebere minime declinasset. Interrogabat autem de quibus parentibus esset. Optauitque illi quod foret gratissimum ut in domum boni uiri ueniret: filios ei paritura germanos. Illa uero neque hec inuidit uolenti cognoscere. sed & genus indicauit. & rebecca inquit ego dicor. pater autem bathuel fuit. sed ille iam quidem defunctus est. laban uero frater est noster qui & domui prospicit simul & matri: & mee uirginitatis sollicitudinem gerit. Ille itaque gaudebat in his que facta fuerant atque dicta: deum ita uidens suo itineri clare prospicere. Et proferens redimicula. & alia pariter ornamenta quibus uirgines decet uti. dedit puelle ut ei causa poculi hec retributio foret & honor: iustum esse dicens ut talia mereretur. que fuerit bona preter uirgines uniuersas. Poscebat autem eos apud succedere. quando ad eam integrius aliter peruenire nequiret: cum iam nox utique super esset. Portabatque ornamenta muliebria ualde preciosissima. estimans nichil sibi esse cautius. quam quibus iam uidebatur expertus: & conicere ex ea & matris & fratris eius clementiam: & quod nichil esset eorum uirtute difficile: neque se eos grauaturum? sed mercedem peregrinationis prebiturum: & propriis expensis usurum esse dicebat. Illa uero de parentum quidem suorum clementia. recte eum asseruit arbitratum: culpauit autem pro mercedis uerbo? cum esset utique omnia sine mercedibus habiturus. sed ut nunciaret prius laban fratri: quo permittente accersiendum esse dicebat. Cum ergo hoc factum fuisset: peregrinus adductus est. Et camelos quidem sumentes laban famuli. eis diligentiam adhibebant: ipse uero cenaturus ingreditur cum eo. Et post cenam: ad eum matremque puelle locutus est. dicens. Abraham qui est tharis filius. uester uero cognatus. nachor enim horum o mulier puerorum auus uester: & abrahe fuit ex eodem patre ut matre.

Abraham moritur

Is igitur misit ad uos petens hanc puellam uxorem filio suo esse iungendam: qui legitimus est ei solus in bonis omnibus enutritus. Cui possibile quidem fuit felicissimam ex inde mulierem copulare: sed noluit. Honorans autem genus nuptias postulat: cuius studium ac uoluntatem nolite contempnere. Dei namque uoluntate talia quidem michi preter prospera contigerunt: & puellam citius & uestram inueni domum. Dum enim essem proximus ciuitati uirgines plurimas uidens ad puteum: oraui ut in istam inciderem. Quod scilicet factum est. Nuptias ergo diuina presentia firmatas. uel dispensatas uos quoque firmate. Illi uero prospera que eis fuerant secunde collata dispositionem diuine uoluntatis intellexerunt: miseruntque sicut petebat uirginem. quam duxit ysaac potitus omnium rerum. Nam qui fuerunt abrahe de cethura nati: ex inde migrauerunt. Post paululum uero temporis mortuus est. etiam abraham: uir omni quidem uirtute summus. & digne adeo pro studio quod circa eum habuerat honoratus. Vixit autem omne tempus suum annis. clxxv: & in ebron cum sara coniuge. a suis filiis ysaac & ismahele sepultus est. Porro post mortem abrahe concepit uxor ysaac: cuius uentre nimis intumescente. hesitans consuluit deum. Respondit geminos parituram fore rebeccam: & in omnibus gentibus esse nominandos. maioris autem primatum esse minuendum. Peperit ergo ei paulatim secundum diuinum eloquium geminos filios: quorum senior ut credimus a capite usque ad pedes erat uehementer hyrsutus (l. pilosus): quem iunior precedentem tenebat a planta. Diligebat autem pater quidem seniorem. qui uocabatur esau: secundum ethimologiam pilorum. Ebrei namque: capillaturam seiron dicunt. Iacob autem iunior carus erat genitrici. Fame superueniente dum ysaac placuisset ut iret in egyptum. ubertiosam ualde prouinciam: pergebat in geraris deo precipiente. Hunc suscepit rex abimelech pro muneribus & amiciciis abraham. Et cum multo circa eum fauore fuisset usus initio: in hoc permanere semper inuidia est. faciente prohibitus. Videns namque deum isaac esse presentem. & tanto eum studio fouentem: expulit eum. Ille uero huiusmodi inuidia temptatus ab abimelech: tunc equidem discessit in agrum qui dicitur pharan id est. conuallis non longe a geraris. Ubi cum foderet puteum. irruentes pastores in litem congressi sunt: prohibentes illud opus impleri. Quo nolente contendere: preualuisse uidebantur. Discedens autem alium fodiebat. Vim uero facientibus aliis quibusdam abimelech pastoribus. etiam hunc relinquens abscessit: expectans bone uoluntatis gratiorem licentiam. Quod dum ei fuisset sponte con-

cessum. ut puteum sine phibitione foderet: roboth puteu
appellauit quod nomen significat spaciosum. Prior u aliu
quidem escon appellauit. qd potest dici litigium: alium uero
suennam qd nomen designat inimicitias. Ysaac itaq: rerum
magnitudine ac fortitudine pollebat. Abimelech aute contra
se crescere putans. ysaac pter hoc quod cum eo degens ex in-
certis inimicitiis egerat: metuens ne prior amicicia nich ei pdes-
set. conuerso ysaac adultionem eor que uidebatur ppessus.
amicitias rursus cum eo firmauit: & unu ad hoc suor ducu
phyloců. nomine destinauit. Et cum omnia que poposcerat
abymelech meruisset ppt ysaac bonitate. qui recenti ira-
cundie priscam gram uise atq: patrem suum habitam pre-
posuerat: tulit eum in pa. Esau uero filius ysaac circa que
maximu habebat pater affectum: cum eet annor quadragin-
ta. duxit uxores agamidam edonis filiam. & libamin eusebo-
nis uiror int chananeos ualde potentium: semetipsum faci-
ens dnm in potestate nuptiar. Denique pat consilium sumens.
quia nec pmisit ysaac se in illius uoluntate iacere. non enim
libenter habebat ad pmnciales suam copulare cognatione.
nolens autem molestus ee filio. ut iuberet eum a mulierib;
abstinere tacere decreuit. Cum senex autem eet. & aspectum
penitus non haberet: euocans esau & senectutem indicans.
quia & pter cecitatem & passionem uisus. impedimentum
ei iam eet deo seruire: iussit eum egredi ad uenandum:
ut dum caperet quodcumq: potuisset ei pparaet ad cenam.
Postquam dno supplicaret. ut auxiliator ei in omni uita &
cooperator existeret. incertumq: ee dicens qndo etiam morere-
tur: & ante hoc ei se prebiturum ut dnm ppicium eius oratio-
nib; habere mereretur. Et esau qdem ad uenationem aggs-
sus e. Rebecca u p fauore iacob. dnm rogabat. & pret ysaac
uoluntatem. eum iussit hedos occidere: cenamq: preparare.
Iacob aute ministrabat matri: ei semp obediens. Cum uero
fuisset pparata cena: hedi pelle brachia conuoluit iacob:
ut pater pter pilos ee crederet esau. Nam eu in omnib; alius
similarent eo quod eent gemini: in hoc tantummodo differe-
bant. Trepidusq: iacob ne antequam fierent orationes. repts
in hac calliditate patrem ut contraria faceret irritaret: p-
ferebat patri cenam. Ysaac uero sentiens uocem iacob: pro eu
nomine uociferabat. Illo aute brachium porrigente cui
pellem circumdederat: contingens eum ysaac ait. Voce
quidem iacob proximus: sedm pili uero pfunditatem. esau
mi ee uideris. Nichil q: suspicans malum: cum cenasset con-
uersus e. ad orationes & dei preces. Dne inquit omniu scor.
& creator uniuerse substantie. tu patri meo magnam forti-
tudinem concessisti bonor. & me dignum reb; psentib; ef-
fecisti. & ex me pcedentib; pmisisti: adiutor & ppicius & dator
semp ee melior. Hec g confirma. & me noli despicere pter
presentem necessitatem. pter quam & precipue ate depos-
co. & hunc filium ppicius serua mi. & ab omni passione sine
malo custodi. dans ei felicem uitam possessionemq: bonor
quorucumq: tibi prebere potestas e. Fac autem eum metu-
endum & quidem inimicis: amicis honorabilem atq: gra-
tissimu. Et ille quidem arbitratus se p esau orationes efficere:
rogabat dnm. Mox enim ut cessauit ysaac: a uenatione affuit
esau. Ysaac aute sentiens quod egerat: quiescebat. Esau u
petebat similia: que fri fuerant collata. Patre uero negante.
eo quod omis in iacob fuissent orationes expense: luctum age-
bat quod eet oratione frustratus. Cuiusq: lacrimis afflictus
pater: eo quod circa uenationem & fortitudine corporis eet
aptus. in armis & in omnib; opib; esau pbabilem fore dice-
bat: eumq: fructu earum rerum & glam sempiternam etiam
genus quod ab eo descenderet habiturum: fri uero ee serui-
turum. Iacob autem metuentem fratre ulcisci se in eo uolen-
tem p eo quod in illo deliquerat. mater eripuit: marito
autem psuasit ut iacob de mesopotamia. cognatam sua
l coniuge
peteret. Non enim erant deuoti chananei circa ysaac. in pri-
orib; eius bellis ualde grauati. cum barimnatim cepisset:
circa quam precipue laborauerat. Iacob autem in mesopo-
tamiam missus a matre pter nuptias filie laban eius germa-
ni. pmittente ysaac nuptias celebrare: eo quod ei fuisset
uxoris consilio psuasum: p chananeam ppetrabat. Et pter
odium pmnicialium apud nullum quidem succedere uo-
luit. s; sub diuo iacebat. caput suum lapidib; subditis sup-
ponens. ibiq: p somnium uidit huiusmoi uisionem. Adsti-
tisse sibi scalam. a terra ptingentem ad celum. & p eam descen-
dentes figuras. honestiorem naturam habentes quam homi-
nes: & ad ultimu sup eam deum manifeste sibimet apparen-
tem: nominatimq: uocante: & huiusmoi uerba facientem.
Iacob cu patris boni sis filius. & aui magne uirtutis: fatigare
te in presentib; non oportet: s; spare meliora. Et enim opu-
lentissima tibi maximor bonor meo solatio erit ubiq: pre-
sentia. Abraham itaq: ex mesopotamia huc ego adduxi. a
cognatis expulsum: & patrem tuu felicem cunctis ostendi.
quor non minorem partem in te quoq: reponam. Confidens
g & hoc itinere pficiscere. me dirigente securus: impetrabis
enim nuptias ad quas ualde festinas: eruntq: tibi filii boni.
quor multitudo numero maior erit. & potentiores filios
derelinquent. Quib; ego huius terre potentiam condona-

bo. eorumque filiis: qui replebunt omnem quam sol respicit terram. simul et maria. Sed neque ullum periculum timeas. nec laborum multitudinem metuas. me providente omnia que tibi conferenda sunt: et inpresentibus et multo magis inposteris. Hec itaque deus iacob predixit. Ille vero letus effectus inhis que uiderat fuerantque promissa clarificauit illos lapides: quippe cum tantorum bonorum. factum ei illic fuisset alloquium uotum fecit immolaturum se super eos. si adquirens uitam impassibilem remearet. Deoque promissum exsoluit denuo remeans. Nam et ipsum agrum honorandum esse decreuit. ibique bethel nomen imposuit: quod diuinas hostias latina lingua significat. Procedens autem ad mesopotamiam: longo tempore peruenit in charram. Pastoresque in suburbanis inueniens. et pueros adolescentulos et uirgines ad quendam puteum aquam hausturos: morabatur cum eis. potum querens et uerba cum eis habens: percunctabaturque ab eis. si nossent quendam laban adhuc super esse. Illi vero omnes se nouisse dixerunt. talemque esse uirum qui ignorari non possit. eiusque filiam una cum eis pascere gregem: quam mirabantur non esse presentem dicentes ei ab ipsa integrius cognoscere poteris. quecumque de illo nosse desideras. Hec itaque illis dicentibus astitit puella cum pastoribus qui una descenderant: eique iacob ostenderunt dicentes. Peregrinus iste uenit de patre tuo consulens. Illa vero leta per infantiam. propter iacob presentiam: requirebat eum qui esset. et ad eos unde uenisset. et qua causa fuisset adductus: orabatque simul. ut esset possibile prestandi ei quibus uenisset egens. Iacob autem non propter cognationis causam neque propter fauorem presentem sed amore puelle uinctus: obstupescebat pulchritudinem eius: talem esse conspiciens. ut pauce mulierum ita florerent et ait. Adte inquit patremque tuum. si tamen filia es laban. familiaritas est antiqua mea tuaque generatione consistens. De tharis enim abraham. et aran. et nachor. filii sunt progressi: bathuel autem tuus auus filius est nachor. De abraham autem et sara que nata est de aran: ysaac meus est pater. Vicinum autem et nouum cognationis pignus: inuicem possidemus. Rebecca autem mater mea laban patris tui soror est: ex eodem patre simul et matre progeniti. Consobrini siquidem sumus ego et tu. Hunc autem inueniens uos amplector: antiquamque nobilitatem renouaturus assisto. Illa vero recordata sicut iuuenibus solet accidere que a patre sepe audisset de rebecca. et parentes sciens eius nomen desiderantes audire: propter paternum fauorem ad lacrimas deducta est. et amplexata iacob. Quem cum osculata fuisset. perducere maxima delectatione optabat ad patrem: omnibusque domesticis memoriam matris eius esse dicebat. Intenditque ei totius boni retributionem eumque ad patrem iam uenire iubebat: et sequi se precedentem. Nec eius delectatione fraudari. amplius illo tardante poterat. Hec dicens. ducebat eum ad laban. Cognitus ab auunculo. et ipse sine formidine inter amicos erat: et ille delectationem maternam conferebat. inopinabiliter eis ostensus. Post non paucos itaque dies. laban gaudere se quidem in eius maxime presentia: et ultra quam possit indicari sermone dicebat: causam uero per qua uenisset. patrem matremque senes derelinquens: et eius presentie solaciis indigentes ab eo querebat: prebiturumque se omnia quibus opus haberet dicebat. Iacob autem omnem ei causam narrabat dicens. ysaac fuisse geminos filios se et esau. Quem dum paternis orationibus matris sapientia fefellisset: illum se interficere uoluisse dicebat. tanquam ablato sibi adeo regno. et bonis que pater obtasset: et hanc fuisse sue presentie causam. materni mandati factum. Omnibus enim nobis inquit fratres sunt: sed mater amplius illius cognationem metuens. ita michi prospexit. quod utique solum munimen mee puericie iudicauit. Unde deum respiciens: in presentibus sum securus. Laban autem propter parentes promisit se ei omnem participare clementiam. et propter matrem: precuius fauore licet absentis studium suum se dicebat circa eum ostendere. gregis scilicet eum curam habiturum et preponendum his exoptabat. uolentemque ad prius remeare parentes. cum talibus donis et honoribus dimittendum: quales talis cognatus iuste promeriturus esset. Iacob autem libenter hec audiens: donec esset quidem apud eos hunc laborem ferre gratissime se respondit: mercedem uero pro tali labore rachel nuptias postulauit: cum etiam propter alium honorem digna haberetur et maxime quod ministra eius fuisset aduentus. Amor namque puelle: eum huiusmodi uerba facere compellebat. Laban autem gauisus in his: annuit ei puelle nuptias: nec alium generum meliorem sibi optasse ueniturum: si tamen aliquantum apud eum maneret tempus. Ad chananeos enim non se missurum filiam: qui etiam de sororis cura penitentiam agere se dicebat. quod eam ibidem direxisset. Cum uero iacob hoc fieri consentiret: septem promisit annos. Tantum enim iudicauit socero ministrandum: uirtutis sue prebens experimentum: ut quis esset magis agnosceretur. Laban uero suscipiens sermonem: transacto tempore proposuit epulas nuptiarum. Nocte uero superueniente: ignorante iacob collocauit ei alteram filiarum rachel sororem et non decoram aspectu. Ille uero per ebrietatem et noctem

ei permixtus: die facto apud laban de iniusticia querebatur. Qui dandam ueniam necessitati poscebat. ob quam causam talia gesserit. Non enim per malignitatem ei liam dedisse: sed alia maiori causa uictum se hoc fecisse dicebat. que tamen impedire non posset. sed amanti daturum se eam post septem alios annos permittebat. Consensit ergo iacob. Nichil scilicet aliud ei amor puelle facere permittebat. Et preteritis aliis septem annis: rachel accepit uxorem. Erant enim ambabus ministre quas dederat pater: zelpha quidem lie: rachel autem bala. non quidem ancille sed subdite. Et lie magna erat sollicitudo de amore uiri quam habebat circa sororem. sperabatque existentibus filiis honorandam. Exorabat itaque continue dominum: natoque masculo filio et propter hoc conuerso ad eam uiro. ruben filium nominauit: eo quod dei misericordia ei fuisset concessus. Hoc enim significat: istud nomen. Habuit autem post tempora etiam alios tres filios: symeon. quod nomen significat exaudibilem. ei fuisse deum. Deinde leui: quasi firmator societatis. Post hec iudas: quod gratiarum significat actionem. Rachel autem metuens. ne propter copiam partus sororis minorem apud uirum partem haberet: collocauit cum iacob suam famulam balam. Ex qua nascitur dan: quod a deo iudicatum latina lingua significat. Et post hunc nepthalim: tanquam ex machinationibus eo quod contra partus sororis copiam arte fuerat usa. Hoc autem et lia fecit: contra opus sororis denuo machinata. Collocauit autem ei et ipsa suam famulam. et natus est de zelpha filius gad: quod quis poterit appellare fortuitum. Et post hunc aser: quod beatificum potest dici: eo quod lie gloriam cumulauit. Cum autem ruben senior filiorum lie matri mandragore mala portaret: rachel aspiciens dari sibi poscebat quod concupierat cibum. Illa uero non consentiente. sed sufficere ei dicente quod eam uiri honore priuasset: rachel mitigans sororis iram concessuram se ei dicebat: ut cum ea uir illa nocte dormiret. Qua hoc percipiente munus: iacob cum lia dormiuit. Rursus ergo nati sunt ei filii: isachar quidem quod significat ex mercede factum: zabulon: quod indicat fauoris pignus ad eam. Nata est autem et filia: dina. Post hec uero tempora natus est et rachel filius ioseph: quod indicat augmentum alicuius faciendum. Hoc ergo omne tempus quod sunt anni uiginti. pascebat soceri greges: post quod rogabat ut sumptis uxoribus ab eo discederet. Socero autem non permittente: latenter hoc facere cogitabat: uxoresque requirebat: quid de profectione tractarent. Illis autem discedere libenter habentibus: rachel simulachra eorum deorum

quos colere patria lex erat pariter furata cum lia sorore fugiebat. et utriusque pueri et puelle cum filiis: et quecumque possessio eis erat. Ducebat autem iacob etiam gregum medietatem: non respiciente laban. Rachel ergo simulachra deorum portabat: licet docuisset eam iacob deorum huiusmodi honorem spernendum: ut si comprehenderetur sequente patre: ueniam illa ad hec confugiens impetraret. Laban autem post primum diem. cognoscens iacob discessum simul et filiarum: multum animo malo persequebatur: maxima uirtute circumdatus: et septima die in quodam colle perueniens eos collocatos inuenit: et tunc quidem quia erat uespera: requieuit. Visio autem ei apparuit. monens quatinus sumens generum atque filias conquiesceret: et nichil in eos per furore presumeret: sed ut pacata faceret cum iacob. Quod si eius contempnens paucitatem aggrederetur cum eo pugnare: ei se auxilium dicebat illa uisio prebituram. Laban autem dum huiuscemodi factum adeo fuisset alloquium: orto die iacob euocans et manifestans ei uisionem. cui credens ad talia declinasset: cepit culpare dicens. quoniam eum et pauperem uenientem ad se. et omnium suscepit indigentem: eique sue possessionis prebuerit ubertatem. Nam et filias meas inquit coniunxi tibi: fauorem tuum circa me per hec augendum esse confidens: tu uero neque matris tue aut communionis quam circa me per cognationem habes. neque uxorum quas duxisti pudorem gerens. neque filiorum quorum sum auus. lege apud me usus es belli: possessionem quidem meam auferens. filiabus autem genitorem suum fugere persuadens et sacra queque paterna diripiens. domi utique portaturus que et a meis parentibus honorata sunt: et a me religione ipsa coluntur. Et hec quidem que nec expugnantes inimicos suos faciunt: tu perpetrasti: cognatus. et sororis quidem mee filius. filiarum uero maritus. peregrinus. et coepulator meus: domui mee nequaquam talia ingerere dubitasti. Cum hec dixisset laban: ita satis faciebat iacob dicens. Ego non solum deum patrie desideraui: sed etiam omnis una cum cognatis: et post tantum tempus dignum est me ad propria remeare. Pro preda uero quam dicis alio iudicante tu potius inueniris [t inueniris] iniustus: cum te deceret gratias nobis soluere. pro his que a me custodita et facta maiora sunt. Quomodo in hoc iusticia non probaris: cum tibi ingratus existis: Cur partem eius paruam sumentes abscessimus: Filie uero tue non mea me malignitate secute sunt. sed iusta deuotione. quam scimus uxoribus legitimis circa uiros posse competere. Sequuntur itaque

non tantum me: quantum filioſ. Et hec quidem ipſe dicebat: ne aliquid gereretur incongruum. Querebatur autem accuſationemque faciebat. quia cum matris eius uideretur eſſe germanus. et filias iunxiſſet. in imperiis eum uulneraſſet aſperrimis. uiginti annis eum detinens. Et alia quidem nuptiarum occaſione feciſſet: que licet fuiſſent crudelia leuiter ſuſtinuiſſet: peiora tamen facta poſt nuptias. que quilibet etiam inimicus effugeret. Reuera enim ualde crudeliter laban uſus eſt iacob. Videns enim ei deum ad quecumque uoluiſſet eſſe preſtabilem. promittebat ut quicquid natum fuiſſet ei preberet interdum quicquid procederet album. aliquando uero queque nigra naſcerentur. Creſcente autem ſub nomine iacob gregum partu. aliquando quidem fidem de preſenti non cuſtodiebat: aliquando autem in alterum annum prebiturum ſe eſſe dicebat. eo quod uidebat multitudinem gregum habundare. cum in futuro tantum fore potius deſperaret. fallebat rurſus in hiis que nata conſpiceret. De ſacris autem furatis. iuſſit inquiſitionem fieri. Cum accepiſſet autem laban perſcrutandi poteſtatem. et rachel hoc audiſſet. poſuit idola in ſtratorio cameli. qui et portabat eam: et ſedens dicebat naturalem ſibimet purgationem imminere. Et laban quidem ceſſauit amplius perſcrutari: non credens filiam cum tali paſſione accedere poſſe ad idola. Fecitque cum iacob fedus. in nullo eorum ſe memoriam que geſta fuerant habiturus: ſed et ille dilecturum ſe filias eius. Et has pollicitationes fecerunt ſuper montes quoſdam: in quibus columpnas ſtatuerunt ſub ſcemate are. Unde collis ipſe dicitur galaad: ex quo hactenus galadithen terram appellant. Et cum factis pactionibus immolaſſent: laban quidem reuerſus eſt. Iacob autem in chananeam procedente ſubinde uiſiones apparebant: de futuro ei ſpem optimam pollicentes. Et locum quidem illum appellauit dei caſtrum. Volens autem noſſe quid eius cogitaret frater: ſingula cogniturus cum integritate premiſit. Metuenſque propter priſcam ſuſpitionem. precepit hiis quos mittebat ut dicerent eſau. quia iacob putans iniuſtum eſſe ut hic te iraſcente cum uideret de prouincia ſponte diſceſſiſſet. et nunc ſufficiens tempus eſſe putans reconciliationis. reuerſus eſt. uxores et filios ducens. cum diuitiis adquiſitis. et cum pretioſis rebus ſemet ipſum tibimet traditurus: quia maximum fore bonum iudicat: ut cum fratre fruatur hiis. que ei ſunt a diuinitate collata. Et illi quidem hec indicauerunt. Eſau uero letus effectus: fratri cum quadringentis occurrit armatis.

Iacob autem audiens uenire eum in occurſum ſibi cum tantis armatis expauit. deo tamen ſpem ſalutis ſue conceſſit: et prouidentiam rerum preſentium fecit. quatinus et ipſum ſine paſſione ſeruaret. inimicisque preualeret. ſi aliquid iniuſtum facere uoluiſſent. Diſtribuens ergo qui cum eo erant. alios quidem premittebat: alios autem poſt tergum proxime ſequi iubebat: ut ſi uim paterentur qui premiſſi fuerant inſiſtente fratre. refugium ſequentes haberent. Et omnes qui cum eo erant hoc modo diſponens: miſit quoſdam fratri munera deportantes. Erant enim iumenta que mittebantur. et multitudo quadrupedum uariorum. que grata ſuſcipientibus forent: eo quod illi rarius hec haberent. Mittebantur autem diuerſis uicibus: ut frequenter uenientes multi eſſe putarentur. Placabat autem per dona iram eius. uel ſi adhuc aliqua indignatio remanſerat. ſed et etiam ſermonibus blandis iubebat uti: quos mittebat ad eum. Hec diſponens per totum diem: nocte ueniente mouebat ſuos. Cumque torrentem quendam nomine ioboc tranſirent: iacob ibi remanenti uiſio quedam apparuit. cum qua luctabatur. Illa utique uiſione certaminis initium faciente. que etiam uoce uſa eſt. ſimul et uerbis. letarique monens eum in hiis que facta uidebantur. nec modico ſe preualuiſſe crederet. ſed grandem angelum diuiciſſe: et hoc ſignum arbitrari magnorum fore bonorum. et quia nuſquam eius deſereret genus. nec fortiorem hominum quenquam illius eſſe uirtutis. Precepitque eum uocari iſrael: quod hebraica lingua ſignificat reluctantem angelum ſacrum. Hec igitur iacob poſcente: illa uiſio precedebat. Qui ſentiens angelum eſſe dei. rogabat ut quam partem habiturus eſſet ſignificaret: et uiſio quidem cum dixiſſet iſtam. diſparuit. Letatus autem in hiis iacob: phanuel locum denominauit. Cumque ei propter certamen dolor fuiſſet exortus circa neruum latum: et ipſe abſtinuit eo cibo. et propter illum neque nobis eſt comeſtibilis. Proximum uero iam audiens eſſe fratrem. iuſſit precedere utramque coniugem ſeorſum cum ancillis: ut de longe conſpicerent opera uirorum pugnantium. ſi hoc uoluiſſet eſau. Fratrem autem ſibi proxime uenientem ipſe ſalutauit nichil de eo doloſe cogitantem. Et eſau amplexatus eſt eum: et requirebat de multitudine filiorum et mulierum. Et cum cognouiſſet: ipſe quidem uenire rogabat eos ad patrem. Iacob autem excuſante eos de iumentorum labore: diſceſſit in ſairan. Illic enim commorabatur. Appellauitque uillam de ſua ſcilicet

hẏrſuta capillatura. Jacob autem uenit ad ſcenas id eſt
ad tabernacula que hactenus ſic uocant͞ᵃ: unde in ſichimã
q̊; ꝓfectus .ẽ. que ciuitas .ẽ. chananeoꝝ. Sichimitis autem
feſtiuitatem habentibꝫ, dina que fuit filia iacob ſola t͞ñ
ſiuit ad ciuitatẽ emptura ornamentũ ꝓuincialium mu
lierum. Videns autem eam ſichem regis emor filius. cor
rupit abreptam: & amore confectus. deprecabatur patrẽ
ut ei puellam acciperet in uxorem. Jlle uero conſentiens
uenit ad iacob: ſupplicans ut filio ſuo ſichem dinam lege
iungeret. Jacob autem neq; contradicere ualens ꝓp͞t digni ta
tem ſupplicantis. neq; legitimũ iudicans alienigene filiam
copulare: petit concedendum ſibi. ut deliberaret de quibꝫ
poſcebat. Abſceſſit g̊ rex. ſpans iacob nuptias filio ſuo con
ceſſurum. Jacob autem filiis indicans & corruptionem ſoro
ris & ſupplicationem emor: petebat cogitandum ẽẽ q̊d fieret.
Et plurimi quidem tacebant. conſilium ñ inuenientes. Sy
meon autem & leui puelle f͞rs ex eadem matre nati. huiꝰmõi
ſibi conſtituerunt ad inuicem actionẽ. ut cum ẽẽt feſtiuitas.
& ſichimite requie & epulis uterentur: incunctant͞ᵉ p̃mis cu
ſtodiis aſſiſtentes dormientes occiderent: & uenientes in ci
uitatem int͞ficerent omnem maſculũ & regẽ cum eis & fili
um eiꝰ ſoliſq; parterent mulieribꝫ. Hec autẽ efficientes p͞t
conſcientiam patris: reuocauerunt dinam. Jacob autẽ fac
toꝝ magnitudinẽ ãmiranti. & filiis iraſcenti. d͞s aſſiſtens
iuſſit eum confidere. & purificantẽ tabernacl͞a ſacͥficia ce
lebrare: que p̃us cũ iret in meſopotamia ꝑ ſomnii appari
tione deo uouerat. Cum g̊ purgaret ſuos: laban deos in
uenit. Neq; enim ſciebat rachel furatã ẽẽ. eo quod int͞ra
eos celaſſet ſub arbore quadã. Hos g̊ inde tollens. ſacͥfica
bat in bethel: ubi ſomniũ uiderat. cũ meſopotamiã p̃us
iret. Hinc enim ꝓficiſcens. uenit in effrata: ubi rachel ex
partu mortuam ſepeliuit. Que ſola int͞ cognatos in hebron
honorem ſepulture habere ñ meruit. Et cum ualde eam
fleuiſſet. filium ex ea natum beniamin appellauit: ꝓpter
dolorem qui ex eo matri ꝓuenerat. Jſti ſunt g̊ om͞s filii iacob.
maſculi quidem duodecim. femina ů una. Horum octo
legitimi de lia quidem ſex. duo ů de rachel: quatuor uero
de famulabꝫ. bini ex utraq; quoꝝ & nomina dixi ſupius. Ve
nit g̊ hinc in hebron ciuitatem poſitam int͞ chananeos.
illic autem & ẏſaac cõmorabatur: & paululum q̊dem
parit͞ uixerunt. Rebeccam autẽ uiuam. iacob ñ cõperit.
Moritur & ẏſaac ñ poſt multũ quam filiꝰ eiꝰ aduenerat:
& ſepultus .ẽ. a filiis cum uxore in hebron. ubi erat eius
ſepultura parentũ. Fuit autẽ ẏſaac deo uir carus: & mul
ta eius ꝓuidentia dignus. poſt abraham patrem ſuum. &
ualde longeuus. Cumq; uixiſſet centum octoginta q̊nq;
annos: cum uirtute defunctus eſt. Explic͞ liber p̃mꝰ.

Incipiunt capitula libri ſecundi.

HEC ſunt in ſcd͞o libro ioſephi hẏſtoriarum
antiquitatis iudaice. I. Quom͞ eſau & iacob
ẏſaac filii habitacula diuiſerunt. & eſau
q̊dem idumeam tenuit. iacob autem cha
naneam. II. Quom͞ ioſeph iunior filioꝝ iacob. ſomniis ei
demonſtrantibꝫ felicitatẽ futuram inuidiam ſuſtinuerit
fratrum. III. Quom͞ idem ipſe in egẏptum uenundatus
a fratribꝫ ꝓpter odium quod habebant in eum. factuſq; in
ſignis & clarus ibi f͞rs habuit ſibi ſubiectos.

Incipit liber ſecundus.

POST mortẽ ů ẏſaac: filii eiꝰ inuicem
habitacula diuiſerunt. ñ ea que acceꝑant.
& tenuerunt. S; eſau quidẽ hebron ciuita
tem f͞ri dans. habitabat in ſeir: & in idumea
regnabat. Quam regionẽ a ſemetipſo ita uocauit: edom
enim nominatꝰ .ẽ. Quã nuncupationẽ huiꝰmõi uenationiˢ
cauſa ſortitus .ẽ. Aliquando labore uenationis eſuriens
rediebat. dum adhuc puer ẽẽt etate: inueniẽſq; fratrẽ
lentem ſibi p̃parantẽ ad prandium. rubeum colorẽ nimis
habentem: & ꝓpterea potius incitatus. rogabat ut ei pre
beret cibum. Qui uendere ſibi p̊matum ꝓp͞t cibum ꝑ eiꝰ
eſuriem compulit f͞rem: & ille fame compulſus ceſſit cum
ſacramento primatũ. Quã obrem ꝓpter ruborem cibi a coe
taneis infantie tempore edom id .ẽ. rubeus dictus .ẽ.: & ideo
regionem ſic appellauit. quam greci honeſtius idumeã
denominauerunt. Fuit autẽ pat͞ filioꝝ numero q̊nq; quoꝝ
ieu quidem & ielon. & core ex una muliere ſunt geniti aliba
nomine: reliquoꝝ uero eliphas quidem ex ada. raguel au
tẽ de baſama ei ſunt nati. Jeus q̊dem filii ñ fuerunt. eliphas
uero fuerunt legitimi q̊nq: thunon. omer. oſus. iuthan. can
naz. Amalech enim non naturalis erat. de concubina tanna
nomine ꝓcreatus. Jſti ſiquidem habitauerunt in idumea.
que gobolitis .ẽ. dicta. & ab amalech amalechites appella
ta. Cum enim aliq͞ndo magna fuiſſet idumea. & in tota
regione nom͞ integrum retinebat. Et in paꝛ͞tibꝫ appellationẽ
ab habitationibꝫ conſeruabat. Conſtitit autẽ iacob. ut ad
tantam felicitatis magnitudinem ꝑueniret: que facile
ab aliis apprehendi non poſſet. Diuicus enĩ cunctis ꝓuin

cialibus eminebat. et filiorum uirtutibus imitabilibus conspicu
us erat. nec ullius rei penitus indigebat quando illi ad oper(a)
manuum et laborum tolerantiam diuinitus et felicitatis curam.
ut etiam ex his que uidebantur esse tristia bonorum ei prebere
tur sublimitas. feceritque eum et qui ex eo percreati sunt
auctores reuersionis ex egypto. quo patres nostri huiusmodi
causa morati sunt. Ioseph ex rachel filium suscipiens ia
cob. et propter corporis honestatem. et animi uirtutem. cum
utique aliis sapientia precelleret. eum amplius aliis filiis
diligebat. Huic paterna dilectio odium concitauit fratrum
sibi. sompniaque cum uidisset patri et eis pariter indicauit. eo
quod profectum eius adnuntiarent. cum sepius zelentur
homines. etiam suorum felicitates. Visiones autem que ap
paruerant ioseph. erant huiusmodi. Missus a patre fratribus
ut colligeret messem mature frugis. uidit nimis precipu
am uisionem et ultra ea que solent per sompnia prouenire.
Quam uisionem dum surrexisset fratribus tanquam somp
nium discernentibus enarrauit. dicens uidisse se transacta
nocte manipulum suum discrete constantem in quo eum
posuerat loco. illorum uero concurrentes adorare eum. sicut
dominum serui. Illi uero intelligentes uirtutem eius. et rerum
magnitudinem predicere uisionem. et contra se ei potestatem
futuram. ioseph quidem tanquam ignorantes somnia nichil
explanauerunt. Consilium uero fecerunt ne ad profectum ei
que arbitrabantur accederent. et circa eum grauius amplius
existebant. Impugnans autem diuinitas eorum inuidiam.
secundam ioseph prestitit uisionem multo mirabiliorem quam
priorem. Vidit enim solem sumentem lunam et ceteras stel
las. in terram descendere. et se adorare. Quam uisionem patri
nichil de fratribus mali formidans. etiam his presentibus indi
cauit. et interpretari sibi quid uellet hoc significare posce
bat. Ille uero somnio gaudens cum expositionem eius mente
conciperet. et eum sapientia non sine consideratione con
cere letabatur. magnisque felicitatem significationibus fi
lio nuntiabat. tempusque largiente deo futurum. quo a pa
rentibus esset et fratribus honorandus. et adorari dignus. lunam
quidem et solem matri et patri comparans. eo quod illa auge
at et nutriat uniuersa. ille uero formet et aliis fortitudinem
prestet. stellas uero fratribus cum et ipsi essent undecim sicut
et stelle uigorem a sole lunaque percipientes. Et iacob quidem
huiusmodi non insipientem discretionem protulit uisionis. Fratres
uero ioseph uehementer ea que sunt predicta contristaue
runt. et incitati aduersus eum uelut extraneum. bona

que significata fuerant illis somniis habiturum. et non
quasi de fratre gaudentes. dum etiam cum eo potuissent
hec adipisci bona. Nempe qui eum natione communicauerant
et felicitatis socii forent. interimere adolescentulum sunt
aggressi. Dumque hoc consilium statuissent. ad profectionem
eius tendebant in sichimis abeuntes. Hec autem prouincia
pasturis est. ouium optima. et gregum alimentis ualde
copiosa. Quo dum curam gregum haberent. nec patrem
scire fecerant. quod ibidem remeassent. Ille autem ignorans
hec eo quod nullus ad eum a gregibus aduenirer. qui quod
esset uerum de filiis nuntiaret. tristemque pro illis animum
gerens et in formidine constitutus. misit ioseph ad greges
ut de fratribus suis agnosceret. et quid agerent indicaret. Illi
autem fratrem uidentes ad se uenire. gauisi quidem sunt. sed
non uelut familiaris sui presentia. et a patre directi. sed quasi
super inimicum. et manibus eorum diuina uoluntate contraditum.
Ad interitionem ergo eius nolentes differre presens tempus.
pariter accesserunt. Quos dum ruben senior eorum conspice
ret ita conspirare. et ad actum iam iam uideret unanimes.
eos retinere temptabat. magnitudinem presumptionis et sce
lus eis ostendens. Quod malignum quidem. et deo et homi
nibus esset abhominabile. etiam non consanguineum homi
nem perimere. multo magis autem scelestius eosdem fratres ita
perficere. quo scilicet interfecto. pater una puniretur. et mater
luctu. et filii priuatione non humana lege facta consume
retur. Etiam hoc eis dicebat. ut uno animo perciperent quod
ipsi paterentur. mortuo sibi bono filio et iuuenculo. et re
cederent a tali presumptione deum timentes. qui inspector
simul et testis esset. ut ab huiusmodi actione recedentes. peni
tentiam diligerent. et potius temperantie deseruirent. nam
accedentes ad hoc opus. omnem penam pro fratris nece persol
uerent. uiolantes utique dei prouidentiam ubique presentem. cui
neque quod in deserto. neque quod in ciuitatibus agitur est ab
sconsum. Vbicumque enim est homo. oportet scire illic esse
deum. Sed etiam conscientiam suam eos habituros inimicam
in his presumptionibus edicebat. quam neque talem qualis
in eis tunc habitaret. post mortem fratris effugerent. Adici
ebat etiam dictis suis etiam hec. quia fratrem neque iniustum
aliquid facientem scelestissimum esset occidere. bonum
uero esse etiam in amicis obliuisci. siquid forte peccauerint. ioseph
autem in nullo malignum circa eos extitisse unde eum occi
derent. cuius etatis infirmitatem miserari deberent. quando
ipse eorum tutelam potius expectaret. causa uero eius interitus

multo peiorem faceret eoꝝ actionē: eo quod ꝓpter inuidiā
futuroꝝ eiuſ bonoꝝ. eum uitam ꝑuare niterentur. quibꝫ
boniſ cum illo ſimilit̄ fruerentur eiꝰ communioni partici
panteſ: cum non extraneuſ ſ; domeſticuſ eoꝝ exiſteret.
unde deberent ſua putare. quecūq; ioſeph diuina largitaſ
conferret: ſ; & iracundiam ſupnam ꝓprie ſeueriorem ſi
bimet futuram. ſi eum qui adeo iudicatuſ fuerat digꝰ
occiderent. & auferrent. deo eum uindicante cui ēēt ta
lia donaturuſ. Et ruben quidem hęc dicenſ. & hiſ potio
ra ſupplicanſ. a fratricidio eoſ conabatur auertere. Cum
uero eoſ in nullo mitioreſ uideret. ſ; feſtinanteſ ad necem
ſuam: ſuadebat ut malum ſceleriſ aliquatenꝰ leuigarent.
Nam ulciſci ſe uolenteſ. priuſ credebat flectere. Cum ů
preualuiſſent ut fratrem occiderent: dicebat non ēē ualde
futuroſ maloſ. ſi in hiſ que nunc hortaretur obędirent. in
hiſ enim ēēt & opuſ quo feſtinarent: non tamen huiꝰmōi.
ſ; leuiuſ in compatione mali. Petebat enim eoſ manuſ qdē
in fratrem non inicere: ſ; piectum in lacum uicinum eum
illic deſineret mori: & ſceluſ manuū ſuaꝝ uelle lucrari.
Illiſ uero conſentientibꝫ ſumenſ ruben adoleſcentulum &
caute liganſ eum. quiete in lacum depoſuit. Erat enim ſine
aqua. Et ille quidem dum hoc feciſſet abſceſſit: querenſ loca
oportuna paſture. Iudaſ autē qui & ipſe filiuſ erat iacob
uidenſ negociatoreſ arabeſ ex iſmahelitaꝝ genere aromata
& onera ſyria portanteſ egyptiiſ de galaad: poſt diſceſſum
ruben fratribꝫ ꝑſuaſit. ut extrahenteſ ioſeph uenderent
arabiſ: quo longiuſ conſtituto. uel ſi moreretur apud pe
regrinoſ ipſi forent ab ſcelere liberi. Hoc dum placuiſſet.
ioſeph extrahenteſ de lacu negociatoribꝫ uendiderunt ſ uenditur ioſeph
precio minaꝝ uiginti: cum decem & .vii. ēēt annoꝝ. Ru
ben autem nocte ad lacum ueniens latenſ frēs ut libera
ret ioſeph: dum clamante ei non reſponderet. metuenſ ne
poſt eiuſ abſceſſum eum interemiſſent: culpabat frēs.
Illiſ uero quod geſtum fuerat edicentibꝫ: ceſſauit a luctu
ruben. Cumq; circa ioſeph hęc geſta uiderentur a fr̄ibꝫ:
qd agerent poſtea ut extra ſuſpitionem patriſ fierent
exquirebant. tunicamq; qua uenerat ad eoſ indutuſ
ioſeph quam abſtulerant. dum eum in lacum depone
rent: placuit eoſ diſcerpere. & hyrci ſanguine macula
tam portare patriq; monſtrare: ut ei uideretur quaſi a
beſtiiſ deuoratuſ. Quod facienteſ uenerunt ad ſenem.
Et cum ab eiſ de filii cognitione requireret: dicebant
quidem ioſeph. neq; uidiſſe ſe neq; ſi qua accidiſſet ei
calamitaſ noviſſe. Illam ů tunicā inueniſſe ſanguine
maculatam. atq; diſruptā: & arbitrari ſe quod incidenſ
in beſtiaſ interiſſet. ſi tam̄ ea tunica indutuſ fuiſſet de do
mo ꝓficiſcenſ. Iacob autem cū priꝰ in leuiore fuiſſet ſpe
tanquā forte predato filio ſuo: hanc ſpem deſeruit. cū
tunica eiuſ mortiſ inditium faceret manifeſtum. Cog
nouerat enim eum ipſa ueſtitum. cum ꝓperaret ad frēs.
& uelut ſup mortuum de cetero uidebatur afflictuſ adoleſ
centem lugenſ: & tanquā ſi uniuſ filii pater ēēt. alioꝝ q;
conſolatione priuaretur. ſic erat apud ſemetipſum male
priꝰ fr̄ibꝫ eum eſtimanſ cōparatum. qui a beſtiiſ credebat
ēē conſūptuſ. Sedebat autē ſacco ueſtituſ & triſticia gūuiſſimꝰ:
ut neq; a filiiſ conſolationem ſumenſ leuior fuiſſet. neq;
laborando doloribꝫ interdicere preualeret. Ioſeph autē
uenditum a negociatoribꝫ cōparanſ phutiphar uir egip
tiꝰ. qui erat ſup cocoſ pharaoniſ regiſ. habebat in omnē
honorem doctrinamq; liberalium edocebat. cōmiſitq;
ei domeſticam curam. Ille uero cum hiſ frueretur. uirtu
tem humilitatiſ quę circa eum erat. neq; hac mutatione
dereliqͥt: ſ; oſtendit prudentiam cum certiſſime affuerit
preualere poſſe rebꝫ inuita difficillimiſ. nec felicitatibꝫ
ſolūm temporalibꝫ inherere. Itaq; cum uxor eiuſ dn̄i ꝓpt
pulcritudinem & oportunitatem actuum eiꝰ ēēt illiꝰ amo
re confecta. & putaret qͦd ſi ei fieret manifeſtum facile
ſuaderet eum ad ſuum uenire concubitum. qͣſi ille iudi
caret felicitatem. eo qͦd domina ei ſupplicaret. & ad figu
ram illiuſ tunc ſeruicii. & non admodum reſpiceret ca
ſtitatiſ. deſiderium ſuum ꝑdidit: & uerba de cōmixtione
fecit. Cuiꝰ reſpuebat ille preceſ. dicendo non ēē iuſtum
huiꝰmōi ſibi imponi ſeruicium. ut emptorem. a quo tan
ta benignitate fuerat honoratuſ iniquitatiſ continge
ret iniuriam ſuſtinere: ſ; rogabat eam cōpmere paſſio
nem. deſpationem quippe huiꝰ deſiderii ei ꝑponenſ. qͣſi
ſi non ēēt ſpeſ hoc ei facile poſſet auferre: ſe uero omnia
ferre dicebat: quam in hoc quodāmodo conſentire. Nam
ſi ſeruum inqͥt nichil oportet facere dn̄e aduerſum: contͣ
hęc precepta maxime conuenit reſultare. Illiuſ autem
amor potiꝰ augebatur: eo quod non ſparet omnino deui
are ioſeph. Et dum uehementer obſideretur a paſſione:
ſcdm̄ ruſuſ fecit experimentum. Igitur dum feſtiuitaſ
publice celebrationiſ inſtaret egritudinem marito ſimu
lauit. & nolenſ ēē ad ſollempnitatem. in qua ad cerimoni
aſ etiam alię mulieres intereſſent: captanſ ob hoc ſolitu

dinem atque silentium, ut exoraret Ioseph. Qui dum accessisset, uberiores prioribus optulit ei sermones, quia bonum quidem fuisset ut priscis precibus flecteretur, nec in aliquo contradiceret propter reuerentiam domine deposcentis excellentiam passionis, quia cogeretur domina de sua dignitate descendere; sed nunc melius ageret si quod pridem contempserat emendaret. Nam si secundas preces expectaret, hoc illa etiam maiori studio se fecisse ferebat, et egritudinem simulasse, et festiuitati uel cerimoniis preposuisse eius amplexum. Sibi autem prius sermonibus non credendo resultauerat, nulla factum fuisse malicia iudicaret, signumque crederet utilitatis bonorum presentium quod ipsa in ea uoluntate persisteret; que bona iam quasi possideret si eius amore flecteretur, et maioribus frueretur obediens. Vindictam uero et odium eum asserebat suscepturum, si eius contempneret dignitatem, sed etiam domine castitatem conferre uideretur. Neque enim hoc illum iuuare posse dicebat, si ipsa ad accusationem accederet illius, et temptatam se ab illo marito proprio mentiretur; magisque credendum uxoris sermonibus Petefren quam illius, licet eos ex ueritate proferret. Hec dicente muliere et flente, nec misericordia eum recedere a castitate suasit, nec metus coegit; sed et preces respuit, minisque non cessit, metuens iniusticiam sustinere, et pati magis quod libet seuius elegit, quam letus frui presentibus in quibus etiam conscius esset perditionis sue. Commemorabat autem nuptias et uiri societatem, et his potiora distribuenda, quam temporalis ardoris libidine supplicabat. Nam talibus perpetratis que penitentiam magis augerent, dolorem sumeret, et nequaquam que deliquerat emendaret, et timorem nimium habitura esset, quando causa huius mali nequaquam possit abscondi. Visa autem sue societatis ad optionem habitura sine periculo insuper magnam conscientie apud deum fiduciam simul et apud homines, tanquam melius manens amplexibus munda, et apud eum domine potestatem, et non pro peccato habitura confusionem. Multoque melius esse habere fiduciam in bonis que cognoscuntur, quam in malis que timore celantur. Hec dicens et his multo maiora, ardorem mulieris retinere, eiusque passionem ratione conuertere nitebatur. Illa uero studio suo uehementius incitata, inmittens manus cum uerbis suadere desperasset, eum cogere temptabat. Cumque fugisset iratus Ioseph, illa eius tenente uestem quam se exuerat, exiluit domo. Que in formidine constituta, ne uiro suo hoc diceret iniuriamque uolens preuenire, quatinus aduersus Ioseph mentiretur, excogitauit ut hoc modo ulcisceretur iniuriam que fuerat superbe contempta. Precedere uero in accusatione sapientissimum fore, simul et muliebre credens, sedebat quidem deiecta atque confusa, ob tristiciam qua fuerat sua cupiditate decepta, temptamentum corruptionis sue cum ira frigens. Veniente autem uiro, multum turbata apparuit, causamque consulenti fecit Ioseph accusationis sue initium, et uelut mortua dixit marito. Seruum nequam cubile tuum uolentem uiolare castiga, qui neque qualis in tuam domum uenerit recordatus timuit, neque quantum ex tua bonitate promeruit mente percepit; sed pro his rebus omnibus cum bonum se prebere debuisset, insidiatus nobis est, ut lectum tuum contumeliis afficeret, et hoc in festiuitate, captans absentiam tuam. Qui licet humilis primitus uideretur, propter tuum quiescebat metum, non quod esset natura benignus. Hoc autem factum est eo quod indigne et preter spem ad honorem accesserit. Qui dum fidem totius possessionis tue et dispensationem optinere preualuisset, et senioribus famulis prepositus esset, tuam quoque uiolare temptauit uxorem. Dum uero quieuisset in uerbis, ostendebat uestem, quasi dum temptasset ei uim facere reliquisset eam. Petefres autem neque lacrimis uxoris, neque his que dicebat illa uel uidebat ipse discredens, et eius amori cuncta distribuens, examinationem quidem ueritatis fieri non permisit, uxori tribuens castitatem. Ioseph itaque omnia sua deo committens, neque ad satisfactionem, neque ad integram factorum manifestationem conuersus est, sed uinculis et necessitate tacitus mansuetusque succubuit, meliorem esse confidens deum causam calamitatis et ueritatis scientem, quam illius qui eum iniuste pene contraderet. Cuius prudentie experimenta suscepit. Custos namque carceris diligentiam eius fidemque considerans, et uidens dignitatem forme subtraxit uincula, et quod erat pessimum leuius ei fecit, ciboque eum uti quam cunctis uinctis conueniebat meliore precepit. Vinctis uero qui in eisdem calamitatibus erant, dum ab erumpnarum onere cessarent ad colloquium ut adsolet communionis et similis calamitatis uenientibus, et ad inuicem causas pro quibus commendati fuerant requirentibus, pincerna regis et ab eo uehementer honoratus, eiusque affectu deuinctus, cum Ioseph habens compedes familiariora somnia apposuit, petens quid significarent insinuaret, accusans quia supra mala regis adhuc ei diuinitas sollicitudinem apponeret somniorum. Dicebat se uidisse per somnium trium palmitum natos botros, ex uno quoque pendentes grandes iam ad uindemiandum speciosos, eosque se comprimere in poculo regis mustumque offerre bibituro, et illum

gratie suscipe. Quod ergo uiderat hoc esse dicebat poscebatque ut quem
cumque ioseph in his sortitur intellectum: ei suo manifestaret elo
quio. Ille uero exhortabatur eum confidere & sperare in tribus se
diebus a uinculo absoluendum a rege desiderante ministeri
um eius. & rursum in eo esse constituendum. Fructum enim
significabat uitee in bonum deum hominibus prebuisse quod
etiam ipsi libatur: & fidem hominibus amiciciamque pascescit.
soluitque lites. passionesque & tristicias aufert his quibus offertur:
& ad delectationem sepe conuertit. Hoc ergo dicis inquit ex tribus
compressum botris poculum manibus tuis suscepisse regem.
Bonam ergo uisionem tibi scito futuram & presentis necessitatis
indulgentiam intra tot dies pronuntiantem: de quantis fructum
uisus es palmitibus uindemiasse per somnium. Sed memor esto
mei cum hec fueris expertus. qui tibi pronuntiaui bona: & in
potestate constitutus non obliuiscaris in quibus nos derelinquis.
Hic enim peccantes ad uincula uenimus: sed propter causa ueritatis
& castitatis ea que reis pena fuit sustinere dampnati sumus.
quando nec in propriam delectationem eum qui nobis hanc intulit
iniuriam sustinere uoluimus. Et pincerne quidem ut assolet
audienti huiusmodi expositionem gaudium somnii erat:
expectabatque interpretationis finem. Seruus autem quidam super
pistores constitutus regis cum pincerna uinctus in carcere.
dum talem ioseph protulisset de illius uisione sententiam. in spe
bona constitutus. cum & ipse somnium uidisset. petit ioseph:
ut & illi que preterita nocte uiderat quid uellent significare pro
meret. Erant autem inquit tria huiusmodi canistra super caput meum
duo quidem plena panibus: tercium uero obsonio uariisque cibis. & quali
a solent regibus ministrari: superuolantes autem alites consump
sisse omnia. Et ille quidem similem expositionem futuram sibi
que fuerat pincerne dicta credebat: ioseph autem conspiciens
animo somnium dixit ad eum uelle se quidem interpretem ei
fore bonorum. & non talium qualia uisio demonstraret. Duos
inquit ei uite super esse dies. hoc enim canistra dicens significare.
tercia uero eum crucifigendum. & cibum uolatilium esse fu
turum: nichilque fore quod ei posset ferre auxilium. Hec ergo
similem terminum in ambobus sicut ioseph dixerat susceperunt.
Predicto namque die cum natalis esset regis. non sicut rex agens
pistorem quidem crucifixit: pincernam uero uinculis absoluens.
in proprium ministerium reuocauit. Joseph uero cum duobus an
nis uinculorum mala sustineret. nichilque a pincerna predictorum
memoria iuuaretur: deus eripere eum uolens e carcere. huius
modi ei machinatus est libertatem. Rex pharao eadem nocte
uisiones somniorum uidit duas: & cum his utriusque expositio

nem. Interpretationem quidem oblitus est: uisiones uero recoluit.
Afflictusque in his que uiderat. nempe cum ei tristia uiderentur:
die facto conuocauit sapientes egyptiorum. uolens agnoscere
somniorum discretionem. Hesitantibus autem illis: rex potius turba
batur. Pincerne uero regis uidenti confusionem memoria red
dita est ioseph: eiusque circa somnia sapientia. Et accedens
ad regem indicauit de ioseph. & uisionem quam ipse uidis
set in carcere pariter & euentum. & quia ipse dixerit crucifigen
dum ea die pistorem: & sibi omnia secundum interpretationem
somnii contigissent predicente ioseph: uinctumque eum
asserens a petefre principe cocorum ut seruum eum defer
ret — semetipsum hebreorum non humilis esse generis: nec
glorie patris. Hunc inquit euocans. nec propter modernam calumpniam
eum culpans: que tuis somniis indicantur agnosces. Juben
te siquidem rege. ioseph ad suum uultum adduci. obediunt
famuli: diligentia ei precepto regis adhibita. Rex uero dex
teram apprehendens illius o iuuenis inquit tu enim michi nunc
optimus & prudentia dignissimus. testimonio mei famuli
nunciatus es. His ergo in bonis quibus iste participatus est. etiam
me fac esse consortem: pandens quecumque somniorum pronuntiant
uisiones. Nolo autem te ullo terrore constrictum blandiri
sermone fallaci: & delectationem facere si re uera sit triste quod
uidi. Putabam enim circa fluuium ambulans uidere me bo
ues pinguissimas simul & magnitudine precipuas. nume
ro septem. gradi de pascuis ad paludem: alias uero tantas
numero proximas. de palude currere ualde tenuissimas & ad
uidendum deformes. Que cum deuorassent pingues &
magnas: nichil adiute sunt crudeli fame detente. Et post
hanc uisionem ex somniis surgens turbatus: quid que esset
hec uisio apud me considerans. rursus in sopore solutus
sum: & uidi secundum somnium multo mirabilius priore quod
etiam potius terret atque conturbat. Spicas autem septem
uidi ex una radice natas. capite iam grauatas. & reclina
tas ex fructu: & aptas ad messem. Et ad hec alias spicas
septem inanes & infirmas nimia siccitate: que conuenisse
ut consumerent & comederent speciosas spicas. stuporem
michi fecerunt. Joseph autem respondens ait. Visio quidem
ista rex. licet duabus formis apparuerit: unum tamen
terminum eundemque significat futurorum. Quod enim
boues uidisti animal in aratri labore fortissimum a peio
ribus deuoratas & spicas a minoribus fuisse consumptas:
famem egypto & sterilitatem tantis annis pronuntiant
equis scilicet primo temporibus felicitatem ferentibus. quos

ubertaſ totidem annorum poſterorum ſterilitate conſumetur. Erit ergo difficultaſ rerum neceſſariarum: que inemendabiliſ uehementer inſiſtet. Signum autem hoc eſt: quoniam exhauſte boueſ que conſumpſerunt melioreſ ſaciari minime ualuerunt. Deus tamen non ut reſ iſta fecit futura predicit hominibus: ſed ut leuiora preſcientibus faciat experimenta pronunciatarum rerum. Tu ſiquidem congregans bona tempore primo futura facieſ: ut calamitatem uenturam egyptiorum terra non ſentiat. Miratus itaque rex prudentiam ſapientiamque ioſeph. et conſulenti quemadmodum ubertatiſ tempora diſpenſarentur: ut poſterior ſterilitaſ leuior eſſe uideretur. huiuſmodi conſilium dedit. ut frugum parcitaſ haberetur. et non affluenter egyptioſ hiſ uti permitteret. ſed quantum ad pabulum ſufficeret erogaret: que uero ſupereſſent. ſterilitatiſ ſeruarentur in tempore. Recondique monebat triticum ab agricoliſ perceptum: ut ad ſata tantummodo miniſtrarent expenſaſ alimentorum. Pharao utrumque in ioſeph miratur: ſcilicet diſcretionem ſompnii pariter et conſilium. diſpenſationemque eius rei ipſi commiſit. quatinus ageret ea que populo egiptiorum et regi utilia eſtimaret: inuentorem ſcilicet huiuſcemodi uite etiam diſpenſatorem optimum fore credens. Ille uero poteſtateſ a rege colebat. ita ut eiuſ uteretur ſignaculo et purpura ueſtiretur. per uniuerſamque ductuſ terram uehebatur in curru: frumentum agricoliſ ſufficienſ ad ſemen et pabulum ſinguliſ mittenſ. nulli ſignificabat cauſam. pro qua talia peragebat. Triginta ſiquidem etatiſ annoſ tranſierat: et omni honore collato ſibimet a rege fruebatur. Quem appellauit prothonpanicoſ. uidenſ eiuſ intellectum inopinabilem. Significat autem hoc nomen: inuentorem abſconditorum. Duxit autem uxorem ualde digniſſimam filiam petefre qui fuit unuſ heliopolitanorum ſacerdoſ. adhuc uirginem nomine aſenech: cooperante ſibimet rege. Ex hac fuerunt filii ante ſterilitatiſ tempuſ manaſſeſ quidem ſenior quod nomen ſignificat obliuionem. eo quod per felicitatem obliuio infelicitatiſ acceſſerit: iunior uero effraim. quod reſtitutionem ſignificat. eo quod redditus eſſet libertati maiori in egypto. Siquidem ſecundum expoſitionem ſompniorum ioſeph. ſeptem anniſ beatiſſime tranſactiſ: fameſ annum iam tangebat octauum. Et eo quod non preſenſ eſſet cauſaturi ſuper malum. laboranteſ in eo crudeliter: omneſ ad regiſ ianuaſ confluebant. Ille uero ioſeph uocabat qui eiſ frumentum uenderet: factuſ multitudiniſ ſine dubitatione ſaluator. Et mercedem omnium non cum prouincialibus tantummodo faciens. ſed etiam paratus uendere peregriniſ: omneſque homineſ ſecundum cognationeſ ſuaſ ſolatia merebantur ioſeph felicitate eiuſ utenteſ. His ita geſtis: dum chananea fame crudeliter uexaretur omnem denique terram hec peſtiſ inuaſerat. Miſit etiam iacob filioſ uniuerſoſ in egyptum comparaturoſ frumentum. confidenſ licere tritici commercium fieri peregriniſ: beniamin tantummodo retinenſ. qui ex rachel fuerat generatuſ. et erat ioſeph conſanguineuſ. Illi ſiquidem in egypto uenienteſ adierunt ioſeph: frumentum emere ſupplicanteſ. Nichil enim erat quod non illiuſ conſilio gereretur: nam miniſtratio regia tunc utiliſ erat hominibus quando ioſeph honor exhiberetur. Qui dum cognouiſſet fratres nichil de ſe cogitanteſ. eo quod adoleſcenſ quidem ab eiſ abſceſſerit ad hanc uero etatem ita peruenerit ut figura etiam eiſ ignotuſ eſſe uideretur. cum magnitudine quoque dignitatiſ eiſ neque ſuſpectio perueniret: temptabat eoſ ut diſceret quam haberent de rebuſ omnibus uoluntatem. quibus frumenta quidem non uenundabat. exploratoreſ uero rerum principiſ eſſe dicebat. et ex multiſ quidem lociſ eoſ eſſe congregatoſ. excuſationiſ uero cauſa ſe cognitoſ aſſerere: impoſſibile uero eſſe taleſ filioſ uiro idiote dicenſ. et forma ita clariſſimoſ enutrire cum regibus tot filiorum copia eſſet ualde difficiliſ: ut per hec etiam de patre que perueniſſent poſſet latenter agnoſcere. ſimiliter et ut de fratre ſuo beniamin audiret. metuebat enim ne forſitan et in illum ut in ſe quoque peccauerunt aliquid deliquiſſent. Illi namque erant in tumultu pariter et timore maximo conſtituti periculum ſibimet putanteſ imminere: nichilque de fratre mente ſua percipienteſ adſtanteſ reddebant pro cauſiſ ſinguliſ rationem. Ruben itaque continuo ante fratres qui eorum ſenior exiſtebat. noſ inquit pro nulla leſione uenimuſ huc. neque regiſ negotiiſ aliquid mali facturi: ſed egenteſ ſalute. et effugio malorum: que regionem noſtram optinere noſcuntur. Veſtram utique ſcienteſ clementiam. quod non ſolum ſubuenire ciuibus propriiſ ſed etiam peregriniſ mercimonium audiuimuſ propoſuiſſe frumenti: ut omnibus indigentibus ſalutem maximam preſtaretiſ. Quod uero ſumuſ fratres et communiſ nobiſ eſt ſanguiſ. clarum quidem hoc facit etiam familiaritaſ forme non ualde mutate. pater autem eſt nobiſ iacob uir hebreuſ. cuius exiſtimuſ filii duodecim ex mulieribus quatuor: quibus omnibus uiuentibus feliceſ eramuſ. Uno uero moriente fratrum noſtrorum ioſeph: reſ noſtre ad peiora conuerſe ſunt. Nam et pater immenſum in eo trahit luctum: et noſ ex calamitate defuncti. et erumpna ſeniſ affligimur. Venimus igitur

pro comparatione frumenti: curamque patris et nostrorum prudentiam.
beniamin iuniorem fratrem reliquimus. Poteris autem domum
mittendo ad nostram agnoscere: si quicquam dicimus mentientes.
Et ruben quidem huiusmodi uerbis temptabat persuadere io-
seph: ut de eis meliora decerneret. Ille uero iacob cognoscens
uiuere: fratremque beniamin minime deperisse: tunc equidem
in carcerem eos quasi de uacantia discutiendos iniecit. Tertia
uero die deducens eos quoniam inquit asseritis neque per maligni-
tate rerum principis huc uenisse. et esse fratres et unius patris
filios de quo dicitis hec ita esse: sic manifestabitis. si relinque-
tes quidem unum ex uobis apud me. nichil iniuriabile passu-
rum: portantesque pabula genitori denuo reuersi fueritis
ad me: fratrem quem reliquisse uos dicitis uobiscum pariter ad-
ducentes. Hoc enim erit signum credibile ueritatis. Illi uero
in maioribus malis adducti ingemiscebant frequenter. et inter
alterutros de calamitate ioseph flebant: tanquam propter id
quod in illum cogitauerant. deo in eis ulciscente talia susti-
nerent. Ruben autem nimius erat. et eos in huiusmodi penitentie
sermonibus increpabat. ex qua nulla quidem de ioseph gene-
raretur utilitas: illos uero quicquid mali sustinerent pro
uindicta illius faciente deo fortiter tolerare poscebat. Hec
autem dicebant ad inuicem: non credentes ioseph suam
linguam intelligere. Omnis autem habebat ruben increpan-
te deiectio. et penitentia rerum gestarum. cur ipsi non co-
gitassent illo tempore pro quibus cum nunc punirentur: iudica-
bant deum esse iustissimum. Videns autem eos sic estuantes ioseph.
per compassionem cessit in lacrimas: nolensque fratribus appare-
re discessit. Et postquam reliquit eos iterum uenit ad eos:
retinens obsidem symeon pro reuersione fratrum. Illis sumentibus
mercimoniam tritici abire precepit: iubens ministro. ut
pecuniam quam pro frumenti emptione detulerant oneribus
eorum latenter immittens. dimitteret eos. illam pecuniam pa-
riter portaturos. Et ille quidem imperata perfecit. Iacob autem
filii uenientes in chananeam. nunciauerunt patri quid
eis in egypto contigisset: et quod quasi exploratores re-
gis illic uenissent crediti. Dicentibus quoque se fratres esse et undeci-
mum apud patrem reliquisse domi. creditum eis non sit: et
quo modo symeon reliquerint apud principem militie donec
beniamin iret. et fidem de his que a se apud principem militie
fuerant dicta perficeret. Rogabantque patrem nichil metu-
entem: ut cum eis iuuenculum destinaret. Iacob autem
nichil omnino placebat ex his. que a suis filiis fuerant
gesta. Et dum de symeonis detentione grauiter ferret:
stultissimum iudicabat beniamin quoque his malis adicere.
Et ille quidem neque ruben supplicantis sermonibus flexus
est. suos filios tradere: ut si quid beniamin in itinere pate-
retur eos occideret auus. Illi uero hesitabant in his malis quos
potius conturbabat argentum. quod in saccis missum latenter
inuenerant. Tritico uero quod delatum fuerant iam de-
ficiente. fame magis inualescente: coactus necessitate ia-
cob beniamin deliberauit destinare cum fratribus. Non
enim poterant in egyptum uenire: nisi pergerent cum sua
promissione. Cumque famem cotidie augeri conspiceret:
filiis supplicantibus quid aliud de presenti faceret non habe-
bat. Iudas autem cum et in aliis esset uir audax. et in his
apud eum fiducialiter usus est. dicens non eum debere de
fratre metuere. neque aliquid aduerse suspitionis conspicere.
quoniam nichil circa eum agendum foret ubi deus non adesset:
et quia quicquid ei immineret etiam apud eum manenti
omnino contigeret: eos autem sic palam in perditione pue-
ri adicere non debere. nec alimentum ex ubertate pha-
raonis promissum. propter puerum irrationabiliter auferendum.
Cogitandum autem de salute symeonis ne dum patere-
tur profectu beniamin ille perimeretur: deo autem de illo esse
credendum. Quo exhortante atque dicente aut saluum re-
uocare filium. aut se cum eo remansurum atque uicturum.
credens ei iacob tradidit beniamin. et duplex tritici precium
simul: et que apud chananeos nascuntur unguenta bal-
sami. et stacten. et terebintum. et mel. munera ioseph esse
portanda. Multe uero a patre in egressione filiorum lacrime
fundebantur: pariter et ab illis. Ille namque si filios saluos
de itinere suo reciperet cogitabat: illi uero si patrem incolu-
mem repperirent nichil que pro eorum tristicia mali perpessum.
Cotidieque eis meror ingerebatur. et senior quidem fessus
tolerabat: illi uero ibant in egyptum. spe meliori tri-
sticiam rebus curaturi presentibus. Cum ergo egyptum peruenis-
sent: successerunt quidem apud ioseph. Tymor autem eos
confortatus perturbabat. ne propter tritici precium crimini
subiacerent: uelut et ipsi furtum sub calliditate egissent:
et apud prepositum ioseph multis satisfactionibus uteban-
tur. dicentes domi se in suis saccis inuenisse pecuniam. eamque
nunc reuocasse. Illo itaque respondente etiam quid dicerent
ignorare: releuati sunt a timore. Soluensque repente sy-
meon cum fratribus esse permisit. Veniente uero ioseph a mi-
nisterio regis ei munera preferebant: et sciscitante de pa-
tre dicebant quod eum incolumem reliquissent. Ille uero

cognoſcens ſuper eſſe beniamin ſi ipſe eſſet iunior frater interrogabat: quem utique in preſenti cernebat. Quibus reſpondentibus eum eſſe: optauit dominum ei ſemper omnium eſſe ſuffragatorem. Ipſe uero paſſione motus ad lacrimas diſcedebat. nolens ſemet ipſum fratribus demonſtrare: ſumptoſque ad cibum eos fecit diſcumbere. ſicut erant ſoliti apud patrem. Qui dum circa cunctos recumbentes exiſteret benignus: beniamin partibus duplicibus honorabat. Dum uero poſt cęnam fuiſſent in ſoporem conuerſi. iuſſit prepoſito ut triticum eis menſuratum traderet. precium rurſuſque in eorum ſaccis abſconderet: in ore uero ſacci beniamin etiam poculum argenteum quo bibere congaudebat immitteret. Hoc itaque faciebat experimentum fratrum ſumere uolens. utrum aliquando auxilium ferrent beniamin pro furto detento et patienti periculum: an certe relinquentes eum tanquam ipſi nichil mali gerentes. ad paterna limina remearent. Cum uero famulus mandatum feciſſet. die facto nichil horum iacob ſcientes filii diſcedebant. recipientes etiam ſymeon. et duplici gaudio congaudentes. tam propter eum quem etiam beniamin reuocantes. ſicut promiſerant patri. Qui dum abirent inſequebantur eos equites. ducente famulo a quo in ſacco beniamin poculum uidebatur immiſſum. et inopinabili equeſtrium inuaſione turbatos. cauſamque ſciſcitantes pro qua ſic ueniſſent. illi maliuolos appellabant: qui dudum honore et muneribus potiti ab eorum domino fuiſſent. nec munera neque hoſpitalitatem ioſeph memoria retinentes. preſumpſerunt in eum iniqua committere: et ſcyphum quo ille in conuiuio bibere congaudebat auferentes. iniuſta ſecum lucra portarent: amiciciamque ioſeph ſuumque periculum. ſi inuenirentur in fraude ſecundo loco ponentes. Minabanturque eis ſupplicium eſſe uenturum quia nec dominum latuerint. nec cum furto fugientes euaſerint: licet miniſterii famulum latuiſſent. Cognoſcetis igitur dicebant quid ignorantes de poculo paſſi fuerimus: ſcituri tamen repente uos eſſe puniendos. Hęc et his maiora in eos dicens famulus increpabat. Illi uero neſcientes factum. eius uerba irridebant. leuitatemque uerborum illius famuli mirabantur. quod talem cauſam preſumeret uiris inferre. qui dum precium in ſaccis ſuis inuentum nequaquam retinuiſſent. ſed quod geſtum fuerat nullo ſciente reuocaſſent: multo potius ab huius maleficii uoluntate recederent. Et quia rei perſcrutationem negatione iudicabant eſſe fideliorem. requirere famulum imperabant: et ſi quiſquam rapuiſſet eum repperiretur omnes eſſe puniendos. Nichil etenim

ſibi conſcii. habebant fiduciam: ut putabant omni periculo carituram. Illi uero inquiſitionem quidem fieri exigebant unius fore ſupplicium qui in furto fuiſſet inuentus. Et dum quererent. omneſque iam ceteros pertranſiſſent. ſecundum inquiſitionis modum ad beniamin nouiſſime peruenerunt. non ignorantes quod in illius ſacco poculum abſcondiſſent. ſed ſubtilem inquiſitionem ſe facere ſimulantes: alii ſiquidem de ſuo iam timore liberati de beniamin uidebantur eſſe ſolliciti. Confidebant tamen quod nec in illo poſſent maleficium inuenire. increpabantque eos qui fuerant perſecuti uelut eis multum preceſſuris impedimentum itineris attuliſſent: cum in luctu et gemitu omnes repente conuerſi ſunt. indumenta rumpentes fratremque ſuum flebant pro furti crimine puniendum: ſeque mentitos patri de ſalute beniamin. Creſcebat autem eis malum hoc eo quod iam credentes triſticiam deuitaſſe. rurſus fratris ſui malis inciderint: et paterne ſuper illos triſticie cauſam ſe fore dicentes. qui uim patri feciſſent ut eum cum eis una dirigeret. Equites uero ſumentes beniamin ducebant ad ioſeph: fratreſque pariter ſequebantur. Ille autem dum illum cerneret in cuſtodia poſitum. illos autem luctuoſo ſcemate laceratos. quid ait o maligni aut de mea clementia. aut de prudentia dei cogitantes. talia in peregrinum et benefactorem facere preſumpſiſtis? Illis autem in ſupplicium ſe tradentibus pro ſalute beniamin. et rurſus recordantibus dicentibusque beatiorem eſſe ioſeph qui ſiquidem mortuus eſſet autę triſticia liber exiſteret. ſi uero uiueret quia pro illo ſuper eos uindictam deus inferret: aſſerentibus autem ſe amaritudinem patriſque triſticiam quam pro illo hactenus habebat de beniamin ipſi ei rurſus adicere: ruben eos etiam inter hęc uehementius increpabat. Ioſeph uero dicente illos quidem a ſe abſolui. a quibus in nullo fuerat leſus. ſolamque ei ſufficere penam fratris. neque enim iuſtum eſſe illum dimitti propter eos qui in nullo deliquerant. neque illos cum fure puniendos. ſed etiam abeuntibus ſe prebere ſecuritatem. omnes quidem tenuit ſtupor: et dolore huiuſmodi paſſionis obmutuerunt. Iudas autem qui etiam patri perſuaſerat ut adoleſcentem dirigeret. et in aliis erat uir efficax: pro fratris ſalute ſe decreuit opponere. Licet crudelia inquit commiſerimus inte et ſupplicio digna. iuſtumque ſit omnes nos ſubiacere tormento. licet non ſit iniquitas omnium ſed unius iunioris: tamen deſperantibus de eius ſalute ſpes relicta eſt. nobis de tua benignitate. et euadendi nobis pollicente periculum: et nunc non ad nos reſpiciens nec mala facta conſiderans ſed ad

quam naturam conuersus. uirtutem potius exercere non iram. quia
alii cum fortitudine patuissent. non in maximis solummodo sed
etiam infortuniis sumentes uirtutem. Tu esto magnanimus neque
uincaris ab ira. ut eos perimas qui neque suam potuerunt
salutem sed a te eam sumere poposcerunt. Non enim modo eam
primitus nobis donas. sed dum frumentorum uenissemus ad emp-
tionem uelociter et opulentiam donasti ciborum. et nostris famili-
aribus uberrime deferenda prebuisti. que pre elim sustinen-
tes a peste famis eriperent. Ne despicias pereuntes egestate
rerum necessariarum. nec culpes qui uidentur deliquisse
et circa beneficium quod a te nobis splendidissime collatum
est. inuidie calamitate dampnati sunt. permaneat tua gratia alio
tamen data modo. Saluabis enim quos ob hoc etiam nutristi.
animasque quas fame laborare non passus es. amore tuis
muneribus liberabis. quatinus hoc ita mirabile sit et mag-
num. ut et animas nobis dones et prebeas indigentibus unde
possint permanere. Reor enim deum causam hanc preparasse. uir-
tutem tuam circa nos uolente cunctis ostendere. nosque in hac
erumpna constituisse ut iniquitatibus in te peccantium uide-
reris ignoscere. et non solis ob aliam causam indigentibus tue
clementie adminicula condonare. quamquam et hoc magnum
est. si bene fiat inopibus. in quibus principale tamen existat sal-
uare eos qui pro delicto in se debeant penas exsoluere. nam si
paruas lesiones dimittit delinquentibus. laudem attollit.
multis iracundiam cohibere in his. per quibus uita peccantium
fit obnoxia. diuine cognoscitur esse nature. Et ego quidem non
patrem scirem quomodo in amissione filiorum affligitur propter
ioseph mortem. nequaquam quicquam ad nos attinet salutis uer-
ba proferrem. nisi forsitan tuis moribus hoc donas quorum est
primum hos saluare qui tribulantur in huiusmodi. sed etiam pre-
beremus nos passuros quecumque uelles. Nunc autem non nostri
miseremur licet iuuenes simus. et non dum fruentes uite
bonis moriamur. sed de patre cogitantes et senectutem illius
miserantes. has tibi preces offerimus. et commendamus ani-
mas nostras. quas tibi nostra malignitas tradidit ad supplicia
perferenda. Nam neque ille malignus est. neque tales nos futu-
ros genuit. Sed cum sit benignus et ut experiatur talia non
sit iustum. etiam nunc nobis absentibus pro nobis suspectus
affligitur. Cum audierit autem perditos etiam causam
mortis amarissime sustinebit. et ob hoc multo citius uitam
suam derelinquet. ita ut eum conuersationis nostre turpitudo
corrumpat pessimumque faciat de presenti luce discessum. et
dum ad alios studeret nostra bona pandere. ut nostri actus neque

sentirentur efficiet. In hac igitur ratione constitutos licet nostra
mala commoueant iustitiam tuam. dona patri ut pro illius
misericordiam maiora possis facere. quam cogeris pro nostra malicia.
ne senectus eius in desolatione consistat. aut nostra perditione
deficiat. Vere patrum nomine hoc ei condonans. In hoc itaque
et tuum honorabis genitorem. et tibi quoque prestabis. cum
iam hac appellatione potiaris et mea sine passione serua-
beris a deo patre cunctorum. in quo per communionem huius nominis
pie agere comprobaberis. nostri patris habendo misericordiam. ne
fraudatus filiis aliquid patiatur. Tua sunt igitur que nobis
prebuit deus. habente utique potestatem et auferre et dare
nobisque ab eius gratia differente. Nam dum quilibet utrumque
habuerit potestatem. optimum est. ut hac in bonis utatur. et
potestatem que in malo est tamquam si non sit obliuiscatur.
quasi hoc solum concessum sit. ut de salute sit cogitandum.
Tu uero omnes nos saluabis ignoscendo fratri in quibus infeliciter
egit. Neque enim uita nobis est. hoc punito. quibus non licebit
ad patrem remeare defuncto. Supplicamus igitur te domine. ut si
decreueris fratrem nostrum occidi. cum eo nos punias pariter tamquam
delicti participes. Non enim patimur nos ipsos quasi pro
mortuo tribulatione afficere. sed tamquam similes eius mali-
cie existentes ita debemus interimi. Et quoniam iuuenis deli-
quit et non dum prudentia roboratus. et humanum erat
talibus ueniam tribui. tibi hoc relinquo. et ulterius uerba
proferre cessabo. ut siquidem nos condempnare uolueris.
ea que dicta non sunt. non uidebuntur nos ad tristiciam
deducere. Si uero absolueris illa etiam utique benignita-
tis conscientia reuoluens. non solummodo nos saluabis. sed etiam
uitam redonabis. propter quem potius iustiores appareamus.
quando plus nobis ipsis probaris de nostra salute sollicitus. si
autem culpam castigare mauis. me magis pro illo castigans
hunc patri remitte. si uero aliquem esse retinendum iudicas
seruum. ego utilitatibus tuis minister potior quanto aptior.
sicut uides ad utrasque passiones ex isto. Iudas itaque omnia
se sustinere pro fratris salute libenter habens. prostrauit semet
ipsum ante pedes ioseph. si quo modo eius iram flectere
potuisset. Prostrati sunt etiam fratres uniuersi flentes.
semetipsos pariter in manus beniamin necti tradentes. Ioseph
autem animi sui passionibus uictus et nequaquam ualens
ire tolerare figmentum. iussit quidem abire presentes. ut
fratribus se tantummodo demonstraret. Discedentibus autem om-
nibus. semetipsum fratribus indicauit dicens. Virtutem quidem
uestram atque fauorem circa fratrem nostrum ualde collaudo. et

meliores quam sperabam ex his que in me cogitastis inuenio. Hec autem omnia feci: experiri uolens amorem uestre fraternitatis. Naturaliter autem neque circa me malignos uos arbitror extitisse. sed dei uoluntate factum: quo et nunc bonorum adeptio. et in futuro si propitius nobis fuerit conferenda sit. Patris uero salutem inopinatam cognoscens. talesque uos circa fratrem inueniens. neque illorum que in me commisisse putamini ulterius recordabor. Cessabo namque et ab odio malignitatis quod super his habeam. et tanquam fuerint uoluntate dei completa. et in rebus presentibus michi uos fueritis occasio. gratiam michi habere profiteor: uosque ipsos uolo illorum obliuionem sumentes delectari magis in illo quod tamen inconsiderate fecistis. dum ad huius termini qualitatem causa peruenerit: quam confusionem grauiter ferre propter hec que putabamini deliquisse. Non ergo uideatur uos contristari. quod aduersus me malignam protulistis sententiam: nec penitentia uos eius afficiat. quando impleri non potuerunt que fuerant cogitata. Exultantes ergo in his que a deo sunt facta. ite hec nunciantes patri: ne etiam pro uestra consumptus sollicitudine splendorem mee felicitatis obscuret. si antequam ad meum ueniens uultum presentiumque rerum potitus. hac luce priuetur. Ipsum ergo uestrasque coniuges. liberosque et cognationem sumentes: huc migrate. Non enim absentes bonorum meorum oportet esse michi karissimos: insuper et fame annis quinque mansura. Hec cum dixisset ioseph: amplexus est fratres. Illi uero in lacrimis et leticia constituti super eo quod cogitauerant contra illum: potius uidebatur eis esse supplicium bona uoluntas fratris. Et tunc quidem erat neapolis. Rex autem audiens uenisse ad ioseph fratres. letatus eximie tanquam in propriis bonis affectus. prebenda eis uehicula tritici plena. aurumque simul et argentum portandum patri decreuit. Sumentesque illi dona regis et ampliora fratris. alia quidem patri ferenda. alia uero sibi singulis donata gaudebant: maioribusque muneribus donato beniamin exultantes abibant. Cum uero reuertentibus filiis. iacob de ioseph cognouisset. quia non solum euasisset mortem pro qua degebat in luctu. sed etiam uiueret clara felicitate. et cum rege totam egyptum sua prouidentia gubernaret: nichil quidem horum que ei nunciata fuerant incredibile iudicabat. cogitans de maximis operibus dei et ipsius equitate. Et licet medio tempore afflictione defecisset: repente tamen profectus est ad ioseph. Et cum uenisset ad puteum iuramenti. sacrificans ibi deo. metuensque ne propter felicitatem egypti. filiis amantibus habitationem prouincie. nequaquam ad chananeam eorum soboles reuersa teneret eam. sicut deus promiserat. et ne preter dei uoluntatem in egyptum eorum oriretur aduentus: super hoc autem formidans. ne prius a uita recederet quam ad ioseph faciem perueniret: astitit ei deus. et secundo eum nomine uocans. responditque quis esset. non est. inquit te iustum ignorare deum: qui semper presidio tuis maioribus fuit. et post eos etiam tibi. Nam cum te pater primatu priuasset. hoc tibi ego restitui. et meo fauore missus in mesopotamiam solus. et bonas nuptias adeptus es et filiorum multitudinem. pecuniarumque plenus ad patriam remeasti. permansitque tibi omne genus prouidentia mea salubre: et ioseph filium quem te perdidisse putabas ad maiorum bonorum adeptionem culmenque perduxi: et egypti dominum ut paululum a rege uideatur differre constitui. Adsum uero nunc dux tibi futurus in hac uia. uitamque tuam in manibus finiendam. ioseph esse nunciaturus: longumque secundum tuam sobolem in principatum et gloriam fore pronuncians. eamque in terra quam promisi constituendam. In hac ergo uisione confidens: prior in egyptum cum filiis et eorum omnibus properabat. Erant ergo omnes septuaginta. Nomina uero eorum significare michi non uidebatur. et precipue propter difficultatem eorum attamen eis qui non arbitrabantur nos de mesopotamia esse sed ex egypto. necessarium iudicaui nominum quoque ferre memoriam. iacob quidem filii erant duodecim: quorum ioseph iam prius abierat. Eorum autem qui post eum profecti sunt sobolem demonstrabo. Ruben itaque fuerunt filii quatuor. enoch. falech. esrom. carmi. Symeon autem sex habuit. lamuel. iamin. aoth. iachim. saher. saul. Leui uero filii tres fuerunt. gerson. caath. merari. Iude autem filii fuerunt tres. sylom. phares. zare. Duo autem nati de phares. esrom. et amor. Isachar autem quatuor habuit: tolas. fenas. iob. semrom. Tres autem zabulon duxit filios: serai. ilon. iachili. Hoc ergo genus de lia descendit: cum qua etiam ascenderat et filia eius dina. Sunt ergo isti omnes. triginta et tres. Rachelis autem filii fuerant duo. ioseph et beniamin. Quorum quidem fuerunt filii manasses et ephraim. beniamin autem decem: bolus. bechor. asa. belus. gera. naam. isar. notim. ophim. ared. Isti quatuordecim superioribus additi: fiunt numero septem et quadraginta. Et legitimum quidem iacob genus hoc fuit. De bala autem famula rachel. fuerunt. dan. et neptalim. que sequebantur filii quatuor enol. gunis. saris. et sillim. Dan autem unigenitum habuit filium us. His itaque additis supra illos quos supra diximus: quinquaginta quatuor numerus imple-

tur. Gad autem et aser nati sunt ex zelpha que fuit famula lie. Fueruntque filii gad quidem septem: zoforon. iauin. ianin. zabron. arim. rodin. arihel. Aser autem filia fuit ara. et masculi numero sex: quorum nomina sunt. iomnis. isus. iose. ubbares. abar. et melchel. Isti cum sint undecim. adiectus eis predictus quinquaginta quatuor numerus completur memoratus: reputato eis iacob. Cognoscens autem ioseph aduenire patrem. nam iudas fratribus precedens eius nuntiaverat aduentum. occursurus egressus est eique in ciuitate que uocatur heroum apparuit. Ille autem ex inopinata magnaque leticia pene ad defectum mortis usque peruenit. sed eum recreauit ioseph. licet nec ipse retinere potuerit. ut propter nimiam leticiam talia minime sustineret: non tamen qua pater passione deuictus est. Deinceps illum quidem cum quiete uenire iubens. ipse quinque fratrum suorum sumens pergebat ad regem: dicturus ei aduenisse cum genere suo iacob. Ille uero hoc letus audiuit. iussitque ioseph ut diceret ei quam uitam habere se delectarentur: ut eos diligere ita decerneret. Ille uero optimos eos pastores esse respondit. nichilque aliud preter hec solummodo uelle. et ut non separatim sed omnes pariter habitarent atque prudentiam facerent patris: quatinus et egyptiis gratus esset et nichil quod illorum esset istis imponeret. Egyptiis enim abhominabilis erat conuersatio pastoralis. Veniente uero iacob ad regem et salutante pariter et pro rege orante: pharao sciscitabatur quanto tempore iam uixisset. Illo uero centum triginta annorum se esse dicente: longinquitatem iacob uite miseratus est. Cum uero dixisset quod pauciores annos uixerit quam eius maiores: concessit ei ut cum filiis suis in helyopolitana urbe conuersaretur. Illic enim pascua etiam pastores eius habuerunt. Fames quoque egyptiis augebatur: et pestis eos potius inopes faciebat. cum neque fluuius irrigaret terram. Non enim crescebat ut mos erat neque pluebat deus: cum utique per ignorantiam futuri prouidere nequiuerunt. Ioseph autem ad pecunias dante frumenta: cum eis etiam hec deficerent de suis opibus et mancipiis triticum comparabant et quibuscumque esset pars aliqua: hoc pro pretio alimenti cedebant. Sic itaque rege omnium possessionum domino facto. alii alibi migrauerunt. quatinus regiones eorum fierent regi firma possessio: preter solummodo sacerdotum. His enim regio sua seruata est. Non solum quoque eorum corpora ad seruitutem pestis adduxit sed etiam mentes: ita ut de cetero ad turpem egestatem alimentorum uenire cogerentur. Imminuente uero fame et fluuio terras inundante fructusque habundanter ea referente: ioseph ad unamquamque ueniens ciuitatem. eique multitudine congregata. eandem terram quam ipsis cedentibus rex habere potuerat. solusque frui in toto redonabat. et uelut possessionis proprie laborem eos amare poscebat: quintam uero solummodo frugum partem regi soluturos preterea que illis dabat. Illos uero inopinate terre dominos constitutos leticia comprehendit: ob quam rem precepta sunt quoque constituta. Hoc quoque modo dignitas apud egyptios ioseph potior habebatur maiorque fauor ab eis regi collatus est. et ut quintam frugum partem persoluere deberent. etiam apud reges posteros lex ista permansit. Iacob autem septem et decem annos commoratus in egipto et langore confectus. presentibus ibi filiis cum optasset aliis quidem possessionem bonorum. et predixisset per prophetiam quemadmodum ex eorum generatione habituri essent posteri chananeam. quod etiam multis post temporibus est effectum: cumque ioseph magnis pecuniis pretulisset. quod malorum memoriam circa fratres non habuerat. sed benignus potius circa eos fuerit. et donauerit bonis innumeris. que nec benefactoribus soleant recompensari: precepit quoque filiis suis. ut ioseph natos ephraim et manassem in numerum suum acciperent. diuisuri cum eis chananeam: de quibus post hec loquemur. Poposcitque simul ut ei sepultura fieret in ebron. et mortuus est. cum uixisset omnes annos septem quadraginta simul et centum: in nullo maiorum suorum cultu diuine pietatis inferior. retributionemque promeruit: quam iustum erat ita benignum accipere. Ioseph concedente sibimet rege patris corpus in ebron reducens: multa largitate sepeliuit. Fratribus autem reuerti cum eo nolentibus cum eos terror haberet. ne illos patre mortuo castigaret propter nequitiam quam ei fecerant. nec ulterius circa eos mitis existeret: satis fecit eis ut nichil metuerent. neque talium deberent habere suspitionem multaque bona que secum detulerant donauit: nichilque quod circa eos benigne debuisset impendere dereliquit. Mortuus est autem et ipse cum uixisset annos .x. et .c. uirtute mirabilis et omnia ratione disponens: potestatemque suam humiliter agens que utique huiusmodi causa felicitatis ei fuit apud egyptios: et aliunde scilicet uenientes. et talem qualem dudum

dyrinus passo calumpniam. Mortui sunt etiam fratres eius feliciter in egypto conuiuentes: quorum corpora post uitam illorum reportantes eorum posteri in ebron sepelierunt. Ossa uero ioseph nouissime quando hebrei egressi sunt ex egypto. in chananeam reportauerunt. Sic enim eos coniurauerat ioseph. Horum igitur unusquisque qualiter se habuerit. quibusque laboribus optinuerint chananeam significabo: causamque narrabo primitus per qua egyptii deseruisse uideantur.

Egyptii siquidem delicati et desidiosis existentibus in labore. et aliis libidinibus subiectis: ualde etiam propter amorem lucri contigit. ut pessima circa hebreos inuidia eorum felicitatis afficerentur. Videntes enim israhelitarum crescere genus. et propter uirtutem et laborem ingenii diuiciarum affluentia et nobilitatis: ualde contra se augeri suspicantes: oblita bonorum propter longinquitatem temporum que meruerant per ioseph. regnoque translato ad aliam domum. crudeliter opprimentes israhelitas. studebant uarias inferre miserias. Fluuium namque per multas diriuationes eos diuidere: murosque ciuitatibus fabricare. et fossata circumducere. ut eas inundare fluuius non ualuisset. et pyramidas edificari precipiebant: ut nostrum hominum genus attererent. Omnes quoque artes efficientes. et in laboribus assueti quadringentorum annorum tempus in his miseriis expenderunt: eratque hec inter eos pugna. ut egyptii quidem uellent israhelitas in laboribus expendere: hi uero meliores semper eorum se preceptionibus exhiberent. Dum uero in his essent utrique rebus: causa qua potius studerent in exterminatione generis nostri. semper egyptiis huiusmodi fuit. Quidam sacrorum scriba cum sint experti de futuris dicere ueritatem. enunciauit regi pariendum quendam illo tempore inter israhelitas. qui humiliaret quidem egypti principatum. augeret autem suo incremento israhelitarum genus. uirtuteque transcenderet uniuersos: et gloriam in perpetuum memorabilem possideret: cuius consilio iussit. ut omne masculinum quod ex israhelitis nasceretur iactantes in fluuium consumerent. custodientes conceptus hebrearum: et partus earum obseruare precipiens egyptiis obstetricibus. Ab eis enim hoc officium iubebat impendi: quas propter cognationem credebat regis non transcendere iussionem. Eos autem qui contempnerent hoc preceptum. et saluare partum earum occulte presumerent: perimi cum sua generatione precepit. Hanc ergo illius tenebant crudeliter passionem. non tantum dolentes quod filiis priuarentur. aut qui dum parentes essent ad perditionem filiorum sibi nascentium ministrarent: sed etiam ex illa cogitatione qua eorum deleretur et genus. quando nati quidem eorum necabantur. Ipsi uero paulatim redigebantur ad nichilum: et illi quidem erant in illo malo iacentes. Contra uero dei uoluntatem nemo poterat preualere: nec si innumeris hoc artibus exercerent. Puer itaque quem predixerat ille sacer scriba latenter regia cautela nutritus est: et uerax in his que per eum facta sunt ille qui predixit inuentus est. Quod hoc modo gestum est. Amaramis unus hebreorum cum metueret per cuncta gente ne defectio in nutrienda iuuentute proueniret. et grauiter hoc ferret ne eius uxor pareret. dumque in hesitatione consisteret ad dei supplicationem conuersus est: rogans ut aliquam miserationem haberet hominum qui in nullo eius religionem preuaricasse uiderentur: daretque eis libertatem per quibus illo affligebantur in tempore. Deus autem misericordiam eius habens et ad supplicationem aures inclinans. astitit ei per somnium. et nequaquam eum desperare de futuris exhortabatur. pietatisque eorum se dicebat habere memoriam: et propter eam retributionem esse prebiturum. et dudum quidem eorum donasse maioribus. ut ex paucis magna fieret multitudo eorum. et abraham quidem solum de mesopotamia in chananeam uenisse factumque locupletem. et in alia dum uxor eius ad genus fuisset primitus sterilis: deinde eius uoluntate ad hoc habilis facta. genuisset filios et reliquisset hismaheli quidem et qui ex eo fuerant arabiam regionem. cethure autem filiis trogoditem ysaac uero chananeam. Qui dum meo pugnasset inquit auxilio: fortiter semper uicit. Iacob autem etiam cum tribulibus suis fuit ignotus: qui deinceps magnitudinem felicitatis cum qua uixit etiam suis posteris dereliquit. Quo cum septuaginta solummodo in egyptum ueniente: ultra sexcenta milia iam estis effecti. Hunc autem me utilitatis uestre. et uestre glorie prudentiam scito communiter habiturum. Is enim puer cuius generationem egyptii metuentes cuncta perdere decreuerunt. que ex israhelitico semine generantur tuus erit: et dispendet quidem eos qui eius interitum intendebant. nutriturque mirabiliter. hebreorum quidem genus ab egyptiorum necessitate liberabit: eritque eius memoria quantiscumque temporibus permanserint uniuersa apud homines non solum apud hebreos. sed etiam alienigenas gentes:

me utique talia prebente tibi et his qui de te nascituri sunt. Erit autem ei etiam frater huiusmodi. qui meum habeat sacerdotium: et ipse et qui de eo fuerint cuncto tempore procreati. Dum ergo hec illi visio fuisset ostensa surgens amaramis indicavit hoc iochabel coniugi sue. maiorque timor eis alloquio huius visionis instabat. Non enim de filio solummodo eis videbatur esse formido. sed etiam pre magnitudine future felicitatis. His tamen que prenunciata fuerant adeo fidem partus prebuit. mulieresque custodes latuit per conceptus sui silentium et eo quod non vehementer ei dolores institerint. Et tribus quidem mensibus. apud semet ipsos occulte nutrierunt infantem. Deinceps autem metuens amaramis. ne captus regis ire succumberet. et ipse cum puero deperiret. et dei providentiam excluderet: deliberavit potius hoc modo pueri consulere saluti. providentiamque latendi hanc esse iudicavit. Nam illud erat incertum cum periculum immineret non solum puero qui occulte nutriebatur sed etiam nutrienti: deumque iudicavit omnem habiturum cautelam. quatinus in nullo que promiserat esset mendax. Hec cogitantes vas rotundum ex vimine complicatum velut alveoli magnitudinem preparaverunt quod sufficeret. ut infans ibi spaciose iaceret: deinde unxerunt illud bitumine. Natura namque bituminis est: ut in viminalibus vasculis accessum possit aque coherere. Illic ergo mittentes infantem et circa fluvium ponentes eius salutem deo reliquerunt: et fluvius eum quidem suscipiens deportabat. Maria vero pueri soror matris iussione custodiebat: quo illud vasculum portaretur intendens. Tunc itaque deus ostendit humanam providentiam nichil esse. sed omnia quecumque vult ipse fieri optimum perfectum pervenit adipisci. nec prevalere quidem eos qui pro sua cautela alios quacumque dampnare nituntur interitu. multoque studio hoc implere conantur: cum inopinabiliter illi salventur. et penitus ex medio malorum inveniant periculorum ereptionem. dei solius voluntate. Tale ergo aliquid circa hunc infantem gestum: aperte dei virtute probatum est. Thermuth ergo erat filia regis. Hec dum luderet circa litus fluminis: portari illud vas a fluvio conspiciens precepit ut ad se ille alveus portaretur. Venientibus itaque qui ad hoc fuerant destinati cum alveo: videns infantem valde gavisa est. propter magnitudinem et speciem eius. Tanto enim studio deus circa moysen usus est: ut ab ipsis qui propter eius nativitatem decreverunt interimere omne genus hebreorum alimento et cura dignus haberetur. Iussitque mulierem adduci thermuthe regis filia: que daret infanti mamillam. Quo non accedente ad illius ubera sed evitante: et hoc in multis mulieribus faciente. maria assistens his que fiebant quasi videretur ei ex operibus invenit alias astare ait. Frustra o regina has mulieres ad nutrimentum infantis vocas. que nullam ad eum cognationem habent. Si vero quandam hebreorum mulierum adduci preceperis. puto tanquam contribule sue poterit ubera excipere. Cumque putaretur benedixisse: iussit hanc ire ut aliquam que lactare eum posset adduceret. Illa vero accepta huiusmodi potestate reversa est: agens matrem nulli cognitam. infansque grate quodammodo eius accessit ad ubera. Et supplicante regina commissum est ei cum omni diligentia pueri nutrimentum. Cui secundum eventum rerum nomen impositum

Cur dictus moyses.

est: eo quod de flumine sit salvatus. Aquam enim mos egyptii vocantes. ises vero salvatus: componentes itaque hoc ex ambobus: mosis ei nomen imposuerunt. id est ex aqua salvatus. Et erat indubitanter secundum dei proloquium. prudentie magnitudine et laboribus sapientium hebreorum nimium industrius. Huic ergo abraham pater septimus fuit. Erat enim iste filius amarami qui fuit de patre caad: qui natus est de levi. Levi vero de iacob: qui fuit ex ysaac filio abraham. Erat autem ei sapientia non pro etate concessa sed sua mensura multo superior. et seniorem imbuit rei facultatem in infantia demonstrabat: maioremque spem actio eius iam tunc acte viri perfecti gerebat: et cum extremus fuisset effectus. deus mirabiliter eius stature elevavit spacium. Nam quantum ad speciem nullus ita erat severus: ut mosen videns eius in pulchritudine non hereret: multisque contingebat dum eum conspicerent per plateam ferri. ut converterentur ad aspectum pueri: et ea in quibus videbantur studium habere desererent. delectati potius eius visione. Erat enim infantilis in eo multa gratia: et excellenter circa eum ac decenter existens retinebat inspicientes. Hunc ergo cum talis esset thermuth sibi filium adoptavit: dum sobolem legitimam non haberet. Et cum aliquando portasset mosen ad patrem. ostendebat eum quasi de successione non cogitaret: si voluntate dei

proprium filium non haberet dicebatque. Huiusmodi infantem forma diuinum et prudentia ualde fortissimum. mirabiliterque de fluminis gratia condonatum: quem meum decreui quidem filium esse. tui uero imperii successorem. Hec dicens posuit in manibus patris infantem. Ille uero sumens eum et ad pectus applicans pro amore: pro filie gratia imposuit ei diadema. Moyses autem conuoluens illud proiecit in terram quasi per infantiam: calcauitque suis pedibus quod regi ferri uidebatur augurium. Contemplatus autem ille sacer scriba. qui eius natiuitate predixerat ita futuram humiliationem principatus egypti. impetum fecit ut eum occideret: et terribiliter clamans ait. Hic est ille puer o rex: quem nobis occidendum deus ostendit ut de cetero timore careamus. Testimonium enim ostendit is quia tuum inuasurus est principatum. Isto namque perempto: egyptiis quidem eius timor tolletur: hebreis autem spes confidentieque qua propter eum habere creduntur auferetur. Quod cum dixisset rex preualebat eum abripere thermuth. cum etiam rex segnior esset ad eius necem: deo eum huiusmodi propter prudentiam salutis mosaice faciente. Alebatur itaque multa sollicitudine. et hebreis quidem in eo spes erat optima circa cuncta: suspitionem uero eius crementum generabat egyptiis. Et cum nullus esset certus. ut uel si occideret rex infantem et cognatum propter adoptionem. aut aliorum quilibet. quid amplius egyptia utilitati prodesset. quo iam non metuerent de prescientia futurorum: abstinebant omnes ab eius nece. Moyses itaque Quid sunt ibes
predicto modo natus atque nutritus. et transiens ad etatem perfectam. egyptiis formam sue uirtutis ostendit: et ad humiliationem quidem illorum augmentum uero hebreorum. factum est ut huiusmodi occasio proueniret. Ethyopes cum sint proximi egyptiis negotia sua in eorum portabant regionem. et referebant egyptiorum. Illi uero irati castra metati sunt uindicaturi contemptum. prelioque commisso deuicti: alii uero ceciderunt. alii uero turpiter domum reuertentes uix euadere potuerunt. Secuti sunt autem ethyopes. et arbitrati illos defecisse. presumptione sua omnem egypti prouinciam optinere posse existimauerunt: gustantesque eorum bona. ab eis se non abstinebant. Cumque uicinas partes ad ciuitatibus non presumerent repugnare: accesserunt usque ad memphis et mare. nulla scilicet ciuitate resistere preualente. His ergo malis obstricti: ad responsa et diuinationes se egyptii conuersi. Et deo eis prebente consilium. ut auxiliatore uterentur hebreo: iussit rex filie sue ut daret mosen ad ducem constituendum. Illa uero sacramentis prebitis ut nichil ei fieret mali. tradidit mosen pro magno quidem beneficio iudicans eius auxilium. et ad nichilans sacerdotes qui eum uelut morte predixerant occidendum: quasi nescientes quod aliquando utile eius foret auxilium. Moyses uero a thermuthe exoratus et pariter a rege: libenter suscepit hoc opus. Gaudebant ergo sacri utriusque gentis scribe: egyptiorum quidem tanquam et hostes suos illius uirtute deuincerent et mosen ipso dolo comprimerent: hebreorum autem tanquam hec eis occasio foret egyptios omnino diffugere: quo moses eorum dux esset. Ille uero antequam hostes agnoscerent eius inuasionem sumens ducebat exercitum: non per fluuium iter faciens sed per terram. Sapientie quoque sue mirabile fecit indicium. Nam cum terra sit ualde iter agentibus seua propter reptilium multitudinem que illic nascuntur: ita ut etiam que apud alios non sunt. sola illa nutriat terra uirtute atque malicia et aspectu solito differentia. quorum sunt aliqua etiam uolatilia. ut cum de terra nocere nequeant super uolando non prouidentes occidant. Moyses itaque pro cautela exercitus et itinere eorum innoxio. hoc mirabiliter adinuenit. Plectos enim ex papiro fecit in modum archarum: easque complens de ibibus secum portabant. Hoc autem animal serpentibus inimicum est. Fugiunt enim aduenientes eas: et cum se celare uoluerint uelut flatu ceruorum abrepte deuorantur. Ibes autem ualde sunt mansuete. et generi tantum serpentino feroces. Et de his quidem pretereo nunc scribere. non ignorantibus grecis quale sit genus ibis. Dum uero ad terram nutricem bestiarum uenisset: preter ea ut dixi naturam serpentium expugnabant. eisque uelut aduersus hostes utebantur. Hoc ergo modo iter agens antequam ethyopes cognoscerent superuenit. et congressus cum eis pugna deuicit: spemque quam habebant contra egyptios et eorum ciuitates abstulit. Ibatque subuertens omnia. et terram ethyopum maxima uirtute uastabat. Tunc pro felicitate moseos cum de labore suo gustasset egyptiorum exercitus fatigationem minime sentiebat: tanquam preter eum seruitutem et nouissimum subuersionis periculum. potuissent egyptii sustinere. Post hec autem insequentibus egyptiis cunctos ethyophas: in saba ciuitate regia ethyopie. quam postea cambises meroin denominauit a sororis sue nomine.

obsidebantur. Erat enim ualde inexpugnabilis locus
ille. cum et nilus circumdaret eam et circumcluderet.
et alia flumina astabus et astabusras. fluctus difficiles
obicerent eis qui illic transire temptarent. Ciuitas
enim interior existens habitatur ut insula ualde for
tissimo muro circumdata. et contra hostes quidem propo
sitos habet fluuios. fossata uero grandia inter muros et
flumina. quatinus inundari non possit ciuitas. aque
illic uiolentia deportata. Hec ergo res. etiam illa flumi
na transeuntibus difficilem faciebat ciuitatis inuasionem.
Cum uero grauiter ferret moses segnem exercitum.
quando hostis nequaquam ad manus euenire presume
ret. tunc aliquid tale peruenit. Tharbis filia regis ethi
opum dum mosen circa muros exercitum applicantem
fortiterque uideret pugnantem. eius efficaciam experien
tiamque mirata est. et desperantibus iam pridem egyptiis
libertatis auctorem eum extitisse. bono sue felicitatis
existimans. ethiopibus scilicet exultantibus in his que
contra eos gesserant. eumque tunc periculis inherere con
spiciens. in amorem eius est lapsa crudeliter. Et cum
passio preualeret. misit ad eum fidelissimos seruulo
rum ut ei de nuptiis loquerentur. Illo uero eius susci
piente sermonem ut traderet ciuitatem. prebitisque fe
deribus ut uxorem eam duceret. et ciuitatem optinens
nequaquam pacta transcenderet. effectus uerba pre
uenit. Et post necem ethyopum gratias agens deo moses
nuptias celebrauit. et egyptios in propriam terram reduxit.
Illi uero ex quibus saluabantur a mose ex his odium aduer
sus eum habebant. et feruentioribus apud se consiliis ute
bantur. arbitrantes non propter bonos actus eum in egyp
to ita creuisse. innotueruntque regi quid de facta cede
peruenerit. Ille siquidem apud se industriam uiri con
tinuit. inuidia uero ductus moseos. et oppressionis sue
formidine tractatus. compulsusque a sacris scribis niteba
tur in moseos nece grassari. Qui dum cognouisset eius
insidias latenter effugit. et itineribus obsessis per desertum
fugam suam expleuit. Dumque ei ciborum esset inopia. uiri
bus tolerantie preualebat. Veniensque ad ciuitatem ma
dian circa mare rubrum positam. cognomentum ha
bentem ab uno filiorum abraham de cethura progenito. se
densque super quendam puteum ex labore atque miseria quies
cebat. existente meridie non procul a ciuitate. quo ei actus
accessit huiusmodi. ex usu prouincialium cumulum uir

tutis ostendens. et occasionem ad meliora prebens. Nam
cum sint loca inaquosa. precedebant pastores ne forte
ex puteis aqua hauriretur ab aliis. et oues potu necessa
rio priuarentur. Astiterunt itaque tunc ad puteum uir
gines sorores. raguelis filie sacerdotis. qui multo hono
re apud prouinciales habebatur. que gregum patris
curam agentes. eo quod ministerium hoc etiam mu
lieribus sit regionum trogoditarum. sufficientem aquam
de puteo leuauerunt. expectantes ut greges suos
habundanti irrigatione satiarent. Superuenientibus uero
pastoribus et uirgines expellentibus ut aquam ipsi occu
parent. moses crudele iudicans puellas despicere in
iustitiam patientes. uiolentiamque uirorum sinere poti
orem quam iustitiam uirginum. illos quidem prohi
buit uiolentos esse. uirginibus autem oportunum pre
buit adiutorium. Que beneficio impetrato uenerunt
ad patrem. iniuriam pastorum narrantes. et solacium
sibi prebitum peregrini. rogabant ne eius benefac
tum esset uacuum. nec retributione debita priuaretur.
Ille autem et filias approbauit circa benefactorem ita
studentes. et mosen ad uultum suum iussit adduci.
iustissime gratie premia meriturum. Cumque uenisset
filiarum testimonium ei de suo solatio declarabat.
eiusque uirtutem admiratus. non fore eius auxilium.
sine boni recompensatione dicebat. sed idoneum se
ad reddendam gratiam. ita ut magnitudine recompensa
tionis mensuram possit transcendere benefacti.
Fecitque eum filium et unam filiarum ei dedit uxorem.
gregumque suorum in quibus omnis erat antiquis barba
ris possessio. eum uoluit habere curam atque dominium.
Et moses quidem dum hec impetrasset a gethegleth.
hoc enim cognomen erat ragueli. degebat ibi eius
pascendo greges. Post hec autem tempora dum pas
ceret in montem qui uocatur syna ducebat greges.
Qui mons est excelsus. et ad pasturas egregius. optimas
herbas habens. Hic enim dum esset opinio habitare
deum primitus nemo pascebat. quia pastores illuc
minime ambulare presumebant. quo tamen prodigium
ei mirabile nimis apparuit. Ignis namque depascens
rubi uiriditatem eius florem transiuit innoxius.
fructiferosque ramos nullo incendio disportauit. Cumque
flamma uehemens nimis esset. et uelocissima. ille
autem etiam ipsam uisionem inopinabilem form

datus obstupuit: et potius dum uocem ignis emitteret. et nomine eum uocaret uerbaque facere uideretur. Quibus etiam eius fiduciam presumentis accedere ad loca ubi nullus hominum primitus ambulasset. eo quod esset diuina redarguit: eique suasit ut procul ab igne recederet. et sufficerent ei que uiderat. Cum ergo esset bonus uir magnorumque uirorum proles nichilque amplius uindicaret: predicebat futuram ei gloriam et honorem apud homines deo presente. iussitque ut fiduciam haberet ex egypto. dux et princeps futurus multitudinis hebreorum: et cognatos proprios ab illorum iniuria liberaturus. Nam et terram habitabunt inquit hanc ualde felicem quam abraham uester habitauerat parens: omnibusque adepturi sunt bonis ad hec eos utique te tua sapientia deducente. Iussitque ut educens hebreos ex egypto. sacrificium gratiarum actionis ueniens ad loca illa celebraret. Hec ergo ex illo diuina uoce prolata sunt. Moses autem obstupescens in his que uiderat. multo potius que audierat: uirtuti inquit tue non credere domine quam et ipse colo. et ante maioribus meis apparuisse non dubito. uesanissimum secundum meam sapientiam esse puto. Veruntamen hesito animo. dum sim ignarus et nullius uirtutis idoneus. ut suadeam uerbis quatinus cognati relinquentes terram quam nunc habitant. me sequantur ad quam eos ipse deducam. uel si ipsis satis fiat: quomodo potero exigere pharaonem ut dimittat hebreos. quorum laboribus et opibus uirtus eius felicitatis augetur. Deus autem eum in omnibus confidere. seque ad esse promittens. et ubi quidem opus esset suasione uerba prebiturum. ubi autem opibus uirtutem ministraturum. iussit ut baculo in terram proiecto fieret serpens: quo signo crederet promissa se percepturum. Hoc dum fecisset: draco repebat conuolutus spiris ingentibus. et tanquam contra persequentes suum caput seuissimus insurgebat: qui deinceps factus est uirga. Post hoc uero mittere eum dexteram in sinum precepit. Vbi uidens quia candidam eam et uelut coloris niuei protulit: postea tamen ad solitum est reuersa. iussusque iterum aquam de proximo sumere eamque in terram proicere: uidit colore sanguineo factam. Mirantemque in his confidere precipiebat deus: et adiutorem sibi eum nosse maximum et signis his ad credendum. apud omnes usurum. dicebatque. Missus a me secundum mea mandata facies uniuersa. Iubeo ergo in nullo te tardantem ad egyptum festinare die noctuque laborantem: ne tua tarditas. maius tempus

faciat hebreos in seruitute consistere. Moses autem non diffidens in his que diuinitas promittebat. inspector utique talium inditiorum et auditor factus. orabat ut hanc uirtutem eodem modo experiretur in egypto: supplicabatque ne nominis sui noticiam deus ei celaret: ut dum uoci eius participatus fuisset pariter et aspectui. insuper agnosceret et uocabulum: quatinus sacrificans nominatim eum ad esse hostiis supplicaret. Et deus quidem ei suam significauit appellationem quam primitus homines nequaquam uidebantur audisse: de qua mihi non est dicendi fas. Moses itaque illa signa non tunc solummodo. sed semper et ubicumque contingeret faciebat. ex quibus omnibus plus maiorem uirtutem igni distribuens. deumque propicium et suffragatorem habere se credens. et domesticos se saluare sperabat: et egyptios malis afficere. Audiensque egyptiorum regem pharaonem fuisse defunctum. sub quo ipse diffugerat: petiit raguel ut eius permissu pro utilitate cognatorum iret in egyptum. Sumensque sephoram quam habebat uxorem filiam raguelis. et filios quos habebat ex ea gersum. et eleazarum: tetendit ad egyptum. Hominum uero horum gersus quidem hebrea lingua significat in terra peregrina: eleazarus autem qui adiutore patrio deo usus. egyptios effugisset. Cum enim uenisset iuxta montes. frater aaron deo iubente occurrit ei. Cui moses significauit que in monte contigerunt: pariter et diuina mandata. Procedentibus autem eis occurrebant nobiles hebreorum eius presentiam cognoscentes. Quibus moses quoniam uerbis suadere non poterat: signa sibimet ostensa monstrabat. Illi uero stupore eorum que inopinabiliter inspiciebant. omnino credebant: et ex omnibus erant in spe maxima constituti. deo scilicet eorum prouidente securitatem. Dum uero obedientes haberet hebreos moses promittentes se sequi quo iuberet libertatemque respicere: uenit ad regem illum qui nuper susceperat principatum. et in quocumque iuuerat olim egyptios ab ethyopibus compressos. cum fuisset eorum direpta prouincia declarauit: et quia milicia et laboribus magnis usus tanquam proprius post diuersa pericula non dignam retributionem accepit intimauit. pariter etiam que illi in syna monte contigerant. deique uoces et signa singula ab eo monstrata. propter fidem rerum decenter exposuit: rogauitque ne discredens in his impedimentum dei faceret uoluntati. Deridente uero rege. moyses opere fecit. ut conspiceret signa: que fuerant in

monte syna monstrata. Ille uero dedignatus. illum quidem malignissimum appellauit: et prius egyptiorum fugisse seruitium. et nunc per seductionem remeasse: et prodigiorum opus stuporemque factum. magicarum artium appetisse remedium. Cumque hec dixisset: iussit sacerdotes easdem quas ille faceret uisiones. tanquam egyptii etiam in hac disciplina sapientes existerent: et quasi non solus moyses peritus esset rerum quas ipse per deum posset explere. ut quod erat ualde mirabile si etiam ab alio fieret: ostenderetur quoniam humana doctrina constaret. Et ponentibus illis uirgas: dracones facti sunt. Moyses autem non expauit: sed ait. Hec ego quidem o rex egyptiorum despicio sapientiam: sed tanto hec meliora iudico. quam horum magica que arte sunt facta. quanto humanis diuina constat esse meliora. Ostendamus ergo non artibus magicis nec errore. sed subsistere ueritate que mea sunt: dei prouidentia et uirtute patefacta. Cumque hec dixisset: proiecit in terram uirgam iussitque ut in colubrum uerteretur. Illaque obediens etiam egyptiorum uirgas que uidebantur esse dracones deuorauit: insistens donec consumeret uniuersas. Quam in suo schemate redeuntem. sumpsit denuo moyses. Rex autem nichil maius in hoc actu uidisse simulauit: sed iratus in nullo eum dicens preferri sapientie egyptiorum atque integritati: iussit ei qui super hebreos uidebatur esse constitutus. ut nullam eis preberet requiem: sed maioribus quam prius eos malis affligeret. Ille uero cum prius eis paleas preberet ad lateres: nichil ulterius dedit. sed die quidem eos operibus faciebat affligi: nocte uero paleas congregare. Cumque eis dupplex hoc malum existeret et erumpna populum crudelior institisset. ille neque minis regis fatigatus est. neque increpationibus cessit hebreorum: sed animam suam constituit ad utraque ut et laboraret. et libertatem cognatis adquireret. Veniensque rursus ad regem suadebat ei ut dimitteret hebreos ad montem syna sacrificaturos deo. Hoc enim deum precepisse dicebat: et in nullo contradicendum iussionibus illius exorabat: deumque propicium fore cunctis si eos dimitteret egredi: ne prohibendo illos sibimet reportaret patiendum. quecumque patiuntur qui dei preceptionibus contradicunt. Quando enim iram in se commouerint diuinam. ex omnibus oboriuntur aduersa ex quibus utique neque terra neque aer suauis existet: nec soboles eorum naturali modo progredietur: sed inimica omnia et aduersa sentire egyptios edicebat: et hebreorum populum abire

ex illorum prouincia etiam illis nolentibus affirmabat. Rege uero moseos despiciente sermones. nullamque conuersionem sui ad talia faciente. passiones pessime quas singulas explanabo egyptios inuaserunt: ne prius flecterentur quam earum experimenta perciperent: simul et quia uellet deus moysen in nullo eorum que predixerat monstrari mendacem. et quia prodesset hominibus ut discerent obseruare. et facere ea in quibus non possit offendi diuinitas: ne ad iracundiam conuersus in eorum iniquitatibus ulciscatur. Fluuius enim eis sanguineus dei uoluntate profluxit. et qui bibi non posset cum fontem alium non haberent. et non colore solummodo sed etiam se contingentibus doloris amari gemitum inferebat. eratque talis egyptiis: hebreis autem dulcis et potabilis existebat. licet naturaliter uideretur esse mutatus. In hoc miraculo rex hesitans atque timens pro egyptios abire permisit hebreos. Cumque fuisset malum aliquo modo releuatum rursus sententiam permutauit: nec eos abire permisit. Deus autem illum contempnentem post calamitatis ablationem. et nolentem a sua malicia temperare: aliam egyptiis intulit plagam. Ranarum namque infinita multitudo eorum terram late depasta est: plenusque his erat etiam fluuius. et polluebatur eorum potus et animalibus ibi putrescentibus fetor cunctis noxius exalabat ex aqua: eratque cuncta regio huiusmodi malo plena. ebullientibus ranis et morientibus. que etiam domestica eorum habitacula ualde uexabant. dum in cibis sepius inuenirentur et poculis. et cubilibus eorum inambulantes: fetorque crudelis erat et abhominabilis. morientibus ranis ac putrescentibus. Dum his ergo malis egyptii. premerentur: iussit rex mosen tollentem hebreos abscedere. Cumque dixisset hoc: repente ranarum exterminata est multitudo. et terra simul et fluuius in suam reuersi naturam. Pharao uero mox ut passionibus terra priuata est. oblitus calamitatis illius retinuit rursus hebreos: et tanquam si plurimas experiri uellet. nequaquam dimisit mosen populumque discedere: quem prius timore potius quam prudenti animo abire decreuerat. Rursus ergo alterius mali percussione eius fallaciam diuinitas uulnerauit. Pediculorum namque innumera multitudo egyptiis pullulauit. ex interioribus ebulliens: ex quibus mali male consumebantur. neque lauachris. neque medicamentorum unguentis. genus eorum exterminare preualentes. Ob hanc ergo pestem egyptiorum rex turbatus. metuensque simul pestem populi sui. licet pateret [uel ut pateret]

Signa fiunt super egyptios.

uerecundiam ſe deuictum iri putaret habiturum· co—
gebatur tamen a malo temperare: hebreiſque conceſſit
egreſſionem. Cumque hoc iterum leuigaretur: filioſ et
uxoreſ obſideſ reuerſioniſ ſue relinquere ſanciebat.
Unde irritauit potiuſ deum. credenſ ſe eiuſ quoque pro—
uidentiam poſſe fallere: ſicut moſen. Sed illum latere
non potuit egyptum puniuentem propter hebreoſ. Beſtiiſ
namque multimodiſ et multigeniſ. quorum aſpectibus nul—
luſ occurrit eorum regionem primum impleuit: quibus
et ipſi conſumebantur. et terra agricolarum cultura
nudabatur. Siquiſ enim primarum paſſionum perditio
nem euaderet. hoc langore et interitu hominum talia
ſuſtinentium ſuccumbebat. Cumque pharao. neque ſic diuinis
iuſſionibus obediret. ſed uxoreſ quidem cum uiriſ abire
diceret. filioſ uero relinquendoſ poſtularet: non defuit
deo unde calliditatem eiuſ diuerſiſ maliſ et maioribus
denuo ſuperuenientibus caſtigaret. Crudeliter namque eorum
corpora uulnerabantur. interiuſ corrupta. Ita paſ—
ſim egyptiorum multitudo conſumebatur. Rege uero
neque hac plaga temperante: grando uehemenſ cum
neque priuſ in egypto aer aliquid tale pertulerit. neque
ſimiliſ apud eoſ hyemiſ tempore deſcenderit. maior—
que quam apud habitatoreſ boree partiſ et ſeptentri—
oniſ aeriſ rigore differtur effluxit: et fluctuſ eorum uſque—
quaque confregit. Deinde genuſ locuſtarum germen quod
non fuerat uexatum grandine deuorauit: ut eiſ genera
liter ſpeſ terrenorum fructuum deperiret. Sufficiebant
namque cuilibet ſine calliditate fructuum. etiam ea que
(ł cognitione)
predicta ſunt mala ad intellectum et cogitationem
utilitatiſ adducere. Pharao uero non tantum imprudenſ
quantum mali ſentienſ: deo tamen in cauſa contradi
cebat. Juſſitque moſen cum uxoribus ſuiſ hebreoſ abduce—
re: facultatem uero eiſ deſerere eorumque depopulandaſ
domuſ. Moſe uero non adquieſcente ita dimitti eoſ quoſ
oporteret deo ſacrificium de ſuiſ rebus offerre. cum propter
hanc cauſam multo tempore morarentur: tenebre
profundiſſime et partem luminiſ non habenteſ egyp—
tiiſ ſunt diffuſe. Pro quibus et uiſuſ eorum aeriſ craſſi—
tudine clauſi ſunt: eoſque mori mirabiliter compulerunt.
Metuebant enim ne caligine ſimul conſumerentur.
Deinde hiſ diſcuſſiſ. poſt treſ dieſ totidemque nocteſ. dum
nullatenuſ penitentiam ageret pharao propter egreſſum
hebreorum: accedenſ ad eum moſeſ ait. Quouſque inobe—

dienſ eriſ uoluntati dei? Jube dimitti hebreoſ. Non
enim poteriſ aliter ab hiſ eripi maliſ: niſi hec uolueriſ
implere. Rex autem iratuſ in hiſ que fuerant dicta:
minatuſ eſt eiuſ ſe caput auferre. ſi ad eum ob hanc im
portunitatem denuo remearet. Tunc moſeſ nequaquam
ſe de hiſ uerba facturum dixit: ſed illum ipſum cum
proceribus egyptiorum deprecaturum fore. ut hebrei diſce
derent. Et ille quidem cum hec dixiſſet: abſceſſit. Deus
autem oſtendenſ adhuc una plaga feriendoſ
egyptioſ ut dimitterent hebreoſ. iuſſit moſen preci
pere populo. ut ſacrificium haberent. eſſentque preſtruc
ti decima die xanthici menſiſ. qui apud egyptioſ quidem
parmuthi. apud hebreoſ autem niſan uocatur. ma
cedoneſ uero xanticum eum appellant: et egreſſuroſ
hebreoſ. omniaque portatiuoſ aſſeruit. Et ille quidem
preparatoſ iam ad egreſſionem hebreoſ. et per tribus con
ſtitutoſ ibidem retinebat. Cum autem inſtaret quarta
decima dieſ: omneſ ad egreſſionem tendenteſ. et im
molanteſ ſanguinem. domuſ per faſ yſopi frondibus e
mundabant. Cumque cenaſſent: reliquiaſ carnium
egreſſuri concremauerunt: quod ſignificat tranſ
cenſionem. eo quod illa die deus tranſcendere eoſ peſtem
uoluit: que ſcilicet egyptioſ uaſtauit. Morſ enim
primogenitorum ita egyptiiſ facta eſt: ut plurimi procerum
congregati circa regalia pharaoni perſuaderent: quatinus
hebreoſ ſub uelocitate abire dimitteret. Qui uocatum
moſen abire precepit: arbitratuſ ut ſi de prouincia rece
derent: egyptuſ ab imminenti caſtigatione ceſſaret.
Mulereſ quoque muneribus hebreoſ honorabant. alie
quidem ut citiuſ egrederentur: alie uero propter uici
nitatiſ eorum conſuetudinem. Et illi quidem egredieban
tur flentibus et penitentiam agentibus egyptiiſ: eo quod
eiſ fuerint ſic crudeleſ. Tendebantque ad ciuitatem nomine
litiſ que tunc erat deſerta: ubi babylon poſtea fabri
cata eſt. dum cambyſeſ egyptum deuaſtaſſet. Celeriterque
agenteſ iter ad locum beelzephon tertia die ad rubrum
mare uenerunt. Et cum propter deſertum rurſum nichil
de terra poſſint habere ciborum: fermentata farina azimis
panibus ex modico tantummodo tempore coagulatiſ ueſce
bantur: hiſque triginta ſunt uſi diebus. Longiori enim
tempore eiſ non ſuffecerunt que tulerant ex egypto:
cum etiam iſ cibuſ ſub neceſſitate cuſtodiretur nec ad
ſacietatem eodem uterentur. Unde ad memoriam

illius inopie festiuitatem octo dierum agimus: que dr̄
azimorum. Omnis itaq; multitudo mulierum pariter
& infantium egressorum. considerantibȝ innumerabilis
erat. Qui uero etatem habebant aptam ad expeditum
sexcenta milia fuerunt. reliqueruntq; egyptū mense
xantico. luna. xv. post annos. xxx. & cccc. scilicet anteq̄
pater nr̄ abraham uenisset in chananeam: post iacob
autē aduentum in egyptum. anno. cc. & v. Moses autē
erat quidem anno. lxxx^mo^: frater autē eius aaron. tribus
annis maior exstabat. Portabantq; etiam ossa ioseph:
dum hec ille suos filios facere precepisset. Porro cum
egyptios hebreorum peniteret egressus. rexq; grauit̄ ferret
tanquam beneficiis moseos signa illa facta fuissent: de-
liberauerunt sup eos irruere. Et sumentes arma ꝑseque-
bantur tanq̄m reuocaturi eos ubicumq; cōprehendissent:
nec eos ulterius deo cōmitterent seq; preualere contra eos
facillime iudicabant. cum & inermes eēnt illi & itin-
nere fatigati. Et singulis occurrentibȝ ac requirentibȝ q̊
abirent. ꝑsequi cum studio festinabant: licet molesta
sit illa terra iter agentibȝ. non solum expeditis. sȝ etiam
singulariter ambulantibȝ. Moses autem ꝑ ea loca ꝓuide
ducebat hebreos. ut siquidem peniteret egyptios & ꝑ-
sequi uellent eos: supplicium malicie sue & transgres-
sionis indubitant̄ exsoluerent. Per palestinam ů grauit̄
ferebat transire. ꝓpter antiquam molestiam: uolebatq;
quolibet m̊ latere ꝑgens. Confinis enim hec. ē. egyp-
tiorum ꝓuincie: & ꝓpterea uia quidem ducente ad palesti-
nam ꝓplm̄ non eduxit. Per desertum ů multum agens
iter: malaq; ꝑpessus innumera ad chananeam studuit
ꝑuenire: insup & ꝓpter mandata dei iubentis adduci
poplm̄ ad montē syna. illic sacrificium oblaturos. Ap-
prehensis g̊ hebreis. egyptii ad prelium parabantur:
& multa uirtute ꝑsequuti concluserant eos in paruulū
locum. Sexcenti enim currus ꝑsequebantur eos: & eq̄-
tes quinquaginta milia. & ducenta milia pariter ar-
matorum. Et itinera quidem dampnauerunt quibȝ he-
breos fugere iudicabant: int̄ rupes intransgressibiles
eos & mare claudentes. ubi terminatur mons exaspe-
ritate uiarum nimis īmensus: ut fugam eis ad campe-
stria denegarent. Non itaq; tolerantes obsessionis mo-
dum hebrei ꝓpter egestatem necessariorum: neq; fuge
facultatem habentes armisq; priuati. qui licet si pug-
nare uellent eis spes omnium rerum amissa uideret̄.

nisi semetipsos traderent uoluntati egyptiorum. His ita
factis: mosen in omnibȝ culpabant. Oblitiq; signorum
que eis fuerant adeo ꝓ sua libertate monstrata. usq; ad
hoc uenerunt: ut etiam ꝓpham qui eis salutem ꝓmise-
rat. sua ꝓ incredulitate lapidibȝ niterentur obruere. siue
tradere cogitarent. Eratq; luctus & gemitus mulierum
& infantium. ante oculos habentium mortem: montibȝ
q; se & mare claudentibȝ simul & hostibȝ. & fugam nul-
latenus ex istis inuenientibȝ. Moyses autem licet in eū
eēt exasperata multitudo: ipse tamen non cessabat
circa ꝓuidentiam eorum. sȝ hec omnia iactabat in deum.
qui eis iam etiam alia que predixerat ꝑ eorum libertate
contulerat: & neq; in hoc eis relinquendos inimicis eē di-
cebat. neq; seruituros neq; ꝑituros. Stansq; in medio ait.
Hec hominibȝ quidem bene conuersantibȝ circa nos:
iustum erat non credere: de dei uos uero ꝓuidentia de-
spare opus non. ē. immensa utiq; eo quod uobis omīa
ꝓuenerunt. quecūq; ꝑ me ad salutem & libertatem
seruitutis ūre neq; sꝑantibȝ eum ꝓmisit: cum potius
in hesitationem sicut putatis uenientes oporteret nos
dei adiutorium sustinere. cuius opus erit iam etiam
nunc in tali nos difficultate conclusos. ex desꝑatione sic̄
uos creditis habituros salutem & ex hostibȝ libertatem:
qui fortitudinem utiq; suam ostensurus. & circa nos
ex ꝓuidentia. ē. facturus. Non enim in paruis auxiliū
sui fauoris diuinitas solet accōmodare: sȝ potius in q̊bȝ
humanam spem ad meliora non uidet ascēdere. Unde
tali auxiliatori credentes cui uirtus. ē. etiam parua gran-
dia facere. & cunctarum infirmitatem rerum suo numi-
nine roborare. nolite egyptiorum arma metuere: nec q̊a
mare & posteri montes uiam fuge ꝓhibent ꝓpterea
salutis spacia desperare. Fient enim uob̄ hec quasi cāpi.
dei ꝓuidentia: & pugna conuertetur in terram. Cūq;
hec dixisset ducebat eos ad mare: egyptiis intuentibȝ.
Erant enim e diuerso positi. & labore ꝑsecutionis
red affecti: & ideo in crastinum differre prelium utile
fore credebant. Dum uero moses uenisset ad litus
sumens uirgam rogabat deum: & auxiliatorem atq;
adiutorem inuocabat dicens. Neq; tu quidem ignoras
quod effugere nob̄ mala ꝑsentia nec fortitudine nec au-
xilio licet humano: sȝ tu prebe aliquid salutare exerci-
tui. tua uoluntate egyptum relinquenti. Tuum est
enim nunc eripere. Hunc enim omni spe & consilio de-

solaci. ad tua solius subsidia conuolamus. et quicquid ex tua prudentia nobis accesserit quod nos ab egyptiorum ira liberare nunc possit inspiciamus. uelociterque nobis tuam ostende uirtutem: et populum desperatione ruentem impetus ad securitatem dignare et ad fiduciam pietatis erigere. Non enim ingratiis sumus. Sed tuum est quidem mare tuus et mons est qui nos circumdat: ita ut et hic aperiri te precipiente. et pelagus conuerti possit in terram. Valemus enim effugere etiam per desertum: si tibi placeat uirtuti hac etiam nos parte saluare. Talia siquidem cum orasset. percussit uirga mare. quod repente percussione incisum et in se ipsum diuisum terram reliquit nudam: ut hebreis uia esset in fuga. Moyses autem uidens ad destinationem dei pelagus cessisse eis propriam terram primus illic intrauit: et hebreos diuino itinere facto. periculum presentium hostium fugere [l. sequi] precepit. Qui delectabantur in hoc: agebantque gratias propter salutem que per eum ultra modum rationis accesserat. Quos iam nequaquam tardantes. sed cum festinatione pergentes. uelut sibi presente deo egyptii intuentes: uesanos quidem primitus iudicabant. et tanquam ad internitionem manifeste mortis intentos. Cum uero uiderent eos illesos abire. nullumque impedimentum eis nec difficultatis aliquid obuiari: ipsi qui eos aggressi sunt. tanquam et illis pelagus ita quietum existeret. Preordinantes ergo equos ingrediebantur mare. Hebrei uero illis se armantibus atque tardantibus ad terram contra positam peruenerunt: sine aliqua passione illos effugientes. Qua propter illi audaciores effecti. persequebantur tanquam nec ipsi aliquid essent passuri: cum nescirent hebreis proprie factam. et non esse communem uiam. que utique pro salute periculum patientium fuisset ostensa: et non propter illos qui ad perditionem illorum accedere festinabant. Dum ergo egyptiorum omnis exercitus intrasset. mare rursus effusum est. et descendens uentorum procella omnes comprehendit egyptios. imbresque simul e celo pariter descendentes atque tonitrua ualde grauissima. choruscationesque ire lampantes [l. irruentes]. quin que fuit rerum euenientium pro iram dei ad persequendum eos nimie tunc accessit: et nox eos caliginosa et fluctuosa apprehendit. Et isti quidem ita sunt perditi ut nemo egyptiorum relinqueretur ipsorum: hebrei uero neque se retinere poterant gaudio inopinabili sue salutis. et hostium perditione firmissime liberati. quando defecerunt qui eos seruire cogebant: deumque sic aperte suum adiutorem inspiciebant. Et illi quidem ita periculum effugientes. insuper et inimicos punitos sic esse respicientes. ut nulli umquam priorum hominum possent reminisci: ymnum tota nocte dixerunt. Moyses autem canticum in deum et laudem gratiarum actionem propiciationis eius exametro composuit. Ego siquidem inueni in sacris libris ita hec singula. queque ut tradidi. Nullus uero discredat uerbi miraculum. si antiquis hominibus et malicia priuatis uia salutis licet per mare sit facta. siue uoluntate dei. siue sponte reuelata: dum et eis qui cum alexandro rege macedonie fuerunt olim et antiquitus contra resistentes pamphilium mare diuisum sit. Et cum aliud non esset iter: transitum prebuit eis: uolente deo per eum destruere persarum principatum. Et hoc confitentur omnes: qui actus alexandri conscripserunt. De his itaque sicut placuerit cuilibet existimet. Postea uero armis egyptiorum per fluctus et uiolentia uentorum allatis exercitibus hebreorum: moyses hoc arbitratus dei permissione factum. cum exeunt colligens hec et his hebreos muniens. duxit per desertum illuc imolaturos deo. ut pro salute multitudinis hebreorum dictum fuerat. munera redditurosque in pace. Explicit liber .II.

Incipit capitula libri .III.

Hec sunt in libro tertio iosephi hystoriarum iudaice antiquitatis .I. Quomodo moyses populum ex egypto sumens deduxit ad montem syna: multo itinere fatigatum .II. Quomodo pugnantes cum hebreis amalechite. et qui circa eos erant deuicti sunt: et israhelite predam hostium perceperunt. .III. Quia socerum suum gethorum moyses ad se uenientem ad montem syna libenter excepit .IIII. Quomodo persuasit ei ut distribueret populum per millenarios et centenarios: qui prius inordinatus erat. .V. Quomodo hec singula fecit moyses socero suo commonente. .VI. Quomodo ascendens moyses in syna montem. acceptas a deo leges hebreis dedit. .VII. De tabernaculo quod fecit moyses in deserto ad honorem dei ut templum esse uideretur. .VIII. Que sunt uestimenta sacerdotum et pontificis et que purificationes. et quemadmodum de festiuitatibus et singulis diebus fuerit constitutum. .IX. Quomodo moyses exinde duxit populum ad fines chananeorum. et exploratores qui considerarent eorum regiones et ciuitatum magnitudines destinauit. .X. Quomodo his qui missi fuerant post quadraginta dies reuersis. et dicentibus quod ipsi imbelles essent. et chananeorum extollentibus uirtutem. multitudo

turbata ſit. et ad deſperationem ueniens impetum fecit ut paulatim moſen deſereret: et iterum in egyptum ueniret. et ſeruitutem ſuſtineret. xi. Quomodo in hoc moſes furens deum eis iratum. et quadraginta annis eos in deſerto moraturos eſſe predixit. et neque in egyptum reuerſuros.

Incipit liber tertius.

Igitur inopinabiliter hebreos tali ſalute donatos grauiter iterum contriſtabant. dum ſyna ducerentur in montem eratque regio ualde deſerta et neceſſariis alimentis egena. et aqua difficilis. que non ſolum ut preberet aliquid hominibus indigebat indigentibus: ſed etiam nec aliqua animalia ut aleret erat idonea. Eſt enim ſterilis: nullusque fructus nouus ex ea ualet oriri. Per huiuſmodi ſiquidem regionem neceſſarie properabant: quando unde irent ad aliam non habebant. Portabatur autem et aqua ex locis iam tranſactis duce iubente: et ea expenſa ad effodiendos puteos cum labore propter terre duriciam accedebant: et cum inueniretur erat non potabilis: ſed amara ſimul et parua. Hoc itaque modo facientes iter circa meridiana: ueſpere uenerunt ad locum. quem propter aque maliciam mar nominauerunt. Amaritudo enim hebraica lingua ſic dicitur. Ibique fatigati itineris uiolentia indigentiaque ciborum qui eis defecerant omnino manſerunt. Erat enim illic puteus ualde dirus qui nec ſufficere quidem tanto exercitui poterat: paruam tamen eis conſolationem prebebat: quod in illis fuiſſet locis inuentus. Audierant enim ab exploratoribus: quia nichil ambulantes ulterius inuenirent. Illa ſiquidem aqua amara grauiter non ſolum hominibus. ſed etiam ſubiugalibus exiſtebat. Videns itaque moſes populum in anguſtia conſtitutum. et ſimul cauſam cui reſultari non poterat. neque enim inimicus aderat hoſtis. quatinus uim inferenti neceſſitate potuiſſet et fortitudine reſiſtere. ſed dum iſto modo eorum deficeret uirtus. infantiumque et mulierum multitudo debiliorum: nichilque prodeſſet doctrina uerborum: calamitatem omnium ſuam moſes propriam faciebat. In unum denique concurrebant mulieres quidem pro paruulis. uiri autem per ſemet ipſis ne eorum utilitatem ſperneret: ſed eorum ſaluti quocumque ordine prouideret. Ad hoc ergo conuerſus eſt. ut deum ſolummodo ſupplicaret. quo aquam ex malicia preſenti conuerteret: eamque illis potabilem condonaret. Et concedente deo tantam gratiam: ſumens ſummitatem uirge quam in preſenti gerebat. diuiſit per medium. Et in longitudine ipſam inciſionem faciens deinceps iactauit in puteum. ſatiſfaciens hebreis eo quod eius orationes audiſſet et promiſiſſet aquam ſe eis qualem concupierant prebiturum: ſi tamen iuſſis eius non ſegniter ſed promptiſſime miniſtrarent. Illis uero dicentibus quicquid uellet ſe facturos ſi aqua conuerteretur in melius: iuſſit eos qui in iuuentute ualebant haurire dicens. quod prius effuſa plurima. que ultima remaneret aqua poſſet eis eſſe potabilis. Illi quidem laudauerunt dictum: aqua uero frequentibus contuſionibus exercitata purgataque eſt. facta potabilis. Hinc itaque caſtra metati uenerunt in helim: que procul quidem bona uidebatur aſpectu. habebat enim palmarum arbores. de proximo autem maligna comprobabatur. Nam palme ille .lxx. non amplius erant increſcibiles. nec multum eminentes a terra propter inopiam aque. quia dum eſſet locus omnis harenoſus neque eis ex duodecim fontibus humectatio quedam. aut ad hauriendum ſpes utilis habebatur: ſed dum germinare non poſſent. ſteriles erant indubitanter et pauce. Cumque per harenam diſcurrerent. nichil eis penitus occurrebat. uel ſi paucum aque manibus ſumerent in uitalo inueniebant atque cenoſum. Fructum uero ferre erant ille arbores nimis inualide: propter aque ut dixi ſterilitatem. Pro hac ergo cauſa culpabant ducem. clamabantque ſuam ei miſeriam: experimentumque malorum per eum ſe pati dicebant. triginta dierum ambulantes uiam. Quecumque enim portabant cuncta conſumpſerant: et nichil penitus inuenientes erant in rerum deſperatione cunctarum. In preſenti namque malo habentes animum. et non recordantes quanta eis fuiſſent a deo et moſeos uirtute ſapientiaque collata: iraſcebantur aduerſus ducem. et lapidare eum ſimul aggreſſi ſunt: quaſi ipſe cauſa tante calamitatis exiſteret. Ille uero ita multitudine prouocante et contra eum amare commota. de deo confidens et conſcientia pura. prudentie ſue quam gerebat contra contribules ſuos: ſemetipſum dedit in medium. Et cum clamantibus atque lapides manus habentibus. cum eſſet ille aſpectu gratiſſimus et ad loquendum multitudini ſuaſibilis. mitigare cepit iras eorum. neque eos preſentium malorum recordantes obliuionem priorum beneficiorum habere poſcebat: nec quia nunc laborarent ideo deberent perpetua dei munera donaque contempnere. quorum iam magna et inopinabilia meruiſſent. ſed ſperare

potius etiam de presenti anxietate se dei providentia liberandos: qui eorum virtutem probare vellet si haberent tolerantiam. & animo bona precedentia retinerent. quia si non ad illa bona propter presentia mala respicerent. exercerentur in malis & arguerentur non esse boni. neque circa patientiam neque circa beneficiorum priscorum memoriam: cum ita deum eiusque voluntatem contempnerent per quam egyptum reliquissent. & ita circa eundem ministrum eius affecti esse viderentur: cum eis utique fuisset in nullo mentitus: de quibus dicendum aut faciendum dei mandatum haberet. Enumerabat ergo omnia quemadmodum perempti fuissent egyptii qui eos contra domini vel compresserant voluntatem. & quemadmodum idem fluvius illis quidem sanguineus esset. ipsis vero potabilis atque dulcis. & quomodo per mare non longius fugientes. novam viam aggressi ipsi quidem ex illo salvati sunt. inimici autem eorum profundo absorti: & quia dum arma non haberent. etiam hoc eis deus habunde prebuerit: & ad alia quecumque ad perdendos inimicos & istos salvandos necessaria fuissent. eis ultra spem virtutis sue more contulerit. Non ergo debetis inquit etiam in presenti de eius providentia desperare: sed sine iracundia sustinere & cogitare eius auxilium non quidem tardum esse sed ideo nunc differre. ut hac vos difficultate probet utique credentes dominum non per defectum esse segnem. sed per experimento virtutis vestre & desiderio libertatis. ut cognoscat utrum & ciborum inopiam & sterilitatem aque pro eo fortiter ferre possitis: an servire potius eligatis sicut iumenta dominantibus sibi. & eis qui propter ministerium suum hec pinguissime nutrire consueverunt. Adiciens super hec dicebat non se tantum de sua salute metuere. quando utique nichil mali pateretur si moreretur iniuste: sed potius pro illis cogitare ne per lapides quos mitterent super eum. deum condempnare iudicarentur. Sic itaque mitigavit illos. & ab impetu quidem lapidationis abstinere fecit. ad penitentiam vero a sceleris actione convertit: dicens eos non hoc rationabiliter sed necessitate fecisse: cogitavitque oportere. ut ad divinam supplicationem precesque veniret. Et ascendens in quendam scopulum deposcebat ut questum aliquem deus tribueret populo suo: & eos ab inopia liberaret. In ipso enim salutem suam esse & malo nullo utique concederet veniam his que in presenti fuerant necessitate populi gesta: cum generi hominum res future provenientes & difficile placeant.

& eis accusatio sit amica. Deus autem provisurum se compromisit: ut occasio eorum desideriis preberetur. Moses vero a deo hec audiens: descendit ad plebem. Illi vero cum viderent promissionibus letum: a mesticia ad hylaritatem conversi sunt. Stetitque in medio ille. venisse se dicens a deo: & portans eis pro hesitationibus presentibus libertatem. Et post paululum ortigiarum multitudo quas precipue nutrit sinus arabicus. transcenso medio mari super volavit: & post laborem volatus quasi ad terrenam requiem descendit inter hebreos. Illi vero tanquam alimentum sibi a deo collatum comprehenderunt eas. Tunc moses ad orationes dei repente conversus est: qui promissionis sue complevit auxilium. Mox autem post occasionem cibi prioris. etiam secundum eis deus emisit. Extendente namque mose manus ad orationem ros descendit ex aere. Cumque fuisset manibus eius inlinitum: moses arbitratus est. etiam hoc ad cibum eorum a deo fuisse collatum. gustavitque letus effectus: ignorante multitudine & ymbrem esse credente & temporis esse pluviarum. quod agebatur. Ille docebat eos quod non secundum illorum opinionem ros de celo descenderet: sed ad salutem eorum cibus venisset. Et cum gustaret: fidem credendi prebebat eis. Illi vero imitantes ducem: delectabantur in cibo. Mellis enim dulcedinem & delectationem habebat valde suavem. Simile autem erat aromatibus precipuis: & magnitudo eius seminis coriandri. Festinabantque singuli colligere vehementer: quibus precipiebatur ut omnes ex equo per dies singulos assari mensura colligerent: nec esset relinquendus ille cibus in crastinum. Hocque fiebat ne debilibus colligendi difficultas existeret virtute valentium: & ex hoc ad neces accederent. Qui tamen si plus a precepta mensura collegissent. nichil amplius quam labores habebant. cum maius nichil illic quam assarium inveniret: & que remaneret in crastinum nulle utilitati proficeret. quando vermes illud & amaritudo consumeret. Sic ergo erat cibus ille divinus & inopinabilis: & huiusmodi ultio fiebat ipsarum rerum privationem servantibus. Hactenus autem sic rigatur imbribus locus ille: sicut etiam tunc mosi prestandum divinitas misit hunc cibum. Vocant autem hebrei eum cibum: manna. Manna itaque interrogatio est. in nostra lingua dicentis. quid hoc est: illi siquidem gaudium in his que illis fuerant celitus missa celebrabant. Quo cibo quadraginta annis usi sunt: quinto tempore

in deserto fuerunt. Cum vero inde migrassent venerunt in rafidim: pati novissimas per intolerabili siti miserias. Nam cum precedentibus diebus paucam aque difficultatem habuissent: tunc omnino comperientes terram inaquosam in malis erant: rursusque irascebantur in ducem. Ille vero paululum multitudinis impetum devitans: ad deum convertebatur ad preces: rogans ut sicut cibum eis indigentibus prebuit. sic etiam potum daret. cum competeret apud eos etiam cibi gratia. non existente poti. Qui donum non diu distulit: sed mosi prebiturum se etiam aque multitudinem unde non possit sperare permisit. Iussit itaque ut virga percuteret petram que ibidem erat apposita: et ex ea sumeret habundantiam rerum quibus egerent. Curabat enim: ut neque cum labore potus eis adesset. Hec ergo moses a deo sumens: veniebat ad populum sustinentem et in eo conspicientem. Viderant namque iam eum de monte descendere. Cum vero venisset. liberaturum eos etiam de hac necessitate dicens dominum. donatamque salutem non speratam et de petra eis fluvium manare permissum. Quibus obstupescentibus hunc auditum. si eis siti et itinere fatigatis. necessitas ad hec fieret ut petram incideret moses virga percussit petram: eaque scissa. aqua manavit copiosa. et valde perspicua. Illi vero: inopinabile factum mirati sunt. Quod cum viderent: iam eis etiam sitis ipsa cupiditas est. ablata. bibentibusque dulcis et suavissimus erat potus: et quale donum esse deo donante videretur. Tunc ergo mosen mirati sunt. qui a deo sic fuerat honoratus: et sacrificia pro dei providentia sibimet collata impendebant. Declarat autem scriptura in templo reposita. quod deus predixerit mosi aquam hoc modo de petra manaturam. Cum vero hebreorum nomen iam valde ubique divulgaretur et de his sermo cresceret: in timore non parvo provinciales erant. Et mittentes legatos ad invicem solatia deposcebant: ut simul viros illos interimere niterentur. Erant autem in hoc instantes. qui goboth et petram inhabitabant: qui vocantur quidem amalechite. Pugnatores autem maximi illarum tunc gentium existebant: quorum quoque reges invicem semetipsos et circumhabitantes ad bellum contra hebreos rogabant: dicentes exercitum alienigenum et egiptiorum servicia fugientium sibi invasiones inferre. nec bonum sibi fore. si factum tale despicerent: sed antequam eorum fortitudo ad maiorem tenderet potestatem. et ipsi pugnare magis inciperent: confidentes eo quod eis nullus resisteret. destruendos eos esse cautissimum atque sapientissimum edicebant: et penas etiam de deserto et actibus quos illic gesserant exigendos. quod non ita possit evenire: cum civitatibus atque bonis eorum manus inicerent. Illi autem inchoantem inimicorum virtutem moliri deicere optimum esse: magis quam iam proficientem prohibere credebant. Alii vero hoc superfluum putabant: alii nullam eis occasionem adversus se fieri permittebant. Hec et his similia per multas provincias ad invicem legationibus agitantes: deliberaverant adversus hebreos bella suscipere. Moses itaque cum nichil belli speraret. hesitationem et turbam habuit repente provincialium: et ad congressionem iam preteritorum subita pericula hebreorum multitudinem perturbabant. quia licet omnium rerum haberent inopiam: potiorem tamen necessitatem pugnandi cum hominibus qui essent rebus omnibus bene conditi putabant. Moses autem consolari precepit. eosque confidere deposcebat. decretoque dei credere quo sepe fuerant liberati. et quia debellaret etiam eos qui eorum hostes existerent. arbitrari autem exercitum quidem multum. et omnibus armis instructum pecunias alimenta. aliasque res in quibus solent homines confisi pugnare in auxilio divino consistere: et sibi per deum omnia hec adesse. inimicorum vero manum. parvam. inertem. debilem. tanquam non frueretur que istos habere constaret. deo volente facile superari. Scire autem eos oportere dicebat: qualis eorum auxiliator fuisset in multis iam experimentis gravioribus: et quia in presenti quidem bello haberent laborem adversus homines. Cum vero fuerat eis sitis et famis inopia. et in montibus atque mari periculum ubi fugam invenire non poterant: hec omnia divino solatio devicissent. Ergo rogabat eos esse promptiores. tanquam omnium rerum eis facultas adesset: ita ut hostibus prevalerent. Et moses quidem populum huiusmodi verbis exacuebat ad prelium: convocans tribuum principes. et postea singulos et ad invicem iuvenes quidem exorabat. senioribus obedire: illos autem ut verba ducis audirent. Erant autem eorum anime in periculo constitute et ad presentia preparate: sperabantque aliquando amalis huiusmodi liberari. iubebantque mosen ut ad bella preiret neque tardaret: ne dilatio eorum fiduciam impediret. Ille vero ex multitudine pugnacem eligens iuvenem. super eos constituit Iesum nave

filium de tribu effraim ualde robuſtum. et laboreſ tole
rare fortiſſimum. ad cogitandum ſimul et loquendum
nimiſ idoneum. qui noſſet decenter deum. et moſen do
ctorem colere pietate. eſſetque apud hebreoſ aptiſſ. paucoſ
uero circa quem conſtituit. plurimoſ autem toti exercitui.
circa infantium mulierumque cuſtodiam. Et tota quidem
nocte erant preparati arma ſumenteſ. et duceſ proprioſ
intendenteſ. tanquam prelium aggreſſuri dum eiſ pre
ceperint. Inuigilabat et moſeſ docendo iheſum. quem ad
modum exercitum collocaret. Incipiente uero lampare
die rurſuſ poſcebat iheſum. ne minuſ inueniretur inope
quam circa eum ſpeſ eſſet uniuerſorum. gloriam preſentiſ
militie in futuriſ nationibus poſſeſſuruſ. hebreorum uero
nobiliſſimoſ ſeorſum rogabat. cunctamque multitudi
nem exhortabatur pariter armatam. Et ille quidem
cum ita conſtituiſſet exercitum ſermonibus et opum pre
parationibus diſceſſit ad montem. deoque ſimul et iheſu cre
didit expeditum. Miſcebantur itaque hoſteſ. et in mani
bus erat bellum. fiducia ... que et uiribus utebantur inui
cem. Donec itaque moſeſ manuſ ad celum extenderet.
hebrei comprimebant amalechitaſ. Cumque laborem ex
defectu manuum ferre non poſſet moſeſ. quia quotienſ eaſ
deponebat. totienſ hebreoſ fugere contingebat. iuſſit fra
trem aaron et ſororiſ marie uirum nomine uron ſibi aſſi
ſtere. eiuſque manuſ ex utroque latere continere. et adiuuan
teſ eum non permitterent laborare. Quo facto. hebrei ama
lechitaſ fortiter deuicerunt. Et omneſ interiſſent utique. niſi
nocte ſuperueniente populuſ receſſiſſet a cede. Uictoriam enim
optimam atque perfectam noſtri habuere maioreſ. inferenteſque
ſibi bella uicerunt. et circumhabitanteſ perterruerunt ha
bundantiaque potiti ſunt magnorum clarorumque bonorum. que
ſuiſ laboribus habuerunt. Deuincenteſ namque exercitum
hoſtium maximaſ diuitiaſ et publice et priuatim poſſe
derunt omneſ. cum primituſ etiam alimentiſ neceſſariiſ
indigerent. Fuit autem eiſ non ſolum in preſenti ſed etiam
in futuro bonorum cauſa huiuſ quam prediximuſ pugne
perfectio. Non tantummodo enim corpora hoſtium ſeruitio
ſubdiderunt. ſed etiam menteſ. et cunctiſ circum aſtantibus
poſt illorum deuictionem fuere terribileſ. eiſque diuitiarum
maximum culmen adiectum eſt. Nam fugienteſ inimici
magnam copiam argenti ſimul et auri dereliquerunt in
caſtriſ. et uaſa aerea quibus ad ueſcendum utebantur.
multamque et inſignem habundantiam utrarumque rerum.

id eſt ornamentorum textilium pariter et armorum. et aliorum
pariter que parabantur ad prelium. diuerſaque iumenta.
et quecumque moriſ eſt ſequi iter agentem exercitum. Prudentiaque
repleti ſunt hebrei ope fortitudiniſ. et multum deſidium
uirtutiſ erat in eiſ. Semper enim in laboribus inſiſtebant omnia
ſe capere iudicanteſ. Huiuſ ergo belli hic extitit finiſ. Poſtea
uero moſeſ exuebat mortuoſ hoſtium. et arma fugientium
colligebat. et hec uiriſ pugnatoribus exhibebat. ducemque
militie iheſum preconiiſ attollebat exercitu teſtificante
cuncta que geſſerat. Mortuuſ ergo eſt hebreorum nemo. ho
ſtium uero tanti quantoſ numero neque comprehendi
poſſibile eſt. Pro gratiarum autem actione moſeſ ſacrificanſ.
altare conſtituit. quod dei uictoriam nominauit. prophe
tauitque omniſ fore perituroſ amalechitaſ. nichilque eorum in futuro
relinquendum. eo quod contra hebreoſ in ſolitudine dimi
caſſent. et nequaquam poſitiſ in calamitatibus pepercisſent.
Tunc exercitum feſſum conuiuiorum opulentia reparauit.
Hoc ergo bello contra hoſteſ ſuoſ poſt egreſſum ex egypto
primituſ ita pugnauerunt. Cum uero pacificaſ poſt
uictoriam moſeſ hoſtiaſ optuliſſet. feciſſetque non pauciſ
opibus hebreoſ ceſſare poſt pugnam. produxit ornatum
exercitum. Multa namque eiſ iam copia erat armorum. Et
procedenſ paulisper tribus menſibus. poſtquam mouit ex egyp
to. uenit ad montem ſina. ubi ei circa rubum multaſ ui
ſioneſ factaſ fuiſſe prediximuſ. Cui raguel ſocer au
dienſ felicitatem eiuſ libenter occurrit. et moſeſ ex
cipienſ cum eo ſeforam uxorem ſuam et filioſ. delecta
tuſ eſt eiuſ aduentu. Et facto ſacrificio epulaſ copioſiſſi
maſ populo miniſtrabat. iuxta rubum qui flammam
igniſ euaſerat. et multitudo quidem per cognationeſ epuliſ
ueſcebatur. Aaron autem ſumenſ raguelem et qui cum
eo erant. ymnoſ canebant in deum qui eiſ ſalutiſ et li
bertatiſ. et egreſſioniſ auctor extiterat. ſimulque lauda
bant ducem. quaſi eiuſ uirtute cuncta eiſ proſpere conti
giſſent. Et raguel quidem multa preconia plebiſ apud
moſen de eorum fortitudine dixit. quod pro cunctorum ſalute
ſic laborauerunt uniuerſi. Deinde uidenſ raguel moſen
in rerum multitudine conſtitutum cunctiſ adeuntibus eum.
ut liteſ diſcerneret poſtulantium. et tantummodo ſe iuſticiam
impetrare credentium ſi ille eiſ arbiter iudicaret. eiſ namque
qui iudicabantur leuiuſ eſſe perdere uidebatur. pro iuſticiam
moſeoſ. quam uictoreſ ſententiam cuiuſlibet auaricia
ſuſtinere. tunc equidem tacuit. nolenſ impedire uolen

tib; duciſ uti uirtute. Cum uero quieuiſſet turba. tunc ſu
menſ eum ſolum ſeorſum docebat que eum oporteret face̅.
conſiliumq; dabat. quatinuſ minoꝝ quidem rerum cura̅
aliiſ co̅mitteret: de maiorib; autem & ſalute plebiſ ipſe
tantu̅mo ꝓuideret. Nam ad iudicandum etiam alioſ hebre
oꝝ dignoſ inuenire dicebat: cogitare uero ꝓ ſalute tan
toꝝ non quidem alium niſi moſen poſſe ſolu̅mo. Sciens
inquit uirtutem tuam & qualiſ fueriſ in miniſterio
dei ad ſaluandu̅ ꝓplm. rerum arbitrium co̅mitte aliiſ
examinandum: tu uero ad ſolum miniſterium dei reti
ne temetipſum. cogitando & requirendo. quo̅mo ꝓplm ab
hac poſſiſ inopia liberare. Meiſ ergo conſiliiſ utere de
reb; humaniſ: & exercitum ꝑfecte diſpone ꝑ dena milia
uiroſ deinde ꝑ mille. Ita poſt hec diuideſ eoſ ꝑ quingentoſ.
& rurſuſ in centum. deinde ꝑ quinquagenoſ: & iudiceſ con
ſtitueſ ſuꝑ eoſ qui ꝑ triginta rurſum diuiſi. & ꝑ uicenoſ &
denoſ. habebunt ꝓprioſ iudiceſ eoꝝ negocia finienteſ. Sit
aute̅ aliquiſ ſuꝑ iſtoſ uocabulum a principio numeri ſu
menſ: & hii quidem ſint approbati ex omni plebe boni &
iuſti. qui de diuerſiſ reb; iudicent eoſ. Et ſiquid. e̅. maiuſ:
ad potioreſ ueniat dignitateſ. Quod uero apud eoſ etiam
difficile fuerit: hoc ducatur ad te. Sic enim fiet utrumq;
quatinuſ & hebrei iuſticiam impetrare mereantur: & tu
miniſtrando ſoli deo. faciaſ eum exercitui e̅e̅ ꝓpicium. Hec
enim raguel monente moſeſ libenter excepit. & ſecdm hui⁹
modi dictum fecit: non celanſ conſilium eiuſ nec ſuam fa
ciens illiuſ ſuaſionem. ſ; inuentorem eiuſ rei omni po
pulo manifeſtanſ. Nam & in libriſ ſuiſ raguel conſcripſit
inuentorem rei predicte optimu̅ e̅e̅ credenſ. ut notam om
nib; faceret uoluntatem (t̄ ueritate̅): licet ei ſoli potuiſſent prebere
gl'am. que ab alio ſunt inuenta. Factum. e̅. itaq; quatinuſ
uirtuſ moſi potuiſſet ex hac uoluntate cognoſci. S; de hiſ
quidem: oportune in ſcriptura alia declarabimuſ. Moſeſ
autem conuocata multitudine. ipſe quidem ad montem
ſina iturum ſe e̅e̅ dicebat tanquam deo manſuruſ. & aliqd
ab eo utile ꝑcipienſ ad eoſ remeaturuſ: illoſ uero p̄cepit.
iuxta montem tabernacula ſua ponere. & uicinitatem dei
tenere. Hec cum dixiſſet aſcendebat in montem ſina qui ex
cellentiſſimuſ. e̅. in illiſ regionib;: & ꝓpter altitudinem
magnitudiniſ ſue & ſcopuloꝝ ꝓceritatem non ſolum ho
minib; inacceſſibiliſ: ſ; etiam qui uideri ſine aſpectuſ la
bore non poſſit. Et cum ſermo e̅e̅t circa eum deum habi
tare: terribiliſ erat omnib; & inadibiliſ uniuerſiſ. Hebrei

ſiquidem ſecdm moſi mandata tabernacula mutauerunt:
& radicem montiſ apprehenderunt eleuanteſ manuſ ſuaſ
ad dm̅. tanquam cum ꝓmiſſione bonoꝝ quam eiſ ꝓmiſe
rat moſeſ cum reuerteretur a deo. Et feſtiuitatem cele
branteſ ſuſtinebant ducem: purganteſ ſemetipſoſ alia
purgatione. necnon & a coitu mulierum trib; dieb; ſe ſic
eiſ ipſe predixerat abſtinenteſ. rogabant deum ut placi
de ſuſciꝑet moſen: & dona ꝓpararet. quib; bene uiuere
de cetero poſſent. Utebantur g̊ conuiuiiſ opulenter: &
ornamentiſ decenter cum coniugib; & filiiſ abſtinebant.
Et duob; quidem dieb; erant in epuliſ conſtituti. Tertia ů
die antequam ſol oriretur. nubeſ operuit cunctu̅ hebreoꝝ
exercitum: & locum ubi tabernacula fixerant omnem
circumdedit. Et fulgura facta uentiq; uehementeſ plu
uiam nimiam concidenteſ undiq; ferebantur: & cho
ruſcationeſ erant uidentib; ualde terribileſ. & fulmi
na crebro demiſſa. dei preſentiam omnib; indicabant.
Et de hiſ quidem unuſquiſq; legentium ſapiat ut uo
luerit. Michi uero neceſſitaſ. e̅. hec referre: ſicut in ſacriſ
libriſ ſcripta ſunt. Hebreoſ itaq; ea que uiſa fuerant. &
clangor aurib; redditus ualde terrebat. etiam ſermo qui
ferebatur quia deuſ habitaret in monte: retinebantq;
ſemetipſoſ in tabernaculiſ ſuiſ afflicti: ſ; & moſen ira
dei periſſe putabant. & de ſeipſiſ ſimilia cogitabant.
Cum uero ita conſiſterent apparuit moſeſ letuſ & nimiſ
exultanſ. qui & formidinem eiſ abſtulit. & de futuro
eiſ meliora ꝓmiſit: ſerenuſq; repente & puruſ aer qui
ante paululum fuerat conturbatuſ moſe adueniente
reuerſuſ. e̅. Igitur inter hec conuocauit ꝓplm in eccliam:
ut audirent que illiſ dixiſſet deuſ. Quib; collectiſ. ſtanſ
in excelſiori loco unde eum omneſ audirent. ait ad hebre
oſ. Deuſ equidem ſicut & priuſ ꝓpiciuſ me ſuſcepit: ui
tamq; uob̅ felicem ꝓmittenſ & conuerſationiſ ornatum.
etiam ipſe nunc aſſiſtet in exercitu. Cum ſiquidem &
oꝑa que ꝑ illum nob̅ ſunt facta conſideranteſ. non de
ſpiciatiſ ea que nunc dicuntur: me qui hec dico reſpi
cienteſ. nec quod ꝑ me lingua humana dſ uob̅ loq̊tur
attendatiſ. ſ; magnitudinem quoq; eiuſ conſiderate. &
uirtutem eiuſ excellentie cognoſcetiſ: & quod ꝓ utilita
te cunctoꝝ ad me loqui dignatuſ. e̅. Non g̊ me reſpi
ciatiſ moſen filium amarami & iochabel: ſ; eum qui
nilum ꝓ uobiſ conuerti fecit in ſanguinem. uariiſq;
domuit plagiſ egyptioꝝ aſtutiam: qui ꝑ mare rubru̅

iter nobis. quique cibum de celo fecit hesitantibus advenire. qui potum de petra estuantibus manare concessit. per quem adam de fructibus terre marisque comedit. noe ex ymbribus est ereptus. Per quem abraham progenitor noster terram optinuit chananeam: per quem ysaac de senioribus parentibus est editus. per quem iacob duodecim filiorum est virtutibus exornatus. per quem ioseph potestatis egyptiorum dominus effectus est: ille vobis me interprete hec dignatur verba proferre. Fiant itaque vobis amabiliora. quam filii vel uxores. felicem namque habebitis vitam ista servantes: terraque eritis potituri fructifera et sine fluctibus mare. et prole filiorum naturaliter nascendorum. Eritis etiam hostibus valde terribiles: ad dei namque ego veniens vultum incorrupte vocis auditor effectus sum. Ille enim pro vestro genere semper eius est eternitate sollicitus. Cumque hec dixisset. eduxit populum cum mulieribus et infantibus ut deum ipsum sibi loquentem de rebus agendis audirent: ne vilior videretur dictorum virtus ad eorum aures humana lingua perveniens. Omnesque audiebant vocem ex alto venientem ad universos. ita ut nullum effugeret. Et verba quidem que moses in duabus tabulis scripta dereliquit. fas nobis non est secundum unumquemque sermonem aperte depromere: virtutes autem eorum insinuabimus. Docet itaque nos primus sermo quia deus est unus. et hic solummodo est unus deus. et hic solummodo est colendus: secundus autem iubet nullius animalis factam imaginem penitus adorandam. Tercius vero ut per deum in nulla re debeat aliquis frustra iurare. Quartus servandas septimanas cum ab omni forent ope cessaturi. Quintus vero: parentes honorandos. Sextus abstinendum a cede. septimus vero: non adulterandum. Octavus autem: furtum non faciendum. Nonus: falsum testimonium non dicendum. Decimus autem: nullius aliene rei habendam esse concupiscentiam. Et plebs quidem cum audisset ipsum precipientem de rebus quibus moses fuerat locutus: gaudens in his que predicta sunt a congregatione discessit. Succedentibus vero diebus accedentes ad tabernaculum: poscebant ab ipso etiam leges sibi a deo debere proferri. Ille vero et ista exposuit: et de omnibus quocumque modo gerenda forent reliquis temporibus singula designavit. Quarum memoriam oportuno tempore ero facturus: plurimas autem leges in alia scriptura disponam. seorsum de his expositurus. Igitur cum circa eos ita res agerentur: moses iterum in montem sina conscendit. predicens hebreis videntibusque eis ascendebat.

Cumque illic tardaret. quoniam quadraginta dies ab eis abfuerat. timor invasit hebreos ne moses aliquid pertulisset: et inter mala diversa nichil eos sic affligebat. quam quod putarent se perdidisse ducem: erat enim tumultus inter homines. aliis quidem dicentibus eum perisse. in bestias incidentem: et maxime illi hec dicebant. qui circa eum odium habere videbantur. Alii vero eum ad deum recessisse narrabant. Prudentes autem et nichil horum que dicebantur a populo pro sua delectatione suscipientes. sed et bestias incidentem perisse humanum putantes. aut certe a deo ad se translatum propter virtutem propriam veri simile iudicantes. mitius quidem ferre hec ratio faciebat: sed pupilli se desolatos arbitrati atque tutore. qualem alium habere non possent. vehementer affligebantur: et neque opinari poterant in tanta mora illius quod viro boni aliquid accidisset: neque sine tristicia aut deiectione degere prevalebant. Exercitum vero nequaquam promovere confidebant: cum moses predixisset eos ibidem sustinere. Cumque iam quadraginta transissent dies totidemque noctes. astitit nullo cibo hominibus consueto participatus: et gaudio apparens totum complevit exercitum. Providentiamque dei quam circa eos haberet exposuit. simul et ordinem secundum quem viventes essent habituri felicitatem: dicens ostensum sibi per hos dies tabernaculum quale sibi deus fieri vellet. in quo descendens ad eos ipse veniret. ut etiam migrantes exinde eum portarent et nequaquam ad montem syna egerent ascendere: quando ad eos ipse descenderet deus. ut eorum adesset orationibus. Fiat inquit tabernaculum mensuris et operibus que ipse monstrabit vobis: utique ad hoc opus insegniter accedentibus. Et cum hec dixisset. duas tabulas eis ostendit. habentes scripta illa decem precepta: et in utraque quina erat conscriptio manu dei. Illi vero gaudentes in his que videbant et audiebant a principe. qua possent collaudare studii sui munificentiam: non cessabant deferre argentum simul et aurum et es: lignaque et magnam valde materiam que nequaquam potuisset putredine violari. Caprarum quoque pilos. et ovium pelles. alias quidem iacincto. alias vero congrinio. alias purpureo flore tinctas. alias vero album colorem prebentes. lanasque predictis fucatas coloribus. et linum bissinum. lapidesque insertos auro. quibus homines ornamenti gratia solent uti. pecudumque multitudinem pariter offerebant. Ex tali namque materia tabernaculum fabricatum est: quod migratum et per loca diversa devectum. nichil a

templo differebat. His itaque cum magno studio a singulis oblatis supra modum uniuscuiusque uirtutis atque donatis, architecti mandato dei in his constituuntur operibus, quos populus elegerat, sibi potestate collata. Quorum quoque nomina hec sunt que sacris inscripta libris inueniuntur: beseehel uri filius de tribu iuda et marie sororis moseos, et helisfas isimach filius de tribu dan. Et populus siquidem tanto studio iunctis rebus obediebat, ut etiam moses suspenderet eos, dicens sufficere ea que data fuissent. hoc enim artifices iam predixerant habundare. Accedebant ergo ad opus tabernaculi faciendum, et moses eos singulos singulam quamque mensuram secundum ostensionem dei simul et magnitudinem, quantaque oporteret fieri uasa sacrificiis ministratura diuinis edocebat. Mulieres autem largitate sua circa sacra uelamina, et circa alia quecumque huiusmodi operibus erant necessaria, propter deum in ornamento et preciosis lapidibus offerebant. Omnibus itaque in preparatione constitutis, auro et argento et ere et textilibus rebus, predicens festiuitatem moses et sacrificia pro uniuscuiusque uirtute facienda, ad instituendum tabernaculi opus accessit, et atrium prius mensus est ita. Latitudinem quidem quinquaginta cubitorum, centum uero longitudinem. Tabulasque ad instar columpne statuit ereas quinque cubitorum habentes altitudinem in utroque latere tabernaculi, et uiginti per longum, per latum uero decem. Anuli autem tabulis singulis inerant, et capita argentea tabularum. Bases autem deaurate et celate per circuitum, et intra confixe. Pangebantque funes ab anulis ducti usque ad capita clauorum eneorum, qui erant magnitudine cubiti, et per singulas tabulas in terram ualide positi, ut ex uiolentia uentorum tabernaculum immobile custodirent. Cortina uero mollissima ex bisso per omnes undique pendebat, a capite tabularum descendens ad basen undique diffusa, et concludens omnem per circuitum locum, ut nichil a pariete differre uideretur. Sic itaque habuerunt tria latera atria per circuitum. Quartum uero latus fuit quinquaginta cubitorum, quod frons erat totius operis, ubi uiginti quidem cubita erant aperta, quattuor habentes tabulas in modum portarum omnisque opere argenti factas preter bases: erant enim enee. Ex utroque ergo latere terne erant tabule constitute, et propter portarum fortitudinem incastrate, et per eas cortina bissina circuibat. Et cum essent porte uiginti cubitorum longitudine, altitudine uero quinque, uelum in eis erat ex purpura et cocco iacincto et bisso factum, multis floribus et uariis exceptis animalium figuris ornatum. Iuxta ianuas autem aspsorium erat eneum, simile habens

basem, ex quo sacerdotibus manus diluere et perfundere pedes moris erat. Et ambitus quidem atrii erat ornatus hoc modo. Tabernaculum autem statuit in medio eius loco, conuersum ad orientem, quo mox ut sol oriretur in eum radios suos emitteret. Cuius longitudo quidem triginta cubitorum erat, latitudo uero decem cubitorum habebat spacium. Et alter quidem paries erat australis, alter uero conuersus ad aquilonem. post tergum autem eius relinquebatur occasus. cuius altitudinem tantum oportebat ascendere quantam latitudinem esse constabat. Erantque tabule lignee ex utroque latere uiginti, scemate quadrangulo facte, latitudine quidem unius et dimidii cubiti, altitudine uero quattuor digitorum. Lammine autem erant ex auro facte per interiorem et exteriorem partem, quibus singulis tabulis erant cardines bini immissi per duas bases que erant argentee, et suis foraminibus tabularum cardines suscipiebant. Parietis uero occidentalis tabule quidem sex erant, alterutris omnes perfectissime copulate, ut aptissime his compaginatis unus eorum paries esse uideretur intrinsecus et extrinsecus deaurate. Ex lateribus autem erant tabule numero uiginti, quarum latitudo habebat mensuram unius et dimidii cubiti, altitudo tertiam partem palmi, et ita triginta cubitos adimplebant. Posterioris uero parietis nouem cubitos sex tabule faciebant, quibus coniuncte sunt alie due tabule ex medio cubito secte, quas angulares posuerunt ad instar maiorum tabularum. Singule uero tabule anulos habebant aureos per exteriores frontes eminentes, uelut quibusdam radicibus confixos per ordinem, ad inuicem per circuitum respicientes, et per eos deaurati uectes immissi, uno quoque habente magnitudinem cubitorum quinque. Erantque ad coniunctiones tabularum intrabatque caput uectis uniuscuiusque in alio uectis capite uelut in modum cocci, et post tergum parietum in longitudine positorum unus erat ordo per tabulas omnes uadens, quos per uncinos utriusque parietis latera continebantur in castrationibus factis et immissis ad inuicem. Quod propterea sic exquisitum est, ut neque a uentis moueretur, neque alia causa tabernaculum conturbaret, sed immobile secura quiete seruaretur. Intrinsecus autem eius longitudinem tripartite diuisit, id est decem cubitos ad interiorem partem profuturos distribuit. Quibus dimensis in medio quattuor tabulas similiter operatas statuit, paululum inuicem disiunctas ab alterutris, que separarent decem cubitos ad interiorem partem a reliquis uiginti, et quod interius erat eorum adytum uocabatur.

Reliquum uero tabernaculum: ſacerdotum erat. Hanc itaque tabernaculi dimenſionem ad inſtar rerum naturę conſtituit. Tertia ſiquidem pars eius quę erat inter quatuor tabulas quę ſacerdotibus intranſgreſſibilis uidebatur: uelut cęlum dei erat. Reliqui uero cubita uiginti ſicut terra et mare greſſibile hominibus eſt: ita ſolis ſacerdotibus adiacebat. Per frontem uero unde ingreſſus erat factus columpnę ſtabant ex auro facte. et ereis baſibus ſuppoſitę: numero quinque. Tegebatur autem tabernaculum cortina ex biſſino. et purpureo. et iacinctino. et coccineo. coloribus facta: et prima quidem cortina. cubitorum erat decem. et undique eas tabulas obtegebat: quę diuidentes templum aditum habebant interius: et hoc erat quod faciebat ut a nullo uideretur. Et omne quidem templum: ſanctum uocabatur. Quod uero erat interius. et inacceſſibile ultra quatuor tabulas: ſanctum ſanctorum. Cortina autem erat ſpecioſa. quaſi floribus uniuerſis de terra germinantibus uariata. aliiſque omnibus intexta: et quęcumque preter animalium formas poterant exornare pictores. Alia uero huic et magnitudine et textu et colore uicina quinque columpnas in ingreſſu poſitas obtegebat. ab angulo ſummitatis uniuſcuiuſque columpnę cortina: anulis continentibus uſque ad medietatem columpnę depoſita. Reliquum uero ingreſſus erat ſacerdotibus accedentibus. ſuper quem lanea erat alia cortina eiuſdem magnitudinis. funibus eam paulatim ducentibus ac retrahentibus ut tegeret omnia et impediret aſpectus ſacrificia contuendi: et maxime in diebus inſignibus. Nam et in reliquis diebus. et precipue quando uideretur nubilum. textus eius tegminis fortis erat: et laborem facile ſuſtinebat. Unde permanſit iſta conſuetudo etiam edificantibus nobis templum: quatinus uelum huiuſmodi in ingreſſibus appendatur. Decem uero alię cortinę erant ſingulę cubitorum latitudine quatuor: longitudine uero octo. Et uiginti aureos habentes uncinos. ad copulandum alterutris uncinis et anulis: ut coniuncte ſimul unam uiderentur efficere. Quę extenſe templum et quod erat deſuper obtegebant. et parietes a lateribus. et a tergo ſtantes. a terra uno pede ſuſpenſe. Eiuſdem uero latitudinis et alię cortine. una plus numero id eſt. undecim erant: longitudine tamen excellentes. Erant enim iſte triginta pedum. texte uero de pellibus ſicut ille de lana: ſimili omnis ſigillata uarietate contexte. Erantque uſque ad terram tegmine ſuo diffuſe. ad inſtar thalami culmen uelaminis exhibentes: una cortina ante frontem pendente. Undecima namque cortina ad hoc erat aſſumpta. Alię uero ſuper has ex pellibus facte: pro tegimine et adiutorio deſuper erant impoſite propter eſtum et ymbrium diffuſionem. Multos itaque ſtupor habebat inſpicientes a longe: nam colorem eius in nullo differre putabant cęlo. Hę uero ex pilis et pellibus facte. pendebant ſicut illud uelum portarum. et eſtum pariter et imbrium iniurias repugnantes. Hoc ergo modo: tabernaculum conſtitutum eſt. Facta eſt autem et archa deo ex lignis natura fortiſſimis. et quę nequaquam putredinem ſuſtinerent: quę hebraica lingua uocabantur heron: cuius conſtructio erat huiuſmodi. Longitudinis quidem quinque palmorum. latitudinis trium: ex auro puriſſimo. Intrinſecus autem et extrinſecus ſic tegebatur: ut eius ligna celarentur: et aureis cardinibus tegmen compaginatum habuit ualde mirabile. et undique ſimul equale: nullaque pars eius compaginationem poterat uiolare. Per utrumque uero latus longitudinis eius anuli erant aurei bini. totum lignum penetrantes. et per eos uectes deaurati immiſſi per utrumque latus: ut quotiens opus eſſet per eos archa moueretur. Non enim in uehiculo. ſed a ſacerdotibus archa portabatur. Super tegmen uero eius erant figurationes due: quas hebrei cherubin appellant. Sunt enim animalia uolatilia. habentia figuram quę a nullo hominum eſt inſpecta. Hęc dixit moſes. in dei ſe conſpexiſſe ſede figurata. In hac igitur archa duas tabulas recondidit in quibus decem fuerant uerba conſcripta. quina quidem per ſingulas tabulas. bina ſemis per unamquamque paginulam et has in adito collocauit. In templo uero menſam poſuit proxime uelut delficam. Longitudine quidem habentem duos cubitos. latitudine uero unum: et altitudine trium palmorum. Erant autem pedes eius ex medietate inferioris partis facti per circuitum: rotundi et tornatiles. Quod uero ad ſuperiora tendebat quadranguli operis erat. Habebatque per circuitum lateris uniuſcuiuſque labium exornatum. uelut quatuor digitis alto limbo circumeunte ſuperiorem et inferiorem eius corporis partem: et per ſingulos pedes ſub eius labio erant anuli. per quos uectes deaurati mittebantur in ligno quod eminebat. Sinum enim habebat ubi anuli erant commiſſi: et his per uiam portabatur. Ponebatur autem in templo ad aquilonem. conuerſa non longe ab aditu. et duodecim panes azimos ſenos per partes in ea ponebant mundos ualde ex farina duorum aſſariorum: quę menſura hebraica ſeptem cotilas atticas habet. Super panes autem ponebantur ſeptem fiale aureę: thure plene. Poſt dies autem ſeptem iterum panes alii ponebantur: die qui a nobis ſabbati appellatur. Septimanam ſiquidem nostri ſabbata uocant. Cauſam uero huius rei: in aliis edicemus.

Contra faciem uero mense respicientis ad parietem meridi
anum constitutum erat candelabrum ex auro factum
fusile pondus. habens minas centum. quod hebrei dicunt
emchares. greca lingua interpretatum talentum nuncupatur.
Fecit autem et sperulas et lilia cum calamis et sciphis.
Eratque hec omnia septuaginta. ex quibus in una base compo
situm erat omne candelabrum in altitudine et in tantas
constitutum partes. in quantas distribuunt planetas et
solem. Consummaturque in septem capita alterutra per ordinem
constituta. in quibus lucerne imponuntur septem. imitantes
singulas planetarum respiciuntque ad orientem et meridiem
candelabro oblique posito. Interque candelabrum et mensam
interiorem sicut dixi turibulum erat et altare de ligno
quidem unde et priora fabricata. imputribili et forti. Ex
uno quoque latere cubitum latitudinis habens altitudinem
uero duplicem. Eratque craticula aurea manufacta. habebat
quoque per singulos angulos coronas ex auro purissimo sex. et
anuli et uectes inerant quibus per itinera a sacerdotibus porta
batur. Erat autem et altare ante tabernaculum constitutum.
et ipsum quoque de ligno mensura uniuscuiusque lateris quinque
cubitorum. altitudine uero trium. similiter exornatum. et ex la
minibus eris ad opertum cui suberat craticula in modum retiorum
facta. Suscipiebat enim terra ignem qui de craticula fere
batur quia bases non erant ei subiecte. E diuerso autem po
nebantur fuscinule et fiale et forcipes. et sciphi et quecumque
alia uasa ad sacrificium fuerant facta. omnia erant aurea.
Et tabernaculum quidem erat huiusmodi necnon et eius uasa. Facte
sunt autem sacerdotibus uestes omnibus aliis. quos chananeos
uocant. pariter et principi sacerdotum. quem arabarthim ap
pellant quod significat principem sacerdotum. Quotiens au
tem sacrificia sacerdos adiret. purificabatur. Lex autem
purificationem fieri iussit. Et aliorum quidem sacerdotum
uestes. erant huiusmodi. Primum quidem induebatur manacha
sin quod constrictorium poterat dici. Est autem cinctorium
circa femora subtale et bisso contorto contextum ingredi
entibus per eum pedibus uelut de uastrapis. Scinditur autem
ultra medietatem deorsum et usque ad lumbos adstringitur.
super hoc autem lineo indumento duplici sindonis bissine
uestitur. quod cethomone quidem uocabatur hebraica
lingua. Significat autem lineum. Nos autem lineum ce
thon appellamus. Est autem hec uestis tunica usque ad talos.
corpus omne complectens et manicis brachia ualde con
stringens. Accingitur circa pectus modice super titulum zonam
circumducentes latam quasi digitis quatuor. uarie ita
contextam ut uideatur pellis esse uiperea in qua flores
contexti sunt coccinei. purpurei. cum iacincto et bisso
commissi. Stamen autem eius zone est solummodo bissus. Et su
mens initium uictorie a pectore circumdare ducitur iterum
ante pectus et usque ad crura dimittitur. donec sacerdos
nichil operatur. Pro decore namque uidentium est ita com
posita. Cum uero ad studia sacrificiorum et ministerium
preparatur ne impediatur opus in leuum humerum
eum portat. Quod moses quidem. abanech appellauit
nos autem ab babiloniis dicentes hemsaneam uocamus.
Sic enim hec apud eos tunica uocatur. Sinum uero nusquam
habet hec uestis. sed larga est ad collum eius apertura et nastu
li ex utraque parte ora eiusdem uestimenti a parte pectoris
et scapularum astringunt. hoc etiam massabazam uocatur.
Super caput autem gestat pilleum in modum paruuli calamauci
aut cassidis qui extenditur supra summitatem capitis. et
modice uerticis medietatem excedit. uocaturque masnempti.
Et tale est ut uideatur ex lini textura confectum. habens
uittas que inuolute sepius conuertuntur (l. conectuntur) ne facile dila
batur. Deinde aliud unum uelamen desuper circumdatur
descendens usque ad inferiora barbe. celans pillei illius li
gaturas et totam capitis superficiem. Aptaturque perfecte. ne
laborante sacerdote circa sacrificia corruat. Quales namque
sint ceterorum sacerdotum uestes declarabimus. Princeps uero
sacerdotum ornatur quidem et istis. nichil ex predictis uestibus
derelinquens. Super induitur autem tunica de iacincto fac
ta. que et ipsa talaris est. uocaturque methir secundum linguam
nostram que zona constringitur coloribus predictis et floribus
exornata. auroque contexto uariata. Ornatusque in fimbriis
eius inest uelut mala granatorum et tintinnabulorum aureorum
multo decore factorum ita ut inter duo tintinnabula malum
granatum habeatur. Item tintinnabulum inter duo mala
granatorum. Est autem tunica ex duabus incisionibus. ut suta
sit super humeros et platera. sed uno uelo in longum undique
circumtexta ad collum habens tantummodo sectionem non ex latere
sed in longum fissam. a pectore usque ad medias scapulas. Uitta
autem ei consuta est ne possit eius apertio turpiter apparere. Si
militer et unde manus egrediuntur apertum est. Ad hec au
tem tercio induitur uestimento quod dicitur ephot. Simile
quidem est superhumerali grecorum. Fit enim hoc modo ut sit textus
eius magnitudine cubiti. de cunctis coloribus auroque uari
atus amplectens omnem pectoris locum et ad manus

eiciendum aptum est. et omni schemate tunice simile est. Huic uestimento locus uacuus in medio pectore magnitudine palmi dimittitur. ubi inseritur essin quod greca lingua logion. latina rationem significat. et conplet totum ephot. hoc est illum locum quem propter ea reliquerant uacuum. uniturque ephot cum rationale anulis aureis per angulos singulos sub equalitate commissis. purpuram iacinctinam. que inmittitur pro ligatura et consertionibus alterutris anulorum. He autem uacua esset medietas anulorum et rationalis. filis iacinctinis adinuentum est. ut ea loca conseruent. Super humeralem uero duo sardonici lapides infibulant per singulos humeros auro clausi. habentes per extremitates circellos aureos. in quibus suscipiunt rationalis ligaturas. His lapidibus insculpta sunt nomina filiorum iacob per uncialibus litteris lingua nostra. sena per lapidem. seniores autem in humero dextro. Inserti sunt autem in essin id est in rationali duodecim lapides. magnitudine et decore precipui. Hoc enim ornamentum propter eminentiam eius honoris. ab hominibus possideri non potest. Siquidem lapides per quattuor ordines. terni per singulos ordines constituti sunt habentes aureas per circuitum coronas. quibus inserti clausique sunt. ne possint quocumque modo textura corrupta defluere. Et in primo quidem ordine trium lapidum est sardonyx. topazius. smaragdus. In secundo autem carbunculum habet et iaspidem et saphyrum. In tercio ligirius inchoat. deinde ametistus. Achates est tercius qui et nonus post alios. Et in quarto ordine tenet crisolitus principatum. post quem onix. deinde berillus qui est ultimus omnium. Littere autem in omnibus istis sculpte sunt nominum filiorum iacob. quos tribuum principes arbitrantur. singulis utique lapidibus eorum nomina referentibus. secundum ordinem quo nati esse noscuntur. Cum ergo per se illi quos diximus anuli sunt infirmi. nec possint pondus lapidum sustinere. alios duos maiores in extremitate rationalis que respicit ad collum eminentes ipsam texturam faciunt. qui suscipiant catenas aureas opere plectili. uenientes per fistulas quasdam ad extremitates humerorum. quarum catenarum summitas ascendens producitur post tergum. et in circulo qui est ad dorsum. in super humerali conseritur. Et hoc est rationalis munimen eximium. ne possit aliqua parte disrumpi. Zona uero rationalis consuitur. de coloribus predictis auro conserta. que ex utroque latere circumducta et iterum reuoluta. ante pectus et ambabus summitatibus pendere dimittitur. et habet quasdam fimbrias ex aureis fistulis miro decore compositas. in utraque zone summitate pendentes. Pilleum autem priori similiter operatum habet pontifex sicut reliqui sacerdotes. et alium consutum ex iacincto uariatum. Circumdatur autem ei et aurea corona tribus uersibus facta. supra quam surgit in media fronte. quasi caliculus quidam aureus. similis herbe que apud nos achoro nuncupatur. quam greci hioscamos dicunt. Ne quis autem cum non uiderit hanc herbam per ignorantiam naturam eius ignoret. aut uocabulum sciens ipsam ignoret. significo huiusmodi hominibus eius modum. Hec herba frequenter ultra tres palmos oboritur. radicem rotundam habet. et quasi rape similem. Folia uero menti propinqua sunt. De ramis autem eius oriuntur calculi rotundi. et in circuitu habet oculos. unde fructus egreditur. Calicem ergo quem diximus supra coronam auream positum habet magnitudinem digiti minoris. cuius cauatio rotunda est. quasi crateris. quem tamen condiscipulis explanabo latius. Est enim quasi spera diuisa. et circa fundum aliam habet incisionem. a radice rotundam. Deinde paulatim cauatura colligitur. et ad superiora denuo decenter aptatur. Et in labio ita colligitur. ut proprie uideatur emispherium mira rotunditate tornatum. Super hunc iterum oriuntur incisiones quasi extremitates mala granatorum spinose et in acutissimum deficientes cacumen. semperque seruat fructum huius caliculi superpositio seminis teretis uicinum. Habet autem flos. simile plantagini. Et per circuitum tota corona his floribus est celata. ab occipitio usque ad utrumque tempus. Frontem uero hoc quidem non habet. sed lamina est aurea. que sacris litteris dei nomen habet inscriptum. Hoc est ergo pontificis ornamentum. Mirari siquidem quilibet poterit odium hominum. quod circa nos habere non desinunt. quam nobis hoc modo diuinitatem deridentibus. ipsi colere non quiescunt. Siquis enim tabernaculi positionem consideret. et sacerdotalem inspiciat uestem. et uasa quibus utimur ad sacrificia celebranda. et legis latorem uirum sacrum agnoscet. et frustra nos ab aliis blasphemari perspiciet. Nam singula queque horum ad similitudinem et formam rerum facta repperiet. si absque inuidia uelit hec sapienter considerare. Tabernaculum namque triginta cubitorum tripertite diuisum. in quo duas partes sacerdotibus cunctis distribuit. quasi prophanum quendam communemque locum

terram & mare ſignificat. Hec utiq; greſſibilia cunctiſ
ſunt. Tertiam uero partem ſoli dicauit deo: eo quod
celum ingreſſibile ſit hominibꝫ. Sup menſam uero .xii. pa
neſ poſiti: ſignificant annum tamen ſua quantitate di
uiſum. Per candelabrum uero ſeptem planetarum deca
moniam tetigit. & ſup eum ſeptem lucerniſ ipſarum pla
netarum curſum oſtendit. Tanto namq; ſunt numero.
Cortine ex quatuor texte coloribꝫ: elementorum deſignant
naturam. Biſſuſ & enim terram declarat: eo quod linum
oriatur ex ea. Purpura uero mare: eo quod piſcium ſangui
ne coloretur. Aerem autem uoluit ſignificare p iacinctum.
Coccuſ uero eſt ignis inditium. Significat autem & ponti
ficiſ linea tunica: totam terram. Jacinctina uero ueſtiſ
polum: que p mala granata choruſcationeſ. p tin
tinnabulorum ſonitum tonitrua indicare dinoſcitur. Sup
humeralis etiam ad ſimilitudinem nature totiuſ eſt: quando
& eum deo placuit. ex quatuor coloribꝫ fieri. & auro con
texi ppter ſplendorem ut reor qui mundo diffunditur.
Rationalem uero in medio ſup humerali in modum terre
conſtituit. Hec namq; undiq; medium tenet locum.
Zone circuluſ ſignificat occeanum: quod utiq; cuncta
ſuo limbo circundat. Indicat autem ſolem & lunam utrq;
ſardonix: quos pontifex portat in humeriſ. Duodecim uero
lapideſ ſeu menſeſ quiſ intelligere poteſt. ſeu numerum
ſtellarum quem zodiacum circulum greci uocant. Pille
um uero uidetur michi celum imitari: cum ſit ex iacin
cto. Non enim aliter poterat ſup poni ei nomen dei. & in
corona ſcilicet deſignatum & in aurea lamina ppter ſplen
dorem: quo diuinitas precipue gaudet. Et hec quidem
tantum modo declarata ſufficiant: cum ſepiuſ & in multiſ uirtus
legiſ latoris oportune poſſit exponi. Igitur dum predictarum
rerum terminus eueniſſet. nondum miniſteriiſ ſacriſ mune
ribꝫ dedicatiſ. aſtitit deuſ moſi. & ſacerdotium aaron fratri
eiuſ dare precepit: qui ppter uirtutiſ opuſ omnibuſ
honore iuſtior haberetur. Tum ille colligenſ in eccleſia mul
titudinem. uirtutem & ſtudium eiuſ edicebat: & ppter eoſ
paſſurum pericula. Cumq; in omnibꝫ ei populus teſtaretur &
eiuſ ſtudium ualde laudaret: moſeſ ait. Viri iſrahelite
fabrica quidem iam pfecta eſt: ſicut ipſi deo gratum fuit.
nobiſq; poſſibile. Quia uero oportet tabernaculum iam dicare.
decet priuſ futurum ſacerdotem miniſtraturumq; ſacri
ficiis: & facturum pro nobiſ orationeſ agnoſcere. Et ego
quidem deliberatione michi conceſſa. me ipſum dignum
hoc honore iudicabam. eo quod natura omnes ſui potiuſ
amatoreſ exiſtant: & maxime quia multum mei ſum
conſciuſ. p ueſtra ſalute laboraſſe. Hunc autem & ipſe
deuſ aaron dignum hoc eſſe honore decreuit. & hunc
ſacerdotem nobiſ credidit iuſtiorem: ſciens quia dignus
induetur ſtola deo deuota. & curam habebit. altariſ
ad hoſtiaſ offerendaſ & orationeſ faciendaſ p nobis. libenter
auditurus qui curam habet generiſ noſtri uirum. quem
ipſe magiſ elegiſſe cognoſcitur. Hebreiſ itaq; placuere
que dicta ſunt: & ordinationi dei prebuere conſenſum.
Erat enim aaron ppter genuſ & pphetiam & uirtutem
fratris honore hoc dignior uniuerſiſ: habebatq; filioſ
illo tempore quatuor. nabath. abiud. eleazer. ithamar.
Quecumq; uero ad fabricam tabernaculi preparata
ſuperauerant. iuſſit hec ad tegmen cortine ipſiuſ taber
naculi & lucerne. & thuribuli. aliorumq; uaſorum expendi:
quatinuſ hec p iter. neq; pluuia neq; puluere uexaren
tur. Et populum denuo colligenſ: ſingulos ad oblationem
iuſſit offerre dimidium ſicli. Sicluſ autem hebreorum
nummiſma: quatuor dragmaſ atticaſ habet. Illi uero
libenter implebant que iuſſerat moſeſ. Eratq; offeren
tium multitudo ſexcentorum quinq; milium & quingen
torum quinquaginta. offerebantq; argentum a uiginti
annorum etate uſq; ad quinquaginta conſtituti: oblatumq;
circa tabernaculi opuſ expendebatur. Purificauit autem
& tabernaculum & ſacerdoteſ hoc modo. Mirram electam
ſicloſ quingentoſ. & totidem ireoſ. cinamomi & balſami.
eſt autem & hec ſpecieſ ſuauiſ odoriſ. prioriſ autem
menſure medietatem iuſſit contuſam miſceri: oleiq;
oliuarum ponduſ menſure puincie que dicitur duaſ coaſ atticaſ
capere. Quibꝫ pmixtiſ & coctiſ facta eſt. arte unguentari
orum unctio ſuauiſſima. Deinceps ſumenſ hoc. ipſoſ ſacer
doteſ & omne tabernaculum ungenſ purificauit: offe
renſ hoſtiaſ multaſ & uariaſ tabernaculo. Deinde au
reum thuribulum quod magni erat honoris. & reliqua
quorum preterео narrare naturam ne multiloquium legen
tibꝫ fiat. Secundo autem in die id eſt ante ortum ſoliſ & oc
caſum incenſum fieri oportebat omnino: oleumq; pur
ganteſ ad luminaria conſeruabant: quorum treſ equidem
lucerne ſup ſanctum candelabrum lucebant deo tota
die: relique uero accendebantur ad ueſperum. Omnium
uero que facta ſunt optimi opificeſ. beſebel. & eliab fu
erunt. Nam & prioribꝫ artificibꝫ ipſi prepoſiti erant

ad meliorem operationem iugiter exercendam: et intelligentiam rerum. quarum instructionem primitus ignorabant. Horum itaque beselel: meliorem contigit iudicare. Igitur omne tempus ad opus faciendum transiit in mensibus septem: et ex quo egyptum reliquerunt. primus eis annus impletus est. Inchoante uero anno secundo mense xantico secundum macedones. nisan uero secundum hebreos in nono mense tabernaculum consecrauerunt et omnia uasa eius que iam declarata sunt. Ostendit autem se deus gauisum in operibus hebreorum. et non frustra eos laborasse in pulchritudine illius edificii. sed accessit et inhabitauit in eo templo. Presentiam namque suam hoc modo fecit. Celum siquidem mundum erat. super tabernaculum uero solum modo caligo facta est. non alta nube satis aut densa circumdans illud ut putaretur esse tempestas: neque rursus ita subtilis fuit. ut ualeret per eam aspectus aliquid contueri. gratumque ros exinde defluebat: pandebatque dei presentia his qui et uolebant pariter hoc et credebant. Moses autem cum artifices qui talia fuerant operati. dignis muneribus honorasset: sacrificauit in tabernaculi uestibulo secundum mandatum dei taurum et arietem et hedum pro peccatis. Dicturus enim de his que ad sacrificia pertinent. etiam de his que circa sacrificia celebrantur. indicaturus sum: simul et de quibus iussit holocausta fieri. et que comedenda tanquam cibos lex ait. Mactatis igitur animalibus que predixi. ex eorum sanguine uestem aaron. ipsumque cum filiis aspergebat: purgans eos fontium aquis et unguento. ut dei fierent sacerdotes. Septem itaque diebus hoc modo ipsos et eorum uestes curabat. tabernaculum simul et eius uasa oleo prelibato sicut iam dixi. et sanguine taurorum et hircorum immolatorum per singulos dies id est uno quoque secundum genus. octaua uero festiuitatem denunciauit populo: et quemque secundum uirtutem immolare precepit. Illi uero alterutros emulati. et superare sacrificiis semetipsos festinantes: dictis obediebant. Impositis autem hostiis super altare. repente ex eis spontaneus ignis accensus est. et similis flamma fulgori choruscationis emicuit: et omnia que erant super altare consumpsit. Contigit autem post hec et aaron calamitas quedam: ut tamquam homo simul et pater de ea cogitaret: quam tamen fortiter tolerauit. quoniam et circa casus animo fortis erat. et hoc uoluntate dei peruenisse iudicabat. Ex quatuor namque eius filiis quos iam dixi. duo seniores nabath et abiuth portantes super aram hostias. non quas predixerat moses sed quibus prius utebantur subito concremati sunt: super eos igni magno impetu ueniente. et pectora faciesque eorum inflammante. ita ut nullus eum ualuisset extinguere. Et illi quidem: ita defuncti sunt. Moses autem iussit patrem eorum et fratres portantes corpora. ut extra castra deducentes honore congruo sepelirent. luxitque eos plebs nimis amare: propter mortem que sic eis inopinabiliter accessisset. Solos autem fratres eorum et patrem. non cogitare ex hac tribulatione moses exorabat: cum deberent preponere dei honorem sue tristicie. Iam enim aaron et stola sacerdotii utebatur indutus. Itaque moses honorem respuens quem sibi multitudinem uidebat offerre: solum deo ministerium exhibebat. et aliquando quidem ad montem syna ibat: aliquando uero in tabernaculum ingrediens responsa poscebat de quibus seorsum rogabat dominum. Et stola priuatus aliis se cunctis publicum demonstrabat. in nullo ab aliis differre studebat: nisi tantum ut eorum utilitati prouidere uideretur. Insuper et conuersationem eorum scribebat in lege. secundum quam deo grati uiuerent: et in nullo alterutros accusarent quoniam tamen dei precepto constituit. Hunc igitur de conuersatione et legibus eorum exponam. Quod autem de ueste pontificis pretermisi: uolo proferre. Nullo modo enim malignitatibus prophetarum reliquit occasionem: si qui tamen tales sint: ut dignitatem dei temptent agnoscere. Omnipotentem deum. legentes scire dereliquit. siue ad sacra ueniat siue adesse nolit. Et hoc non solum hebreis uoluit esse manifestum: sed etiam peregrinis ista legentibus. Lapides autem quos ferre super humerum dixi pontificem: erant sardonices. Eorum enim puto naturam amplius omnium ad humanam noticiam uenientium effulgere. Dum ergo sacrificiis deus adesset. alter qui in dextro humero portabatur micabat: et ex eo ita splendor prosiliebat ut etiam procul positis appareret. cum prius hoc lapidi non inesset. Et hoc itaque mirabile est: his tamen qui non abiectionem sed sapientiam diuinorum operum nanciscuntur. [vel querunt] Quod uero est mirabilius dicam. Per duodecim enim lapides quos super pectus pontifex sutos messin. id est in rationali portat: uictoriam pugnaturis deus prenuntiabat. Tantus enim splendor fulgebat in eis cum nondum exercitus moueretur: ut omni fieret multitudini manifestum. eorum auxiliis adesse deum. Unde greci qui nostras sollempnitates honorant eo quod nichil his contradicere ualeant: essin rationale

uocant. Cessauit itaque et essin et sardonyx splendescere annis
ducentis. antequam ego hec conscriberem. cum deus moleste fer-
ret transgressiones legum: de quibus sub oportunitate dice-
mus. Hunc autem ad consequentia uerba conuertar. Ta-
bernaculo scilicet iam dicato. et exornatis sacerdotum rebus.
populus deum apud se esse cum tabernaculo iudicauit. et
ad sacrificia simul et requiem conuersus: quasi omnem iam
molestiam respuisset. Et de futuris meliora desiderantes:
munera deo alia quidem communiter. alia uero seorsum de
singulis tribubus offerebant. Principes enim tribuum bini
et bini conuenientes: uehiculum et duos boues offerebant.
Eratque uehicula sex: et ita tabernaculum in itineribus
deuehebant. Ad hec autem unusquisque eorum fialam thuri-
bulumque portabat. et capsam capientem clarios decem ple-
nam thimiamatibus. Thuribula uero et fiale argentea
erant: utraque habens siclos ducentos. In fiala tamen: sep-
tuaginta solummodo expensi sunt. Hec erant plena farina
oleo conspersa: quibus utuntur ad sacrificia. Super illas autem
oblationes uitulum et arietem cum agno annotino ad holo-
caustum: id est totum incendendum. et cum his hyrcum
pro ablutione peccatorum offerebant singuli principum. Sed
et alia sacrificia que salutaria appellantur. per singulos
dies boues duos et arietes quinque cum agnis et hedis anniculis.
Isti enim sacrificabant per duodecim dies: unus in tota die.
Moses autem nequaquam ascendebat in montem syna.
sed ingrediens tabernaculum consulebat deum de actuum
legumque dispositione. quas humane sapientie precellen-
tes oporteret firmissime omni tempore custodiri: et donum
dei esse cunctis ostendi. talesque fore: ut eas hebrei nec in pa-
ce per epulas. nec in bellica necessitate transcenderent. Sed de
his quidem legibus disserere suppono: aliam conscriptionem
facturus. Hunc tamen quarundam memorabo paucarum:
de purgatione et sacrificiis positarum. Et enim sermo michi
de sacrificiis: faciendus est. Duo sunt enim sacrificia. quorum
aliud quidem ab uno quoque proprie: aliud uero celebratur
a plebe. Et hec quidem duobus modis efficiuntur. Aliud
quidem quando totum quod immolatur incenditur. et
propterea etiam nomen holocaustomatis habet. id est totum
incensum: aliud uero quod pro gratiarum actione persoluitur.
et ad epulas immolationum exhibetur. De priori namque
narrabo. Vir priuatus holocaustum faciens: immolat quidem
bouem. et agnum. et hedum. et hec quidem annicula.
Boues autem permittuntur immolari. etiam iam maiores.
sed hec omnia masculini generis fiunt holocausta. His
autem cesis lymbum altaris sanguine perfundunt sacer-
dotes. deinde purgantes ea membratim incidunt. et omnia
super altare ponunt lignis instructum et subiecto igne flam-
matum. Pedes autem cum nitore flammantes et interim
pinguedinem una cum aliis offerunt. Pelles autem sacer-
dotes accipiunt. Et holocaustomatis quidem iste modus
est. Pro gratiarum uero actione hostias celebrantes: hec ani-
malia sacrificant. Matura quidem et anniculis grandio-
ra mascula tamen feminis combinata. Immolantesque hec
fundunt quidem sanguinem super aram. Renes autem
et adipes et omnem pinguedinem cum reticulis iecorum: et cum
his caudas agni super ponunt aram. pectora autem et crura
dextra sacerdotibus prebent: et duobus diebus de reliquis car-
nibus epulantur: quecumque uero remanserint. concremantur.
Similiter autem predicto modo. sacrificii etiam pro peccatis ho-
stie celebrantur. Qui uero maiora sacrificia non habent:
offerunt columbas aut turtures duas. quarum alia quidem
sit in holocaustum deo: alia sacerdotibus datur in cibum.
Tertius autem de sacrificiis horum animalium: in sacri-
ficiorum sermone dicemus. Qui enim per ignorantiam in pecca-
tum inciderit. agnum et hedum feminam eorundem annorum
offert. et sanguinem quidem fundit sacerdos in aram. non
sicut prius. sed angulorum tangit extremitates: et renes aliaque
adipem cum reticulo iecoris super altare imponunt. Sa-
cerdotes autem tollunt et pelles et carnes: ea die consu-
mendas in templo. Lex enim incras relinqui non sinit.
Qui uero peccat quidem sibique conscius est. et nullum ha-
bet qui eum possit arguere: arietem immolat lege pre-
cipiente. cuius carnes in templo similiter sacerdotes come-
dunt ea die. Principes autem in quibus peccant sacrifi-
cantes ea quidem offerunt: que priuati. Placant autem
deum. offerendo ad sacrificia taurum et hedum mascu-
los. Lex autem precipit in priuatis publicisque sacrificiis:
etiam farinam mundissimam adici. In agno quidem as-
sari mensuram. in ariete uero duorum. in tauro trium. et
hoc sanctificant super altare oleo mixtum. Nam et oleum:
offertur ab immolantibus. In boue quidem. hin medietatem.
in ariete autem huius mensure tertiam partem. et quartam
partem in agno. Hin autem mensura hebreorum antiqua
fere coas atticas duas habet: secundum quam mensuram olei
offerebant. Siquis autem sacrificium non celebrans pro-
to simile primitias offerat: unam dragmam super aram

mittit. reliquam uero ad uescendum sacerdotes accipiunt: aut coquendum. nam et oleo fermentatur. aut certe ad faciendos panes: sacerdote tollente quodcumque ex ea necessarium est ad holocaustum. Prohibet lex immolari natum: una cum genitrice. Sed nec aliter immolari permittit: nisi cum octaua dies nati transierit. Fiunt autem et alia sacrificia plangoribus euitandis. aut pro aliis causis: et equalia libamina cum hostiis expenduntur. quorum aliquid in crastinum lex remanere prohibet. sacerdotibus scilicet propriam sumentibus partem. Ex publico autem sumptu lex est agnum anniculum singulis diebus occidi: inchoante die et terminante. Septima uero die que sabbatum nuncupatur duos occidunt: eodem sacrificantes modo. In initio autem mensis. et cotidiana sacrificia. duos boues cum agnabus anniculis septem: et ariete mactant. Hedum autem pro declinatione peccatorum: si forte per casum obliuionis eueniant. Septimo uero mense quem macedones hyperbetheum uocant. adicientes his que predicta sunt taurum et arietem: et septem agnas immolant et hedum pro peccatis. Offerunt autem super hec duos hedos. quorum alter quidem uiuus ultra terminos deserti dimittitur: futurus pro totius populi expiatione et declinatione peccatorum: alterum uero in suburbanis in locum purissimum deducentes. cum ipsa pelle totum incendunt: nichil omnino purgantes. Concrematur autem simul taurus non oblatus a populo: sed ex proprio sumptu preparatus pontificis. Quo interfecto et allato in templum sanguine eius simul et hyrci: aspergit septies digito contra mensam. Eodem autem numero et pauimentum totumque templum. et auream aram et reliquum quod est maius circa uestibulum portans super hec extremitates. et renes et adipem. cum reticulo iecoris super imponit altari. Prebet autem et arietem deo pontifex ad holocaustum. Quinta die uero eiusdem mensis et decima. tempore ad hiemem uergente tabernacula figere iussit singulas per familias: metuentes frigus panni custodia. Dumque patriam peruenirent. in illa ciuitate quam propter templum metropolim haberent. festiuitatem eos octo diebus agere. et holocausta fieri. et sacrificare deo. et pacificas offerre precepit: ut que in manibus portarent ramos myrte et salicis. summitatesque palmarum et uirgulas mali persici. Prima itaque dierum holocaustum his fit hostiis. Ex tribus et decem. et agno uno aut pluribus et arietibus duobus adiecto hyrco: pro declinatione

peccatorum. Sex autem diebus ipse quidem numerus et arietum et agnorum cum hirco sacrificatur. Subtrahitur autem singulis diebus unus bos donec ad septimum ueniatur. et ab omni opere die octaua requiescunt: et deo sicut prediximus uitulum immolant et arietem. et agnas septem. et hyrcum pro declinatione peccatorum. Hec quidem hebreis tabernacula figentibus celebrare patrii moris est. Mense uero rumantico qui apud nos nisan appellatur id est anni principium. quarta decima luna. sole opposito in ariete. quo mense liberati sumus a seruitute egyptiorum. sacrificium quod tunc egredientes ex egypto fecerunt. immolare nos annis singulis quod pascha dicitur celebrare sanciuit: et utique immolamus illud per tribus nostras. nichil immolatorum in crastinum reseruantes. Quinta decima autem succedit festiuitas azimorum que septem diebus celebratur. in qua azimis uescuntur et singulis diebus tauri occiduntur duo: et aries quidem unus. agne uero septem. Et hec holocausta fiunt. Hyrcus quoque pro peccato adicitur per singulos dies ad epulam sacerdotum. Secunda uero die azimorum que est sexta et decima. frugum primitias quas metunt. antequam ex eis uescantur. deum iudicantes iustum esse primitiis honorari. quo sint hac ubertate completi: offerunt isto modo. Siccantes spicarum manipulum et contundentes. et munda ad coquendum hordea facientes. are dei assarium offerunt et unam dragmam ex eo mittentes. reliquum sacerdotum usui derelinquunt: et tunc iam licebit omnibus pro sua metere uoluntate. Immolant autem in primitiis frugum. agnum ad holocaustum deo. Septima uero septimana transacta post hoc sacrificium. quarum septem ebdomadarum dies sunt. quadraginta et nouem pentecosten celebratur: quam hebrei asarta uocant. quod significat pentecosten id est quinquagesimam. In qua offerunt deo panes. de alfita siccata factos. cum fermento assariorum duorum: et ad mactandum agnas duas. Hec equidem deo solummodo offeruntur. nam cetera sacerdotibus preparantur: nichilque ex eis in crastinum relinqui permittitur. Immolant autem ad holocaustum uitulos tres et arietes duos et agnos quatuordecim: duosque pro peccato hyrcos. Nulla uero festiuitas est in qua holocaustum non faciant aut in qua ex operibus laborum requiem non habeant. sed in omnibus et legitima immolationis species et uacationis certus est modus. et eorum que ad epulandum immolantur. ex communi tamen simila cocta. fermento carens

datur aſſariorum uiginti & quatuor. & ad paneſ faciendoſ ex
penduntur. Coquuntur enim duo & duo diuiſim ante
ſabbatum. & ſabbato mane oblati ſuper ſacram menſam
ponuntur ſeni ad alterutroſ conuerſi. pateriſ duabus aureiſ
ſuppoſitiſ thure plenis. qui permanent uſque ad aliud ſabbatum
& tunc pro illiſ alii deportantur. illi uero ſacerdotibus exhiben
tur. Et thure incenſo in igne ſacro in quo omnia holocauſta
fiunt. aliud thuſ ſuper alioſ paneſ adicitur. Immolat au
tem ſacerdoſ de propriiſ expenſiſ ſecundo per diem farinam oleo
mixtam. & modica coctione duratam. quo fit menſura uniuſ
aſſarii. cuius medietatem quidem mane. aliam uero medietatem
meridie igni ſolent offerre. De hiſ itaque integriorem denuo
declarabo ſermonem. Sufficienter autem mihi nunc de hiſ
uideor enarraſſe. Moſeſ autem tribum leui a communio
ne populi ſegreganſ. ſacram utique futuram ſanctificauit
fontium aquiſ & ualde puriſſimiſ. & ſacrificia pro talibuſ
legitima prebenſ deo. tabernaculum eiſ ſacrataque uaſa & reliqua
quecumque ad tegmen tabernaculi uidebantur feciſſe contra
didit. quatinuſ preſidentibus & dicatiſ iam deo ſacerdoti
bus miniſtrarent. Et de animalibus diſcreuit ſingula que co
mederentur. & a quibus ſe penituſ abſtinerent. de quibus cum
nobis occaſio huiuſ ſcripture peruenerit edicemuſ. adicienteſ
& cauſaſ per quibus motuſ alia quidem ad cibum eſſe prece
pit. abſtinere autem ab aliiſ imperauit. Sanguiniſ autem
totiuſ uſum. ad ueſcendum modiſ omnibus interdixit. ani
mam illum & ſpiritum eſſe putanſ. Sed & carneſ ſponte mor
tui animaliſ eſum omnino prohibuit. & ab adipe & reticu
lo caprino & ouino & bubalino abſtinendum eſſe predixit.
Expulit a ciuitate etiam corpore leproſo maculatoſ. & ſe
mine defluenteſ. Sed & mulieres quibus fit purgatio naturaliſ.
remoueri iuſſit uſque ad ſeptimam diem. poſtquam
quaſi purgataſ remeare permiſit. Similiter autem & mor
tuo facienteſ exequiaſ. poſt totidem dieſ legitimum eſt
redire. Eoſ autem qui poſt horum numerum dierum inpol
lutione conſiſtunt. ſacrificare legitimum eſt. duaſ agnaſ.
quarum alteram quidem ſanctificare conuenit. alteram
uero ſacerdoteſ accipiunt. Similiter autem immolant & pro
eo cuiuſ defluit ſemen. quotienſ per ſompnium hoc patitur.
deſcendente eo priuſ in aquam frigidam. Idem facit. &
qui cum legitima uxore concumbit. Leproſoſ autem omni
modiſ expulit a ciuitate. cum nullo penituſ conuiuenteſ.
& nichil a mortuiſ differenteſ. Si uero quilibet ſupplican
do deo hac egritudine liberetur. ſanique colorem aliquando
recipiat. diuerſa deo ſacrificia compenſabit. de quibus poſt hec
dicemuſ. Unde etiam irridebit quilibet eoſ qui dicunt
moſen lepra fatigatum. & propter hanc cauſam ſimilium
proiectorum factum ducem. in chananeam ueniſſe cum eiſ.
Si enim hoc fuiſſet uerum nequaquam moyſeſ hanc in
iuriam ſuam ſanxiſſet. cum magiſ rationabiliter etiam
hoc introducentibus aliiſ contradicere preualeret. quando
& apud genteſ multi leproſi ſunt. & fruantur honore
precipuo. & non ſolum iniuria & expulſione priuentur.
ſed etiam militiaſ mereantur inſigneſ. & ciuilia eiſ cingula
committantur. & in ſacriſ & templiſ ingrediendi habeant po
teſtatem. Quapropter in nullo prohibebatur moyſeſ. ſi aliqua
huiuſmodi paſſione circa colorem. ipſe aut multitudo que
cum eo erat uexaretur de iſtiſ meliora ſancire. nullumque
detrimentum huiuſmodi paſſionibus cogebatur inferre. Sed
palam eſt. quoniam hec de nobis inuidia concitati loquuntur.
Moyſeſ autem ab hiſ munduſ exiſtenſ. etiam mundiſ
contribulibus conſtitutiſ de languentibus hoc morbo ſanci
uit. & pro dei hoc honore decreuit. Sed de hiſ equidem
unuſquiſque cogitet quod uoluerit. Mulieres autem
quando pariunt intrare in templum prohibuit. ſacrifici
aque contingere non permiſit uſque ad quadrageſimum diem.
ſi maſculum ſit quod pariatur. duplicibuſque diebus ſi femi
nam generari contigerit. Ingredienteſ autem poſt pre
dicte dilationiſ tempuſ ſacrificia celebrabunt. que ſa
cerdoteſ ſollempniter deo diſtribuunt. Si quiſ autem ad
ulteratam ſuam ſuſpicatur uxorem. offert farine orde
acie aſſarium. & unum pugillum ex ea mittenſ in alta
re. reliquum dat ſacerdotibus ad edendum. Mulierem uero
conſtituat aliquiſ ſacerdotum ad ianuaſ que ſunt con
uerſe ad templum. & uelamen capitiſ eiuſ detrahenſ
ſuper ſcribit quidem in menbrano dei uocabulum. iubet
que iurare nichil eam uiro nocuiſſe ſuo. nec pudicitie uin
culum diſrupiſſe. Quod ſi commiſit. ut femore dextro diſ
iuncto. uteroque putrefacto moriatur. ſi uero amore nimio
& huius rei zelo petulanter marituſ hac ſuſpitione mo
uetur. in menſe ſeptimo & puer maſculuſ generetur.
perfectoque iure iurando dei nomen diluenſ e menbrano in
fiala exprimit. ſumenſque terram de templo circa parie
teſ iacentem. & ſuper aſpergenſ mulieri dat bibendum.
Illa uero ſiquidem iniuſte accuſata eſt. concipit. & par
tuſ eiuſ nutritur in utero. ſi autem de thoro maritali
mentitur deo cum confuſione uitam reliquam ſuſtine

bit. Nam et femur eius putrescit: et uter uertitur ad ydropem. Et de sacrificiis quidem et purgationibus eorum: moyses contribulibus suis ita prospexit. Leges autem eis tales exposuit. Adulterium quidem omnino prohibuit: felicissimum esse credens uiros. circa thoros esse securos et ciuitatibus simul et domibus filios expedire ueraces esse: sed et matribus misceri tanquam malum maximum lex negauit. Similiter uxori paterne. et nuribus et sororibus coire quemquam filiorum: tanquam prauam iniusticiam nimis odiuit. Prohibuit autem et mulieri naturaliter pollute misceri. et iumentis et masculis: eo quod hec libido nequissima uideatur. et aduersus eos qui hec presumunt. mortis supplicium prouenire decreuit. Sacerdotum uero duplicem fecit purgationem. Nam et ab istis similiter eos abstinere iussit. et super hec neque meretrices. neque concubinas eos habere permisit neque ancillam neque captiuam eis nubere uoluit. Sed et eas que de cauponibus et pandocibus uitam agunt. et que prius maritos habentes. et pro causis quibuscumque dimisse sunt. ab eorum coniunctione prohibuit. Summum uero pontificem. neque mortui uiri habere permisit uxorem. licet hoc aliis concessisset: sed huic soli dedit nubere uirginem. eamque seruare. Unde neque ad mortuum. sacerdotum summus accedit: cum reliqui non prohibeantur sollempnia fratribus et parentibus et omnibus suis mortuis exhibere. Quos iubet esse simplices: omni simplicitate. Qui uero inter sacerdotes integer non est: pasci quidem de oblationibus iussit sacerdotis. accedere autem ad altare in templum introire prohibuit. Hos itaque non solum circa sacrificia mundos. sed etiam circa conuiuia et cultum suum studiosos et inculpabiles esse precepit. Ob quam causam: stola sacerdotali uestiti et immaculati. et circa omnia mundi sunt: et sapientes existunt. Bibere uinum donec stola uestiti sunt prohibentur. insuper et oues immolant integras: et in nullo pollutas. Hec igitur etiam in tempore uite sue gesta tradidit moses: quorum quedam et in deserto degens adinuenit. quatinus dum chananeam perciperent hec seruarent. id est anno septimo requiem terre prebeant ab aratro et plantationibus. sicut ipsos septima die ab operibus cessare sanciuit: ut que sponte oriuntur de terra essent uolentibus in usu communia: et contribulibus et extraneis. nichil quoque ex eis seruarent. Hoc autem fieri post septimanam annorum septimanam iussit: qui sunt anni quidem quinquaginta. Vocaturque ab hebreis annus hic quinquagesimus: iubileus. In quo et de-

bitores a creditore laxantur: et serui liberi dimittuntur. quia cum essent contribuli pro quadam transgressione legum eos seruitutis scemate castigauit mortemque sustinere prohibuit. Instante siquidem iubileo quod nomen significat libertatem: restituunt etiam agros antiquis dominis isto modo. Conueniunt uenditor agri simul et emptor. et reputantes fructus et expensas in agro factas: fructibus exuberasse compertis. uenditor recipit agrum. Cum uero expense transcendunt. hoc quod deest emptor recipiens a possessione discedit: commutatis scilicet ex equo fructibus et expensis. possessoribus prioribus reddit agrum. Eandem legem uoluit etiam et in domibus optinere: que per uicos quosque uenduntur. Nam de his que in ciuitatibus uenduntur: aliter diffiniuit. Siquidem antequam impleatur annus recipiat pecunias: reddere domum cogit emptori. Si uero completus annus fuerit: possessionem confirmat emptori. Hanc igitur moses legum constitutionem dum sub monte syna moraretur exercitus a deo cognouit: et hebreis scriptam ipse contradidit. Cum uero circa legis lationem iam putaret ista sufficere. ad exercitii militaris iura conuersus est: habens in animo bellicas causas attingere. Precepitque principibus tribuum preter tribum leui: ut numerum pugnare ualentium perfecte cognoscerent. Leuite enim sacrati erant: et ministerio alio fungi non poterant. Examinatione itaque facta. inuenta sunt milia sexcenta et tria. et sexcenta quinquaginta: qui potuissent arma producere. a uicesimo anno usque quinquagesimum. Pro leui tamen elegit inter principes tribum manasse filii ioseph: et effraim pro ipso ioseph. Hec autem fuit supplicatio iacob ad ioseph: dum fecisset filios eius sibi preberi sicut predixi. Figentes autem castra tabernaculum in medio statuebant: et terne tribus per latera singula tabernaculi commanebant. et (ornatus) plateas per medium habebant. Eratque platea quasi fori rerum uenalium: singulis in ordine constitutas. Et opifices artium singularum in stationibus erant: nullique alio loco quam ciuitati competenter edificate et collocate similis erat. Ea siquidem que circa tabernaculum erant sacerdotes tenebant: deinde cuncti leuite. Exquisiti sunt etiam leuite masculi qui ultra .xxx.ta dies essent: inuentique uiginti duo milia. octingenti octoginta. Quotiens uero super tabernaculum stare nebulam contingebat: tanquam deo ibidem commorante quiescebant: cum uero conuerteretur procedebant. Adinuenit autem et modum tube ex argento facte: que est huiusmodi. Longitudinem quidem habet pene cubitum. Est autem angusta fistula cantatoria. calamo capa-

tior. prebens latitudinẽ que conueniat ori ad susceptionem
sp̃c. & classico sono uicina que hebraica lingua uocatur
asosra. Facte sunt tales due. & una quidem utebantur ad
iussionem & collectionem populi in ecclesiis celebrandam.
altera uero cũ oporteret ad cogitandum de rebus necessariis
principes conuenire. Ambabus autẽ: multitudo colligebatur.
Cũq; tabernaculum mouerent. hec fiebant. Insonante priore q̃
habitabant ad orientalẽ tabernaculi partem surgebant. Cũ
uero secũda sonuisset: qui ad austrum residebant apparabantur.
Et ita in theca inuoluta tabernaculi medietas. precedentibus sex
tribubus portabatur. & alia media sequentibus sex. Leuite uero
omnes: circa tabernaculum erant. Tercia uero sonante. pars que
conuersa ad occidentẽ ferebatur. & quarta que circa sep-
tentrionem. Vtebantur autẽ his tubis. etiam in sacrificiis
hostias offerentes. & sabbatis ceterisq; diebus. Sacrificauit
autẽ tunc primus. post discessum ex egypto quod dicitur pascha
in deserto. Et post paululum procedens a monte syna & loca
quedam commutans de quibus dicemus: ad locum qui dicitur eser-
moth uenit. ubi rursus multitudo seditionem fecit accu-
sando moysen. & necessitates profectus sui dicendo. & quia
de terra eis bona suasisset exire. & cum illam perdiderint. pro
felicitate quam se promiserat prebiturũ diuersis miseriis tene-
rentur astricti. & aqua priuati. & si contingeret ut etiam
manna deficeret: essent sine consolatione perituri. Cũq; mul-
ta seuiora in illum uirum dicerent: unus quidem mone-
bat eos. ut neq; moseos laborumq; eius exhibitorum pro salute
cunctorum. immemores esse deberent: nec de dei adiutorio de-
sperarent. Plebs ad hoc potius est commota: & contra moy-
sen maior turba consurgebat. Moyses itaq; confortans eos
tali desperatione deiectos: licet turpiter ab eis fuisset contume-
liam passus. tamen promisit eis se carnium multitudinẽ pre-
biturum: non uno die sed plurimis. Illis autẽ non credentibus
& dicente quodam. unde posset hec tantis milibus que perdixe-
rat ministrare: deus inquit & ego. licet mala audientes a uobis non
tamen recedimus operantes pro uobis: & istud non tarde proueniet.
Cumq; dixisset hec coturnicibus repletus est omnis exercitus.
colligebantq; eas circum astantes. Deus autem non tarde hanc
reddidit hebreis iniuriam: & maledictum in se commissum.
Non parua siquidem multitudo eorum: mortua est. Et hactenus
locus ipse cognominatur cabroth: aliterq; interpretari potest.
desiderii sepulture. Ducens autẽ eos exinde moyses in terram
que uocatur conuallis iuxta chananeorum terminos existentẽ.
& ad habitandum difficilem. populum in ecclesiam congregauit.

Nequissimis lanceam coturnicum tulit escam

eisq; in contione locutus est dicens. Cum deus nobis duo bona
promiserit. libertatẽ scilicet & felicis terre possessionẽ. aliud eo
dante iam possidetis: aliud estis percepturi celeriter. In finibus
namq; sedemus chananeorum. Arcebitq; nos de cetero proceden-
tes neq; rex neq; ciuitas: sed neq; omnis eorum exercitus. Ergo pre-
paremur ad bellum. Non enim sine labore nobis hec terra
conceditur. sed maximis eam periculis obtinebimus. Mittamus autẽ
exploratores qui huius terre bona considerent. & que uirtus in ea
sit habitantium. Ante omnia uero unanimes simus. & dominum qui
est in omnibus nobis adiutor & pugnandi socius honoremus. Hec
itaq; cum dixisset moyses: multitudo ei honorẽ exhibuit.
Elegitq; notissimos uiros exploratores duodecim unum
de una quaq; tribu: qui circumeuntes omnẽ terram chana-
neorum a partibus circa egyptum iacentibus. usq; ad ciuitatẽ
emathin ad montem libanũ peruenerunt. naturamq; terre & in-
colarum hominum considerantes ualidam reuersi sunt:
quadraginta diebus omne hoc opus explentes. Insuper &
fructus quos proferebat illa terra portantes: eorum habundan-
tiam & multitudinẽ bonorum que terra illa habet narrabant.
A uoluntate tamen bellandi populum suspendebant: metuen-
tes paupertatis sue inopiam dicentesq; flumina impossibilia
transituros. & esse montes insuperabiles iter agentibus. & ciui-
tates muris ualde fortissimas. & ambitus earũ grandi mu-
nimine roboratos. In ebron autem: & gigantum prolem
se inuenisse dicebant. Et exploratores quidẽ uidentes.
quod cunctis quos ab egypto egredientes inspexerant. maio-
res essent chananei: & ipsi tabuerunt. & multitudinem
hoc credere compulerunt. Illi autẽ ex his que audierant:
possessionem terre illius sibi difficilem iudicabant. Solutoq;
concilio cum uxoribus & filiis lugentes degebant. tanquam
deus nichil eis ope sed tantum uerbo promitteret. Rursumq;
moysen increpabant. & inclamabant ei eiusq; fratri atq; pon-
tifici: & pessimam quidam licet cũ illorum blasphemiis habu-
erunt noctẽ. Mane uero ad ecclesiam concurrerunt. deliberationẽ
habentes interfecto moyse & aaron: ad egyptum denuo re-
meare. Vnus autem explorator ihesus filius naue de tribu
effraim. & caleph de tribu iuda metuentes. in medium proces-
serunt: tenebantq; multitudinem confidere supplicantes.
& neq; dominum falsitatis arguere. neq; credere his que prius
non uere de chananeis dicta uidebantur: sed sibi potius qui
ad felicitatem & possessionem bonorum eos decenter inuitarent:
quando neq; montiũ magnitudo. neq; altitudo fluuiorum uir-
tutem colentibus effectum poterit impedire. maxime cũ

deus securitatem prebeat. et eorum propugnator existat. Pergamus ergo dicebant simul ad hostes. nullam timoris habentes suspitionem. sed duci credite deo. nosque sequimini quo uocamus. Et illi quidem dicentes hec: nitebantur iram populi mitigare. Moyses autem et aaron in terra prostrati dominum rogabant non pro salute: sed ut quiescere faceret ignorantem plebem. eorumque sedaret animos hesitationis passione turbatos. Astitit autem et nubes: et instans super tabernaculum. significauit dei presentiam. Moyses autem iam confidens in media astitit multitudine. deumque permotum per eorum pandebat iniuria. percepturosque fore supplicium non quidem delicto dignum: sed quale patres pro correptione inferunt filiorum. Cumque transissent in tabernaculum coram deo. profutura eorum perditione deflebant: commemorabantque populum que passio hec et quantis beneficiis participati ingrati circa eum existerent. quando etiam nunc exploratorum timore decepti. sermones illorum potius quam promissiones dei iudicauerint ueriores. et ob hanc causam non equidem perderet omnes: neque eorum exterminaret genus. quod omnibus hominibus haberet apud se potius honoratum. uerum chananeorum terram non eos esse potituros. neque eius felicitate letaturos: sed etiam sine domibus et ciuitatibus in deserto quadraginta annis esse uicturos. et hanc penam pro iniquitate soluturos. Filiis autem uestris deus terram daturum se compromisit: illosque patrie patituros bonis et dominos eorum fore. que uos ipsi uobis inuidistis accipere. Cum hec itaque moyses dei uoluntate dixisset: in tristiciam et erumpnam multitudo conuersa est. rogabantque moysen. ut eis propicium faceret dominum. et a deserto liberatis. preberet urbes. Ille autem dicebat dominum non huiusmodi habere consilium. neque secundum leuitatem humanam ductum circa indignationem eorum: sed habita deliberatione in eos sententiam protulisse. Non itaque iudicandum est. hoc oportere discredi: si moyses cum uir unus esset tanta milia hominum potuit mitigare. et ad mansuetudinis uota reducere. Deus enim assistens ei: uinci multitudinem sermonibus eius preparauit. quippe cum sepius inobedientes. inutilem sibimet fuisse inobedientiam cognouissent: itaque in calamitatibus incidentes. Mirabilis itaque fuit uir ille uirtute et fortitudine ad credendum sibi: de quibuscumque populus audierat. Et hoc non solum tempore quo uixit: sed etiam nunc est. Nullus est enim hebreorum: qui non tamquam presente eo et castigante si forte sit moribus incompositus obediat sanctionibus eius: licet alios latere possit. Et talia quidem indicia ultra humanam uirtutem eius existunt. Olim enim quidam trans eufraten habitantium quatuor mensium itinere uenientes propter honorem sacrificii nostri. cum multis periculis simul et sumptibus sacrificantes. non ualuerunt immolatione participari: interdicente hoc moyse quibuslibet qui non sint nostris legibus erudita. neque nobis ex patria traditione coniuncta. Et alii quidem neque sacrificantes. alii uero semiplena sacrificia relinquentes. alii autem neque initium ingrediendi in templum ualentes facere discesserunt: obedire moyseos preceptis potius quam suam uoluntatem facere preponentes. Et cum prohibentem se de talibus non metuerent: solam tamen conscientiam formidantes. Sic legislatio que uidebatur dei: fecit illum uirum meliorem sua natura putari. Sed etiam tempore modicum huius belli. claudio romanis imperante: ismahele apud nos existente pontifice. cum fames nostram regionem talis obtinuisset: ut quatuor dragmis uenderetur assarium. allata farina ad festiuitatem azimorum inchoros septuaginta. qui medymni quidem singuli sunt uiri et triginta. attici autem quadraginta et unus. nullus sacerdotum presumpsit comedere: cum scilicet terram tanta inopia detineret. Quippe cum metuerent legem. et iram quam etiam super iniquitates hominibus occultas solet inferre diuinitas. Igitur non oportet ammirari de his que et tunc gesta sunt: quando etiam nunc littere a moyse derelicte tantam uirtutem habent. ut etiam inimici nostri fateantur. quia is qui constituit rem publicam nostram per moysen eiusque uirtutem deus est. Sed de his quidem ut placuerit unicuique consideret. Explicit liber III. Incipiunt capitula libri IIII.

Hec sunt in quarto libro iosephi iudaice antiquitatis. I. Bellum hebreorum absque noticia moseos contra chananeos gestum atque deuictio. II. Seditio chore et plebis contra mosen. et fratrem eius: de sacerdotio. III. Ea que peruenerunt hebreis in heremo annis octo et triginta. IIII. Quemadmodum seon. et og amorreorum reges uicisset moyses et tribus hebreorum. V. Vita moseos: et quemadmodum ex hominibus est ablatus. Continet tempus hic liber annorum triginta. Incipit liber IIII.

HEBREOS itaque deserti molestia atque difficultas cogebat: etiam prohibente deo ad chananeos accedere. Non enim adquiescebant moseos sermonibus obedire sed etiam preter illius uoluntatem. superare se hostes existimantes. Illum equidem accusabant suspitionem habentes eo quod eorum negociaretur inopiam: et ut semper eius uiderentur egere solatio. Preliari uero contra chananeos aggressi sunt. dicentes dominum non propter mosen eis auxiliari. sed communiter genti sue ferre solatium propter maiores eorum suamque uirtutem. quorum semper prudentiam ha

bere uidebatur. et quoniam qui prius libertatem prebuisset. etiam tunc laborare uolentibus ferre solatia non tardaret. Dicebantque etiam solos posse se hostibus preualere. licet uellet moses deum ab eis alienare. omnibusque hoc expedire ut ipsi sui rectores essent. et non ab egyptiorum iniuria digressi. moseos tyrannidem denuo sustinerent. et secundum eius uiuerent uoluntatem. nec deciperentur quasi diuinitas ei sola utilia per deuotionem predixerit. tamquam non omnes essent de genere abraham. sed unus esset his auctor omnium. cum deus omnia nosse futura preberet. Qui uidentes sapere si eius superbiam contempnentes. et deo credentes optinerent terram. quam eis uolentibus compromiserat. et non propter predictam causam subdi nomine conspicerent prohibente. Ergo cogitantes inopiam atque desertum. propter quae adhuc potius urgebantur. ad chananeorum bella profecti sunt. deum ducem existimantes. et non ad legis latorem solatium sustinentes. donec sibi meliora fore decernerent. Quo facto hostes aggressi sunt. Illi siquidem eorum non obstupescentes inuasionem seu multitudinem. eos fortiter exceperunt. et hebreorum multitudinem interemerunt. Reliqua uero milicia cohortis eorum soluta est. secutique turpiter in tabernaculum confugerunt. et eo quod preter spem tante calamitati occubuissent omnino deiecti sunt. Et nichil utile de cetero sperabant. cogitantes quod hec per dei iracundiam peruenissent. accedentibus ad bellum contra illius uoluntatem. Moses autem uidens suos perditione compressos. et metuens ne uictoria confidentes inimici. et appetentes super eos maiora accederent. iudicauit exercitum in desertum procul a chananeis educere. Cumque multitudo consisteret ei quae utique cognouerat quod absque preceptionibus eius prudentie preualere non posset. eleuato exercitu abiit in heremum. faciens eos ibi quiescere. nec prius chananeos adire donec adeo ad hoc oportunum tempus acciperet. Igitur quod in magno contingit exercitu et precipue apud eos qui inerumpunt calumpniatores existunt et inobedientes. hoc etiam iudeis euenit. Nam dum essent sexcenta milia. et forte pre multitudine consiliis melioribus minime se subicerent. inopie potius et erumpnis nascebantur. et aduersus alterutros et contra ducem. Seditio namque facta est apud eos qualem nec apud grecos nec apud barbaros factam nouimus exorta est. per quam omnes deserendos adeo atque perditionis periculum suscepturos. eripuit moses oblitus malorum. licet paulominus ab eis fuisset occisus. pro quibus periculis nichil mali eos sustinere permisit. licet legis latorem suum contumeliis affecissent. et mandata quae per mosen ipse dederat despexissent. Eripuit tamen eos. quando eis per seditione sua mala peruenire potuerunt. nisi moses ipse eorum periculo prospexisset. Seditionem uero et quemadmodum moses post eam conuersatus est narrabo. predicens causam propter quam talia sunt commissa.

Chore quoque hebreorum et genere nobilis et habundans diuitiis. et lingua facilis. et ad persuadendum plurimus idoneus. uidens mosen in maximo honore constitutum. per inuidiam grauiter hoc ferebat. Nam cum esset ex ea tribu. erat eius pariter et cognatus. Et mordebatur quasi iustius esset ut eam gloriam ipse potius optineret. qui et ditior illo. et genere apud leuitas non uideretur esse deterior. clamabatque dicens esse crudelem mosen gloriam sibimet aucupatum. et hanc per calliditatem adquisisse sub occasione quasi uidetur deum. et contra leges aaron fratri sacerdotium dedit. non communi placito plebis. sed suo iudicio. et super hec more tyrannico honores quibus uellet impenderet. Seuius autem dicebat esse et ultra uiolentiam. quia lesionem latenter uidetur inferre. quando non solum nolentibus sed neque intelligentibus insidias eius honores auferre contenderet. quia cum scierint iniqui homines non se uiolentia preualere. hanc quidem uolentes boni uideri non inferunt. dolosa tamen arte machinantur. quatinus desideratum perueniant ad effectum. His et similibus suadebat plebi. quia utile foret ut dum adhuc huiusmodi latere se credent punirentur. nec sinerentur ad optiorem accedere cumulum. ne manifesti fierent inimici. Adiciebatque dicens. Quam rationem reddere poterit moses ut aaron et eius filiis redderet sacerdotium. Si enim ex tribu leui deus honorem alicui prebendum esse decreuisset. ego hoc iustior sum accipere. genere quidem ipso consistens quo moses. diuitiis autem et fortuna potentior. Si uero maior tribus querit. dignum est ut ruben tribus potius honoretur. et hunc accipient dathan et abyron et falas. Isti enim seniores erant in illa tribu. et potentes facultate pecuniarum. Hec itaque chore dicens. uolebat quidem uideri communi utilitati prodesse. Ope uero agebat ut hunc honorem in se populi suffragatione transferret. Et ille quidem hec maliuole plebi. cum doloso dicebat eloquio. Procedente uero sermone paulatim ad multos et sequentibus auditoribus. contra derogationem aaron omnis exercitus agitatus est. Erant enim concordantes cum chore ducenti et quinquaginta potentes uiri. studentes quatinus fratrem moseos sacerdotii honore priuarent. et pro hoc eum exhonorarent. Tunc itaque populus ut etiam mosen lapidaret aggressus est. et in ecclesiam inordinate et turbulenter conueniebant. et ante tabernaculum dei clamabant omnes. Exeat tyrannus. et populus ab eius seruitio liberetur.

qui sub occasione dei uiolenta mandata precipit. Dicebant enim
quia si deus ipse sacerdotem futurum eligeret. dignissimum ad hunc
honorem proueheret. & non eum multis inferiori daret. Et si de-
creuisset hunc aaron dari coram populo faceret: & non uiris
hoc relinqueret potestate. Moses autem cum derogationem
chore iam ex multo presciret. etiam irritatum populum non ex-
pauit: sed confidens rebus quas fideli deuotione tractabat. &
uoluntate dei sciens fratrem sacerdotium & non suo munere
meruisse ad concilium uenit. & multitudini quidem nichil
omnino locutus est. Ad chore autem clamans. cum esset dexter
etiam in aliis. & ad loquendum populis nimis ingeniosus.
michi inquit chore & tu & unusquisque horum. ostendebat autem ducen-
tos & quinquaginta uiros. honore digni esse uidemini & to-
tum exercitum huiusmodi honore non priuo: licet non habeant
que uos ex diuitiis & culmine alie dignitates existunt. Igitur
sacerdotium in aaron. non eo quod diuitiis precellat cum tu am-
bo nos pecuniarum magnitudine uidearis superare. neque propter
genus quando commune nobis hoc fecit deus. eundem progenitorem
dans nobis: nec propter fraternum amorem. quod iustius alter ha-
bere potuisset. hoc ego contuli fratri. Nam si non cogitarem
de dei legibus. honorem hunc michi potius prebuissem quando
plus legi ego sum uicinus quam alter. & michi magis familiaris
quam alteri existo. Nam neque sapiens consilium erat me-
met periculis subdere: & alio ex tali facto felicitatis dona con-
ferre. sed ego a malicia sum remotus. Deus autem contempni se non
despexit: neque uos ignorare uoluit. quia hoc facientes ei pre-
stastis. & ipse eligens sacerdotem futurum sibi a querela
nos huiusmodi liberauit. Non enim aaron gratia mea hoc &
non iudicio diuino sortitus est. unde ponet hoc deus in me-
dio quasi ad disceptandum: ut nunc qui dignus ad hoc in-
uenitur accedat. Quod enim deus dedit non delinquemus:
si uolentes accepisse iudicamur cum sit impium honorem
quem ille prebet non adire: & nimis irrationabile uniuerso tempore
securitatem permittente deo contempnere. Sed nunc iterum probare
uult eum. qui pro uobis ei debeat hostias immolare: & presul
pietatis existere. Incongruum namque est. o chore: ut quilibet
appetens honorem. deo hunc prebendi cui uoluerit aufe-
rat potestatem. Igitur a seditione & huiusmodi turba quies-
cite: mane uero omnes qui sacerdotium queritis. thuribulum
singuli portantes a uestris domibus cum thimiamate & igne
uenite. Sed & tu chore. cede iudicium deo. & in hiis eius ex-
pecta sententiam & non temetipsum deo uelis facere me-
liorem: sed potius adesto de hoc honore taliter iudicandus.

Nec non & abyron aaron arbitror iniuste esse iudicandum. cum
& eiusdem sit generis. & in nullo possit de rebus sacerdotii iuste
culpari. conuenientesque pariter coram omni populo incensum fa-
cite: & cuiuscumque uestrum sacrificium suaue iudicauerit deus. hic
uobis ordinabitur sacerdos. & ita derogatione fraterna tanquam
ei honorem sacerdotii ego donauerim liberabor. Hec mose
dicente & a turba & ab eius suspitione multitudo cessauit:
& laudauerunt cuncti que dicta sunt. Erat enim uir opti-
mus: & loqui utilia uidebatur. Tunc siquidem: concilium est
solutum. Altera uero die cuncti congregati sunt in ecclesia
ut adessent sacrificio & electioni. de sacerdotio concertantium:
eratque populus conturbatus. cum esset multitudo suspensa spe fu-
turorum. Et alii delectabantur si moses malignius ostendere-
tur: sapientes uero si huiusmodi seditione libarentur. Metu-
ebant enim ne procedente turba ordinator eorum discipline
potius deperiret. Omne siquidem uulgus cum naturaliter queri-
congaudeat de eis qui in potestate sunt constituti. & ad eam
que forte placuerit summopere sententiam: tumultus efficiebat.
Moses autem missis ad dathan & abyron ministris: eos secundum
constitutum uenire iussit: & sacerdotium expectare. Cum uero
nec obedire eos nuntii retulissent. nec uelle dicerent moysi
quasi contra omnem populum malignitate crescente succumbere:
audiens hec a beis moyses. sequi se maiores natu precipiens.
ibat ad dathan & abyron: nec esse putabat indignum ad su-
perbos ire. Illi uero nichil contradicentes: secuti sunt. Dathan
autem & abyron & qui cum eis erant cognoscentes mosen
cum nobilibus populi ad se uenire: accedentes cum uxoribus
& filiis ante tabernacula: respiciebant quid moses esset acturus.
Erantque circa eos famuli constituti: ut si uellet aliquam uio-
lentiam moses facere: uindicarent. Ille uero cum uenisset
in proximum manus ad celum tendens. multumque clamans
ita ut populus cunctus audiret: ait. Domine celi & terre & maris.
tu enim michi meorum actuum fidelissimus testis existis. quoniam omnia
tua feci uoluntate. tu fugientibus prebuisti uiam. misericordi-
am in omnibus faciens necessitatibus hebreorum: esto michi & in
his uerbis adiutor. Tibi namque nec quod agitur. nec quod cogita-
tur absconsum est: & ideo neque comprimis ueritatem. ut horum
contra me uelis ingratitudinem defensare. Antiquitatem
scilicet mee generationis ipse nosti certissime. non audi-
tu cognoscens sed uisu: his que facta sunt tunc assistens. In
his ergo que de me licet ueritatem apte scientes iniuste
suspicantur: testem michi precor existere. Et ego namque
uitam simplicem habens: mea quidem uirtute tua uero

uoluntate: hanc michi raguel socero relinquente. illorum bonorum
adeptionem deserens. meipsum tradidi pro istorum erumpnis et
primo quidem pro utilitate eorum: nunc uero pro salute maximos
labores toleraui: omniumque periculo me pene subieci. Hunc ergo
quoniam uelut malignus in suspitione sum uiris. quorum uita
meo labore subsistit: tu qui michi locutus es in monte syna.
et tue uocis tunc auditorem esse uoluisti. et inspectorem
prodigiorum que in illo loco esse fecisti. et iussisti ad egyptum
properare. et tuam uoluntatem his innotescere: qui egyp
tiorum mouisti felicitatem. et a seruitute his fecisti refugium.
michique potestatem pharaonis paruulam demonstrasti.
et in terram pelagus nescientibus nobis itinere conuertisti. et
permixtum mare egyptiorum necibus conturbasti: qui nudis
armorum munimina contulisti: qui corruptos fontes nimis
hesitantibus potabiles fecisti. potumque nobis ex lapidibus produ
xisti: qui terrenis cibis inopes maritimis saciasti: qui etiam
cibum celestem prebuisti primitus non inspectum. qui legum
modos dedisti et ordinem nostre rei publice demonstrasti:
ueni domine omnium iudex et testis meus. et quem suffragia ul
la non rediment: tu nosti quia nullum munus ego contra
iusticiam ab hebreis accepi: nec condempnaui propter diuitias
paupertatem: neque contra uniuersitatis lesionem conuersatus sum: quia
nec in extraneas meorum studiorum suspitiones incurri: tanquam te
non iubente sed mea potius uoluntate sacerdotium dederim aaron:
ostende pariter nunc quia omnia tua prudentia gubernantur.
et nichil fortuitu sed tue uoluntatis impositione perueniunt
ad effectum. Et quoniam geris ad sollicitudinem generis hebre
orum. uindica in abyron et dathan. qui te insensibiliter
condempnant: quasi mea uideantur arte compressi. Fac itaque
super eos aptum peruenire iudicium. ita contra tuam gloriam seui
entium: non eos communi modo faciens transire de uita: neque
humana lege morientes de seculo presenti recedere: sed deglu
tiat eos simul et generationem et substantiam eorum terra
quam calcant. Hec enim erit tua uirtus et ostensio: atque do
ctrina cunctorum. Sic enim castificabis eos qui talia de te
non bene suspicantur: sic ego minister preceptorum tuorum fi
delis omnibus apparebo. Si autem uere contra me derro
gasse noscuntur: illos quidem innoxios ab omni lesione
seruatos necem uero quam illis optaui facito meam: et penas
ab eo exige qui tuam uoluit noscere plebem: ut de cetero
pax concordiaque succedat. et sanam multitudinem tuis pre
ceptis obedientem illesam custodias. et a pena peccati
huius ex sortem. Tu siquidem nosti. quoniam iustum non est. pro eorum

malitia. supplicium sustinere communiter cunctos israhelitas.
Hec eo dicente simul et flente. repente quidem terra commota
est: et uelud uiolentia uenti turbatis fluctibus agitata. Po
pulus autem cunctus expauit. grauique et durissimo stre
pitu pro illorum tabernacula concitato. terra scissa est: et omnia quecumque
erant illis gratissima. in ea sunt prorsus absorta. Quibus
sic exterminatis. ut nec occurreret quidem illud agnoscere: mox
apertio super eos terre reducta est. et ita redintegrata quasi nichil
horum que predicta sunt factum esse uideretur inspicientibus. Et
illi quidem: ita perierunt. Probatione uero diuine uirtu
tis effecta. cognati quidem eorum dolebant non solum cala
mitate que digna gemitu quidem uideretur: sed etiam pro xi
mitatis affectu. Sapientes autem quos euidenter uoluntas
latebat illorum. euentus iudicii certos fecit: et decernentes quia
uelut erratici deperissent qui fuerant cum dathan: de eis neque
contristabantur. Igitur moses uocauit eos qui de sacerdotio
contendebant propter sacerdotii probationem: quatinus scirent
cuius sacrificium deus susciperet. illum constitui sacerdotem. Con
uenientibus autem ducentis et quinquaginta uiris. qui et propter
patrum uirtutem honorabantur a populo. et propter suam etiam
illos transcendebant: processerunt quoque et aaron et chore.
et ante tabernaculum omnes sanctificabant. in turibulis que
ferebant. Ignis uero repente tantus effulsit. quantum nullus
opifex uidit nec de terra platus uel concursione fluctu
um. aut uiolentia spirituum materia adinuicem percussa
sponte aliquando uisus est exilire: sed qualis potuit dei uo
luntate succendi. et clarus et flammeus. Quo ueniente
super eos cuncti ducenti et quinquaginta et chore simul
extincti sunt: ita ut etiam neque corpora eorum alicubi ui
derentur. Solus autem liberatus est. aaron nichil ex igne
lesus: qui utique uidebatur a deo electus. Moyses autem
his pereuntibus uolens penam eorum memorie reseruari eamque
futuros agnoscere: iussit eleazarum aaron filium thuri
bula eorum circa altare eneum collocare. ut in memoria es
sent futuro generi que illi sunt passi: qui putabant uirtu
tem dei se posse deludere. Et aaron quidem iam non mu
nere moseos pontificatum se habere credebat: sed dei iudicio
patefacto cum filiis firme ipso honore fruebatur. Seditio
tamen neque ita cessauit. sed multo magis augebatur: et
crudelius adcrescebat. Itaque tumultus ualde deterior:
et nunquam hoc malum finiri putabatur: sed longo tempore
permanere. Homines namque credentes. iam nichil preter dei
prudentiam geri. et hec absque gratia dei circa mosen gesta

minime iudicantes. culpabant mosen: eo quod tanta ira dei non tantum propter iniusticiam punitorum quam propter fauorem peruenerit moseos. Illos enim perisse dicebant nichil delinquentes. nisi quod circa dei religionem studium habuissent: mosen uero interitu talium uirorum et omnium optimorum populum deleuisse. insuper et fratri sacerdotium dedisse quod auferri nequiret: nullumque alium ad hoc ulterius promouere. cum priores uiderint ita perisse. Super hec autem et a cognatis extinctorum supplicatio multa fiebat ad populum: ut gloriam moseos minueret. Hoc enim ad suam cautelam accedere iudicabant. Moses autem diu ad populum in tumultu constitutum patienter audiebat. metuensque ne quid iterum seditionis emergeret. et magnum malum aliquod perueniret. in ecclesiam multitudinem congregauit. et sustinens audiebat nec ad satisfactionem ueniebat: ne magis uulgus exacuaretur auditu. Hoc autem solum principibus tribuum predixit: ut nomina tribuum suis uirgis inscripta portarent. Illum enim sacerdotium habiturum: in cuius uirga deus indicium glorie indicasset. Portauerunt ergo omnes alii uirgas. et aaron scribens in uirga sua tribum leui: easque moses in dei tabernaculo collocauit. Altera uero die protulit uirgas. erant enim cognite. cum eas tunc singuli uiri signassent. et coram multitudine deportassent. et alias quidem uirgas in quo scemate moses accepit in eo permansisse uidebantur: de aaron autem uirga germen et ramos ortos. et fructum speciosum amigdale. ex eo ligno processisse mirabantur. Tunc obstupescentes huiusmodi uisionem: et licet aliquod fuisset odium circa mosen et aaron hoc continuo relinquentes. mirari ceperunt in illis dei iudicium. et de cetero placito diuino fauentes. sinebant aaron pontificatum habere. Ille siquidem tertio iam eum ordinante deo hunc honorem firmissime possidebat: hebreorum tamen seditio licet multo tempore uiguerit: hoc tamen modo quieuit.

Igitur moses leuitarum tribum seruituram deo a populis et militia segregauit: ne propter inopiam aut questum necessarium ad uitam presentem. essent circa sacrificia negligentes. iussitque ut dum secundum uoluntatem dei chananeam obtinerent hebrei: leuitis octo et quadraginta ciuitates bonas et precipuas distribuerent. Sed et terram ante muros duorum milium cubitorum: ad eos pertinere descripsit. Super hec autem: et populum constituit annorum fructuum decimas ipsis leuitis sacerdotibusque prebere. Hec autem sunt que accipit hec tribus a populo. Necessarium autem iudicaui: ipsorum sacerdotum que sint propria declarare. Quadraginta octo quidem ciuitatum eis credere precepit tredecim leuitas. et decimarum quas a populo per annum accipiunt decimas eis diuidi: insuper etiam primitias omnium frugum de terra nascentium deo populum offerre iustum esse sanciuit. Quadrupedum uero que sacrificiis offeruntur: quod primitus nascetur si masculum sit immolandum preberi sacerdotibus iussit: ut et ipsi cum domo tota epularentur in ciuitate. Sacratorum uero que comedi non possunt ab eis: secundum patrias leges domino siclum et dimidium eis prebere sanciuit. pro homine uero primogenito quinque siclos. Sunt autem apud eos primitie etiam tonsionis ouium et messium. que pane facto eis sollempniter ministrantur. Si qui uero eorum semet ipsos uouerint quos nazareos appellant comam nutriunt: et uino non utuntur. Isti dum capillos suos dicant. propter sacrificia uenientes ad sacerdotes chorban offerunt deo quod significat munus. mulier quidem triginta siclos: uir autem quinquaginta. De his uero qui sunt egeni pecuniis: sacerdotibus licet ut uoluerint iudicare. sed et his qui domibus immolant epulationis causa non religionis necesse est offerre sacerdotibus pectus et dextrum brachium pecoris. Et sacerdotibus quidem moses ex his que pro peccatis populus sacrificans prebet. sicut in precedenti libro significauimus hoc dare constituit: et seruos et filios. mulieres absque hostiis que offeruntur pro peccatis. Illa enim in templo soli masculi sacerdotes: ea die consumunt. Cum hec moses constituisset: surgens cum omni exercitu ad terminos idumee uenit. et legatos ad regem idumeorum misit: poscens uiam sibi concedi. quam se confidebat accipere: et illum cum nichil lederetur sine dubitatione prebere. Necessaria namque exercitui se ministrare dicebat: et aque precium eos iubebat accipere. Ille uero his que a moyse petebantur non consentiens neque uiam cedens: sed castra metatus occurrit: prohibiturus eos si uiolenter transire presumerent. Moyses autem dum deus fieri pugne initium non iussisset: recedebat per desertum iter faciens. Tunc itaque sororem eius mariam uite finis accepit. cum quadragesimum complesset annum. ex quo egyptum dereliquit decimi zantici mensis initio secundum lunam: sepelieruntque eam publice nimis splendide. supra quendam montem qui uocatur sin. Et post triginta dies: a fletu populum moyses hoc modo purgauit. Vitulam feminam aratro et cultura inexpertam. totamque rubeam. paululum

ab exercitu procul eductam . in loco mundissimo pontifex immolauit : et eius sanguine septies digito aspersit tabernaculum dei. Deinde incensa ut erat tota uitula cum pelle atque uisceribus : lignum cedrinum in medium ignem miserunt . et hysopum et lanam coccineam. Colligensque omnem cinerem uitule uir mundus : posuit in locum purissimum. Hi ergo qui morte polluti erant paululum cineris in fontem mittentes et hysopum baptizantes : et hoc cinere spargentes . tertia et septima dierum . erant in reliquo mundi. Hoc etiam uenturos ad promissam sortem : seruare precepit. Postquam uero propter luctum sororis in exercitu huiusmodi purgatio facta est . duxit populum per desertum . et per arabiam : uenitque ad locum quem arabes metropolim suam putant primo quidem arcem nominatam . que nunc petra uocatur. Hic itaque cum excelsus esset mons ascendit in eum aaron . moyse sibi manifestante quia moriturus esset : uidente cuncto exercitu . Erat enim e diuerso locus : ubi erat populus constitutus . Exutus uero pontificali stola . tradensque eam eleazaro filio . ad quem propter etatem pontificatus adueniret : mortuus est . populo eum uidente . ipso quidem anno quo soror uidebatur esse defuncta . cum uixisset annis tribus et uiginti et centum . Defunctus autem est . initio mensis secundum lunam qui apud athenienses quidem echathonbeon : apud macedones autem lous . apud hebreos uero sedebath . apud romanos uero nuncupatur augustus. Cumque luctus super eum populi triginta diebus fuisset expletus : post hec cessauit :

Sumens ergo moyses exinde exercitum uenit ad fluuium arnon : qui de montibus arabie descendens . et per totum desertum fluens . in stagnum affalciten erumpit : diuidens moabitidem et armoriceam . Hec autem est terra fructifera . et omnium multitudinem ibi nascentium alere copiosa . Ad seon itaque regem eiusdem regionis moyses misit populo uiam petens : ut federibus quibus uellet ire crederet factis in nullo lederentur . neque terra neque qui sub eo constituti esse uidebantur. Sed etiam uenalia populo sub precio fore uendenda sicut illorum procuraret utilitas : et aquam peregrinis ut uellent eos uenundare deposcens . Seon autem hec negans . prorsum armauit exercitum : ut hebreos arnon fluuium transire prohiberet. Tunc moyses uidens hostiliter amorreum insistere . non passus ut hebreis per inertiam proueniret inopia : primitus ad eos accessit . Et cum esset difficile ut preualeret contra seon : consuluit dominum si ei pugnare permitteret. Cumque deus uictoriam promisisset : fiducialiter ipse ad certamen aduenit . et exercitum totum exacuit : dicens eos bellandi nunc desiderio potituros quo diuinitas uti uidebat. Illi uero ut desiderabant potestate percepta : sumentes arma ad prelium repente profecti sunt. Amorreus itaque insistentibus sibi populis . cum iam non esset equalis ipse quidem hebreos obstupuit : exercitum autem eius fortem esse non ope sed timore respondit. Prima ergo congressione non tolerantes resistere et sustinere hebreos . in fugam conuersi sunt : hoc sibi potius pro salute quam pugnare utile iudicantes. Confidebant enim in ciuitatibus ualde munitis . in quibus cum reclusi fuissent : nichil profuit eis. Hebrei namque dum eos fuga declinare respicerent insistebant : et irrumpentes eorum aciem eos insecutione perterruerunt. Illi siquidem disrupti : fugiebant ad ciuitates . Hebrei uero persequentes nequaquam fatigabantur : quando et ad labores preparati et uti fundibalis experti . et in omnibus iaculis propter facilitatem armorum ad persequendum uidebantur aptissimi . ita ut hostes longius essent fundibalis : et iaculis sternerentur ut proximi . Multa ergo cedes effecta tunc noscitur : quando etiam fugientes uulneribus uexabantur : laborabantque potius propter sitim quam propter pugnam. Erat enim tempus estatis . Et cum desiderio sitis plurimi ad fluuium concurrerent fugientes : circumdantes eos hebrei peremebant . omnesque illos iaculatos sagittatosque peremerunt : ita ut etiam seon rex eorum simul extingueretur. Hebrei uero mortuos spoliabant predamque sumebant : multamque copiam habuerunt ex illa terra . cum esset adhuc fructibus plena . Tunc ergo exercitus sine timore iam captis hostibus egrediebatur ad epulas . nullum erat eis impedimentum pugne : cum omnes pariter deperissent . Amorreos siquidem huiusmodi peremptio comprehendit : qui nec prudentia uidebantur astuti . nec ope necessario boni quorum hebrei terram late ceperunt. Est autem hic locus inter tria flumina positus : quasi naturam insule tenens . quem locum arnus quidem a meridiana parte circumdat : iaboc autem septentrionis circuit latus . Qui in iordanis fluuium descendens : illi etiam nomen tradit. Occidentalem uero partem eius regionis : iordanis ripa concludit . Cum ergo res ille ita consisterent . israelitis instabat og galadine et galaaditis rex . ducens exercitum copiosum : et festinans quidem tanquam solatium amico se prebiturum . Cum uero eum iam cognouisset extinctum : tamen et deliberauit congredi cum hebreis putans se preualere : eorumque uirtutem experimento cognoscere . Cumque fuisset

ſpe ſua deceptuſ. & ipſe bello mortuuſ. & omniſ eius exercituſ eſt peremptuſ. Moyſeſ autem iaboch fluuium tranſienſ regnum og regiſ perambulabat: ciuitateſ deſtruenſ. & omneſ habitatoreſ occidenſ. qui & diuitiiſ omnibus in illa terra & uirtutibus & opulentie multitudine precellebant. Og autem regiſ pulchritudo & magnitudo fuit uehemenſ: qualiſ eſt paucorum. Erat autem manu fortiſ uir: ut opibus uirtutiſ magnitudo & pulchritudo corporiſ uideretur equaliſ. Fortitudiniſ uero & magnitudiniſ eius experti ſunt qui lectum ſuum tulerunt in ciuitate rabatha: regni amanitidum. Factum quidem ex ferro quattuor uero cubitorum magnitudinem [ł latitudinem] habentem longitudinem duplicem & uno cubito fortiorem. Hoc igitur cadente non ad preſenſ ſolum in hebreiſ rerum fiducia eſt conceſſa: ſed etiam in futuro. cauſa eiſ bonorum moriens eſt effectuſ. Nam ſexaginta urbeſ clare nimiſ munitaſ illique ſubditaſ tenuerunt: predamque copioſam. & ſeorſum ſinguli & communiter omneſ adepti ſunt. Moyſeſ itaque caſtra metatuſ deduxit exercitum ad iordanem. circa magna campeſtria contra iherico ciuitatem opulentiſſimam: & palmaſ atque balſamum ferre copioſam. Ceperunt autem prompti eſſe iſrahelite. & deſiderium habere bellandi. Porro moyſeſ cum paucis diebus deo hoſtiaſ pacificaſ immolaſſet populumque epulari feciſſet: partem quandam armatorum miſit qui terram madianitarum explorarent. & eorum patriaſ obſiderent. Cauſa uero bellandi aduerſuſ eoſ huiuſmodi fuit. Balac moabitarum rex dum amicitiaſ paternaſ haberet atque ſocietatem circa madianitaſ. & iſrahelitaſ uideret tanto incremento proficere: etiam de ſuiſ rebus nimiſ erat in formidine conſtitutuſ. Denique non credebat terram aliam hebreoſ querere niſi ſuam: cum promiſiſſet deuſ utique chananeam illoſ fore poſſeſſuroſ. uelociterque ſtuduit amicoſ de hac re ſuiſ temptare ſermonibus. & pugnare quidem ipſe in felicitate conſtitutuſ contra illoſ qui obſtringerentur erumpniſ non iudicauit: ſed prohibere magiſ eoſ ne potioreſ efficerentur: deliberauitque legationem pro eiſ ad madianitaſ protinuſ deſtinare. At illi. dum eſſet quidam ab eufrate propheta preclaruſ illorum temporum. eiſque nimiſ amicuſ. miſerunt ad eum cum legatiſ balach. uiroſ de ſuiſ fide digniſſimoſ. rogantes ut ueniret ille propheta. quatinuſ pro perditione iſrahelitarum maledictioneſ efficeret. Qui uenienteſ legatoſ ſuſcepit: & largitatem eiſ hoſpitalitatiſ exhibuit. Cumque negaſſet: dei conſuluit uoluntatem que forent pro quibus madianite rogarent. Cumque deus impedimentum eorum uoluntati feciſſet: ad legatoſ redit. deſiderium quidem ſuum. & ſtudium eiſ oſtendenſ circa ea que ab eo requirerent: ſed deum reſiſtere ſue uoluntati dicenſ. qui eum ad tantam gloriam propter ueritatiſ eloquium perduxiſſet. exercitumque pro quo maledicendo eum uenire rogabant eſſe deo nimiſ amabilem: ſuadebatque ſimul ut propter hanc cauſam inimicitiaſ ſuaſ ab iſrahelitarum gente ſuſpenderet. Cumque dixiſſet hec: legatoſ dimiſit. Madianitis uero balach uehementer inſiſtentibus. & preceſ maximaſ offerentibus: miſerunt iterum ad balaam. Tunc ille ſtudenſ aliquid uiriſ illiſ preſtare: denuo conſuluit deum. Qui uolenſ eum rem experimento probare: iuſſit ut non eiſ in aliquo contradiceret: ſed cum eiſ iret. Qui arbitratuſ deum hec ei non pro deceptione iuſſiſſe: cum legatiſ mox ibat. Angelo autem ſancto ei occurrente per uiam in quodam anguſtiſſimo loco. qui erat accinctuſ gladio biſ acuto: aſinuſ in quo balaam ſedebat intelligenſ diuinum eiuſ ſpiritum. declinauit balaam ad unam maceriam: non ſentienſ plagaſ quaſ ei balam inferebat: dum percuſſuſ ad unam maceriam uexaretur. Cum uero inſiſteret angeluſ: aſina percuſſa. uoluntate dei uocem loquentiſ emiſit: balaam accuſanſ uelut iniuſtum. quia dum prioribus miniſteriiſ nichil de ea quod quereretur haberet: tunc ei plagaſ inferret. non intelligenſ quoniam uoluntate dei prohiberetur ab hiſ que feſtinaret implere. Cumque balaam humane aſina loquente perturbaretur: palam etiam angeluſ apparuit. eumque increpare de plagiſ aſine cepit. tanquam non eſſet hec culpa iumenti: ſed quod eiuſ iter contra dei uoluntatem fieri prohiberet. Metuenſ autem balaam ſtuduit remeare. ſed eum confortauit ut iret: precipienſ ut quicquid eius in mente poneret. hoc ille manifeſtaret. Et ille quidem cum hec deuſ iuſſiſſet: uenit ad balach. Rege uero decenter eum ualde ſuſcipiente: petebat ut ductuſ ad quendam montium. conſideraret quemadmodum hebreorum conſtitutuſ eſſet exercituſ. Balach autem ipſe per ſe deduxit prophetam cum regio miniſterio in montem. qui ſupra eorum caput uidebatur exiſtere: aberat enim ab exercitu ſtadiiſ ſexaginta. Videnſque eoſ ille: precepit ut ſeptem araſ rex conſtitueret. & totidem tauroſ & arieteſ adduci iuberet. Cumque hec rex celerrime miniſtraret: ille hec immolauit holocauſta. Quo facto: cepit e diuerſo benedicere dicenſ. Hic populuſ felix: cui dabit deuſ multorum poſſeſſionem bonorum. eritque eiuſ auxiliator in omnibus. & preſulem prudentia ſua ei concedet: ita ut nullum humanum genuſ ſit. quod non uirtutem eiuſ & ſtudia iudicet optima. & omni malitia ſegregata. Hec itaque & uoſ

habebitis. et melioribus filiis relinquetis. deo quippe uos solos homines intendente: et ubicumque fueritis in omni terra sub sole posita feliciores habente. Terram uero in qua uos ipse misit obtinebitis. seruituram semper filiis uestris: quorumque gloria complebitur omnis terra simul et mare. et sic habundabitis in orbe terrarum: ut omni terre habitatores ex uestro genere prebeatis. O admirandum te atque beatum exercitum. quantus ex uno patre creatus es: sed nunc quidem uos paucos adhuc chananeorum terra suscipiet. scituri orbem terrarum uestrum fore habitaculum in perpetuum. Nam multitudo uestra ita et in insulas dilatabitur et in omnes terras: sicut nec celi numerus astrorum. Et cum tanti fueritis nec ubertatem uobis negabit deus in pace bona omnia ministrando: et uictoriam atque potentiam in bello largietur: et filios inimicorum qui contra uos aliqua presumptione contenderint subiugabit. Non enim ultra reuertetur aduersarius uester ad uos uictor: qui filios suos letari faciat aut uxores. Tanta uobis fortitudo dei prouidentia prestabitur: cui grandia minuere uirtus est. et latius augere que parua sunt. Talia siquidem ille sua sacratione proferebat: cum non esset in semetipso. sed dei potius spiritu uinceretur. Balach autem contristato. et proclamante eo quod pacta transcenderet. quibus fuisset a suis amicis muneribus inuitatus: et cum uenisset pro maledictione hostium. claros eos et cunctorum hominum beatiores ostenderet: ait ad eum balaam. O balach. de cunctis rebus cogitare putas in nobis esse de talibus quecumque dicere. seu tacere: quando nos spiritus dei perceperit uoces et uerba que ipse uult nichil scientibus nobis immittit: Ego uero recordor quoniam tu et madianite supplicantes me huc desiderabiliter adduxistis: et propterea ueni: fuitque mihi uotiuum in nullo tuum desiderium uiolare: sed melior deus est hominum quam que ego tibi prestare credebam. Nimis enim insani sunt qui prescientiam humanarum rerum apud semetipsos ita suscipiunt: quatinus non ea que diuinitas dictat edicant: que magis uiolentiam faciant illius uoluntati. Ego siquidem hunc exercitum neque laudare proposui: nec in quibus bonis genus deus eorum habiturus sit aperire: sed deus propitius eis existens. et festinans eis felicem uitam gloriamque prebere perpetuam: hec mihi uerba promissionum talium ministrauit. Nunc autem quoniam uotum est mihi tibi prestare. et madianitibus quorum preces me repellere nimis indecens est: ueni rursus aras alias erigamus. et sacrificia proxima prioribus celebremus. si forte flectere potero dominum. ut me permittat hos omnes maledictionibus obligare. Cumque balach fieri permisisset. et secundo sacrificanti nequaquam diuinitas ut israhelitas malediceret annuisset: cadens in faciem ipse dicebat passiones regibus affuturas: et quecumque habere contingeret. Que etiam facta sunt: dum hec temporibus priscis per terram siue per mare. usque ad memoriam meam in omnibus euenissent. Et cum hec omnia talem terminum acceperint qualem ipse predixit: quilibet conicere potest. quoniam et in futuro sic erit quemadmodum ille prefatus est. Balach autem indignatus. eo quod maledicti non erant israhelite: remisit balaam nullo honore remuneratum. Ille uero iam discedens et circa transitum eufrate ueniens. et balach principibusque madianitarum uale dicens: ait. O balach et madianite presentes oportet me et preter uoluntatem dei prestare uobis. Hebreorum quidem genus nulla pestis penitus apprehendet: nec bella nec aliqua necessitas: nec sterilitas fructuum terrenorum: nec alia quelibet uesania eos corrumpet. Est enim cura deo liberare eos ab omni malo: nullamque permittere super eos uenire huiusmodi passionem. quatinus omnes debeant deperire. Euenient autem eis pauca et ad modicum tempus. ex quibus humiliari uidebuntur: sed deinde intelligent quia pro amore eis fuerit illata uexatio. Vos autem quasdam uictorias ad breue tempus aduersus eos lucrari desideratis: quod impetrabitis: si hec que moneo feceritis. Filiarum uestrarum speciosas precipue uirgines quibus subdi et deludi castitas possit inspicientium propter pulcritudinis honestatem. circa exercitum eorum proxime destinate: et supplicantibus eorum iuuenibus ut earum amplexibus misceantur: precipite quatinus dum eos concupiscentia uiderint obligatos deserant. rogantibusque manere eas. non prius annuant quam leges patrias relinquere iubeant: simul et honorem dei qui eas posuit eis: et madianitarum atque moabitarum colere ritum cogant. Sic enim illis indignabitur deus. Cumque hec ille dixisset: abscessit. Madianite uero dum misissent filias suas sicut ille monuerat. hebreorum iuuenes decepti sunt pulcritudine puellarum: et ad earum colloquia uenientes. rogabant quatinus illarum pulcritudine fruerentur: ne consuetudinis proximitate resilirent. At ille libenter hec uerba suscipientes: consenserunt eis obligantes eos amore suo. Quibus dum concupiscentia creuisset: eos ille ceperunt deserere. Dumque illos angustia de mulierum discessione crudeliter inuasisset: uberrimis fletibus exorabant. ne eos ille desererent. et futuras uxores et dominas omnium substantiarum suarum manere poscebant. Hec autem cum iusiurandi

religione firmabant. denique mediatorem in promissione faciebant. flentes et undique semetipsos misericordie dignos mulieribus ostendentes. Ille vero dum eos servitute iam captos esse cognoscerent. et omni vinculo fidei consuetudinis obligatos: eis talia ceperunt edicere. Nobis quidem o fortissimi iuvenes domus patrie sunt. et bonorum magna possessio. parentumque et domesticorum favor atque dilectio. nichil que horum egentes venimus ad vestrum alloquium. nec questum speciosi corporis requirentes vestram nobilitatem audivimus. sed viros bonos et iustos existimantes. honorate vos exenniis quibus indigetis advenimus. Hec quoniam dicitis circa nos habere dilectionem. et nostro contristari discessu: neque nos vestras preces abicimus. sed tantum in fidem volumus favoris vestri percipere. per quam nos credere dignissimum iudicamus. ut secundum vestram conventionem uxores esse possimus. Formidamus et enim ne dum fueritis satietate consuetudinis adimpleti: deinceps contumeliis affectas ad parentes nos proprios remittatis. Rogantibus autem illis. et ut vellent fidem daturos se pollicentibus: et ob amorem in nullo contradicentibus: dixerunt ille. Quoniam hec vobis quidem placent: moribus autem et vita vestimini omnibus alienati. ut etiam cibos proprios habeatis. et pocula cum nullo communia. necesse est volentibus vobis habitare nobiscum: etiam deos colere nostros. Hec erit indicium aliud vestri favoris: non eosdem deos quos nos adoretis. nullusque culpabit vos. si tamen ad quam venistis eius colatis et numina. utique dum vestri dii communes sint omnibus. vester vero in nullo sit talis. Dicebantque eis ut absque essent legibus propriis conversari. Illi autem earum amore devincti: optime illas dicere iudicantes. et semetipsos tradentes voluntatibus earum. patria iura transgressi sunt. deosque plurimos iam putantes et immolare eis lege patrie proponentes. cibis etiam extraneis congaudebant. et omnis ad libidinem mulierum contra leges patris insurgebant: ita ut iam per omnem exercitum iuvenes agerent contra legem. et seditio ingrassata super eos pore multo peior incideret. cum omnino iam sollempnitates proprie deperirent: nam dum semel iuvenes mores attigissent extraneos: eos uberius appetebant. Sed et si qui priorum virorum propter virtutes patrum nobiles erant: cum eis vitio subiacebant. Denique zamarias princeps tribus symeon. dum haberet chotamin madianitidem mulierem cheri cuiusdam filiam. viri inter illos valde potentis: uxore iubente ante sollempnitates mosaicas. quod

illam magis delectaret effecit: non immolando lege patria. et alienigene nuptias eligendo. Et dum hec ita gererentur: moses metuens ne quid peius accideret. congregans populum in ecclesia nullum equidem nominatim culpavit: nolens quosquam in desperatione deicere qui dum laterent poterant penitere. Dicebat autem quoniam non agerent digna. se aut suis patribus oportuna: dum libidinem deo preponerent. et ei placentia violarent. oportere tamen ut dum adhuc eis bene esset reverterentur ad fortitudinem: arbitrantes non ad iniuriam inferendam leges esse positas. sed ad concupiscentiam repellendam. Super hec autem adiciebat non esse rationabile ut qui casti fuissent in heremo. nunc constituti inter bona tanta peccarent: et rerum quas adepti fuerant per indigentiam. tempore ubertatis sue amitterent. Et ille quidem hec dicens: conabatur emendare iuvenculos. et ad penitentiam eorum que gesserant revocare. Post quem surgens zamarias: ait. Tu quidem o moses utere legibus quas ipse posuisti: ex ipsa consuetudine firmitatem eis attribuens. Et quoniam castigasti frequenter hebreos qui non bene seducuntur: me nihil quoque tyrannice imperans non habebis obnoxium. Non enim aliud quicquam hactenus sub figmento legum et dei. quam iugum servitutis nobis inferre machinaris: et tibimet defendere principatum. auferendo nobis desiderium et proprium vivendi arbitrium: quod est liberorum et dominum non habentium. Crudelior itaque circa hebreos tu solus eris quam egyptiorum rex: castigare nos volens. et secundum leges tibi placitas. singulorum voluntates astringere. Sed multo iustius est. ut tu potius puniaris: quando ea que omnibus indubitanter bene se habere videntur: solus existimare contendis. et contra omnium placita tuam valere sententiam. Mulierem itaque peregrinam sicut ais: duxisse me fateor. A me enim audies meos actus. sicut alii vero non enim latere proposui. nec preter me alter delator erit. et sacrificavi diis quibus sacrificandum non iudicatis: iustum existimans per multos me debere adquirere veritatem. et non velut sub tyranno vivere: et omnem spem semper ex unius conversatione pendere. Dum hec autem zamarias de his que ipse et alii male gesserant edixisset: populo equidem quiescebat formidine futurorum: legis latorem intendens: nolentem illius superbiam ex adverso litigio provocare. Metuebat enim. ne multi propter luxuriam verborum eius imitatores facti: multitudinem perturbarent. Et in his

quidem dimiſere conuentum: ſed cauſa mali potius augebatur.
Cumque zamarias ex tali cauſa mortuus non fuiſſet: fine
es uir & in aliis quidem rebus melior exiſtens multorum iuue
num. & dignitate patris tranſcendens coetaneos uniuer
ſos. eleazari ſacerdotis filius. & fratris moſeos nepos. dolens
in his que geſſerat zamarias. & antequam permanentiam for
tior efficeretur iniuria. opere uolens ultionem inferre. &
iniquitatem ne creſceret amplius cohibere. dum adhuc qui
hec arripuerant minime punirentur: animi ſimul &
corporis ſic audacia confortatus eſt: ut non prius decertare
quieſceret. quam uictoriam in eo facto perageret. Tunc ad
tabernaculum zamarie ueniens: ipſumque euaginato gladio
& chorami ſimul extinxit. Iuuenes autem omnes quibus
erat uirtutis amor & finees imitatores eſſe uidebantur:
perimebant eos qui in culpa zamarie ſimiles exiſtebant.
Multi ſiquidem iniqua gerentium horum uirtute perempti
ſunt: omneſque peſtilentia perierunt. deo illis poſt hec immit
tente langorem. Tamen quicumque eorum conati fuerant. & cum
prohibere debuerunt magis ad iniuriam dei eos exacuerant:
pariter ſunt extincti. Perempti ſunt itaque ex eorum cetibus:
non minus quatuordecim milia uirorum. Hac itaque cauſa
exagitatus moyſes ad interitum mazianitarum miſit ex
ercitum: de quorum prelio poſt paululum edicemus: nar
rantes primitus que reliquimus. Iuſtum namque eſt. legis
latoris uoluntatem nequaquam in hoc ſine laude tranſire. Ba
laam enim qui petitus fuerat amazianitis ut malediceret
hebreis & hoc quidem complere diuina prouidentia non
preualuit: ſed conſilium dedit quo hoſtes utentes hebreorum
populum pene conſumerent. moyſes magnifice nimis hono
rauit. ut eius diuinationis uerba mendacium arguere teſtis
extaret. Illi namque teſtimonium reddidit: & eorum me
moria dignum fecit. Et hec quidem ſicut uoluerint quique
conſiderent. Moſes itaque pro quibus predixi rebus aduerſum mazi
anitarum miſit exercitum ex una quaque tribu duodecim
milia uiros eligens: quorum ducem ſtatuit fineem cuius
paulo ante fecimus memoriam qui leges cuſtodiuit
hebreas. & zamariam tranſgredientem eas ipſe percuſſit.
Mazianite uero uidentes exercitum contra ſe uenire:
& quantus nunquam aduerſus eos acceſſerat: congregantes
prouincie multitudinem expectabant hoſtes: & undique
muniti excipiebant eos. Venientibus autem eis congreſ
ſione facta: mazianitarum cecidit multitudo. que com
putari non poſſet: numerumque tranſcenderet. Sed & reges
eorum quinque pariter ſunt perempti: quorum nomina ſunt. och.
& ſur. & obh. & hur. Quintus uero rex de cuius cogno
mine ciuitas in terra arabum conſtituta. hactenus
ab omnibus de nomine regis edificantis arachen uocatur:
que apud grecos dicitur petra. Hoſtibus igitur effugatis.
hebrei eorum tenuere prouinciam. multamque ſumentes predam.
& poſſeſſores cum mulieribus perimentes: ſolas uirgines
reliquerunt. hoc enim moſes duci finee iuſſerat. Qui
reuerſus incolumem reduxit exercitum: & predam ualde
copioſam: id eſt boues quinquaginta duo milia & ſex
aginta ſeptem. aſinos autem ſexaginta milia: auri uero
& argenti uaſa innumere multitudinis quibus utebantur
pr[...] in domo. nam per longam felicitatem ornatu
erant ualde locupletes. Deducte ſunt autem
& uirgines: quaſi triginta & duo milia. Moſes itaque di
uiſa in duas partes preda: alterius quidem quinqua
geſimam partem eleazaro dedit & ſacerdotibus: leuitis
autem alterius quinquageſimam: reliquam uero populo
uniuerſo diſtribuit: uiuebantque de cetero ualde feliciter.
eratque eis per uirtutem omnium bonorum copia: nullaque
triſticia eorum uoluntates impediebat. [...]n hebrei te[...]
Moſes igitur cum eſſet ſenex ioſue [...]is referant. &
ſucceſſorem ſibi conſtituit: ad prophetias & ad
militie principatum. ſicubi neceſſarium foret iuben
te deo ut iterum teneret imperium. Ioſue autem omni
doctrina legum diuiniſque myſteriis moſe docente erat
inſtructus. Interea hec enim due tribus gad. & ruben. & ma
naſſe dimidia. quadrupeda multitudine & omnibus
aliis ualde diuites. habentes commune conſilium roga
bant moſen ut eis precipue amorream concederet:
que paſcuis optima uidebatur. Ille uero exiſtimans
eos timuiſſe chananeorum pugnam. & occaſionem honeſtam
quaſi pro paſcuarum diligentia requiſiſſe: malignos eos
appellabat. & turpem occaſionem timoris ad inueniſſe:
ipſoſque uelle ſine labore deliciari. dum adhuc omnes
in erumpna conſiſterent. & terram ideo ipſam pete
rent obtinere: ne de cetero cum eis laborarent. quibus terram
ſe deus traditurum promiſerat tranſiordanem. & aduer
ſas gentes interempturum. Illi uero conſpicientes
iratum ducem & contra ſe iuſtiſſime prouocatum: re
ſpondentes ſatiſfaciebant non pro timore periculorum. neque
propter laboris defectum hoc petere. ſed ut predam in
oportunis locis conſtituentes. expediti ad certamen

et ad bella venire possent. dicebantque se preparatos. ut dum possiderent civitates. ad custodiam filiorum et uxorum et facultatis sue. ubicumque cum exercitu properarent. Porro mosi dum iste sermo placuisset. vocans eleazarum sacerdotem et ihesum et ad ultimum universos: concessit eis amorream. ita ut auxilia conferrent cognatis suis. donec omnia complerentur. Accipientes itaque ista conditione amorream provinciam et civitates fortissimas possidentes: filios et coniuges. et alia quecumque poterant cursum euntibus impedimentum facere. in eis apte constituerunt. Edificavit autem et moses decem civitates que in numerum quadraginta octo forent: quarum tres distribuit. ut ad eas qui nolentes facerent homicidium confugerent: et tempus fuge constituit: habentibus [illegible] potestatem scilicet per tempus cognatis occidere homicidam. si eum extra terminos civitatis ad quam fugerat invenirent: quod nulli alio permissum est perpetrare. He siquidem civitates fugacibus distribute sunt. Bosor siquidem in arabie finibus: arinnam autem in terram gabanidorum: gaudalim vero [illegible] in baltalide regione. Cumque etiam [illegible] autem et [illegible] chananeorum terram obtinerent: tres cibos proprios h[illegible] alias civitates inter urbes levitarum moses [illegible] fabricandas ad habitaculum fugitivorum delegavit. Moses autem adeuntibus eum maioribus natu tribus manasse. et dicentibus virum insignem fuisse defunctum nomine otophatim: et filios quidem masculos non reliquisse sed filias. et consulentibus si earum foret hereditas. siquidem aliquos de tribu sua ducerent: si vero ex alia tribu alicui nuberentur: hereditatem in patria tribu relinquerent. Et tunc manere unicuique hereditatem: in propria tribu constituit. De [illegible] exhortationibus quibus moyses filios israel exhortatus est circa terminum vite sue.

Cum iam quadraginta annorum minus triginta dies implerentur: moses ecclesiam congregans ad iordanem ubi nunc civitas est abilas locusque palmarum: convenienti universo populo ita locutus est. Viri commilitones. et sicut deo placuit calamitatis longe participes: centum viginti annis senectute confectum oportet me ab hac vita discedere. In his vero que gerenda sunt transiordanem iam non ero vester adiutor: neque pugnabo vobiscum a deo prohibitus. Iustum tamen credidi. neque nunc meam deponere pro vestra felicitate curam: sed operam indicare vestre libertatis adeptionem: et memoriam meam in habundantia bonorum referre vestrorum. Hunc igitur explanans quemadmodum vos felices eritis. vestris filiis relicturi bonorum possessionem: ab hac vita discedo. dignusque sum ut fides mihi habeatur: et propter pristinas virtutes. et eo quod anime ad vite huius terminum venientes cum omni loquantur integritate. O filii israel: cunctis hominibus causa bone possessionis propicius deus est. Hic enim solus dignis hoc distribuere. et auferre in se delinquentibus potest: cui vos exhibentes quales ipse vos vult esse simul et ego voluntatem eius sciens apte vos moneo. Non enim eritis beatissimi et omnibus mutabiles aut felices: si ex illius mandatis aliquando cessaveritis. Possessio namque bonorum firma manebit quam nunc tenetis: et presentium rerum securitatem celerrimam habebitis: si solummodo que vos deus sequi vult his obediatis: et neque legum alienarum ordinem preponatis: neque pietatem quam nunc circa deum geritis spernentes. ad modum alium convertamini. Hec autem agentes: fortissimi cunctorum eritis bella ferre: et inimicorum nulli succumbere. Deo enim auxiliatore presente. cunctos vos post ponere rationis est. Premia siquidem magne virtutis vobis sunt posita: que omni vita possideatis. Virtus et enim primitus bonarum causarum est principium: deinceps etiam aliarum rerum prestat augmentum: ita ut dum inter vos ea usi fueritis. magnam vobis conferat vitam: et inter alienigenas gloriosos efficiat: et apud posteros eminentes ostendat. Hec itaque poteritis adipisci: si legibus quas dictante mihi deo constitui obediatis: et earum sapientiam meditemini. Ego autem discedo gaudens in vestris bonis: commendans vos castitati legis et bone conversationis ornatui auctoribusque ducum: qui prudentiam vestre utilitatis exhibebunt. Deus autem qui hactenus vester presul extitit. per cuius voluntatem et ego vobis utilis fui: non usque ad presens stare faciet providentiam suam: sed quanto tempore ipsi volueritis eum habere patrocinantem in virtutis studiis permanentes. tanto presidium eius habebitis. Consilia namque vobis prebebunt optima. que sequentes felices eritis. pontifex eleazarus et ihesus: nec non et seniores et principes tribuum. quos audire vos convenit. scientes quoniam omnis qui bene sub principe consistunt. et principatum tenere. et liberati preesse possunt: nec indignemini in his: que vos agere duces vestri poposcerint. non et enim ut bene facientibus iniuriam facientes (vel faciatis) in hoc fiduciam ponetis. quod de cetero declinantes meliores causas habebitis: nec huiusmodi vestra aliquando

sumatis. quali circa me uti sepius presumpsistis. Hostis enim quia frequenter potiora a uobis quam ab hostibus mortis pericula sustinui: et hec non improperia ferens uobis edico. Non enim in exitu uite dolentes contra me relinquere uolens. hec ad memoriam reuoco. quando nec tempore quo hec patiebar iratus agnoscor. sed ut de futuro a talibus temperetis. et in nullo uestris presulibus iniuriam propter diuitias faciatis: que uobis iordanem transeuntibus et chananeam optinentibus affluenter aduenient. Nam si per eas contemptores fueritis effecti. et uirtutem deuotionemque perdideritis quam circa deum geritis: eum primitus habebitis inimicum et terram quam armis optinuistis. iterum cum magnis obprobriis amittetis: totoque dispersi per orbem uestro seruitio omnem terram et mare complebitis: eritque uobis dum horum omnium experti fueritis inutilis iam penitentia et memoria legum non seruatarum. Unde si uultis hec apud uos permanere: dum hostibus preualueritis nullum relinquatis exceptis. sed omnes perire decernite: ne iuuentibus eis ad illorum studia declinantes. a conuersatione patria recedatis. Sed et aras et lucos et templa quecumque habuerint destruenda commoneo: et genus et memoriam eorum igne consumi. Sic et enim uobis bonorum uestrorum erit firma securitas. Ne uero per ignorantiam melioris rei. natura uestra ad peiora declinet: et leges uobis dictante mihi deo composui: et ordinem bone conuersationis instruxi. cui seruantes ornatum. felicissimi eritis omnium rerum. Hec dicens dedit eis in libro leges et conuersationis modum ibi conscriptum. Illi uero flebant et multum querebantur ducem: memoriam periculorum eius habentes. et quanta pro eorum salute gessisset. Desperantes etiam de futuris. quasi nullus eis princeps similis foret: minusque etiam deum sui prouidere credentes. eo quod moses eum pro eis exorasset. Tunc et ipsi qui in deserto ei cum ira locuti fuerant. penitentiam agentes ingemiscebant: ita ut omnis populus in lacrimis prorumperet. et plus quam sermone dici potest gemitum cum dolore proferret. Moses autem consolabatur eos: et licet multis lacrimis dignus esse uideretur: tamen amouebat eos a fletu: utque magna conuersatione uterentur poscebat. Tunc ergo conuentus ita dimissus est. Volo autem conuersationem dicere primitus moseos. eique dignitatis uirtutes exponere: ut per hec legentes agnoscant qualia initia nostri habuere maiores: et sic ad aliarum rerum uenire narrationem. Scripta sunt autem hec omnia sicut ille reliquit nichil nobis adicientibus ad ornatum: quod a mose relictum non est. Hoc tantum nobis placuit in nouitatis inducere: ut secundum genus a nobis singula disponantur. Dispersa namque ab illo in scripturis relicta sunt: et quemadmodum deum in singulis quibusque consuluit. Propterea namque necessarium iudicaui hec predicere: ne qua nobis a contribulibus hanc scripturam legentibus questio generetur. Hic autem ordo est legum in nostra conuersatione competentium. Quas autem nobis communiter ad alterutros dereliquit: has cum de moribus et causis explanare referre distuli: quod adiuuante deo post nobis insinuare proposui est. Ait enim. Dum chananeorum terram possederitis. et ad usum bonorum uacaueritis. et ciuitates iam edificare ceperitis. ea facientes que deo placita sunt. firmissimum pignus felicitatis habebitis. Sit uobis una ciuitas sacra in terra chananeorum in loco optimo et uirtute preclaro. quamcumque sibi deus per prophetam elegerit: et templum unum in ea sit. et altare unum ex lapidibus non manu dolatis. sed passim iacentibus qui de albati erunt: et ad decorem ualde purissimi. Accessus autem ad eum sit: non per gradus. In alia uero ciuitate: nec altare nec templum sit. Deus enim unus: et genus hebreorum est unum. Qui uero blasphemauerit deum. lapidatus suspendatur per diem: et sine honore turpiterque sepeliatur. Conueniant autem in ciuitatem in qua templum construunt tercio in anno. a finibus terre quam hebrei tenuerint: quatinus deo et pro his que possident gratias referant. et de futuris preces effundant: et conuenientes ad inuicem: et epulantes amici sint. Bonum est enim ut semet ipsos alterutrum contribuli non ignorent: sed sua studia sibi communicent. Hoc autem eis ex hac societate proueniet: ut et aspectu et loquela memoriam sui semper optineant. Si enim alterutris inpermixti sint: extranei sibimet putabuntur. Sit autem et decima exceptio frugum uobis. preter eam quam distribuit deus sacerdotibus et leuitis dari: que uendatur quidem per prouincias. et ad epulas ministretur: et hostias que in sacra urbe sunt celebrande. Iustum est enim ex his que de terra nascuntur: quam deus uos possidere concesserit: ut ad honorem eius qui hec tribuit perfruantur. Ex mercede mulieris fornicarie: non sunt sacrificia celebranda. Nunquam enim ex his que de contumelia procedunt: diuinitas delectatur. Nichil enim confusione corporum peius est. Similiter autem si quis pro coitu canis. aut uenatici aut custodis gregum mercedem acceperit: nunquam ex inde deo sacrificandum est. Nullus blasphemet eos: quos alie ciuitates esse putant. Sacra peregrina non esse furanda: neque has de nominatum alicui deo sumendum. Nullus uestrum texta ex lana et lino tunica uestiatur. hec enim solum

sacerdotibus est concessa. Conueniente uero multitudine sacra in urbe ad immolandum. post septem annos instante festiuitate que uocatur scenophegia. id est tabernaculorum defixio: summus sacerdos stans in excelso tribunali unde possit audiri: legat omnibus leges: et neque uxor neque filii audire prohibeantur: sed neque serui. Bonum est enim ut animabus nostris insculpte leges etiam memoria conseruentur: que numquam deleri possit. Sic enim neque peccabunt: non ualentes dicere quod decreta legum ignorare uideantur. Leges enim multam habebunt contra peccantes audaciam: utique predicentes que sint passuri delinquentes. et animabus eorum inscribentes que precipiunt per auditum: quatinus omnino in interioribus eorum consistat uoluntas legum. in qua cum deficiunt: actores ipsi sue lesionis existant. Discant etiam pueri primo leges que est doctrina optima: et causa felicitatis eximia. Secundo autem per singulos dies mane et uespere testificanda sunt dona dei: que liberatis de terra egyptiaca concessit. Iusta est enim naturaliter actio gratiarum: que refertur et pro recompensatione rerum iam factarum. et pro inuitatione futurorum. Inscribenda uero et in ianuis ea in quibus eis deus benefecerit: et brachiis singula queque declaranda. que uirtutem dei ualeant designare. et fauorem eius circa eos ostendere: quatinus undique circa eos illuceat dei fauor. Principes autem sint in una quaque ciuitate uiri septem: qui et uirtute et iusticie studio sint exempti. Unicuique uero principatui. duo uiri ministri prebeantur: ex tribu leuitarum. In omni autem honore qui in urbibus iudicare constituti fuerint habeantur: ita ut illis presentibus neque blasphemare neque aspere agere liceat aliquibus. sicut utique respicientibus pudorem dignorum hominum. tamquam sibi dominum in illis contempnere uideantur. Iudices autem pueri pronuntiandi habeant potestatem quod cuique uidetur eis: nisi forte pecunias eos quilibet accepisse pro diuersitate iudicii demonstret: aut aliam causam proferat per quam eos non bene iudicasse conuincat. Non enim lucrum attendentes aut dignitatem conuenit iudicare: sed iusticiam rebus omnibus preponentes. Nam hoc non agens. dominum quilibet contempnere putatur: eumque infirmiorem credere. quam illos quibus contra iusticiam timore potestatis sententia propria prestare contendit. Dei enim uirtus iusticia est. Quisquis enim prestat eis qui aut non iuste querunt aliquid. aut indignitate sunt constituti: illos potius deo potiores facit. Si uero iudices non intelligunt de rebus sibi creditis iudicare: quando multa talia solent hominibus prouenire. integram causam in urbe sacra remittant. Et conuenientes pontifex et propheta et seniores: que eis uidentur iusta pronuntient. Uni testi non credatur

Iustissimus seruus non fiat testis iniquus

sed tribus aut ad ultimum duobus: quorum testimonium uerum faciat uita prior. Mulierum testimonium nequaquam recipiendum: propter leuitatem et procacitatem generis eorum. Sed neque serui testimonium prohibeant: propter ignobilitatem animi. quos aut propter lucrum aut propter timorem uerisimile potest credi: uere non posse testari. Si quis autem false testatus est conuictus ea patiatur: que passurus esset contra quem testimonium dixit. Si homicidio facto in aliqua urbe non inueniatur is qui fecit. neque in suspitione sit aliquis. quasi per odium perpetrarit: queratur idem homicida cum multo studio: atque de eo nuntiando proponantur edicta. Cum uero nullus eum nuntiauerit. principia ciuitatum uicinarum regionum illius in qua cedes facta est. et seniores conuenientes. metiantur a loco ubi iacet mortuus regionem: et pars que fuerit uicinior ciuitati: ipsi eius ementes uitulam et deferentes ad uallem: et in locum inutilem aratro et plantationibus incidant ceruicem bouis: et sumentes aquam lauent manus suas super caput bouis sacerdotes et leuite simul et seniores ciuitatis illius: et exclament ab homicidio mundas se manus habere: et neque gessisse neque factori communicare: et inuocent dominum sibi propicium fore: et numquam tam malam passionem in illa terra contingere. Optima inquit est huiusmodi dispositio: et conuersatio talis. Nec uobis alterius rei publice sit affectus: sed hanc diligite dominas leges habentes: et secundum eas omnia facientes. Satis est enim ut deus sit uester princeps.

Subiectum a ceteris conseruet plebs israelis.

Si autem fuerit uobis regis amor: sit equidem iste contribulus. sitque ei iusticie prudentia semper et uirtutis alterius magnitudo. Sciat autem his legibus atque deo plurimam inesse sapientiam: nichilque gerat preter pontificis seniorumque sententiam: nec multas nuptias usurpet. neque habundantiam sectetur pecuniarum nec ornatus equorum: quibus rebus sibi collatis: ultra leges superbus erit. Prohibeatur autem etiam si quis horum studium habuerit: fieri ultra modum utilitatis uestre potentior. Terminos terre mouere non licet. nec proprie nec aliene. per quos uobis seruabitur pax. sed habeantur firmi in eternum positi sicut diuina sententia tamquam preliis et seditionibus mundus: dum accedere ultra terminos auari

uoluerint. Nam neque procul eſt ut tranſcendat legeſ: qui terminoſ uoluerit permutare. Qui uineta plantauerit ſi ante quartum annum folia fructuum attulerint: neque deo ex hoc primitiaſ offerat: nec ipſe comedat. Non enim ſecundum tempuſ hoc illatum eſt: dum natura preter tempuſ uim feciſſe uideatur: unde hoc neque deo neque proprio domino competit ad utendum. Quarto uero anno uindemiet omne quod naſcitur: tunc enim maturum eſt. et colligenſ ad ſacram deportetur urbem: et cum decimiſ aliarum frugum expendat cum amiciſ propriuſ epulando: et cum pupilliſ et uiduiſ. Quinto autem anno ſit dominuſ: ut ei que nata fuerint fructificent. Qui terram uineiſ plantat: non ſeminet eam. Satiſ enim eſt hanc enutrire hoc germen: et laboribuſ aratri eſſe priuatam. Bobuſ terra aranda eſt: et nulla cum eiſ altera animalia ſunt iungenda. ſed proprium hoc genuſ ſit ad arandum. Semina uero ſint munda et inpermixta. et non duobuſ aut tribuſ generibuſ ſeminentur. Non enim communione diſſimilium natura letatur. Neque iumenta permiſceantur: queque cognata non ſunt. Metuebat enim tunc legiſlator ne per hoc iniuria tranſiret ad homineſ: initium a minoribuſ et turpibuſ primo ſumenſ. Nichil enim huiuſmodi debet eſſe licitum: ex quo per ſimilitudinem conuerſio quedam in communibuſ rebuſ habere poſſit acceſſum. Quapropter de uilibuſ rebuſ legeſ negligentiam non habuerunt. ſcienteſ omnibuſ prouidere: ne in aliquo uiderentur eſſe culpabileſ. Metenteſ inquit et manipuloſ colligenteſ. non omnem decet meſſem excutere: ſed relinquere aliquoſ manipuloſ. qui ſint egentibuſ alimentum. Similiter autem et de uinea ramuſculoſ pauperibuſ relinquendoſ: et oliuarum quendam fructum reſeruandum colligentibuſ. et eſcam propriam non habentibuſ. Non enim tanta habundantia ex nimia colligendi diligentia domino utiliſ erit: quanta gratia ex eorum ſacietate proueniet. Tunc diuinitaſ terram ad illationem fructuum promptiorem efficiet. eorum qui non ſue tantum modo utilitati proſpiciunt: ſed etiam per aliorum cibo cogitare noſcuntur. Sed neque boum ora dum ſpicaſ terunt in area ſunt liganda. Non enim iuſtum eſt ut qui ſimul laborauerunt in fructu et circa natiuitatem eius fatigati ſunt: participare prohibeantur. Neque poma matura contingere iter agenteſ arcendi ſunt: ſed tanquam de propriiſ eoſ debent permittere ſaciari: ſiue prouinciales. ſiue ſint peregrini: et cum gaudio prebendum eiſ ad comedendum. Portare uero nichil eiſ liceat. Neque uindemianteſ ex hiſ que ad torcular portantur guſtare prohibeant ſibimet occurrenteſ. Iniuſtum eſt enim bona que dei uoluntate ad uidendum data ſunt inuidere deſiderantibuſ ea comedere: dum pomum ſit in maturitate ſicut deo placuit: et mox abire feſtinet. Et licet pre uerecundiam aliqui contingere non preſumant: rogantes eoſ cum ſint quidem iſrahelite tanquam ſocii. et propter cognationem pariter domini. et ex loco alio uenienteſ: et ut munera ſuſcipiant pariter deprecandi ſunt: que deuſ eoſ uidere conceſſit. Dampna ſiquidem iudicanda non ſunt. quecumque per benignitatem tranſeuntibuſ conferuntur: quando deuſ ubertatem bonorum preſtat hominibuſ non ut utantur ſoli: ſed ut etiam aliiſ largiantur. Volenſ hoc modo deuſ fauorem ſuum circa iſrahiticum populum. et felicitatiſ eorum adminiſtrationem aliiſ apparere: eoſ ſuam habundantiam cum aliiſ participare precepit. Qui uero preter hec fecerit: quadraginta minuſ unam plagam ſabena publica accipere uoluit: et liberum. penam hanc turpiſſimam ſuſtinere: quia dum lucro ſeruiuit. fecit iniuriam dignitati. Bene inquit uobis erit experti erumpnarum egyptiarum atque deſerti. ſi habeatiſ curam eorum qui nunc in ſimilibuſ conſtituti ſunt: et adepti diuitiaſ ex miſericordia et prouidentia dei eaſdem ſimiliter egentibuſ diuidatiſ. Super decimaſ autem duaſ quaſ anniſ ſinguliſ predixi celebrandaſ. alteram quidem leuitiſ. alteram uero ad epulationeſ. terciam quoque per annum tercium expedit fieri: ad diſtributionem inopum mulierumque uiduarum et infantium pupillorum. Germina uero eorum quecumque priuſ naſci contingit ad templum preferant: et preterita hec preferente quam eiſ preſtitit poſſidere dominum benedicenteſ: ſacrificia que legeſ offerre iubent celebranteſ. horum primitiaſ ſacerdotibuſ templi diſtribuant. Cum uero hec quilibet impleuerit: et omneſ decimaſ una cum primitiiſ quaſ leuitiſ ad epulandum dari moſ eſt obtulerit: deſcenſuruſ domum ſtanſ e diuerſo templi. gratiaſ quidem agat deo: quod eoſ ab egyptiorum iniuria liberauit. terramque eiſ magna frui multaque conceſſit. teſtimoniumque perhibeat quod et decimaſ ſecundum legeſ moyſeaſ obtulit: exoretque deum ſibi propicium et placidum ſemper eſſe et communiter cum hebreiſ omnibuſ permanere. atque ſeruet bona que dedit eiſ. et addat quecumque donare poteſt. Vxoreſ autem ducant nubili iam tempore conſtituti. uirgineſ liberaſ: boniſ parentibuſ procreataſ. Qui uero uirginem ducturuſ non eſt. ei non iungatur quam diſcedere ſuaſit ab alio: Ne contriſtet priorem maritum eiuſ. Ancillaſ liberi

non ducant uxores: nec si per amorem ad hoc aliqui compellantur. Concupiscentiam namque decorum est retinere: et congruum libere dignitati. Sed neque fornicarie sequende sunt nuptie: pro quibus corporis iniuriis nuptiales hostias non suscipit diuinitas summa. Sic itaque prudentia filiorum erit libera. et ad uirtutem rectitudinis preparata: si non fuerint de turpibus nuptiis. neque de concupiscentia non legitime conuenientium procreati. Siquis uelut uirginem desponderit. deinde non eam talem inueniat. causam dicturus ipse quidem accuset. utens ad probationem documentis suis: respondeat autem puelle pater aut frater. aut quicumque post eos genere uicinior esse monstratur. Et dum iudicatum fuerit puellam non esse culpabilem. cum accusatore permaneat. nullam habente uiro ulterius potestatem dimittendi eam. nisi magne cause processerint: et contra quas nec respondere possit. Is uero qui audacter aut petulanter puelle causam uicii et derogationis intulerit. multa condempnetur quadraginta minus una plagarum: et quinquaginta siclos patri dare cogatur. Si uero conuicerit puellam fuisse corruptam. siquidem popularis sit eo quod caste uirginitatem usque ad legitimas nuptias non seruauerit: lapidetur. Si uero de sacerdote sit nata: uiua penitus concremetur. Siquis duas uxores habuerit et altera quidem in honore magno et fauore fuerit. aut propter amorem aut pulchritudinem aut ob aliam causam. alia uero in minore apud eum parte consistat: si ex dilecta filius cum sit iunior illo qui ex alia procreatus est. petat propter patris fauorem quem circa matrem habet priuilegia senioris. quatinus duplicem partem accipiat paterne substantie. sicut in legibus definitum est: non ei concedatur. Iniustum est namque. ut qui in natiuitate senior est. eo quod minus mater eius a patre diligatur: debita parte fraudetur. Qui puellam alio corruperit desponsatam. siquidem suadens ei et ad corruptionem sibi consentientem habuerit: cum ea moriatur. Maligni sunt utrique. ille quidem eo quod turpitudinem uoluntariam puellam sustinere suaserit: et nuptiis liberis hec mala preferre coegerit. illa uero quod semetipsam propter libidinem prauam aut propter lucrum ad contumeliam persuasa prebuerit. Si uero alicubi eam inueniens solam nullo adiutore presente compresserit: solus ipse moriatur. Qui uirginem corrupit nondum alicui desponsatam: ipse eam ducat uxorem. Si uero puelle non placeat ut habeat eam: patri quinquaginta siclos pretium iniurie soluat. Ab uxore copulata sibi uolens quisque disiungi: propter quascumque causas que multis modis hominibus peruenire noscuntur. scripto quod numquam cum ea conueniat eum permittat. Sic enim habebit potestatem alio copulari: nam prius illa alteri iungi non

potest. Si autem et illo moriente uoluerit eam prior uir recipere non ei liceat. Que sine filiis fuerit a marito derelicta. frater illius eam accipiat: et natum filium mortui eius nomine uocans: hereditatis nutriat successorem. Hoc enim et publicis utilitatibus proderit domibus minime destitutis: et cognatis possunt substantie conseruari. et mulieribus releuatio calamitatis afferri: quando priorum maritorum proximis coniunguntur. Si uero noluerit eam ducere frater. ueniens mulier apud seniores testimonium huius rei perhibeat quod uolentem eam domi manere. et filium ex ea habere non suscipit. iniuriam faciens fratris defuncti memorie. Requirentibus uero senioribus pro qua causa nuptiis eius abstineat. siue maximam causam siue paruam dixerit ad hoc ueniendum est. ut soluens uxor fratris caligulas illius uiri. et expuens in faciem eius dicat. hoc dignum esse ab ea pati: iniuriam defuncti memorie facientem. Et ille quidem a senioribus abscedat: hoc obprobrium habens omni tempore uite sue. Illa uero si uoluerit: alio cuilibet se petentium nubat. Siquis autem captiuam ceperit uirginem siue iam nuptam uolens ei copulari. non prius liceat cubile eius communionemque eius contingere: antequam illa radens caput suum. et lugubre scema percipiens parentes defleat. et amicos quos in bello perdiderat quatinus de eorum tristicia saciata. sic deinceps ad epulas conuitatur et ad nuptias. Bonum est enim et iustum: accepturus de qua filium habiturus est. ut eius satisfaciat uoluntati: et non tantum in libidinem sequens prauam. quod uxori future carum possit esse contempnat. Triginta uero in luctum diebus expletis. sufficiunt enim isti dies sapientibus ad lacrimas amatorum: tunc procedat ad nuptias. Si uero cupiditate plenus habere eam contempnat uxorem: ad seruicium eam deducere non habeat potestatem: sed ubicumque uoluerit mulier ire discedat. hanc libertatem habens. Quicumque uero iuuenum contempnunt parentes suos. et eis honorem non prebent aut propter uerecundiam. aut propter insipientiam. iniuriam facientes eis: primo quidem sermonibus eos moneant ipsi parentes. Sufficiunt enim ad hec iudices huiusmodi: dicentes non se propter delectationem fuisse coitu naturali permixtos. neque pro augmento pecuniarum. dum essent facultates parenti utrique communes: sed ut ipsi filios haberent qui eos in senectute gubernarent: et quibus egerent per eos haberent: quod dum grate fit deo perpetue carum est. Adiciant etiam hec uerba dicentes. Fouentes studio magno te nutriuimus: nulleque rei pepercimus que ad salutem tuam tenderet. et utilitatem tibi optime eruditionis afferret. Hec autem quamquam decet ueniam tribui iuuenum delictis. monemus te respue in quocumque peritia ex honoratione minoris inuentus es: et admodum temperantia conuertere sciens etiam deum ea

que contra parentes presumuntur nimis ingrate ferre. quoniam et ipse totius humani generis pater est: et una cum illis exhonorari uidetur qui eandem appellationem habere noscuntur. Indignum est enim a filiis hec sustinere: cum et lex talium sit ultrix ineuitabilis. cuius te filii experimentum sumere non optamus. Et si nihil uerbis iuuenum temperetur audacia: ab opprobriis liberatur que ex ignorantia peruenerunt. Sic et enim et legislator bonus inuenietur: et patres felices erunt: uidentes nec filium puniri nec filiam. Cui uero parentis sermones atque doctrina propter intemperantiam suam pro nichilo esse uidebuntur: inimicas et sine pacis federe faciet sibi leges cum frequentibus contra parentes presumptionibus agitur [l. incitatur]. Is enim inquit eiectus et extra urbem insequente multitudine ligno suspensus. et permanens tota die ad uisionem cunctorum nocte sepeliatur: sic etiam alii qui quocumque modo perimi legibus decernuntur. Sepeliantur autem et hostes. et nullus mortuus inexpers iaceat sepulture: soluens penam ultra iustitiam. Nulli uero hebreorum liceat fenerare ad usuras: neque cibum neque potum. Non enim iustum est a contribulo redditum sustinere: sed solatium utilitatis eius lucrum esse decernere. et gratiarum actionem et recompensationem a deo referendam pro benignitate sufficere. Qui uero acceperint siue pecunias siue quoscumque fructus siccos uel humidos. reminiscentes domini hec cum dilectione restituant: tamquam reponentes in propriis loculis. et iterum cum opus fuerit hec tollentes. Qui uero circa redditionem impudentes extiterint non in domibus eorum intreundum est. pignusque sumendum: antequam ex hoc causa dicatur. Pignus enim a foris petendum est: et debitor per se portare debet: nichil resistens ei qui cum auxilio legis ad eum uenit. Siquidem idoneus sit cuius pignus ablatum est: teneat illud creditor quousque restituat quod debetur. Si uero pauper: restituat antequam sol occumbat: et maxime si sit uestis in pignore constituta ut eam habeat ad soporem. quando naturaliter deus pauperum miseretur. Mola uero et uasa ei congrua non sunt accipienda pro pignore: ne instrumentis necessariis ad ciborum alimenta priuentur. et per egestatem aliquid pessimum patiantur. In furto hominis pena sit mortis. Qui uero aurum aut argentum abstulerit: condempnetur in duplum. Qui iumentum rapuerit dampno quadrupli condempnetur: preter bouem purum. Hoc enim quintuplum soluat. Qui uero ad soluenda multa fuerit inops: sit seruus eorum quibus est condempnatus. Siquis fuerit contribulo uenditus. sex annis seruiat: septimo autem liber abscedat. Si uero filio ei ex ancilla nato apud emptorem propter affectum eius et familiaritatis dilectione seruire uoluerit: instante anno iubeleo qui est quinquagesimus. liber efficiatur cum uxore simul et filiis. Siquis autem aurum uel argentum per uiam inuenerit: querat eum qui perdidit. preconemque mittens in quo eum inuenit restituat: et ex alieno dampno non bonam utilitatem esse decernat. Similiter et de pecudibus quecumque in deserto errare conpererit. non inuento repente domino apud se reseruet: testem habens deum nihil quia noluit aliena lucrari. Nulli liceat preterire. cum iumentum alicuius tempestate fatigatum in luto uiderit cecidisse: sed alleuet illud ex proprio adiuuando labore adiutor existat. Uias autem ignorantibus demonstrandas. et non risum aucupantes de eorum errore alienis utilitatibus liceat impedire. Nemo blasphemet absentem. Percussus in lite quis ubi non est ferrum repente mactetur [l. uindicetur]: idem patiente eo qui percussit quod fecit. Si uero portatus ad propria qui percussus est egrotet multis diebus deinde moriatur: sit innocens qui percussit. Sanato autem illo et multas expensas in egritudine faciente: restituat uniuersa percussor quecumque in uulneris sanandi tempus expendit: et quecumque medicis erogauit. Qui mulierem pregnantem calce percusserit siquidem abortiuum fecerit mulier: pecuniis a iudicibus condempnetur: tamquam per corruptionem uentris augmento plebis faciens detrimentum. Dentur et uiro mulieris ab eo pecunie. Moriente autem ea ex ea plaga et ipse moriatur: animam pro anima censente lege ponendam. Uenenum neque mortiferum. neque quod alie sit utile lesioni. ullus israhelitarum habeat. Si uero inuenitur hoc quisquam possidere: moriatur. hoc patiens quod toleraret ille contra quem uenenum probatur esse confectum. Qui excecauerit: similia patiatur. Priuetur quo priuauit alios: nisi forte pecunias accipere uoluerit qui cecatus est. Leges uidelicet illi dant licentiam qui passus est estimare casum passionis sue: concedentes si seuerior esse uoluerit. Bouem cornu percutientem: dominus interficiat. Si uero aliquem interficiat percutiens taurus: ipse quidem lapidatus moriatur. et neque ad cibum utilis habeatur. Si uero etiam culpabilis approbatur dominus. presciens eius naturam nec cauens. et ipse moriatur. et tamquam ipse ei qui a boue peremptus est: auctor mortis extiterit. Si uero seruum uel ancillam bos perimat: ipse quidem lapidetur. triginta uero siclos eius domino lapidati dominus dari dampnetur. Bos autem si ita percussus mortuus fuerit uendatur et qui mortuus est et qui percussit: et pretium amborum eorum domini sibi distribuant. Qui puteum siue lacum effodiunt. diligentiam habeant ut tabularum illic faciant tegumentum: non ut aliquos haurire prohibeant: sed ut nullum ibi sit cadendi periculum. Et si in huius modi profunditatem non clausam. incidens iumentum alicuius moriatur: eius pretium domino proprio soluat. Circumdanda quoque est maceria puteis seu lacis que pro muro sit: quatenus non sinat aliquos illic deuolutos extingui. Depositum uero siquis accepit. tamquam rem sacram aut diuinam ita custodiat: nullusque fraudare creditorem studeat: neque uir neque mulier. nec si in mensam auri lucraturus sit quantitatem: spernens quasi nullus sit qui eum possit arguere.

Generaliter itaque convenit unumquemque suam conscientiam scien-
tem bene agere. et testimonio suo sibi sufficiente universa
agere que ab aliis possunt laudis premia condonare. et ma-
xime respicientem ad dominum quem nullus malignorum latere potest.
Si vero nichil agens dolose perdidit. cui creditum est depositum.
veniens ad septem iudices iuret dominum. quia neque eius consilio vel
malicia periit: neque aliqua rei perdite parte cessit usus. et in-
culpabilis tunc abscedat. Si vero vel in aliqua parte usus fuerit
rem sibi creditam ipse perdat etiam universam: et quecumque acce-
perit reddere condempnetur. Sicut autem de rebus depositis sanci-
tum est: ita et si quis mercedem fraudet operantium corporibus suis
habeatur odibilis. Unde non est fraudanda viri pauperis mer-
ces: scientibus universis. quia pro terra aliisque possessionibus eis hoc
deus prestitit. Sed neque differenda solutio est sed sub die prebenda:
tanquam nolenti deo fraudare quemquam usu laboris sui. Filios
pro iniusticia patrum non debere puniri: sed propter suam virtutem
eis potius misericordia prebenda est. non lesio: quia filii pessi-
morum fuere patrum. Neque odio habendi sunt ab iniquis
nati: sed neque patribus filiorum sunt repensanda peccata: cum
multa iuvenes extra nostram doctrinam sibi arrogent per super-
biam. nolentes que sunt utilia doceri. et cultum fugere per
quem una secum et masculi virtutem. et fructum filiorum procrea-
tionis amittunt. quem nobis hominibus ad augmentum generis
prebuit deus. quando hoc velut in nece futurorum filiorum agitur:
et per hoc eorum exterminatur initium. Nam sicut anime illorum
debilitantur: ita et que sunt corporis permutantur. Similiter
autem quicquid putatur esse videntibus monstruosum: non liceat
fieri neque de hominibus neque de ceteris animalibus. Hec si quidem
vobis legum vestre rei publice sit pacifica constitutio: et deus
propicius eius decorem inviolabilem conservabit. Nullumque fiat
tempus quo in aliquo aliquis hec innovet: et in contrarium mu-
tet. Quia vero necesse est humanum genus in inconsiderata pericula
aut voluntarias turbas incidere etiam de his brevia pre-
loquamur: quatinus prescientes que oportet fieri ad opus salutis
sitis idonei: et non tunc requirentes que vos conveniat facere
minus instructi temporibus succumbatis. Terra quam vobis sine
laboribus prebuit deus. et sine virtutum exercitatione concessit:
prestitit quidem ut eam sine bello fruamini neque aliis in ea
contra vos preliantibus. neque intestina seditione concussis: per quam
contraria vestris patribus gerentes que ab illis sunt custo-
dita perdatis. sed utentes legibus bonis quas vobis deus prebuit
persistatis. Si vero casus belli aut nunc vobis aut vestris filiis
postea forte provenerit extra terminos: hoc agatur. Belli

vero legationem et precones: mittite ad voluntarios hostes.
Ante arma namque apud eos bonum est uti sermonibus de-
clarantibus: quoniam et miliciam copiosam et equos et arma. et
ante hec propicium dominum. et vobiscum pariter dimicantem habe-
atis: tamen petite ut nequaquam cum eis pugnare debeatis.

Explicit liber IIII. Incipiunt Capitula libri Quinti.

Hec sunt in libro quinto Iosephi
hystoriarum iudaice antiquitatis. I. Quomodo Iesus
dux hebreorum dum pugnasset contra chana-
neos et devicisset eos. alios quidem interfecit terram
vero per sortes tribulorum est partitus. II. Quomodo moriente du-
ce transcendentes israelite patrias leges. ad grandes erumpnas
educti. et seditione facta. tribum Beniamin interfecit preter sex-
centos viros. III. Quomodo post hanc afflictionem impie agentes
deus in servitutem dedit assyriorum. IIII. Quemadmodum eis li-
bertas per Cenez sit collata principante annis quadraginta qui
apud grecos ephimeas dicitur iudex. V. Quia rursum populus noster
annis decem et octo servierunt moabitis. et a quodam Aoth nomi-
ne. servitute privatus sit. eo principatum annis octoginta te-
nente. VI. Quomodo chananeis eos in servitutem redigentibus
per annos viginti: liberati sunt per Barachim et Debboram qui
eorum princeps fuit. VII Quia pugnantes amalechite contra
israelitas vicerunt. eorumque provinciam affixerunt per annos septem.
VIII Quomodo eos ab amalechitis liberavit Gedeon. et super populum
fuerit annis quadraginta. IX. Quia multa post eum
successores eius gentibus in circuitu positis plurimo tempo-
re pugnaverunt. X. Fortitudo Sanson et quantorum malorum
auctor fuerit palestinis. XI. Quomodo filii Heli sacerdotis
in pugna contra palestinos occisi sunt. XII. Quomodo pater eorum
audiens calamitatem factam. proiciens semetipsum de sella
defunctus est. XIII. Quomodo hoc bello palestini vincentes
hebreos etiam archam eorum abstulere captivam. Continet
hic liber tempus annorum quadringentorum septuaginta sex.

Incipit liber QUINTUS.

Moyse itaque predicto modo ab hominibus abeunte:
Iesus in eo iam omnibus legitimis finem abeunti-
bus et luctu quiescente. precepit ut populus esset pre-
paratus ad expeditum. Misitque exploratores
ad Hiericum: qui et virtutem eorum et quam ipsi voluntatem
habere videntur agnoscerent: ipse vero disponebat exercitum:
tanquam Iordanem oportuno tempore transiturus. Et convocans
principes tribuum Ruben et Gad et presules Manasse: huius
tribus mediam partem in marnon descripserat habitare: que

e. chananeorum terre pars septima: commemorabat eis quecumque moyses promisissent. atque poscebat ut prestantes et illius prudentie. qui neque dum moreretur circa eos defecisset. et utilitati communi semet ipsos ad ea que precipiebat promptissimos exhiberent. et cum equitibus quinquaginta milibus armatorum. a loco qui dicitur abela ad iordanem accessit: in stadiis sexaginta. Cumque fuisset illic castra metatus. repente exploratores aduenerunt: nichil horum que agebantur apud chananeos ignorantes. Latenter enim prius omnem urbem eorum licenter considerauerunt simul et muros: et quecumque fortes. et qui non ita cauti esse uidentur. Sed et portas: que dum essent fragiles oportunum preberent inuasuris introitum. Non autem curabant ciues quicumque uidissent eos. ista considerare. putantes uisionis gratia peregrinos aptissima ciuitatis loca singula perscrutari: non uoluntate tamen hostili. Cumque uenissent in quo et cenaturi erant essetque his iam discedendi cura: nunciatum est regi cenanti. quod exploratores quidam ciuitatis ex hebreorum exercitu uenientes essent in raab habitaculo cum multa latendi prudentia constituti. Ille uero repente precepit eos comprehensos adduci: ut eos torquens agnosceret. quid agere uolentes adessent. Cumque inuasionem eorum raab agnouisset. nam supra murum stipulam lini siccabat: exploratores quidem illic abscondit. His autem qui fuerant missi a rege dicebat: quod peregrini qui ignoti fuerant ante paululum quam sol occumberet apud eam cenantes abscessissent. quos si timorem ciuitati et periculum ferentes regi uenisse putarent: sine labore eos comprehenderent persequentes. Illi uero muliere ita loquente nullum eius dolum cognoscentes abscesserunt: neque perscrutati sunt habitaculum eius. Cumque perrexissent per uias per quas eos precipue ire credebant. et que ducerent ad uada iordanis. et nullum signum agnoscerent: a labore quieuerunt. Tumultu autem sedato. raab deducens uiros. et periculum peregrinorum salutem faciens suum. que si capi in eorum occultatione potuisset. nequaquam supplicia regis euaderet. sed cum omni domo pessime deperisset: rogabat ut habentes sui memoriam. et dum chananeorum terram optinerent. huius salutis repensationem eos sibi conferre poscebat. Quo facto: dimisit eos abire ad propria. iurantes ut eam liberarent. et qui cum ea forent. dum uenientes in ciuitatem uastarent eam: et omnes habitatores eius secundum sententiam apud se prefinitam perimerent. Hec enim illa scire se dicebat signis dei uirtute monstratis. At illi et de presentibus gratias referentes. et de futuris iurabant. ope se repensaturos fore: et suadebant ut dum sentiret capiendam ciuitatem. omnem possessionem suam et domesticos in illo habitaculo recondere: et ante ianuas coccineum funem appendere. quatinus sciens domum princeps nequid ei mali fieret custodiret. Adiciebant enim. Nunciabimus ei quia tuo fuerimus solatio liberati. Si quis uero pugnando ceciderit tuorum aut tu: nequaquam hoc nobis adscribas. Quapropter deum quem iurauimus nec tibi proponimus: ut in nullo debeas quasi de iusiurandi transgressione dubitare. Et illi quidem hec promittentes abibant dimissi per murum: et ad suos peruenientes nunciauerunt quecumque in urbe gessissent. Ihesus autem pontifici eleazaro et sacerdotibus dixit. que fuerant ab exploratoribus iurata raab: qui iusiurandum sua quoque sententia firmauerunt. Metuente uero duce transitum fluminis cum esset eius impetus grandis. et neque pontibus transiret. nam prius non erat iunctus: qui etiam si uellent ei pontem facere nequaquam se arbitrabantur propter hostes habere promissionem. Init hec transibilem fluuium deus fieri ei promisit: magnitudinem eius imminuens. Et duobus diebus transactis. iesus transposuit cunctum exercitum totamque multitudinem. tali modo. Precedebant equidem sacerdotes habentes archam: deinde leuite tabernaculum et uasa que ad sacrificiorum ministeria sunt necessaria deferentes. Sequebatur autem leuitas per tribus suas omnis exercitus. habens in medio infantes atque mulieres. Metuebant enim propter eos: ne uim in flumine paterentur. Cumque sacerdotibus primis interuenientibus meabilis iam fluuius uideretur: altitudine quidem eius imminuta. alueo uero eo quod non esset multus fluctus quasi ad sicci pauimenti instar exposito. omnis iam confidenter fluuium transmeabant: et qualem eum deus futurum esse predixerat talem conspiciebant. Steterunt autem in medio sacerdotes donec turba transiret: et securitatem attingeret. Omnibus itaque transeuntibus egressi sunt sacerdotes: liberum iam fluuium relinquentes. ut more suo discurreret. Et fluuius quidem egressis hebreis denuo creuit: et magnitudinem recepit suam. Illis uero quinquaginta stadiis precedentibus exercitus usque ad decem stadiis hierichuntis accessit. Iesus autem altare ex lapidibus quos singuli principes tribuum tulerant de profundo iordanis iubente propheta constituens pro facto signo interrupti fluminis. super illud sacrificauit deo: et festiuitatem pasche in illo loco cunctus populus celebrauit. et omnia que eis primitus deerant. facillime tunc habundabant. Nam et messem iam maturam chananeorum metebant: et cetera opulentissima possidebant. Tunc enim

eis etiam cibus manne defecit: quo alti quadraginta fuerant annis.
Cum hec vero israhelite facerent. et chananei nequaquam contra eos exirent.
sed clausi muro quiescerent: iesus eos obsidere deliberavit. Et prima
die festivitatis ferentes archam sacerdotes precedebant. septem buci-
nis suis tubas mittentes: rogabantque simul exercitum. ut viri-
liter circuirent murum senioribus suis sequentibus et tubas mittentibus so-
lummodo sacerdotibus. Quo gesto: ea die nichil amplius facientes ad castra
reversi sunt. Cumque hoc sex diebus fecissent. septima die omnem populum
colligens armatorum iesus captivitatem urbis adnuntiavit: et quia illa
die eis deus eam sine eorum labore contraderet. muris eius sponte pro-
stratis. Omnia esse occidenda quecumque animam potuissent habere precepit:
et nullo labore ab hostium nece quiescendum: et ut neque insidia
cedendi. neque circa predam vacando fugientes contempnerent ini-
micos: sed animantia cuncta perimerent. et nichil ad usum proprie
voluptatis auferrent. Argentum vero vel aurum quodcumque invenirentur
iussit auferri: ut deo precipue gestorum primitie servarentur. quia
primum fuissent civitate subacta percepte. Solam vero raab liberandam
decreverit et generationem eius: eo quod ei exploratores prebuerant
iusiurandum. Hec dicens iesus atque disponens: exercitum deduxit
ad civitatem. Circuibant autem urbem iterum archa precedente. et
sacerdotibus ad opus populum commonentibus. Cumque septies circuissent
et paululum quievissent. repente cecidit murus: neque machina
neque alia violentia muro ab eis illata. Illi vero ingredientes
urbem iericho: omnis in ea perimerent inopinabilem muri ruinam
obstupescentes. utique ad defensionem suam inutilibus muris con-
stitutis. Necabantur autem per itinera constipati et in domibus
apprehensi. nullique penitus parcebatur: sed omnis pariter occide-
bant usque ad mulieres etiam et infantes. Eratque civitas mor-
tuorum plena corporibus: et nullus effugit necis incursum. Civi-
tatem vero cunctam incenderunt: simul et regionem. Raab vero cum suis
ad cenaculum confugientem: exploratores eripuerunt. Quam dum
ad se iesus venire fecisset: gratias egit pro exploratorum salute. Et
pro tali beneficio dixit non se retributionibus fore minorem: donavitque
eam repente multis agris. et rebus maximis honoravit. Siquem
vero locum civitatis pretermiserat ignis. destruebant eum: et super
habitatores eius decidebat. Sed et siquis eam vastatam postea vel-
let instruere maledixit: quatinus qui fundamenta murorum iace-
ret priore filio careret: qui vero perficeret. et novissimum simul
amitteret. Hoc vero maledictum divinitas non neglexit: sed inpo-
sterius dicturus sum passionem que propter effectum evenerit.
Congregata est igitur innumera multitudo argenti simul
et auri necnon et eris: cum nulli placuerit aliquid exinde sub-
stulisse nec ad utilitatem propriam eam diripuisse. Et hec quidem
iesus: sacerdotibus thesaurorum recondenda contradidit. Hoc igitur modo in-
periit iericho. Achar vero zebedei filius ex tribu iuda dum invenisset
clamidem regiam totam auro contextam. habentem auri mazam hoc est
siclorum pondera ducenta. crudele iudicans sibi quod periculum habue-
rat. lucrum inveniens quod in suam utilitatem conferret. daret hoc deo
non magis egenti: foveam fecit valde profundam in suo tabernaculo sup-
fodiens eam. latere se iudicans deum. sicut potuit commilitones.
Vocatus est autem locus in quo castra metatus est iesus galgala: quod no-
men significat libertatem. Transeuntes enim fluvium. iam semet
ipsos ab egyptiis et ab erumpnis deserti. confidebant esse securos.
Post paucos vero dies vastationis iericho. misit iesus triginta mi-
lia armatorum in civitatem adan positam super iericho: qui tamen dimica-
rent. Et congressis hostibus: ceciderunt hebreorum viri sex et tri-
ginta. Cumque hoc nunciatum fuisset israhelitis. magnam tristiciam
et crudelem pariter angustiam habuerunt. non tantum propter cognatos amis-
sos. licet omnes viri boni et nimis exercitati prefuissent: quantum pro despera-
tione sua. Credentes enim iam se terram obtinuisse et a preliis
iam exercitum vacare. deo taliter permittente: potiores inopina-
biliter videbant hostes. Et saccos super induentes stolis suis.
tota die erant in lacrimis constituti. nulla re inherentes ci-
bo: casu siquidem quod contigerat gravissime videbantur afflicti.
Videns autem iesus exercitum ita percussum. et ex omnibus iam rebus
pessima desperatione deiectum. audacter accessit ad deum: et ait.
Non nostra petulantia venimus. ut hanc terram armis subigeremus:
sed mose famulo tuo ad hoc nos adhortante processimus. dum
multis signis possessionem huius terre prebiturum te nobis esse promise-
ris: et exercitum armis hostium facere meliorem. Que sunt hec
que nobis repente venerunt: Hec autem preter spem decepti videmus.
et tamquam non firma sint tua promissa que moses predixit afficimur:
et deterior nunc de futuris metus nos desperabilis habet: primo ex-
perimento talia sustinentes. Sed tu domine quoniam tibi virtus est. malis his
adhibe medicinam. et presenti nostre tristicie prebere victoriam: etiam
de futura desperatione tuo favore nos libera. Sic equidem iesus pro-
nus in terra iacens deprecabatur deum: cui responsum a deo datum est. ut sur-
geret. et exercitum a sua pollutione purgaret: propter furtum
enim rerum ei dicatarum. hanc deditionem nunc super eos evenisse
dicens. sorte vero requireretur qui eum fecerat. ac cum puniretur. vic-
toria eis semper de hostibus proveniret. Hoc igitur populo iesus enarra-
bat: et vocans eleazarum pontificem et principes tribuum per eos
sortem mittebat. Cumque hoc delictum in tribum iuda factum
esse declararetur: rursum per genus sortem misit: et veritas
huius iniquitatis circa cognationem achar illuxit. Tunc denuo
per unumquemque virum inquisitione facta: apprehensus est.

achar. Ille uero cum non potuisset negare deo dum eum ita constrixisse probatus in furto: confessus est. et protulit in medio uestem. Et ille quidem repente peremptus: turpem penam et incunctanter congruam sue presumptioni promeruit sepulturam. Iesus autem purgatum exercitum deduxit ad adan urbem: et nocte circa ciuitatem insidias constituens. diluculo hostibus est congressus. Illis autem cum fiducia propter priorem uictoriam super eos euntibus: simulando se recedere populus hebreorum. hoc modo longius eos quasi persequentes traxit a ciuitate. et tamquam de uictoria confidentes. Dum uero resilisset exercitus contra faciem eorum. didicissetque signa que constituerat eis quos in insidiis collocarat eosque excitasset ad pugnam: tunc illi ciuitatem ingressi sunt. dum essent circa muros eius ciues intenti. aliqui uero et circa aspectum eorum qui egressi fuerant mentibus occupati. Illi eandem ciuitatem ceperunt: et omnes occurrentes sibimet extinxerunt. Iesus autem precedentibus illis ad prelium occurrens: omnes conuertit ad fugam. Cumque refugerent quasi ad integram ciuitatem. et ipsam captam inspicerent. et incensam cum mulieribus ac filiis agnouissent: per agros dispersi sunt. defendere semetipsos solitudine non ualentes. Cum talis siquidem calamitas hostes deprehendisset. infantium turba capta est atque mulierum: et rerum aliorumque uasorum innumera multitudo. Hec non greges pecudum hebrei ceperunt: multasque pecunias. Erat enim locus idoneus. Et hec omnia iesus in galgalis positus. militibus est partitus. Gabaonite uero habitantes iuxta hierosolimam. uidentes passiones que peruenerant iericho et ad anitas. et ad semetipsos transire hanc uastationem existimantes: iesum quidem aperte rogare noluerunt. Neque enim impetrare se quasi aliquid mediocre putabant: dum in interitum totius chananeorum gentis eum pugnare cognoscerent. Cheferitas autem et chiatermitas qui uicini eis erant ad auxilium poposcerunt: dicentes neque illos periculum declinare si ipsos israelite deuincerent. eo adunati uero. possent magnitudinem eorum uirtutis euadere. Et dum hec uerba placuissent: miserunt legatos ad iesum amicitiam postulantes. quos precipue iudicabant idoneos: ut agerent que omnibus expedirent. Illi uero confiteri se chananeos incautum existimantes. fugere se huiusmodi periculum crediderunt. si dicerent cum chananeis nichil sibi quolibet modo competere: sed longissime ab his habitare et uenisse se pro fide uirtutis eorum. ambulantes itinere multo. Et per coniecturam sermonis huius: uestimenta monstrabant. Uestes enim cum noue fuissent quando egrediebantur: longo itineris tempore attritas sibimet asserebant. Ciliciis enim ut eorum uerbis crederetur: utebantur. Stantes uero in medio dicebant se missos a gabaonitis. et uicinis ciuitatibus multum ab ea terra remotis: facturos cum eis pacem more federis patrie sue. Agnoscentes enim dei gratia atque dono terram chananeorum eis possidere concessum: his tributa ferre gratulari et ciues eorum fieri promereri. Hec itaque illi dicentes et indicia itineris ostendentes: rogabant hebreos ad pacta amicitiasque descendere. Iesus autem dictis eorum credens quod non essent de genere chananeorum. amicitias fecit cum eis: et eleazar pontifex cum senioribus prebuit iusiurandum habituros amicos et socios. nichilque cogitaturi aduersus eos iniuste: populo scilicet in iureiurando una consentiente. Et illi quidem que uoluerant callido consilio promerentes: ad semetipsos abibant. Iesus autem castra metatus contra chananeos in confinio gabaonitarum. et agnoscens non procul ab hierosolimis gabaonitas inhabitare et chananeorum generis esse: euocans eorum priores de falsitate culpabat. Illis autem non aliam preter hanc salutis occasionem se habuisse dicentibus. et propterea ad hec ex necessitate uenisse: conuocabat pontificem eleazar et seniores. eisque consentientibus publicos eos famulos. ne iusiurandum transcenderetur esse decretum est. Et illi quidem pro calamitate que comprehenderat eos: hanc sui cautelam atque custodiam inuenerunt. Cum uero rex hierosolimorum grauiter ferret. eo quod gabaonite cum iesu pacta fecissent: uicinarum gentium reges contra eos pugnaturus ad solatia rogabat. Quibus ei presentibus quatuor enim erant et cum eo castra metantibus circa quendam fontem non procul a ciuitate. dum iam pararent obsessionem: gabaonite auxiliatorem aduocauerunt ihesum. Ad hoc enim uentum erat. ut a suis quidam perimisse putarent: et ab eis qui ad interitum chananeorum gentium castra metabantur. saluari se propter amicitias existimarent. Iesus autem cum omni exercitu ad eorum solatia properare festinans. et die noctuque perambulans: diluculo uenit ad hostes. Et fugientes subsequebatur in descensu bethura: ubi etiam dei cooperationem cognouit significatam sibi tonitruis et fulminibus. et grandinis dimissione maiore quam solitum est. Insuper etiam die crescente: ne nox succedens hebreorum impetum refrenaret. Iesus autem reges in quadam spelunca celatos circa matitam inuenit: omnesque puniuit. Quia uero longitudine tunc dies extensus est. et plus solito creuit: palam est per scripturas que sunt in templo reposite. Sic exterminatis igitur regibus qui deduxerant contra gabaonitas exercitum: reuersus est rursum ad chananee montana iesus. Et multa cede in ea facta: sumens predam uenit ad exercitum galgalis constitutum. Et cum de hebreorum uirtute per circuitum habitantes sermo discurrens stuporem haberet omnes. audientes multitudinem peremptorum: castra metati sunt super eos

regeſ chananei qui circa montem libanum habitabant. & chananei qui in campeſtribus erant paleſtinos ſecum ducentes: ueneruntq; ad ciuitatem birothi galileę ſuperioris. qui locus non procul a galileis eſt. Totius autem exercitus armatorum erant trecenta milia. & duo milia curruum. Turbabat itaq; hec multitudo & ipſum ieſum & iſrahelitas. & ſperare meliora propter excellentiam timoris heſitabant. Deo autem arguente timorem eorum. & ſi magis ab eo ſolatium quererent promittente ut deuincerent inimicos: & iubente hoſtium equos ſubneruare. currus incendi dux in promiſſionibus dei factus fidens. proruit ad inimicos. Et quinta die ueniens circa eos: congreſſus eſt. Pugnaq; fortis effecta eſt. & cedes: fide potius quam credi poterit uel audiri. Perſequens autem eos multum: perambulauit omnem exercitum hoſtium & preter paucos extinxit. Sed & reges ceciderunt uniuerſi. Deficientibus autem hominibus ad interficiendos equos: ieſus eos occidit. & currus incendit. Quo facto: licenter prouinciam poſſidebat nullo preſumente bellum ei inferre. Sed & ciuitates obſeſſione capiebat: & quicquid potuiſſet ſumere deuaſtabat. Quintus iam annus tranſierat. & nullus remanſerat chananeorum niſi qui munitione murorum effugerant. Jeſus autem de galgalis denuo caſtra metatus: ſacrum tabernaculum conſtituit iuxta ciuitatem ſelon. locus enim oportunus pulchritudine uidebatur. donec edificare templum quenas cauſa permitteret. Et inde procedens ad ſichimam cum omni populo. altare deo conſtituit: ubi ſicut moyſes predixit diſtribuens exercitum. in monte quidem garizi conſtituit medium & in habel medium: in quo & altare edificauit. nec non & leuitas ſacerdoteſq; diuiſit. Sacrificantes autem & maledicta facientes. & eas aras conſepta relinquentes: ad ſyloam denuo ſunt reuerſi. Jheſus autem cum eſſet ſenex & chananeorum ciuitates non facile capi uideret. tam propter locorum munitionem in quibus erant. quam propter fortitudinem murorum quos pro naturali ciuitatum cuſtodia circumduxerant. & credebant hoſtes deſperatione temptationis ab obſidione recedere. non in ſuo interitu chananei cognoſcentes iſrahelitas egreſſos ab egypto: omni illo tempore erant ad faciendas ciuitates fortiſſimas occupati. Congregari ergo theſus tunc populum in eccleſiam ſyloe. precepit. Quibus cum ſummo ſtudio concurrentibus. commemorans eis & quibus fuerant iam potiti. & actus quos geſſerant quam eſſent optimi. & deo prebente digni. & quia uirtute legum quas ſequebantur triginta & unum reges preſumentes eis bellum inferre

deuicerant. & omnem exercitum quicumq; ſperauerat contra eos ſe fortitudine dimicare ita necauerant. ut neq; eorum generatio linqueretur: cum uero ciuitates alie quidem iam capte uiderentur. apud alias autem longo tempore longa oppreſſione adhuc opus eſſet propter murorum munitionem. & habitantium in eis audaciam: petebat eos qui trans iordanem erant ut laborantes cum eis & impleto adiuuantes fratres ſuos. ſortibus propriis fruerentur. gratias utiq; eis pro labore reſtituendas. Tunc etiam ſingulos ait per tribus de quibus teſtimonium daretur eo quod uirtute precellerent dirigendos: qui terram metientes fideliter & in nullo malignantes eius magnitudinem ſine dolo renuntiarent. Et ieſus quidem hec uerba faciens. populum ſibi habuit fauentem. & uiros qui terram eorum debent metiri duxit: dans eis aliquos terre menſores doctos quos propter artem ueritas non lateret. mandans eis ut in ea menſuras eſtimarent. & felicem terram & que minus eſſet idonea. Hac cita namq; terra chananeorum huiuſmodi eſt. ut & planiciem magnam habeat. & fructus ferre ſit copioſa. Que comparata quidem alie terre creditur eſſe felix. cum locis autem hiericuntis & therosolimitarum eſtimata putatur ualde uiliſſima: licet omnino hec ſpacia parua. & eorum multa montana ſint. magnitudine tamen frugum & ad cibos aptarum & pulcritudine alia ſimilis non eſt. Et propterea eſtimandas potius quam metiendas decreuit has ſortes: dum ſepius unum iugerum pro mille ſit dignum. Viri autem qui miſſi fuerant cum eſſent decem. circumeuntes & eſtimantes terram: ſeptimo ad eum menſe reuerſi ſunt ad ciuitatem ſylon. ubi tabernaculum conſtituerunt. Tunc theſus eleazarum & ſeniores cum principibus cum eo ſumens. & diuiſit hec nouem tribubus & dimidie manaſſe: ſecundum magnitudinem ſingulorum tribuum menſuram efficiens. Cumq; miſiſſet ſortem. iude quidem tribus ſorte cadente elegit ſuperiorem idumeam: que in longum extenditur uſq; ad therosolimam. latitudine uero uſq; ad paludem ſodome conſtituta eſt. Jn hac autem ſorte ciuitates erant aſcalon & gaza. Symeoni uero in ſecunda ſorte prouenit idumea: que circa egyptum eſt. & arabie montem. Beniamite uero ſortiti ſunt a iordane quidem flumine uſq; ad mare longitudinem: latitudinem uero que therosolimis betheliſq; terminatur. Hec autem ſors anguſtiſſima fuit: propter terre felicitatem. Jerichon autem & therosolimitarum tulerunt urbem. Effraim autem tribus a iordane flumine uſq; ad gazaram longitudinem habuit. latitudinem uero quecumq; habuit helis: uſq; ad campum

maximum terminat. Manasse uero medietas a iordane quidem usque ad ciuitatem doron. latitudinem autem habet bithanum que nunc scithopolis appellatur. Post hos autem ysachar carmelum montem et fluuium in longitudine habuit. taburium uero montem in latitudine. Zabulonite uero usque genesar tendentem circa carmelum et mare sortiti sunt et conuallem que carmelum nuncupatur. eo quod huius modi sit. Aserite uero omnem terram que ad sydonem conuersa est habuerunt. Ciuitas autem arce in eorum parte fuit. que etiam actipos nuncupatur. Partes uero ad orientem conuersas usque ad damascum ciuitatem. et galileam superiorem nepthalite susceperunt. usque ad montem libanum fontesque iordanis. quorum fluctus de montibus est collectus. Danite autem loca conuallium ad occasum solis posita tenuerunt. azoto et doris determinatione. que iam iam simul et getha bethoron usque ad montem ex quo iuda pendebat. Sic itaque diuisit ihesus terram. et nouem atque dimidie tribui eam tradidit possidendam. Nam et amorream que et ipsa ab uno chananei filio sic uocata est. moyses dudum capiens tribubus duabus dimidieque distribuit. Hoc autem et prius indicaui. Loca uero circa sydonem et aracheos et amatheos et aritheos inculta tunc erant. Iesus autem cum ei senectus iam impediret. ut non posset ea que cogitabat efficere. et dum qui post eum erant principatum sumpturi negligenter in communi utilitate conuersarentur. precepit singulis tribubus ut nullum de chananeorum genere intra quam sibi sortiti relinquerent. Hanc enim cautelam eis atque custodiam patriarum sollempnitatum fore. hanc etiam mosen predixisse commemorans. et hoc ei esse credendum dicens. Sed et leuitis octo et quadraginta ciuitates esse restituendas qui iam prius acceperant in amorrea decem. quarum tres distribuit fugacibus habitandas. id est de tribu iuda hebron. sichem uero ex effrem. et cades de nepthalim. Est autem hic locus super galileam. Diuisit autem et cunctas prede reliquias. Erat namque terra ampla. et magnas diuitias optinebant. Habundabant enim et communiter omnes et eorum singuli auro et uestibus et aliis uasis. et quadrupedum copia quorum numerus comprehendi non poterat. Post hec autem exercitu in ecclesiam conuocato. eis qui super iordanem in amorrea constituti erant. quorum exercitus quinquaginta milium armatorum esse uidebantur. ita locutus est. Quoniam deus pater et dominus generis hebreorum hanc terram possidere concessit. et possessam semper se nobis seruare promisit. per cuius mandato cognatis indigentibus promptissime uos obtulistis ad omnia. iustum est. nulla uos difficultate ulterius detinente quoniam iam fuit. securis utique nobis de uoluntate uestra. quia si rursus opus fuerit eam ad necessaria insequenter offeretis. neque post hos labores eritis aliquando tardiores. Gratias quoque uobis pro periculis in quibus uiuistis non in solum sed etiam semper acturi sumus. et quia cum sitis boni memoriam habebitis omnium. et mente retinebitis quecumque per uos prouenerunt nobis. Et quoniam usum bonorum uestrorum propter nos distulistis. laborantes prius in quibus nunc dei fauore consistimus. postea uestra sorte frui utile iudicaui. Accesserunt autem supra uestra bona ex laboribus quos nobiscum habuistis multe diuitie predam preciosam augentes. argentum et aurum. Super hec omnia quod maius est uester fauor. ob quam rem ita nos ad quodcumque uolueritis in recompensatione paratos habebitis. quia nequaquam horum que moses predixit estis obliti. illo etiam ab hominibus abeunte. nec est quicquam in quo uobis gratiarum debita non soluam. Gaudentes quoque uos ad sortes uestras dimittimus. et rogamus ut nullum esse terminum nostre cognationis existimetis nec quia uiuit nos iste fluuius est. alteros nos et non hebreos esse credatis. Omnes enim sumus ex abraham qui hic et illic habitamus. unusque deus qui et nostros maiores et uestros. ad illorum produxit uitam. cuius religionis habere et cultum et conuersationem. quam per mosen semper constituit. Perdurantes enim in illis. dei fauorem semper et eius solatium habebitis. Conuersis uero uobis ad imitationem gentium exterminari. ad alabitur uestrum genus. Hec cum dixisset. singulos maiorum et communiter eorum multitudinem salutans ipse quidem restitit. Deduxit autem eos populus non tamen sine lacrimis. et uix semetipsos ab inuicem dimiserunt. Transiens autem fluuium tribus ruben et gad. et quicumque de manasse sequebantur. altare super ripam collocauere iordanis. ut memorabile signum generationi future cognationis eorum qui intra iordanem habitare uidebantur existeret. Audientes autem qui intra iordanem eo quod missi ab eis altare construxissent. et nescientes qua hoc uoluntate fecissent. pro nouitate tamen culture deorum peregrinorum hoc celebratum credentes. et sacrilegio derogatum uerisimile indicantes erant armati ad ultionem eorum qui collocauerant altare fluuium transituri et punituri eos. quasi pro patriarum destructione sollempnitatum. Non enim uidebatur eis esse iustum ut cognationem respicerent. aut dignitatem eorum quia auctores fuerant harum rerum. sed dei amplectebantur mandata. et quoniam honorari con-

gaudeat. Et illi quidem armati sunt pro furore. Retinuit autem eos iesus et pontifex eleazarus. et pariter seniores. sermonibus suadentes ut prius experimentum eorum uoluntatis acciperent. deinde si male uoluntatis agnoscerent eorum mentes: tunc armis super eos incederent. Misit itaque legatos ad eos fineem eleazari filium. et decem alios apud hebreos honoratos: cognituros quid sapientes altare transeuntes super ripam fluminis statuissent. Cumque illis transeuntibus et ad eos uenientibus fuisset ecclesia congregata: stans finees hec dicebat. Magis equidem deliquistis: quam possitis correpti de futuro sermonibus emendari. Veruntamen non secundum magnitudinem iniquitatis uos reddituri uobis: ad arma repente ultionemque descendimus. Cognituri namque uerbis prius corripere uolentes. hanc celebrauere cognationem: quatinus agnoscerent causam pro qua accessistis ut altare fabricaretis. ne petulanter indeterminatis armis adire uos. utrum bona uoluntate fecistis hoc: an reuera culpa conuincitur. unde in uobis iustius ulciscatur. Non enim credimus uos ipsos experimento sepius dei uoluntatem cognoscentes. et auditores legum quas ipse uobis contulit existentes. diuisos a nobis et in propriam sortem uenientes. quam dei gratia et ipsius circa uos prudentia meruistis obliuionem eius habere: et tabernaculum archamque deserentes atque altare quod nobis est proprium. peregrinos introducere deos. chananeorum mala sectantes. Sed nichil iniquum fecisse optamus: agentes penitentiam. et nequaquam uestre mentis interius legumque patriarum pudorem memoriamque sumentes. Si uero in delicto consistitis: nequaquam laborem pro legibus reputamus: sed transeuntes iordanem defendimus eas. Et ante omnia deum nichil uos a chananeis differre credentes: sed sic ipsos uos quoque similiter perimentes. Non enim putetis quod quia transistis fluuium: etiam a dei uirtute estis extranei. Vbique enim in hiis que sunt ipsius estis: et fugere potestatem eius atque iudicium nullo modo poteritis. Si uero creditis hunc locum ubi nunc estis positi. impedimentum esse correptionis: nichil prohibet denuo terram diuidere. eamque ad pecudum paschua deputare. Sed agite temperantes: et a nouo delicto recedite. Rogamus ergo uos per filios et uxores. ne nobis faciatis necessitatem huius defensionis: quia nec uestre ipsorum saluti aut causis expedit sic cogitare. ut non uerbis uinci potius quam experimentum uelitis sustinere preliorum. Hec finee dicente. presules ecclesie et omnis multitudo ceperunt de querimoniis satisfacere et profiteri. neque ab eorum se cognatione recessisse neque pro nouitate altare condidisse. sed et deum unum nosse qui hebreis est omnibus communis: et illud altare positum ante tabernaculum ad sacrificia celebranda: hoc autem altare propter quod et suspecti erant facti. dicebant non religione collocatum. sed ut signum fieret et inditium future familiaritatis: et necesse eis temperare. et in patriis legibus permanere. non esse transgressionis initium sicut suspicatum foret. Testis aiunt nobis sit deus: quia istud altare pro tali causa construximus. Vnde meliorem de his habentes opinionem nichil culpetis ulterius. neque nos extra sortem iudicandos esse credatis: nec eorum similes quicumque generis abraham ad nouas sollempnitates accedunt. Hec dicentes laudans finees reuersus est ad iesum: et eorum uerba populo nuntiabat. Ille uero gaudens. quia neque ulla foret pugnandi necessitas. neque ad sanguinem bellumque deducerentur contra cognatos: pacificas pro his deo hostias immolauit. Et dimittens post hec multitudinem in proprias sortes ihesus: ipse in sichem commoratus est. Quomodo moriente duce transcendentes israelite patrias leges ad grandes erumpnas deducti sunt.

Post hec anno uicesimo senior iam existens iesus: euocabat honoratos maxime ciuitatum. et principes et seniores. et multitudinem quantacumque erat congregari possibile. Quibus in unum uenientibus: cuncta dei beneficia commemorabat. Erant autem multa: per que ab humili forma ad hanc gloriam et substantiam peruenissent. et seruari dei uoluntatem que talis circa eos esset orabat: et pie cunctos poscebat agere. per quam solam eis grata diuinitas permaneret. Hoc enim bene se habere dicebat: ut transiturus a uita huiusmodi eis monita derelinqueret. Poscebatque ab illis: ut que ille diceret memoria retinerent. Et ille quidem talia presentibus loquens defunctus est: cum uixisset annis centum et decem. Quorum cum mose quidem pro doctrina utilium rerum commoratus est. quadraginta. dux autem post illius mortem sex et uiginti fuit: uir nec sapientia indigus. nec earum que cogitabat ut multa sapienter ediceret inexpertus: sed ubique summus. et ad opera periculaque magnanimus. audaxque bella disponere. et in pace dexter. et in omni tempore precipua uirtute conueniens. Sepultus est autem in ciuitate tamna: in tribu effraim. Eodem uero tempore mortuus est et eleazarus pontifex. finees filio sacerdotium derelinquens: cuius sepultura facta est in gabatha ciuitate. Post horum itaque transitum: finees prophetauit secundum dei uoluntatem. ad delendum chananeorum genus. tribui iude prebendum esse principatum. Erat enim studium populo cognoscere: quid etiam placeret deo. Tunc assumpta est etiam tribus symeon ad pugnandum: quatinus exterminatis hostibus subditione etiam eos qui in ipsa sorte consistebant efficerent. Cha-

naneis autem uiuentibus apud se illo tempore: cum magno exercitu eos in Bezecin expectabant. regi Bezecinorum Adonibezeco principatum credentes; quod nomen significat dominus Bezecinorum. Adoni enim hebrea lingua dominus indicatur. Sperabant enim uincere israhelitas. mortuo Ihesu. Congressi uero israhelite duabus tribubus quas predyximus magnifice pugnauerunt: et occiderunt quidem eorum decem milia. Fugantes autem reliquos et insequentes: Adonibezecum quoque ceperunt. Cuius dum manuum ac pedum inciderent summitates: non spero ait latere deum illa patiens. que contra quosdam septuaginta reges facere non erubui. Et uiuum quidem hunc tulerunt usque ad Ierosolimam: morientem uero sepelierunt. Et egrediebantur uastantes ciuitates: et plurimas capientes. Inter hec obsederunt Iherosolimam: sed hanc quidem longo tempore post capientes. omnes in ea habitantes interemerunt. Erat enim eis grauis desuper munitio murorum: et loci natura resistendo. Vnde castra metati sunt in Ebron: et hanc capientes omnes interfecerunt. Relinquebatur autem genus adhuc gigantum. qui propter magnitudines atque formas in nullo aliis hominibus proximas. ultra modum admirabiles. hactenus eorum ossa monstrantur: in nullo his de quibus fides habetur equalia. Quorum genus leuitis precipue dedere munus: etiam cum duorum milium cubitis. Terram quoque dono dederunt Caleb: monente Mose. Hic enim fuit unus exploratorum: quos misit Moses in Chananeam. Dederunt autem et filiis Iethrim madianitide qui fuit gener Moseos: terram ad possidendam. Nam patriam relinquentes secuti sunt eos: et fuerunt in deserto cum eis. Tribus itaque Iuda et Symeon. ciuitates quidem chananeas in montana ceperunt: in campestribus autem et ad mare positarum. Ascalonem et Azotum. Euasit autem cum eis: Gaza et Accharon. Nam dum essent in campestribus. et copiosam haberent curruum habundantiam: irruentes sibimet potius affligebant. Et iste quidem tribus maxime bellando locupletate ad ciuitates proprias recesserunt: et arma deposuerunt. Beniamin uero quorum erat Iherosolima habitatores suos concesserunt tributa persoluere. Et ita quiescentes omnes. alii quidem interficere. alii uero pericla sustinere. ad terram se tradere culturam. Hoc autem et relique tribus imitantes beniamitas faciebant: et eorum tributa percipientes. permittebant chananeos sine preliis esse. Tribus autem Effrem cum obsedisset Bethleem. finem dignum tempore et magna laborum obsessione inuenire non potuit: quando illi licet affecti in obsessione omnimodo perdurabant. Deinde ephraimite sapientes. quendam in ciuitatem euntem necessaria deferentem inuenerunt. et fidem ei dederunt. ut si ciuitatem traderet saluarent eum: et cognatos eius eriperent. Et ille in his iurabat se ciuitatem traditurum. Qui tradens urbem cum suis hoc modo saluatus est. Illi interimentes cunctos inhabitantes ibi: tenuerunt de cetero ciuitatem. Igitur post hec circa hostes quidem molliores erant israhelite: circa terram uero et eius operam diligentiam potius exhibebant. Qui ad diuitias se extendentes epulas et libidinem iam uirtute deficiebant: et in conuersatione legum integri non erant. In his indignata diuinitas suscitauit primum quidem ut ita dicam sua uoluntate chananeos: qui postea secundum eorum actus multa contra eos crudelitate sunt usi. Hebrei namque et circa ea que dei sunt negligentes erant et circa bella difficiles. Cum multa chananeis abstulerint. et ad labores essent propter epulas dissoluti: agebatur ut eorum optima iam conuersatio deperiret. Et seniores non audiebant aliorum preceptum: nec priores ulla sollempnia conseruabant. Erant autem in agris libidine lucrorum intenti: et propter multam requiem seditio eos crudelis iterum comprehendit. Et ad hoc usque perducti sunt: ut adinuicem huiusmodi causa pugnarent. Causa per qua deleta est tribus Beniamin preter sexcentos uiros: uir leuita de populo qui erat sortis Effrem. et ibidem habitabat de Bethleem duxit uxorem. Hic autem locus est tribus Iude. Cumque uehementer amaret coniugem et eius pulchritudine uictus afficeretur. quando ab illa non similiter amabatur. et ille propterea passione amoris ureretur: lites frequenter inter eos eueniebant. Ad ultimum uero mulier his grauata: relinquens uirum abiit ad parentes mense quarto. Vehementerque ferens uir per amorem uenit ad soceros: solutisque litibus placatus est circa eam. Et quidem diebus ibidem commoratus est. prebentibus ei hospitalitatem puelle parentibus: quinta die placuit ut abirent et circa meridiem sunt egressi. Tardius enim dimittebant parentes filiam: et diei iam tarditas accedebat. Vnus autem famulus sequebatur: et asinus erat eis in quo mulier uehebatur. Cumque uenissent circa Ierosolymam. ambulantibus stadiis triginta persuasit famulus ut remanerent: ne et propter noctem ambulantes difficultas aliqua comprehenderet. dum nec procul hostes existerent. et tempus frequenter incautum faciat suspecta. que iam putantur esse tutissima. Illis autem non placuit apud alienigenas uiros succedere. eratque ciuitas chananeorum: sed accedentes uiginti adhuc stadiis. optabant ad propriam descendere ciuitatem. Cumque hec sententia ualuisset: uenit in Gabaa tribu Beniamin iam uespere. Et cum nullus ciuium eum in mansione susciperet: senior quidam ex agro descendens. qui de tribu quidem erat

effrem in gabaa uero commorabatur. uidens eum qui erat interrogabat: et propter quas causas mittens cum iam essent tenebre necessaria cene requireret. Ille uero leuitam se quidem dixit esse: mulierem autem a parentibus reducere. et ad patriam remeare. Habitationem uero significabat se habere in sorte effrem. Quem senior et pro cognatione et eo quod eandem possideret tribum. et propter colloquium ad suum duxit hospitium. Quidam uero iuuenculi gabaonitarum. mulierem in platea uidentes et pulchritudinem stupescentes. dum apud illum senem eam successisse cognoscerent contempnentes eorum infirmitatem et paucitatem: uenerunt ad ianuas eius. Et cum eis senior ut abscederent supplicaret. et ut ne uiolentiam inferrent hospiti. nec iniuriam: illi petebant ut data sibi muliere a rerum inuasione recederent. Seniore uero dicente quia et cognata esset et leuites. et per libidinem in lege inique delinquerent: deficientes circa iusticiam deridebant. minabanturque se eum interficere. eo quod eorum cupiditatem impediret. Cumque in necessitatem uenisset nolens hospites in contumelia magna relinquere. suam eis filiam cessit: dicens minus esse peccati si concupiscentiam suam in ea complerent. quam si iniuriam peregrinis inferrent: et iniuriam non perferre quos susceperat hoc modo putabat. Cum uero illi nequaquam a suo feruore pro peregrina recederent. sed imminerent ut eam acciperent: ille quidem supplicabat ut nichil inique presumerent. At illi rapientes et adicientes per libidinem uiolentiam. ad semet ipsos mulierem deduxerunt: et per totam noctem usque ad principium diei. in eius corpore ludibria sunt exerta. Illa uero defecta in his que peruenerant ad hospitem rediit: et contristata in his que pertulerat pro uerecundia ad faciem mariti minime presumebat accedere. Cumque circa se pro his que contigerant incurabilem rem putaret: lectulo decumbens animam dereliquit. Vir autem eius arbitratus sopore graui mulierem detineri. nichil mali metuens excitare eam temptabat et consolari: quia raptorum non spontanea uoluntate se prebuisset iniuriis. Cum uero certe defunctam cognouisset: ad malorum magnitudinem imponens iumento mortuam ad se portauit uxorem. Et diuidens eam per membra in partes duodecim. per tribus singulas destinauit: mandatum dans portantibus ut perderent auctores mortis eius. et huiusmodi crudelitatem cunctis tribubus indicarent. Illi autem et aspectu et auditu grauissimorum malorum affecti. nullum penitus huiusmodi sumentes exemplum: congregati et in arma procedere repente temptabant. et insilire gabaanitis ut hostibus. Retinuerunt autem eos seniores suadentes non oportere sic cito contribulis inferre bellum. antequam uerbis agerent de criminibus: quando lex nec circa extraneos permitteret preter legationem israhelitas bella tractare si forte penitentiam agerent: qui iniuste aliquid assumpsissent. Bonum ergo esse ut legi obedientes ad gabaanitas mitterent: et mali auctores expeterent quibus prebitas eos punirent. contempnentes autem armis adirent. Miserunt ergo ad gabaanitas accusantes iuuenes de muliere. et eos dari ad supplicia deposcentes qui legitime non egissent: quasi esset iustum ut pro omnibus illi potius morerentur. Gabaanite uero neque iuuenes tradiderunt. et crudele iudicauerunt timore belli alienis obedire preceptis. in nullo se putantes esse minores armis. neque multitudine neque bellandi presumptione. Erant autem nimis instructi: et super alias tribus industrii. Despexeruntque illos et indignati sunt e diuerso tanquam compressuri: uiolentiam facientes. Cumque talia fuissent israhelitis enunciata: iusiurandum fecerunt. nullam suorum uiro beniamiti dari nuptiis filiam: sed armari super eos. et amplius eis quam aduersis chananeis existere. quos hebrei sepius expugnassent. Repente ergo duxerunt super eos exercitum. cccc. milia uirorum. Beniamite uero habuerunt uiginti quinque milia armatorum. et aliorum sexcentorum: qui sinistris manibus a fundibalari uidebantur experti. Et in ipso prelio circa gabaa fugauerunt israhelitas beniamite uiri: cecideruntque ex eis uiginti duo milia: fuissentque plurimi forte necati. nisi nox eos retinuisset: et a pugna soluisset. Et beniamite gaudentes abibant in ciuitatem: israhelite uero obstupescentes se ita uictos ad exercitum remeabant. Altera uero die rursum congressi cum eis pugnauerunt et beniamite uicerunt: et mortui sunt decem et octo milia israhelitarum. Metuentesque exercitum reliquerunt. Venientesque in ciuitatem bethleem proxime constitutam. et ieiunantes altera die deprecabantur dominum per finees sacerdotem. ut eius ira quiesceret. eique in duabus deuictionibus satis fieret: daretque eis potentiam contra hostes atque uictoriam. Deus autem hec fieri finees prophetante promisit. In duabus itaque partibus diuidentes exercitum. mediam quidem partem in insidiis circa urbem nocte collocauerant: medii uero beniamitis congressi paulatim eis imminentibus recedebant. et beniamite sequebantur. hebreis paulatim refugientibus et omnino uolentibus omnes eos ab urbe protrahere. quos quasi fugientes insequebantur: ita ut etiam seniores et iuniores in ciuitate propter infirmita

tem relicta discurrerent: adire uolentes hostes. Cum uero multum a ciuitate recessissent: fugere quidem hebrei cessauerunt. Conuersi autem steterunt ad pugnam: et illis qui in insidiis erant dederunt signum. Qui surgentes cum clamore hostes congressi sunt. Illi uero ut sensere se esse deceptos. in angustia constituti. et in quadam ualle coacti. et concauo loco collecti sunt: et ibi iaculis sauciati. ita ut omnes interirent preter sexcentos uiros. quique conuersi et constipati et per medios hostes transeuntes effugerunt ad uicinos montes: quos tenentes ibidem commorati sunt. Illi uero circa uiginti et quinque milia sunt exempti (ł gerancti). Igitur israhelite et gabaa ciuitatem igne concremauerunt. et mulieres et infantulos masculos peremerunt: aliis beniamitarum ciuitatibus similia facientes. Sicque erant contra eos infesti: ut etiam gabaanitas qui erant galaaditis regionis. eo quod auxilium ei non prebuissent contra beniaamitas mittentes duodecim milia de suis armatis. iuberent eos interimi. Occideruntque hii qui fuerant missi. omnes pugnaces ciuitatis cum filiis et uxoribus: preter quadringentas uirgines. Tanta ira succensi sunt propter passionem corrupte mulieris: et armorum ab eis electa conditione. Post hec autem israhelite pro calamitate beniamitarum penitenti sunt: et super hoc ieiunare proposuerunt. licet iusta passi essent. eo quod in legem peccauerunt. Tunc sexcentos qui fugerant euocauere legationibus. Erant enim super quandam petram que suas appellatur. Legati uero non illis tantummodo calamitatem peruenisse. sed etiam sibi cognatis pereuntibus ingemiscentes. suadebant eis ut patienter ferrent. et ad illorum cetum concurrerent: ne omnino quantum ad se beniamitarum tribum exterminari decernerent. Dicebantque simul. Cedimus uobis terram: et predam quantamcumque tollere poteritis. Illi uero contra se his dei decreto gestis. quando in sua iniquitate scientes pugnauerunt ad tribum patriam: obedientes uocantibus aduenerunt. Israhelite uero quadringentas uirgines iabitidas uxores eis dederunt: et deducentis reliquis cogitabant. quomodo et illi habeant uxores. et filios procrearent. cum utique iurassent ante bellum. ut suas filias nulli beniamite coniungerent. Et alii quidem suadebant illud iusiurandum non debere seruari. quod per iram non uoluntate neque iudicio peruenisset: nichilque foret deo molestum si tribum perituram seruare possent. adicientes periurium. non quando necessitate fit esse pessimum: sed quando fuerit malignitate commissum. Cumque seniores periurii nomen ualde metuerent quidam ait. Hoc consilio. et isti habebunt uxores: et religio iurisiurandi seruabitur. Ter in annum in sylo ad matrimonium fit conuentus: sequunturque mulieres et uirgines chorum. Sinantur ergo beniamite ut rapta ducant uxores quasque potuerint: nobis neque incitantibus neque prohibentibus. Et dum patres eorum questi fuerint uindictamque poposcerint: dicemus eos potius esse culpabiles qui custodiam non habuerunt filiarum. Oportet enim beniamitis iram cedere: qua iam circa eos usi sumus in mensa. His itaque consentientes: decreuerunt beniamitas rapti nuptias celebrare. Instante uero festiuitate: illi quidem ducenti uiri exterminate (ł intimum) ciuitatis. per uineas et loca in quibus se latere credebant positi. insidiabantur uirginibus uenientibus. Ille autem cum luso nichilque metuentes. sine custodia properabant. Tunc illi surgentes tenuere dispersas. Eo modo ducentes uxores. ad opera se terre dederunt: studentes ut ad secundam felicitatem denuo remearent. Hoc itaque modo tribus beniamin cum pene tota perisset: israhelitarum sapientia reparata est. Floruit itaque repente. et opulentie magnitudine aliisque ditata rebus est. Hoc ergo bellum: ita sedatum esse cognoscitur. Horum uero similia etiam tribum dan ex huiusmodi causa sustinere contigit.

Quomodo post hec eos deus dedit in seruitute assiriorum.

Cum israhelite bellorum studia reliquissent. et ad opera se terre dedissent: chananei contempnentes eos nec aliquid apud se pati ab eis credentes suum collegerunt exercitum: firmam habentes spem quasi hebreos affligerent: de cetero ciuitates latenter inhabitarent. Cursusque faciebant et exercebantur. Remisse urbes ad inuicem sibi consentiebant: et de tribu iuda ascalonem ciuitatem. et accharon abstulerunt: et multas alias in campestribus constitutas. et ipsos danitas in montana confugere compulerunt. nec paululum eis locum in campestribus relinquentes. Et dum illi nec ad bellandum essent idonei. nec terram sufficientem sibi iam haberent: miserunt de suis quinque uiros ad loca mediterranea. qui terram inspicerent in qua de cetero habitare potuissent. Illi autem non procul a monte libano. et iuxta iordanis fontes circa maximum campum sydonis ciuitatis. uiam trium dierum perambulantes: contemplantesque terram bonam. et nimis uberrimam significauerunt eis. Quo cum exercitu procedentes. edificauerunt illic urbem dan cognominatam ab uno filiorum iacob. ex quo ipsa tribus appellata uidebatur. Israhelitis autem et cum essent

in labore difficiles. et quod in diuinitatis cultu defecerant: aduersa perueniebant. Nam dum fuissent a sua conuersatione transgressi. ferebantur ad libidinem ut pro sua uiuerent uoluntate: ita ut imminentibus chananeis. malis omnibus implerentur. Iratus est igitur eis deus: et felicitatem quam innumeris laboribus adquisierant. propter epulas amiserunt: castra siquidem contra eos agente cusartho rege assyriorum multa pugnantes perierunt: et oppressi fortiter capti sunt. Quidam uero propter timorem sponte se illi contradiderunt: et maiora quam possent tributa imposita sibimet exsoluebant. et diuersas iniurias perferebant per annos octo. Post quos hoc modo liberati sunt.

Cenez quidam de tribu iuda uir industrius prudentiaque fortissimus. responso sibi dato ne despiceret hebreos in necessitate huiusmodi constitutos. sed ut potius reducere eos ad ius libertatis auderet: paucos quosdam in his laboribus preceptis diuinis adhibens sibi. quibus tunc in illis rebus positis aut pudor esset. aut spes confidentie uiuis adueniret: primum quidem cusarthi castra. disrupit. Cumque plurimi hebreorum ad certamen accederent. eo quod bene eis prior confidentia processisset. cum assyriis congressi sunt: eosque ualde persecuti eufraten transmeare coegerunt.

Cenez autem cum ipso opere fortitudinis sue probauisset effectum. principatus accepit honorem. ut populum iudicaret: in quo scilicet quadraginta annis conuersatus est. Hoc autem moriente: denuo res israhelitarum sine principe uexabantur. Et dum honorem deo non ferrent nec legibus obedirent. magis ac magis afflictionibus subiacebant: ita ut eglon rex moabitarum. despiciens inhonestam conuersationem eorum. bellum eis inferre presumeret et multis eos preliis obtineret ac subderet: et omnem potestatem eorum prorsus humiliaret. eosque iuberet tributa persoluere. Constituens autem sibimet regnum in hiericho. nihil mali reliquit quod populo non imposuerit: eosque ad inopiam usque perduxit. annis octo et decem. Miseratus autem deus in his que patiebantur et eorum supplicationibus inclinatus: ab iniuria moabitarum. hoc modo eos eripuit.

Quidam iuuenculus nomine aoth de tribu beniamin ex parte gerta audaciaque fortissimus. et corpore ad opera exercenda robustus. in leua manu fortitudinem maximam habens. cum in hiericho habitaret. eglon regi factus est notus muneribus eum placans: ita ut per hec etiam ceteris qui erant circa regem carus existeret. Aliquando autem cum duobus famulis munera regi ferens. latenter gladio in dextro femore ligato: introibat ad eum. Erat autem estatis tempus. Et cum iam dies medius esset regie quiescebant custodie: propter estum cunctis ad prandia recedentibus. Cum igitur iuuenculus egloni munera protulisset. commoranti in quodam loco caloris temporibus oportuno: eius secretum petiit. Aderant autem soli famuli regis. Cumque rex famulos abire iussisset. ut cum aoth loqueretur. et sederet super solium suum. et aoth terror inuasisset. ne eum fortissime percuteret: relaturum se ex dei precepto somnium dixit. Cumque ille pro somnii recitatione letus de solio surrexisset: aoth eum in corde percussit. Et gladium derelinquens egressus est. et clausam ianuam dereliquit. Ministri uero quiescebant: credentes regem in sopore conuersum. Aoth uero in hiericho cunctis latenter hoc indicans: exhortabatur eos ut suam defenderent libertatem. At illi gratissime hoc audientes: tubis utebantur. Mos enim est patrius: his populum conuocari. Ministri quidem eglon diu quod ei contigerat ignorantes. cum iam aduesperasceret metuentes ne quid ei inopinabiliter accidisset: in eius cubiculum sunt ingressi. eumque mortuum comperientes: in stuporem conuersi sunt. Et antequam sua castra colligerent: israhelitarum super eos irruit multitudo. Et alii quidem repente perempti sunt. alii in fugam conuersi tanquam in terra moabitida liberandi. Et tanta autem peremptorum ultra decem milia uirorum. Israhelite autem preoccupantes iordanis transitum. multos eorum interfecerunt: et nullus eorum manus euasit. Et hebrei quidem hoc modo ab istorum seruitute priuati sunt. Aoth uero ob hanc causam principatu honoratus a plebe. defunctus est. dum hanc potestatem tempus octoginta tenuisset annorum: uir utique etiam propter hanc causam maxima laude dignus existens. Et post hunc senagar filius anath electus ad principatum: primo anno uitam expleuit.

Igitur israhelite calamitates quas passi fuerant non colendo dominum nec legibus eius obediendo. correptio[illegible]m non adsignantes dei: antequam moabitarum seruitio [illegible] respectarent. a rege chananeorum iabith nomine subiugati [illegible] sunt. Hic autem ortus quidem uidebatur de ciuitate [illegible] asore que posita est super paludem samachonitidem. Habebatque armatorum trecenta milia. equitum decem milia: et curruum tria milia possidebat. In hac itaque militia dux erat sisara: apud regem honore primus. Qui conueniens israhelitas uehementer afflixit: ita ut tributa eis imponeret. Qui uiginti quidem annis hec soluere passi sunt:

cum nec ipsi per infidelitatem saperent. et deus maiore tempore
eos dominari vellet propter eorum iniurias. et ingratitudines ni-
mis iniustas. De cetero autem temperantes a malis suis. et ag-
noscentes has calamitates sibi pro legum contemptu venisse.
quandam prophetissam nomine debboram. quod nomen hebraica
lingua significat apem. rogaverunt ut deprecaretur dominum quatinus
misericordiam haberet eorum: nec despiceret eos a chananeis op-
pressos. Deus autem annuit eorum saluti: et ducem elegit de
tribu nepthalim barachum. quod nomen choruscationem he-
braica lingua significat. Evocans ergo debbora barach.
iussit eum eligere decem milia iuvenes: et ad hostes
procedere. Presumebat enim predicente deo. et victoriam
promittente. Cum barach dixisset non se exercitum fore
ducturum nisi et illa quoque una procederet: irata dixit. Tu quidem
cedis mulieri dignitatem quam tibi contulit deus: ego vero non
refutabo. Et congregantes decem milia viros: castra me-
tati sunt apud thabor montem. Quibus sisara rege precipi-
ente obviam venit: et non procul ab eis castra fixit. Israeli-
te et barach obstupescentes multitudinem hostium. de
fuga iam cogitabant: sed debbora retinebat eos. et ipsa
die dimicare precipiebat. Victuros itaque eos deo auxili-
ante pollicebatur. Congressis ergo atque permixtis: ymber eis
magnus influxit. Et quia nimia simul grando et pluvia.
in faciem chananeorum versa est. et ventus eorum aspectibus im-
minebat: arcus eorum et fundibule inutiles fiebant et ar-
mati propter frigora uti gladiis non valebant. Israelitas vero
tempestas immissa post tergum minus nocebat: qui auxi-
lio dei sumebant valde fiduciam et hostes medios cir-
cumdantes multos eorum interfecerunt. Et alii quidem ab israelitis
extincti sunt. alii vero equis excussi pedibus ceciderunt: ita
ut etiam multi eorum conculcati curribus morerentur.
Sisara vero exiliens de curru cum videret fugam exer-
citus sui factam. fugiens venit ad quandam mulierem ceti-
nedarum nomine ialis. quem rogantem ut celaret eum suscepit:
et petenti poculum dedit lactis. Erat enim fatigatus. Et
cum nimie bibisset: conversus in somnum est. Illa vero dormi-
enti ferreum clavum per timpus immisit: et cum malleo
percussum ad terram usque deposuit: et hominibus barach post
paululum venientibus eum ostendit in terra confossum.
Sic ergo victoria constitit. secundum ea que a debbora dicta sunt:
ut per mulierem hic triumphus accideret. Barach autem
agens exercitum super assur. obviam venientem interemit
iabin: et cadente principe civitatem usque ad fundamenta

decidens: princeps fuit per quadraginta annos hebreorum.

Eodem itaque tempore moriente barach et debbora.
post hec madianite rogantes amalechitas et
arabas. castra metati sunt super israelitas: et con-
gressos sibimet viri pugnaces interemerunt: eosque manibus
alligantes cuncta depredabantur. Hoc facientibus illis per
annos septem. israelitarum populus per montana collectus est. et
campestria dereliquit: foveas quasdam et speluncas faci-
entes. ut fugientes ab illis potuissent quodammodo liberari.

Namaziani te agentes estatis tempore exerci-
tum. per hiemem israelitas terram colere permitte-
bant: ut laborantes facillime comprimere pos-
sent. Erat ergo fames et ciborum maxima difficultas. Tunc ergo
conversi ad dei preces hebrei: ut eos eriperet exorabant.
Gedeon autem iasi filius de tribu beniamin paucos manipu-
los spicarum ferens latenter eos terebat in torculari: cum
metueret hoc facere publice in area propter hostes. Tunc
visio apparuit ei in forma iuvenculi: dixitque eum felicem
et carum deo. et hoc esse maximum eius propitiationis in-
dicium. eo quod tunc uteretur pro area torculari. Cumque
eum preciperet fiduciam habere et festinare quatinus de-
fenderet libertatem. ille hoc impossibile sibi esse dicebat:
quando et tribus ex qua esset multitudine privaretur. et puer
esset ad tantarum rerum opus infirmior. Deus autem quod di-
xerat se impleturum esse dicebat: eoque duce israelitis se vic-
toriam prebiturum. Et cum hoc gedeon quibusdam iuve-
nibus enarrasset. creditumque fuisset. et repente ad certami-
na decem milium virorum videretur preparatus exercitus.
astitit gedeoni per somnium deus: et inbecillem naturam
hominum sibi placere declaravit. et que esset fortitu-
dine precipua repudiavit: ut victoriam non sibi sed deo
prope reputarent. tamquam si multo hoc dignoque gereretur
exercitu: credentes quia eius auxilio victorie opus fuisset
impletum. precepitque ut circa medium diem in solis
ardore ad fluvium faceret venire exercitum: et eos quidem
qui inclinati biberent magnanimos estimaret: qui vero cum
festinatione turbateque biberent. eos crederet hostium for-
midine detineri. Et cum hoc gedeon secundum dei iussionem
adimplesset: trecenti viri reperti sunt qui aquam manibus
cum timore lamberent. Dixitque deus: ut istos ducens ho-
stes adiret. Posuerunt itaque castra super iordanem: die
altera transituri. Et cum gedeon cum timore consisteret
quem ei predictum fuerat ut nocte hostes invaderet: volens

deus eum a formidine reuocare. precepit ut sumens unum militem iuxta tabernacula madianitarum accederet. ab eis consilium belli confidentiamque sumpturus. Obediens autem et sumens proprium famulum nomine zara. accedens ad quoddam tabernaculum inuenit uigilantes in eo. et iuuenculum aliquem suo commilitoni sompnia recitantem. ita ut et gedeon audiret. Erat enim huiusmodi uisio quam dicebat. quasi uidisset panem ordeatium. qui puilitate sua incomestibilis esset hominibus. per exercitum reuolutum regis apprehendisse tabernaculum. nec non et cetera decisse. Ille uero uisionem interitum exercitus significare pronunciauit. dicens unde hoc etiam uideretur ei. Omne inquit semen ordeatium. constat esse uilissimum. Et tamen omnem populum israhite uidentur abiecti uelut genus ordei. et apud israhitas nunc gedeon exultat et eius exercitus. Quia uero panem te uidere dixisti qui tabernacula nostra uastauit. metuo ne deus contra nos gedeoni uictoriam condonauerit. Gedeon autem sompnium audiens spem magnam habuit pariter et fiduciam. iussitque suos armari. narrans eis etiam hostium uisionem. Illi uero in his que dicta fuerant preparati sunt. et circa primam uigiliam gedeon suum ducebat exercitum tripartite diuisum. Portabantque cuncti uacuas faretras et lampades ardentes. quatinus grauis hostibus uideretur inuasio. et in dextera manu cornua quibus pro tubis utebantur. Multum itaque locum hostium tenebat exercitus. habebatque multitudinem camelorum et secundum morem gentium pascentes. in uno circuitu erant omnes. Hebreis autem predictum fuerat. ut dum uenissent circa hostium castra. signo dato tubis canerent. faretrasque concutientes cum lampadibus impetum facerent iubilantes quia uictoriam deus gedeoni conferret. Quod dum fecissent. [turba] timor comprehendit homines adhuc dormientes. Erat enim nox. et hoc fieri deus ita preceperat. Suntque perempti pauci quidem ab hostibus. plurimi uero a semetipsis. eo quod linguis patriis discordarent. Nam dum fuissent in turba redacti. unusquisque perimebat proximum. dum eum crederet inimicum. et facta est magna cedes. Fama uero uictorie gedeonis ad israhitas perueniente. cuncti simul armati sunt persequentes hostes. et comprehenderunt eos in quadam conualle scopulis ualde circumdata. quam transire non possent. Et circumstantes occiderunt omnes. duosque simul reges zeb et zebee. Reliqui uero duces reliquos milites colligentes qui erant quasi octo et decem milia. castra metati sunt multum procul

ab israhelitis. Gedeon autem labore non fessus est. sed persequens cum omni exercitu eosque congrediens. fortes uniuersos funditus interemit. et reliquos duces zerbin et zarnon. apprehendens captiuos duxit. Mortui sunt in ea pugna madianitarum et arabum qui eis solatia prebuerunt quasi centum et uiginti milia. multaque preda auri. et argenti. et uestium. et camelorum et subiugalium hebraice tunc est collata uictorie. Gedeon autem ueniens in ephron propriam regionem. occidit reges madianitarum. Tribus autem effrem cum grauiter ferret quod cum eo minime dimicasset. exercitum super eos festinabat inducere. cur eis non indicasset. quando hostes inuaserat. Gedeon uero cum esset humilis animo et omni uirtute summus. dicebat non se auctoritatis sue consilio preter eos contra hostes. sed deo iubente pugnasse. Victoriam uero non minus eorum quam sui laboris esse fatebatur. His igitur sermonibus eorum mitigans iram plus hebreis profuit quam hostium preda. eosque a precipitio intestine seditionis eripuit. Iniurie tamen huius penam illa tribus excepit. quam scilicet oportuno tempore declarabimus. Gedeon itaque principatum ponere uolens coactus tenuit illum. annis iugiter quadraginta populi iura disponens. Et diuersis ad eius iudicia concurrentibus quecumque dixisset firmissime seruabant. Qui cum senex defunctus fuisset. in ephron regione sepultus est. Habuitque filios quidem liberos septuaginta. plures enim habebat uxores. naturalem uero unum de concubina droma nomine abimelech. Qui post mortem patris pergens in sichem. ad cognatos sue matris unde fuerat orta. et sumens ab eis pecunias. quoniam in iniquitatum magnitudine uidebatur insignis. cum eis ad patria que tecta regressus est. et omnes fratres occidit absque solo ionatham. Hic enim fugit. beneficio liberatus. Abimelech autem assumpta tyrannide. dat animum se pro legitimis filiis. et in his que uellet facere declarauit. Quod uehementer iusticie presulibus erat acerbum.

Igitur dum quodam tempore publica in sichem festiuitas esset cunctaque illic multitudo consisteret. frater eius ionatham quem fugisse prediximus. ascendens in montem garizin qui sichimorum supereminet ciuitati. clamauit et multitudine prebente silentium. petiit ut quod diceret libenter audirent. Factoque silentio dixit. quod arbores facto sui concilio. humana uoce pecissent ficum. ut super eas regnaret. Qua denegante eo quod honore fructus proprii frueretur. nec alium querere deberet extraneum. arbo

res rursum cogitationem regni non reliquerunt. Visumque eis est: ut honorem uiti preberent. Sed et uitis electa. isdem uerbis quibus ficus usa respuit regnum: hoc ipsum facientibus et oliuis. Rannus quam arbores petierant. ut regnum sumeret super eas. hoc enim genus inter ligna quod habet ignem proferendi naturam. promisit se regnum suscipere. et insequitur imperare: ita tamen ut sub umbra eius requiescerent. Si uero ei contraria forent: eius igne concremarentur. Hec autem inquit non risus causa dico: sed quoniam multorum bonorum experti gedeon. in re quam nunc gerunt hoc despiciunt eligentes abimelech in principem huius qui cum eo fratres interemerit: cum utique mich ab eis differret. Cumque talia dixisset: abscessit et habitauit in montibus latenter annis tribus timens abimelech. Post non multum itaque tempus sichimite peniti pro nece filiorum gedeon: expulerunt ab urbe pariter et a tribu. Ille uero cogitabat affligere ciuitatem. Tempore autem superueniente uindemie metuebant colligere fructum: ne quid eis abimelech faceret mali. Veniente uero ad eos quodam principe gaal nomine cum armatis cognatisque suis: sichimite poposcerunt sibi ab eo preberi munitionem donec uindemias congregarent. Quo eorum faciente petitionem procedebant ad opus suum: et cum eis gaal suos ducebat armatos. Cumque fuisset fructus cum securitate collectus: et cenantes per singulos choros abimelech aperte iam presumerent blasphemare. sed et principes insidiis loca circa ciuitatem apprehendentes multos abimelech latenter interfecissent: zebul quidam princeps sichimitarum cum esset extraneus. ea in quibus populum gaal exacuebat abimelech missis nuntiis indicauit. et monuit ut insidias poneret circa urbem seque suasurum gaal ut egrederetur de ciuitate. Quo facto. irruere super eum deberet abimelech. et agere ut se in eo defenderet: et deinceps sibimet populi amicitias collocaret. Cumque abimelech in insidiis resedisset. et gaal incaute commoraretur in suburbano. et cum eo zebul: uidens paulatim armatos accedere gaal. ad zebul ait insidiari sibimet uiros armatos. Quo respondente umbras esse petrarum: cum magis appropinquarent uerius hoc aspectu considerans: non umbrarum esse sed uirorum insidias dixit. Responditque ad eum zebul. Nonne maliciam abimelech accusabas: Cur itaque tue uirtutis magnitudinem non ostendis. et cum eo pugna congrederis: Gaal uero turbatus congressus est cum abimelech: et ceciderunt equidem aliqui de eius armatis. Ipse uero fugit in ciuitatem ut alios euocaret: et denuo zebul egit ut gaal expelleretur ab urbe. accusans eum quasi contra milites abimelech non melior extitisset. Abimelech uero cognoscens egressuros denuo ad uindemiam sichimitas: loca circa urbem insidiis occupauit. Quibus procedentibus tertia quidem pars exercitus apprehendit portas ut ciuibus auferret ingressum: alii uero dispersos interemerunt et ubique cedes effecta est. Et ciuitatem ad fundamentum usque subuertens salque super eius ruinam seminans: uictor abscessit. Omnes itaque sichimite hoc modo perempti sunt. Quicumque uero per prouinciam dispersi sunt pericula fugientes: super quandam petram munitissimam congregati morabantur. Cumque eam murare niterentur: uoluntatem eorum abimelech prenoscens super eos cum exercitu uenit. Collectisque de silua lignis: iussit ut hec etiam exercitus faceret uniuersus. Velociter autem saxo circumdato lignis: subiectus est ignis. Flamma uero surgente nullus ex eo saxo diffugit: sed una cum uxoribus et filiis sunt extincti. uiri quidem circa mille et quingenti: reliqua uero nimia multitudo. Et sichimitas quidem huiusmodi calamitas interemit. Quibus hec afflictio nata est: eo quod sperauerant sibimet utile eius genus. cuius malicia talia pertulerunt. Abimelech autem istitias mala sichimorum proferens. presumebat etiam maiora terrore quam uiolentie sue modum imponere: donec perderet uniuersos. Veniebat ergo atterens: et ciuitatem quandam facto discursu cepit. Cumque in ea esset maxima turris in qua uniuersi confugerant. obsidere hanc uolens dum proxime uenisset ad murum: sumens mulier quedam fragmentum mole. caput eius repente percussit. Qui dum cecidisset saucius. armigerum rogauit ut eum occideret: ne mors eius opus mulieris esse uideretur. Et ille quidem: hoc preceptum fecit. Abimelech autem huiusmodi penam pro fraterna morte. et his que in sichimitas presumpsisse putabatur exsoluit. Hec ergo calamitas secundum diuinationem ioatham uidetur impleta. Exercitus uero qui cum abimelech fuit eo cadente dispersus: discessit ad propria. Israhelitarum uero principatum post eum gamer galadinus ex tribu manasse percepit: uir et in aliis felix. et filios bonos habens triginta numero. et in equitatu preclaros. et principatum ciuitatum galaditarum habentes. Hic duo et uiginti annis optinens principatum. senex defunctus est: et sepulturam in gamon galadinorum ciuitate promeruit. Res quidem hebreorum in honesta uita uita ad iniuriam dei legumque ferebantur: quos am-

manitę despicientes palestinam magno exercitu prouinciam deuastabant. omnemque regionem transiordanem detinentes. reliqua comprimere presumebant. Hebrei uero malis afflicti ad supplicationem dei conuersi sunt et sacrificia celebrabant: rogantes eum ut placatus eorum precibus ab ira quiesceret. Deus uero placatus: eis suum concessit auxilium. Interea ammanitis castra metantibus intra galadinorum prouinciales occurrerunt ammonentes se sine duce. Erat autem quidam nomine iepthas. uirtute patiens. potens ad exercitum dispensandum: quem sub mercede poscebant. Ad hunc ergo mittentes rogabant ut cum eis pugnaret: promittentes ut ei cuncto tempore principatum exercitus sui concederent. Ille uero nequaquam precibus obediuit. culpans eos quod ei non prebuissent auxilium: dum iniusticiam fuisset aperte perpessus a fratribus. Non enim consanguineus eis erat: sed peregrinus utique matre. Hunc ergo fratres expulerunt despicientes eius infirmitatem. et ob hoc in prouincia galaaditica morabatur. et omnes de longe ad se uenientes sub mercede propria retinebat. Illis uero supplicantibus atque iurantibus omnem se principatum eidem fore prebituros: tandem aliquando concessit. et uelociter diligentia rerum habita. in urbe masphat exercitum constituens: legationem misit ad regem ammanitarum causam ei inuasionis accusans. Ille remittens israhelitarum potius accusabat egressum ex egypto: petebatque ut ab amorrea recederent quasi patrum eius a tempore antiquo fuisset. Cui respondens iepthe ait: quod irrationabiliter progenitores israhelitarum de amorrea terra culparet. sed potius eis gratias agere deberet. pro ammanitide terra sibi concessa. quia dum possibile fuisset secundum moseos iussionem ut eam tollerent: isti eos illic degere permisissent: quam post annos trecentos dei auxilio reparauerant. Ob quam rem pugnaturum se fore dixit. Et hec quidem effatus: legatos abire dimisit. Ipse uero pro uictoria dominum deprecatus. et sacrificium promittens. ut si uiuus reuerteretur quicquid ei prius occurreret immolaret: congressus copiose uicit. Et occidens hostes: persecutus est usque ad ammanitarum ciuitates. Et inde digressus in ammanitide: multas uastabat urbes predamque collegit: et a seruitute domesticos liberauit: quam decem et octo sustinuerant annis. Reuersus autem calamitatem incurrit: nullo modo prisce felicitatis equalem. Nam ei filia unigenita tunc primitus cum uenerat occurrit. Qui grauiter ingemiscens magnitudine tanti doloris afflictus. filiam sibi obuiam uenisse culpabat: quam sacrificandam deo deuouerat. Que tamen in nullo casu non doluit: pro patris uictoria et ciuium libertate moritura. Petiit autem duos menses sibi concedi. ut iuuentutem suam cum ciuibus lamentaretur: et tunc uotum perficeret. Quo tempore transeunte. filiam pater immolauit. nec legitimum faciens holocaustum nec deo dignum: non utique deliberans apud animum suum qualis apud ceteros huius facti causa uideretur. Igitur cum tribus effrem super eum exercitum niteretur inducere. eo quod bellum ammanitarum eis non indicaret. sed uoluisset predam habere et gloriam: hoc uero satis faciebat eis dicens. eo quod primo quidem non eos latuisset cognatorum oppressio. sed etiam uocati ad auxilium non uenissent: cum oportuisset eos ante preces occurrere. Deinde dicebat quod hostibus quidem iniuste pugnantibus non presumerent resistere: postea uero cognatis inferre bella temptarent. Et intimatus est. ut si non temperarent a talibus: deo auxiliante penas ab eis exigeret. Quibus dum satisfieri non potuisset. sed contra eum cum exercitu a galatina terra uenientes pugnarent. amplius eorum dilatauit interitum: et persequens fugientes. et preoccupans exercitu premisso uada iordanis. pene quadraginta duo milia uirorum occidit. Ipse uero cum principatum tenuisset sex annis defunctus est: et sepultus est in sebethi patria sua. que est intra galadine. Moriente uero iepthe: tenuit principatum absonas de tribu iuda ciuitatis bethleem. Hic filios habuit sexaginta. triginta masculos et reliquas uirgines: quos omnes dimisit uiuos. filias uiris tradens et filiis dans uxores. Qui dum nichil gessisset in septem annis. sermone et memoria dignum. in senectute defunctus est: et sepulturam in patria sua promeruit. Igitur absona ita moriente: neque his qui post eum decem annis habuit principatum nomine chilon de tribu zabulon: aliquid egit uirtute precipuum. Post hunc abdon chilonis filius de tribu effraim ciuitate pharatinorum. bonorum testimonio fultus principatum habuit. qui pro sola eruditione poterit habere memoriam. Nullumque opus propter pacem rerumque licentiam exercuit. Hic filios habuit quadraginta: et ex eorum semine alios descendentes triginta. Erantque simul omnes septuaginta equis exercitati: quos omnes superstites derelinquens. in senectute defunctus est: et opinabilem in pharatinis promeruit sepulturam. Hoc autem mortuo israhelitas palestini preualuerunt: ita ut ab his per quadraginta annos tributa perpenderent. A qua seruitute. hoc modo liberati sunt. **Fortitudo sanson et quantorum malorum auctor fuit palestinis.**

Quidam manuhe de tribu dan inter paucos egregius et patrie sine dubio princeps. habuit uxorem

primam & pulcherrimam: & que inter ceteras compuinciales
feminas eminebat. Et cum filios non haberet. grauiter
ferens. dominum pro tanta successione rogare cepit: in suburbano
suo in campo maximo frequenter adueniens cum uxore.
Erat autem & nimio uxoris amore: & ob hoc sine tempera-
tione zelus ipsius. Et dum quadam die mulier esset sola
apparuit ei angelus dei. pulchro iuueni similis & procero:
eique masculum filium futurum dei prouidentia nuntiauit.
qui foret optimus et fortitudine precipua clarus: a quo
crescente palestinos comprimendos asserunt. Monuitque ut
eius coma minime tonderetur: nullumque potum nisi aquam deo
precipiente bibituros. Et cum hoc dixisset abscessit. Illa
uero marito ueniente indicauit angeli uisionem: admiran-
do iuuenis pulcritudinem atque proceritatem. ita ut ille zela-
tus in eius laudibus obstupesceret: & suspitionem quasi dex-
teram ei amor conciperet. At illa uolens irrationabilem
eius tristiciam mitigare. rogauit dominum ut angelum denuo desti-
naret: quatinus maritus eum conspiceret. Et iterum pro dei gratia
angelus uenit in suburbano illorum: & apparuit mulieri a
uiro remote. Que rogabat ut sustineret: donec maritum
adduceret. Permittente angelo: manuhe uocatus uenit.
Qui cum uidisset: nec tamen a suspitione cessauit: rogauitque
ut quecumque uxori eius dixerat. illi pariter declararet. Cumque
dixisset angelus sufficere. ut nosset illa que dixerat. roga-
bat eum ut ei manifestaret quis esset: & quatinus filio nato
gratias ei & munus offerrent. Illo autem dicente quod nichil horum
egeret. nec ob hanc causam filium ei nuntiaret futurum:
dum primus non annuisset. post ea eo precibus insistente con-
cessit: ut aliquid ei dono daret. Tunc manuhe occidens he-
dum. eumque coquendum uxori prebens. dum gestum hoc
fuisset: precepit ut poneret super saxum & panes & carnes
absque uasis. Quo facto. uirga quam tenebat angelus tetigit
carnes: & igne prorumpente carnes cum panibus sunt assump-
te. Et angelus super fumum. quasi in curru eis celum ascendere
uidebatur. Cumque manuhe metueret. nequid ei propter
uisionem dei proueniret ad usus: eum uxor ut confideret confor-
tabat. & pro sua utilitate dominum uidisse fatebatur. Cumque con-
cepisset. custodiam habuit mandatorum. Natumque pue-
rum appellauerunt sanson: quod nomen significat robustum.
Crescebatque uelociter: & tam pro continentiam ciborum quam
capillorum remissionem propheta iam futurus cognoscebatur.
Hic itaque ueniens cum parentibus thannam palestinorum
ciuitatem. dum celebraretur ibi festiuitas: uirginem

puncialium concupiuit. Rogauitque parentes: ut ei
puellam peterent in uxorem. Quibus negantibus eo quod esset
de alienigena gente progenita. deumque dicentibus eis nup-
tias hebreis congruas prebiturum: uicit eius petitio ut
ei uirgo desponsaretur. Dumque frequenter ad eius parentes
iret: occurrit leoni. Et cum esset inermis tenens eum ma-
nibus suffocauit: & in silua interiore extra uiam proiecit.
Rursumque dum iret ad puellam: inuenit agmen apum
fauum mellis in leonis illius ore fecisse. Et tollens exinde
tres fauos mellis: cum donis reliquis que portabat puel-
le contradidit. Cumque thannite omnes essent in epulis
nuptiarum. metuentes fortitudinem iuuenis: triginta circa
eum pubertate precelsos constituerunt. sermone quidem
uelut socios futuros. opus uero custodes: ne quod forte
uellet committere. conuiuiorum facietate crescente. Cumque
in lusu consisteret qualis solet tali tempore prouenire: san-
son ait. Proponam uobis parabolam. Et si solueritis septem
diebus propositam questionem: lineas singulas. & totidem
stolas me dante percipietis. & cum hac largitate gloriam quoque
& lucrum sapientie possidebitis. Illisque petentibus ut di-
ceret ait. Qui cuncta deuorat. cibum genuit de semet
ipso suauem: licet nimis ipse sit insuauis. Illis autem
per tres dies questionem non ualentibus inuenire: & dicentibus
puelle. ut a uiro cognoscens eis annuntiaret. cui etiam com-
minati sunt incendium. nisi hoc studeret implere: sanson
quidem rogante puella ut diceret primum quidem restitit.
Cumque illa nimis insisteret. & ad lacrimas peruenisset. &
indicium hoc esse quereretur quod eam sanson minus amaret:
indicauit ei quemadmodum leonem interemisset. & quomodo
apes more eius inueniens. tres fauos mellis portasset ei.
Et ille quidem nichil dolosum metuens omnia declarauit:
illa uero sermonem hunc petentibus rursus exposuit. Sep-
tima uero die cum tempus esset ut propositam soluerent
questionem antequam sol occumberet conuenientes dixerunt.
neque a leone comprehensis. quicquam insuauius esse: neque dulcius
utentibus melle. Quibus sanson respondit. Nec quicquam mu-
liere aliud dolosius: que uobis id exposuit uerbum. Et
illis quidem dedit quecumque promiserat. facta preda scalo-
nitarum: qui ei pariter occurrerant. Nam & isti palestini
sunt. Ille uero nuptias refutauit. Et puella quidem
que eum ad iracundiam prouocauit: duxit eius amicum.
Pro qua iniuria exasperatus sanson: deliberauit ut omnes
cum ea palestinos affligeret. Cumque tempus estatis

& fructuſ meſſium preparatiſ appropinquaret. comprehendenſ ſanſon trecentaſ uulpeſ. & caudiſ earum ligan ſ ardenteſ lampadeſ dimiſit in meſſem paleſtinorum. & hoc modo eorum depopulatuſ eſt fructuſ. Paleſtini uero ſcienteſ opuſ eſſe ſanſon & cauſam per qua talia perpetraſ ſet. miſerunt principeſ in thamnam uxoremque eiuſ cum parentibuſ ſuiſ interemerunt: tanquam qui mali huiuſ auctoreſ extiterint. Sanſon autem cum multoſ in paleſtinorum campeſtribuſ occidiſſet: habitabat in ethan receſſum ualde munitum. in tribu dan. Paleſtini ſiquidem contra tribum iuda caſtra metati ſunt. Illiſ uero dicentibuſ non ſibi inferre iuſte ſupplicium propter delicta ſoluſ ſanſon. cum utique ipſi tributa perſoluerent: dixerunt ut ſi nollent hoc pati ſanſon contraderent alligatum. Qui uolenteſ euadere uenerunt ad receſſum ubi ſanſon habitabat. cum tribuſ milibuſ armatorum. Et culpanteſ eum pluſ quam contra paleſtinoſ geſſiſſet. qui poſſent omni generi hebreorum calamitateſ inferre. rogabant ut deſcenderet quatinuſ eum conditioni illorum contraderent. Poſcebantque ut hoc ſponte perferret. Qui cum iuſiurandum accepiſſet. eo quod nichil ei pluſ fieret quam hoſtibuſ traderetur: deſcendenſ de receſſu. ſemetipſum contribulorum ſuorum poteſtati contradidit: ibique eum duobuſ funibuſ alligranteſ: ducebant ut traderent paleſtiniſ. Et cum in quendam locum ueniſſet. alligatuſ duobuſ funibuſ ſanſon qui nunc maxilla nuncupatur pro fortitudine que in ſanſon uidebatur effecta. cum hoc nomen primituſ non habet: non procul paleſtini caſtra metati ſunt. Et occurrentibuſ eum gaudio & clamore. tanquam ea que cupiebant deſiderabiliter adimpleſſent: diſrumpenſ uincula ſanſon & arripienſ aſini maxillam que in preſenti iacebat. in hoſteſ inuectuſ eſt. Et percutienſ eoſ cum maxilla quaſi mille quidem peremit: alioſ uero turbatoſ in fugam uertit. Sanſon igitur pluſquam oportebat exultanſ. non dei cooperatione credebat hoc factum. ſed ſuiſ uirtutibuſ aſcribebat: eo quod per maxillam alii quidem hoſtium ceciderint. alii uero in fugam ſunt uerſi. Que dum ſitiſ fortiſſima tenuiſſet: conſideranſ quia nichil eſt uirtuſ humana dei cuncta eſſe teſtatuſ. rogabat ne propter hec iraſcenſ eum traderet inimiciſ: ſed ut potiuſ auxilium illi in neceſſitate conferret. & a maliſ eriperet. Cuiuſ precibuſ miſertuſ deuſ: fontem circa quandam petram. de aſini maxilla ſuauem copioſumque produxit. Inde ſanſon illum locum uocauit maxillam: & hactenuſ hoc nomine nuncupatur. Poſt hanc cauſam ſanſon deſpicienſ paleſtinoſ. uenit in gazam: & in quodam diuerſorio morabatur. Agnoſcenteſ uero gaze principeſ eiuſ preſentiam. fecerunt inſidiaſ ante portam: ut egredienſ non lateret. Sanſon uero dum hoc cognouiſſet: circa mediam ſurgenſ noctem erupit portaſ. ipſaſque ſimul clauſuraſ. & uecteſ. & alia earum ligna ſuper humerum tollenſ. & ſuper montem hebron deferenſ collocauit. Hiſ ita geſtiſ: tranſcendebat iam legeſ patriaſ. & dicta propria relinquebat moreſ imitando peregrinorum. Concupiſcenſ enim mulierem meretricem nomine dalilam apud paleſtinoſ habitantem. cum ea degebat. Unde tunc iudiceſ paleſtinorum uenienteſ ad eam promiſſionibuſ aſtrinxerunt: ut a ſanſon diſceret. que cauſa fortitudiniſ eſſet eiuſ per quam uinciri non poſſet. Illa uero cum circa potum & huiuſmodi conſuetudinem eſſet conſtituta. dum miraretur eiuſ actuſ. artibuſ agebat ut agnoſceret quemadmodum tanta uirtute precelleret. Sanſon autem dum adhuc ſapientia fortiſ eſſet: fallebat eam dicenſ. Si ſeptem uinearum palmitibuſ qui adhuc flecti poſſunt uinctuſ fuero: cunctiſ infirmior ero. Illa uero tunc quidem tacuit. Poſtea uero indicanſ principibuſ paleſtiniſ. celabat aliquoſ militum intra domum. & dormientem ebrium artiſſime palmitibuſ alligauit. Deinde excitanſ eum. dixit inſiſtere aliquoſ ſuper eum. Ille ruptiſ palmitibuſ: tanquam contra inimicoſ nitebatur inſurgere. Tunc mulier eo ſibi loquente grauiter ſe ferre dicebat: ſi propter incredulitatem fauoriſ ſui. & tanquam non celaturę quod ei prodeſſet: nollet edicere ueritatem. Cumque rogantem rurſuſ falleret: ſeptem ſeſe funibuſ alligatum dixit perdere fortitudinem. Dum & hoc quoque facienſ nichil egiſſet: tertio alligari comaſ ſuaſ dixit. Cum uero neque hoc facto uerax inueniretur nimium ſupplicanti. ad ultimum cum iam ei calamitaſ immineret: uolenſ preſtare dalile gratiam ait. Mei curam deuſ habet: & eiuſ prudentia natuſ hanc nutrio comam. iubente deo ne tondear. Mea ſiquidem fortitudo: huiuſ augmentum eſt. Hoc illa cognoſcenſ. abraſiſ eiuſ crinibuſ eum tradidit paleſtiniſ: cum iam non ualeret ab eorum ſe inuaſione defendere. Qui auferenteſ eiuſ oculoſ: ligatum circumduci ubique fecerunt. Procedente uero tempore & coma ſanſon creſcente. dum eſſet feſtiuitaſ publica paleſtiniſ. & principeſ atque nobileſ epularentur ſimul in fano quod columne portabant. adductuſ eſt ibi ſanſon ad conui

uiuum: ut ei omnes illuderent. Ille hoc crudelius arbitratus eo quod ab iniuriis defendere se nequiret. puero ducenti se persuasit. ut diceret eo quod post laborem requiescere postularet: eumque ad columpnas reclinaret. Ubi dum aduenisset: commouit eas. simulque cuncta destruxit. Subuersisque cum fano columpnis: tria milia hominum sunt extincta. Inter quos et sanson una defunctus est: cum tenuisset principatum israhelitarum annis uiginti. Dignum est quidem laudare uirtutem et fortitudinem et magnanimitatem huius uiri etiam circa mortem: et iram quam usque ad finem sui contra hostes exercuit. Nam quod a muliere captus est. humane nature oportet ascribere: que est ad uitia facilis. Virtutis uero eius coronam: memorabilia necesse est habere preconia. Cuius cognati sumentes corpus. in sarasa regione sepelierunt cum cognatis eius.

Quoniam filii heli in pugna contra palestinos occisi sunt.

Post mortem uero sanson: prefuit israhelitis sacerdos heli. Sub hoc prouinciam eorum apprehendente fame. helimelech quidam de ciuitate bethleem tribus iude famem ferre non ualens: uxorem suam noemi et filios ex ea natos celion et malion sumens: migrauit in terram moabitarum. Dumque ei bene cuncta procederent. filiis suis moabitidas duxit uxores. Celion quidem orfan: malion autem ruth. Transactis autem annis decem et octo: et elimelech et eius filii in breui defuncti sunt. Noemi autem amare ferens quod ei prouenerat. et desolationem carorum non sustinens filiorum. propter quos et de patria sua uidebatur egressa: rursus reuertebatur ad eam. Audierat enim quod iam prospera de ipsa regione nuntiarentur. Cuius nurus ab ea disiungi non tolerabant: sed nec ipsa refutando eas secum proficisci poterat euitare. Et cum insisterent. optans feliciores eis nuptias. quam quibus iam fuerant priuate. et filios et alia dona conferri: eas illic remanere poscebat. nec cum illa debere proficisci in rebus incertis: et terram propriam deserere. Et orfa quidem mansit. ruth autem cum ei a se recedere persuadere non potuisset: sociam sibi duxit in omne quicquid emergeret. Venientes siquidem ruth cum socru in bethleem: booz elimelech cognatus suscepit eas. Et cum noemi nomine suo uocarent: ait illa. Iustius mara me uocate. Significat autem lingua hebraica noemi quidem felicitatem: mara uero dolorem. Ruth itaque tempore messis egressa est permittente socru spicas colligere. ut alimentum haberent: uenitque in agrum booz. Veniens autem post paululum booz uidensque puellam: propter eam agri prepositum requirebat. Ille uero dum iam ab ea primitus cognouisset: domino declarauit. Qui de fauore socrus. atque de memoria mariti sibi met copulati gratias agens. et ei experimenta bonarum rerum exoptans. spicas quidem eam colligere noluit. sed metere quicquid posset. et sibi portare permisit: precipiens uillico ut nichil eam tollere prohiberet. Prandiumque ei et potum prebuit: dum messores hora competente comederent. Ruth autem tollens ab eo alfeta socrui conseruauit: et uespere cum spicis ad eam uenit. Seruauerat autem ei noemi partes ciborum quos ei uicini prebuerant. Narrauitque et ruth ea que illi dixerat booz. Cumque illa indicasset quod cognatus esset. et propter pietatem ei suam prouidentiam exhiberet: rursus sequentibus diebus egressa est. ad colligendas spicas cum ancillis booz. Veniens autem non post multos dies booz cum iam esset messis ordearia maturata. ad aream propriam dormiebat. Hoc cum audisset noemi: cogitabat quemadmodum ruth cum eo collocare posset: iudicabat enim utile si booz ruth haberet uxorem: ait puelle ut circa pedes eius dormiret. Illa uero dum nefas esse iudicaret. ut socrus sue iussioni resisteret: festinans ad aream. tunc quidem latuit booz profundissime dormientem. Excitatus uero circa mediam noctem: requirebat que esset. Illa uero suum nomen dicente et petente ut tamquam dominus cubare permitteret: tunc equidem quieuit. Diluculo uero antequam ad opus famuli mouerentur excitans eam. iussit ut tollens hordei quantum posset properaret ad socrum. antequam ibi dormisse uideretur ab aliquibus: dicens castitatem in talibus derogationibus esse seruandam. et maxime quando nichil perpetratur aduersi. De reliquis uero sic ait. Est quidem proximior genere: qui te ducere possit uxorem. Et si uoluerit: necessarie requires illum. Quo repudiante coniugem: te ego secundum leges habebo. Hec illa socrui referente securitas tenuit eas: spem habentes quia pro eis booz de cetero cogitaret. Ille uero iam media die ueniens ciuitatem. et seniores colligens. mittens etiam uocauit ruth: atque cognatum. Quo ueniente: elimelech inquit et filiorum eius hereditatem tenes. Illo confitente hanc sibi proximitatis lege competere: booz ait. Ergo non ex media parte oportet legum habere memoriam: sed ut secundum eas uniuersa facias. Malon enim uxor huc uenit. et sui partem agri op

tinere oportet: & uxorem eius secundum leges accipere. At ille booz & hereditatem & uxorem cessit cum cognatus esset: & ipsi defuncta & uxorem habere dixit & filios. Booz itaque testificantes seniores: iussit mulieri ut ei calciamentum solueret secundum legem & in faciem eius expueret. Quo facto. booz ruth duxit uxorem: eisque post annum masculus est filius procreatus. Quem noemi sumens. consilio mulierum uocauit obed: eo quod in eius senectute nutriretur. Obed enim hebrea lingua: significat seruiens. Porro obed habuit filium iesse: ex quo dauid qui regnauit. & principatum suis filiis per uiginti & unam generationes uirorum longo tempore dereliquit. Hec quidem necessarie que de ruth gesta sunt explanaui: ostendere uolens dei potentiam. quod ei possibile est ad dignitatis maximum culmen euehere quoscumque uoluerit. ad quale perduxit etiam dauid huiusmodi ortum inueniens. Hebrei siquidem iebuseorum afflictione pregrauati: bellum rursum ob huiusmodi causas habuerunt cum palestinis. Heli enim sacerdoti erant filii duo ofni & finees. circa homines iniuriosi. & circa diuinitatem impii: nullique iniquitati parcebant. Et alia quidem munera ab oblaturis sibimet sequestrabant: alia uero rapine. modo tollebant. Et mulieribus religionis causa uenientibus. contumelias inferebant. aliis quidem uiolentias facientes aliis uero persuadentes donis. nichilque eorum uita a tyrannide pessima differebat. Quorum pater grauiter hec ferebat: populus autem quanto sperabat uenturum dei super eos forte supplicium. tanto uehementius ingemiscebat. Cumque futuram cladem filiorum eius deus exposuisset. & hely & samuhel qui illo tempore puer erat: tunc palam super filios habuit luctum. Volo siquidem primitus de propheta loqui. & postea de heli enarrare: nec non & infelicitatis casum. quem habuit populus hebreorum.

Helchana uir leuita. inter medios ciues sortis effrem existens. & ramath inhabitauit ciuitatem. & duas duxit uxores. annam & phenennam ex qua etiam ei filii sunt progeniti. Qui tamen aliam cum esset sine filiis: diligebat. Veniente uero cum suis coniugibus helchana in ciuitatem sylon ubi erat tabernaculum dei constitutum sicut predximus: dum earum uir per pulas. uxoribus & filiis distribueret partes: anna respiciens alterius mulieris filios circa matrem suam: descendit ad lacrimas. & eo quod non haberet filios ea solitudine ingemiscebat. Dumque consolatione uiri contristari prohiberetur: uenit ad tabernaculum rogans dominum. ut ei sobolem concederet. filiique faceret esse matrem. uotum uouens ut primogenitum suum ministraturum deo dicaret. nec eum similem ceteris putaris hominibus uictum habere permitteret. Et dum in orationibus multo tempore moraretur. hely sacerdos sedens ante tabernaculum uelut ebriam abire precepit. At illa dum nusquam se bibere fateretur. nec ebriam esse sed propter sterilitatem filiorum afflicta rogasset dominum: fiduciam exhortabatur eam habere. dominum filios donaturum esse permittens. Cum bona siquidem spe ueniens ad maritum cibum leta percepit. Et reuertentibus illis in patriam concepit & peperit filium: quem appellauerunt nomine samuhel quasi a domino postulasset eum. Quibus uenientibus ut pro natiuitate filii hostias immolarent. & decimas offerrent. recordata mulier orationis sue. & promissionis quam de filio uouerat deo. tradidit eum heli dicatum deo prophetam. Crescebatque ei coma: & potus eius erat aqua. Et samuhel quidem nutriebatur in templo commorabatur. Helchane autem ex anna alii filii tresque filie progenite sunt. Porro samuhel iam anno pleno duodecimo prophetauit: quem quadam tempore dormientem nominatim uocauit deus. Ille uero putans se a sacerdote uocatum: uenit ad eum. Sacerdote uero dicente eum se non uocasse: tertio deus hoc fecit. Quod dum heli cognouisset: dixit ad eum. Primo siquidem samuhel filii. non autem dico uel dominum esse qui uocat: & nota que dicat. Cumque deus iterum locutus fuisset: audiens petiit ut que uellet preciperet. in nullo eius ministerium delaturus. Cui deus quoniam inquit adest: cognosce cladem futuram israelitis omni narratione & crudelitate maiorem: & hely filios una die morituros. & sacerdotium ad domum eleazari esse migrandum. Ely namque plus suos filios contra eorum utilitatem elegit diligere: quam deo placere. Cumque iure iurando cogente hely prophetam samuhelem. ut & hec ei indicaret: nolebat eum contristare samuhel tali sermone. Tamen eo dicente: certiorem magis habuit expectationem de eorum perditione. Samuhel autem gloria magis ac magis augebatur: dum utique quecumque prophetabat. probarentur esse ueracia. Eo siquidem tempore palestini castra mouerunt super israelitas circa ciuitatem ampheole uictis. Hoc israelitis non ferentibus ad potiora uenerunt. Vicerunt enim palestini: & occiderunt hebreorum usque ad quattuor milia. Reliquam uero multitudinem usque ad castra propria persecuti sunt. De summa uero perditione formidantes hebrei. miserunt ad seniores & pontifices ut archam dei deferrent qua presente congressi hostibus preualerent: ignorantes quoniam maior esset quam archa. qui eis calamitatem inferre decreuerat. Aderat itaque archa pariter & pontificis filii. quibus preceperat pater ut si capta archa uiuere uoluissent: ad eum facie non uenirent. Finees enim iam sacerdotio fungebatur officio: patre hoc propter senectutem sibimet percipiente. Quo facto. securitas data est multa nimis hebreis. tanquam pro ad

uentum arche possent hostibus preualere. Inimici uero stupescebant istitas: metuentes arche presentiam. Sed utique partim non sicut putabant accessit. Facta namque congressione: uictoria quam hebrei sperabant. palestinis allegata est. Et perditionem quam illi metuebant suscipientes hebrei: cognouerunt in archa frustra se habere fiduciam. Repente namque in manibus hostium deuenerunt: et amiserunt usque ad triginta milia uirorum. Inter quos ceciderunt quoque filii sacerdotis: et archa ab hoste est ablata.

Nuntiata itaque perditione in sylon. et arche captiuitate. per quendam iuuenculum beniamiten qui inter fuerat bello: cuncta ciuitas luctu repleta est. Porro hely sacerdos sedebat ad portas: in altiori sede. Et audiens ciuitatis planctum. atque putans aliquid noui circa suos effectum. euocato iuuene dum cognouisset ea que in bello fuerant gesta. de filiis et aliis que de exercitu dicebantur leuiter habuit. tanquam predictum prescius futurorum: quando ualde ea mala confundunt. que preter spem repente peruenerunt. Cum uero archam audisset ab hostibus captam. dolore turbatus eo quod ei preter spem tantum onus accesserat: ruens de sede defunctus est. dum octo et nonaginta uixisset annos. quorum quadraginta tenuerat principatum. Ea siquidem die defuncta est et coniux finees eius filii. dum pro occasu mariti nequaquam uiuere tolerasset. Cui pregnanti quidem: nuntiatus est luctus uiri. Peperit autem filium septem mensium. quem ob hoc appellauerunt ichaboth. quod nomen significat ingloriam: eo quod illo tempore exercitui huiusmodi deformitas accessisset. Habuit autem principatum primus hely ex domo ithamar: qui fuit unus filiorum aaron. Nam primitus de domo eleazari sacerdotes erant. Ex quo honorem filius a patre percipiebat: et hely finees filio suo tradidit. Post quem abiezer eius filius hunc honorem accepit: quem buzi suo filio dereliquit. Cui rursum ozi filius successit suus. et post hunc hely tenuit sacerdotium de quo nunc sermo nobis est habitus. Cuius genus usque ad tempora imperii salomonis hoc habuit. Tunc enim sacerdotium ex domo eleazari: pariter receperunt. Explicit liber .v. Incipiunt capitula libri .vi.

Interitus palestinorum et terre eorum per iram dei propter archam que ab eis fuerat capta. et quemadmodum eam remiserunt ad hebreos. i. Quemadmodum palestinorum exercitus super eos uenerit et de uictoria hebreorum. quam ducatu prophete samuhelis adepti sunt. ii. Quod samuhel cum propter senectutem esset infirmus. suis filiis res dispensandas iniunxit. iii. Quod dum illi principatum bene non regerent: populus per iram petiuit regem. iiii. Indignatio samuhel propter hec: et saul regis ordinatio deo iubente facta. v. Prelium saul super ammanitarum gentem. et uictoria hostiumque uastatio. vi. Quemadmodum denuo pugnauerunt palestini aduersus hebreos. adhuc regnante saul.
vii Monomachia dauid cum golia qui palestinorum erat eximius eiusque peremptio. et defectio palestinorum. viii. Quemadmodum miratus saul fortitudinem dauid. ei filiam suam copulauit.
ix Quod post hec suspectum dauid sibi rex saul perimere festinauit.
x Quod sepius dauid per saul periculum mortis saluus effugit. et secundo eum sub se uenientem habens potestatem noluit interficere.
xi Quemadmodum pugnantes denuo palestini deuicti sunt ab hebreis. bellum et uictoria saul cum amalechitis. xii. Quod castra metantibus palestinis. iterum hebrei bello deuicti sunt. et rex eorum saul pugnando mortuus est: una cum filiis.
xiii Quod preuaricante saul mandata prophete samuhel. alius rex dauid deo iubente latenter est factus. Continet hic liber tempora annorum triginta duorum. Incipit liber sextus.

Tenentes igitur palestini captiuam suorum hostium archam sicut dudum prediximus. in ciuitatem azoti portauerunt eam: et apud deum suum qui uocatur dagon. quasi trophe um aliquod posuerunt. Sequenti uero die. diluculo ingressi in templum ut eum sollempniter adorarent: inuenerunt deum suum circa archam hoc facientem. Iacebat enim euulsus de uase suo: in quo statutus esse uidebatur. Quem denuo eleuantes statuerunt: grauiter de eius casu dolentes. Cumque frequenter dagon inuenirent iacentem. et archam similiter adorantem. in angustia et confusione grauissima constituti sunt. Nouissime uero: azotorum ciuitatem atque prouinciam diuinitus inuasit pestis. Moriebantur enim crudeli passione desinterie: et antequam uelox eis interitus proueniret: antequam anima bona morte resolueretur a corpore: intestina eorum corrupta corporis putredine ferebantur. Prouinciam eorum multitudo morborum deuastabat ita ut neque arboribus. neque fructibus abstineret. Dumque in his malis azocii tenerentur. et resistere calamitati non possent. intellexerunt hanc sibi cladem propter archam domini prouenisse: uictoriamque non sibi pro bono fuisse. Miserunt ergo ad ascalonitas: petentes ut archam ipsi susciperent. Quibus azotorum supplicatione erat iam grata: sed eis quodammodo gratias retulerunt. Archam uero percipientes: in malis similibus constituti sunt. Secundum namque passiones azotorum: passiones ascalonitis archa deuexit. Quam denuo ascalonite ad alios miserunt. sed neque ad alios mansit. Nam cum et ipsi isdem passionibus turbarentur: eam uicinis tradiderunt. Itaque in archa ciuitates palestinorum quinque transiuit: quasi per dampna quedam exigens passionibus singulas ciuitates. Desperati

uero malis hi qui iam uidebantur experti dum audientibus hec nota
fierent. nec archam ulterius suscipere uellent. huiusmodi haben
tes mercedem: ad ultimum cogitabant quemadmodum ea carere
possent. Conuenientesque quinque urbium principes getho. et
acharon. et ascalon. necnon et gaza. et azon: tractabant quid
fieri conueniret. Et primum quidem placuit. ut archa remitte
retur ad suos. cum deus eam proprius uindicaret: et ob hoc pestes
illis inferret. urbesque uastaret. Erant autem qui dicerent hoc
equidem fieri non debere. nec falli ut arche passionum causas
ascriberent. cum ei fortitudo aut potestas huiusmodi non esset:
quando si habuisset deus curam eius. nequaquam tradita fuisset homi
nibus. Sed quiescendum et causam harum passionum dicebant
leuiter tolerandam: quod utique non deberent non solummodo
reputari nature. que corporibus et terre. et arboribus et omnibus
que ex ea consistunt. per temporum cursus huiusmodi mutationes
ingenerat. Predictas itaque sententias consilium uirorum qui priscis
temporibus intellectu precedebant atque prudentia superauit: et
maxime quando in rebus presentibus suadere congrua uidebantur.
Et neque remittendam archam neque retinendam esse dicebant:
sed quinque simulacra aurea pro una quaque ciuitate precando
deum pro gratiarum actione. quoniam earum saluti prouiderit. eosque uiue
re fecerit. et a passionibus quibus preualere non poterant liberauerit:
totidemque anulos aureos. et mures qui eorum regionem depasti fu
erant atque hec in loculo esse mittenda: et super archam ponen
da. Faciendumque uehiculum nouum. et boues que nuper genue
rant esse iungendas. quarum partus claudendos ac retinendos.
ne sequentes matribus impedirent: sed ut eorum desiderio celerrimum
potius iter facerent. Tunc illas depulsas: portantesque archam
in triuio deserendas: eisque quodammodo committendum quam uellent
agere uiam. et siquidem ad hebreos irent et eorum regionem
ascenderent: archam arbitrandum causam fuisse passionum.
Si uero alibi fortuitu properarent. reuocandam eam esse dicebant:
cognoscentes quod archa nullam uidetur habere uirtutem. Hec
itaque recte se habere iudicantes. repente fieri decreuerunt.
Agentes autem ea que sunt predicta. uehiculum cum bobus de
duxerunt in triuium: eumque relinquentes ibidem secesserunt.
Bobus autem recta uia uelut quodam duce eas precedente pergentibus.
palestinorum principes sequebantur: quo starent aut quo uenirent
uolentes agnoscere. Est autem quidam uicus in tribu iuda. no
mine bethsomis: in quo uenerunt boues. Cumque in campum
maximum deuenissent: ulterius accedere cessauerunt. statuentes
illic uehiculum: gratum miraculum habitatoribus uici illius prebuerunt.
Estatis namque tempore dum omnis in agris percolligendis fructibus essent:
cum uidissent archam. delectationes passi. et opus manuum
relinquentes. repente cucurrerunt ad eam. Et deponentes
archam et uas in quo erant recondita simulachra simul et
mures: posuerunt super quandam petram que erat in campo. Et mox
immolantes deo. et uehiculum simul et boues offerentes: pariter
epulati sunt. Hec uidentes palestinorum iudices: ad propria sunt reuersi.
Ira uero atque indignatio dei septuaginta bethsamitas. eo quod
non fuissent digni archam dei contingere. quia nec sacerdotes
erant qui ad eam accesserant interemit. Quos talia patientes.
fleuerunt sui prouinciales: et luctum in eis leuauerunt qualem potu
issent habere pro malo diuinitus misso. suumque mortuum unusquisque luge
bat. Et indignos se iudicantes. ut apud eos archa consisteret:
mittentes ad omnes hebreos indicauerunt a palestinis archam fuisse
reuocatam. Qui cognoscentes hoc: reportauerunt eam in chariathia
rim proximam ciuitatem bethsamitarum: ubi in domo cuiusdam leuite
aminadab nomine qui uidebatur esse iustus. et uita religiosus.
archam introduxerunt uelut in locum deo dignum: in quo habita
ret uir iustus. Ministrabant enim arche eius filii: et huic cu
re annis uiginti prefuerunt. Tantis enim temporibus fuit in
chariathiarim: dum apud palestinos mensibus quatuor habitasset.
Cumque omnis populus illo tempore quo ciuitas chariathiarim habu
erat archam in orationibus et sacrificiis deditus esse uidetur. et ma
ximum circa eam religionis exhibet officium. samuhel propheta
uidens fiduciam eorum. quasi oportunum esset ut talibus loqueretur
de libertate bonum eis fecit alloquium: secundum quod credebat eorum mentibus
esse gratum. et ait. O uiri quibus adhuc hostes sunt grauissimi pa
lestini. et deus iam incipit esse propicius et amicus. non solum concupis
cenda libertas est: sed etiam faciendum. per quod uobis eius bona proueni
ent. Non enim optare debetis a dominis liberari: et agere per quibus
potius seruiatis. sed estote iusti. et maliciam depellentes ab ani
mabus uestris. easque purgantes totis mentibus inuitate deum: eumque
bonis actibus honorate. Hec enim uobis facientibus bona proueni
ent. seruitusque fugabitur: et de hostibus repente triumphus
afferetur. Que promereri non armis poterunt: non robore corporum.
non multitudine populorum. Non enim malis. deus se promittit talia pre
biturum: sed bonis existentibus atque iustis. Ego autem uobis dig
na gerentibus. huiusmodi promissum astipulatum assero. Cumque
dixisset uniuersus populus ei fauit. et eius exhortatione gauisus
est: simul et annuerunt omnes obedire se deo. Quo facto con
gregauit eos samuhel in quandam ciuitatem. que uocatur masphat:
quod nomen deorsum inspicere hebraica lingua significat. Hinc
haurientes aquam immolauerunt deo: et tota die ieiunantes in ora
tionibus conuersati sunt. Qui tamen ibidem congregati: palestinos mi

nime latuerunt. Nam cognoscentes conventum eorum magno exercitu atque virtute, ut non suspicantibus bellum et imparatis inferrent aggressi sunt. Illos autem hoc valde deterruit et ad tumultum formidinemque perduxit. Et recurrentes ad samuhel animas suas corruisse et mortem proximam iam perditionem dicebant, et propterea quiescendum nec virtutem hostium commovendam, quando nobis te duce ad orationes et sacrificia venientibus super nudos et inermes castra metati sunt inimici. Spes ergo nulla nobis alia salutis est nisi prece exoratus deus evadere nobis concesserit palestinos. At ille et fiduciam habendam dixit et deum allaturum eis adiutorium promisit. Et sumens lactentem agnum sacrificavit pro populo rogavitque deum ut eos contra palestinorum bellum tueretur, nec eos periturus despici, qui secundo iam videbantur afflicti. Exaudivit itaque deus orationes, hostiasque placita mente et auxiliatrici suscipiens annuit eis victoriam et potentiam conferendam. Dumque adhuc esset super altare dei sacrificium positum, et nondum sacra fuisset flamma consumptum, processit e castris hostium multitudo et acie constitit ad pugnandum, tamquam spe multa victorie, dum utique iudei in angustia viderentur inclusi, quando nec arma haberent nec ad pugnandum ibidem concurrissent. Inciderant enim inopinate in rebus talibus, que etiam si predicte fuissent non facile crederentur. Palestinis ergo deus primitus terram movit, eamque tremere fecit et eis dubiam demonstravit, ita ut eius basis subtrahi videretur et scissa indivisis apertionibus solveretur. Deinde tonitruis increpantibus et igneis choruscationibus longe micantibus velut incendens eorum vultus nimis eos affecit et ex eorum manibus arma diripiens nudos in fugam vertit. Quo facto samuhel eos cum multitudine persecutus est et plurimos interfecit. Persecutusque usque ad locum quendam qui vocatur correon ibi lapidem fixit velut terminum victorie et hostium fuge. Eumque lapidem fortitudinem appellavit, ut signum esset divini solatii contra hostes adhibiti. Inimici vero post illam plagam nequaquam super israhelitas egressi sunt, sed timore et memoria rerum que super eos accesserant quiescebant. Fiducia siquidem que dudum fuerat palestinis adversus hebreos post hanc victoriam facta est hebreorum. Porro samuhel super eos castra ducens peremit multos, eorumque superbiam ad nichilum deduxit, et abstulit regionem illam quam primitus victis iudeis rapuerant. Igitur illo tempore inter israhelitas et reliquos chananeos propheta verus samuhel, deposito populo eisque reddita civitate in eam eos convenire precepit, ut de diversis actibus ad invicem disceptarent. Ipse vero secundo in annum circuiens civitates iudicabat, et multo tempore sub equitate omnia explevit. Deinde senectute gravatus et agere sollempnia prepeditus, filiis suis populi tribuit principatum. Quorum senior quidem dicebatur iobeh, iunior autem abiam. Preposuit autem alium quidem in bethleem civitate, ut illic sederet et iudicaret, alium vero in bethsabee, dividens populum. Qui eorum iudiciis optime parentes existerent. Sed ut boni quidem et moderati ex malis, ita et pravi sepe producuntur ex bonis. Nam a patris sui studiis recedentes et viam contrariam ambulantes, muneribus turpibusque lucris iusticiam comprimebant, et iudicia non vera, sed secundum pretia proferebant. Et ad epulas preciosaque convivia declinantes, primo quidem que erant inimica deo gerebant, secundo etiam patri videbantur adversi, qui multo studio ac prudentia gesserat ut etiam plebs sciret servare iusticiam. Populus itaque dum contumeliam priori conversationi filii prophete facerent, graviter hoc ferens ad patrem denuo remeavit, qui in ramatha civitate commorabatur, eique iniusticias filiorum omnes exposuit. Et quod cum senex esset et tempore iam defectus rebus preesse non poterat, supplicabant ei atque rogabant ut aliquem eorum regem eligeret, qui et principatum gentis haberet et palestinos affligeret qui eis erant prioris iniusticie debitores. Hec ergo verba graviter concusserunt samuhel propter insertam eis iusticiam circa odium regis. Optimam enim illius temporis conversationis electionem diligebat valde. Que dum esset sancta, beatos etiam cives utentes se faciebat. Nimiaque cogitatione his dictis afflictus neque cibi memoriam habuit neque somni, sed facta nocte rerum cogitationes evolvens sine sopore permansit. Cumque talia cogitaret apparuit ei divinitas, eumque solata est dicens: ne propter petitione populi debet affligi, quasi in illum superbi existerent, et non magis in se, ne solus super eos regnaret. Et hec opera ei ex quo egressi sunt ab egypto molitos. Non tamen post multum tempus eos esse gravissimam penitentiam habituros, per quam nichil equidem quod gestum fuerit in effectum erit. Arguentur autem ut contemptores et consilia non pacifica circa me et circa tuam prophetiam habuisse. Precipio autem tibi ut eis ordines quemcumque ego monstravero regem, predicens tamen eis qualis erit, et que sub rege mala passuri sint, et protestans qualem mutationem habere festinant. Hec samuhel cum

audiſſet: mox die facta conuocatiſ iudeiſ. ait daturum ſe eiſ regem. ſed primitus debet quidem narrare eiſ que illiſ eſſent futura per reges: et quibus forent afflictionibus atterendi. Scitote inquit quod primum filioſ ueſtroſ auferent. et alioſ quidem curruum agitatoreſ eſſe iubebunt: alioſ uero equiteſ et armigeroſ. et precurſoreſ: alioſ millenarioſ. et centenarioſ. Facientque alioſ armorum artificeſ et opificeſ curruum et inſtrumentorum fabroſ: et agrorum ſuorum cultoreſ. uinearumque foſſoreſ. Et nichil erit in quo non obediant hiſ que iubentur: ſeruienteſ ad ſimilitudinem eorum qui precio comparantur. Sed et filiaſ inquit ueſtraſ unguentariaſ habebunt. et coqueſtriaſ. et molariaſ: efficientque omne opuſ ſub neceſſitate quod famule. plagaſ metuenteſ et uerbera. Sed et ueſtraſ poſſeſſioneſ auferent. et eaſ eunuchiſ ſuiſ et armigeriſ condonabunt: et iumentorum gregeſ eiſ diſtribuent. Et ut breuiter ſit dicendum: ſeruietiſ cum omnibus ueſtriſ regi. ſimileſ ſeruorum eiuſ effecti. Horumque ſermonum memoriam tunc habebitiſ. quando hec paſſi fueritiſ. et penitentia ducti rogaueritiſ dominum ut ueſtri miſereatur: et donet a regali onere uelociſſimam libertatem. Qui ueſtraſ non ſuſcipiet preceſ: ſed eaſ reſpuenſ uoſ ſinet ut malorum conſiliorum tormenta ſuſtineatiſ. Erat autem populuſ in hac prouidentia futurarum rerum ualde fatuuſ. et difficiliſ: ut conſilium quod ſemel in mente collocarat. expelleret. Nam neque audienteſ talia ſunt conuerſi. neque eiſdem ſermonibus eoſ propheta perterruit: ſed magiſ uehementer inſtabant. et regem ſibi ordinari poſtulabant. Nec cogitandum de uenturo eſſe cenſebant. ſed fore neceſſarium ſecum pro afflictione inimicorum habere pugnaturum regem: quando nulla uicinarum prouinciarum. in tali conuerſatione et ſine rege conſiſteret. Videnſ autem eoſ ſamuhel nec in hiſ que fuerant predicta conuerſoſ. ſed potiuſ imminenteſ: ait. Nunc quidem ad propria ſinguli quique recedite: oportune uero uoſ euocabo. dum quem uobiſ daturuſ ſit regem a deo cognouero. Erat igitur quidam de tribu beniamin: uir nobiliſ. moribuſque laudabiliſ. nomine ciſ. Huiuſ erat filiuſ iam iuuenculuſ. formaque pulcherrimuſ. et corpore ualde proceruſ. quique multoſ mente ac prudentia precedebat: uocabaturque ſaul. Hic uero ciſ dum aſine precipue de grege eiuſ erraſſent. in quibus nimiſ et ſicut in nullo alio iumento delectabatur: filium ſuum ad requirendaſ eaſ cum uno famulo deſtinauit. Qui dum tribum patriam requirendo aſinaſ circuiſſet: uenit ad aliaſ. Et dum neque in eiſ inueniſſet diſcedere cogitabat: ne patri de ſe moleſtiam

cogitationiſ inferret. Dumque in ramathi ciuitatem ueniſſent. et puer qui cum eo erat dixiſſet ei eſſe in ea prophetam uerum. dediſſetque conſilium ut ad eum irent. et per eum de aſiniſ quaſ querebant agnoſcerent: reſpondit nichil habere pro muneribus quod eunteſ deberent offerre prophete. quoniam tue pecunia iam fuiſſet expenſa. Tunc famuluſ dixit eſſe ſibi quartam partem ſicli: et hoc ei datum poſſe ſufficere. Errabant enim ignoranteſ quod non acciperet propheta mercedem. Cumque ueniſſent ante portaſ uirgineſ inuenienteſ ad aquam eunteſ: interrogauerunt eaſ de domo prophete. Que cum indicaſſent: adiciebant ut feſtinarent. antequam ad comedendum accederet. Multoſ enim eum ea die paſcere dicebant. et cum hiſ qui uocati fuerant eum primum diſcumbere. Samuhel autem propterea multoſ tunc ad conuiuium uocauerat. Nam dum precedenti die deprecaretur dominum ut ei prediceret quem conſtitueret regem: indicauerat ea hora altera die miſſurum ſe aliquem iuuenem: de tribu beniamin. Porro ſamuel in domo ſedenſ: tempuſ quod ei promiſſum fuerat expectabat. Quo adimpleto: deſcendenſ ibat ad menſaſ. Occurritque ſaul ei. Cui deuſ protinuſ indicauit: hunc eſſe regnaturum hebreiſ. Saul autem acceſſit ad ſamuhel: eumque ſalutanſ ſupplicauit ut ei domum prophete monſtraret: quam ſcilicet ut peregrinuſ ſe ignorare dicebat. Cumque ſamuhel ſe eſſe dixiſſet. eumque duceret ad conuiuium. incolumeſ eſſe pro quibus querendiſ miſſuſ fuerat aſinaſ indicauit: et omnia ei bona regni eſſe conferenda promiſit. Cui ſaul. minimuſ inquit ſum in cognatione mea. et de ultima tribu que regibus apta non eſt. et ex inferiore patria urbium ceterarum. ſed tu magiſ illudiſ et pro proiecto me fatigare contendiſ: de tribubus maioribus quam ut mihi conuenit nunc loquendo. Quem propheta deducenſ ad conuiuium recumbere fecit: ſimul et ſequentem puerum ſuper eoſ qui fuerant inuitati. Erant autem numero ſeptuaginta: precepitque ut parſ ei regaliſ apponeretur. Et cum hora dormiendi ueniſſet: aliorum quidem ſinguli ad propria diſceſſerunt. Saul autem apud prophetam cum famulo ſuo ſoporatuſ eſt. Die uero facto: ſamuhel eum excitanſ duxit foraſ. Et cum extra ciuitatem ueniſſent. famulum quidem precedere iuſſit: illum uero remanere. quaſi aliquid ei nullo alio preſente dicturuſ. Dumque ſaul puerum premiſiſſet. ſumenſ propheta uaſ olei ſuper caput iuueniſ effudit: eumque complexuſ ait. Eſto et rex a deo conſtitutuſ: et contra paleſtinoſ uindicaturuſ hebreoſ. Hoc autem erit tibi ſignum: quod te uolo preſcire. Cum pro

fectus fueris. invenies tres viros in via euntes in bethleem adorare dominum. Quorum primum quidem tres panes efferre videbis, secundum vero hedum, et tertium utrem. Iuvenes isti te salutabunt, et libenter suscipient, et dabunt tibi duos panes. Tu autem accipiens exinde venies ad sepulchrum rachel. Ubi cognosces quod inventae sint asinae. post haec venies in gabatha, et ecclesiam invenies prophetarum. Et divinitus inspiratus prophetabis cum eis, ita ut omnes habentes sensum cum viderint obstupescant atque mirentur dicentes. Unde ad hanc felicitatem pervenit filius cis, ut possit etiam prophetare? Cumque haec omnia signa fuerint facta, scito esse deum tecum, et salutabis patrem tuum atque cognatos. Veniesque post haec vocatus a me in galgala, ut pro his deo pacificas hostias immolemus. Haec autem praedicens dimisit eum. Porro saul omnia secundum prophetiam samuhel evenerunt. Cumque venisset in domum cognati sui abner quem prae omnibus parentibus diligebat, interrogante de profectu eius et quid accessisset, aliarum quidem rerum nichil abscondit, neque quod apud samuhelem prophetam fuisset, neque quod ei asinas inventas esse dixisset. De regno autem et eius eventibus quae etiam si audirentur, et invidiam et incredulitatem parerent, tacendum esse decrevit. Quod nec amico et amplius sanguinis vicinitate coniuncto cautum aut sapiens credidit indicare, dubitans ut reor de humana natura. Quippe cum verum sit quia perfecte nemo devotus est, neque amicus, neque cognatus, nec usque in dei donis purum aliquis servat affectum, sed circa profectus sublimium malivoli et invidi esse noscuntur. Samuhel autem convocavit populum ad civitatem masphat, et apud eum divino mandato verba disposuit dicens, quoniam dum eis deus praestiterit libertatem et subdiderit hostes, beneficiorum eius sint inmemores. Et dum quidem regem probaverint, nescientes quoniam utillimum est ab omnium rerum excelso iuvari, cum deus utique omnium sit solus excelsus, elegerunt autem se hominem habere regem, qui eis velut iumentis subditis consilio et desidio suo aliisque voluptatibus sit usurus, et potestatem suam sine aliqua paritate omnibus collaturus, quique non ita sicut deus proprium opus atque facturam tueri genus hominum festinavit, quod dominum solum constat semper efficere. Sed quoniam inquit vobis placuit, et haec iniuria praevaluit contra dominum, ordinamini omnes per tribus et sceptra, et mittite sortes vestras. Quod dum hebrei fecissent, sors cecidit tribus beniamin. Et dum fuisset denuo sors missa per genus, exiit progenies matharis. Cumque per viros ipsius generis sors missa fuisset, ad saul filium cis sors regni perducta est. Quod dum iuvenis agnovisset, semetipsum abscondit nolens videri ut arbitror sponte suscipere principatum. Sed tantam sui abstinentiam et temperantiam demonstravit, ut dum multi nec in parva felicitate gaudium valeant retinere, sed omnino conspicui esse desiderent, ille non solum semetipsum pro tali regno et tantarum gentium futurus dominus non ostendit, sed etiam a conspectu eorum quibus erat regnaturus se eripuit, et querendum se non sine eorum fatigatione fecit. Quibus difficultatem patientibus et cogitantibus quod saul non adesset, rogavit propheta deum ut ei ubi esset ostenderet, et iuvenem manifestum efficeret. Dumque cognovisset a deo locum in quo erat celatus saul, misit eum adducere. Et cum invenissent eum, in medio populi collocavit. Is enim omnibus eminebat, et ipsa proceritate regius erat. Dixitque propheta. Hunc vobis dedit deus regem, videtis quia et melior cunctis est et imperio dignus. Cumque optasset populus regi saul salutem, ea quae illis erant futura propheta conscribens rege audiente legit, et librum in tabernaculo dei recondidit, ob testimonium eorum quae praedixerat venturis generationibus offerendum. Dum haec itaque samuhel celebrasset, dimisit populum propheta. Et ipsi quidem in arimathim civitatem patriae suae secuti sunt. honorem regi debitum exhibentes, plurimi vero maligni et illum contempnebant, et aliis irridebant, et neque munera offerebant, neque studio aut sermone saul sibi placere monstrabant. Postmodum vero honoris eius initium belli causa contigit contra naas regem ammanitarum. Hic enim multa mala iudeis habitantibus transiordanem intulit, et cum multo ac pugnaci exercitu afflixit, urbesque eorum servituti subegit, quorum fortitudinem in prima ad praesens suae subdidit dicioni. Sapientia vero atque tractatu sic infirmos reddebat, ne rursus iugum potuissent evadere servitutis eorum. Nam etiam qui ad eum aut fide data venissent, aut quos lege bellica cepisset, dextros oculos evellebat. Quod ideo faciebat, ut sinistram partem vultus sui scutis celantes ad bellandum forent nimis inutiles. Et haec quidem cum fecisset habitantibus trans iordanem, super galadinos abiit, castraque ponens circa civitatem iabes, legatos ad eos misit, praecipiens ut se ei traderent, quatinus eorum oculos dextros auferret. Quod si nollent, per obsessiones eorum civitates se interminabatur evertere. electionem vero in ipsis esse, utrum vellent partem corporis amittere, an certe universi perire. Galadini vero merentes in talibus neutrum horum promittere praesumpserunt, neque semetipsos tradere neque repugnare. Septem vero dierum indutias poposcerunt, ut ad contribulos legationes mittentes, solatium ab eis expeterent, et siquidem auxilium eis veniret pugnarent, si vero

huius rei foret inopia. tradere se dixerunt et passuri quodcumque placeret hosti. Naas autem spernens multitudinem galaditarum eorumque responsum: dedit eis indutias. et solatia a quibuscumque vellent postulare permisit. Illi ergo repente per civitates israhelitarum miserunt: indicantes que eis faceret naas: et in qua tenerentur angustia. Qui ad lacrimas magnamque tristiciam. hoc auditu venerunt. Timor autem eis quemquam aliud facere non permisit. Cumque legati in regis saul civitatem venissent. et in quibus essent periculis iabite nuntiassent: populus quidem idem fecit quod illi priores. Flebant enim omnes calamitates. Saul autem ab opere agri reversus in oppidum: invenit flentes suos cives. Et dum causam eorum tristicie et confusionis inquireret: agnovit quod contigerat a legatis. Et divinitus inspiratus iabitas quidem remisit. promittens eis in auxilium se venturum die tertia. et ante solis ascensum portas esse venturum: ita ut victores eos et timore liberos ortus solis inspiceret. Iussitque aliquos eorum pro ducatu itineris sustinere. Volens autem populum ad ammanitarum bellum dampni timore convertere. eosque citius subvenire: incidens boum suorum nervos. hec se facere cunctis comminatus est: si non armati alia die concurrerent ad iordanem eumque sequerentur et samuhelem: ubicumque eos eduxerint. Illis autem propter timorem imminentis dampni definito tempore concurrentibus in civitatem palam dinumerata multitudine: invenit eorum numerum preter tribum iuda septingenta milia fuisse collecta. Illius autem tribus: septuaginta milia viri fuerunt. Transiens ergo iordanem et decem finium tota nocte iter faciens. oriente sole exercitu in tribus partibus constituto. repente et inopinabiliter irruit super hostes: factaque pugna. alios multos ammanitarum peremit. simul et regem. Hoc ergo opus clarum fecit valde saul. et apud omnes hebreos eum laudabilem demonstravit: magnamque fecit gloriam fortitudinis adipisci. Nam si qui prius fuerant qui spreverant eum. tunc conversi sunt ut honorarent: et meliorem cunctorum ad principatum iudicarent. Non enim ei suffecit tantum modo iabessenos eripuisse: sed etiam cunctam studuit pugnando ammanitarum subvertere regionem. Predamque sumens exinde copiosam: clarus ad patriam remeavit. Populus ergo pro rebus que geste fuerant a saul magna exultatione gaudebant: et quia regem talem ordinaverunt exultabant. Contra illos autem qui eum nichil rebus prodesse dixerant exclamabant: ut solet vulgus felicitate detentus evomere. contra eos qui in principiis huiusmodi rerum esse videntur auctores. Saul autem horum quidem circa se favorem amplectebatur: et voluntatem. Iuravit autem

nullum se nocere contribulium: nec illa die necare permittere. cum esset nimis incongruum. si data a deo victoria proprii sanguine generis fedaretur. sed deceret ut gloriam habentes ad invicem. festivitatem potius celebrarent. Cumque samuhel dixisset secundam ordinationem in confirmatione regni saul oportere fieri: omnes congregati sunt in galgala civitate. Illuc enim eos venire preceperat. et rursus populo vidente. propheta unxit saul oleo sancto et secundo denunciavit regem. Itaque isto modo hebreorum res publica ad regum iura conversa est: nam tempore moseos et iesu eius discipuli. qui post eum dux fuit: optima ducis conversatione regebantur. Post illorum vero mortem annis decem et octo populus eorum sine principe fuit: et postea ad conversationem pristinam sunt reversi. Ei quippe qui bello et fortitudine cunctos excelleret. tribuentes iudicii potestatem: et propterea tempus conversationis huiusmodi nimis eximium vocabatur. Samuhel autem propheta. congregatis hebreis ait. Coniuro vos per maximum deum. qui fratres illos optimos mosen et aaron duxit ad vitam. et patres nostros ex egypto de domo servitutis eripuit: ut neque aut verecundie aliquid conferentes neque timore perterriti. neque aliqua qualibet passione detenti. dicatis si quid a me pravum aut iniustum. aut lucri gratia. aut avaricia gestum est. Arguite me si cuius aliquid accepi aut vitulum aut ovem ad cybum recepi: aut si cuius iumentum ad utilitatem meam tollens aliquem contristavi. Ex his ergo omnibus si quid abstuli: dicite coram rege. Illi vero clamabant nichil horum ab eo factum: sed sancte et iuste eum prefuisse populis hebreorum. Samuhel autem cunctorum huiusmodi testimonium. cum fuisset de eo platum: ait. Quoniam indicastis michi. quia nichil incongruum de me dicere valeatis coram rege: nunc audite cum fiducia me dicentem. quoniam impie nimis egistis in deum petentes regem. cum vos oportuisset habere memoriam. quia cum septuaginta solummodo nostri generis avus iacob propter famem venit in egyptum: et illic multis milibus pereatis. que ad pessimum servitium egiptii perduxerunt. oratione patrum absque rege. tantam multitudinem ex necessitate deus eripuit. mittens eis mosen et aaron fratres qui vos eduxerunt in terram hanc: quam nunc utique possidetis. Et his adepti per deum bonis. dereliquistis pietatem atque religionem dei: quos ille hostibus subditis liberavit. et primum quidem assyriorum et eorum fortitudine potiores effecit: deinde prebuit victoriam ammanitarum novissime vero palestinorum. Et hec omnia concessa sunt non habentibus regem: sed cum gettha et gedeon. duces existerent. Que vos ergo tenuit stulticia ut fugeretis a deo. et

hominis uelut ee̅ sub regno: S; ego q̄dem h̄ uob instituit:
quē ds̄ elegit. Vt tam̄ uob manifestū sit dn̄m irasci. & ingra
tam ferre petitionē uram̄: in extremo ds̄ ipse hoc uob osten
det apud indicis. Qd̄ enī nullus uīm aliq̄do hic uidit facām:
messis t̄pr ymbrem dn̄ deprecān̄ effunde. Cūq; samuhel
hec dixisset ad p̄plm: tonitrua subito & chorusicationes
& grandinis impetus diuinitatis missione prrupit. ueritatē
p̄phē apud cunctos ostendens: ita ut obstupescentib; & in
formidine constitutis peccasse se cuncti p̄fiterent̄ & in hoc
pignorantiam incidisse. utq; dn̄m p̄pha uelut optim̄ pat̄
& initis rogaret. q̄tin̄ p̄pitius eēt. eisq; ut peccātū qd̄ p iniq̄tatē.
& iniuriā comiserant dimitteret exorabant. At ille p̄mi
sit dn̄m se rogaturū: & ut eis ueniam concederet meriturū.
Monuit tam̄ eos ut iusti forent & boni: & haberent semp
memoriā eoꝝ in q̄b; p̄uaricatione uirtutis inciderūt. & signoꝝ
di & legis latoris moseos. si eis cum felicitate regia salutis
eēt effectus. Qd̄ si hec negligerent: uenturā eis eoꝝq; regi
plagam maximā p̄phauit. Igitr̄ samuhel dum hec dixisset
hebreis confirmato scd̄o saulis regno: p̄plm remeare p̄mi
sit ad p̄pa. Saul ḡ eligens q̄si tria milia uiroꝝ ex om̄i plebe:
duo milia q̄dem ipse retinens. morabat̄ in ciuitate bethle
em. Ionathe ū suo filio mille dedit armigeros. eūq; misit
in gabatha. Ille autē obsidebat castra palestinoꝝ: non
p̄cul a galgalis. Palestini namq; qui in gabaa morabant̄
arma iudeis abstulerant. & munitissima loca suisq; castr̄
oportuna detinebant: interdicentes hebreis uti ferro. P̄p̄t
quam causam agricole si q̄d instrumēti eis eēt necessarium
ad culturam: uenientes ad palestinos fabricabantur illud.
Cum ḡ palestini cognouissent castra sua ab hebreis obses
sa. indignati & contemptum hebreoꝝ magnā iniuriam
iudicantes. iudeis prelium intulerē: ducentes pedestriū
q̄dem trecenta milia. curruū ū t̄ginta milia. & equitum
milia sexaginta: castraq; posuerē circa ciuitatē magnam.
Quod dum cognouisset saul rex hebreoꝝ. descendit in
galgalam ciuitatē. & in omni p̄uintia misit. p̄plm p̄pter
libertatē ad bellum inuitans contr̄ palestinos. eoꝝq; po
tentiam uilissimā eē declarans: & nimis indignū ut p̄ ti
morem p̄icula sustinerent. Dumq; p̄pli qui erant cū saul
multitudinem palestinoꝝ inspicerent. ualde sunt t̄riti:
& alii q̄dem in speluncis & cauernis & cloacis semet ipsos
celauerunt. Plurimi ū t̄ns iordanem lapsi sunt iugulati:
qui erant p̄cipue ex tribu gad & ruben. Misitq; saul ad
p̄pham: uocans eum ut cum eo de bello & reb; presentib;
cogitaret. Ille autē sustinē eū p̄cepit. & hostias p̄parare. p̄
septē dies ueniturū ad eū. ut septima die sacrificantes ita con
grederet̄ ad bellū. Qui sustinuit q̄dē sic p̄pha manda
uit: mandatū ū nequaq̄ cū p̄fectione seruauit. Sed cū
uideret quidē p̄pham morari. se autē a militib; dere
linqui: celebratis hostiis cū audisset samuhel uenientē.
ei in occursū festināter egressus ē. Ille ū n̄ recte eū fecis
se dix̄. eo qd̄ orationes & sacrificia que uoluntate di erant
facienda p̄ poplō. offerre petulant ipse p̄cessisset. Saul
ū satisfaciente & dicente. sustinuisse se quidē p̄finitos
dies. s; p necessitate et discessu militū. & p̄p̄t hunc timorē
& inimicoꝝ aduentū. eo qd̄ audita fuissent in galgala
descendisse. ad offerenda sacrificia se fuisse compulsum:
respondens samuel ait. Sed tu quidē si iustus esses & m̄
n̄ inobediens. numq̄ā p̄ presentib; in his que p̄cepit ds̄
p̄imo defecisses. quā in reb; necessariis expediret. ut t̄
tueq; soboli regnare plurimo tempore licuisset. At sa
muhel quidem grauiter ferens. in his que fuerant fac
ta. discessit ad p̄pa. Saul autē in galaad ciuitatē hn̄s sec̄
sexcentos solū m̄ uiros. cū ionatha filio uenit. Quoꝝ plu
rimi nequaquā arma habebant. dū ferrū utiq; in pro
uintia nul̄ eēt. & qui arma face̅ potuissent. Non enī
sinebant eos palestini sic dudū iam declarauim̄ hec
habere. Igitr̄ diuidentes trib; agminib; exercitū palesti
ni. & p totidē itinera discurrentes. hebreoꝝ p̄uintiā
deuastabant. uidentib; scilicet saul rege et eī filio io
natha. & tā defendere cū eēnt sexcenti solū m̄ n̄ ua
lentib;. Dūq; resideret ipse & eī fir̄ & sacerdos achias q̄
erat de p̄le hely sacerdotis sup collē excelsū. t̄raq; po
pulari respicerent. eis in maxima angustia constitutis.
saul filī cū suo armigero constituit. ut latent ad hostiū
tabnaclā p̄perarent: turbamq; ei sequendā modū
comotionis inferrent. Dumq; armiger eī p̄ns se eū se
cuturū assereret. licet mors immineret: sumens sola
tiū iuuenis & de colle descendens pariter ibant ad
hostes. Erant ḡ castra hostiū sup scopulū habentē
subtilissimā longitudinē. trib; t̄ticib; acutissimis p
minentē: scopulis p circuitū euntib; & quasi p̄pug
naculis inuasiones pugnantiū p̄hibentib;. Vn̄
contingebat ut custodes minorē haberent sollici
tudinē castroꝝ: q̄a natura locus ille omīb; uide
batur eē munit̄. & ad capiendū ualde difficilis.
eo qd̄ n̄ solū ascendere illuc. s; etiā accendere dif

ficile

uideret. Dũ g̃ uenisset ad castra ionathas armigerũ con
fortabat: exacuens ut ad hostes accederent. Signũq; hoc
uictorię iudicarent si eos uocarent. si ũ nich̃ loquerent:
tamq̃ a ñ uocantib; retti deberent. Accedentib; igit̃
ad exercitũ hostiũ apiente iã die. uidentes palestini eos
alterutris dicebant. Ecce de cauernis & de speluncis eg
duntur hebrei. Et ad ionathan eiq; armigerũ: dicebant.
Venite ascendite ad nos: ut uos digne p̃ uris p̃sũptio
nib; puniam̃. Quã uocẽ grate suscipiens saul filius.
tamq̃m ei uictoriã designantẽ: ẽ q̃dẽ abillo loco in
q̃ hostib; fuerant uisi recessit. Mutansq; locũ: uenit
ad petrã q̃ erat ppt̃ munitionis locũ desolata custodib;.
Et exinde quasi reppentes & trahentes semet ipsos. cũ
multo labore naturã loci uicer̃: ut ad inimicoꝝ ca
stra conscenderent. Irruentesq; eis dormientib: occi
der̃ quidẽ quasi uiginti. turbatione ũ eos uehemẽti
ĩpleuer̃. ita ut alij q̃dẽ effugerent arma oĩa relin
quentes. alij ũ semet ipsos ñ agnoscentes eo q̃d ex mul
tis gentib; congregati eẽnt: credentesq; inimicos & irruisse
sup eos istitas putantes. & ñ hoc duoꝝ hominũ p̃sũptione
cõmissũ. ad altna bella conũsi sunt. Quoꝝ alij quidem
perempti moriebant̃. alij ũ p saxa p̃cipites conuolabant:
dumq; exploratores saul dicerent regi palestinoꝝ ca
stra ualde turbari requirens saul neq̃s suoꝝ deesset.
audiuit suũ abeẽ filiũ & ei armigerũ: iussitq; ut
pontifex sũpta ueste sacerdotali de futuris reb; ei
pphãret. Cũq; ille eũ uincẽ & hostib; fortit̃ p̃ualere
dixisset. palestinos inuasit & turbatos aggressus ẽ:
qui se poci inuicẽ pemer̃. Refugere aut̃ ad eũ etiã
q̃ p̃mit̃ se p cauernas & speluncas petrasq; celauer̃:
audientes eẽ uictorẽ saul. Congregatis aut̃ q̃si decẽ
milib; hebreoꝝ: p̃secut̃ ẽ inimicos cuncta regione
dispsos. Igit̃ siue inopinate uictorie gaudio. dũ sepe
felices contingat extolli: siue ignorantia faciente.
palme illĩ decus pessima laudatione fedatũ est.
Volens & enĩ saul fundit̃ interimere palestinos. &
penã eos exsoluere maledixit hebreis: ut si q̃s a cede
retinens inimicoꝝ anteq̃ nox futura ueniret ali
q̃d comederet & ab interfectione hostiũ aut pcussioẽ
cessaret: maledict̃ eẽt. Cũq; hoc iussisset. ueniens
ad q̃ndã quercũ excelsã in sorte effraim constitutã
ionathas filĩ eĩ. dũ illic contigisset apũ eũ inuenire
cubilia: maledictũ patris ignorans. nec popli sup
eo p̃fessionẽ agnoscens: ex p̃stũ fauũ mellis comedit. Int̃
hec aut̃ cognoscens. q̃m cũ nimio maledicto eĩ pat̃ inter
dixisset aliquẽ gustare cibũ ante solis occasũ. comedẽ
quidẽ cessauit: ñ aut̃ recte patrẽ p̃hibuisse dix̃. q̃n
cũ maiori potius fortitudine atq; fiducia p̃sequentes.
cibo sumpto plurimos inimicoꝝ & capere & interficere
potuissent. Multa si quidẽ milia palestinoꝝ interficien
tes: circa uesperã ad spolia hostiũ s̃t conũsi: magnaq;
p̃dã & pecora sumentes occidebant. Hoc aut̃ a sẽbis
nuntiatũ ẽ regi: q̃m popls̃ in dñm peccaret. & occisis
pecudib; anteq̃m sanguis bene dilueret̃. ñdũ pur
gatis carnib; uescerent. Iussitq; saul uolui lapidẽ
magnũ in medio. & p̃dicari in poplõ ut sup eũ inter
ficerent & carnẽ cũ sanguine ñ comederent: q̃m
hoc neq̃q̃ dõ placeret. Cunctis aut̃ hoc regis p̃cep
to facientib; statuit illic altare saul: & holocaustũ
sup eo dõ celebrauit. Hoc aut̃ altare: constituit
p̃mũ. Nox itaq; uolens ad hostiũ p̃cedẽ castra. ut
q̃ in eis uidebant̃ eẽ diripere ante diẽ: militib; in
signit̃ eũ sequentib;. & cũ multa fiducia eĩ p̃ceptis
obedientib; uocauit rex achitob sacerdotẽ: iussitq;
ut consuleret si dñs annueret ut euntes ad inimicoꝝ
castra hostib; denuo p̃ualerent. Dicente ũ sacer
dote dñi responsa ñ dare: saul dix̃. Non sine causa
ẽ sultus dñs uocẽ nob̃ ñ reddidit. qui p̃mit̃ anteq̃m
interrogaret̃. oĩa nuntiauit. Sed hec taciturnitas: alicuĩ
ẽ latentis causa peccati. Vñ iuro p eundẽ ipsũ dñm: li
cet filiĩ mĩ ionathas peccasse reppeiat̃ interficio eum:
& dñm ita placabo. Quantomagis sum extraneũ. & mich̃
ñ cõpetentẽ p̃sonã supplicũ inferre cognoscat̃. Cũ
q; hoc fieri popls̃ exclamasset: repente cunctos in
uno loco constituit. Stetitq; in alia parte ipse cũ
filio: & eũ qui deliquerat. instanti sorte requirebat.
Inuentq; ionathas peccasse. interrogat̃ a patre ẽ quid
fecisset. & q̃d in suã uitã ñ recte nec s̃cẽ peccasset. Cui
dix̃. Pater nich̃ aliud scio: ñ q̃a ignorans hesterno
maledictũ ac iusiurandũ ante placitũ p̃sequens hostẽ
fauũ gustaui mellis. Quẽ saul occidere se repente iu
rauit: quatin̄ & generi & nature simul amori hoc ñ
p̃poneret iusiurandũ. Q nequaq̃ mortis interminatio
ne pterrit̃. s; animã ingenue nimis. magnanimitq;
cõponens: nec ego supplicio inq̃t pat̃ parcendũ. Mors
ñ suauis ẽ que p tua gerit̃ pietate: & popli magna

uictoria. Maxima ſiq̇dē m̄ conſolatio ē: hebreoſ de pa
leſtinis reliq̇ſſe uictores. In hiſ itaq; omīſ popl̄s dolu
it. & nimiſ ingemuit. iurauitq; n̄ ſe mori pmittē io
nathan uictorie hui⁹ auctorē. Et ipſi q̇dē abripuerunt
eū a maledicto patriſ: orationib; ꝓ eo facienteſ. ut ei q̄q;
peccatū dimitteret dſ. Saul aūt reūſuſ ad ꝓp̄ā ciuita
tē: uſq; ad ſexaginta milia hoſtiū interfecit. Regnauitq;
felicit̄. & uicine ꝓuincie gēs. belli iure ſubiecit: id eſt ā
maniтarū. & moabitarū & paleſtinoꝝ idumeoꝝ & regē
ſub. Fuer̄ aūt ei filij. maſculi q̇dē treſ. ionathan. & ihc. &
melchiſ: filie ū due. merobin. & melchon. Habuitq;
milicie p̄ncipē patrui filiū: abner filiū ner. Ner aūt
& ciſ pat̄ ſaul fuer̄ fr̄s: filij abiel. Habebatq; ſaul cur
ruū multitudinē & equeſtriū: & cūq̇b; ēq; pugnaret
cū uictoria remeabat. hebreoſq; ad excelſā magnitudinē
felicitatiſ euexerat: & aliarū gentiū potentiſſimoſ de
monſtrarat. Iuuenes aūt ꝓceritate & pulchritudine
ꝓcellenteſ elegit: eoſq; armigeroſ ſuoſ effecit. Veniens
ḡ ſamuhel ad ſaul miſſū ſe dix̄ a deo. ut ei cōmemora
ret obediens q̄m ipſe quidē haberet gentiū p̄ncipatū:
dſ ū & ipſiuſ eēt. & rerū omīū dominator. Adiciebat
q; dixiſſe eū. q̄m multa mala amalechite hebreiſ in
deſerto fecer̄. q̄n egredienteſ ex egypto ueniebant in re
gionē q̄ nc̄ ē eoꝝ: ideoq; bello ꝑimendoſ amalechitas.
Qb; ſubditiſ. nullū eoꝝ debere uiuū relinquere penit⁹.
ſ; omnē necandā etatē. incipienteſ a mulierib; partē
& infantib;: & hoc ſupplicū eoſ q̇ maioreſ uroſ afflixe
runt ſuſtinere. Sed neq; iumtiſ nec aliiſ pecudib; ob
utilitatē ꝓꝓamq; poſſeſſionē. ait eē parcendū. ſ; cun
cta dicanda dō: & nom̄ amalech ſcd̄m moſeoſ man
data delendū. Saul ū ꝓfeſſuſ ē ſe p̄cepta cōplere. &
obedientiā n̄ ſolū in hoc credidit ut contª amalechi
taſ pugnaret. ſ; ut & uelocit̄ ꝓparatū eē monſtra
ret. Congreganſq; cunctū exercitū eūq; dinume
ranſ in galgaliſ: inuenit iſrelitarū abſq; tribu iu
da circa quadraginta milia uiroꝝ. Illa nāq; tribuſ
ſola: triginta milia habebat armatoſ. Tūc ū ſaul ama
lechitarū regionē ingreſſuſ inſidiaſ occultaſ circa
torrentē fecit: ut n̄ ſolū ab arce pugnanſ eoſ affligē
ret. ſ; etiā inopinate ſup eoſ ꝑ incertaſ uiaſ irrueret et
circūdatoſ deuaſtaret. Igitª congſſ⁹ in pugnā fuga
uit hoſteſ: multoſq; ꝑemit & reliq̄ſ ꝑſecut⁹ ē fugi
enteſ. Cūq; illud opuſ ꝓpria diuinitate cōpleſſet.

amalechitarū urbeſ obſedit: & aliaſ quidē molitionib;
aliāſ ū ſuffoſſionib; cloacharū. & muriſ extrinſec⁹ e di
uſo edificatiſ. aliaſ aūt fame & ſiti. aliāſ ū modiſ aliiſ
obſidenſ. & fortit̄ capienſ: ad necē cunctoꝝ infantiū
& mulierū ſimul. nich crudele nec ultra humanā
naturā ſe facē credenſ. Primū q̇a in hoſteſ hec agebat.
deinde q̇a p̄cepto diuino cui n̄ obedire foret ḡnde
ꝑiculū miniſtrabat. Cepitq; regē hoſtiū agag cap
tiuū: cui⁹ corꝑiſ pulchritudinē magnitudinēq;
mirat⁹. decreuit eē ſaluandū. n̄ hoc facienſ diuina
uoluntate. ſ; iudiciū ꝓꝓiū ſequenſ. & ſine cauſa ce
denſ uitā q̄ſi miſedit̄. ū n̄ illi poteſtaſ ſine ſuo ꝑiclō
miſerendi n̄ eēt. Dſ nāq; ſic odiuit amalechitarū
gen⁹: ut neq; infantib; parceret̄. q̇b; potiuſ miſere
ri natura ē. Saul itaq; regē agag & maloꝝ q̄ contra
hebreoſ geſta uidebant̄ auctorē a morte ſeruauit: et
hoſtiſ pulchritudinē p̄ceptiſ dī ꝓpoſuit. Peccauit
q; cū eo: ſimul & popl̄s. Nam & illi iumtiſ & pecu
dib; pepcer̄: eaq; ſ diripuerunt. iubente deo n̄ eē
ſeruanda. S; & aliaſ reſ: diuitiaſq; colleger̄. ſiq̇d
ū poſſidere dignū n̄ erat: conſūpſer̄. Cūq; uiciſſet
ſaul uniūſoſ a peluſio egypti. uſq; ad rubrū mare
reſidenteſ hoſteſ: ſichimitarū gentē ſolū m̄ dereliq̇t.
Iſti nāq; in regione madian in medio habitabant:
q̇b; ante pugnā denuntiauit ut abſcederent: ne forte
amalechitarū malignitati cōmunicarent. Nā dū eēnt
cognati raguel ſoceri moſeoſ: credidit eē ſaluandoſ.
Saul ḡ tāq̄ in nullo ꝓphē mandata ꝑuaricanſ. q̄ acce
perat dū contª amalechitaſ pugnatur⁹ exiret. ſ; uelut
omīb; integre conſeruatiſ: deuictiſ hoſtib; cū leti
cia reūtebatur ad ꝓp̄a. Dſ aūt ꝑ amalechitarū uita
& rapina pecudū q̄m popl̄s geſſerat contriſtat⁹ ē: q̄m
hec fuerant eo ꝓhibente cōmiſſa. Dirū nāq; iudicabat:
ut cui⁹ fortitudine fuerant adepti uictoriā. eū ſpnerent.
& nec tāquā humani regiſ p̄ceptionib; obedirent.
Dicebatq; ꝓphē penitere ſe eo q̇d ſaul ordinauerat regē.
q̄ iuſſa ei⁹ n̄ faceret: ſ; uteret̄ ꝓꝓa uoluntate. Hoc au
dienſ ſamuhel ualde confuſuſ ē: & dm̄ cepit tota no
cte rogare ut eēt ꝓpitiuſ ſaul. ſeq; ab indignatione ſuſ
penderet. Qui ueniā ſe dare ſaul & ꝓpha poſcente n̄
annuit: iniuſtū eē decernenſ ſe tantiſ peccatiſ indul
gentiā condonare. n̄ ob aliā cauſā aſſerenſ mala gene
rari. n̄ cū aliq̄ iniuſticiā paſſi ad uindictā negligen

tiores

exciterint. Accupantur enim inquit gloriam benignitatis et patientie: et latentur hec parum. Unde igitur deus prophete peccatoribus denegasset nec parceret: die facta samuel ad saul uenit in galgala. Vidensque eum rex: occurrit et osculatus est dicens. Gratias ago deo qui dedit mihi uictoriam: et quia omnia per eius uoluntatem sunt gesta. Cui respondit samuhel. Unde ergo audio clamorem iumentorum et ouium seruasse in exercitu? Cui respondit populum hec ad sacrificia reseruasse. genus autem amalechitarum mandato domini omne delesse nullumque fuisse relictum nisi tantummodo regem: de quo quid oporteret fieri decebat ad inuicem cogitandum. Cui propheta dixit. dominum non super sacrificia delectari. sed super bonos et iustos. huiusmodi autem esse illos qui eius consilium mandataque sequuntur. et nichil aliud bene se iudicant agere nisi quod pro dei fecerint uoluntate. Is enim contemnitur non quando ei non sacrificatur: sed quando inobedientie species adhibetur. Ab his enim qui ei subditi non sunt nec eum uera religione colunt. neque dum multas hostias et magnas obtulerint neque dum ornamenta ex auro argentoque facta dicauerint. suscipit hec libenter: sed potius aduersatur. et magis hoc studium nequitie iudicat non pietatem. Ad illos autem qui solum hoc quod precepit diuinitas faciunt. et mori potius eligunt quam preuaricari aliquid quod iubentur semper conuertuntur. et neque sacrificium ab eis exquirit. sed et dum sacrificauerint siue simplex aliquid siue uilissimum: gratantur eorum parua munera. quam ditissimorum maximam suscipit opulentiam. Tu siquidem scito tibi dominum iratum. Spreuisti namque et neglexisti ea que tibi mandauit. Quomodo ergo arbitraris eum sacrificia respicere ex his rebus que decreuit ipse perire. nisi forte similia iudicas ea peccata et quiuis deo offerre sacrificia?

Expecta ergo regnum tibimet auferendum: et potentiam quam a deo tibi fuisse collatam neglexisti. Porro saul fatebatur quidem iniqua fecisse et peccatum se negare non posse. transgressumque se mandata prophete dicebat: sed pre timore ac metu exercitum non prohibuisse predam diripientem: nec tantam multitudinem retinere potuisse. Sed ignosce inquit et esto mihi mitis: de cetero enim obseruabo ne peccem. Rogabatque prophetam: ut reuertens hostias deo pacificas immolaret. Ille uero cum dominum parcere illi non uideret: remeauit ad propria. Saul autem uolens retinere samuhel apprehendit eius pallium: uiolentoque tractu eo quod samuhel impetu facto discederet uestem eius disrupit. Cui propheta dixit. Sic tuum scindetur imperium et accipiet illud uir bonus et iustus: quoniam deus permanet in suo decreto. nec mutatur atque conuertitur. Nam mutare sententiam passionis humane. non fortitudinis est diuine. Saul enim impie quidem se gessisse fatebatur: infecta uero facere que fuerant facta non posse. Rogabatque eum ut se coram multitudine honoraret: et dominum ueniens adoraret.

Quod dum cessisset samuhel: ueniens adorauit dominum. Deductusque est ad eum rex amalechitarum agag. et dixit. quam esset amara mors. Ait. Sicut tu multas hebreorum matres pro filiis ingemiscere fecisti et lugere: sic ingemiscet in tua morte genitrix tua. Iussitque eum repente in galgalis mori. Ipse uero in armachim ciuitatem abiit. Rex uero saul sentiens que mala passurus esset. quia se in regno dominum fecerat inimicum. ascendit in gabaa. quod nomen interpretatum significat collem: et post illam diem non uidit samuhel. Cumque propterea propheta tristis esset. iussit deus ut a cogitatione quiesceret: et sumens uas olei in bethleem ciuitatem iret ad iesse filium obed: et eius ungeret natum quem ipse monstraret in regem. Cumque metueret ne cognoscens saul. aut latenter aut palam eum occideret: dicente deo et dante securitatis uiam. predictam uenit in ciuitatem. Quem cuncti salutauerunt: causam eius inquirentes aduentus. Quibus dicebat: uenisse se ut sacrificaret deo. Tunc sacrificio celebrato: uocauit iesse cum filiis ad altare. Et inspiciens eius filium primum. et optimum se morem: credidit propter pulchritudinem hunc esse futurum regem. sed prudentia diuina frustratus est. Dum enim consuluisset dominum si iuuenem ungeret. quem et ipse admiratus fuerat et dignum imperio iudicabat: non ea uidere homines que deus intendit. sed tu inquit pulchritudinem iuuenis respiciens. hunc arbitraris regno placere. ego autem non corporis pulchritudinem ac speciem facio apicem esse regalem: sed animi sine dubitatione uirtutem. Ille siquidem perfecte pulcher est qui pietate et iusticia simul et fortitudine. nec non et obedientia splendet: et omnibus ex quibus anime pulchritudo consistit. Cumque dixisset hec deus: precepit samuhel iesse. ut omnes ei suos filios demonstraret. At ille alios quinque uenire fecit: quorum senior quidem eliadab uocabatur. secundus uero aminadab. tertius samalel. quartus uero nathanael. quintus autem rahel. sextus asam. Videns autem et istos propheta in nullo minores pulchritudine senioris: consuluit dominum quem horum eligeret fore regem. Quo dicente nullum: requisiuit iesse si preter istos haberet filios. Qui dixit alium esse nomine dauid: pastorem ouium curam habentem. Iussitque eum samuhel uelociter uocari: impossibile

dicenſ ee̅ eoſ co̅meſſuroſ. anteq̄m ille ueniret. Cũ ueniſ
ſet dd̄ uocat᷒ a patre. puer colore q̄dẽ rubeuſ. ⁊ pulcher
aſpectu: tacite ſamuhel dx̄ ad eũ. Hic ẽ q̄ dō placuit
ad regnandũ. Sic ⁊ ipſe diſcubuit. fecitq; iuuenẽ ſub
ſe diſcũbere: ⁊ ieſſe cũ reliq̄ſ filiiſ. Deinde iudente
dd̄ ſumenſ oleũ unxit eũ. eiq; adhuc tacite dx̄ atq;
ſignificauit. q̄m eũ regnare dſ̄ eligeret monuitq; tal̄i
ee̅ debe: ⁊ ei᷒ obedire p̄ceptiſ. Sic ⁊ enĩ ei regnũ mul
to tẽpore fore manſurũ. domũq; clarã ac famoſiſſimã
habiturũ: uaſtaturũq; partẽ paleſtinoſ. S; ⁊ cũ q̄b;
cũq; gentib; congredet᷑ uinceret. ⁊ ingentẽ glam̄ poſſi
deret: qđ ⁊ ipſũ habere ⁊ poſteriſ relinq̄re p̄mittebat.
Samuhel q̄dẽ dũ hec monuiſſet abſceſſit: diuinitaſ aũt
ad dd̄. ſaul relicto migrauit. Et ille q̄dẽ p̄phare cepit.
ſcō ſup ſe ſpũ ueniente. ſaul ũ quedã paſſioneſ ⁊ demo
nia repente cõp̄henderẽ. ſuffocatioẽs ei ⁊ anguſtiaſ in
ferenteſ: ita ut medici ei ſalutiſ nullũ remediũ inuenirent.
Si q̄ſ tam̄ ee̅ cantare p̄t᷒. ⁊ in cithara pſallere doct᷒. hunc
adduci iuſſet: ut cũ eũ demonia inuaderent ⁊ turba
rent ſup caput ei᷒ aſtanſ pſalleret ⁊ ymnoſ ediceret. Ille
ũ hoc ñ diſſimulauit efficẽ: ſ; queri hui᷒modi hominẽ
ĩp̄auit. Cũq; ei q̄dã ſuoꝝ dixiſſet. uidiſſe ſe in ciuitate
bethleem. q̄ndã ieſſe filiũ atq; etate adhuc ee̅ iuuen
culũ. pulchrũ ⁊ decoꝝ ⁊ aliiſ ſtudiiſ ualde dignũ
nec ñ pſallere ⁊ hymnoſ cantare doctũ. inſup ⁊ exi
miũ pugnatorẽ. mittenſ ſaul ad ieſſe. dauid ſublatum
a gregib; uenire iuſſit: mandanſ ei uelle ſe iuuencu
lũ uidere. de cui᷒ pulc̄tudine ac fortitudine cognouiſſet.
Ieſſe ũ miſit filiũ: danſ ei munera ſaul portare. Quo
ueniente gauiſuſ ẽ: fecitq; eũ armigerũ. ⁊ boniſ
oĩb; honorauit. Delectabat᷑ enĩ in eo: maximeq; in
inuaſione demonioꝝ. Qui cũ ad eũ accederent ſoluſ
erat mediçuſ ymnoſ dicendo: ⁊ pſallendo rurſuſ in
cythara. ⁊ ſaul ab oppreſſione mentiſ reuocando. Miſit
g̊ ſaul ad patrẽ pueri ieſſe: petenſ ut apud eũ dauid
maneret. eo qđ ei᷒ p̄ſentiã delectaret᷑ aſpicienſ qui mox
ñ contradicendo conceſſit.

Post ñ multa ſiquidẽ tẽpora paleſtini denuo cong̃
gati. ⁊ magnũ ſup om̄ſ iſrl̄itas exercitũ colligen
teſ: inter ſocoſ ⁊ azeca. caſtra metati ſt̄. Cont᷑ q̄ſ denuo
ſaul p̄dux̄ exercitũ: ⁊ ſup q̄ndã montẽ caſtra ponenſ.
coegit paleſtinoſ p̄ora q̄dẽ caſtra relinquere: ⁊ ex ad
ũſo montiſ quẽ ſaul app̄henderat aduenire. Diuiſitq;
eoꝝ exercitũ mediuſ monſ: q̄ erat poſit᷒ int̄ eoſ. Igit᷑ deſ
cendenſ q̄dã de exercitu paleſtinoꝝ noĩe goliath de
ciuitate geth. uir ualde p̄cer᷒. cui᷒ altitudo quatuor
cubitoꝝ ⁊ palmi uni᷒. accinct᷒ armiſ q̄ p magnitudi
ne ſui natã ei᷒ corpiſ exigebat: indutuſq; lorica cui᷒
erãt q̄nq; milia ſicloꝝ erĩſ. galeã ũ ⁊ tibyalia habe
bat erea. que tal̄ uiri magnitudinẽ. ⁊ inopinabilia
potuiſſent mbra p̄tegere. Haſta ũ ei᷒ erat ñ leuiſ dexte
portatio. ſ; quã ⁊ ipſe geſtabat in humeriſ: cui᷒ ferrũ
ſexcentoꝝ ſicloꝝ fuit. Sequebant᷑q; eũ multi: arma
portantiũ. Hic g̊ goliath ſtanſ int̄ mediaſ acieſ. uocẽ
emiſit grandẽ contra ſaul ⁊ hebreoſ dicenſ. A pugna
ñc ⁊ a p̄icul᷒ uoſ abſoluo. Que enĩ neceſſitaſ ẽ nr̄oꝝ
exercit᷒ depire: S; date aliquẽ ur̄m contra me pug
naturũ. ⁊ totũ bellũ uniuſ uictoria t̄minet᷑: ſeruiat
q; parſ altera eiſ quoꝝ fuerit ille qui uicerit. Eſt
enĩ multo meli᷒ ⁊ tẽpanti uni᷒ p̄icl̄o p̄mereri: qđ p
ſit utilitati multoꝝ. Hec cũ dixiſſet: ad p̄p̄a caſtra
remeauit. Altera ũ die rurſũ uenienſ eadem ũba
fecit. ⁊ ſimilit̄ uſq; ad diem quadrageſimũ hoſteſ
ad p̄dictaſ conditioneſ uocare ñ deſiſtit. ita ut t̄re
rent᷑. ⁊ ipſe ſaul ⁊ exercit᷒. Et conſtituebant q̄dẽ
acieſ q̄ſi pugnaturi: ad cong̃ſſionẽ ũ minime ueni
bant. Bello q̄dẽ conſiſtente int̄ hebreoſ ⁊ paleſti
noſ. ſaul remiſit dauid ad patrẽ ſuũ ieſſe: cũ ei tre᷑
ei᷒ alii filii ad ſolatiũ ⁊ p̄iculũ pugne ſufficerent. Ille
ũ tc̄ q̄dẽ ad ouilia ⁊ paſturaſ pecudũ remeauit: non
multo p᷒ ad caſtra reũſuſ ẽ hebreoꝝ. miſſuſ a patre
neceſſaria frĩb; deportare. ⁊ q̄d ageret᷑ agnoſcẽ. Cũq;
goliath denuo reitenſ ⁊ p̄uocanſ exp̄braret. quaſi
nulluſ int̄ eoſ uir eẽt q̄ cont᷑ eũ pugnare p̄ſumeret.
cũ frĩb; loquenſ dauid ea q̄ mandauerat pat̄. audienſ
illũ blaſphemantẽ exercitũ ⁊ partẽ affligentẽ indig
nat᷒ ẽ: ⁊ frĩb; ait q̄ paratũ ſe ee̅ ſolũ cũ hoſte pugnare.
Cui ſenior frm̄ aminadab intiminat᷒. ⁊ p̄ſumptionẽ ha
bere eũ p̄t᷑ etatẽ dicenſ. ⁊ inexptũ hui᷒ officii: iuſſit
ad patrẽ ⁊ ad paſcua remeare. Qui reuert᷒ q̄dẽ frẽm
diſceſſit: ⁊ apud q̄ſdã militũ ẽ locut᷒: q̄a uellet cũ pa
leſtino p̄uocante pugnare. Id aũt repente ſaul iuuenis
indicantib; uoluntatẽ: rex eũ uocauit. Et dũ quereret
ut qđ uellet ediceret: dx̄. Non deficiat menſ tua rex:
nec metuaſ. Ego ſupbiã hui᷒ hoſtiſ pugnanando p̄
ſternã: ⁊ ita ſublimẽ p̄eẽriq; ſubdam. Et ſic iſte q̄dẽ

irridebit: tuus ū exercitꝰ gl̃iosus inuenietᷣ. S; neq; a
uiro bellatore hᷣt in acie perire: s; uicꝰ a puerili etate
moriatᷣ. Saul autē eiꝰ p̃sumptionē atq; magnanimi
tatē ualde mirante ñ tñ in eo habente fiduciā. ꝓpt̃
etatē. s; infirmū eē̃ ut contra ptāi hostē bellū susciper.
ea q̃ dicente: dauid ait. Polliceor hoc confidens in dō
q̃ mecū ē: cuiꝰ & adiutorii fungor experimto. Nā dū aliqn̄
leo ouiculas meas inuasisset abripuissetq; agnū. secꝰ s
apphendi eū: & agnū q̃dē ex ore eiꝰ eripui. ipsū ū dū cont̃
me ipetū fecisset: a cauda cōphensū & percussū intra pemi.
Idē & urso faciente: in eo ultus sū. Puto g̃ ille hostis unū
se eē̃ huiꝰmodi bestiarū. dum exprobratꝰ exercitum: & nr̃m
blasphemans dñm. q̃ eū m̄ faciat eē̃ subiectū. Saul g̃ uo
luntatis pueri atq; p̃sumptionis. simul orans dñm tīmui
dari dix̃. Uade ad pugnā. Et accingens eū sua lorica
simul & gladio. & apponens ei galeā: ad pugnā destina
uit. Dauid autē oneratꝰ his armis. cū ñ eēt exercitatꝰ in
eis: dix̃ ad saul. Ista q̃dē rex tua sunt ornamta: cui forti
tudo ē hec gestare ꝑpetua. Michi ū sic seruo tuo: conce
de sic ego uolo pugnare. Ergo positis armis sūpto ba
culo. & q̃nq; lapidib; de torrente in pastorali pera. &
fundā in dextra manu portans: ibat ad goliath. Vi
dens autē eū golias sic uenientē spꝰit & iniuriā ei
fec̃: q̃si q̃ ñ arma gerens hoīū pugnaturꝰ uenirect: s;
q̃b; canes repelli solent: dicens. Nūq̃d me canē existi
mastiꝰ. Ille autē ñ canē: s; deteriꝰ aliq̃d eū se putare res
pondit. Cōmouitq; goliath ad iracundiā ut ei male
dictū apponeret ex uocabulo dī sui: & intimauitꝰ ē da
uitū se carnes eiꝰ bestiis terrīs & celi uolatilib; deuo-
randas. Cui respondit dd̃. Tu q̃dē uenis contꝰ me cū
gladio & hasta & lorica. ego autē uenio ad te armatus
dō. q̃ & te & omnē urm̃ exercitū. nr̃is manib; pditurꝰ
ē. Hodie nāq; tuū capꝰ abscidenꝰ: & reliquū corꝑ simili-
b; tui canib; apponemꝰ. Scientq; cuncti. q̃m dš p̃sul
ē hebreorꝶ: & arma nr̃a ipse ē sēp & fortitudo. Nam
omīs exercitꝰ & reliquus apparatꝰ inutilꝰ ē: absente dō.
Palestinus autē armorꝶ pondē concurrere ñ ualens.
paulatī uenit ad dd̃ contēnens eū: & se confidens nudū
simplici adhuc etate puerulū. sine labore ꝑimere. Oc
currit autē ei iuuenis cū dō auxiliatore suo. q̃ ab hoste
ñ uidebatꝰ: & sumens de pera unū lapidē quē de tor
rente collegerat. & emittens eū de fundibulo pcussit
repente goliath in fronte: & usq; ad cerebrū ꝑ̃fixi-
xit. ut mox confracto capite goliath caderet pnꝰ in terram.
Tc̄ stetit dauid. & abscidit capꝰ eiꝰ. Cadens g̃ goliath: factꝰ
ē occasio palestinis maxime fuge. Nā dū ptissimū suorꝶ
cecidisse conspexerunt. de reb; omīb; desperantes resi
stere noluerꝰt: s; uili se turpiq; fuge tradentes. conaban
t̃ liberari. Saul autē & cuncti exercitꝰ hebreorꝶ clamore
facto sup eos exilierꝰ & multos intēmerꝰ: & ꝑsequuti st̄
usq; ad t̃minos geth & portas ascalonis. Mortui q̃dē
st̄ palestinorꝶ triginta milia: & bis totidē uulnerati.
Porro saul reuisus ab exercitu hostiū. eorꝶ castra diri
puit: & simul incendit. Capꝰ autē golie dauid ad taber
naculū ꝓpū deportauit: & hastā dicauit dō. Porro cir
ca dd̃ inuidiā atq; odiū saul regis: uirgines mulieres
q; puocauerꝰ. Occurrentes enī uictrici milicie. cū cym
balꝰ & tympanis. delectabantꝰ oī leticia. mulieres q̃dē
q̃a multa milia palestinorꝶ saul int̃emisset: uirgines
autē q̃a multa dena milia exterminasset dd̃. Hec audiēs
rex q̃a in millenariū numerū testimoniū ipse pcipet.
& denū miliū multitudo iuuenculo uouerētꝰ. & cogi
tans q̃a nich p̃ hunc tā clarū fauorē ñ regnū miniꝰ eēt
dd̃: cepit eū timere. & nimis habē suspectū. Et a pori
q̃dē officio. quē utiq; armigerū suū fecerat. eū amo
uit: ne dū nimis primꝰ eēt eū posset occidē. Consti
tuitq; eū millenariū: dans ei locū q̃dē meliorem.
optabat sibimet cautiorē. Volebatq; eū ad hostes
& ꝑlia mittē: ut nihil picula sustinendo ꝑiret.
Dauid autē dñs hiis ubiq; ducē. q̃cūq; uenisset ꝑuale
bat. & optime agere uidebatꝰ: ita ut ꝓpt̃ excellentiā
fortitudinis et poplꝰ eū & regis uirgo filia concu
pisceret amore detenta. cunctisq; res manifesta eiꝰ
pducebt̃ ad patrē. Ille ū q̃si pcepta occasione in mor
tē eiꝰ hoc libentꝰ audiuit: daturūq; se uirginē eiꝰ nup
tiis repromisit. si ducenta ei capita hostiū aduexeret ne
catorꝶ: honore sic claro exposito. uolens ex ope piclo
& incredibili. gl̃am magis assūmitē eē̃ pimendū: & de
centꝰ sua uota cōplere posse. palios & ñ eo faciente mo
reretꝰ. Iussitq; suis famulis ut uoluntatē explorentꝰ
dd̃: q̃lis circa puelle nuptias eēt. Illi ū ceperꝰ cū eo loqui
q̃a diligeret eū rex saul una cū poplō: & uellet ei etiā
suā filiā copulare. Qui dix̃. Non modicū putetis uidē:
generū eē̃ regis. Michi ū nich tale subsistit: ꝑcipue cū sim
abiectꝰ & a gl̃a ul̃ honore segregatꝰ. Saul autē dū ei famu
li dauid responsa dixissent: ait. Dicite ei ñ me pecu

nuſ egere uł honorib;. q̃b; reb; uendit̃ filia pociuſ quã nuptijſ collocat̃. ſ; eligere generũ habentẽ poci⁹ fortitudinẽ aliaſq; uirtuteſ q̃ſ eũ habe manifeſtũ ẽ. ⁊ uelle abeo ꝑcipe ꝓ nuptijſ filie. ñ aurũ. ñ argentũ. neq; ut hec de domib; patnis eiciat̃. ſ; ꝓpt̃ ſuppliciũ hoſtiũ capita ſexcenta paleſtinoꝝ. Michi eñ ipſi nullũ pociuſ q̃m hoc nullũ clari⁹ muñ⁹. ſ; ⁊ mee filie multo ſollemnib; honorib; ẽ ꝑcipuũ. uiro tali ⁊ tanto teſtimonio de hoſtiũ triumphiſ decorato poſſe coniungi.

Hiſ ũbiſ delatiſ ad ſe dd̃. gauiſuſ qđ ſaul ſtuderet eũ ſub cognatione coniungere. neq; conſiliũ expectauit nec ſi poſſibile aut difficile eẽt p̃ſenſ aĩo cogitauit. ſ; repente cũ ſocijſ ad hoſteſ ꝑ nuptiarũ pollicitatiõe ꝑfect⁹ ẽ. Ds̃ eñ erat. qui cuncta facilia dd̃ ⁊ poſſibilia faciebat. Cũq; multoſ interemiſſet. abſcidenſ ſexcenta capita uenit ad regẽ. Et harũ rerũ ꝓbatione facta. nuptiaſ exigebat. Saul aũt cũ ñ haberet unđ ꝓmiſſa refugere. ⁊ mentiri peſſimũ iudicaret aut ꝑ inſidiaſ eũ occidere. cũ forſitan ⁊ in hoc fruſtrari ſuo conſilio poſſet. dedit ei ſuã filiã nomine melchón. Dũq; ſaul ñ eẽt recta uoluntate manſur⁹. uidenſ ⁊ dd̃ ⁊ apud dñm ⁊ apud hoĩeſ approbari. expauit eũ. Et metũ celare ñ ualenſ. timore magnarũ rerũ. idẽ regni ſimul ⁊ uite. utroq; ne ꝑuaret̃. cogitauit eũ crudeli calamitate ꝑimere. ei⁹ mortẽ ionathe filio ⁊ reliq̃ſ familiarib; delegauit. Fili⁹ aũt admirat⁹ ꝑmutationẽ patriſ circa dauid cũ p⁹ multã ei⁹ deuotionẽ ne mediocritẽ in eũ ſ; ad mortẽ uſq; ſeuiret. cũ iuuenẽ diligeret ei⁹q; uirtutẽ. dix̃ ei ſecreto uoluntatẽ patriſ ſui. ⁊ ut die futuro ſe cuſtodiret.

Ipſe ũ ſalutaturũ ſe patrẽ dix̃. eiq; ꝑeo oportuno tẽpore locuturũ cauſãq; cogniturũ. ⁊ ei exꝓbrare qđ occidere uellet iniuſte q̃ tanta bona fuerit opat⁹. q̃ ⁊ ſi ualde peccaſſet ueniã ꝓmereri debuiſſet. dix̃q; ſe ei p⁹ hec patris indicare ſententiã. Dauid aũt conſilio benigno obediens. ẽ egſſuſ a rege. Altera ũ die. ionathaſ uenit ad ſaul.

Et dũ eũ letũ ⁊ exultantẽ inſpiceret. cepit de dauid ꝓferre ſermonẽ dicenſ. Inqua maiori uł minori iniquitate. inueniẽſ culpabilẽ dauid p̃cepiſti eũ pat̃ interimi. uirũ q̃ t̃ q̃dẽ magne ſalutiſ cauſa fuiſſe ꝓbat⁹ ẽ. paleſtinis aũt ualde ſuppliciũ. ab illuſione ⁊ iniurijſ ſimul eripiens poplm̃ hebreoꝝ q̃ſ dieb; q̃draginta ſuſtinuit. nullo utiq; p̃ſumente ꝓuocationiſ crimina ſuſtinere. ⁊ q̃ p⁹ hec iuſſione tua deferenſ hoſtiũ capita ſororẽ meã ꝓ p̃mio accepit uxorẽ. cui⁹ morſ ipſi grauior erit ñ ꝓpt̃ ſolã ei⁹ uirtutẽ. ſ; ⁊ ꝓpt̃ ipſã cognationẽ. q̃n ei⁹ morte filia tua uexabit̃. pene ante gaudiũ coniugij ueniens ad uiduitatiſ obꝓbriũ. Hec g͛ cogitanſ pat̃. ad clementiã conũtere. ⁊ nich cõmittaſ iniuriũ. Primo quidẽ. q̃a nob magnũ bñficiũ p̃ſtitit tue ſalutiſ. q̃n maloſ ſpc̃ ⁊ demoneſ interſidenteſ expulit. pacẽ uero tue aĩe condonauit. ſcđo aũt q̃n ⁊ in tuiſ hoſtib; ultuſ eſt.

Hec eñ obliuiſci ꝑpiſſimũ ẽ. Hiſ g͛ ſermonib; mitigat⁹ ſaul. iurauit filio. nich dd̃ iniuſte fore paſſurũ. Sermo eñ iuſt⁹. ⁊ iracundiã regiſ ſubiecit ⁊ metũ. Ionathaſ aũt euocato dauid. indicauit ei de ſua ſalute q̃m impetrauit a patre. eũq; dedux̃ ad regẽ. ⁊ erat in conſpectu ei⁹ ſic̃ ꝑ⁹. Eodẽ ũ tẽpore paleſtinis bella gerentib; denuo ſuꝑ hebreoſ. ſaul cont̃ hoſteſ dauid cũ exercitu deſtinauit. Et congſſ⁹ adũſuſ eoſ multoſ eoꝝ ꝓſtrauit. uictorq; regſſ⁹ ad regẽ ẽ. Quẽ ſaul ñ ſic̃ ſperabat p⁹ bella ſuſcep̃. ſ; poci⁹ ei⁹ felicitate contriſtat⁹ ẽ tamq̃ illi⁹ boniſ actib; uideret̃ eẽ decept⁹. Cũq; regẽ pueriſ aſtantib; demon ageret ſpc̃q; turbaret. uocanſ dauid in domũ in q̃ iacebat tenenſ lanceã eũ pſallere ⁊ ymnoſ dicẽ p̃cepit. Quo iuſſa faciente. inſurgenſ in eũ lancea iaculat⁹ ẽ. eãq; dd̃ ꝓuidenſ declinauit. fugitq; in domũ ſuã ⁊ in ea tota die ꝑmanſit. Nocte uero mittenſ rex. iuſſit eũ uſq; ad diluculũ cuſtodiri ne latent̃ effugeret. q̃tin⁹ mane deduct⁹ ad publicũ. traheret̃ ad mortẽ. Melchon aũt dd̃ coniunx filia regiſ. cognita uoluntate patriſ dd̃ indicauit. dubiã ſpẽ ei⁹ uite conſpicienſ. ⁊ de aĩa ſua partẽ diffidenſ. Neq; eñ ſe credebat poſſe habere uitã. ſi ei⁹ fuiſſet amore ꝑuata. eiq; dix̃. Non te hic coniunx inueniat ſoliſ ort⁹. nã te ulteri⁹ ñ uidebo. ſ; fuge citiuſ dũ t̃ p̃bet fuga p̃ſidiũ. faciatq; t̃ dñſ hanc longiorẽ. Scito eñ te a patre ſi inuent⁹ fueriſ occidendũ. Quo dicto. eũ ꝑ feneſtrã depoſuit ⁊ dimiſit. Deinde conſtituit lectulũ q̃ſi egrotantiſ. ⁊ ſub ſaga iecur ſpiranſ capre ſuſpoſuit.

Die ũ facto. miſit pat̃ ut dauid duceret̃ ad eũ. Illa ũ nuntianſ qđ nocte fuiſſet fact⁹ infirm⁹. ⁊ oſtendenſ eiſ lectulũ coopt̃ũ. dũ iecur qđ ſub ſaga iaceret palpitaret. egrotũ uere eẽ ⁊ dormire dd̃ q̃ miſſi fuerant crediderũt. Renuntiantib; aũt ill' infirmum factũ eẽ nocte. iuſſit ſic eũ adduci eũ ſe uelle ꝑimẽ dicenſ. Qui uenienteſ ad lectulũ diſcooperienteſ et

deceptionē inuenientes factā ab eı̄ uxore: renuntiauer̄
regi. Quā dū culparet pat̄ eo qđ eı̄ q̄dē liberauerit ini
micū illū uº decepit. satisfecit ei uere simılr̄ loquens
q̄si eā ad hec ñ consentientē dauid occidē uoluisset:
& hoc p salutis sue timore fecisset. P qua deberet ei
ignoscere: q̄a hoc necessitatis causa & ñ uoluntatis
effecerit adiciens atq; dicens. Arbitror ĝ pat̄: q̄a ñ
ita uoluisti illū p̄imē. sic me poti' libare. Et saul
q̄dē: puelle ueniā dedit. Dauid eñi declinato p̄iculo
uenit in ramatha ad samuhel p̄phām. eiq; regis insi
dias indicauit. & q̄a iaculo eı̄ pene fuisset extinct'. dū
neq; circa eū extiterit inimic'. neq; circa hostiū certa
men infirm': s; in omı̄b; p̄u' & felix. q̄ causa magis
dđ inuidiā generauit. Cognoscens itaq; p̄pha regis
iniusticiā ramatham ciuitatē reliq̄t: & deducens
dđ ad q̄ndā locū nomine galboa. cōmorabat' cū eo illic
Cūq; nuntiatū fuisset saul eo qđ dauid eēt ap̄ p̄phā
misit armigeros. eūq; cōp̄hensū ad se iussit adduci.
Qui cū uenissent ad samuhel. inuenientes ecclām p̄pha
rū participari scō spū: p̄phare cepēr. Saul aūt hoc
audiens: sup dđ alios destinauit. Q̄ illı̄ idē facientib;:
deinde misit alios. P p̄hantib; & q̄ t̄tio fuerant missi:
ad ultimū irat' ipse p̄rexit. Cū uº iā erat in p̄ximo anq̄
uideret eū samuhel: p̄phare cepit ueniens ad eos saul
spū uehemēti. Tc ille secur' q̄a auxiliū fuisset adiectū:
q̄ı respondit dđ. cōpulsu amens fact' ē. Et exutus
ueste tota die canebat & nocte: dauid & samuēle
uidentib;. Jonathan uº fili' eı̄ occurrentē s̄ dđ & de
patris eı̄ insidiis ingemiscentē atq; dicentē. q̄d nū ni
ch iniq; gessisset. neq; peccasset. eū pat̄ eı̄ occidere
festinaret. rogabat ut nich tale suspicaret'. neq; de
rogantib; si qui forte eēnt hui'modi crederet: s; ut
ad se respiceret. & secur' eēt nich tale in eo cogitan
te patre. nā ei si cogitasset p̄cul dubio pandisset:
dū pat̄ eı̄ utiq; consilio om̄ia celebraret. Porro dđ
iurabat ita eē: & supplicabat ut credens p̄uuiden
tiā eı̄ haberet poti' quā eū sp̄neret q̄si m̄dacē. & re
nuntiaret q̄cq̄d agnosceret aut uideret. Dicebatq;
ad eū ñ ei de se dixisse patrē: q̄a sciret illū circa se
amicitias & affectū habē. Contristat' itaq; ionathas
eo qđ dđ hui'modi patris eı̄. eē circa se crediderit
uoluntatē: interogauit eū q̄d uellet ut faceret. Ille
aūt noui inquit om̄ia te m̄ conferre: & uelle p̄stare.

Crastina die initiū m̄sis ē: & habeo consuetudinē sedens
comedendi cū rege; si t̄ uidet' a ciuitate egredior: & ma
neo in campo latent̄: tu uº dices p̄rexisse me in ciuitatē
ad festiuitatē ibidē celebrandā: adiciens & q̄a tu me ire
p̄miseris. Et si q̄dē ut assolet dici de amicis p̄ficiscentib;.
cū bono uadat aut aliq̄d simile dixerit: scito nich in
eo circa me fore dolosū & inimicū. Si uº alır̄ responde
rit: hoc t̄ erit indiciū qđ adu̅sū me querit cogitatū.
Et renuntiabis m̄ uoluntatē patris. m̄e hoc & affectu
cōmuni distribuens: p̄ quā fidē a me accipiens. & idē
tu dñe famulo dare uoluisti. Si uº inuenisti in me
mali aliq̄d ipse p̄ime: ut sic p̄ficiscaris ad patrē. Que
u̅ba nouissima dđ ionathas onerose suscipiens: p̄misit
se ea q̄ p̄us poposcit eē facturū: & si q̄dē triste aliquid
aut qđ eı̄ odiū panderet pater responderet. ei nuntia
ret. ut eū poti' securū redderet. Egressus sub diuo nich
se p̄termissurū p dđ salute iurauit: dicens. Hunc eum
dē q; magnū & ubiq; p̄sentē. in cōmuni pacto testē
p̄missionis adiuro: qm̄ ñ cessabo frequent̄ t̄ptans
animū patris cognoscē. donec m̄ eı̄ aı̄ secreta pan
dāt'. Que cū didicero ñ celabo: s; t̄ p̄tin' nuntiabo
siue mitis circa te. siue sit ualde crudel'. Nouit aūt
hic dš q̄lē eū circa te semp eē exoro q̄ & nc̄ tecū est:
nec te derelinquat. faciatq; te inimicoꝝ tuoꝝ siue
pat̄ nr̄ ē siue ego. eē meliorē. Tu tñ hoꝝ esto memor:
& licet me finire uitā contingat. filios meos serua?
p̄ce reb; p̄sentib; illı̄ tuā retribue benignitatē. Dūq;
iurasset hec dimisit dauid & ad quendā cāpi locū
abire p̄cepit: in quo erat solit' exerceri. qđcūq; cogno
uisset a patre. nuntiaturū se ei p̄mittens: hoc m̄
ut deduceret puerū & dimitteret sagittas tres.
Et si iuberet porro sagittas afferre q̄ ante eū iacerent.
cognosceret nich eē apud patrē malicie: sin adu̅si
aliq̄d audiret dicente rege contraria similr̄ exspec
taret: securitatē se ei p̄biturū dicens. ne q̄d sustineret
incongruū. ut q; felicitatis t̄pore memor eēt & uo
luntatē eı̄ filiis exhiberet. Dauid itaq; a ionatha
hanc fidem suscipiens: ad locū p̄ximū ē p̄fectus.
Altera uº die cū eēt m̄sis initiū: purificat' sollēniū
rex ad conuiuiū uenit. Q̄ sedentib; circa eū filio
ionatha a dextris. & p̄ncipe milicie abner a sini
stris. uidens eē locū dauid uacuū tacuit: suspica
t' eū a coitu ñ eē mundū. Cūq; scdā die noui m̄sis

non affuisset. requisiuit a filio ionatha cur a sacrificio et presenti conuiuio iesse filius abfuisset. Ille uero ait abisse eum se permittente secundum sollemnitatem ad propriam regionem. quia tribus eius festiuitatem ageret et rogatum se partit. ut et ipse cum eis ad sacrificia celebranda concurreret. Et si percepis inquit pater. et ego post eum uado. Nosti enim quam illi deuotus sum. Tunc ergo ionathas iniquitatem saul circa dd agnouit. et apte uoluntatem eius aspexit. Non enim retinuit iram saul. sed blasphemauit eum natum de muliere uirum ultro petente. Et proditorem hostem dixit et socium dd et cooperatorem eius. et nec ipsum erubescere. nec eius matrem talia facientem. nec uolens intelligere quia donec dauid uiueret regnum eorum esset incautum. Utque ut eum uocaret quatinus penas exsolueret. Respondente uero ionatha quid iniquum fecit ut puniatur. non ad uerba iam et ad blasphemias itaque saul accessit. sed arrepta lancea super eum ut respondentem interficeret insiluit. Et hoc quidem non impleuit. prohibitus ab amicis. Manifestus autem inimicus dd apparuit esse. et quia desideraret eum occidere. ita ut propter illum pene manu propria filium interficere uoluisset. Tunc ergo regis filius declinato periculo. et nichil aliud pre tristitia facere ualens. sed deflens eo quod et ipse pene mortuus fuerit. et dd necem definitam esse cognouerit. matutino facto prexit. et quasi exercitatus exiuit in campum. ut amico sic constituerat regis proderet uoluntatem. Fecit ergo ionathas sicut pollicitus est. et sequentem puerum in ciuitatem dimisit. ut dd in deserto loco ad faciem loqueretur. Quo uiso dauid cecidit ad pedes ionathe. eumque adorans saluatorem anime sue uocabat. Quem ionathas eleuauit a terra. et alterutros se amplexantes ualde semet ipsos osculabantur. et flebant etatem suam inuidie malignitate consumptam. et futuram separationem que nichil differret a morte.

Vix enim quiescentes a gemitu. et memoriam uitis iurandi apud alterutros constare poscentes. diuisi sunt. Et dd quidem saulem fugiens. et imminentem ab eo mortem. uenit ad ciuitatem nobe ad abimelech sacerdotem. Qui dum eum solum uenire uidisset. et nec amicum nec famulum cum eo presentem miratus est. et causam cur nemo esset cum eo quesiuit. Ille uero ait causam sibi secretam iussu regis iniunctam. ad quam non eum habere multos comites oporteret dicens quia constituisset sibi ad quendam locum famulos occursuros. Petebatque ut ei itineris necessaria non negaret. per que amici opus faceret. et presentibus necessitatibus subueniret. Quibus adeptis. etiam arma sibi dari si qua erant pre manibus postulauit.

Aderat autem illic seruus quidam genere quidem syrus nomine doech. qui mulas pascebat regis. Tunc est ad dauid sacerdos ait. nichil equidem se tale habere sed esse lanceam golie quam ipse illo perempto deuouerat deo. Eamque sumens dd ex omni hebreorum regione fugit in geth. que est regio palestinorum. ubi regnabat achis. Cumque fuisset cognitus a famulis regis eique manifestatus. illis indicantibus quia dauid esset. qui multa milia palestinorum peremisset. metuens dauid ne ab eo necaretur. et periculum quod declinauerat a saul ab illo susciperet. simulauit se esse furiosum et rabidum ita ut spumam ex ore piciens. et alia que furiosi sunt faciens fidem regi uere passionis ostenderet.

Et famulis indignatus eo quod uesanum hominem sibi introduxissent uelociter a se dd iussit expelli. Et ita liberatus de terra geth uenit in tribum iuda. et habitans in spelunca circa ciuitatem odolami. misit ad fratres suos eisque ubi esset ipse mandauit. Illi uero ad eum cum omni cognatione uenerunt. sed et alii quibus aut odium aut timor erat regis saul ad eum concurrerunt. facturosque se quecumque placeret illi dicebant. Fueruntque omnes simul quasi quadringenti. Surgens inde uenit ad regem moabitarum. rogauitque eum ut parentes eius donec ipse de suo fine cognosceret in regione sua susciperet. Quo annuente. parentes eius omni tempore quo apud eum fuerunt dignis muneribus honorati sunt. Precipiente propheta dd ut desertum relinqueret. et ad tribum iuda pergens ibidem demoraretur. de moborea uenit in ciuitatem sarit. et in ea moratus est. Saul autem audiens dauid uisum cum multitudine. mox in timorem mortis corruit et tu[illegible]ce. multum.

Et sciens uiri prudentiam atque presumptionem. quia non ex eo parui timoris sonus exurgeret. et quod loco labores inferret. conuocans amicos et principes. et tribum ex qua ipse erat in colle ubi regnum habebat. et sedens in segitte sic enim locus ille uocabatur. dum circa eum esset ordo particuplis et armigeri cunctis ait. Viri fratres et contribuli. noui quidem quia meorum beneficiorum non estis inmemores quam et agrorum quosdam dominos feci. et honores populares et officia prebui. Interrogo ergo uos si maiora his dona et ampliora iesse filium uobis dare confiditis. Noui enim quod omnes illi potius consentitis. quoniam et filius meus ionathas ita sapit. et uos ad talia persuasit. Non enim ignoro quia iusiurandum cum dd et federa celebrauit. et quod contra me eius cooperator existit. nullique hoc uestrum cure est. sed tacentes

rei exitum sustineas. Cumque rex tacuisset: alius quidem presentium nemo respondit. doech vero syrus pastor mularum eius ait quia vidisset david in nobe civitate venisse ad abimelech sacerdotem: ut futura sibi eo prophetante cognosceret. perceptumque ab eo sumptibus et hasta golie. ad quos ire volebat ab eo fuisse directum. Tunc vocans sacerdotem et cunctam eius generationem saul ait. Quid mali passus a me servum inutilem iesse filium suscepisti. eique dedisti sumptus et arma. cum mei regni nimius inimicus existat? Cur et futurorum responsa prebuisti? Non enim te latuit quia me fugeret: et odio meam domum haberet. Sacerdos autem que facta fuerant non negavit: sed cum fiducia hec se prebuisse confessus est. nec se david prestitisse. sed regi dicens. Non eum inquit tuum novimus inimicum: sed fidelem socium et precipuum servum. et millenarium. et quod horum maius est generum partem et cognatum. Et hec non inimicis hominibus prestiti: sed ei qui circa te opus sue devotionis exhibuit. Prophetavi autem ei non modo solum: sed sepius. Dicente namque cum magna festinatione se fuisse directum: si ei aliquibus egebat minime prebuissem non illi putarem sed potius tibi resistere. Quapropter nichil dolosum adversum me cogitare debes: neque in hiis que nunc audisti. meam te fuisse debes credere voluntatem. Amico namque et regis genero et millenario hec impendi: non hosti. Hec dicens sacerdos: nequaquam satisfecit saul. Qui cum esset in magno terrore neque veram confessionem credens: iussit armatis circumastantibus ut eum cum sua cognatione perimerent. Cumque illi non presumerent contingere sacerdotem sed divinitatem formidarent potius quam vellent regi parere: tunc syro doech rex sacer- dotis imperavit interitum. Qui sumens sui malicia similes. occidit abimelech eiusque progeniem. Erant autem omnes: quasi trecenti quinque. Quo facto: misit quoque saul in civitatem sacerdotum noban et omnes occidit: non mulieri. non alie pepercit etati eamque succendit: unus filius unius abimelech abiathar nomine tantummodo liberatus est.

Hec siquidem contigerunt sicut deus sacerdoti hely prophetavit. propter iniquitates duorum filiorum eius: dicens plebem eius radicitus evellendam. Porro saul rex. crudele sic opus efficiens. et totam generationem sacerdotalem interimens. et neque infantibus misericordiam nec senibus reverentiam habens. sed et civitatem disperdens quam patriam sacerdotum prophetarumque nutrice divinitas elegerat. et solam tales viros habere decreverat: hoc actu omnes fecit agnoscere et humano modo considerare. quia donec fuerint aliqui simplices et humiles. nec fuerint abusi natura. nec voluntatem suam implere presumpserint. mansueti atque mites. sectanturque solam iusticiam. et circa eum student omnem habere devotionem: tunc et divinitatem confidunt quia omnibus que fiunt in hac vita presens est et non solum opera sed et mentes eorum precedant hec antequam fiant apte considerat: cum vero ad potestatem veniunt et superbie cumulo dilatantur. tunc omnibus illis exuti. et velut in scena vultus. et mores et moderationem actuum reponentes. suscipiunt audaciam. superbiam et contemptum rerum humanarum et divinarum. Et dum precipue pietatem iusticiamque desperexerint. et in omnibus que cogitant aut agunt. sibimet arrogaverint: tunc quasi non videat eos deus. aut certe potestatem eorum non habeat. pessime conversantur in actibus et quicquid aut audire metuunt aut odio habent respuunt. que autem irracionabiliter diligunt. hec rata. firma vera. et hominibus placita simul et deo credunt. De futuris vero rebus nullus eis fit sermo: sed eos quidem qui pertulerunt multas laborum miserias exhonorant. et eos habentes odio simul et invidiam hiis conflant. deducentesque eos ad medium non solum adeptos honores eis auferunt: sed per calumniam et vita eos privare nituntur. Puniuntque non propter opera digna supplicio: sed de rogationibus et accusationibus nequaquam examinatis extinguunt non quos oportet hec pati: sed in quibus iniuste nituntur ulcisci. Hoc igitur nobis saul filius cis qui primus post illos rei publice optimos duces regnavit in israel. manifestum esse monstravit: occidens trecentos sacerdotes atque prophetas per suspitionem quam habuit in abimelech. deiciens eorum civitatem: et studens quodammodo domum sacerdotibus prophetisque privare. dum tantos simul occiderit. et neque patriam eorum manere permiserit: ut post illos alii oboriri potuissent. Abiathar itaque abimelech filius qui solus fuerat sacerdotibus a saul interfectis ereptus. fugiens ad david: erumnam suorum omnium et patris interitum declaravit. Qui ait non se hec eis ignorasse futura: sed videns doech suspicatum fuisse quod sacerdotem regi declararet. seque dolebat quasi huius calamitatis auctorem: et poscebat ut apud eum de cetero commaneret: tamquam qui in alio loco latere non posset.

Eo siquidem tempore audiens david palestinos ceilanorum provinciam devastare: consultus est deum per prophetam si eum pugnare preciperet. Quo dicente quod divinitas victoriam promisisset. cum sociis palestinos hostes invasit: multamque eorum cedem effudit et predam

tulit. Dūq; apud ceilanos eēt. donec areas suas fructꝰq;
sine timore colligerent: regi saul nuntiatū ē qđ apud
eos habitaret. Opus enī illud magni effectꝰ ap̄ eos gestū
ē. celari n̄ potuit. s; fama & ad exteraneoꝝ auditꝰ ad
uenit. & ad regē usq; usq; delata ē. Gauisusq; ē saul
cū audisset dd̄ in ceila cōmorari. dicens dm̄ illū eius
manib; tradidisse. qm̄ coactꝰ sit uenire in ciuitatē. mu
rū & portas et seras habentē. Iussitq; omī poplō ut ad
ceilā unanimit̄ conuenirent. & obsidentes eā capien
tesq; dauid interimerent. Hec itaq; sentiens dd̄
& cognoscens a dō qm̄ eū forent saul traditurі ceilite.
sumens q̄dringentos q̄ cū eo erant. de ciuitate pfectꝰ
ē in desertū gedū. Et rex qđē cū audisset eū fugisse de
ceila. ab ei psecutione cessauit. Dauid aut̄ surgens ex
inde uenit in quendā locū zifin. q̄ uocatꝰ nouā. Ubi
ionathas saul filius ueniens ad eū. & osculatꝰ eū secu
rū eē dix̄. & spem bonā habere futuroꝝ. nec psentib;
reb; eū debē deficē. qm̄ regnaturū foze. & habiturū
sub se hebreoꝝ omīū potestatē. & qm̄ graciora eēnt
q̄ cū magnis laborib; euenirent. Et rursus iusiuran
dū celebrantes inter alterutros p deuotione uel ure
& fidei. dm̄ uocans testē ionathas. maledix̄ s̄. si t̄ns cen
deret constitutū. & in contraria mutaret. Tc dd̄ ibidē
relinquens. paululū a timore et sollicitudine releua
tū ad saul ipse reūsus ē. At ziphei uolentes pstare sa
ul. indicauer̄ ei ap̄ se cōmorari dd̄. pmiserq; ut si ue
niret illi eū contrad_erent. q̄a scilicet dū angustias zip
phinoꝝ apphendisset. n̄ posset ulteriꝰ alibi deuitare.
Quos laudauit rex. et grās egit indicantib; inimicū eius
q; pollicitꝰ ē n̄ tardare eoꝝ cōpensare deuotionē. Mi
sitq; qui quererent dd̄. & desertū omē pscrutarent̄.
dicens & continuo se secuturū. Et illi qđē q̄ directi
fuerant p inuestigando & capiendo dd̄ p̄cedebant
regē. studentes fauore suo n̄ solū nuntiatū inimicū.
s; & manifestatū in regia potestate contradē. Hi tū
iniusta & pp̄a malignitate frustrati st̄. Qui eū nich
mali sustinere potuissent. si n̄ hunc indicassent. ppꝰ
blandimīta regia uirū religiosū. & admozē in t̄re
quesitū. & q̄ latere poterat pdiderunt. & se contra
dere pmiser̄. Cognoscens aut̄ dauid malitia ziphi
noꝝ. & regis inuasionē. angustias quidē illas dere
liquit. fugit aut̄ ad petrā maximā in deserto maxi
mo maon constitutā. Cūq; saul eū ibi psequeretur

cognouit in itinere dauid ab illis angustiis discessisse.
q̄si ad aliā petre partē. Et cū saul ex alia parte con
sisteret ut eū pene iā cape potuisset. audiens palesti
nos hebreoꝝ regionē ualde uastare. a dd̄ psecutione
discessit. & contra eos q̄ naturalit̄ hostes erant dimi
candū magis necessariū iudicauit. q̄m inimicū ppꝰū
psequendū. & uastationē sue t̄re despicē. Sic g̃ dd̄
in opinabilit̄ declinato piclo. uenit in angustias
engad. Cū u̾ saul expulisset alienigenas. uener̄ qui
nuntiarent ei dd̄ engad montib; habitare. Qui su
mens tria milia armatoꝝ. irruit sup eū. Et cū n̄
eēt piculi a locis illꝰ. uidit circa iter speluncā pfundā
atq; rotundā multa lōgitudine & latitudine minus
aptā. in q̄ dd̄ cū q̄dringentis erat absconsus. Dūq;
saul naturalit̄ uentris purgandi necessitate cogeret̄. ingssꝰ
ē in eā solus. Quē dū uidisset q̄dā hōiū dauid et
dixisset ei inimicū tēpꝰ ad eo datū & suaderet ut ul
tionis causa saul capꝰ abscideret. q̄tuꝰ q̄ui psecutio
ne & miseria puaret̄. surgens dauid abscidit q̄dē
sūmitatē uestis solū in qua saul erat indutꝰ. & repente
penitentia tactꝰ. ait n̄ eē iustū ut suū occideret dnm̄.
& qui regnare scilicet a dō fuerat p̄ceptꝰ. Nā licet iste
in q̄t contꝰ nos malignꝰ existat. me tū apud eū eē talē
n̄ decet. Cūq; saul de spelunca fuisset egressus. accedens
dauid exclamauit alonge. petens ut saul audiret. Cū
uiso aut̄ rege. adorauit eū scd̄m morē pstratꝰ in faciē.
& ait. O rex n̄ te oportet malignas & falsas derogati
ones audire. & contēptibilib; uerbis aures accōmo
dantē illꝰ credere. & in suspitionē te ducentes uerū
habē. s; magis opib; effectū considāre cunctoꝝ. De
rogatio nāq; multoꝝ ē. deuotionis uero clara pba
tio. actuū ūitate consistit. Et sermo qđē cuilibet in
utroq; habiti similitudinē ueritatis & falsitatis. opa
u̾ nudū h̄nt ūitatis intuitū. Considā g̃ ex istis. q̄lis
ego circa te tuāq; sim domū. & q̄a n̄ oportet credi.
& n̄ accusantib; & dicentib; ea que neq; animo con
cepi. neq; facē potui. Cur apponis animā meā pseq̄.
& nich die noctuq; aliud cogitare. n̄ anime mee
interitū. q̄m iniuste psequeris. Quomō enī n̄ falsā
opinionē de me suspistī. q̄si occidere te uoluerim.
aut q̄m n̄ impie agis in dm̄ occidē uolens. & ini
micū tuū credens hominē q̄ potestatē habuit
hodie te punire. & ate penas exigere noluit. cū

tempore ad hec usus est oportuno. Quod si contra me idem
licuisset: nequaquam sic preterisset. Qui enim tue vestis incidi
partem: potui et caput auferre. Et ostendens pannum
vestis ei: rei fidem exibuit. Et ego quidem iustam ultione
retenta: tu vero iniustum contra me odium habere noveris.
Sed deus hec iudicet: taleque arguat voluntatem. Saul
autem suam vitam inopinabiliter ad miraculum fuisse salua
tam simul et humilitatem inveniens: naturam eius obstu
pescens ingemuit. Cumque et david hoc fecisset:
respondit cum gemitu saul illum potius esse iustum. Tu enim
quidem causa bonorum mihi fuisti ego vero calamitatum tibi: et osten
disti hodie priscorum te habere memoriam. Qui si et inimicos
suos in deserto comprehensos saluandos esse decreverit.
Confido namque quod deus tibi regnum construet: et omnium he
breorum te potestas expectat. Sed da mihi iusiurandi fi
dem ne meum genus exterminies: et quod non habens malorum
memoriam studeas meum germen eradicare: sed inveniar
in domum cum servis. Iurante vero david ut poposcerat: saul
quidem ad proprium est reversus imperium. david autem cum suis abs
cessit in angustias maspha. Hoc itaque tempore
et samuhel propheta defunctus est: vere qui non fortuitum hono
rem apud hebreos habuerat. Cuius virtus apparuit et
in hoc opere. quod pro eius devotione populus multo tempore
luctum duxit circa sepulturam eius: atque sollemnium largitatum
studia magna competenter exibuit. Sepelierunt enim in patria eum
sua in ramatha (armatha). multisque eum flevere diebus: non in commu
ne hoc facientes velut in extranei morte: sed tanquam proprium
singuli quique lugentes. Fuit enim vir iustus: et natura
benignus: et propterea magis amicus deo. Qui prefuit populo
quidem solus post mortem sacerdotis hely annis duodecim:
cum saul vero rege annis decem et octo. Et samuhel quidem.
huiusmodi habuit finem. Erat autem quidam ziphinorum
de civitate aman dives et multa pecora possidens:
trium milium namque ovium habebat gregem in pascuis.
et mille caprarum. Has ergo david illesas et sine vexa
tione suos custodire precepit: ut neque desidio neque
egestate per locum desertum aberrare potuissent et la
tere: aut aliquis eas vexare presumeret. Super hec autem
illud servandum dicens. ut nichil iniustum fieret et
aliena tangere pessimum iudicaret: ne deum offende
rent. Hec autem docebat eos homini bono prestare se
credens: et dignum esse eum beneficium huiusmodi prome
reri. Erat enim illi nomen nabal. vir durus et studiis
malignissimis. huius vitam detestabilem: cui erat uxor bona
simul et casta et specie nimis eximia. Igitur ad hunc
nabal tempore quo tondebat oves. misit david viros
decem ut eum salutarent: et optabat ut hoc multis an
nis efficeret. et quod esset possibile sibi ab eo preberi poposcit.
cognoscens scilicet a suis pastoribus quia nichil eos aliquando
nocuerit. sed et custodes suorum gregum fuerint: dum mul
to tempore pariter in deserto habitassent: et quod non eum peni
teret si quid david sua largitate preberet. Nabal autem his
qui missi fuerant: inhumane nimis et dure respon
dit. Dum enim interrogasset eos quis esset david et respondis
sent filium iesse: ait. Nunc video quia in semetipsis valde
superbiunt fugitivi: et gloriantur suos dominos relinquentes.
Quod cum fuisset david renuntiatum iratus. quadringentos
quidem armatos sequi se precipiens. ducentis preterea cu
stodia derelictis. ibat contra nabal: iurans illa nocte do
mum se et omnem possessionem eius exterminare. Non solum enim
ob hoc iratus est david. effectus ingratus. quia nichil dedisset eis qui
multam benignitatem circa eum habuerant: sed et quia blasphemas
set et maledixisset eis a quibus in nullo fuerat contristatus.
Interea quidam servus custos ovium nabal. dixit quidem sue illius
vero coniugi dixit. quia miserit david ad virum eius: et non solum
nec aliquid ab illo perceperit. sed et iniurias et pessimas in
eum dixerit blasphemias: dum omni prudentia et custodia
circa eos fuerit usus in gregibus: affirmans hoc in ma
lo domini sui et ipsius profuturum. Quo dicto abigayl uxor
nabal eiciens asinos et honerans eos cunctis mune
ribus nichilque marito dicens cum pre ebrietate ipse sensu
careret: profecta est ad david. Cui descendenti montis an
gustias david occurrit: cum quadringentis viris
veniens super nabal. Quem cum vidisset mulier de asi
na exiluit. et prostrata in faciem adoravit: supplicans
ut nequaquam nabal verba respiceret. qui utique nabal
recte vocaretur: quod nomen demente lingua significat
hebrea. Satis faciebat autem dicens non se vidisse qui ab eo
fuerant missi et debere se veniam promereri. ut quam ma
gis ipse ageret deo gratias. qui eum a sanguinis humani
pollutione prohibuit exorabat. Nam tu inquit benignus
sis: ille vindicet in malignis. Que enim mala inquit
nabal sustineat: super capita inimicorum tuorum eveni
ent. Esto mihi quidem propitius et iudica me dignam per quam
hec dona suscipias: iram vero atque furorem quem super mari
tum meum et eius habuisti domum mihi remitte. Hec enim

te dıcent cū ſiſ placiduſ atq; dn̄ſ: ⁊ qđ mai⁹ ē regnatur⁹.
Suſceptiſ aūt illiſ munerib;: ait. O mulier ꝓuı̄ti te ad
noſ dſ̄ hodie adduxit: ne malū futurū uidereſ. Nā
cū iuraſſē domū nabal hac nocte diſꝑdē. ut nulluſ
uirm penit⁹ remaneret. cū itaq; uir ille ingrat⁹ ⁊ cal
liduſ circa me et ſocioſ meoſ extitit: ñc ꝑueniſti.
⁊ meū iuuante dō mutaſti furorē. Et nabal quidē
licet n̄ ꝑ᷑ te relinquat̄ inult⁹: ñ tn̄ effugiet penas.
alia cauſa q̄ ei cōpetit eueniente. Hec dicenſ: dimiſit
mulierē. Illa domi reūſa ē: ⁊ inueniens uirū cum
multiſ. ſolutū ⁊ inebriate iacentē. tc̄ quidē nich̄ hoꝝ
q̄ geſta fuerant indicauit. Cui altera die cuncta ſig
nificanſ ſic eū triſtē reddidit: ut ad ſolutionē men
broꝝ. ⁊ pene ad mortē uſq; deduceret̄. ⁊ ñ ampli⁹
q̄m decē dieſ p⁹ ea uiuens nabal defunct⁹ ē. Dauid
aūt audienſ mortē eı̄. ultū ſe quidē dixit. nabal ũ ꝓꝑa
malignitate defunctū dō dante illi penaſ. ⁊ ſe ab eı̄
ſanguine liberante. q̄ dat q̄dē boniſ ſimilia: maliſ
ũ refert digna ſupplicia. Et mittenſ ad eı̄ uxorem:
petit quo eā ſibimet copularet. Illa ũ hiſ q̄ miſſi fu
erant dicenſ ſe ñ dignā fore ut illiuſ ul' pedeſ tan
geret: tn̄ cū oı̄ apparatu ꝓꝑo uenit. eiq; coniuncta ē.
Que ad hūc honorē uenire ꝑmeruit: tā ꝑmodo caſti
tatiſ atq; iuſticia. q̄m ꝑ ſpecie ſue forme. Habuit aūt
dauid uxorē: q̄m ꝑmit⁹ duxerat de ciuitate abiſar.
Melchon aūt ſaul regiſ filiā. q̄ dd̄ fuit uxor. pat̄ eı̄
falti filio ſelle coniunxit: q̄ erat de ciuitate gallim.
Cūq; fuiſſent hec geſta: q̄dā ziphmoꝝ uenientes
ad ſaul indicauer̄ ei. qđ rurſuſ eēt ineoꝝ regione
dauid: ⁊ poſſent ſe uolente eū cōꝑhendere. At ille
cū trib; milib; armatoꝝ: ſup eū egreſſuſ ē. Cūq; ſup
ueniſſet nox: caſtra poſuit in q̄dā loco q̄ dr̄ ſicela.
Audienſ ũ dd̄ cont᷑ ſe uenire ſaul: miſſiſ explorato
rib; iuſſit ſ̄ nunciari ad quē locū iā ueniſſet. Quib;
dicentib; in ſicela eū eē: ſurgenſ nocte ita ut lateret
ſuoſ. uenit ad caſtra ſaul: ducenſ ſecū abyſā natū
ſororiſ ſue ſaruie. ⁊ achimelech getheū. Saul itaq;
dormiente. et circa eū percuſſū armatiſ. ⁊ abner
ꝑncipe milicie conſtitutiſ: dd̄ ingſſuſ caſtra eı̄ nec
ipſe ꝑemit eū. inueniens eı̄ ſtratū ⁊ lanceā q̄ erat
ſ͞ıra ad caput eı̄. nec aliſ ꝑmiſit uolentib; eū occidē.
⁊ in hoc uehem̄t inſtantib;. ſ; dicenſ ordinatū a
dō regē occidere ē nimiſ iniquū. licet ille ſit mal⁹.

eoꝝ retinuit īpetū. q̄ eū uolebant occidē. Et pro
ſigno qđ cū potuiſſet eū interimere ſe poti⁹ abſti
nuerit. ſumenſ eı̄ lanceā ⁊ urceolū aque appoſi
tū. dormiente ſaul. ⁊ nullo ſentiente in exercitu
cunctiſq; iacentib; latent̄ egſſuſ ē cū omia facere
potuiſſet. q̄ ⁊ ipſū tēp⁹ offerret: ⁊ contra regē
ꝑſūptio digna ſuaderet. Tranſienſ ũ torrentem
⁊ in ũticē montiſ aſcendenſ unn̄ potuiſſet audiri:
clamanſ uoce magna. militeſ ſaul ⁊ abner ꝑncipē
milicie. excitauit a ſomno. Hunc enī uocabat: et
poplm̄. Audiente ũ ꝑncipe milicie. ⁊ requirente q̄ſ
eū uocaſſet: dauid ait. Ego ſū fili⁹ quidē ieſſe: ut
ũ fugitiuuſ. Cur inq̄t cū ſiſ magn⁹. ⁊ apud regē
honore ꝑcipuuſ corp⁹ eı̄ ita cuſtodiſ. ut dulcior ſit
t̄ ſomn⁹ q̄m ill⁹ ſalutiſ effect⁹. Hec q̄ꝑpe digna ſunt
morte: atq; ſupplicio. Dudū enī ingreſſoſ q̄ſdā in uro
exercitu ſup regē. ⁊ ſup alioſ uniūſoſ ñ agnouiſtiſ.
Quere lanceā regiſ ⁊ urceū aque: ⁊ cognoſceſ q̄ntū
malū uoſ latuit intrinſec⁹ conſtitutoſ. Saul aūt
cognoſcenſ dd̄ uocē. ⁊ uidenſ q̄a dū eū captiuū ha
buiſſet ſopore confeſtū. cuſtodib; negligentib; ñ
occidit. ſ; pepcit ei quē iuſte ꝑimere potuiſſet: ꝓ ſa
lute ſua grāſ egit. ⁊ rogauit ut confidenſ. nich̄ q;
ab eo mali dubitanſ iret ad ꝓꝑa: affirmanſ credere
qđ nec ſemet ipſū aliq̄ſ ita diligeret: ſic a dd̄ dilige
ret̄ ſaul. Et accuſanſ ſe ipſū qđ eū quidē q̄ illū cuſto
dire poſſet. ⁊ multa indicia fauoriſ circa eū oſtende
ret ꝑſeq̄ret̄ iniuſte. ⁊ tanto tp̄r heſitantē de anima
ſua degere in fugā cōpelleret. ab amiciſ ⁊ cognatiſ
ꝓpriiſ deſolatū: ipſe ũ ab eo ſepi⁹ liberat⁹ ñ quieſceret.
⁊ eı̄ aı̄ā apte deſidaret auferre. Quo facto: dauid iuſ
ſit ut aliq̄ſ ueniens redderet lanceā ⁊ urceū aque
dicenſ. Dſ̄ utriuſq; nr̄m ⁊ actuū iudex ſit: q̄ nouit
q̄a ⁊ ꝑſenti die. cū occidere potuiſſē: tui miſert⁹ ab
ſtinui. Et ſaul q̄dē ſcđo dauid man⁹ refugienſ: ad
regnū ꝓꝑium remeauit. Metuenſ aūt dauid ne ꝑma
nenſ ibi aliq̄ndo in ſaul man⁹ incideret decreuit in
paleſtinoſ diſcedē: ⁊ illic habitare. Tē cū ſexcentiſ
q̄ erant circa eū uenit ad achiſ regē geth. Erat aūt
hec una ciuitaſ paleſtinoꝝ. Cūq; eū rex ſuſcepiſſet
cū uiriſ ⁊ habitaculū ꝑbuiſſet: habente eo ſimul
⁊ duaſ uxoreſ achinoem ⁊ abigail morabat̄ in geth.
Saul aūt hec audienſ. ulteri⁹ uoluntatiſ ñ fuit ut

mitteret super eum aut ipse forsitan properaret. cum secundo pene tale periculum pertulerit: ut ab illo potuisset pocius comprehendi. Porro dauid non placuit ut in ciuitate geth habitaret: sed rogauit ut quia eum clementer exceperat. ei locum aliquem in prouincia condonaret. ubi cum suis degere potuisset. pudori esse dicens ut in ciuitate maneret et ei onerosus existeret. Cui dedit rex quendam uicum: sicela nuncupatum. Quem uicum ita dilexit: ut cum regnasset dauid eum et ipse et pueri eius quasi possessionem propriam honorarent. Sed de his quidem: in alio loco dicemus.

Tempus itaque quo commoratus est dauid in sicela palestinorum: fuit mensium quinque et uiginti dierum. Unde latenter insurgens contra palestinos in uicina regione constitutos. serritas et amalechitas eorumque prouinciam deuastabat: multamque predam iumentorum et camelorum sumens. reuertebatur ad propria. Ab hominibus abstinebat metuens ne eum indicarent: ad regem partem tamen dono prede mittebat. Cum uero requireret quos uastasset. predamque tulisset: dicendo eos qui ad austrum iudei conuersantur et in campestribus habitant se esse depopulatum satisfecit regi. Sperabat enim quod dauid odio haberet propriam gentem: et seruus eius foret donec apud eum consisteret.

Eodem uero tempore palestinis contra israelitas pugnare uolentibus et mittentibus ad omnes amicos ut eis adessent in bello. in sela uero congregati erant exituri super hebreos iachim rex geth dauid rogauit. ut cum suis armatis ei solatium contra hebreos preberet. Illo uero gratissime promittente. et dicente inuenisse tempus in quo eius beneficiis rependeret. et susceptionis munus exsolueret: promisit rex custodem corporis post uictoriam belli et certamen se esse facturum. honoris et fidei promissione studens uoluntatem eius attingere. Saul itaque rex hebreorum: omnes diuinos et uentriloquos. et omnem huiusmodi artem de sua expulerat regione. absque prophetis. Audiens autem palestinos iam esse presentes. et iuxta sunnam ciuitatis in campo posita castra fixisse: ad eos cum omni exercitu profectus est. Cumque uenisset ad montem quendam nomine gelboe. et uidisset eductiso hostium multitudinem. timore fortuito conturbatus est: dum esset eorum exercitus potior et multo melior. Deumque consuluit per prophetas: ut ei de prelio et eius fine predicerent. Deo autem non respondente saul magis expauit. et animo corruit: malum scilicet aperte imminere conspiciens. Cum ergo dominum arbitraretur presentem scilicet non esse. iussit scilicet mulierem quaeri uentriloquum habentem spiritum. et uocantem animas defunctorum uolens agnoscere si in rebus imminentibus preualeret. Genus enim uentriloquorum euocando mortuorum animas: per eas solet poscentibus futura predicere. Cumque ei fuisset a quodam famulo nuntiatum esse huiusmodi mulierem in ciuitate endor: latens omnem exercitum exutus ueste regali sumens duos famulos quos nouerat fidelissimos. uenit in endor ad mulierem. rogauitque eam ut diuinaret et animam sibi citaret. Muliere uero repugnante atque dicente non se posse regem spernere qui genus hoc diuinantium expulisset. sed nec illum bene facere. quod dum nichil per eam fuisset lesus. ei pararet insidias ut prohibita facientem pene contraderet: iurauit neminem cuiquam eius diuinationem proderet. nec fore periculum. Cumque iure iurando satisfecisset. non eam debere metuere: iussit ut animam samuhelis euocaret. Illa uero nesciens quis esset samuhel: eam ex inferno euocabat. Cumque apparuisset: uidens mulier uirum sanctum domini docibilem conturbata est. Et tamen eius faciem obstupescens. Nonne tu es inquit rex saul: Hoc enim ei samuhel indicauerat. Quo confitente et perturbationem eius requirente: ait uidisse se uirum. senem formatum. eoque iubente ad imaginem eius formam et statum quem uiderat explanare: significabat se senem iam et gloriosum. et sacerdotali pallio uidisse circumamictum: ex quibus agnouit rex hunc samuhel esse. Et procidens rex in terram: salutauit et adorauit. Anima uero samuhel inquirente cur eum amouisset: saul necessitatem ingemiscens incumbere. et hostes scilicet grauiter imminere. et esse in hesitatione rerum presentium constitutum. a deo utique derelictum et neque responsum promereri. neque per prophetas. neque per somnia. et propterea ad te inquit qui mihi semper pius extitisti: confugi. Samuhel autem uidens eum fini uite iam proximum: ait. Superflue a me aliquid uis agnoscere. cum a deo fueris derelictus: sed et regnum tuum quidem a dauid in bello uincendum. te uero tuumque principatum cum uita esse finiendum quoniam inobediens fueris deo in amalechitarum bello et eius mandata nequaquam seruaueris: sicut uiuens tibi prophetaui. Igitur scito et populum subdendum inimicis: et te cum filiis crastina in bello cadentem. mecum esse mansuros. Hec audiens saul: tristicia faciente loquentis amisit officium. Et prostratus in terra tam propter dolorem qui ei fuerat indicatus quam propter abstinentiam. non enim precedenti die ac nocte cybum susceperat. cum facere ualebat: cum surgeret

vix recipiente spiritum. coegit illa mulier ut gustaret.
hoc munus petens ab eo sibimet repensare pro divi-
natione quam sub periculo ei praebuerat. cum ei propter timorem
ipsius non licuisset. Que licet ignorasset quis fuerit: tamen
pro illa concessa re rogavit appositum cybum sumere:
quatinus recepta virtute ad castra propria remearet. Cumque
ille refutaret ideo ne mensis adversaretur. in angustia
constitutus: compulit et persuasit ei. Et habens unum
vitulum mansuetum domi nutritum in quo solo requi-
escebat: occiso et carnibus preparatis. ei ut comederet eique
servis apposuit. Quo facto: saul noctanter ad castra
reversus est. Iustum est autem laudare mulieris largitatem:
que licet ei causa regis fuisset conpulsa exercere pra-
vitatem: dum advenissent domum eius quos numquam viderat prius.
non habuit male memoriam vituperando eum qui ei prohi-
buerat disciplinam: nec adversata est periculum. cuius consue-
tudinem nequaquam habuerat sed condoluit et consolata est.
dum eum cognovisset regem. et circa quem potuerat animis in-
grata consistere. eum potius ut conviviaret invitabat:
et quod ei solum in paupertate fuerat. hoc libenter hylariterque
conferebat non munus aliquod ab ipso expectans quem pri-
me moriturum agnoverat. cum plerumque natura sit hominum
boni aliquid aut aliquod beneficium repensando exhibere:
aut quibus aliquid credunt recipere. et his vacari apte. Bonum
est igitur illam imitari mulierem. et bene facere cunctis egen-
tibus: et nichil arbitrari melius esse. nec amplius aliquod ge-
rere et manu conpetere: potius quam hoc ut deum propiti-
um. et bona largiturum semper habeamus. Igitur de illa mu-
liere: dixisse sufficiat. Sermonem vero nunc faciamus.
civitatibus populis et gentibus profuturum. et bonis omnibus con-
gruum. ex quo provocentur universi dare virtutem etiam gloriae. et
qui regibus gentium. et principibus populorum multum desiderium.
et studium rerum bonarum adiciat. et pro salute patrie ad pericula
mortis libenter adducat: et cuncta que videntur contraria do-
ceat esse tenenda. Habeo namque rei huius auctorem: saul
hebreorum regem. Hic enim licet futura iam nosset et mor-
tem sibi imminere propheta predicente cognosceret. non fugit
nec amore vite sue exercitum prodidit inimicis. nec
regie contumeliam intulit dignitati: sed potius semet
ipsum cum omni domo tradens simul et filiis. optimum
iudicavit cum eis magis cadere pro subiectis pugnando
et filiis una perire licet boni ei fuissent quam eos in incer-
to relinquere. quasi regni successores et generis habi-
tur. Is igitur et iustus. et castus. et fortissimus solus mihi esse videtur:
et si quis fuit talis. aut fuerit. et cunctorum testimo-
nio veritatis adeptione dignissimus. Nam eos qui
sub spei victoria proficiscuntur ad bellum. et incolumes
se redire confidunt. si quid gesserint clarum non mihi vi-
dentur satis bene facere qui eos fortes voluerint appellare:
quod et alibi in hystoriis et aliis conscriptionibus inve-
niuntur: quamvis et illi sint approbandi. Magnanimes
autem et grandia presumentes. et rerum terribilium soli con-
temptores dicendi sunt: omnes qui saul imitantur. Illi autem qui
nescientes quod in bello futurum est nequaquam animo defici-
unt. sed in incertum semet ipsos inmittunt. licet aliquid
grande faciant: non tamen valde mirandi sunt. Cum vero nichil utile ven-
turum animo cogitatur. sed quia mors futura presciatur. et solum
modo hoc passuri dimicant aliqui et neque terrentur. neque
pro mortis periculis obstupescunt: huiusmodi res perfecte
fortitudinis esse decerno. Hoc igitur fecit saul: ostendens
quia cunctos desiderantes gloriae famam habere post mortem. ta-
lia convenit adimplere. et maxime reges qui propter
cumulum principatus non solum malos non licet esse circa sub-
iectos: sed neque mediocriter esse bonos. Plurima quidem
de saul magnanimitate potui dicere: maximam mihi
hoc argumento prebente materiam. Sed ne diu videar
inherere denuo ad ea revertar unde egressus esse agnoscor.

Palestinis igitur castra metantibus per singulas generationes
et tribus et sattrapas exercitum deponentibus; ibat cum
suo exercitu rex lachis: et post eum david cum armatis seque-
batur. Et cum duces palestinorum viderent inter eos he-
breum: quibus advenisset evocantibus percunctabantur
a rege. Qui dixit david esse qui fugerat saul dominum suum quem
ad se venientem ipse susceperat: et nunc velle sibi eum beneficia
recompensare. et saul interficere. et propterea in solatium ipsius
advenire. Quo dicto: culpatus est a ducibus palestinorum:
eo quod virum inimicum ad solatium adduxerit. eumque redire
suadebant. ne forte aliquid latentis mali circa eos efficeret:
habendo tempus et causam per quam suum dominum placare
posset; sed si vellet ei prospicere. remitteret eum ad locum
quem dederat illi prius. Adtendebant autem. Nunne hic
est david de quo cantabant virgines hebreorum. quia
multa dena milia peremisset. Et cum audisset rex
geth: taliter hec dicta cognoscens. vocavit david et ait.
Ego quidem cum sim testis studii tui circa me atque de-
votionis. propterea te ad solatium meum adduxi. principibus

autē n̄ placet. S; facto die p̄ge ad locū quē dedi
t̄ et ibi meā custodi p̄uinciā. neq̄s ad eā hostiū acce
dat. Est enī animo hoc. pars magna solacij. Dauid
itaq; iubente rege geth. tenuit sicelā. Nam eo
tēpore quo egressus fuerat ad solatiū palestinoꝝ.
gens amalechitarū ingrediens sicelā fortissime ce
perat eā. Qua incensa multaq; p̄da ex ea et aliis
palestinoꝝ regionib; sūpta. discesserat. Inueniens
g̃ dd̄ uastatā omnē p̄uinciā. et om̄ia fuisse direp
ta. et duas uxores suas. et eoꝝ q̄ cū eo erant una cū
filiis in captiuitatē disrupta continuo ueste flens
et gemens cū sociis et amicis. ad hoc usq; p̄uenit.
ut et dolentib; captiuitatē uxoꝝ et filioꝝ lac̄me
nimie eoꝝ fletu deficerent. S; et ipse p̄iculū pas
sus ē a sociis. eo q̄d p̄ncipē ipsū unusq̄sq; maloꝝ
dicebat auctorē. Igr̄ erigens mentē suā ad dn̄m. ro
gauit abiathar pontificē ut indut⁹ ueste sacerdo
tali consuleret. et ꝓpharet. si p̄sequens amalechitas
cōp̄henderet. et liberaret uxores ac filios. et ulcisceret̄
in hostib;. Sacerdote ū iubente ut eos p̄sequeretur.
consurgens armat⁹ p̄secut⁹ ē hostes. Cūq; uenisset
ad torrentē bosor. inuenit uirū errantē egyptiū
gen̄e ethyopē et fame defectū. q̄ trib; dieb; in de
serto sine cybo p̄manserat. Primo eū cybo potuq;
confortans et reficere faciens. inquirebat cui⁹ eēt
aut un̄. Ge ille quidē se genere significans egyp
tiū. et p̄p̄t infirmitatē a suo dn̄o derelictū eo q̄d n̄
ualuerit seq̄. partē et indicauit se ex eis. q̄ incen
dissent et diripuissent iudeā simul et sicelā. Hūc
g̃ dd̄ h̄ns ducē sup amalechitas. ap̄p̄hendit eos ia
centes. et alios q̄dē p̄ndentes. alios iā ebrios et uino
solutos cū sociis dolentib; captiuitatē uxoꝝ filioꝝ
q; p̄dā. sup irruens repente eos leto p̄strauit. Hudi
nāq; et nich̄ hui⁹modi suspicantes. ad potū et epu
lū conūsi. om̄s remissiores erant. et alij q̄dē mensis
appositis ap̄p̄hensi. sup eas extincti s̄t. et sanguis eoꝝ
cibo p̄mixtus ē. Alios ū inuicē se ad pocula inui
tantes occidit. multos et in sopore conūsos occidit. Q̄
cūq; ū occurrere et armis inuolui. et adu̇si consi
stere potuer̄. hi et facilius q̄m illi qui iacebant nu
di p̄empti s̄t. Q̄s ab hora p̄ma interficientes usq; ad
uesperā p̄manser̄. ita ut amalechitarū n̄ remane
rent amplius quā quadringenti. qui tn̄ in camelis
curratib; ascendentes. uix euadere potuer̄. Eripuit
ū dauid. de sicela om̄ia q̄ tuler̄ hostes. s; et uxores
suas et socioꝝ. Cūq; reu̇tentes uenissent ad locum
ū ducentos q̄ eū n̄ potuer̄ sequi reliq̄rat ad castra
custodienda. illi quidē quadringenti partē p̄de eos
accip̄e n̄ censebant q̄ secū n̄ fuerant s; q̄ labore me
liores extiterant. recip̄e autē uxores tn̄ iudicabant.
Dauid autē malignā hanc et iniustā dix̄ eē senten
tiā. cū eēnt digni. dō p̄bente ut ulciscerent⁹ in hostib;.
Et omnē p̄dā cū his qui una ad p̄sequendā egressi
fuerant ex equo diuiderent. q̄n ad uasoꝝ custodiā
remansissent. Et ex illo ab eo lex ista p̄mansit. ut
tantū accipiant qui custodiunt castra. q̄ntū illi
qui pugnant. Veniens g̃ dauid in sicelā om̄ib; in
iudea amicis et necessariis p̄dā direx̄. Et uastatio
quidē sicele. et amalechitarū hui⁹modi fuit inte
rit⁹. Palestinis g̃ dimicantib;. et pugna graui
cōmissa. palestini quidē uicti sunt. et multos suoꝝ
hostiū p̄emer̄. Saul autē rex isr̄litarū et ei⁹ filij
fortit̄ decertantes. et uidentes. om̄i fiducia tamq̄m
gl̄a eoꝝ in bona morte et hostiū dimicatione con
sisteret. nich̄q; hoc p̄ciosius eē iudicantes. om̄iū ini
micoꝝ cohortē contra se conuertentes. undiq; cir
cūdati pene s̄t extincti. multos tn̄ palestinoꝝ forti
dimicatione p̄imentes. Erant autē saul et ionathan.
et aminadab. et mechuris. His g̃ cadentib; hebreoꝝ
popl̄s conu̇sus in fugā ē. et turpitudo et confusio
facta ē et interit⁹ saul. grauissimis hostib; utiq;
sup eos ingruentib;. Saul autē. hoc m̄ p̄emptus ē.
Dum eēt hostiū multitudine constipat⁹. palestinis
crebro sup eū iacula dirigentib; om̄s pene p̄stra
uit. ex inde paucis fugientib;. Ipse ū clarissime de
certat⁹. Qui uulnā in se multa gerens. ita ut neq̄q̄m
posset tolerare nec ferre plagas. semet ipsū q̄dē p̄i
mere erat inualidus. iussit autē armigero ut eū gla
dio educto p̄imeret. ut nequaq̄m eū uiuū cōp̄hen
derent hostes. Armigero autē n̄ p̄sumente dn̄m suū
occidere ipse gladiū suū educens et in terra configens.
ei⁹ irruit mucronē. Et dū omnē uim s̄ ultime mortē
inferret. nec ferrū ei⁹ membra t̄nsiret. conu̇sus et
uidens quendā iuuenē. requisiuit quis eēt. Quē
cū cognouisset amalechitā. rogauit ut educto gla
dio eū morte quali uellet occideret. Quod dū fecisse

sublato auro ex eius brachiis et corona regali defugit. Videns autem armiger eius saulem extinctum: occidit et semet ipsum. Nullusque de custodibus corporis est relictus: sed omnes ceciderunt in monte qui dicitur gelboe. Audientes autem hebrei qui habitabant in convalle trans iordanem et qui in campestribus civitates habebant quia saul cecidisset et eius filii et omnis cum eo perisset exercitus: relinquentes proprias civitates ad loca occultissima confugerunt. Palestini venientes hostes exuere: invenerunt corpus saul et filiorum eius. Quos expoliantes eorum capita truncaverunt et in omnem provinciam vulgaverunt hostes suos cecidisse. Quorum arma quidem consecrarunt in astaroth templo: corpora vero suspenderunt super murum civitatis bethra. que nunc scitopolis appellatur. Cum vero audissent habitatores civitatis iabis galaad die tertio quod truncassent saul et eius filios mortuos palestini: crudele iudicantes eum insepultum despicere et egressi viri fortissimi et presumptione precipui. cum ipsa civitas et corporibus et animabus viros habuerit valde robustos: tota nocte iter agentes venerunt ad civitatem bethram. Et accedentes ad muros hostium et deponentes corpus saul et filiorum eius detulerunt in iabes: hostibus propter fortitudinem eorum nequaquam prohibere valentibus aut presumentibus. Viri autem iabes cum omni populo flentes sepelierunt eorum corpora in optimo loco provincie que segeten appellant. et ieiunium septem dierum cum mulieribus et infantibus celebraverunt. et tundentes pectora ac lugentes regem et filios eius. nec cibum desiderantes gustare vel potum. Hunc itaque finem saul prophetante samuhel habuit: quia obediens deo non fuit propter mandata que contra amalechitas acceperat: et quia abimelech sacerdotis generationem et ipsum abimelech et sacerdotum una peremit urbem. Regnavitque saul samuhel vivente annis decem et octo: mortuo autem alios duos. qui huiusmodi habita conversatione defunctus est. Explicit liber VI. Incipiunt capitula libri VII.

Hec sunt in libro septimo iosephi hystoriarum antiquitatis iudaice. I. Quomodo david quidem super unam tribum in chebron civitate regnavit. et super aliam multitudinem filius saul. II. Quod eo interfecto dolo amicorum omne regnum david accepit. III. Quod obsidens hierosolimam david et capiens civitatem: expulit quidem chananeos. et iudeos in ea constituit. IIII. Quod secundo pugnantes contra palestinos in hierosolimis vicit. V. Amicitia facta inter uron regem tyri et david. quomodo contra gentes in circuitu constitutas pugnans david easque subdens. eis imposuit tributa persolvere. VI. Pugna quam habuit david contra damascenos atque victoriam. VII. Quomodo contra mesopotameos david pugnaverit. ac prevaluerit. VIII. Quomodo domesticis contra eum seditionem facientibus a filio trans iordanem sit expulsus. IX. Quomodo dum pugnaverit contra david patrem suum absalon cum exercitu proprio deperierit. X. Quomodo ad regnum reversus david cum vixisset feliciter multa sua: salomonem filium suum imperare constituit. XI. Finis david: et quomodo reliquerit filio multam materiam argenti et auri lapidumque preciosorum: ad edificium templi. Continet hic liber tempus annorum quadraginta. Incipit liber VII.

Predictum itaque prelium gestum est: die quo david victis amalechitis reversus est in sicelam. Et cum iam ibi duos haberet dies tertia venit quidam liberatus a pugna, que contra palestinos fuerat gesta. et qui saul interemerat: scissa veste et asperso capite cinere. Quem dum adorasset interrogans unde tali modo venerit: ait ab israhelitarum pugna quibus infelicem terminum pervenisse dicebat. Et multa quidem hebreorum milia fuisse necata. et regem eorum pariter saul cum filiis interemptum. Significabatque vidisse se et hebreorum fugam: et fugienti quoque regi fuisse presentem: quem et ne comprehenderetur ab hostibus ipse rogatus ab eo iugulasse fatebatur. quoniam dum gladio suo incubuisset. propter vulnerum magnitudinem se non valebat occidere. Cum hec dixisset: signa mortis eius ostendit aurum brachiorum regis atque coronam: que cum expoliasset mortuum saul ei detulerat. David itaque cum iam non discrederet. sed aperte signa mortis eius inspiceret: vestem quidem repente disrupit. Deflens autem et lugens: cum suis totam diem in fletu et lamentatione peregit. Cui maior tristicia nata est pro morte ionathe. qui et fidelissimus amicus fuerat: et ei causa salutis extiterat. Tantam

eum virtutem sui david circa devotionem saul ostendit: ut non solum finem eius luctuose satis habuerit. licet saepius per eum mortis pericula passus sit: sed etiam punierit eius interfectorem. Nam cum dixisset ei quod ipse sui accusator erat qui regem occiderat. et cognovisset quod de genere amalechitarum esset: repente eum praecepit interimi. Conscripsit autem david epitaphium sicut fieri adsolet in sepulcris. quod lamentationes contineret et laudes saul et ionathe: quod tamen usque ad meum permansit tempus. Cum vero hoc regi exhibuisset. eius finito luctu per prophetam consuluit dominum: quam ei civitatem daret ad habitandum de tribu iuda. Cumque dixisset daturum se ei chebron. derelicta sicela venit ad eam deductis uxoribus suis. et qui cum eo erant cunctis armatis: atque convenientes omnis populi illius tribus eum constituere regem. Qui cum audisset quod saul et eius filios sepelissent viri iabes. habitatores galadis: misit ad eos laudans et approbans eorum virtutem. et agens gratias pro studio quod circa defunctos habuerant. pariterque dicens quod tribus iuda eum constituisset regem.

[A]bner itaque princeps militiae saul. filius autem ner. vir efficax et optimus valde natura. cognoscens cecidisse regem et ionathan. et duos alios filios eius: veniens ad castra. filium saul qui relictus fuerat nomine hiboseth arripiens. regem super eos qui trans iordanem erant et totius populi partem ordinavit praeter tribum scilicet iuda: statuitque regnum eius intra quae secundum patriam quidem linguam vocatur mannolin secundum grecos autem dicitur castra.

Abner autem exinde promovit electum exercitum nimis: ut congrederetur cum tribu iuda. Irascebatur enim adversus eos: a quibus rex david fuerat ordinatus. Huic autem occurrit missus a david ioab filius saruie sororis eius: de patre sarnatus. Hic autem erat contra abner constitutus: militiae princeps. Cum quo et fuerant et sui fratres abysa et asael: et omnis armati david. Itaque veniens ad quendam fontem in civitate gabaa: aciem constituit ad pugnandum. Dicente vero abner ad eum velle se probare quis eorum robustiorem haberet exercitum: convenit inter utrosque ut duodecim viros pugnaturos mitterent. Et procedentes inter medias acies quae ex utraque parte locate fuerant ad certamen. strictis gladiis viri david tenentes capita hostium. eorum lumbos et latera suis gladiis perforarunt: donec omnes quasi ex uno constituto perimerent. His autem cadentibus etiam reliquus direptus est exercitus et dimicatione fortissima procedente. abner populus victus. Fugientesque ioab persequi non cessabat: praecipiens armatis ut post eorum vestigia festinarent et nequaquam occidendo deficerent.

Cuius et fratres decertati sunt promptissime inter quos clarior praecipue fuit iunior asahel: qui tantam gloriam habuit in pedum velocitate: ut non solum homines sed et equos ad currendi certamina superaret. Is ergo persequebatur abner principem retro gressu. in neutram partem declinans: neque ad levam vel ad sinistram. Cumque respexisset abner et considerasset impetum sequentis. et dixisset ut unius militis arma sumens ab eius persecutione quiesceret. et rursus ille a suo conamine nequaquam abstineret: monente illo denuo ut recederet: ne coactus eum perimeret. et eius ante fratrem ulterius fiduciam non haberet: verba eius illo despiciente. fugiens post tergum lanceam coactus emisit: eumque repente mortali vulnere penetravit. Hi vero qui cum eo persequebantur abner. cum venissent ad locum ubi iacebat asahel mortuum circumstantes. nequaquam persecuti sunt hostem. Ioab autem et fratres eius abisa pertranseuntes cadaver illius. et maiorem irae fomitem contra abner habentes pro morte fratris: magna usi velocitate usque ad locum quendam nomine mach persecuti sunt abner. Et cum sol occumberet ascendens in quendam collem cum tribu beniamin expectabat hostes. Simul et clamavit et dixit ad ioab: non oportere viros contribulos tanto certamine plus exacuere: sed et fratrem eius asahel deliquisse. quia dum eum moneret ut a persecutione cessaret. nec adquiesceret: propterea percussus occubuit. Sapientem faciens ioab et haec verba satisfactionem esse decernens. missa tuba revocavit exercitum: et ab vehementi persecutione retinuit. Et ioab quidem: in illo loco moratus est. Abner autem tota nocte iter faciens. et transiens fluvium iordanem: venit ad castra ad saul filium hisboseth. Altera vero die ioab dinumerans corpora defunctorum sepelivit universos. Ceciderunt autem de exercitu quidem abner milites quasi trecenti et sexaginta: de david vero decem et novem et asahel.

Cuius corpus reportantes ioab et abysa in bethleem et in monumento patrio sepelientes: ad david reversi sunt in hebron. Coepit ergo ex illo tempore bellum in

testimū int̃ hebreos fieri: et tp̃r multo pmansit. p
ficientib; semp eis q̃ cū dd̃ erant: et amplius ad bella
crescentib;. Filii ū saul exercitꝰ: pene cotidie deflue
bant. Quo tẽpore nati st̃ dauid filii numero sex.
ex totidẽ mulierib;: quoꝝ senior quidẽ de achinoe
matre pgenitꝰ. appellatus ẽ ammon. Scds aut̃ de
abigail: nomine zelab. Tercius abesalon: qui natꝰ est
de machamis filia ptolomei regis gessur. Quartū ū
de muliere habuit agith: quẽ uocauit adoniã. Qin
tū habuit filiū abiathar: sextū aut̃ ex galan na
than. denominauit. Cūq; intestina bella consi
sterent. & sepius ad opa belli cont̃ se conuenirent
utriq; regis exercitꝰ: abner pnceps milicie filii sa
ul cū eẽt sapiens. et ualde a poplo uenerarer̃ ualde
deuote egit ut omis cū isboseth eẽnt. q & cū eo mag
na deuotione constricti multo tẽpore pmanserunt.

p
Post hec aut̃ abner in quodã crimine cõphensꝰ.
cuiꝰ causa fuit qd cū saul concubina concũberet
nomine respha filia selach: culpatꝰ ẽ a rege. Quib;
dolens & grauit̃ indignatus qd n̄ iustã retributio
nẽ mereret̃ habe. p quo tanta instantia laborabat.
intimatꝰ ẽ regnū se trãslaturū ad dd̃: et osten
surū q̃a n̄ sua fortitudine sapientiaq; regnaret
sup eos qui erant ult̃ iordanẽ. s; illiꝰ potiꝰ opib; atq;
fide. Tũc mittens in chebron peciit ut a dd fidei ius
iurandū acciperet & consortiū haberet et amicū:
pmittens suasurū se poplo ut a saul filio recederet
et ipsū regẽ tociꝰ puintie constitueret. Dauid aut̃:
q̃ poscebat impleuit. Letꝰ eñi in his que abner
cū eo apud egisset: pmū initiū federis hoc peciit ut ei
suã uxorẽ reduceret. q̃ magnis piculꝰ belloꝝ com
passet. Q ipe: p q̃ sexcenta capita palestinoꝝ saul
optulerat regi. Et uxorẽ q̃dẽ eiꝰ melchon sublatam
falcio cui t̃c erat copulata. remisit abner ad dauid:
ut uxorẽ suã iuste reciperet. Conuocatis itaq; seni
orib; plebis. et t̃bunis. & millenariis: ũba hec retulit
ad eos dicens. Sepius q̃dẽ paratos ab hisboseth recedẽ.
et pgere ad dauid uos ego audio: nũc aut̃ si uultis h
ĩplere pmitto sciens q̃a ds̃ p samuhel pphã dauid
pmisit hebreoꝝ omniū regnū: & p̃dixit qd palesti
nos ille uastaret. et subiectos efficeret. Hec aut̃ audi
entes seniores et pncipes. qd et abner pnceps mi
licie. uoluntatẽ q̃m et ipsi p̃mitꝰ habuer̃ circa rerū
effectꝰ haberet. unanimes consenserũt: ut dauid reg
no se traderent. Cūq; ad talia conspirasset. conuo
cauit abner tribũ beniamin om̃s eñi custodes cor
poris erant hisboseth: q̃b; & ita locutꝰ ẽ. Cūq; nullū
uideret s̃ resistere. s; magis ad om̃ia que ueller
ipse paratos haberet sumens ex eis. xx. uenit ad dd̃
ut pmissionẽ iurisiurandi religione firmaret
et uerba que cū eo haberet pncipib; diceret: et ad
omnẽ tribū que ipse p se gereret indicaret. Quem
dū splendide suscepisset et p multos dies opulentis
et p̃ciosis conuiuiis refecisset: peciit ut dimissus
ab eo deduceret ad eū poplm quo p̃sente atq; uiden
te ei traderet pncipatū. Cūq; dimisisset dd abner:
adhuc eo a chebron n̄ pcul abeunte: ioab q̃ erat p
eo milicie pnceps. & agnoscens q̃a uenisset ad regẽ
abner. et ante paululū dimissus eẽt federib; celebra
tis p regno dauid: metuens ne illū quidẽ in honorẽ
p̃mi ordinis constitueret. ut haberet̃ regni par
ticeps: et cū in reb; aliis eẽt astutus et puidus. ille
tociꝰ pficeret tẽporib; ipse uero decresceret. et milicie
amitteret pncipatū: uiã pessimã & malignissimã
excogitauit. & p̃mū q̃dẽ tẽptauit ut ei detrahe
ret apud regẽ monens ut se custodiret. & pmissiones
n̄ respiceret abner. qui fecerit dicens ut saul filio con
firmaret̃ impiū. et q̃a p fallacias et dolo uenisset ad
eū: et uellet spẽ et dispensationẽ regni eiꝰ agnoscere &
sic ad ppa remeare. Cū ū his ũbis n̄ potuisset psuadẽ
regi. nec eū ui exacuere: deciorẽ uiã rursus aggssꝰ
ẽ. Et cū delibasset ut abner interimeret: misit qui
seq̃rẽtur eū et cõphensū ex dd nominis p̃ceptione re
uocarẽt: tamq̃ eẽt ei aliq̃ detectꝰ qd ipso p̃sente ui
debat̃ collectꝰ. Abner aut̃ dū hec audisset a nuntiis.
apphenderant eñi eū in q̃dã loco nomine iurara. qui
aberat a chebron stadiis q̃si uiginti: nich metuens
futuroꝝ reũsus ẽ. Cui occurrens ioab patit̃ ante
portã suscepit eū q̃si maxime deuotꝰ partẽ & amicꝰ.
sepiꝰ eñi fingunt uere se eẽ bonos et maligne suspi
tionis extraneos: q̃ aliq̃d iniquū tẽptare p̃sumunt.
Segregauit q̃dẽ eū ab aliis hõib; tãq̃ in secreto lo
cuturꝰ: et in locū porte desertiorẽ dux̃. Cūq; eẽt ipse
solus et abysa fr̃ eiꝰ: euaginato gladio latꝰ eiꝰ effodit.

Et abner q̃dẽ hoc m̃ ioab dolo perempt᷒ ẽ. p morte q̃dẽ
sic ipse dicebat fr̃is sui asahel: quẽ psequentẽ se inter
emerat abner. in pugna facta galgon. ut t̃n ueritas
habuit p metu sui pncipat᷒ et honore quẽ habe pote
rat apud regẽ. Ex his itaq; debet considerare q̃slibet
q̃nta et q̃lia psumunt homines ppt auaricie zelũ. et
pncipat᷒ affectũ: cũ nulli hec cedere uolunt. Nam
concupiscentes hec adipisci: p multa mala ad ea p
ueniunt. Et rursus metuentes amittẽ: multo deterio
rib; actionib; ut ea retineant implicant᷒ tanq̃ n̄ sit eq̃le
malũ adipisci uelle tantã m̃ magnitudinis potesta
tẽ. et dũ successerit q̃libet ei bonis neq̃q̃ rursus a
mittẽ: cũ in retinendo pot᷒ excelsior sit erũna. ⁊ ppt
ea crudeliora moliantur: et p timore ne amittant q̃
adepti s̃t cõmittẽ grauiora psumant. S; de his q̃dẽ
breuit᷒ indicasse sufficiat. Porro dd audiens in
teritũ abner: animo q̃dẽ grauissime doluit ⁊ corã
omĩb; testificat᷒ ẽ tendens ad dñm dexterã suã ⁊ cla
mans qd n̄ fuisset in abner interitu conscius: nec ei᷒
mandato aut consilio fuisset extinct᷒. et maledicta
posuit ualde grauissima cont᷒ eũ q̃ illũ occiderat. et
domũ ei᷒ uniũsã: et eos q̃ hec egerant. p defuncto peni᷒
ẽẽ subiectos. Erat enĩ sollicit᷒ ne cont᷒ fidẽ et iusiu
randũ ageret: qd exhibuerat abner. Precepit aũt
deflere ⁊ lugere. et lamentationes fieri sup eũ. ⁊ ei᷒
corp᷒ sollẽnib; honorare obsequiis. cũ ipse uestem
disrupit. ingemiscens: ⁊ sacco uidet᷒ indut᷒. Hec
q̃dẽ facẽ pcepit: pcedentes lectũ. Ipse aũt lugens et
deflens sequebat᷒ cũ seniorib; ⁊ pcerib;. ostendens
deuotionẽ circa uiuos. et tristiciã circa defunctos: ⁊
qd n̄ ei᷒ consilio fuisset extinct᷒. Sepelier᷒ aũt eũ in he
bron: ue dicentes. Lamentationes ũ ei᷒ sup sepulchrũ s̃c
bens. et stans ipse pmit᷒ sup monumẽtũ fleuit: ⁊ aliis
hoc celebrare contradidit. Sic aũt mors eũ abner affli
xit: ut neq; cybũ cogentib; amicis sumeret. s; iura
ret nich se gustaturũ usq; ad solis occasũ. Hoc itaq;
factũ: deuotionẽ ei popli generauit. Nã amici ab
ner honorẽ collatũ mortuo susceper᷒. et dd custodẽ
fidei crediderũ: et qd oĩ dignitate et reb; sollẽnib;
eũ tanq̃ parentẽ ⁊ amicũ colere potuissent q̃ n̄
ut inimico contumeliã fecerat. nec turpi eũ aut
neglecte sepulture tradiderat. Omĩs g̃ popl᷒ ma

et mitissima regis natura letabant᷒ uno q̃q; creden
te talẽ futurã in se regis prudentiã. qualẽ eũ in ab
ner morte uidebat. In his g̃ testimoniis: dd p̃ce
puã gl̃am habere uidebat᷒. Vñ factũ ẽ: ut nullus
suspicaret᷒ abner uoluntate ei᷒ occisũ. Locut᷒ q; ẽ
ad poplm̃ q̃a ipsi quidẽ tristicia n̄ fortuita pro
uenisset optimi uiri morte sauciato. nec parua
detrimẽta fore hebreis illi᷒ uirtute p̃uatis. q̃ eos con
siliis optimis et uirtute manuũ cont᷒ hostium
fortitudinẽ defendẽ potuisset. Sic ds inq̃t cui
cura ẽ rerũ omniũ: n̄ hui᷒ sanguinẽ deserat inde
fensũ. Ego ũ nouis ioab et abisa saruie filiis nich
p̃ualeo facere. cũ sint et ipsi fortiores me et po
tentiores: s; uice eis reddat p hui᷒modi p̃sũptio
ne diuinitas. Igit᷒ abner: hoc m̃ defunct᷒ ẽ.
Audiens aũt mortẽ ei᷒ saul fili᷒ isboseth n̄ leuit᷒ ẽ a
afflict᷒. cũ fuisset cognato p̃uat᷒. et q̃ ei causã reg
nandi p̃buerat: multũq; condoluit. et mortẽ ab
ner. uehement᷒ ingemuit. S; nec ipse multo t̃p̃r
sup eũ uix᷒. s; a filiis remon idẽ bana ⁊ rathã pass᷒
insidias interẽpt᷒ ẽ. Isti enĩ cũ eẽnt gn̄e beniamite in p̃ori
ordine constituti: cogitauer᷒ qd si pimerent isboseth.
magna a rege dd dona et pncipatũ milicie aut ali
ud quoddã muñ accipe meterent᷒. Soluq; reperi
entes eũ meridie dormientẽ. neq; p̃sentes ẽẽ custo
des. neq; puellã que ianuas erat obseruare soluta
uigilantẽ. s; et ipsã labore et ope consueto simul
et estu in sopore fuisse conũsã. ingsi domũ in qua
saul fili᷒ dormiebat. occiderunt eũ. eiq; caput ab
scidentes tota die iter eger᷒: ⁊ uelut fugientes eos
q̃s leserunt. et festinantes ad eũ cui erant sua bene
ficia p̃bituri et accepturi optatã securitatẽ. uener᷒
in hebron: ostendentesq; dd caput hisboseth com
mendabant semet ipsos q̃si deuotos. et interfectores
inimici ei᷒ ipi. At ille n̄ sic̃ spabant eoꝝ scelere de
lectat᷒ ait. O pessimi uiri et ultionẽ repente suscep
turi. nescitis qd ego interfectorẽ saul penn. q̃ m̃ ei᷒ coro
nam aureã deportauit. licet ille rogat᷒ hoc fecisset.
ne saul cõphenderent hostes: An certe mutatũ me.
et nequaq̃ ẽẽ hui᷒modi credidistis. s; q̃si letari cũ ma
lignis hoĩb;. et mu᷒ credere pessimas actiones inter
fectoꝝ ppri dñi. et necantũ in suo lectulo uirũ iustũ

qui nich opat᷒ ẽ mali. et uos ipsos multa ꝓuidentia et
honore glorificauit. Qua ꝓpt̃ nc̃ illi quidẽ debentes
penas. a me accipietis digna supplicia: q̇ putatis me
mortẽ ipsius libent̃ habiturũ. Non enĩ alit̃ glam meã
fedare potuistis. q̃ ut de me talia crederetis. Cũq; hoc
dixisset: oĩ eos tormento puniri iussit. Caput ů isboseth.
in tumulo abner maximo honore sepeliuit.

His g̃ finitis uener̃ oĩs maiores natu hebreoꝝ ad dd̃
in hebron et millenarij ⁊ duces eoꝝ: tradider̃q; se-
met ipsos. deuotionẽ quã circa eũ adhuc uiuente sa
ul habuerant. recordantes patiẽ et honorẽ quẽ cũ eẽt
millenari᷒ eis ꝓbuisset. nec ñ ⁊ q̃m ꝑ samuhel ꝓphã.
a dõ rex fuerat ordinat᷒. ⁊ q̃m hebreoꝝ ꝓuinciã di
micatione cont̃ palestinos habita dš liberari concesse
rit. Ille ů hunc fauorẽ g̃te suscipiens rogauit ut in
hac uoluntate ꝑsisterent: nec eos hui᷒ rei causa peni
teret. His g° conuiuijs opulentissime saginatis: misit
ut omnẽ poplm undiq; conuocarent. Congregati
st̃ ex tribu quidẽ iuda q̃si sex milia octingenti: feren
tes arma et scuta et lanceas. Isti nãq; saul filio mini
strabant. Quib; ꝑmissis: tribus iuda regẽ fec̃ dauid.
Ex tribu aũt symeon: septẽ milia centũ. Ex tribu leuj-
quatuor milia septingenta. habentes ṗncipes iuda:
cũ q̇b; erat ṗnceps sacerdotũ sadoch. cũ uiginti et du
obus cognatis ⁊ ducib;. De tribu aũt beniamin: iiii°r.
milia. Hec enĩ trib᷒ adhuc sustinebat: credens q̃nquã
de saul genere regnaturũ. De tribu aũt effrem uiginti
milia et octingenti: potentissimi et sũmo robore ꝑ ex
cellentes. De media ů t̃bu manasse: sexdecĩ ⁊ octo
milia. De tribu aũt ysachar ducenti q̇dẽ futura pre
noscentes: armati ů. xx. milia. De tribu aũt zabulon
armati electi q̇nq̃ginta milia. Hec enĩ trib᷒ sola: ad dd̃
tota conuenit. Isti quidẽ eadẽ arma habuerant: que et
trib᷒ gad. Ex tribu aũt neptalim uiri insignes ⁊ ṗn
cipes mille armis utentes scuto simul et lancea: q̃s se
q̇bat̃ trib᷒ sua que numero cõꝓhendi ñ poterat. Ex
tribu aũt dan: electi uiginti septẽ milia. sexcenti. Ex
t̃bu aser: quadraginta milia. Ex duab; aũt tribu
bus. et media ~~et media~~ manasse que t̃s iordanẽ ha
bitabant: armati scutis et lanceis. et cassidib; et lori
cis. et gladijs. centũ. xx. milia. S; et relique trib᷒: gla
dijs utebantur. Hec itaq; multitudo congregata ẽ

ad dd̃ in chebron. cũ multo apparatu. et uini omniũ
q̃ ad cybum ꝑtinere noscunt̃. et uno decreto dd̃ con
firmauer̃ impiũ. Cumq; trib᷒ dieb; festiuitatẽ popls
celebrasset et in chebron epulas habuisset: exsur-
gens inde dauid uenit cũ omib; in iherosolimam.
Iebuseis aũt habitantib; ciuitatẽ. q̇ erant ex genere
chananeoꝝ. et claudentib; ei portas. et cecos aspectu.
⁊ claudos. omisq; leꝓsos ad derisionẽ regis constitu
entib; sup murũ. et dicentib; q̇a ꝓhiberent eũ ceci
ingredi ciuitatẽ. qd̃ tñ agebant despicientes eũ pro
maxima munitione muroꝝ: irat᷒ rex iherosolimã
obsidere cepit. et multo studio et labore conari ut
eã caperet: q̃tin᷒ in ipso ṗncipat᷒ initio suã fortitu
dinẽ demonstraret. Interminat᷒ itaq; et ipsis ⁊ alijs
si qui forte haberent adũsũ eũ resistendi conamen:
inferiorẽ ciuitatẽ magna uirtute cepit. Cũq; adhuc
arcẽ optinere ñ posset: cepit honores et munera pro
mittendo rex ꝓi᷒ ad op᷒ belli cõmilitones ꝓuocare:
ut q̇cq; ꝑ subiectos colles in arcẽ conscenderet. eãq; ca
peret. ṗncipatũ milicie toti᷒ popli possideret. Cunc
tis itaq; conscendere festinantib; ⁊ nullo labore pro
muneris ꝓmissi retributione tardantib; saruie fili᷒
ioab ꝑuenit unũ᷒ sos. Et ascendens in cacumine: cla
mauit ad regẽ. exigens milicie ṗncipatũ. Expulsis
itaq; rex de sũma arce iebuseis. ⁊ reedificans ciuitatẽ.
eã iherosolimã nũcupauit: ⁊ omi tp̃r in ea sua habi
tauit impij. Temp᷒ aũt q̇ sup tribũ iuda habuit ṗn
cipatũ in chebron: fuer̃ anni septẽ. et menses sex.
Cũq; regnũ suũ constituisset in iherosolimis: reb;
poti᷒ clariorib; utebat̃. dõ semp ei meliora ꝓuidente.
et glam ei᷒ latius ampliante.

Inter hec aũt misit ad eũ hyrã rex tyri: et amicitiam
cũ eo societatẽq; firmauit. Misitq; ei ⁊ dona id est
ligna cedrina. et artifices uiros. fabros. lignarios. et
instructores: qui regiã domũ in iherosolimis constru
xerunt. Dauid aũt superiorẽ muniens ciuitatẽ. eiq;
copulans arcẽ. unũ undiq; corp᷒ effecit: ⁊ cuncta
muro circũdedit. Sup op᷒ aũt muroꝝ: constituit
ẽẽ ioab. Prim᷒ itaq; dd̃ iebuseis expulsis. hanc urbẽ
iherosolimã nũcupauit. nã sub abraham nr̃o patre:
solyma uocabat̃. Quidã uero dicunt: qd̃ et homer᷒
ꝑea iherosolimã nominauit; hieron enĩ hebrea

lingua munitio ē. Fuit aūt omē tēp⁹ ex q̊ ihc̄ p̄n
cepſ iſrłitarū contͣ chananeoſ pugnauit eiſq; de
uictiſ. t̃rā eoꝝ diuiſit hebreiſ. p̄ter iheroſolimā.
ūn iſrłite n̄ potuer̄ eicere chananeoſ. uſq; dū eoſ dd
obſediſſet: annoꝝ q̊ngentoꝝ q̊ndecī. Fac̄ ū memo
riā cuidā nomine ornan. uiri q̊dē int̄ iebuſeos
ualde locupletiſ. q̊ tñ in obſeſſione iheroſolymoꝝ
n̄ fuerit interfect⁹ a dd ꝓpt̄ fauorē quē habuerat apd
hebreoſ. & q̊ddā b̄n̄ficiū qd & circa regē ipſum
oſtendiſſe uidebatur. Qd tñ: p̄ paululū oportu
nius declarabo. Accepit aūt dd̄ ext̄ͣ eaſ q̊ſ ha
buit aliaſ uxoreſ et concubinaſ: et filij nati ſt̄
ei numero nouē q̊s ita nominauit. anná. ſoban.
nathán. et ſalomonē. labar. & hellier. neſech. et
iafiá. naphán & elyda. et elyſaph: nec n̄ filiam
thamar: Quoꝝ nouē q̊dē ex generoſiſ feminiſ erant
nati: duoſ ū q̊ſ ultimoſ nominauim⁹ de concubi
niſ. Porro thamar: conſanguinea fuit abeſſalon.
Agnoſcenteſ itaq; paleſtini regē factū dd̄ ab he
breiſ: uener̄ ſup eū in iertin. Et app̄hendenteſ con
uallē. que gigantū uocat̄ ē ⁊ locuſ n̄ p̄cul ab urbe:
caſtra poſuer̄. Rex aūt iudeoꝝ q̊m nich abſq; ꝓpha
diq; iuſſione faciebat: uolenſ ei agnoſcē uoluntatē.
& uelut aſtipulatorē eū habē p̄cepit p̄ncipi ſa
cerdotii: ut q̊d dō placeret et q̊l̄ euentus foret. in
hoc loco belli eo conſulto p̄diceret. Quo ꝓphante
uictoriā: contͣ paleſtinoſ dux̄ exercitū. Et ha
bita pugne congreſſione: ipſe poſt tergū irruens
ſup hoſteſ. alioſ ū robore magne uirtutiſ occidit.
alioſ effugauit. Nemo tñ credat modicū paleſti
noꝝ exercitū ſup hebreoſ ueniſſe. eo qd hoſteſ fu
erint facillime ſuperati: aut qd forte n̄ dignū aliquid
memoria fecerint. ſ; cuncti ſciant omnē ſyriā & uni
ūſoſ feniceſ: et ſup hec aliaſ multaſ gn̄s pugnaceſ. cū
eiſ fuiſſe in hac dimicatione cōmuneſ. Cui⁹ rei hoc
maximū erit indiciū. qd cū ſepiuſ deuicti paleſti
ni fuiſſent. et de ſuo exercitu multa milia p̄didiſ
ſent: ſine dubio cū maiori ueniebant uirtute ſup
hebreoſ. Deniq; et hoc p̄lio uicti: denuo cū tri
plici manu ſup dd uener̄. et in eodē loco caſtra
poſuerunt. Quo facto: rurſuſ iſrłitarū rex conſu
luit dm̄ de p̄lij hui⁹ euentu. ꝓphauitq; ſacerdoſ

ut in ſiluiſ que uocant̄ planct⁹ retineret exercitū. erant
aūt n̄ p̄cul ab hoſtib;: et nec p̄mit⁹ ſe moueret. nec
inciperet dimicare. donec arboreſ uento flante mo
uerent̄. Cū ū ſilua concuſſa fuiſſet. et tēp⁹ qd ei p̄
dixerat dſ̄ aduéniſſet: in nullo morat⁹. egreſſuſ eſt
q̊ſi ad p̄paratā certāq; uictoriā. Cui⁹ ip̄etū n̄ potuit
multitudo hoſtiū ſuſtinere: ſ; p̄xima ac p̄ma con
greſſione in fugā conūſoſ. paſſim p̄ſequendo p̄ſtrauit.
Quos equidē p̄ſecut⁹ ē: uſq; ad ciuitatē gazan. Hec
nāq; erat t̃mīn⁹ regionū. Diripuit aūt caſtra: ū
& multaſ diuitiaſ cōpit. et dōſ eoꝝ ſimul exter
minauit. Hoc ig̊ bello hui⁹ modi q̊litate finito:
placuit dd habito conſilio cū ſeniorib;. & p̄ncipib;
et millenariiſ ut ex onī ꝓuincia. & ex oīb; t̃bub⁹ cunc
tā pubertatē ad ſe faceret euocari: deinde ſacerdotes
atq; leuitaſ. Et euntes in chariathiarim archam dī
in iertin deducerent. et culturā ei dilectā exhiberent.
ſacrificiiſ et honorib; q̊b; moriſ ē placari diuinitatē:
qd ſi regnante ſaul egiſſent. nich mali potuiſſent ſuſti
nere. Igit̄ oī pop̄lo congregato ſicuti tractauerant:
uenit & rex ad archam. q̊m portanteſ de domo ami
nadab ſacerdotiſ. et iponenteſ ſup̄ uehiculū nouū:
eā deducē fr̄s ſuoſ ac filioſ cū bob⁹ p̄miſer̄. Rex
aūt p̄cedebat archam: & cū eo pop̄ls uniūſ ymnū
dicenteſ dō et toti⁹ ꝓuincie modulatione cantantes
cū uario ſono p̄cuſſionū. et diūſe ſaltationiſ inge
nio. nec n̄ pſalmiſ & tubiſ. ſimul & cymbaliſ archā
et e. deducenteſ in iheroſolimā. Et cū ueniſſet ad q̊ndā
ſav locū q̊ uocat̄ areacedon: accedenſ ad archā ora
repente ira dī p̄cuſſuſ ē. Nā cū boueſ declinaſſent
archā. extendenſ ille manū ſuā et uolenſ eā retine
re cū ſacerdoſ n̄ eēt: q̊m eā attingere p̄ſūpſit ex
tinct⁹ ē. Et rex quidē et pop̄ls uniuerſuſ: affluge
bat̄ in morte ora. Locuſ aūt in quo defunct⁹ ē ora.
conciſio hacten⁹ appellat̄. Metuenſ aūt dd et cogi
tanſ. ne forte hoc pateretur ipſe ſi apud ſe eā ſuſci
peret in ciuitate que p̄tulerat ora. q̊ eo qd ſolū m̄
manū ad eā p̄tenderat ita uidebatur extinct⁹: ar
cham q̊dē n̄ ſuſcep̄ ad ſemet ipſū in ciuitate. ſ; p̄cep̄
it in agro uiri cuidā iuſti. nomine obed genere
leuite recondereť. Que t̃b; m̄ſib; ibi manſit. domū
q; obed nimiſ ampliauit. cui dſ̄ p̄cā bona multa

conceſſit. Audienſ aut̄ rex q̄m hec ꝑuenıſſent obed. et
ex p̄ori paupt̄ate et humilitate opulentia magne uber
tatiſ polleret. ita ut zelū circa eū om̄ſ inſpicienteſ ha
berent: ſecurꝰ qđ nich̄ mali pateret᷑. archā ad ſua re
galia deportauit. Q̄m ſacerdoteſ q̄dē deferebāt: ſeptē
ū chori q̄ſ rex conſtituerat p̄cedebant. Ipſe aut̄ lude
bat incedenſ atq; plaudebat: ita ut & uxor eiꝰ melchon.
ſaul filia p̄mi regiſ: uidenſ eū talia facientē deride
ret. Deferenteſ aut̄ archā: poſuer̄ eā in tabnaculo qđ
ei dd̄ conſtituerat. Tūc immolauit hoſtiaſ copioſaſ
atq; pacificaſ. et omnē poplm̄ ad conuiuia conuocauit.
ita ut mulierib; & uiriſ. et paruul'. diſtribueret col
liridā paniſ. et aſſaturā. & agnū frixū et partē im
molationiſ. Cūq; popl's huiꝰmodi epulaſ celebraſſet:
dimiſit. Ipſe ū domū ꝓpriā uenit. Cui dū aſtitiſſet filia
ſaul melchon eiꝰ uxor. ꝑ aliiſ quidē reb; ornauit dn̄m
ut ei bona p̄beret. q̄ ipſe ꝓpriꝰ conferre potuiſſet. cul
pauit ū illū eo qđ tantꝰ rex ludendo. ſaltationib; ante
ſeruoſ et famulaſ fuiſſet turpit̄ nudatꝰ. Cui dd̄ reſ
pondit n̄ uereri facē que dō placerent. q̄ utiq; eū
p̄poſuiſſet & patri eiꝰ et ceteriſ. & ludere ſepiꝰ & ſaltare.
et nich̄ q̄ famul' eiꝰ ul' ei turpe uideret᷑ attendē. Hec itaq;
melchol ex dd̄ q̄dē filioſ minime ꝓcreauit: iuncta ū ei
cui pat̄ ſuuſ eā tradiderat a dd̄ arreptā q̄nq; filioſ ge
nerauit. de q̄b; loco ꝓprio declarabimꝰ. Videnſ aut̄
rex pene cotidie dī uoluntate ſua negocia ꝓmoueri:
delinquere ſe putauit. ſi ipſe q̄dē habitaret in domib;
cedrinis et excelſiſ optima conſtructione decoratiſ: ar
chā ū dī in tabnaclō deſpiceret cōmorari. Ob q̄m rē
uoluit tēplū edificare dō: ſicut ipſe dixerat moſeſ. De
q̄b; reb; cū locutꝰ fuiſſet nathan ꝓpheta. ad faciendū opꝰ
aggreſſuſ ē: tāq̄ ei dſ̄ in om̄ib; cooperator aſtiterit. Et
cū haberet iā p̄paratā ad fabricā tēpli materiā. illa no
cte dſ̄ ꝓphām nathan uiſitauit in ſomniſ. p̄cipienſ
dd̄ dicē. q̄a uoluntatē quidē eiꝰ et deſiderii approbaret:
cū nulluſ ei p̄miꝰ cogitaſſet tēplū edificare. ſ; ipſi
q̄dē huiꝰmodi facultatē n̄ cedi conſtruere tēplū. eo qđ
multaſ pliiſ decertando eēt hoſtiū ſanguine macu
culatꝰ. Poſt mortē ū eiꝰ longā a ſenectute ſuſcipien
dā: faciendā domū a ſalomone eiꝰ filio. q̄ ei foret ſuc
ceſſurꝰ in regno: cuiq; ſe ita ꝓſpare ſicut pat̄ filio com
ꝓmiſit et regnū quidē filiorū ſe nepotib; ſeruaturu
rū et traditurū. ipſū ū ſi deliquerit languore et ſteri
litate t̄re eē puniendū. Hec ū audienſ a ꝓpheta dd̄. et
letuſ effectꝰ in eo qđ ſuiſ nepotib; regnū ꝑmanſurū
fore cognoſceret. & qđ firmiſſime eiꝰ domꝰ clarior foret:
repente uenit ad archā. & ꝓſtratuſ in faciē ſuā ad
orauit dn̄m. & ꝓ om̄ib; grāſ egit: tā ꝓ hiiſ que ipſe iā
p̄ſtiterat. et ex humilitate paupt̄atiſ ad tantā regni
magnitudinē ſublimauerat. & ad glām culminiſ ꝑue
xerat. q̄m ꝑ regno eiꝰ et nepotib; ꝓmiſſo: nec n̄ & ꝓpt̄
ꝓuidentiā. q̄m et hebreiſ et eorū libtati contulerat. Hec
cū dixiſſet. & dn̄m laudaſſet: abſceſſit. Intmiſſo ſi
q̄dē pauco tp̄r: cogitauit ut bellū paleſtiniſ inferret.
& ne ullā deſidiā aut pigritiā generiſ ſui inſpiceret:
ut ſicut ei p̄dixerat ſubūſiſ hoſtib; in pace de cetero re
linqueret. nepotib; ſuiſ imꝑiū: conuocato rurſuſ exer
citu denūtiauit eē paratoſ ad bellū. Cunctiſq; rite
diſpoſitiſ: ſurgenſ de iheroſolymiſ uenit ad paleſti
noſ. Quos dū bello uiciſſet et multā ꝓuinciā tenuiſ
ſet adieciſſetq; t̄miniſ hebreorū: bellū conuertit
ad moabitaſ. Et duaſ quidē parteſ eorū exercituſ
uictaſ dimicando conſūpſit: reliq̄ſ aut̄ captiuoſ
accipienſ. & annua tributa eiſ imponenſ rurſuſ
contra arazarū filiū quidē arachi. regē uero ſophi
ne conūtit exercitū. De cuiꝰ acie habita congreſſio
ne circa eufratren fluuiū. pedeſtriū quidē peremit
q̄ſi .xxⁿ. milia. equeſtriū q̄nq; milia. Cepitq; currꝰ
eiꝰ: quorū plurimoſ incendit. centū tm̄ ſibi reſeruauit.
Audienſ aut̄ damaſci ſyrie rex adaduſ. qđ dd̄ expug
naſſet adrazarū: tāq̄ amicꝰ ad eiꝰ ſolatia cū magno ue
nit exercitu. eū ſicut ſꝑabat ab oppſſione libaturꝰ. Et
congreſſuſ denuo apud eufratren contra dd̄: bello de
uictuſ ē. Ceciderūt enī ferientib; eoſ hebreiſ de exercitu
adadi. q̄ſi uiginti milia uiri. reliq̄ ū in fugā conūſi
ſt. Meminit aut̄ huiꝰ regiſ. et nicholauſ in q̄rto hyſto
riarū libro: ſic dicenſ. Poſt hec aut̄ tranſacto iā multo
tp̄r: q̄dā ꝓuincialiū nomine adaduſ. ualde fortiſſimꝰ
in damaſco. & alia ſyria p̄t̄ fenicē imꝑauit. & habuit
bellū cont̄ dd̄ iudee regē. Cūq; multiſ pliiſ dimi
caſſet. nouiſſime circa eufratren uictꝰ ē. q̄ tē optimꝰ
regū robore et fortitudine habebat᷑. Adhec aut̄
& eiꝰ liberoſ dicē quia pꝰ illiꝰ mortē ſuſcipiebāt ab al
teruttriſ regnū & nomē: hiſ ūb. Illo ſiquidē moriente

eius nepotes usque ad decimam generationem regnauerunt: singuli
quibusque a patre mox in ipso principio nomen accipientibus:
sicut in egypto ptholomei. Quorum tercius ualde potens et
reparare uolens aui perditionem. bello illato iudeis. uasta
uit prouinciam que in samaria nuncupatur. Non est autem hysto
riographus ueritate priuatus. Iste est utique adadus qui pug
nauit in samaria regnante achab aduersus hebreos.
De quo post hec loco suo narrabimus. Igitur dauid
castra metatus ad damascum omnem reliquam syrie regi
onem sue ditioni subiecit. Et munitiones in prouin
tia uniuersa constituens tributaque eos inferre de
cernens. reuersus est. Aureasque pharetras et arma di
uersa que custodes corporis adadi gerebant. deo dicauit in
iherosolymis: que post ea egyptiorum rex susacus dum
pugnasset contra eius nepotem roboam cepit et multas
alias ex iherosolymis secum diuitias ad propria depor
tauit. Hec si quidem dum in loco proprio uenerimus:
singula queque narrabimus. Rex quoque hebreorum
deo sibimet cooperante. et omnia bella subdente: et
contra alias adrazari regis ciuitates castra metatus
est. id est bachan. et machon. easque capiens: uirtute
magna uastauit. Inuentumque est in eis aurum multum.
necnon et argentum. insuper et es quod auro melius esse dice
bant. ex quo et salomon illud magnum uas quod ma
re uocabatur effecit: et optimos cantharos. cum deo
templum edificasset. Cumque amathenus audisset ad
razarum et eius exercitum fuisse uastatum metuens ne
dauid super eum quoque ueniret amicicijs et fide eum
uoluit obligare. misitque ad eum adaram filium suum.
egitque gratias quod inimicus eius adrazar fuerit expug
natus. utque societatem cum eo. et amiciciam faceret ex
orauit. Cui et munera magna direxit. id est uasa
antiqua operatione facta. aurea. et argentea. simul
et erea. Dauid autem facto federe cum thain rege ama
theno eiusque donis susceptis: filium ipsius cum honore
competenti utrisque dimisit. ea uero que ab illo fuerant
destinata. et aurum aliud et argentum quod de ciuita
tibus diuersis et gentibus habuerat subiugatis: secum
portans. dicauit deo. Non autem ipso solum dimi
cante et exercitum producente uictoriam contulit deus:
et cum misisset ad idumeos quorum decem et octo milia
uiros abessa dimicando peremit. Tunc enim omnem idu

meam in sua ditione percipiens tributa pro terra et pro uni
cuiusque capite ab eis accipiebat. Erat enim uir. et
naturaliter iustus. et uictoriarum contemplatione uerissimus.
Principem uero tocius exercitus habuit ioab: ad conscripti
ones autem gestorum iosaphat filium achil. Instituit autem
de domo principem sacerdotum abiathar: qui eius amicus
erat. Scribam uero fecit isam. Banae autem filio ioade: cu
stodiam corporis prebuit principatum. Seniores namque filij
eius circa corpus et eius custodiam erant. Recordatus est autem
federis. et iuris iurandi quod habuerat cum ionatha
filio saul: et amicieciarum atque studij illius oblitus non est.
Nam inter alia bona erat et memor eorum: qui ei preterito
tempore beneficia prebuisset. Precepit igitur requiri si aliquis
de saul genere superesset: cui retributionis debitum
pro ionathe amicicijs recompensaret. Et cum quidam fuisset
adductus de domo saul. qui potuisset scire si aliquis ex eius
genere superesset. interrogauit si aliquem nosset uiuere de
cognatione ionathe ut beneficijs illius et sua munera
repensaret. Qui respondit relictum esse filium eius nomine me
phibos: uestigijs claudicantem. Iste enim dum pater eius et auus
nuntiati fuissent in bello cecidisse: a nutrice sua raptus.
et ea fugiente lapsus ex eius humeris. gressus ualde uexaue
rat. Dumque cognouisset ubi et apud quem nutriretur: misit ad
machir in ciuitatem labathan. apud quem ionathe filius
alebatur. Quo facto uenit memphibos ad regem. et prostratus
in faciem adorauit eum. Dauid autem iussit eum habere fiduciam
et sperare meliora: deditque ei paternam domum et substan
tiam quam saul et eius filius habuerat. fecitque eum conuiuam
suum: percipiens ut nullo die ab eius mensa recederet. Cumque
puer adorasset. et retulisset gratias pro uerbis patris et pro domus:
uocauit dauid sibam. dicens paternam se domum et omnem saul
substantiam ionathe filio condonasse. Illi uero precepit ut operaretur
terram: et collectos redditus uniuersos in iherosolymam depor
taret. atque cotidie ad mensam regis deduceretur puer.
Ipsumque siban et filios eius numero quindecim. et famulos
numero uiginti: mephiboso filio ionathe donauit.
Hec itaque constituente rege: siba famulus regem ad
orans. et cuncta se promittens facturum esse discessit. Iona
the uero filius in iherosolymis habitabat. huius cum rege
conuiuium: cum omni diligentia ueluti filio regis
exhibebatur. Habuit et filium: quem appellauit micham.
Ergo qui relicti fuerant de genere saul et ionathe:

hoc honore apud deum habuisse noscuntur. Eo siquidem tempore naas amico david amanitarum rege defuncto. eiusque filio in regno succedente: misit david ut eum consolaretur. mortem patris leviter ferre monens. utque amicitie quas cum patre eius habuerat permanerent. Quod principes amanitarum mala voluntate et non secundum david consilium suscepe perunt. sed exacuerunt regem suum dicentes exploratores misisse david quatenus eorum provinciam et exercitum clementie occasione cognoscerent. et cavenda eorum colloquia suaserunt. ne incaute periculum alicuius calamitatis incurrerent. Hec itaque credens bene tractasse suos iudices amanitarum rex: legatos qui a david missi fuerant. gravissimis affecit iniuriis. Rasit enim medietatem barbe eorum et vestium medietatem abscidens: relaturos opibus et non verbis dura responsa dimisit. Rex autem israhelitarum hec agnoscens indignatus est et iniuriam factam sibi nequaquam despiciens contra amanitas paravit bellum: ut contumeliam que fuerat legatis suis imposita regis periculum vindicaret. Porro necessarii regis amanitarum et principes. videntes quia federa disrupissent. et penas pro tali presumptione deberent: semet ipsos ad prelia preparabant. Tunc vero mittentes ad syrum mesopotamie regem mille talenta: socium eum sub hac fieri mercede poposcerunt. Habebant autem isti reges: peditum viginti milia. Conduxerunt autem et regem provincie machas: et quartum nomine thobum. Sed et isti habebant duodecim milia armatorum. David autem non expavit neque eorum solatium. neque amanitarum exercitum: securus de deo quia iuste erat contra eos pro iniuria pugnaturus. Et cum dedisset ioab principi milicie florem toti exercitus: misit illum contra illos ad prelium. Qui circa metropolim amanitarum charamatha veniens: castra fixit. Hostibus igitur egredientibus et aciem non simul. sed in duas partes disponentibus: auxiliatorum quidem manus in campo extrico constituta esse videbatur. amanitarum autem exercitus circa portas adversus hebreos. Videns hoc ioab contraria molitione tractavit. et fortissimos quidem viros eligens se opposuit syro: et regibus qui cum eo erant. Reliquam vero partem fratri suo tradidit abessee. ut contra amanitarum aciem dimicaret: dicens ut si videret se syros prevalere et fortiores esse acie conversa ferret ei solatia: sicut autem illum amanite opprimerent: ipse eum similiter adiuvaret. Cumque invitasset fratrem atque rogasset ut magnanimiter et fiducialiter ageret universa. et quasi verecundiam metuens decertaret. illum quidem amanitas pugnaturum dimisit: ipse autem syros aggressus est. Qui primo quidem fortiter restiterunt: multos tamen eorum peremit ioab. omnes vertit in fugam. Quod videntes amanite metuentesque abessam. et eius exercitum. non restiterunt. sed suos socios imitati sunt. et in civitate repente fugerunt. Hostibus igitur ita devictis: ioab ad regem claro triumpho in iherosolymam remeavit. Nec quidem devictio non persuasit amanitis ut quiescerent bello neque dum cognoscerent quia victores amplius abstinuerunt sed mittentes ad regem syriorum chalmatum transeufraten: eum ad solatia conduxerunt. qui habebat quidem principem milicie sobacum. peditum vero octoginta milia. et equitum mille.

Cognoscens autem rex hebreorum. rursus amanitas tantum se super exercitum congregasse. non iam adversus eos per duces suos pugnare decrevit: sed ipse cum omni virtute transiens iordanem fluvium eis occurrit. et congressus in pugna vicit egregie et interfecit milia pedestrium quadraginta. equitum vero usque ad septingentos. Prostravit autem et principem milicie eadem nomine sobacum: qui vulnere mortuus esse dinoscitur. Mesopotamie vero dum pugna fuisset hoc modo terminata tradiderunt se david: et dona miserunt ei. Et ille quidem solus est reversus in iherosolymam.

Cum autem ver inchoasset. misit david principem milicie ioab: ut cum amanitarum gente pugnaret. Ille vero proficiscens. omnem eorum depopulatus est regionem. et ipsos in metropolim arapharatara clausos obsedit. Contigit quod ea tempestate david pessimum vitium cum esset natura iustus atque religiosus: et patrias leges magna virtute servaret. Is enim dum hora meridiana iam ad vesperam declinante in superiora regalia solito more deambularet: vidit mulierculam specie valde pulcherrimam. et cunctis feminis preponendam in domo propria. aqua frigida se lavantem nomine bersabee. Cuius mulieris pulchritudine inspiratus: concupiscentiam retinere non potuit. Quam dum vocare fecisset: cum ea concubuit. Que concipiens misit ad regem. et ut cogitaret insinuavit quatinus commissum scelus potuisset abscondi: ne secundum leges patrias moreretur adultera.

David autem virum eius nomine uriam qui erat ioab armiger: de obsessione bellica fecit evocare. Quo

ueniente: de exercitu ac de obsessione requirebat. Illo
autē referente ei oīa pspere puenire tollens epulas de
suo conuiuio dedit ei. iussitq; ut pgens ad suā con
iugem in eā recubaret amplexib;. Urias autē hoc q̄
dē n̄ fecit: dormiuit autē int̄ alios armigeros regis.
Qd dū cognouisset. rex requisiuit cur p̄ tantū temp̄
ppam n̄ uenisset ad domū. nec ad uxorē: dū oms de
pugnatione remeantes hanc habeant uoluntatē. Cui
respondit n̄ ēē iustū: ut dū cōmilitones eī et dux
in terra castror̄. et in hostiū regione dormitaret.
ipse cū uxore ppa requiesceret et epulis indulgeret.
Et cū hec dixisset. pcepit ut illa die ibi maneret. altā
ū die pgere dimitteret̄ ad ducē. Uocat̄q; rursus
ad cenā urias a rege. et ad ebrietatē usq; pduct̄ in
uitante eū studio regis frequent̄ ad pocula. nichilo
min̄ iterū dormiuit ad ianuas regis. nullo desidio
concitat̄ uxoris. Quo facto. rex nimie contristat̄ scp
sit ioab: uriā q̄si meū deliquerit pcipiens punien
dū. Significauit et ultionis modū. ne fieret ipse in
suo scelere manifestus: dicens ut parte q̄ eēt hostiū
ḡuis man̄. et posset piculū pugnando sustinere.
ibi eū poneret. et cōmisso pl̄io iuberet cunctos ab eo
recedere: ut solus in mortis piculo remaneret. Et
cū hec scpsisset. et suo signaclō munisset eplām
ioab deferendā dedit urie. Ioab autē litt̄as susci
piens. et uoluntatē regis agnoscens: in loco ū hostē
nouerat fortiter imminere uriā constituit. Dedit
itaq; ei q̄sdā militū optimor̄ seq; dixit omniū uir
tute solatia pbituriū: si forte possent partē muri
deicē et ad intima ciuitatis intrare. Quē peciit ut
cū eēt miles ualde fortissim̄. et haberet glām apud
regē. et omnē exercitū. ad hoc n̄ dedignaret̄ acce
dere: s; pocī huīmodi res agere congaudet. Cūq;
hoc urias fiducialit̄ assūpsisset. seorsū eū eo pug
naturis dixit: ut eū solū facta hostiū incursione
desererent. Hebreis ḡ ad ciuitatē accedentib;: am
manite metuentes ne in illo loco ū urias erat con
stitut̄. uenientes inimici muros ascenderent: eli
gentes fortissimos uiros et repente portas apien
tes. magno cursu et impetu inimicos aggressi
st̄. Qd dū uidissent oms q̄ erant cū uria sīc eis
pdixerat ioab recessere p̄ tergū. Urias autē dum
confunderet̄ fugē. acieq; deserere sustinuit ho
stes. et eor̄ impetū sua uiuacitate suscipiens: p
emit q̄dē n̄ paucos. Circūdat̄ autē et capt̄ in me
dio uulnerat̄ interiit. Cū q̄ et q̄dā alii de sociis
st̄ extincti. His ita gestis nuntios ioab misit ad regē:
pcipiens eis ut dicerent q̄a studuisset q̄dē capere
ciuitatē. et cū accessisset ad murū: multis ibi caden
tib; abscessisset. et si q̄dē irasceret̄: urie mortē partī
indicarent. Hec ḡ audiente rege et ḡuit̄ ferente. et
dicente. eos incaute fecisse ut ad murū urbis acce
derent. cū magis debuerint pcuniculos. aut aliā
machinationes cape ciuitatē: dū utiq; exemplū
haberent filii gedeon abimelech. q̄ dū turrē be
theb expugnare uellet uiolent̄. a sene muliere pe
tra pcussus pbaret̄ extinct̄. et cū eēt uir fortissim̄
pp̄t difficultatē rei turpit̄ sit pempt̄: q̄ memoria
oportuisset eos muros hostiū n̄ adire. cū sit opti
mū apud oms. ut ea que geruntur̄ in pl̄is seu bene
seu male. memoria teneant̄: q̄m alia quidē imi
tanda sunt alia fugienda. Cūq; hesitasset rex et de
casu bellico cogitaret: urie morte a nuntiis indi
cata. repente ab indignatione cessauit iussitq;
ut reuertentes ioab dicent humanū ēē qd contigit.
et bella huīmodi scp habē naturā mutabilē ut
q̄nq̄dē inimici supiores sint. et aliq̄n ū subiecti
decetō in oppssione pudendū. ne denuo in aliq̄m
partē delinquerent: s; uallis et diūsis molitionib;
obsiderent et pualentes ciuitatē q̄dē omnino sub
uerterent. et habitatores oms partē trucidarent. Nu
ntius itaq; ioab ea q̄ fuerant a rege dicta portabat.
Uxor autē urie bethsabee mortē mariti cognoscens:
multis eū dieb; fleuit. Cessante ū tristicia eī et
lacrimis. mox eā rex accepit uxorē: et filī masculus
ex ea pcessit. Quas nuptias ds̄ n̄ libent̄ aspexit:
s; iratus circa dd apparuit in somnis pphe nathan.
regē culpans in his que male cōmiserat. Nathan
autē cū eēt uir urban̄ et sapiens. et cogitaret quia
reges dū irā incitāt̄. amplī eā q̄ iusticie iura
inspiciunt: cōminationes q̄dē dī rē tacere de
creuit. et alia ūba talia loqui disposuit. Et
dicens ei huīmodi causā: quid de ea sentiret.
manifestū ē fieri postulabat. Duo in q̄t uiri

in una ciuitate degebant. quorum unus idoneus erat. et mul
tos greges iumentorum boumque et ouium possidebat. alter
pauperculus qui unam tantum agnam habebat. quam cum suis filiis
enutriebat. cum qua et cibis propriis uescebatur. et quam non aliter
quam filiam diligebat. Cumque hospes uenisset ad diuitem.
nichil de suis pecudibus uoluit occidere. ut epulas ami
co preberet. sed misit ad agnam pauperis. et ea sublata pegri
no conuiuia ministrauit. Hic itaque sermo uehementer
commouit regem. malignumque pronuntiauit illum hominem
coram nathan qui talia perpetrasset et quadruplum dixit pro
agna iuste redditurum. et super hoc morte multandum.
Nathan autem respondens. ait ipsum esse quem ille pati talia
decreuisset. quia opus malum ualde commiserit. Reuela
uitque ei et aperte iram dei manifestauit. qui eum regem cunc
torum fecerat hebreorum. et omni multitudini gentium mul
tarum atque magnarum constituerat dominum. et a manibus
saul antea liberauerat. dederatque ei coniuges quibus iuste
fuerat et legaliter copulatus. Sed quia mutuum spreuisset et
impie contempsisset uxorem et eius uirum necandum hostibus
tradidisset. deo eum penas exsoluere. et uxores eius ab uno
dicebat filio [illegible] uiolentias sustinere. sed et ipsum fore
eius insidiis expellendum. Et dum eius peccatum occulte fuisset
gestum illud cunctis uidentibus ageretur. moriturumque pa
riter puerum. qui ex ea esset procreatus. In his ergo rege turbato
et ualde confuso. et cum lacrimis et tristicia ipse se gessisse
confesso. erat enim deicola uir. qui nichil omnino in sua uita
preter in casu uxoris urie deliquerat. misertus est deus et recon
ciliatus est ei seruaturumque se eius uitam regnumque pollicitus est a
gentis penitentiam de his que fuerant male gesta. Cum
que nathan regi prophetasset. domum reuersus est. Puerum uero qui
de uxore urie fuerat generatus. grauis diuinitus languor in
uasit. Propter quod rex nimis afflictus. cum a cibo septem diebus ab
stinuisset adhortantibus sepe famulis non comedit. sed
et uestibus atris indutus atque prostratus in cilicio iacebat in
pauimento et deo pro salute pueri supplicabat. quia ualde
eius amabat matrem. Septima uero die puero moriente.
non presumebant hoc regi famuli nuntiare. cogitantes
quia si cognosceret. et a cibo et ab alia sui diligentia
potius abstineret. tamquam in luctu mortui filii constitutus.
quippe cum eo languente talia pro tristicia pertulisset. Sen
tiens autem rex famulos perturbari. et ea pati que precipue
solent aliquid celare uolentibus peruenire. intelligens
mortuum puerum et uocans unum de famulis. ac ueritatem
audiens repente surrexit. Et sumens candidam uestem.
uenit ad tabernaculum dei. iussitque sibi cibos apponi. Quo
facto multus stupor eius cognatos et famulos apprehendit.
quia nichil cum horum puero languente fecisset. eo mortuo
simul hec omnia celebraret. Cumque ab eo huius facti cau
sam requirerent. asserens eos nimis indoctos ait. quia ad
huc quidem uiuente puero dum spem salutis eius haberet
omnia faciebat. credens per hec placare diuinitatem. quo
deficiente uita. tristicia nichil prodesset. Quod cum dixisset.
regis sapientiam laudauerunt. Post hec autem ingressus est
ad mulierem bersabee. Que concipiens. masculum
filium peperit. quem iubente nathan propheta salomo
nem uocauit. Porro ioab amanitas obsessione
fortiter affligebat aquam auferens eis. et rerum cetera
rum ubertatem. multumque eos cogebat cibi et potus in
opia laborare. Ex modico namque puteo bibebant omnes.
Et licet esset illis forte auxilium. ne tamen deficeret non eo lar
gius utebantur. Quo facto. scripsit hec regi. signi
ficans et rogans eum ut ueniret ad ciuitatem. quatinus
uictoriam eius nomini designaret. Que cum scripsisset ioab.
approbans rex uoluntatem eius et deuotionis fidem. super pro
secutum exercitum uenit ut sabach depopularetur urbem.
Hanc dum bellica lege cepisset milites eam uastare permi
sit. ipse uero tulit coronam regis amanitarum. habentem
pondus auri talentum. et lapides preciosos. et in medio
sui sardonicem. quam semper dauid gestabat in capite. Multa
sibi quidem alia et preciosa spolia. in ea cepit ciuitate. Ui
ros autem eius tormentis affecit. Hoc itaque modo et alias amma
nitarum urbes quas cepit euertit. Reuertente ergo in
iherosolymam rege domus eius turpi uitio maculata est.
Erat enim illi uirgo filia nomine thamar. pulchritu
dine ualde precipua. ita ut omnes feminas speciosa
euinceret. Huius frater erat abessalon. ex una genitrice
procreatus. hanc amon filiorum dauid senior concupiuit. Et
cum neque propter uirginitatem eius neque propter custodiam suo
potuit desiderio preualere. crudeli percussus uulnere
carpebatur. Dum uero eius corpus interior languore tabesceret.
et colorem magis permutaret. innotuit ionathe cui
dam cognato eius parenti et amico. Erat uir iste sapi
ens. et intellectu nimis acutus. Uidens ergo cotidie
amon non naturale corpus habentem. accedens interro

ut ei causã rei hui⁹ edicerer. Dicebatq; arbitrari
se hec illũ amoris occasione pferre. Cũq; confess⁹
fuisset amon passionẽ suã & q̃a sororẽ consangui
neã concupisset. consiliũ ei suũ desidiũ adipiscen
di hoc ĩñ dedit monens ut egritudinẽ simularet.
& uenientẽ ad se patrẽ peteret. ut ei sororẽ exhibe
ret. ut cõpetens egrotanti ministeriũ destinaret.
qđ si fieret pcurarẽ cici a langore. Amon g̃ semet
ipsũ ponens in lectulo. scđm ionathe consiliũ simu
labat infirmitatẽ. Qđ dũ ad eũ uisitandũ uenisset
pat̃. poposcit ut sororẽ ei dirigeret. Q̃in pat̃ incunc
tant̃ iussit adduci. Ea ueniente p̃cep̃ ut ei faceret
manu sua panes frixos dicens suauit̃ se ex ei⁹ ma
nib; comessurũ. Illa ũ uidente frẽ. conspsa fari
na faciens collirídas. easq; frigens. obtulit frĩ. Et
ille q̃dẽ neq̃q̃m gustauit. s; iussit famulos ut om̃s
a domo repellerent. ut q̃si facta q̃ete dormiret.
Cũq; qđ iusserat famuli ĩpleuissent. iussit sorori
ut ei cibũ ad interiorẽ locũ domi⁹ afferret. Qđ dum
puella fecisset. apphendens eã ut cũ ea concũberet
suadere tẽptabat. Puella ũ clamauit dicens. Noli
uiolentiã facere. nec ĩpietatẽ in frẽ inferre. noli legẽ
t̃nscendere. et te iniquissima confusione miscere.
s; q̃sce a tã iniustissimo et sceleratissimo desiderio.
ex q̊ obpbriũ et turpitudo nr̃e domui ppetua
conferat̃. adiciens q̃a si de hac re loqueret̃ patri.
coniugiũ ei⁹ ñ denegaret ei. Et hec quidẽ dicebat.
uolens ad p̃sens impetũ ei⁹ peculantẽ declinare. At
ille ñ adquieuit. s; nimietate amoris illi⁹ inflãmat⁹.
& robore ei⁹ passionis ualde pplexus. uim intulit
ei. Que repente odiũ p⁹ stuprũ sororis inuasit.
& iniuria ppetrata. eã surgere & abire p̃cepit. Cũq;
illa in hoc deteriorẽ pclamaret iniuriã sibimet
irrogatã. nec usq; ad noctẽ eã manere pmitteret.
repente eã surgere & abire p̃cepit in die. ut etiã in
testimoniũ sue confusionis incurreret. Qua re
sistente. iussit famulo ut eã pri⁹ expelleret. Illa
ũ dolens iniuriã simul et uiolentiã. disrupto co
lobio q̊b; utiq; uirgines antiq̃ utebant̃. habente
manicas & ad talos usq; pfuso. ne facile uiderent̃.
& cinere asp̃so capite. ibat p mediã ciuitatẽ clamans.
et gemens uiolentiã s̃met irrogatã. Q̃in dũ inue

nisset fr̃ absalon. requisiuit q̃ causa puenient hoc
ageret. Et cũ s̃ factã dixisset iniuriã. q̃escere & me
diocrit̃ att ferre germanam & iniuriã ñ putare.
qđ corrupta fuisset a frẽ. Cui dũ satisfactũ fuisset.
clamare & uiolentiã suã multis indicare cessauit.
& multo tp̃r apud frẽm absalon in uiduitate tolerauit.
Qđ dũ cognouisset dd̃ doluit q̃dẽ. s; cũ amon seniorẽ
filiũ ualde diligeret. noluit eũ contristari. Quem
absalon crudelit̃ abhorrebat. & latent̃ oportunum
tẽp⁹ ultionis illi⁹ delicti expectabat. Igit̃ sc̃ds iã
annus corruptionis sororis ei⁹ recesserat et cũ gre
ges suos tonsur⁹ ascenderet in ciuitatẽ belzefon.
hec aũt ẽ in sorte trib⁹ effraim. rogauit patrẽ ut cũ
frib; ad ei⁹ conuiuiũ conueniret. Quo recusante.
ne illi grauis uideret̃ insistere. ut fr̃s dirigi sup
plicauit. Quib; destinatis. iussit absalon famulis
pri⁹ ut cũ uiderent amon ebrietate dissolutũ. illo
annuente interficerent eũ. nulluq; metuerent. Quo
facto. fr̃s cunctos t̃ror q̃uis & tumultus inuasit.
& de se q̃; singli formidantes. ascendentesq; in equis
reuertebant̃ ad patrẽ. Quidã ũ p̃ocedens nuntia
uit pat̃ q̃si cunctos fi⁹s interfecisset absalon. Tẽ dauid
uelut om̃ib; simul extinctis. & hoc a frẽ tristicia
q̃usq; ad mortẽ ferre uideret̃. amara nimis inuasit
eo dolore neq; causã requisiuit nec aliud q̃q̃m p⁹
hoc tanti mali facinus cognosc̃e uoluit. neq; susti
nuit s; repente ueste disrupta pstrat⁹ in terra iace
bat. lugens uniũsos filios. & q̃ mortui nuntiati
fuerant & simul qui eos occiderat. Jonathan ũ
fili⁹ samathe fr̃is dd̃ consolabat̃ eũ ut a tristicia
tanta recederet. nec crederet filios alios interemptos
q̃a nec causa talis extaret. s; ẽẽ credibile q̃a hoc fecis
set absalon in solũ amon. pp̃t thamar sue sororis in
iuriã. Int̃ hec aũt sonus equor̃ & tumult⁹ quor̃dã
uenientiũ. eos attentos fecit. Erant aũt filij regis
q̃ de conuiuio fugiebant. His lugentib; tristis pat̃
occurrit. & p̃ter sp̃e uidens q̃s ante paululũ peris
se crediderat amplexatus ẽ. Erat itaq; cunctis luc
tus et gemit⁹. illi quidẽ sup mortuũ frẽm. regi ũ
sup filiũ interemptũ. Absalon aũt fugiens
ingessus ad auũ matñũ. uirũ puincie illi⁹ poten
tẽ. apud eũ triũ annor̃ tp̃r cõmorat⁹ ẽ. Cũq; dd̃

uolũtatẽ habet ut ad reuocandũ abſalon filiũ de
ſtinaret. ñ ad uindictã. qñ erat ira iã longo tẽpore
leuigata: ad hanc rẽ pnceps militie ioab eũ potius
incitauit. Preparauit enĩ qndã mulierẽ iã etate
puectã: ut eũ ſub ſcemate luct⁹ interpellaret. & hui⁹
modi ũba pferret q̃ ait. Duo filij mei iurgio ſe
ad contentionẽ contuli. nullo pſente qui eos pla
care potuiſſet: ab altero alt̃ pcuſſus interijt. Cog
natis aũt interfectorẽ petentib; et uolentib; eũ oc
cidere. ſupplico ut m̃ pcipias ſalutẽ filij condona
re. nec reliqm ſpẽ mee ſenectutis auferri: & phibeas
cunctos q̃ meũ filiũ interficere moliunt̃. Non enĩ
qcq̃ aliud illi potuerit ſequi. ñ qd timor regis ipera
uerit. Rege ſiqdẽ mulieris pcib⁹ annuente reſpon
dit mulier denuo regi: gĩas inqt ago tue benignita
ti. q̃ mee miſert⁹ ſenectuti. et pene ſine filijs deſola
tã filiũ habere feciſti. ſ; ut firma ſint tua m̃ dona
clemẽtie: pco tuo filio eſto ppici⁹ et remitte illi delictũ.
Quoniã enĩ creditura ſũ ueritatis m̃ in hoc pbuiſſe bn̄
ficiũ. cũ te uideã in cauſa ſimili tuo filio pmanẽ
ſẽp iratũ: Factũ nãq; ẽ: ut cũ unus fili⁹ cont̃ uolun
tatẽ patris mortuus ſit: ſponte huic caſui apponeret
& alius. Intellexit g̃ rex hoc conſiliũ ſtudio ioab im
miſſũ et interrogatã ſtne mulierula. dũ cognouiſſet
ẽẽ uerũ: reuocans ioab ait ipſũ ẽẽ ſtudij ſui uotũ. eũ
q; abſalon reuocare pcep̃. Non enĩ circa eũ ulteri⁹
ſe dixit ẽẽ crudelẽ: ſ; irã indignationẽ q; remittẽ illi
uoto. Cũq; adoraſſet regẽ. & ei ſermonib; gĩas retuliſ
ſet repente pfect⁹ ẽ in geſſuir: & aſſũpto abſalon in
ierlm remeauit. Premiſit aũt rex dũ uenire filium
cognouiſſet. & pcep̃ ut ad domũ ppriã remearet. Ñ
enĩ iuſtũ credidit: ut mox uenientẽ ſuſciperet aut
uideret. Ille ũ patre iubente ei⁹ declinauit aſpectũ.
cui tañ a familiarib; debitũ exhibebat̃ officiũ. Hui⁹
itaq; pulchritudo. licet in triſticia poſiti. et diligen
tiã cõpetentẽ regis filio ñ habenti. neq̃q̃ depoſita
ẽ. ſ; erat ſpecioſus et pulcher aſpectu. & ſplendebat
omñi decore & corpis magna pceritate. ita ut eos qui
erant in popul⁹ conſtituti tñſcenderet. Cui⁹ capitis erat
tanta ceſaries ut uix octo dieb; tondi potuiſſet et
erat tonſura ei⁹ pondus ſyclor̃ ducentor̃: q̃ faciunt
qnq; mnas. Habitauit aũt in hieroſolimis annis

duob;: habuitq; tres filios maſculos. & filiã unã ni
mis ſpecioſã. qm rex p⁹ea . roboam ſalomonis filius
accepit uxorẽ: ex q̃ nat⁹ ẽ puer nomine abyas. Inter
hec aũt mittens abſalon ad ioab popoſcit ab eo ut
pfecte placaret patrẽ: et peteret quatin⁹ eũ ad ſuũ
conſpectũ & colloquiũ reuocaret. Negligente ũ
ioab: miſit aliqs ſuor̃ & confinẽ ſegetũ ei⁹ accendit.
Qđ dũ ille cognouiſſet: ad abſalon uenit culpans
eũ. et cauſã rei hui⁹ inqrens. Cui reſpondit. Hoc
conſiliũ repperi. ut te ad nos adducere potuiſſem:
negligentẽ. ũba q̃ t̃ p patna reconciliatione man
dabam. Quappt̃ te pſentẽ depcor ut mitiges geni
torẽ meũ. Ego nãq; peius fuga ẽẽ iudico huc me ue
niſſe: patre m̃ hacten⁹ iraſcente. Ioab aũt neceſſitatẽ
ei⁹ agnoſcens & miſerat⁹. mediator extitit apud regẽ:
eiq; locut⁹ de filio. egit ut libent̃ eũ repente ſuſci
peret. Quo ueniente & in t̃ra pſtrato. ac ſupplicante
ut peccati ueniã impetraret. porrecta dextera alle
uauit eũ: & geſtor̃ obliuionẽ ſe habere pollicit⁹ ẽ.
Abſalon aũt dũ hoc ei fuiſſet a patre conceſſũ: in par
uo tpr̃ multos equos. & multos ſ curr⁹ inſtituit. et
armigeros qnq̃ginta. Et dieb; ſingulis ſurgens di
luculo ad regalia ueniebat. & q̃ cauſas habebant et
minores inueniebant̃. ineis delectabat̃ & loquebatur
q̃ſi ñ habente bonos conſiliarios patre. ſ; intuitos in
ſuis conſilijs exiſtentes: quor̃ iudicio g̃uarent̃. P q̃
te fauorẽ ſ omñiũ collocabat. Adiciebatq; parit̃ dicens.
qa ſi haberet hanc poteſtatẽ ipſe cuncta ſub legũ eq
tate diſponeret. Hec itaq; agente cũ poplõ ſ placato
iã deuotionẽ cunctor̃ ſe obtinuiſſe conſideret:
p⁹ reconciliationẽ patris annis q̃tuor iã tñſactis. ſup
plicauit ut ei pat̃ in chebron ire pmitteret. q̃tin⁹
pmiſſa dõ ſacrificia celebraret: que fugiens deuo
uiſſet. David g̃ concedente pfectus ẽ: ad quẽ mult⁹
popl̃s eo inuitante confluxit. Aderat aũt & con
ſiliari⁹ dd achitofel gelinoneus: & ducenti uiri ex
hieroſolymis. neſcientes qdẽ conamen hui⁹modi
ſ; uelut ad ſacficiũ euocati. Hoc itaq; conſilio rex
ab omĩb; ordinat⁹ ẽ. Qđ dũ fuiſſet dd nuntiatũ.
& inopinabilit̃ feciſſe hoc filiũ cognouiſſet: in
tuens impietatẽ ei⁹. pſũptionẽ q; mirat⁹ q̃a nec pec
cati ueniam recordat⁹ ẽ. ſ; ſup illa ſcelera potiora

⁊ nequitiora cõmiſerat. p̃mo q̃dẽ ut regnũ a dõ
datũ uellet auferre. ſc̃do ut patrẽ uita p̃uaret.
deliberauit ut fugeret t̃nſiordanẽ. Et uocanſ ami
cis et neceſſariis. et de filii ſupbia. eiſ participato con
ſilio. cunctiſq; cõmittenſ dõ. decẽ concubinaſ cubinaſ
cuſtodeſ regaliũ derelinquenſ. diſceſſit ex iheroſo
lymiſ. Q̃ alia multitudine cũ eo fiducialit̃ egredi
ente. ſimul et ſexcentiſ armatiſ. q̃ ei in fuga priore
ſaul uiuente fuerant participeſ abyathar ⁊ ſa
doch ſacerdotib; ⁊ omĩb; leuitiſ uolentib; ſimul
egredi cũ archa dĩ. ſuaſit magiſ ut in ciuitate con
ſiſterent. cũ eũ poſſit dſ̃ ⁊ archa ñ portata liberare.
mandauitq; ut ei latentẽ geſta q̃q; nuntiarentur.
Habuitq; autẽ fideleſ a domiñ miniſtroſ achimã
filiũ ſadoch. ⁊ ionathan filiũ abiathar. Sadoch autẽ
getheuſ cũ eo p̱fect᷒ ẽ. licet eũ dd̃ manere in ciuitate
uoluiſſet. Cui dũ ad q̃eſcẽ noluiſſet. ei puritatẽ po
tius ſuę deuotioniſ oſtendit. Aſcendente autẽ dd̃ p̱
montẽ oliueti pedib; nudiſ. ⁊ cunctiſ cũ eo flentib;.
nuntiatũ ẽ achitofel eẽ cũ abſalone. ⁊ ei᷒ parti fa
uere. Qđ dũ audiſſet triſticia ei᷒ magiſ accreuit.
dñmq; rogabat ⁊ eũ ſupplicit̃ exorabat. ut alienaret
imminentẽ abſalon a conſilio achitofel. Formidabat
enĩ. ne contͣ ſe ei dando conſilia p̃ualeret. Erat enĩ
ille uir aſtutuſ. ⁊ ad p̱ſpiciendã utilitatẽ nimiſ
argutuſ. Cũq; in montiſ uerticẽ p̱ueniſſet. ciuita
te reſpecta cũ multiſ lac̃miſ. q̃ſi amiſſo regno deo
ſupplicauit. Occurrit autẽ ei q̃dã uir fideliſ amic᷒.
nomine chuſi. Q̃ cũ uidiſſet ſciſſa ueſte ⁊ aſp̱ſo ci
nere capite flentẽ atq; lugentẽ conſolat᷒ ẽ eum.
⁊ a triſticia ceſſare poſcebat. Et p᷒ hec ſupplicabat
ut iret ad abſalon. q̃ſi ei conſentienſ. et ei᷒ ſecreta
conſid̃aret. conſiliiſq; reſiſteret achitofel. q̃a ſi
cũ dd̃ p̱geret tantũ p̱deſſe ñ poſſet. Obedienſ ille
dd̃. eo derelicto uenit in iheroſolymã. quo ⁊ ñ p᷒
multo uenit abſalon. Paululũ itaq; exinde p̱ce
dente dd̃. ſiba famuluſ memphiboſi quẽ p̱cura
torẽ inſtituerat poſſeſſionũ q̃ſ donauerat filio
ionathe occurrit cũ duob; aſiniſ oneratiſ reb᷒ iti
neri neceſſariis. ex quib; ipſe ⁊ q̃ cũ eo erant re
fici debuiſſent. Req̃rente u᷒ dd̃ ubi reliquerat
memphiboſeth. ait in iheroſolymiſ expectantẽ

ordinari regẽ ſe in p̱ſenti ſeditione p̱pt̃ memoriã
bñficiorũ ſaul. In hiſ autẽ indignat᷒ dd̃. omĩa q̃cq;
ceſſerat memphiboſi ſiba donauit. multo iuſtiuſ
eẽ credenſ. ut hic q̃m ille poti᷒ hec haberet. Q̃ q̃dã
de cognatione ſaul nomine ſimaſſemei lapidabat
eũ. ac peſſimiſ ſermonib; accuſabat. Circũſtantib;
autẽ amiciſ eũ ampli᷒ blaſphemabat. ⁊ ſanguina
riũ eũ multorũq; malorũ dicebat auctorẽ increpanſ
eũ q̃tin᷒ ex illa t̃ra uelut pollutuſ excederet. deo
gr̃aſ referendo qui eũ priuaſſet a regno. ⁊ p̱ p̱priũ
filiũ p̱ eo qđ peccaſſet in dñm. iſte penaſ exigeret.
Omĩb; autẽ ſup eũ mota iracundia p̱uocatiſ. ⁊ p̃ci
pue abiſa uolentẽ interficere ſimaĩ. dd̃ eũ abita re
tinuit. dicenſ ne maliſ p̃ſentib; opuſ noue occa
ſioniſ addam᷒. Non enĩ circa hc̃ rabidũ canẽ
m̃i reſpect᷒. aut pudor ẽ. ſ; ad dñm attendo. p̱pt̃ quẽ
iſte ſup noſ uidetͣ ita inuect᷒. nec ẽ admirandũ
ab illo me talia ſuſtinere. qñ ⁊ filii uideor impie
tatẽ exp̱t᷒. S; forſan aderit nobiſ miſ̃cdia dĩ ⁊ p̱
ualebim᷒ inimiciſ. q̃ adiuuante ſecuro itinere
p̱perauim᷒. Simaſ autẽ p̱ aliã montiſ partẽ curre
bat. et crebraſ faciebat iniuriaſ. Cũq; ueniſſet dd̃
ad iordanẽ. reficiebat ibidẽ ſuoſ itinere fatigatoſ.
Igitͣ cũ ueniſſet abſalon ⁊ achitofel conſiliari᷒
in iheroſolymã cũ oĩ poplo. uenit ad eũ amicuſ
dd̃ chuſaſ. Q̃ cũ adoraſſet abſalon. optabat reg
nũ ei᷒ ⁊ omĩ tp̃r ⁊ in ſc̃lo p̱manere. Illo u᷒ ei
dicente. cur cũ p̃cipuuſ patriſ ei᷒ eẽt amic᷒. eiq; fi
deliſ ad omĩa uideretͣ ñ cũ eo eẽt tc̃. ſ; illo derelicto
t̃nſiſſet ad eũ. tẽperate facẽ ſe dix̃. ſ q̃dẽ ⁊ omĩ
poplo inditũ. Hiſ inq̃t dñe tecũ manentib;.
recte et ego te ſequor. Regnũ enĩ t᷒ a dõ collatũ ẽ.
Qua p̱pt̃ eandem fidẽ ac deuotionẽ t᷒ p̃bebo q̃m
patri. Non enĩ preb; p̃ſentib; indignari faſ ẽ
qñ ñ in extraneam domũ mutatũ ẽ regnum.
ſ; in ea p̱manſit filio ſuccedente patri. Hec di
cenſ ſatiſfecit. cũ p̱uſ utiq; uideretͣ eẽ ſuſpect᷒.
Q̃ uocato achitofel. q̃d oporteret agi tractabat.
Qui ſuaſit ad concubinaſ ſui patriſ accedẽ. Ex
hoc enĩ poplm ſciturũ crediturũq; dicebat. q̃a
circa patrẽ nulla iã ei reconciliatio ſup eẽt.
⁊ ob hoc multa fiducia adũſuſ eũ omĩſ mul

titudo pugnaret; hactenus autem aptas inimicitias eos habere metuere. credentes posse patrem cum filio quandoque tempore recordare. Hoc et consilio flexus iussit famulos ut tentoria in solario regio figerent. et uidente populo accedens ad patris sui concubinas ingressus est. Hec autem gesta sunt secundum nathan prophetam. qui iam olim dd de filii inuasione signauerat. Cum uero fecisset absalon que monuerat achitofel. rursus secundum consilium de prelio contra patrem suum proferre poscebat. Cumque illa milia decem electos sibi dari petisset. ut et patrem suum interimeret. et eos qui cum eo pergerent incolumes reuocaret. ut te firmum haberet imperium cum pater eius extingueretur. dum hec sententia placuisset. uocauit chusi amicum sui patris antiquum. sic enim eum ille uocabat.

Cui dum sententiam achitofel indicasset. quid etiam ipsi uideretur de eadem causa requirebat. Ille uero cognoscens quia si fierent que suadebat achitofel dd immortale periculum premisisset. contrariam sententiam nitebatur afferre. Non ignoras inquit o rex tui patris et eorum qui cum eo sunt fortitudinem. quia multas plurimas dimicauit. semper que superatis hostibus est reuersus. Non eundem credo illum in exercitu constitutum.

Est enim sicut nosti bellis idoneus. et omnia prouidere. et dolos super uenientium hostium declinare certissimus. circa uesperam autem relinquere suos. aut in aliqua aula se celare aut circa petram insidias facere. dumque contigerit ut nostri congrediantur ad prelium illius quidem uiri modicum se subducent. et dum securi fuerint de regis auxilio resistent. et inter hec illis pugnantibus repente cum alio exercitu tuus pater apparens. suis quidem fortitudinem prebebit ad bellum. tuos uero inopia belli super ueniente prosternet.

Fac ergo comparationem mei consilii. et cognoscens utilitatem eius achitofel quidem refuta sententiam. Mittens autem in omnem prouinciam hebreorum. precipe contra patrem tuum ut cunctus congregetur exercitus. et sumens ipse plurimam militiam uniuersa esto dux. ut nulli alio committas hoc bellum. Facillime etenim te crede fore uicturum si eum cum paucis comprehenderis. cum tu multa milia pugnaturum habeas deuotionem suam tibi prebere uolentium. At si pater tuus fuerit obsessione circumdatus. machinationibus aut cloacarum effossionibus ciuitatem illam facillime capiemus. Hec cum dixisset probabilior apparuit quam achitofel. Non ultra illius consilium. absalon potius huius elegit. Deus enim erat. qui in eius mente consilium chusi melius esse faciebat. Quo facto. festinauit chusi ad sacerdotes sadoch et abiathar consilium achitofel necnon et suum edicere. et quia placuisset quod ipse monuerat indicauit et exhortatus est repente ut mittentes hec intimarent dd. et que ab aduersariis subiecta uidebantur aperirent. admonens ut studerent uelociter transire iordanem. ne eum suus filius persequi festinaret. et antequam ille mouisset non posset a filio comprehendi. Sacerdotes autem oportune suos filios extra urbem ad hoc officium celatos habebant. quibus mandantes per fidelem ancillam que tractauerat absalon. precepere ut dd hec cum festinatione significarent. Illi uero nulla dilatione tardantes. sed mandata seruantes. fuerunt patrum pii fidelesque ministri. et officii sui uelocitatem. et necessitatis instantiam cito iudicantes implendam. festinabant ad dd. Cumque duobus stadiis a ciuitate processissent. uidentes eos quidam equites detulerunt ad absalon. et ille continuo ut comprehenderentur misit. Quod cognoscentes filii sacerdotum. abitinere declinantes in uicum quendam non longe ab iherosolimis cui nomen erat bechor. inuenientes quandam mulierculam rogauerunt ut eos celaret. et munitionem metuentibus exhiberet. Illa uero iuuenes illos in puteum repente deposuit. et expansis de super pellibus os eius operuit. Cumque persequentes eos uenissent. et de eis mulierem requisissent. illa uidisse quidem se non negauit. dicens apud se eos sumpsisse potum et continuo discessisse tamen si cum uelocitate sequerentur. facile eos comprehendi posse dicebat. Cumque diu secuti non comprehendissent reuersi sunt. Mulier autem uidens eos remeantes et nullum iam iuuenibus periculum comprehensionis imminere conspiciens abstractos de lacu. dimisit ad propositum itineris opus. Qui multo studio festinantes uenerunt ad dd. et cuncta ei que tractabat absalon subtiliter indicauerunt. Et ille licet iam nox esset precepit tamen suos iordanem cum festinatione transire. Achitofel autem uidens suam sententiam fuisse reprobatam. ascendens iumentum suum. uenit ad regionem galneth. Et conuocatis omnibus suis consilium quod dederat absalon eis exposuit. et quia eo quod audiret ipse non fuerat non eius tardaret interitum indicauit. Dicebat enim post uictoriam dd in regno continuo rediturum. et melius sibi fore ut libere et magnanime abrumperet uitam. quam se dd reseruaret

ad penas· contra quē absalon talia consilia prebuisset.
Et hec dicens. accedens in locū domꝰ sue secretiorē.
laqueo se suspendit. Igitur achitofel sepulture tra
diderunt. David autē sic ꝑ dixim⁹. transiens iordanē
uenit in castra. optimā & munitissimā ciuitatē.
susceperūtq; eū libentissime cuncte potestates provincie.
fugā illi⁹ tēporis referentes. & honorē ei pristine feli
citatis conferentes. Erant autē berzelleus galadites.
& sibā potentissim⁹. & amandias. & machis terre ga
laditis princeps. Hi nāq; omniū rerū copiam dd. & qui cū
eo erāt opulentissime prebuerūt. ita ut neq; lecti strati
deessent. nec panes aut uinū. sed & ubertatē pecudū
ministrarent. et quū & quetē laborantib; & ciborū
utiliū eis copiā ad satietatē exhiberent. Et hi quidē
erant hoc modo constituti. Absalon itaq; congre
gato magno exercitu hebreorū sup patrē. & transi
ens fluuiū iordanē nō longe castris uenit in gala
diten regionē. constituitq; principē toci⁹ exercitus
amassan. in loco ioab consobrini sui. Erat enī de
patre getheo. & matre agea progenitꝰ. abigea uero & sar
uia mater ioab dd. sorores fuere. Cūq; dinume
rasset dd eos qui cū eo erant. & inuenisset usq; quatu
or milia armatorū noluit expectare qn sup eū
absalon ueniret. sed constituens sup suos millena
rios & centenarios diuiso exercitu tripartite aliā
quidē partē ioab principi militie dedit. aliā uero frī
eius abesseo. tertiā cōmisit etheo. qui erat ei amicꝰ de
ciuitate geth. Cūq; uellet ipse ad bellū simul exi
re. amici nō pmiserūt. consilio eū sapientissimo
retinentes. Dicebant enī. quia si cū eo deuincerentur
omnē spē utilitatis amitterent. si uero una parte
uicta ad eū remearet reliqua. possent denuo plurim
reparare. quia & hostes arbitrarentur aliū exercitū
manere cū rege. Hoc consiliū libenter accipiens
dd. ipse quidē in castris manere decreuit. & duces
& amicos ad pliū destinauit. & rogabat ut forti
tudinē sui & fidē & memoriā exhiberent. utq;
puero absalon uictores parcerent. ne illo morien
te aliquid in se mali ipse cōmitteret. optansq; cuncti
uictoriā dimisit exercitū. Ioab itaq; aciē constituit
contra hostes in cāpo quodā. hns post tergū siluā. Edu
xit autē eduxisso & absalon suū exercitū. & facta con

gressione belli opa percipua manuū. & maxime presūp
tionis exutraq; parte regebant. Alii quidē ut regnū dd
reciperet elaborabant. et oī magnanimitate desu
dabant. alii uero ne ut eorū putaret absalon. & patri
daret. pluria presūptione suppliciū. in nullo segnes erant
aut facere aut pati. quodcūq; belli casus offerret. insup
& metuebant. ne ab ioab & eius paucis militib; tan
ta multitudo superaret. Igitur int hec uicit dd
exercitus. robore magnitudinis. & exercitatione
bellorū. fugientesq; p siluas et colles psecuti sunt. et
alios quidē ceperunt. alios autē interfecerūt. ita ut plurimi
caderent fugientes quā in acie repugnantes. Et
illa siquidē die ceciderūt quasi uiginti milia uirorū
& exercitꝰ dd abscessit. Absalon autē erat cunctis
pulchritudine & pceritate manifest⁹. Qui metuens
ne eū cōprehenderent hostes. ascendens in mulā
regiā fugiebat. Cūq; uelociter ueheretur ipse in toto
leuis existens. arbori maxime & ramis extense eius
replera cesarie inopinabiliter ē app ensus. Et iu
mentū quidē uelocitate sua quasi dnm adhuc portaret
abscessit. ille uero ramorū alligatione tenebatur astrict⁹
Quē cū uidisset quidā miles dd. ioab indicauit.
Quo dicente quinquaginta siclos ei dedisse. si pemisset
absalon. nec si mille siclos ei pmitteret occidē se ille
filiū sui dni dixit. dū omnib; audientib; pater eius ei par
ci rogauerit. At ille ostendit sibi percipiens uero eū ui
disset appensū & locū inueniens. in corde eū ia
culans interemit. Armigeri uero ioab circumstantes
arborē cadauer eius deposuerūt. eūq; in fouea proici
entes. aceruū lapidū sup eū posuerūt. Nā ut figu
ra sepulchri fieret. ingentē tumulū locus ille ser
uauit. Ioab autē dato signo a psecutione reuo
cauit exercitū. parcens contribulib; suis. Igitur
absalon constituerat sibi statuā marmoreā in ualle
regia. que duob; stadiis ab iherosolimis aberat.
quā appellauit suā manū. dicens quia filii sui
& morientib; nomē eius in statua pmaneret. Erant
enī filii masculi quidē tres una uero femina thamar.
que coniuncta salomonis filio roboam. peperit
filiū abiā. qui patri successit in regnū. Et de his
quidē post ea declarabim⁹. Igitur post mortē absalon
popls quidē ad ppa loca dispsus ē. achimas autē

sadoch

ſadoch ſacerdotiſ filiꝰ rogabat ioab. ut ipſe ꝑueniens
dd̄ iā uictoſ nuntiaret. & q̇a dī auxiliū & ꝓuiden-
tiā ipſiuſ habuiſſet. Cui hoc n̄ conceſſit ioab: di-
cenſ q̇a cū ſēp boni nuncij ei homo fuiſſet. m̄ n̄
deberet regi morte᷑ filij nuntiare. Vocanſq; chuſi
ei hoc opꝰ iniunx̄: ut qđ ipſe uidiſſet. regi & nunti-
aret. Cūq; iterū achimaſ rogauit. ut ei nuntiare
ꝑmitteret dicenſq; q̇a rex circa uictoriā neq̄q̄ de
abſalon morte cauſaret: conceſſit ei ut ꝑgeret ad
dđ. Tenenſq; cōpendioſā uiā q̄m ipſe ſoluſ nouerat:
ꝑuenit chuſi. Cūq; ſederet dđ intra portaſ expec-
tanſ q̄n ei aliq̇ſ geſta bellica nuntiaret: q̇dā explo-
ratoꝝ uidenſ achimā currente᷑ & n̄ q̇ſ eēt agnoſ-
cenſ. ait dauid uidere ſe aliquē uenientē. Qui cū
dixiſſet bonū fore nuntiū: pꝰ paululū aliū q̄ndā
ſeq̇ pronuntiauit. Cūq; & ipſū bonū nuntiū aſ-
ſereret: uidenſ explorator ꝓcurrentē iā uicinū eē
achimā ſadoch filiū ſacerdotiſ indicauit. Qui
gauiſuſ eū bonoꝝ nuntiū eē dix̄: & aliq̇d optabi-
le de ꝓlio portaturū. Cūq; dicerent᷑ a rege hec: ue-
nienſ achimaſ apparuit: & interroganti de pugna
regi uictoriā nuntiauit. Quo req̇rente q̇d de
eiꝰ filio contigiſſet: ait q̇a mox ut uidiſſet fugatoſ
hoſteſ. ipſe ad eū ꝑgere feſtinaſſet. & audiſſe ſe
magnaſ uoceſ ꝑſequentiū abſalon: et uix āpliꝰ
potuiſſet cognoſcē. eo qđ cogeret᷑ miſſuſ a ioab
uictoriā nuntiare. Veniente ū chuſi & adorante
regē. & uictoriā nuntiante: de filio eiꝰ dđ continuo
requiſiuit. Tc̄ chuſi. Hec inq̇t ꝓueniant tuiſ inimi-
ciſ: que recepit abſalon. Cuiꝰ uictorie gaudiū nec
apud ſe rex manere, nec exercituj habere ꝑmiſit. Aſcen-
denſ eni dđ in locū ciuitatiſ excellentiſſimū flebat
filiū tundenſ crebro pectora & capilloſ capitiſ ſui
dilaceranſ. & omi ſe afflictione caſtiganſ. clamabat-
q; dicenſ. Utinā m̄ o fili & n̄ t̄ aduenīſſet interitꝰ.
Nā cū eū diligeret ꝑnaturā. huiꝰmodi mortiſ eiꝰ in-
teritū potiuſ condolebat. Exercitꝰ aūt & ioab au-
dienteſ. q̇a rex filiū ita lugeret. reūſi ſt̄ n̄ trium-
phali ſcemate q̄rentes ingredi ciuitatē: ſ; dolenteſ
& flenteſ & q̄ſi deuicti poci imitauer̄. Cūq; rex ue-
lato capite reſideret. & filij interitū ingemiſceret:
introiuit ad eū ioab & conſolatꝰ ē eū dicenſ. O dn̄e

rex apte demonſtraſ ex hiſ q̄ agiſ q̇a diligentes
te & p te ꝑiclā ſuſtinenteſ. necū & te tuāq; gn̄atione
ꝑrſuſ abhorreſ: & diligiſ inimicoſ. & illoſ uiuere
cupiſ pociꝰ q̄ iuſte penaſ ſoluenteſ obier̄. Nā ſi ab-
ſalon uiciſſet & ip̄iū firmiſſimū tenuiſſet: nulliꝰ
nr̄m cadauer remaneret ſ; omiſ a te ipſo & a tuiſ filijs
incipienteſ. fuiſſenꝰ ſine dubitatione ꝓſtrati. nullo
nr̄oꝝ hoſtiū flente: ſ; cunctiſ pociꝰ congaudentib;
in ſup & ꝑimentib; eoſ. ſi q̇ forte nr̄oꝝ miſerati
fuiſſet. Tu ū hec agere ſup maximo n̄ confunderiſ
inimico. q̇ cū tuuſ filiuſ eēt neq̄q̄ inte unpia for-
midaret cōmittē. Igit᷑ recedenſ ab hac iniuſta
triſticia ꝓcede: militib; te ipſū oſtende: eiſq; ꝑlabo-
re et uictoria certaminiſ grāſ age. Ego nāq; optime
noui. q̇a ſi in hoc actu ꝑmanſeriſ hodie āte popls
uniūſuſ abſcedet. & alio regnū tradet: & tē amariſ-
ſimū ac uerū habebiſ luctū. Hec dicēſ ioab regē
á triſticia reuocauit: & ad cauſaſ rei publice utilita-
tiſ ad dux̄. Tranſformatꝰ eni a dđ fletu & oportune cō-
poſitꝰ ꝑaſpectu popli. ſedit ad portaſ: ita ut audienſ
popls uniūſuſ concurreret. omſq; eū libentiſſime
ſalutarent. Hec itaq; tali m̄ ſt̄ geſta. Porro q̇ cum
abſalon fuerant & de ꝓlio fugerant. reūtenteſ ad ſe-
met ipſoſ ſingli. mittebant ꝑciuitateſ cunctaſ dđ
bn̄ficia cōmemorantes & libertatē q̄m eiſ reſiſtendo
cunctiſ hoſtib; ꝓbuerat edicenteſ: culpanteſq; ſemet
ipſoſ. q̇a eū expuliſſe uiderent᷑ a regno. & aliū or-
dinaſſe. & nc̄ defuncto ꝑncipe q̇ ab eiſ fuerat ordinatꝰ.
rogare deberent dđ. ut ab indignatione ceſſaret
eiſq; faueret: & recepto regno eiſ ſuā ꝓuidentiam
n̄ negaret. Hec itaq; dđ: crebro nuntiabant᷑. S;
& ille nichilominꝰ miſit ad ſadoch & abiathar ſa-
cerdoteſ. ut ꝑncipib; tribuſ iude loquerēt᷑. q̇a turpe
fuerit ut alie tribꝰ ante illā dđ conſtituerent regē:
cū & illi cognati eēnt. & ſanguiniſ eiꝰ participatiōe
gauderent. Hec eadē & ad amaſā: ꝑncipē militie
eiꝰ ꝓcepit edicē: q̇a cū filiꝰ ſororiſ eiꝰ eēt. n̄ ſuaderet
poplo ut dđ reſtitueret᷑ imꝑiū p q̄ te non ſolū regi
reconciliari poſſet: ſ; et ioeiꝰ militie ꝑncipatum
ſic̄ abſalon ei ꝓbuerat obtineret. Et ſacerdoteſ
q̇dē ad ꝑncipeſ tribꝰ iuda locuti ſt̄. & amaſam de-
flexerunt ꝑmiſſioneſ regiaſ edicenteſ. ut in eiꝰ

p̃ceib; consisteret. Hoc itaq; facto: trib' iuda misit ad
regẽ legatos. rogantes ut ad p̃p̃lm remearet ipsũ. Hoc
autẽ ⁊ omĩs israhelite fecer̃ adhortante eos amasa. Igit̃
accedentib; legatis ad eũ: uenit in ierosolimã. Omĩs
ẽni p̃uenit iuda trib': ut regi ad iordanis flumen
occurreret. Et gera filii semei cũ mille uiris q̃s de
tribu beniamin ducebat: ⁊ sibá libert' saul. ⁊ filii
ei' q̃ndeci ⁊ uiginti serui. Isti nãq; cũ tribu iuda
pontẽ fluminis effecer̃: ut facile rex cũ t̃nsiret
cũ suo exercitu. Cũq; uenisset ad iordanẽ: iuda
eũ libentissime salutauit. Qui dũ pontẽ ascende
ret: p̃stratꝰ ẽ ante eũ semei. ⁊ detinens pedes ei' ueniã
postulabat in his q̃ peccauerat rogans ut ñ circa eũ ẽẽt
acerb;. nec potestate recepta eũ iuberet dari sup
plicio: s; poci' consideraret q̃a gesta penitentia in
his que p̃us deliq̃sset. p̃m' ei occurrere festinasset.
Cũq; in his supplicaret atq; deposceret: et abysai fr̃
ioab ait. Nũq̃d p̃p̃t hoc ñ morieris. q̃ constitutũ
a dõ rege neq̃q̃ blasphemare metuisti: Tẽ dauid
conu̇sus ad eũ: ait. Non cessatis saruie filii has com
mouere denuo uob' superiores turbas sicuti canes
instantes: An ignoratis q̃a initiũ mei regni sit ho
die: Qua p̃p̃t omñib; in me impie agentib; iuro dimit
ti eis supplicia: et nulli sua delicta seruari. Tu inq̃t
ó semei secur' esto: nullũ mortis habe metũ. Cumq;
mox adorans: cũ ceteris recedebat. Int̃ hec autẽ occur
rit ⁊ memphibos de cognatione saul sordida ueste
circũ amict': comãq; gerens p̃fusã. ⁊ hispidã barbã:
nã p' fugã dd' neq; tonsus fuerat p̃ tristicia. nec uestẽ
deposuerat suã: seq; in hac afflictiõe deuouerat
p̃manere. donec regiã uideret conuti calamitatẽ.
Hunc autẽ accusauerat sibá seruus apud dd': iniuste.
Qui dũ salutasset eiq; p̃stratꝰ eẽt. cepit interrogare dd'
cur ñ fuisset egressus: et ei' fuga particeps. Ille autẽ
sybam neglexisse dicebat. Cui dũ iussisset ut ei itine
ris necessaria p̃pareret. curare noluerit: s; uelut cui'
dã seruulũ contẽpsisset. Et si g̃ss' habuisset incolu
mes. ñ ab eo aliq̃ in recessisset: cũ posset ⁊ pedibus
uti fuga. Addiciebat parit̃. Non solũ in his inquit
dñe nocuit mi: s; ⁊ apud tuã circa me pietatẽ de
rogare ⁊ nitꝰ maligna uoluntate p̃suplsit: s;
noui q̃a nichil horũ tua mens recepit cũ iusta sit

⁊ ueritatẽ diligat: q̃m uult ubiq; sẽp ualere diuini
tas. Nã cũ a meo auo passus fuisses magna pericla et
omĩs mea generatio p̃ illis debuisset sceleribꝰ depe
rire: tu humil' ⁊ benign' existens. ⁊ q̃d p̃cipuum
ẽ illorũ obliuionẽ agens. q̃ndo potestate sũpta poras
iudicare potestas. amicũ me tuũ ẽẽ iudicasti: et
immensa cotidie regia posuisti. nich q; m̃ defuit
q̃d honorato parenti debuit exhiberi. Cũq; hec ille
dixisset. neq; memphibos rex uoluit castigare. nec
sibã taq̃ fallacẽ abicere: s; cũ omĩa iã donasset sibe.
q̃d cũ illo memphibos regi ñ occurrisset. ⁊ ueniã
memphibos donasset medietatẽ substantie red
di p̃cepit. Cui memphibos. Cuncta inq̃t o rex
siba habeat: m̃ ũ ipsũ te recepisse sufficiat. Berze
zel autẽ galaditen uirũ p̃cipuũ atq; bonũ. ⁊ qui
in castris ei multa p̃buerat. ⁊ regẽ usq; ad iorda
nẽ deduxerat. rogabat dd' ut cũ eo ueniret in
hierosolymã. p̃mittens ei' senectutẽ omñino rede
corandã: ⁊ ei' tamq̃ patris habere p̃uidentiã.
Qui desiderio suorũ cũ eo se posse degere recusabat
dicens senectutẽ sibimet sic imminẽ. ut etiã in reb;
suauib; delectare ñ posset. cũ utiq; octoginta ẽẽt
annorũ. ⁊ de sepulchri termino cogitaret. q̃ magis
e dũso rogabat ut si ei prestare uellet. concederet
eũ ad p̃p̃a remeare: q̃n tẽporis longeuitate nec con
uiuiorũ epulas decerneret. ⁊ audit' iã obturatos
haberet: ne sonũ calamorũ aut modulationũ. aut
aliorũ instrumẽtorũ. q̃ reges solent int̃ conuiuia
mulcere sentiret. Quo nimiũ supplicante: dd'
ait. Te equidẽ dimitto. tuũ ũ filiũ achimã in con
cede: ut ei oĩũ rerũ bonarũ debeã mun' impendere.
Tẽ berezel dimisso filio adorans regẽ. ⁊ optans ei
utilia p̃uenire: sic desidabat domi reuerti. Dauid
autẽ uenit in galgala: h'is secũ iã mediã partẽ po
p̃li. ⁊ partẽ tribũ iuda. Uener̃ q; ad eũ in galgala
p̃mi p̃uintie. cũ g̃ndi partẽ multitudine. tribũ
iuda culpantes eo q̃d ei latentẽ occurreret: cũ oĩs
debuissent ad eũ una uoluntate concurrere.
Principes autẽ iuda hoc in satisfaciebant: dicen
tes ne ferrent g̃uit eo q̃d illi p̃cessissent tamq̃ ei'
cognati. ⁊ p̃p̃t ea cũ poci' diligent̃ p̃uenirent: et
ñ q̃a q̃si munera percepturi hoc fecer̃: ne illi qui

uenerant p(ro)pterea mouerent. Hec aut̃ dicentib; tribus iuda p̃ncipib;: neq̃q̃ aliarũ tribuũ p̃ncipes cessa uer̃. s; dixert̃. Admiram̃ nos equidẽ fr̃s. q(uo)d uos so li regẽ cognatũ u(est)r(u)m ẽẽ dicatis. Nã q̃ om̃iũ n(ost)r(u)m potestatẽ a d(e)o p(er)cepit: om̃iũ n(ost)r(u)m iudicat̃ ẽẽ cog natus. Qua p(ro)pt̃ popl(u)s q(ui)dẽ n(oste)r undeci(m) partes ha bet: uos aut̃ unã. Et seniores nos sum(us). Non g(ra)

bñ fecistis: occulte & latent̃ uenientes ad regem.

Cũ hec g(ra)tribuũ int̃ se p̃ncipes loquerent̃: uir q(ui)dã iniquus seditione p(er)cipuus. cui nom̃ erat sabeth filius bethda. de tribu beniamin. stans in medio popli. cũ magno clamore dix(it). Neq; h(abe)t aliq(ui)s n(ost)r(u)m partẽ ap(ud) d(auid): nec sortẽ apud filiũ iesse. Et p(ost) hec ũba tuba canens. bellũ significauit fieri cont(ra) regẽ. om̃sq; secuti s(un)t eũ relinquentes d(auid). sola tm̃ m̃ tribus iuda remansit cũ dauid. eũq; in hiero solymis regẽ ẽẽ constituerunt. Qui concubinas q(ui)dẽ suas ad aquas absalon filii ei(us) ingssus fuerat. in domũ aliã t(ra)nsmigrauit: eisq; p(re)cepit necessaria ministrare. Ipse ũ nequaq̃ copulat(us) ẽ ill(is). Consti tuit q(uo)q; & amasã p̃ncipẽ militie. & locũ ei q̃ quo ioab fuerat dedit. iussitq; ut congregaret q(u)antũ colligi posset exercitũ ex tribu iuda. & p(ost) tres die(s) ueniret q(u)atin(us) ei militiã daret uniũsã: eũq; pug naturũ cont(ra) sabeth filiũ bethdã destinaret. E grediente ũ amasa. & circa congregationẽ exer citus remorante: dũ die t(er)tia ñ rediret: dix(it) rex ad ioab. Non ẽ utile dilationẽ dare sabeth ne lon go t(em)p(o)r(e) possit exercitũ congregare. & deterius cla dis q(ua)m absalon auctor existere. Noli inq(ui)t tardare s; p(re)sentẽ sumens exercitũ. partẽ & trecentos ui ros cũ abessa germano tuo hostes p(er)sequi festinato: & ubicũq; reppereris ei congredere. Festina eũ cõp hendere: ne capiens munitissimas ciuitates. cer tamina nob(is) et multos possit sudores inferre. Jo ab aut̃ in nullo morans s; sumens frẽm pariter & trecentos armatos. & omnẽ exercitũ q(ui) erat in hierosolymis: secut(us) ẽ eũ om̃i festinatione sabeth.

Cũq; in gabaon iuxta ab hierosolymis p(ro)cul stadiis q(ua)draginta uenisset: occurrit ei amasa ñ multo adhuc exercitu congregato. Joab aut̃ accinct(us) gla dio et lorica uestit(us): ueniente ad se amasa ut salu

tarẽ eũ: arte q(ui)dã q(ua)si caderet gladius de uagina fingit. eũq; de se t(er)ra colligẽ: & altera manu ueni ente p(ri)mũ amasa. q(ua)si osculũ daturus a barba cõ p(re)hendens in p(ro)uido gladiũ figit in utero. eũq; p(er) emit: ip(s)iũ nimis & scelestissimũ op(us) efficiens. in bono iuuenculo parti et cognato & q(ui) ei nich(il) nocu erat. h(uiu)s p(ro)p(ter) p̃ncipatu militie & equalitate honor(is) inuidiam. P(ro) hac eni(m) causa & abner int̃emit. s; nullo scelere occasione dictante. q(ua)si p(ro) uindicta fr(atr)is asahel uenia(m) habe uidebat(ur): p(er)empto aut̃ amasa nullã fomitis excusationẽ potuit impetrare. Igit(ur) p(er)empto pari duce p(er)sequebat(ur) sabeth: derelinquens unũ ad ei(us) corp(us) q(ui) clamaret. q(uonia)m amasa iuste p(er)empt(us) ẽẽt: q(ui) ũ regi fauerent seq(ue)rent(ur) ducẽ ioab. & abessã ei(us) frẽm. Cũq; ill(iu)s cadauer iaceret in uia. & omnis popl(u)s sup(er) eũ confluerent & q(ua)si defuncti miseria morarent(ur) & ioab sequi tard(ar)ẽt: tollens inde ca dauer ill(iu)s custos ei(us). portauit in quendã locũ ab itinere segregatũ. & illic eũ positũ ueste cooperuit.

Quo facto: ioab uniũsus popl(u)s secut(us) ẽ. Cũq; p(er)se queret(ur) sabeth p(er) omnẽ isr(ae)litarũ p(ro)uintiã quadã indicauit eũ in ciuitate munitissima abelmacheã nomine residere. Quo dũ uenisset ioab: obsidebat urbem uallis undiq; circũdatã. iussitq; militib;. ut ei(us) muri oĩ uirtute deponerent(ur). Nam dũ eũ ciues loci illi(us) suscipe noluissent. & sup(er) eũ crudelit(er) insiste bant: t(un)c quedã mulier casta simul & sapiens ui dens patriam in nouissimo p(er)iculo constitutã: as cendens in murũ uocauit int(er) armatos ioab. Quo ueniente cepit ad eũ hui(us)modi ũba p(ro)ferre. q(uonia)m d(eu)s reges & p̃ncipes fecisset. ut hebreor(um) hostib; resiste rent & isr(ae)litas pacis iura p(ro)berent: tu inq(ui)t festinas metropolim isr(ae)litarũ. que nich(il) deliquit euertere. atq; uastare. T(un)c ioab orauit s(e) p(ro)p(ter) tuũ d(omi)n(u)m fore & q(uonia)m ñ haberet hui(us)modi uoluntatẽ. nec ullũ de poplo uellet occidere. q(u)anto magis tantã p(er)dere ciuitatem: s; si abeis accipet rebellẽ regis ad penã. idẽ sabeth filiũ bethda. ab obsessione exercitũ continuo re uocaret. Quod cũ audisset mulier: ab ioab par uulas inducias postulabat. ut hostis caput de muro repente p(ro)iceret. Quo facto: descendit ad ci ues. eisq; locuta ẽ dicens. cur uellent pessime cum

filiis et uxorib; depne ipi͂ malignu͂ hominem.
nec cognitu͂ uni eēt quē regē uellent habere p dd.
q eis tanta bn̄ficia contulisset. itaq; ciuitas stude
ret tanto exercitui resultare. Hoc dicto: suasit eis
ut sabeth caput abscisu͂ in ioab proicerent exercitu͂.
Quo facto: ioab missa tuba. obsessionē repente dis
soluit. Et reuersus in ierosolimā: toci popli prin
ceps militie constitutus ē. Ordinauit aut̄ rex et
banaiam sup corpis custodes: et sup cerecenos
exercentes. Aduram aut̄ fecit sup tributa. et saba
pacha. et bachila. sup gestorum conscriptores. Susan
u. scribam. sadoch aut̄ et abiathar sacerdotes insti
tuit. Igit̄ p hec cu͂ fames pu̧tiā inuasisset:
rogauit dd dn̄m ut popli misereret. et causā ei
partit et medelā pestis illi indicaret. Cui ppheta
dixer̄ uelle dn̄m ut gabaonite uindicarent̄. qs rex
saul impie interfecerat: et conculcauerat insiutan
du͂ qd eis ihc princeps militie pbuerat. seniores q;
firmauerant: et ultio qm gabaonite peterent pro
defunctis exhiberet. ut eis posset ppitiari ds et
popl̄m a peste liberare. Dauid aut̄ audiens a pro
phis hec uelle dn̄m euocauit gabaonitas. eosq; qd
uellent fieri requisiuit. Illis aut̄ septē de genere
saul filios ad supliciu͂ postulantib; rex rens rex
tradidit eis: parcens tantum̄ memphibos filio
ionathe. Sumentes aut̄ gabaonite uiros qs uo
luerunt: punier̄ eos. Quo facto: cepit ds repen
te pluere. et t̄rā ad fructuu͂ germina reuocare.
liberauitq; a priori peste et ad ubtatē hebreorum
pu̧tiā hoc m̄ restituit. Igitur n̄ multo
p t̄pr rex dd castra metat̄ ē contra palestinos: et
comisso plio cu͂ illos uertisset in fugā. solus psequen
do rept̄ ē. Cu͂q; eēt fatigat̄ qdā hostiu͂ nomine adi
mon fili arapha q erat de ple gigantu͂. habebatq;
hastam cui pondus erat trecentorum siclorum. et loricā
cathenatā et gladiu͂: fecit impetu͂ qsi regē suorum ho
stiu͂ pempturus. Erat eni͂ ia͂ labore dissolutus. Tunc
subito ex horsus abessa fr̄ ioab. et regē a repentina
morte pteg̃. et hostē parit̄ trucidauit. Quo facto:
periculu͂ regis et pene mortē grauit̄ tulit exercitus. eiusq;
principes coniurauer̄ ut nequaqm cu͂ eis exiret ad
bellu͂: ne ipi͂ fortitudinē atq; fiduciā suā aliqd mali

passo et bonis q ipi͂ cu͂ fuerant sepi pbita puarent̄.
et q eo uiuente adhuc poterant adipisci. Con
uenientib; itaq; ingazar ciuitatē: audiens hoc rex
misit sup eos exercitu͂. int̄ qs et debellator optimus
extitit. et pbeatissime dimicauit sabucetheus: qui
erat unus fortissimorum dauid. Hic eni͂ multos hostiu͂
inclite interemit: et ple gigantu͂ nimis audacia sue
fortitudinis exultantiu͂. fuitq; uictorie huius auctor:
ap hebreos. Post hanc u͂ cop̄ssionē palestini de
nuo pugnauer̄: sup qs exercitu͂ mittente dauid
uir fortis apparuit ephon cognat̄ ei. Nā contr̄ sin
gulos fortissimos palestinorum solus pugnando de
uicit eos: et alios uertit in fugā. quorum et multi
in plio ceciderunt. Paulo siquidē t̄pr palestini
quiescentes: denuo castra posuer̄ circa ciuitatē.
que erat n̄ longe a finib; hebreorum. Erat q; int̄
eos uir. pceritate qdē sex cubitorum. hn̄s et digitos
in utroq; pede ul manu unu͂ plusqm solet natā
concessisse. hoc ē senos. Contra quē unus de exer
citu dauid ionathes fili same pugnans eo deuic
to toci uictorie auctor effect̄: maxime glē culmen
accepit. Nam et ille palestinus: glābat̄ se de ple
gigantu͂ existere. Postq pugnā: neqq contra isrli
tas habuere certamina. Expedit̄ itaq; dd a p
liis et picul. cu͂ pace iam altissima frueret̄. can
tica in dn̄m. hymnosq; uario metro cōposuit. alios
qdē trimetros. alios qdē qnq; metros. diusa faci
ens organa: docuit ut leuite scdm ea dō ymnos
edicerent p sabbatorum diem. aliasq; festiuitates.
Organorum aut̄ species huiusmodi ē canora. Cythara
qdē ē decē cordis coaptata: et hec cu͂ plectro pcu
tit̄. Nabla u͂ duodecī sonos hn̄s digitis tangit̄.
Erant eni͂ et cymbala erea: lata et gndia. Et de
his qdē q sr̄ dicta sufficiant: ne omnium horum orga
norum natā nesciant̄. Circa regē erant fortissi
mi ualde quorum insigniores et actionib; clari. octo
et triginta fuer̄. Horum eni͂ qnq; tantu͂ opa nar
rabo: p qs et uirtutes aliorum poter̄ indicari.
Erant eni͂ sic ualidi: ut pu̧tiā regerent. et re
gibus pualerent. Primus itaq; eusebius fili achi
me: qui aciē hostiu͂ frequent̄ irrupens neqq
psequendo cessauit donec ex eis nongentos occi

deret. Post hunc erat eleazar filius dodi. qui cum rege fuerat in sarpa. Hic aliquando israhelitis formidantibus palestinorum exercitum. et ob hoc fugientibus; solus restitit. et irruens super hostes occidit eorum multos. ita ut in sanguine occisorum gladius eius hereret in dextera. Et cum israhelite tunc palestinos viderent in fugam esse conuersos: descendentes de montibus persecuti sunt eos. Et mirabilem ac famosissimam victoriam tunc peruenit. cum eleazar tantos interfecisset hostes. eosque israhelite persequerentur. et sumerent spolia peremptorum. Tertius autem fuit filius hel. nomine semeas. Et hic enim in palestinorum certaminibus. dum in loco qui dicitur maxilla aciem posuissent. et rursus hebrei metuentes eorum exercitum refugerent. solus eorum aciem exercitumque portauit. Quorum alios quidem prostrauit: alios autem non ferentes eius vim et fortitudinem persecutus est conuersos in fugam. Hec ergo opera manuum ac plurimorum fortitudinem tres isti demonstrauerunt. Quo tempore cum rex esset in hierosolymis: palestinorum ad bellandum superuenit exercitus. Gessit david in arcem ciuitatis ascendens sicut prediximus ut consuleret deum. Castra vero inimicorum erant in valle fixa. usque ad ciuitatem bethleem: que ab hierosolymis procul est stadiis viginti. David itaque sociis ait. Bonam aquam habemus in regione mea. Et precipue laudabat eam que erat in puteo iuxta portam. mirabaturque si esset qui ex eo poculum ei preberet. quod magis optaret quam si quis ei magnam pecuniam ad tempus offerret. Et cum hec audissent isti tres viri. mox occurrentes et per medium hostium iter facientes venerunt ad bethleem. et haurientes aquam denuo ad regem eorum per castra reuersi sunt ita ut palestini eorum fiduciam et magnanimitatem obstupescentes. quia sic pauci eos contemnerent ad inimicationem cessarent. Delata siquidem aqua noluit bibere rex: quasi de periculo et sanguine hominum esset adducta. et propterea non esset bibenda. Libauitque eam deo: et de salute gratias egit virorum. Post istos autem fuit frater ioab abessa: is enim una die hostium trecentos occidit. Quartus fuit baneas genere sacerdos. qui prouocatus a viris insignibus in moab tradide regione: sua eos virtute interfecit. Rursus autem cum vir egyptius genere proceritate mirabilis eum prouocasset: nudus armatum ipsius iaculo prostrauit ac perdidit.

Nam auferens ei iaculum: et viuum adhuc pugnantem quasi spolians armis eum propriis interemit. Adnumeratur et hoc predictis eius actionibus; aut tamquam primum magnanimorum eius opus aut quasi non dispar. Quadam tempestate cum ningueret in puteum lapsus incidit leo. Et cum os putei esset angustum: latebat absconsus. nec apparebat. Erat enim ipsum orificium niue damnatum. Nullum ergo exitum leo videns nec salutis exitum: rugiebat. Baneas autem audiens bestiam proclamantem dum iter tunc ageret cernens puteum niue descendit: et baculo quem portabat in manu. bestiam repente prostrauit. Tales ergo virtute fuerunt et reliqui: numero triginta tres. Rex autem david volens agnoscere quot essent milia populi tunc oblitus est mandati mosaici quod predictum fuerat. ut si dinumerarentur populus pro uniuscuiusque capite deo siclum preberent. Precepit ergo ioab principi militie: ut pergens uniuersum dinumeraret exercitum. Quo dicente non esse necesse. hoc ergo non adquieuit. sed iussit numerum hebreorum integriter adimplere. Ioab autem sumens tribunos et scribas. et peragrans israhelitarum prouinciam: considerata multitudine quanta esset ierosolymam remeauit ad regem. post menses nouem et viginti dies: obtulitque numerum regi absque tribu beniamin. Hanc enim dinumerare non potuit. neque tribum leui. Penituit ergo david eos dinumerasse. eo quod deliquisset in deum. Fuit ergo aliorum israhelitarum numerus nonaginta milia virorum arma ferentium. et militiam exercere valentium. Iuda vero tribus. per se solum habuit quadraginta milia. Prophetis itaque declarantibus david quod deus ei irasceretur. supplicare cepit eumque rogare ut propitius esset ueniamque peccati concederet. Tunc ergo gad prophetam misit ad eum deus: tres supplicii conditiones portantem ut earum quam probaret eligeret. utrum vellet famem in prouincia generari annis septem. an tribus mensibus pugnando vinceretur ab hostibus: an certe morbus et langor accideret tribus diebus hebreis. Ille vero in anxietatem huius electionis omnium rerum pessimarum incurrens tribulabatur. et uehementer animo uidebatur esse confusus. Cumque propheta diceret hoc omnimodis imminere et responsum velociter exigeret ut electam ab eo conditionem deo renuntiaret: cogitans rex quia si famem eligeret contra alios hoc facere uideretur. quam ipse quidem habens multa frumenta non pateretur

inopiam. reliquas uero esse angustias. Item si eligeret trium
mensium uictoriam hostium. ipse quidem habens circa se ui-
ros fortissimos et custodes. nichil omnino metueret.
neci uero eius exercitus subiaceret. Inter hec autem commu-
nem passionem et regum et subiectorum elegit. in qua ti-
mor est omnibus equalis. dicens multo melius in dei quam in
hostium manus incidere. Hec audiens propheta renun-
tiauit deo. qui morbum interitumque misit exercitui he-
breorum. Moriebantur enim non uno modo ut facile langor
potuisset agnosci. sed mors quidem inerat multis lan-
gorum occasionibus. et que non possent cognosci facile.
Alius enim super alium moriebatur. et latentem imminens malum
uelociter ferebat interitum. Alii siquidem peribant
cum uehementibus doloribus et amaro gemitu animam
relinquebant. alii uero passionibus marcescebant ita
ut neque curam exhibere corporibus preualerent. sed pre labore
deficerent. Alii autem repentinis tenebris eorum conatus
abripientibus suffocati penitus expirabant. alii super
mortuos quos sepeliebant ipsi quoque moriebantur. imperfectas
relinquentes partim sepulturas. Incipiente itaque pesti-
fero langore eos ab hora matutina punire. usque ad
horam prandii consummata sunt milia septuaginta. Ex-
tenditque angelus manum ad hierosolymam. ut et illi
pestem langoris inferret. Rex autem sacco amictus sede-
bat. interim rogans dominum et supplicans ut morientium
leuigaretur interitus. Tunc rex respiciens in aera. et ui-
dens angelum euaginato gladio in hierosolymam pro-
perantem. clamauit ad dominum dicens iustum esse ut ipse
puniretur qui pastor erat. et greges qui nichil deliquerant
seruarentur. et inse poscebat iram dei commitari et indigna-
tionem propriam peruenire supplicium. ut innoxio populo
parceretur. Exaudiens uero deus preces eius cessare fecit interitum.
Et mittens gad prophetam precepit ut ad aream iebusei or-
nei repente conscenderet. edificans illic altare deo
ut hostias immolaret. Audiens hoc dauid non siluit.
sed mox in loco ubi preceptum erat lauauit. Oronna uero
terebat frumentum. Cumque uidisset regem et eius omnes pu-
eros uenientes. cucurrit ad eum. et adorauit. Erat
enim genere quidem iebuseus. dauid autem precipuus
amicus. et propterea nichil mali fecit. quando ciuitatem ut
prediximus deuastauit. Cumque oronna interrogaret
cur dominus uenisset ad famulum. dixit ut aream com-

pararet ab eo. quatinus altare inea constituens. domino hostias
immolaret. Qui et aream dixit et aratri boues ad holocau-
sta prebiturum. et dominum oraturum ut sacrificium grate sus-
ciperet. Rex autem eius quidem simplicitatem et magnani-
mitatem diligere se professus est munusque suscipere. pretium uero
eum rerum omnium accipere postulabat. dicens non esse iustum
gratis sacrificia celebrare. Dicente uero oronna ut quod
uellet efficeret. quinquaginta eam siclis ab eo comparauit.
Et edificato altare sacrificia fecit. et holocausta cele-
brauit. et hostias pacificas immolauit. quibus placauit
dominum. et deinceps propitius est effectus. In illo siquidem loco ali-
quando contigerat abraham offerre filium suum ysaac.
qui cum iam paratus esset occidere filium et in holocaustum exhi-
bere. in impulso aries apparuit. et altare circumstetit.
quem abraham sicut prediximus pro filio immolauit. Uidens autem
rex orationem suam exauditam a deo. et sacrificium grate suscep-
tum. decreuit ut ille locus area populi uocaretur. Quam
uocem nimirum oportune iam de templo edificando premi-
sit. Deus enim misso ad eum propheta dixit templum illic eius filium
esse facturum. qui esset ei successurus in regno. Post hec
itaque prophetam iussit rex dinumerare colonos. et inuenta
sunt centum et lxxx. milia. Ex his enim instituit lapidum
cesores. lxxx. milia. aliam uero multitudinem ut lapides
ueherent deputauit. ex quibus tria milia quingentos
laborantibus preposuit. Preparauit autem multum ferrum
et es ad opera. et ligna cedrina ualde procera. hec mit-
tentibus sidoniis quibus mandauerat ut ei hanc ma-
teriam ministrarent. Amicis uero suis dicebat se ista
hec gerere. ut regnaturo post se filio preparatam materiam
ad opus fabrice derelinqueret. et non tunc cum esset nouus
et inexpertus propter etatem circa talia laboraret. sed habens hec
preparata. eius opus impleret. Uocans autem filium suum sa-
lomonem. precepit eum succedens in regno templum edifi-
caret deo. dicens quia eum uolentem hoc facere prohibuisset
deus. bellis et humano sanguine sordidatum. et predi-
xisset quia salomon iunior filius eius edificaret templum.
et quia ut hoc nomine uocaretur non ipse tamquam pater
prospexisset sed deus. et promisisset prouintiam hebreorum eius
tempore fore felicem. et aliis bonis et pace quod est omnium
ualde precipuum. sed et bellorum atque seditionum intestina-
rum futuram maximam libertatem. Tu igitur inquit quem et
ante natiuitatem a deo rex fore monstratus es. intere

etiā maliis eĭ prudentia digni eē & pius existere si
mul & iustus et fortis. mandata q̄q; eĭ & leges q̄s
nob̄ p moisen tradidit & tu conserua. & alios neq̄q̄
p̄uaricare p̄mittas: templū aūt qd̄ te regnante sibi
fieri ipse p̄cepit. dō reddere festinato. Non paue
cas magnitudinē opis. nec labore terrearis: cuncta
nāq; t̄ ante meū obitū p̄parabo. Sexto siqdē auri ta
lenta iā collecta decē milia: argenti ū centū milia
talentoꝝ. Ferri ū et eris pondus qd̄ & numerū pos
sit excedē p̄paui: lignoꝝ & lapidū maximā copiā.
Habes aūt sup hec & q̄ lapides possint cedere & fabri
cas instruere milia multa uiroꝝ. & si quid his de
fuerit adicere nō moreris. Esto g̃ optimꝰ gubnator:
dm̄ habendo patronū. Precepit aūt p̄ncipib; popli
q̄s fabricare p̄cepat. filiū adiuuare & bonis omīb;
abundantes circa dī uacare religionē: dicens phis
fruituros pace simul et equitate. q̄ dš simul iustis
& piis omīb; consuet̄ ē repensare. Edificato si quidē
tēplo archā eī p̄cepit illic & scā uasa constituere: di
cens qd̄ ante multū tēpꝰ hoc tēplū habē debuerant.
si patres nr̄i dō inobedientes fuissent. cū dš utiq;
s tēplū p̄q̄ hanc trā optinuer̄ edificare p̄cepit. Hec
itaq; ad p̄ncipes suos dauid & ad filiū ē locutꝰ. Et
cū eēt iā senex & corpore frigidus ita ut pp̄t etatē sic
algeret ut neq; multis palliis adoptꝰ calefieri posset:
congregati medici & consiliū facientes tractauer̄
ut ex omī regione speciosa uirgo eligeret̄. que cū eo
dormiret. Hoc enī contᵃ frigꝰ fore remediū: ut eum
puella uirgo foueret. Ad quā rē una adolescentula
uirgo in ciuitate repta ē: que mulieres pulchritu
dine sua cunctas excelleret nomine abisag. q̄ dormi
ens solū in cū rege cale faciebat eū. Rex aūt ad cau
sas uenerias q̄ iā senectute defecerant: ad coitū mu
lieris nō ualebat. Quartus g̃ dauid filius iuuenis
speciosus atq; procerus ex muliere agith ei natꝰ nomi
ne adonias. qui p̄ absalon fuerat p̄ceratꝰ hūis reg
nandi supbiā: dicebat amicis q̄a ipsū oporteret in
regnū succedē. Fecq; sibi currus & multos equites:
& q̄nq̄ginta uiros p̄cursores instituit. Que cū ui
deret pater nec corripuit eū. neq; ipetū eĭ uolunta
tis abstinuit: donec agnosceret p qua causa talia
cogitaret. Habuit aūt adonias hui rei cooparatore.

p̄ncipē militie ioab: & abyathar sacerdotē. Cui solū
in sadoch sacerdos resistebat. & pp̄ha nathan. & ba
neas q̄ sup̄ corpis custodes fuerat: & simas amic
dd̄ et omīs uiri fortissimi. Cūq; p̄parasset adonias cenā
extra ciuitatē circa fontē qui erat in horto regali et
omīs frs p̄t salomonē illic uocasset. nec nō et p̄ncipē
militie ioab. & abyathar & p̄ncipes iuda: sadoch
tantū in & nathan pp̄hā & baneā. & oš diūse uo
luntatis ad conuiuiū nō uocauit. Hec aūt matri
salomonis bersabee: nathan pp̄ha nuntiauit dicens.
Adonyas rex ē: & dauid hoc ignorat. Dedit q; ei con
siliū ut saluaret se et filium suū salomonē: & ingssa
ad dauid sola. diceret ei q̄a ipse q̄dē iurasset p̄ se
regnaturū fore salomonē: & q̄a adonias iā teneret
impiū. Qua regi loquente. pp̄ha se asseruit ingssu
rū: & eĭ ūba suo testimonio firmaturū. Credens aū
ūbis pp̄he. bersabee: introiuit ad regē. Et cū sollē
nit adorasset: silentio peti to oīa ei que pp̄ha mo
nuerat explicauit. conuiuiū adonie & uocatos ab
eo abiathar sacerdotē. & ioab p̄ncipē militie et eĭ fi
lios absq; salomone et necessarios eĭ amicos insinuans.
dicebatq; q̄a omīs popls̄ sustineret quē rex ordinaret:
rogans ut haberet in animo. q̄a p̄ mortē eĭ ille regnās:
et eā & eĭ filiū una p̄imeret. Cūq; adhuc loqueret̄
cū rege mulier: nuntiauer̄ ei q̄a nathan eū uidere
uellet. Rege iubente ut ueniret. ingssus nathan in
rogauit si ea die fecisset regē adonyā et ei p̄ncipatū
popli tradidisset. dicens eū splendidū ualde fecisse
conuiuiū. & omīs regis filios p̄t salomonē illic inui
tasse. & p̄ncipē militie ioab: qui cū plausu nimio
epulati & lusu etiā eĭ optabant effici p̄ncipatū.
adiciens neq; me inqt. neq; sacerdotē sadoch uo
cauit. nec baneam q̄ supra custodes corpis erat
positus: & iustū eē ut omīs agnoscerent si eĭ factū
fuerat uoluntate. Hec dicente nathan p̄cepit
rex uocari bersabee. Paululū nāq; ex cubiculo
discesserat: ingrediente pp̄ha. Cūq; uenisset mu
lier: rex ad eā. Iuro inquit t̄ p dn̄m nr̄m excelsū.
filiū tuū salomonē eē regnaturū sic & p̄misꝰ
iurauī: & hūc sup meū soliū fore sessurū et hoc
hodie celebrandū. Cūq; mulier adorasset eum.
et longeuā ei optasset uitā: sadoch sacerdotem

et baneam uocare p̄cepit. Q̄b; uenientib; iuſſit ut
ſūpto nathan ꝓpħa. ⁊ armatiſ q̄ circa aulā re-
giā reſidebant. īponenteſ eī filiū ſalomonē in iu-
mento regio. foraſ ciuitatē ducerent ad fontē qui
dr̄ geon. ⁊ ungenteſ oleo ſc̄o eū conſtituerūt re-
gē. Sadoch ū ſacerdotē. ⁊ nathan ꝓpħam hoc ce-
lebrare p̄cepit. ſequenteſq; ꝑ mediā ciuitatē tuba
canerent clamanteſ in etnū regē uiuere ſalomonē.
⁊ eū ſedere in ſolio regio conſtituerent. ut agnoſce-
rent omīſ popłi qđ ei a patre traditū fuiſſet īpiū.
Salomoniꝰ ū mandauit de regno. ut pie et iuſte cir-
ca hebreoꝝ gentē ⁊ tribū iuda uiueret. Cumq;
baneaſ optaſſet ut eēt dn̄s regi ꝓpiciꝰ. repente in ſeg-
nit ⁊ nullā habenteſ morā impoſuer̄ ſalomonē
in regia mula. Educenteſq; eū extra urbē ad fon-
tē. et oleo eū ungenteſ introduxer̄ in ciuitatē
rurſuſ fauenteſ. et regnū eiꝰ longeuū fieri dep̄cante.
Deinde uenienteſ ad domū regiā. ſedere fecerunt eū
in ſolio regiſ. Tc̄ omīſ popłs mox conuerſuſ ad epu-
laſ et feſtiuitatē. letatꝰ in calamiſ aliiſq; muſiciſ or-
ganiſ delectabat̄. exultanſ ita. ut diūſitate organoꝝ.
⁊ melodia muſica. omīſ t̄ra ⁊ arundine reſonaret.
Cūq; ſenſiſſet clamorē adoniaſ. ⁊ qui conuiuio eiꝰ
p̄ſenteſ erant. turbati ſt̄. Dicebatq; ioab n̄ ē placē
ſonū tube. q̄m audiebat. Dūq; cunctiſ in conuiuio
conſtitutiſ nulluſ caperet cybū. ſ; omīſ diūſiſ cogi-
tationib; inhererent. cucurrit ad eoſ ſacerdotiſ abi-
athar puer nomine ionathaſ. Cūq; uidiſſet adoniaſ
iuuenē. ⁊ dixiſſet boni eū nuntii fore. ille eiſ pandit
uniūſa de ſalomone. ⁊ uoluntatē dd̄ regiſ aperit.
Exilienteſq; mox e conuiuio adoniaſ ⁊ omīſ q̄ uoca-
ti fuerant. ad ſe ſinguli fuger̄. Metuenſ aut̄ ad-
oniaſ regē ꝓ hiſ que fuerant geſta. ſupplex factꝰ ē.
Et dū cornu altariſ teneret hoc feciſſe nuntiatū eſt
ſalomoni. ⁊ q̄a rogaret ut ab eo acciperet iuſiuran-
dū. qđ n̄ haberet rex circa eū huiꝰ facti memoriā.
nec mali aliq̄d ſuſtineret. Ille ū manſuete ac tēpe-
rant̄ agenſ. ab illo quidē neglecto. eū dimiſit ille-
ſū. dicenſ qđ ſi caper̄ aliq̄d nouitatiſ denuo ꝓferre.
ipſe ſue punitioniſ auctor exiſteret. Et mittenſ
iureiurando p̄bato. euocauit eū; q̄ dū ueniſſet et
adoraſſet. iuſſit eū ad domū ꝓpiā remeare nichil de
cetero metuentē. Volenſ aut̄ dd̄ oſtendē ſe totiꝰ
popłi regē filiū effeciſſe. conuocauit p̄ncipeſ uniū-
ſoſ in iheroſolyma. ⁊ ſacerdoteſ ⁊ leuitaſ. ⁊ dinume-
ranſ eoſ p̄mū inuenit ab anno triceſimo uſq; in q̄n-
quageſimū triginta octo milia. Ex q̄b; inſtituit
curatoreſ fabrice templi uiginti t̄a milia. iudiceſ aū
popłi ⁊ ſc̄baſ eoꝝ ſex milia. Ianitoreſ aut̄ domꝰ di
q̄ttuor milia. ⁊ totidē q̄ hymnoſ dicerent dō can-
tanteſ in organiſ q̄ dd̄ ſic̄ p̄dixiꝰ inſtituit. Diuiſit
aut̄ eoſ ē̄ ꝑ gn̄ationeſ. Et ſegreganſ ex tribu ſacer-
doteſ. inuenit eoꝝ gn̄ationeſ. xx.iiii. ex domo q̄dē
eleazar ſedecī. ⁊ de ithamar octo. ⁊ p̄cipienſ ut una-
queq; gn̄atio miniſtraret dō. ꝑ dieſ octo a ſabbato
uſq; ad ſabbatū. ⁊ ita omīū gn̄ationeſ ſortē ceper̄
p̄ſente dd̄. ⁊ ſadoch ⁊ abiathar ſacerdotib;. ⁊ p̄n-
cipib; uniūſiſ. Et p̄ma q̄dē gn̄atio conſcendenſ
ſc̄pta ē p̄ma ⁊ ſc̄da partē ⁊ t̄cia. ⁊ conſeq̄nt̄ uſq;
ad uiceſimā q̄rtā. ⁊ hec diuiſio ꝑmanſit uſq; ad
p̄ſentē diē. Fecit aut̄ et de tribu leuitarū parteſ
uiginti q̄ttuor. ⁊ ſortita eodē m̄ conſcender̄ utq; ſc̄dm
ſacerdotū octo dieb; ipſi quoq; miniſtrarent inſti-
tuit. Eoſ aū q̄ erant ex germine moyſi. hoſ eminentiꝰ
honorauit. Fec̄ eni eoſ cuſtodeſ theſauroꝝ di atq;
uaſoꝝ que regeſ dō dicare contingeret. iuſſitq; oīb;
de tribu leui ſimul et ſacerdotib; ut die noctuq;
dō ſeruirent. ſic̄ eiſ p̄ceperat moſeſ. Poſt hec aū di-
uiſit exercitū in cohorteſ duodecī. cū ducib; ſuiſ
et centenariiſ. et t̄bunis. Habebat aū una queq; co-
horſ uiginti q̄ttuor milia uiroꝝ. q̄ſ obſeruare p̄cepit
ꝑ tricenoſ dieſ. a p̄ma hora uſq; ad nouiſſimā ſalo-
monē regē. cū millenariiſ ⁊ centenariiſ. Conſti-
tuit aū iudicē uniꝰ cuiuſq; cohortiſ quē bonū ⁊ iuſtū
iudicauit. et tutoreſ theſauroꝝ et uicoꝝ. ⁊ agro-
rū. ⁊ iumentoꝝ. quoꝝ nōia n̄ credidi neceſſariū
reminiſci. Cūq; hec ſingła p̄dicto m̄ diſtribuiſſet.
conuocanſ in eccłā iudiceſ hebreoꝝ. ⁊ p̄ncipeſ tri-
buū. ⁊ duceſ cohortiū. ⁊ qui in uno quoq; actu
ꝑ poſſeſſione regiā fuerat conſtitutꝰ. ſtanſq; in ex-
celſiori ſolio rex ait. Fr̄s noſſe uoſ uolo q̄m
tēplū dō edificare deliberanſ. aurū multū p̄parauī
partē ⁊ argentū. centū milia talentoꝝ. Dn̄s aut̄
ꝓhibuit me ꝑ nathan ꝓpħam. ꝓpt̄ bella q̄ ꝓ uobiſ

gessi ex inimicorum cedibus pollutam habens dexteram ei templum edificare: sed filium meum successurum in regno hoc implere precepit. Nuncio itaque quoniam dum pater noster iacob duodecim filios habuisset, nostis iudam fuisse regem: et me ipsum cum sex fratres haberem prepositum, et ab eo percepisse regnum, et nullum meorum graviter tulisse, et ego deposco meos filios: ut non inter alterutros seditiones exerceant salomone regnum suscipiente: sed agnoscentes quoniam eum deus elegit ferant eum libenter ut dominum. Non enim gravis debet esse dei voluntas quoniam non extraneo serviunt: sed magis letentur in fratre honorem imperii possidente, eique una participantes. Oro itaque ut promissiones dei perducantur ad finem, et felicitas in cuncta provincia seminetur: et omni tempore teneatur. Sicut eam sub rege salomone est pollicitus prebiturum. Erunt autem hec firma et continuum bonum habitura: si pium et iustum et custodem patriarum legum temet ipsum o fili prebueris. Si vero has transieris: mala te cito esse passurum. Rex itaque dum hec complesset verba: cessavit. Descriptionem vero et constitutionem edificii templi omnibus suadentibus salomoni tradidit: quemadmodum fundamenta domus et superiora eius et quanta et qualis altitudo et latitudo fieret nec non et quanta vasa aurea et argentea. quorum pondus ipse decrevit. monuitque eum quoque sermonibus ut omni instantia immineret in opere: et quia principes et levitarum tribus pariter cum eo laborarent propter eius etatem. et quia cum deus illum eligeret qui et fabrice templi presul esset et imperii. facile illis et non valde laboriosum edificium fore dicebat: cum ipse multa auri talenta. plurima vero argenti. et ligna. sed et fabrorum multitudinem. et lapides cedentium preparasset: nec non smaragdos et alios lapides preciosos. Sed et nunc oblationis primitias faciens: alia tria milia talentorum auri purissimi se prebiturum esse dicebat. ad aditum et currum dei faciendum. qui et cherubin erunt sub quibus constituerent archam. Cumque tacuisset david: principibus et sacerdotibus atque levitis multum studium oblationis habentibus; et promissiones claras et magnificas exhibentibus; etiam impleta et oblata ab eis sunt auri quidem talenta quinque milia. et stateres decem milia. argenti vero talenta decem milia: ferri multa milia. Sed et quicumque preciosos lapides habuit obtulit. et inter thesauros dedit conservandos: quorum agebat curam pronepos moseos iabus. Iubilis itaque omnis populus exultabat. Sed et david videns studium et magnificentiam procerum ac sacerdotum. et simul universorum: dominum benedicebat magna voce patrem eum et genitorem omnium esse proclamans. sed et opificem rerum humanarum et divinarum: et quia ipse eum preposuisset presulem simul et procuratorem fecisset generis hebreorum et felicitatis eorum quorum ei prebuerat principatum. Inter hec autem orans. et omni populo bona semper optans. et salomoni filio mentem sanam et iustam et in cunctis partibus virilem et incolumem: iussit ut et populus benediceret dominum. Illi vero prostrati in terra adoraverunt. egeruntque gratias david pro omnibus que eo regnante potiti sunt. Altera vero die deo hostias celebravit. vitulos mille et totidem arietes. et agnos mille: quos in holocaustis obtulerunt. Sacrificaveruntque hostias pariter et pacificas. multa milia ovium occidentes: et tota die rex festivitatem habuit cum omni populo sed et salomonem secundo unxerunt oleo regemque fecerunt: et sadoch pontificem universe plebis. deducentes ad regia salomonem. et sedere facientes in solio patris. Ab illo namque tempore ei cunctus populus serviebat.

Post paululum vero temporis david egritudine et senectute confectus: sciens se moriturum vocavit salomonem filium. et hec ei locutus est. Ego quidem o fili iam ad universorum debitum ad patres procedo meos. commune gradiens iter omnium qui nunc sunt quique futuri sunt. illuc pergens unde non licet ulterius remeare: et que in hac vita geruntur agnoscere. Quapropter vivens adhuc iuxta mortem constitutus. ea te moneo que dudum dixi: suadens tibi ut sis quidem iustus circa subiectos. pius autem circa deum qui tibi dedit imperium. atque mandata serves et leges quas ad nos per mosen ipse transmisit: et neque gratia neque inimicitiis. neque concupiscentia; neque alia passione constrictus. has forte contempnas. Dei namque favorem amittes: si legis prevaricator fueris. Et e diverso providentiam vite communites: si talis fueris qualem rectorem esse oportet imperii. Sed et ego deum exoro: ut genus nostrum regnum tempore universo possideat: nec aliam domus hebreorum habeat principatum: sed ut nos ipsi per secula eterna regnemus. Esto autem memor iniquitatis ioab: qui per zelum occidit duos militie principes iustos et bonos abner filium neri. et amasam filium iethra. Quorum mortem ut fuerit tibi visum defende: quoniam potior atque potentior existens ioab penam hactenus declinavit. Commendo autem tibi et filios

berzellai galaaditis. quos in omni honore et prudentia
conservabis hoc nimius prestando michi. Non enim eis initi-
um benefaciendi conferimus. sed hec potius repensamus:
quia patri eius michi in fuge tempore ministravit. Sed gera filium
semei de tribu beniamin qui multum me in fuga po-
sito blasphemavit proficiscenti. et postea remeanti oc-
currit ad fluvium iordanis. et fidem accepit quod nichil ma-
li tunc pateretur: nunc causam rationabilem requirens decenter
ulciscere. Dumque hec filium monuisset de omnibus amicis
et de his quos noverat pena dignos defunctus est. cum vixis-
set annis septuaginta. ex quibus regnavit septem annis
in chebron. super tribum iuda. et mensibus sex: in ieroso-
lymis autem regnavit super provinciam universam. annis tri-
ginta tribus. Hic enim vir fuit optimus et omni virtute
plenus: quas esse oportet in regibus quibus tantarum gentium
committitur salus. Fortis: qualis non fuit alius. Nam in certami-
nibus que pro subiectis habuit. primus ad pericula properabat
laborare et pugnare. milites invitans ipse operando
potius non sicut dominus imperando. ad intelligendum et consideran-
dum de futuris et dispensatione presentium nimis idoneus.
Castus. mansuetus. benignus circa eos qui in calamitatibus
erant: iustus et nimis humanus. In his autem que regibus preci-
pue conveniunt: in nullo penitus nisi circa uxorem urie
magnitudine potestatis deliquit. Reliquit autem et
divitias: quantas nullus alius regum neque hebreorum neque
gentium aliarum. Sepelivit autem eum filius salomon in
ierosolimis decenter nimis: et aliis rebus que solent
circa exequias regias ministrare. et multas divitias
cum eo recondidit. Magnitudinem vero ex his que dicturus
sum. poterit quislibet agnoscere. Post tempus enim annorum mille
trecentorum: hyrcanus pontifex dum civitas obsideretur
ab antiocho rege qui pius cognominatus est filio deme-
trii volens ei dare pecunias ut ab obsessione recederet.
et exercitum suum auferret: non habens unde hoc adimpleret.
aperuit unum locum sepulchrorum david. et sublatis ex in-
de tribus milibus talentorum partem dedit antiocho: et ita
inmunitatem obsessionis amovit. sicut etiam in aliis indica-
bimus. Post hec autem multorum annorum tempore iam transacto. rur-
sus herodes rex alium locum aperiens plurimas exinde
pecunias tulit. Nullus autem eorum loculos regum in-
venit. Erant enim sub terra mechanico modo reconditi
ut ingredientibus in monumentum nullatenus possent
esse manifesti. Sed de his quidem: hec nos indicasse sufficiat.

Explicit liber vii. Incipiunt capitula libri viii.

Hec sunt in octavo libro iosephi hystoriarum
iudaice antiquitatis. i. Quomodo salomon
suscepit regnum: peremit inimicos. ii. De sa-
pientia eius et intellectu atque divitiis. iii. Quomodo
primus in ierosolimis edificavit templum. iiii. Subiec-
torum quidam ieroboam fecerunt regem. et in duabus tribubus eius
regnavit filius. v. Quia susach egyptiorum rex castra
metatus contra ierosolymam: civitate devicta divitias
eius transmigravit in egyptum. vi. Bellum ieroboam regis
israhelitarum. contra ieroboam filium abian atque devictio.
vii. Quia generatione omnem ieroboam. quidam nomine boas
perimens. ipse tenuit principatum. viii. Bellum egyptiorum
contra ierosolymitas regnante super eos asaph filio
tabea. et cedes exercitus. viiii. Quia generatione basan
perempta. regnavit super israhelitas heber. et eius filius achab.
x. Quia asath damasci et syrie rex. secundo contra achab
pugnavit et perdidit. xi. Ammanitarum et moabi-
tarum contra iosaphat regem ierosolymorum pugna atque
devictio. xii. Quomodo achab pugnando contra syros
devictus est. et ipse disperiit. Continet hic
liber tempus annorum centum sexaginta trium. Incipit

Liber Octavus.

David itaque eiusque
virtute quantorum bonorum extiterit auctor
contribulibus suis quantaque bella pugnas-
que gesserit. et longevus sit mortuus: in
precedente declaravimus libro. Salomone
vero eius filio adhuc etate iuvenculo. suscipiente reg-
num quem pater dominum populi universi voluntate consti-
tuit sedente videlicet eo in solio patris. omnis eiusdem
populus sollempniter favit ut adsolet in regis initio: quatinus
eius res optime regerentur. et usque ad senectutem feliciter
permaneret in regno. Adonyas autem qui eius patre adhuc
vivente temptaverat regni culmen invadere: ingressus
ad regis matrem bersabee atque humiliter salutata. re-
quisitus ab ea ut si pro aliqua petitione venisset edicere: pro-
mittens se tota voluntate conferre. adonyas ita locutus
est. Nosti quidem et ipsa regnum et propter etatem et propter populi
voluntatem fuisse meum: sed decreto dei ad salomonem tuum
filium pervenisse. Me tamen complecti profiteor. et gratum ei ser-
vire: libenterque agere que gesta sunt. His dictis parti

postu

lauit. ut apud filiū eī suū frēm intercederet. eiq;
suaderet dari ś abysag. q̄ cū eī patre dormierat
uxorē: dicens q̄a p eī senectute n̄ eā pat agnouisset. s;
adhuc uirgo consisteret. Bersabee ū & ministratu
rā se in hoc negotio studiose pmisit. et nuptias pme
reri ꝑpt utrūq;: q̄a & rex uellet ei aliq̄d pstare. et illa
peo pna uoluntate deposcere. Adonyas itaq; spe nup
tiarū let̄: abscessit. Salomonis aūt mat̄ repente p
rex̄ ad filiū: locutā de q̄b; adonye supplicanti pmi
serat. Q̄ occurrente ś filio eāq; cōplectente. cūq; du
xisset eā ad locū ū solū erat constitutū: rex aliud so
liū a dextrīs matrī iussit apponi. Cūq; sedisset bersa
bee: unū modico fili mi n̄ petenti m̄ concede. & ne ue
lis q̄si difficile denegare. tristēq; deserere. Cui salo
mon ut peteret q̄d uellet ait: q̄a sc̄m eēt matri cunc
ta pbere. Culpabat tn̄ eī peticionis initiū q̄a tamq̄
n̄ hn̄s firmissimā adeptionis spē huiꝰ modi uba
pferret. & adhuc q̄equā ś negare metueret. Tē illa
rogabat: ut uirginē abysag. adonye frī daret uxo
rem. Hoc ūbū rex iracunde suscipiens. dimisit q̄dē
matrē. dicens q̄m adonyas causas nimis eminentes
appeteret. & mirari se quom̄ n̄ posceret & regnū: que
q̄si seniori. abysag dandā rogaret uxorē q̄ potentes
amicos habet ioab pncipē milicie. & abyathar sacer
dotē. Mittensq; baneam q̄ erat sup̄ corpis custodes:
frēm adonyam pcepit occidi. Vocans aūt & abya
thar sacerdotē: dix̄ ei. A morte q̄dē hoc te liberat:
q̄a & cū patre meo sepꝰ laborasti. & archā cū eo in
hac regione uexisti. Hoc aūt t̄ ppono supplitiū: eo
q̄d cū adonya fueris conductus & consenseris ut neq;
hic moreris. neq; ad faciem meā ingrediaris: s; per
gens ad tuā patriā in agris degere. & hanc conuer
sationē donec uiuis exerceto. q̄m peccasti et n̄ ē iustū
te habē sacerdotiū. Sic g̊ domꝰ ithamar sacerdocij
honore puata ē. ꝑpt pdictā causā sic̄ samuhel hely
pdixerat: tn̄s iuitq; ad genꝰ finees. idē ad sadoch.
Degenere ū finees. tēpore quo ad domū ithamar
sacerdociū transmigrauit hely pmo sacerdociū
accipiente. isti descendisse noscunt̄: qui sacerdo
tio s̄t puati. Vocat̄ filiꝰ ioseph sūmi sacerdotis.
Huiꝰ aūt filiꝰ: ionathan. Jonathan aūt: mareoth.
Mareoth aūt: arophi. Arophi aūt: achitobi. Achito
bi aūt: sadoch q̄ pmꝰ factus ē a rege sacerdos. Igitur
ioab milicie pnceps pemptū adonyam audiens: ual
de ptīt ē. Erat enī eī amicus potꝰ q̄m salomonis re
gis: & hoc piculū ꝑpt illiꝰ fauorē n̄ irracionabilit̄
suspicat̄. fugit ad altare. credens ś religionis inuen
tu. pietatē regiā pfuturā. Q̄d dū fuisset regi nun
tiatū. mittens baneā iussit adduci. ut in eiꝰ iudicio
satisfaceret. Ioab aūt ait n̄ se relicturū eē sacrariū:
s; ibi potꝰ q̄m in loco alio moriturū. Q̄d dū baneas
nuntiasset regi. pcepit salomon ibi ś ut uellet cap
eī abscidi: & hanc eū recipe penā p duob; militie
pncipib; q̄s indecent̄ occiderat. & eī cadauer sepe
liri: ut peccata que gessit eiꝰ nūq̄m desererent genꝰ.
& a ioab morte ipse et eī pat̄ eēt inmunes. Q̄d dū
fecisset baneas. ipse pnceps milicie toci exercitus
constitutus ē. Sadoch aūt solū fecit sacerdotem
in loco abyathar: quē remouit. Semei ū pcepit
ut domū edificaret in iherosolymis ibiq; maneret:
& torrentē cedron transgredi n̄ auderet; q̄d si tn̄s
cenderet: ultionē mortis incurreret. Sup hanc
minationē iurisiurandi eū religione constrinx̄.
Semei aūt hoc pceptū ultionis salomonis gaudere
se dicens atq; seruare: insup adiciens iusiurandū.
relicta patria iherosolymis habitabat. Transactis aūt
annis trib; et mēsib; sex audiens duos seruos q̄ ei
fugerant in geth cōmorari: pexit ut q̄reret eos. Quo
cū eis reuertente. cognoscens rex q̄a & mandatū eī &
iusiurandū spreuisset: grauit̄ hoc tulit. Eoq; uocato.
tu inq̄t iurasti n̄ te me eē relicturū: neq; ab hac ci
uitate ad aliā aliquatenꝰ egssurū. Non g̊ iusiuran
di effugies ultionē s; & pquib; patrē meū fugien
tē iniuriis affecisti: dabis nc̄ penas. Agnoscat̄ quia
mch' lucrant̄. q̄ n̄ repente p sua iusticia puniunt̄:
s; oī tpr q̄ se putant nich paciendo in timore consi
stere. crescit eoꝝ pena. & causa maiore pficit̄. qua
peccasse noscunt̄. Tē semei baneas: iussu regis occi
dit. Cūq; salomon iā regnū haberet firmū pu
nitis omīb; inimicis. dux̄ uxorē filiā pharaonis regis
egyptioꝝ: edificatis muris iherosolymoꝝ multū
potiorib; atq; munitiorib; q̄m prius extiterāt. De cetero
maxima pace gubnauit ipsū. in nullo puenientē
circa iusticiā. legiūq; custodiā. aut patrioꝝ memoriā

mandatorum minor existens. sed cuncta queque etate peruecti sapientiaque perfecti faciunt. cum integritate praecipua celebrauit. Placuitque ei: ut ueniens in chebron. in altare ereo quod fecerat moyses sacrificaret deo. Et ille mille oues: obtulit holocaustum. Quod cum fecisset: deum precipue uisus est honorasse. Apparuitque illi ea nocte per somnium: precipiens ut quedam secundum peculium pietatis peteret dona conferri. Salomon autem optima et eximia postulauit: que et deus gratanter preberet. et utiliter homo perciperet. Non enim aurum. non argentum. non alias diuitias ut homo iuuenis sibi dari deprecatus est. hoc enim apud multos sola putantur magna. et dei hec esse dona precipua. Redde inquit mihi domine mentem sanam. et prudentiam bonam: ut circa populum istum. iustum possim uerumque iuditium proferre. His peticionibus placata diuinitas. diuitiarum gloriam. de inimicis uictoriam. pre omnibus intellectum ac sapientiam qualem nullus alter hominum habuit. nec regum nec priuatorum. seruaturumque se et nepotibus eius imperium multo tempore promisit. si iuste uiueret et ei obediret: patrisque sui in optimis actionibus imitator existeret. Hec salomon dicta a deo repente audiens exiluit a somno. et adorans eum ad iherosolymam remeauit. et ante tabernaculum sacrificiis celebratis epulas uniuersis exhibuit. His itaque diebus iuditium apud eos deductum est: cuius terminum erat inuenire difficile. Causam uero unde salomon iuditium peruenerat. necessarium iudico referre. ut ingentibus eius iugiter nota sit difficultas. et si talia quedam insereret: quasi ex imagine egregie decreti eius possent huiusmodi proferre sententiam. Due adeo mulieres socia conuersatione uenerunt: quarum que lesa uidebatur prima cepit hec uerba proferre. Habitabamus inquit o rex et ego et hec: in una domo. Contigit autem ambabus ut una die eademque hora pareremus. Transacta autem iam tertia die dormiens hec super filium suum incubuit: et eum uiolenter occidit. Tollensque eum a se: in ulnas meas dormientis apposuit. mane facto dum ubera porrigerem filium meum quidem non repperi: huius autem mortuum mihi adiacere cognoui. Et misera certius hoc turbataque considerans: factum scelus inspexi. Non repperiens meum filium. et non abista recipiens: ad tuum domine remedium conuolaui. Dum enim sole simus. et nullum qui nos arguat metuamus: contempnens hec denegare persistit. His dictis: requisiuit rex quid allegare uellet et altera. Qua negante quod hoc fecisset. et dicente suum uiuere filium et aduersarie sue fuisse defunctum: cum nullus inuenire posset huius rei iuditium. sed in eius discrimine omnium mens hereret. solus huiusmodi questionem rex inopinanter soluit. Iussitque deferri et mortuum et uiuum infantem: uocauitque quendam armigerum precipiens ut euaginato gladio ambo diuiderentur infantes. et utraque medietatem et ei que mortuus fuerat quam et que uiuebat acciperet. In hoc autem iuditio omnis populus ignorans sententiam deridebant: quasi ab adolescente rege prolatam.

Inter hec autem uera mater proclamante ne hoc fieret. sed potius ut infantulus eius socie traderetur: sibi sufficere dicens ut tantum uiueret eumque uideret licet alterius esse putaretur: et eduso altera preparata esset. ut diuisum uideret infantem. insuper ueram matrem tormentis affici postularet: cognoscens rex utriusque uoces de medio cordis fonte prolatas reclamanti quidem ne puniretur infantulus. iussit filium redonari. ueram matrem eam esse cognoscens. Alterius uero malitiam accusauit: que necato proprio filio et sue amice natum uidere cupiebat extinctum. Hoc itaque magnum exemplum et precipuum sapientie et prudentie eius iuditium populus uniuersus credidit. et ex illo tamquam diuinum habentem sensum omnes inspiciebant. Isti siquidem principes militie. et duces erant in omni prouincia. In tribu quidem effraim: uri. In regione autem bethleem: erat dochis. Dorensem autem et maritimorum regionem abian adaph habuit sub potestate sua: ducens filiam salomonis uxorem. Campus autem magnus erat sub annia filio iachi: cui adiecta est terra ad iordanem usque protensa. Galaditen uero et gaulaniten usque ad montem libanum et ~~libanum~~ et centum sexaginta ciuitates munitas habens sub se: gabiar gubernabat. chalachinam. Dauid autem et totius galilee usque ad sidonem curam habebat: habens et ipse filiam salomonis nomine basimam. Maritima uero que circa ciuitatem arce sunt posita: habuit banach. Sabath autem montem taburum et carmelum: et inferiorem galileam. Regionem autem usque ad iordanem fluuium constitutam: basan disponebat. Semei autem: sors beniamitidis erat iniuncta. Gabar autem habuit regionem positam trans iordanem: et super hos omnes. unus postea erat princeps mirabilis.

Siquidem cetimiam habuit et populus iudeorum et tribus iuda: conuersi ad terre culturam. Nam a pace potiti. et ad bella atque tumultus ulterius non abstracti. insuper et desideratam libertatem adepti: intemperantes erant circa substantias congregandas. et eas semper potius extendentes. Erant autem regi et alii duces qui syrorum terras et alienigenarum a fluuio eufrate distentas usque ad egyptum gubernabant: tributa colligentes ex gentibus. Inferebant autem et eius mense cotidiane. ad regale conuiuium simile choros triginta: farine expense ad salomonis mensam sexaginta et boues saginatos decem. et de pascuis uiginti: annos saginatos centum. Hec omnia preter illa que de uenationibus capiebant. id est ceruos et bubulos. et uolatilia: sed et pisces cotidie ab alienigenis portabantur. Tantam uero multitudinem curruum habuit salomon: ut quadraginta milia presepia equorum sub iugalium essent. Et preter hec erant duodecim milia equites: quorum medietas quidem regi in hierosolymis obseruabatur. reliqui uero per uicos regios dispersi manebant. Idem uero dux cui commisse erant impense regalis expense. et equis ministrabat necessaria: deuehens hec ad locum ubi rex ipse morabatur. Tantam itaque deus prebuit salomoni prudentiam ac sapientiam. ut et homines antiquos excelleret: et nec egyptiis qui sapientia omnibus differri dicuntur comparatus. ut modicum minus esset. cuius utique multum nimis sapientia precedebat. Transcendit autem sapientia sua etiam eos qui apud hebreos tunc scientia clari uidebantur. quos omnes non preteribo. Erant autem nathan. et heman. et chaldeus. et dardanus. filii madanis. Composuit autem libros de canticis et modulationibus. quinque et mille. et parabolarum atque similitudinum fecit libros tria milia. Per unumquodque enim arborum genus parabolam dixit: ab ysopo usque ad cedrum. Eodem modo et de iumentis. et de reliquis terrenis necnon aquatilibus: et aeris animalibus disputauit. Nullam namque naturam ignorans. inexaminatam preteriit: sed de omnibus phylosophatus est et disciplinam preparatam earum: eminenter exposuit. Prestitit autem deus. ut et contra demones ad utilitatem hominum et eorum curas edisceret. et incantationes instituit quibus egritudines soleant mitigari. Modos et coniurationum quibus obstricti demones. ne denuo redeant effugentur inuenit. et hec cura hactenus apud nos multum preualere dinoscitur. Uidi enim quendam eleazarum de gente nostra presente uespasiano. et eius filiis. et tribunis. aliisque simul exercitu: curantem eos qui a demonibus uexabantur. Modus autem medicine: fuit huiusmodi. Intulit naribus eius qui a demonio uexabatur anulum habentem sub tegmine signaculum radicem salomoni monstratam: deinde demonium per nares odoratus abstraxit. et repente cecidit homo. Postea coniurauit eum [illegible] obiciens salomonis. ne ad eum denuo remearet: id est cantica. que ille composuit super eum dicens. Volens autem satisfacere atque probare presentibus eleazarus hanc se habere uirtutem: ponebat ante eos aut calicem aque plenum. aut peluem. et demoni imperabat ut hec ab homine egressus euerteret et uidentibus preberet indicium. quia homines reliquisset. Quo facto. sapientia salomonis cunctis innotuit: propter quam ut omnis magnitudinis eius naturam cognosceret atque religionem. et ut nullos regis uirtus de omni genere sub sole lateret. Hec dicere sum compulsus. Audiens autem hyras tyri rex quia salomon dauid patri successisset in regno. et ualde letatus quoniam dauid fuerat amicus: misit ad eum salutans. et propter presentia bona gaudens. Destinauitque ad eum salomon denuo litteras: hec habentes. Rex salomon: hyram regi. Scito patrem meum uoluisse deo edificare templum: et bellis frequentibus fuisse prohibitum. Non enim primum desiit inimicos extinguere: donec eos tributarios sibimet subiugaret. Ego uero gratias ago deo. pro pace presenti: propter cuius uocationem non dubito edificare domum. Ipse namque meo patri dixit: a me hanc esse faciendam. Qua propter rogo. ut aliquos mittere iubeas ciues ad montem libani: qui ligna secare possunt. Ad sectionem namque siluarum. sydonii sunt doctiores nostris. Mercedes uero quas decreueris: ego incidentibus ligna prebebo. Legens autem hyras hanc epistolam et in his que scripta fuerant delectatus: salomoni ita rescripsit. Rex hyram. regi salomoni. Dignum est equidem ut benedicatur deus qui tibi paternum prebuit principatum: sapienti uiro et omni uirtute pollenti. Ego autem in his omnibus delectatus: quecumque mandasti libentissime ministrabo. Incidens enim ligna procera. et multa cedrina pariter et cypressina

p meos ad mare destinabo. pcipiens eis ut factis
ratib; navigantes ad locū quēcq; volueris ea de-
ponant. & tui hec ad hierosolymā deferant. S;
& tu ꝓ his pbe nob frumta: eo qđ hoꝝ nob ee ui-
deat inopia. Qua ppt supplicam: in hoc te ee sol-
licitū. Haꝝ ḡ eplarū hactenꝰ rescripta servantur.
ū in nris solū m libris. s; etiā apud tyros. Si qs
hec voluerit cognoscere integre. rogans custodē
monimtoꝝ publicoꝝ tyri civitatis: inveniet
ea consona hoꝝ que a nob edicta st. Hec itaq; dixi.
volens lecturos agnoscere. qa nich amplius extra
veritatē pferim. neq; ex veri similib; qb; dā aut fal-
lacib; aut delectabilib; reb; hanc hystoriā cōpo-
nentes. examinationē quidē fieri declinam. & ut
nob credat exigim. imo hec recipi in nullo pocius
depcabam. ū adhibita pbatione & manifestis in
diciis virtutē ipsius veritatis habeant. Rex itaq;
salomon dū ei fuissent littere tyri regis allate. vo-
luntatē et favorē valde laudavit: & ei q popos-
cerat repensavit. Misitq; singulis annis tritici
viginti milia choros: & totidē olei bathos. Bath
aut: capit sextarios septuaginta et duos. Eandē
ū mensurā: & vini pbebat. Amicitie siquidem
hyrā & salomonis hac poti largitate creuer: & iu
raverunt poti has ee mansuras. Rex aut indixe
omi pplo tributū triginta miliū opatioꝝ: qtinꝰ
op p multitudine sine labore constaret. divisitq;
eos valde prudenter. Decē milia fec eni incidere
uno mense in lybano monte. ut duob; msib; reme-
antes ad ppa requiescerent. donec iterū illi viginti
milia definito tēpore suū op impleret. Ita contin
gebat: ut quarto mense pores ad laborē denuo re
mearent. Sup hos eni laboratores scrutator insti
tutus ē adhurā. Erant aut ex his qs reliquerat dd
ad portandos lapides aliaq; matiā septuaginta
milia viri. & eoꝝ q lapides incidebant octogin-
ta milia: & eoꝝ ppositi tria milia trecenti. Veloci
tq; secabant lapides eximios ad fundamta tēpli
qs pmitꝰ poliebant & copulabant in montib; & ad
civitatē deferebant. Fiebantq; hec ū solū a pviri ca-
alib; structorib; s; & ab artificib; quos miserat rex
hyram. Cepit aut rex salomon edificare tēplū
anno quarto regni sui: mense scdo quē macedones
artemisiā vocant. hebrei aut hyarō: anno sexcen-
tesimo duodecimo filioꝝ isrt pfectionis ex egyp-
to. Post mille aut et viginti annos adventus a-
braham ad chananeam de mesopotamia: a tpr ū
diluvij anno millesimo quadringentesimo. Ab
adam aut pthoplasto usq; ad edificationē templi
salomonis: ptereunt anni simul tria milia centū
& duo. Qua tēpestate cepit edificare templū: te
siquidē undecimū iam in regno tyri hyrā annū
habebat. A tyri ū conditione usq; ad edificium
tēpli: fuit temp annoꝝ quadraginta & ducentoꝝ.
Deposuit itaq; rex fundamta templi in nimia tre
pfunditate de lapidib; valde fortissimis: & qui
possent longo tēpore pmanere. qui eque consti
pati s. conserti terre pavimto. et fortitudo super
edificati opis eent. & ppt inferiorē sui fortitudi
nem sine defectu impositā magnitudinē & p-
ciosā unā pulchritudinē sustinerent. Que itaq;
fundamenta ū minus pondus erant habitura:
qm alia que erant tanta celsitudine & fastigio.
qsi ad instar mundi & magnificentiā fabricanda.
Elevavit itaq; templū usq; ad camerā. ex lapide albo
constructum. Altitudo fuit sexaginta cubitoꝝ
& longitudo tantundē: latitudo aut viginti.
Sup hoc aut aliud erat edificatū equa mensura:
ita ut eet omis altitudo tēpli cubitoꝝ centū vi-
ginti. Eratq; convsū ad orientē. Cuiꝰ vestibulū
habebat longitudinē cubitoꝝ viginti. qntū
et latitudo templi: latitudinē ū cubitoꝝ decē.
in altitudinē surgens cubitis centū viginti.
Edificavit aut in circuitu tēpli triginta par-
vulas domos: que sui copulatione totū templi
spaciū extrinsecus ambiebant. Hā & ingssus ea
rū ita fecit ad invicē: ut ex alia intraret ad ali
am. Harū namq; single domꝰ latitudinē quidē
habebant qnq; cubitoꝝ. & tantūdē longitu
dinis: altitudinis ū viginti. Erant aut supra
edificate his alie. & rursus alie sup eas. equales
& mensuris et numero: ita ut omnē haberent
altitudinē pxime sic domꝰ inferior. Supior nāq;
circū edificata ū erat. Opiebatq; eas camera &

drÿna. et domib; quidē singul' erat hoc ꝓprīū et
īputribile tegumētū. alioꝝ ū erat tectū cōmune lon
gissimis trabib; ad opītū. ⁊ cuncta tegentib;. ita ut
medii parietes abeis trabib; constipati. firmiores
existerent. Camerā ū que sub trabib; erat de lignis
eisdē fecit. celatis ope laqueario auroq; uestitis. Pa
rietes aūt cedrinis tabulis exornauit. eosq; parit'
deaurauit. ut omē templū nimis effulgeret et
uultus ingredientiū faceret auri lumine resplen
dere. Fabrica ū totī templi multa arte confecta ē
de lapidib; politis. arteq; cōpositis. ⁊ nimis lim
pide constitutis. ita ut neq; mallei neq; alteri' in
strūmti fabril' aliqđ considerantib; appareret in
dicīū. sʒ pter hc usū omīs materia congruent' expli
cata uidereť ut naturalis armonia credereť poci'
q̄ ferramētoꝝ necessitate confecta. Excogitauit aūt
rex. ascensū superioris domꝰ platitudinē parietis effi
cere. Non enī habuit ianuā grandē adorientē sic
domꝰ inferior. sʒ alaterib; erant ingssus ianuarū
ualde paruarū. Vestiuit aūt tēplū intrinsecus
de lignis cedrinis uinctis fortib; colligatis. q̄tinꝰ
hoc pmunimine ⁊ fortitudine magna constaret.
Diuisitq; tēplū in duas partes. ut interioris quidē
domꝰ uiginti cubitoꝝ aditꝰ esset. quadraginta uero
cubitis secerneret̃. in pariete diuidentib; aditū
areliquo templo ianuis. De cetero statuit aurum
multū ⁊ multas celaturas. hystoriarū ornatas. sus
penditq; ante eas uela ex uariis coloꝝ floib; id ē ia
cinti. ⁊ purpure. ⁊ coccini. ⁊ byssi mundissimi
splendidissimiq; contexta. Recondidit aūt in aditu
q̄ erat latitudine cubitoꝝ uiginti. ⁊ totidē longitu
dine. duo cherubin tota exauro purissimo. habebat
q; utrūq; altitudinē cubitoꝝ q̄nq;. Due ale unius
cherub. quinis erant cubitis extense. Qua ꝓpt' n̄ pro
cul asemet ipsis aberant. ita ut ala una tangeret pa
rietē australē. alia ū positū ad aquilonē. Alie uero
ale semet ipsas contingentes. archam q̄ in medio eoꝝ
posita erat opiebant. Hos ū cherubin nullus q̄les
fuerant dicere neq; conicere potest. Strauit aūt pa
uimētū tēpli petalis aureis. posuitq; in porta templi
ianuas. scđm altitudinē parietis mēsuratas. haben
tes latitudinē cubitoꝝ uiginti easq; pulcherrime
deaurauit. Et ut breuit' dicamꝰ nullā partē templi
reliquit extrinsecus ⁊ intrinsecꝰ. que n̄ esset aurata. Ope
ruitq; similit' has ianuas sic' interiores. uelis uarie
decoratis. Porta ū uestibuli. nich' habuit hoꝝ.
Misit ḡ rex salomon ad hyrā. ⁊ ab eo accepit artifi
cē nomine chyrā habentē matrē exgenere neptali.
⁊ patrē nomine uriā generis ismahelitici. Hic to
cius quidē opis erat edoctꝰ. pcipue tī artifex adope
randū aurū ⁊ argentū et es. p quē scilicet uniūsa
ꝓuoluntate regis in tēplo sē diūsis machinationib;
adimpleta. Fecit aūt artifex chyrā ⁊ duas colūnas
ereas. cū canalib;. cauatione quatuor digitoꝝ. quaꝝ
erat pceritas decē ⁊ octo cubitoꝝ. ⁊ ambitꝰ incir
cuitu duodecī cubitoꝝ. Et sup posuit utriq; co
lūne capitela fusilia liliata. altitudine cubitoꝝ
q̄nq;. sup q̄s erant erea recia facta. q̄ opiebant
lilia capitū colūnarū de q̄ rete pendebant bini
ordines mala granatoꝝ ducentoꝝ. Harū sicq̄dē
colūnarū alterā constituit in parte dextrā ante
portā in uestibulo tēpli. uocauitq; eā thalamū
iachin. alterā ū in parte sinistra q̄in nominauit
boez. Fudit aūt ⁊ mare eneū in scemate emisphe
rii. qđ opꝰ ereū ꝓpt' sui magnitudinē mare uoca
tū ē. Erat enī uelut cantarꝰ ingens. habebatq;
eī diametrū id est ab angulo usq; ad aliū angu
lū cubitos decē. Et crassitudo eī erat fusilis di
gitoꝝ quatuor. habebatq; fundū in medio aluei
sui loco rotundū ope. decē coronis explicitū. Huiꝰ
diametrū erat cubiti unius. Circūstabant aūt
mare uituli duodecī respicientes singuli ad q̄tuor
uentoꝝ regiones. hoc ē tres uituli p unā q̄q;
regionē. Quoꝝ t'ga intus respiciebāt. ⁊ sup
eos emispheriū incūbebat. Cuiꝰ emispherii ro
tunditas ad interiora tendebat. capiebatq; hoc
mare bathos tria milia. Fecit aūt decē cantaris
bases ereas quadrangulas. ⁊ uniꝰ cuiq; longitu
do fuit cubitoꝝ q̄nq;. latitudo. iiii. altitudo ū
sex. Conclusiūq; ē opꝰ particulariť. ⁊ ita ornatū
erat. Quatuor q̄drangule colūnelle pangulos
stantes. latera basis exutraq; parte inse habebant
inserta. Erantq; īne diuise. ⁊ singulus eoꝝ
locus habebat celaturas suas. id ē alibi erat

leo. alibi taurus. alibi aquila. Et in columnellis simi
lit̃ platea erant huiusmodi celature q̃si crispantib;
plectulis facte: q̃rũ altitudo fuit cubiti unius & di
midii. Erat mirũ uidere orbes rotarũ que ad
modũ erant celate. & basiũ iuncte lateribus. An
gulos ũ superiores concludebant humeris expan
sis utriq; manib; animaliũ: sup quas sedebat fun
dus cantari reclinatus id ẽ incũbens sup manũ aq̃le
& leonis. qđ erat ita sibimet coaptatũ: ut natura
lit̃ insertũ q̃dã in uideretur. Int̃ hec aũt erant & ar
bores celate palmarũ. Huiusmodi g̃ erant decẽ ba
ses effecte. Fecit aũt ad hec & decẽ cantaros rotun
dos ereos: quoꝝ singuli ferebant q̃dragenos choros.
eratq; altitudo eoꝝ quatuor cubitoꝝ: & tantũdẽ
ab alterutris eoꝝ labia recedebant. Posuitq; hos
decẽ cantaros sup decẽ bases q̃ uocabant̃ melcho
nuchũ. q̃s cantaros statuit a parte sinistra templi.
que erat ad aquilonẽ. & totidẽ a latere dextro ad
austri partẽ. respicientes ad orientẽ. q̃ & mare con
statuit aqua plenũ. Decreuitq; mare: ut ingredi
entes sacerdotes tẽplũ in eo lauarent manꝰ & pedes.
ascensuri scilicet ad altare. cantaros aũt ad anima
liũ intestanea diluenda simul & pedes eoꝝ q̃ erant
holocaustis iponenda. Fec̃ aũt & altare ereũ cubito
rũ uiginti longitudine. & totidẽ latitudine. altitu
dine ũ decẽ: ad holocausta celebranda. Fecitq; ei ua
sa omĩa erea insup & ollas. & caldarias & trullas
& arpagiones. Et omĩa opatꝰ ẽ ex ere: cuius splendor
et pulchritudo similis erat auro. Optulitq; rex mẽsarũ
multitudinẽ: & unã quidẽ ualde p̃cipuã auream.
sup q̃m ponebant panes dĩ. Et huic p̃ximas altera
milia decẽ altero m̃ factas sup quas uasa iacebant.
id ẽ patere & fiale. Aurea quidẽ decẽ milia: argen
tea ũ quadraginta milia. Fecitq; candelabra decẽ
milia secdm̃ p̃ceptũ moysi: ex quib; unũ recondi
dit in templo ut p diem luceret secdm̃ legẽ & mẽsã
unã sup q̃ã posita erant panes ad tẽpli partem.
respicientẽ ad aquilonẽ. e diũso positã candelabri
qđ australi parti constituit. Aureũ ũ altare: in
t̃ hec mediũ erat. Hec enĩ omĩa domꝰ habuit q̃dra
ginta cubitoꝝ: & ante ueliũ astabant ũ erat recon
dita archa. Fecit itaq; rex ipsi fulcra octoginta
milia. & fialas aureas decẽ milia: argenteas ũ du
plici numero. Patenas aũt aureas ad offerendũ
in eis similã conspsã ad altare octoginta milia: et
fialas aureas & argẽteas duplici numero. Crateras
aũt in q̃b; similã cũ oleo fermẽtabant. aureas quidẽ
decẽ milia. argenteas ũ duplicẽ. Mensure aũt si
miles eis q̃ mosaice uocabant̃ & assarones aureas q̃dẽ
uiginti milia: & argenteas duplicẽ. Turibula ũ
aurea quib; offer̃ incensũ: uiginti milia similiter
& alia turibula in q̃b; portabant a maiore altari ig
nẽ usq; ad minus altare. qđ erat in templo q̃nqua
ginta milia. Stolas aũt sacerdotales pontificib; cũ
his que pendebant ad pedes & sup humerales et
racionales cũ gẽmis mille. Corona ũ in qua dñm mo
yses insc̃pserat una fuit: & ad hunc diẽ usq; p̃man
sit. Sacerdotales aũt stolas ex bysso contextas. & zonas
purpureas singulis decẽ milia. & tubas secdm̃ p̃
ceptũ mosi ducenta milia. Itẽ stolas leuitarũ dicen
tiũ hymnos ex bysso ducenta milia. & instrumẽta mu
sica. & ad hymnos dicendos adinuenta. q̃ uocantur
nabla & cynira: ex electro constituit q̃draginta
milia. Hec omĩa ad honorẽ dĩ salomon copiose et
magnifice fabricatꝰ ẽ: in nullo parcus existens. s;
circa ornamẽta tẽpli. usus ẽ p̃cipua largitate. Que
& in thesauris dĩ recondidit. Circũdedit aũt tẽ
plũ pinnũsũ ambitũ qđ g̃ce q̃dẽ gison. latine
aũt maceria seu cancellus nũcupatꝰ. trib; cubitis
ei erigens altitudinẽ. ut ab ingressu tẽpli ceteros p
hiberet. et solis sacerdotib; hoc licere significaret.
et extrinsecꝰ huiꝰ templi aliã edificauit aulã q̃dran
gulo scemate factã. erigens maximas porticꝰ atq; latas
& portas excelsas & amplas. p quatuor mundi partes
in eo constituens. Quarũ singule ad unũ quemq;
uentũ q̃tuor angulis attendebant: ũ aureas ia
nuas collocauit. In hoc g̃ sacrario oĩs popl̃s quib;
purgatio & obseruatio legitimoꝝ inerat intrabat.
Siquidẽ mirabilis & omĩ sermone p̃cipua fuit. hec
sessio. q̃a ext̃ contẽplationẽ sessionis ipsius excede
bat aula que foris erat magnas effundens p̃fundi
tates. Quã ext̃ infinitã celsitudinẽ. n̄ poterat aliq̃s
sine terrore conspicẽ. et erigens fabricas in q̃drin
gentis cubitis earũ altitudinẽ: equales eas utriq;

montis

montis in quo templū edificabat̃ effecit. Et ext̃ ea aula que erat exterius sub diuo facta: erat eq̄lis cū templo. Circūdedit aūt porticib; hanc aulā duplicib; colūm̃ tas ex lapide naturali portantib;. Quarū camere erant de cedris & laquearib; expolit. Bases aūt in hiis omīb; fecit argenteas. Cum hec ḡ opa & magnitudinis et decoris edificiorū atq; sacrorū templi ministeriorū. rex salomon septē annis explesset. diuitiarū magnā faciens & uelocitatis ostensionē. ut q̄libet inspiciens omī tp̄r putaret explere uix potuisse qđ sic breuit̃ usus ē q̄ntū ad opis templi magnitudinē t̃minasse: scripsit p̄ncipib; & senioribus hebreorū iubens omnē poplm̄ ad hierosolymā conuenire. uisurū simul et templū & dī archā ibidē portaturū. Cūq; nuntiatū fuisset omīb; ut ad hierosolymā p̄pararent. uix conuener̄ septimo mēse q̄ lingua patria tesri. a macedonib; aūt iperueretheus appellat̃. Eodē nāq; tp̄r. & festiuitas occurrit scenophegie idē positionis tabernaculorū q̄ satis apud hebreos excelsa atq; p̄cipua ē. Portantes itaq; archā & tabnaculū qđ fixerat moises & omīa uasa ad ministeria sacrificiorū dī constructa: introduxer̄ intēplū. Precedebat aūt cū hostiis & ipse rex & popls uniūsus & leuite. libaminib; et multo sacrificiorū sanguine totū it̃ implentes. & incensū infinitū. & hostiarū multitudinē portantes: ita ut omīs undiq; aer ipleret̃. et & longe consistentib; odor suauitatis occurreret. & agnoscentes aduentū dī. & habitaculū scdm̄ humanā opinionē crederent. in nouā domū ei nup dicatā eē faciendum. Nāq; neq; hymnos agentes neq; choros ducentes donec puenirent ad tēplū: aliq̄m̄ q̄euer̄. Hoc itaq; m̄: archa migrata ē. Cūq; eā in aditto iā oporteret adduci. alia quidē plebs recessit. soli ū sacerdotes qui portauerunt int̃ duo cherubin eā collocauer̄: q̄ eā suis alis amplexi sc̄. Sic enī erant ab artifice fabricati: ut archā uelut quoddā tabnaculū aut cameratione p̄tegerent. Habuit aūt archa nich aliud q̄ duas tabulas lapideas: que decē ūba a dō mose dicta inmonte syna scripta retinebant. Candelabrū ū & mēsā et altare aureū statuer̄ intēplo ante aditū iuisdē locis in q̄b; & olim in tabnaculo posita erant: & cotidiana sacrificia ministrabant. Altare ū ereū statuit ante templū cont̃ ianuas. ita ut eis aptis ad faciē eēt uidendū op̄s sacrificia & hostiarū maximas opulentias. Reliq̄ ū uasa congregans int̃ intēplo recondidit. Cūq; omīa sacerdotes circa archā constituissent egressi st̃. Et repente n̄ q̄dē metuenda neq; q̄lis hyemali tēpore hymbri plena solet nubes adsistere. s; diffusa et tēperata effulsit: & tēplū omne cōpleuit. Et facies q̄dē sacerdotū obūbrauit: ita ut se inuicē uidere n̄ possent. Mentib; aūt omīū fātasiā q̄ndā & opinionē p̄buit: q̄si ds̄ descendisset intēplū. & libent̃ habitaret in eo. Talē quidē hanc habuer̄ omīs opinionē. Rex aūt salomon de loco ū sedebat surgens fec̄ ad dm̄ ūba: que diuine nature credidit eē decentia. Tibi inq̄t dn̄e p̄petuā domū q̄m ipse fabricat⁹ es eē nouim⁹. celū & aerē & t̄rā simul & mare. Et cū t̄ nequaq̄ hec uniūsa sufficiant hoc tuo nomini constitui tēplū. ut ex eo orationes adte sacrificantes & imolantes emittam⁹ in aera: & confidam⁹ qđ cū nob̄ p̄sens sis. neq; a tuis sedib; p̄cul abes. Ut enī omīa uideas & audias uniūsa. neq; a loco ū nc̄ habitas recedens. omīb; uicin⁹ es: et unicuiq; noctu dieq; cogitanti semp assistens. Cūq; hec dixisset ad dm̄ ūba: conūtit se ad poplm̄ manifestans eis dī potentiā & puidentiā ei. quia dd̄ ei patri omīa futura sic̄ iā multa puenerant. & forent futura reliq̄ p̄dixisset: & q̄a ipse quoq; nōdū nato imposuisset ei nom̄. & q̄a tēplū ipse edificatur⁹ eēt p̄ui⁹ p̄ patris obitū regnatur⁹. Et cū oīa scdm̄ illi⁹ fierent p̄phīā. supplicabat ut dō bn̄dicerent uniūsi. & in nullo de ei⁹ p̄missionib; dubitarent q̄s p̄ eorū felicitate p̄dixerat: s; crederent hec implenda ex hiis q̄ fuerant iam t̄nsacta. Cūq; hec dixisset ad poplm̄: expansis manib; ait. O p̄ib; quidē impossibile ē ut uale ant homines p̄ hiis q̄ meruer̄: dō munera debita cōpensare. Diuinitas enī nulli⁹ eget: & omīū rerū cōpensatione superior ē. In quo enī aliis animalib; p̄te dn̄e meliores sumus effecti: in eo tuā bn̄dicim⁹ maiestatē. Et p̄ hiis que nr̄e stirpi p̄buisti prius: necessariū ē grās agere poplm̄ hebreorū. Nullū enī magis optam⁹ habere p̄petuū: & in ea circa nos deuotione p̄manere q̄m te. Est nob̄ uox q̄m ex

aere habemus: et per eum rursum nouimus ascendentem. Propter hanc
ergo gratias tibi referimus. primitus de hoc templo. quod ex inuisi
bili ad tantam gloriam perduxisti. Deinde pro meipso:
cui omnia usque ad presentem diem sicut a te predicta sunt con
donasti. Supplico ergo de cetero: ut michi ministres quecumque
deus hominibus honoratis prebere possibile est. Nostram
domum omnibus bonis ad augeas: sicut dauid patri meo
uiuenti. et circa obitum promisisti. Et quoniam apud nos
manebit regnum: generis illius infinitis successionibus
honorabis regnum. Hec ergo nobis largire sufficienter: meis
que filiis uirtutem que tibi sit grata concede. Super hec
autem exoro. ut pars aliqua tui spiritus hoc templum in
habitet: quatinus et in terra circa nos esse uidearis. Tibi
siquidem habitatio paruula est omne celum: et alueus
qui sub eo est omnium existentium. non dicam hoc paruissimum
templum. quod precor ut custodias ab omni uastatione bellorum:
et tamquam proprie possessioni feras auxilium. Supplico
pariter ut si peccauerit populus tuus aliquando. deinde
plaga quadam pessima peccati digna. aut terris illa
ta sterilitas. aut corruptio famis aut huiusmodi pas
sio quas tu iuste transgressoribus soles inferre peruenerit:
et congregatus ad hoc confugerit templum rogando te
ut a peste saluetur. exaudibilis ei effectus uelut intus
habitans misericordiam prebeas: et a malo sue calamita
tis euellas. Hoc auxilium non hebreis solum michi a te rogo
conferri peccantibus: sed etiam totius terre finibus. Qui dum
aduenerint aut de quolibet loco. et pro aliquo bono pre
ces effuderint: exaudi clemens et postulata concede.
Ut sic omnes agnoscant: quod tu quidem ipse a nobis tibi domum
fieri uoluisti. Nos autem non inhumani naturaliter sumus
quando non eos qui contribuli non sunt extraneos iudicamus: sed
communiter omnibus tuum adiutorium. et bonorum effectum
ad esse suppliciter exoramus. Hec dicens prostratus in terra. et
deuote adorans deum post ista surrexit: et in templum ob
tulit hostias. Et replens illud sacrificiis: manifeste
deum uidit sacrificium grate suscipientem. Ignis enim ex ae
re descendens. omnibus uidentibus ad altare: hostias to
tas abripuit et absumpsit. Hac ergo apparitione mon
strata. populus quidem manifestationem hanc esse diuine
habitationis in templum contuens: procidens se ad orauit
in terra. Rex autem cepit benedicere. et cunctos ut hoc fa
cerent adhortari. habentes iam circa se diuini fauo

ris indicium: utque orarent semper ut ab illo talia peruenirent. et ut
mentem suam puram ab omni malitia conseruarent ad iusti
ciam. diuinamque culturam ad seruanda mandata. que moy
sen eis clementia diuina contulerat: quia sic foret felix
gens hebreorum: et totius humani generis beatior. Ro
gabatque pariter. ut memoriam haberent quemadmodum
bona presentia conquisissent eaque firmiter obtinerent. et
maiora et ampliora de cetero sustinerent. Non enim esse
percepta hec solum tamen propter pietatem atque iusticiam obtinen
da. sed et propter hec futura curarent. eo quod esset apud homines
precipuum. non tantum aliquid conquirere. quantum adquisita ser
uare. et nichil preorum amissione delinquere. Hec ergo locutus
ad populum dimisit ecclesiam cum sacrificia celebrasset pro se
et pro uniuersis hebreis: id est uitulos quidem uiginti duo
milia. oues autem centum uiginti milia. Tunc enim primus in
templo sacrificia celebrata sunt. et in eo epulati sunt omnes he
brei cum uxoribus suis et filiis. insuper et festiuitatem.
que uocatur scenophegia faciens ante templum clare
nimis et magnifice: diebus quatuordecim rex omnisque
populus pariter epulatus est. Cumque hec fuissent sufficienter
exhibita. nichilque deesset circa pietatis diuine cultu
ram. dimittente rege singuli ad propria remearunt: agentes
gratias regi propter prudentiam quam habuisset et opera que fecis
set. Orantes deum ut eis regem preberet longo tempore salomo
gratias nemagebant reuertentes cum gaudio sublimiter. et cum
delectatione hymnos decantantes: ita ut ea iocundi
tate sine labore ad propria remearent. Sic itaque dum archam
duxissent in templum. eiusque magnitudinem pulchritu
dinemque uidissent: sacrificiis maximis et festiuitatibus
impletis ad suas ciuitates singuli sunt reuersi. Apparuit
ergo per somnium deus regi. significans quod eius exaudisset ora
tiones et quia conseruaret templum. et in eo semper habitaret:
nepotibus scilicet eius et omni multitudine faciente iusti
ciam. Ipsique primum sciens patris sui monitus permaneret.
ad excellentiam et felicitatis infinitum cum plurima serui
tute uehendum. et regnaturos semper in ea prouincia ex eius
genere principes et de tribu iuda. Si non mandata conte
neret obliuionique mandaret. et peregrinos mutatus
coleret deos. esset radicitus abscidendus. et neque reliquias
ex eius genere mansuras. sed nec israel ulterius afflictionibus
esse parcendum. multisque bellis et malis exterminatos. et a
terra quam eorum patribus prebuit electos. incolas aliene terre

ēē p̄peret: tēplū quoq; nō edificatū incendendū diri
piendūq; contraderet inimicis: s; ⁊ ciuitatē hostium
manib; subuertendā ⁊ eoꝝ erūnas faceret fabularū
relatione dignissimas: ⁊ ꝓpt̄ multitudinē nimie infe
licitatis incredulas: ita ut uicini eoꝝ audientes mi
rarent̄ calamitates. Qͥ causas inq̄rentes p q̄b; hebrei
ita odio haberent̄ a dō. qui p̄mit᷒ ab eo fuerant ad tante
glīe atq; diuitiarū culm̄ euecti. ab hís ꝗ relinq̄rent̄
audirent: q̄a p peccatis. ⁊ p̄uaricationib; legū pat
narū. talia ptulissent. Hec enī ei p somniū. dm̄ di
xisse conscͥptū ē. Post tēpli ū̊ fabricā q̄m septem
annis p̄dixim᷒ fuisse pfectā edificiū domoꝝ regaliū
construere cepit: qđ xiiiͥ. annis uix ip̄leuit. Non
enī huiᷓmodi erat feruens studiū sic in tēplo. Sed
illud quidē licet eēt grande ⁊ opatione mirabile.
⁊ cunctis simul inopinabile coopante dō cui fiebat:
t̄minū p̄dictis annis accepit. Regie ū̊ dom᷒ mul
tū templi dignitate minores erant: cū neq; matīa
tanto tp̄r aut largitatis fuisset opulentia p̄parata:
⁊ eo qđ regū habitatio ⁊ n̄ eēt dī futura. tardi᷒ eēt
effecta. Hec q̄dē scdm̄ felicitatē hebraice regionis. ac
merito regis edificata st̄: quoꝝ totā expositionē et
ordinē dicē necessariū ē. ut ex hoc om̄s contriant mag
nitudinē. cū legentes uiderint hui᷒ rei descͥptionem.
Erat magna basilica nimis: ⁊ pulchra. Hec innumera
colūnarū multitudine portabat̄ q̄m ad iudicia rerūq;
cognationēs distribuit: ut possit capere popli multitu
dinē ad iudicia uenientē. Cui᷒ longitudinis magnitu
do erat cubitoꝝ centū. latitudinis q̄nq̄ginta altitu
dinis ū̊ triginta. Colūnasq; q̄drangulatas om̄s ha
bebat: tegebat̄q; cedro ope corinthio phyalis eq̄lib;.
⁊ scutulis mira arte celatis. eratq; robusta ⁊ uariis
decorib; exornata. Itē alia basilica in medio toti᷒ am
plitudinis constituta habens latitudinē cubitoꝝ
xxxͭͣ. ⁊ econt̄ tēplū ualidis colūnis extensū. Eratq;
in eo soliū ualde decoꝝ: in quo sedens rex iudicia
pferebat. Huic erat iuncta alia q̊q; e regione basi
lica ⁊ reliqua habitacula et sedilia ū̊ p᷒ causas expli
citas residebant: strata om̄ia tabulis cedrinis. Et
alia quidē edificauit ex marmorib᷒ decē cubitoꝝ:
alia ū̊ tabulis uestita sectilib; ⁊ p̄ciosissimis exor
nauit. scdm̄ decus tēploꝝ ⁊ miraculū habitatio

nū regaliū. Cui᷒ pulchritudo trib; ordinib; erat:
ope intexta uasoꝝ. Quarta pars celaturis ornata.
miraculū artis offerebat uidentib; erantq; illic scul
pte arbores. ⁊ uniūsa poma q̄si ramis ex eis pendentib;
foliis obumbrata. ita ut ꝓpt̄ miraculū subtilitatis
agitari quodā m̊ putarent̄. Alia ū̊ pars dealbata
erat ⁊ uariis picta colorib;. Edificauit aūt sup hec
dom᷒ alias epularū ⁊ porticus ualde pensas. in do
mo regali positas: fecq; uasa om̄ino p̄clara ad regū
conuiuia necessaria. ⁊ undiq; deaurata: nec n̄ et
alia uasa queq; st̄ epul̄ oportuna. oīa fec̄ ex auro.
Difficile nāq; ē enumerare magnitudinē ⁊ uarie
tatē domuū. aularūq; regaliū. q̄nta erant maxima.
⁊ q̄nta hoꝝ inferiora. ⁊ q̄nta sub t̄ra que uideri
n̄ poterant: nec n̄ ⁊ pulchritudinē solarioꝝ. ⁊ uiridi
arioꝝ que erant facta delectabilit̄ ad aspectū quo
exusta corpora possent ab estus ardore refrigere.
Qͥ ut breuit̄ dicā totā regiā domū ex albo lapide ⁊ ce
dro ⁊ auro ⁊ argento splendide nimis ⁊ opulentis
sime instrux̄: cameras ⁊ parietes uestiens ex auro.
q̊m̊ dī templū resplendentes exhibuit. Fec̄ aūt ex
ebore ⁊ soliū magnitudine nimis eximiū. atq; ce
latū scemate tribunal: habebatq; sex gradus. ⁊ in
singulis eoꝝ ex utraq; parte duo leones stabant.
⁊ in supiorib; aliis totidē. In reclinatione ū̊ man᷒
erant portantes regē: eratq; reclinatio ipsa in uitu
lo respiciente post tergū. ⁊ ex om̄i parte tribu
nal auro circūdatū. Hec salomon. xxͭ. annis edi
ficauit. cui multū aurū ⁊ argentū rex tyri hyrā
ad edificiū contulit: insup ⁊ ligna cedrina ⁊ cip̄s
sina. Quē salomon q̊q; magnis cōpensationib; re
donauit: mittens ei p annos singłos triticū. uinū.
⁊ oleū. quib; maxime reb; eo qđ habitaret in in
sula sic̄ p̄diximᷓ indigebat. Ad hec aūt ⁊ ciuitates
galilee regionis. uiginti numero n̄ pcul a tyro
positas condonauit. Quas dū circuisset atq; consi
derasset. displicuissetq; ei donū: mittens ad salomo
nē dix̄ se ciuitatib; n̄ egere. Et ex tc̄ appellate sunt.
t̄ra gabalon. Qͥ enī interp̄tatū lingua phenica dis
plicere significat. Misit itaq; rex hyrā ad regē
salomonē rogans eū ut quedā sophysmata. ⁊ ūba
pabolarū que ei dixerat apiret: ⁊ questionum

difficultates absolueret. Qui cum esset astutior et intelligens. in ch(?) horum ignorans. sed in omnibus ratione preualens et eorum causas agnoscens: omnes obscuritates eorum perduxit ad lumen. Meminit autem horum duorum regum et menander qui ex phenica lingua antiquitates syrorum in uocem conuertit helladicam: ita dicens. Moriente autem abibalo successit in eius regnum filius eius hyram. Qui cum uixisset annis quinquaginta tres: regnauit triginta quatuor. Hic effodit amplum terre spacium et auream columnam que est in iouis templo edificauit. insuper ~~insuper~~ et lignorum materiam a monte libano incidit ad tecta templorum. et destruens antiqua sacraria. templum edificauit herculis et harthase. Et primum herculi hoc erexit in mense piriceo. et contra eucheos tributa non reddentes. egit exercitum: eisque sibi subditis denuo remeauit. Huius temporibus erat a demonis filius iuuenculus. qui semper propositiones quas inpasset iherosolymorum rex euincebat. Meminit autem dyon hystoriographus ita dicens. Abibalo moriente: filius eius hyram regnauit. Hic partem ciuitatis positam ad orientem diruit: et maiorem urbem effecit. et olympii iouis templum destruens. medium locum ciuitati coniunxit. et aureis anethimatibus exornauit. Ascendensque in montem libanum: siluam maximam ad sacrorum secuit edificia. Adiecit ad hec regem iherosolymorum salomonem misisse ad hyram regem tyri figuras quasdam: et petisse ab eo solutionem. ita ut sibi posset discernere: et soluenti pecunias daret. Cumque fateretur hyram non posse se illa dissoluere. multaque foret pecuniarum detrimenta passurus. per abdimum quendam tyrium. que proposita fuerant sunt soluta et alia ab eo proposita. que si salomon non solueret: hyram regi pecunias multas daret. Et hec quidem dyon: sic dixit. Cumque rex salomon uideret muros permunimine turribus indigere. aliaque tuitione: nam secundum ciuitatis meritum oportebat etiam copiam esse murorum hec effecit. et turribus ciuitatem precipuis ualde circumdedit. Construxit autem et ciuitates inter precipuas urbes adnumerandas: asor. et magedon et tertiam zazaram. Cumque fuisset in regione palestinorum pharao rex egypti castra metatus. obsidens eam cepit: et omnes eius habitatores occidit eamque subuertit: deditque eam postea dono sue filie salomonis uxori. Qua propter edificauit eam rex cum esset natura munita: et ad bella temporumque mutationes utiliter oportuna. Non procul ab hac duas alias edificauit urbes. Quarum alia bithcora. altera uero uocabatur baleth. Ultra autem has fecit alias ad uoluntatem. et ad epulas oportunas: et rerum temperantiis pomorumque fertilitate et aquarum frigidissimarum poculis habundantes. Peruenit enim et in desertum superioris syrie eamque capiens. constituit ibi maximam ciuitatem duorum dierum itinere a syria superiore distantem. ab eufrate uero unius et maxima babilone sex mansionibus procul extantem. Quod autem hec ciuitas a partibus habitabilibus syrie ita destituta. hec causa est eo quod in inferiori terra aqua nusquam inuenitur. in illo autem loco solummodo fontes et putei nimis habundarent. Hanc itaque edificans ciuitatem et muris eminentibus eam circumtegens. thadamar appellauit. et hactenus apud syros ita dicebatur quam greci palmyram uocant. Hec itaque salomon rex: illo tempore agebat. Propter eos autem qui querunt quomodo omnes egyptiorum reges a minneo qui memphis edificauit. et ante multos annos fuit quam noster progenitor abraham. dum ab eo usque ad salomonem. mille et triginta anni fuerunt pharaones uocati sunt. a quodam rege pharaone qui post priores his temporibus imperauit pharaonum uocabulum assumentes: explanare hoc necessarium iudicaui. et ut caliginem eorum ignorationis auferam. et causam huius nominis declarare contendam; pharao enim nomen secundum egyptios significat regem. Reor autem ab infantia eos quidem aliis nominibus appellari. Ueniens autem ad regnum: hoc quod lingua patria significaret ipsum eos fuisse participatos. Nam alexandrie reges cum primitus aliis nominibus uocarentur. uenientes ad regnum nuncupati sunt ptholomei. Et romanorum imperatores a natiuitate aliis uocati nominibus; cesares appellantur. cum potestas et principatus eis nomen imponit. et non in hisdem permanent appellationibus; quas a genitoribus susceperunt. Puto si quidem et herodotum licarnaseum propterea post minneum qui memphyn edificauit dixisse ccc.xxx. fuisse reges egyptiorum et nequaquam eorum nomina declarasse: quia pharao omnes communiter uocabantur. Nam post horum obitum regnantis mulieris uocabulum posuit. nomine nicaulam eam uocitatam fuisse declarans. quia masculi quidem reges pharao appellationem habere poterant: femine uero nequaquam et

ꝓpt̃ ea naturale hui⁹ nom̄ edux̄. Ego aūt et in · libris
nr̄e puincie repperi. q̄a p⁹ pharao socerū salomonis
nullus rex egyptiorum pharao nuncupat⁹ ē. & quia p⁹
ea uenit ad salomonē mulier q̄m p̄dixi. egypti ethi-
opieq; regina de qua n̄ p⁹ multū denuo referemus.
Horum ū ideo nc̄ memini. ut ostenderē q̄a nr̄i libri &
egyptiorum: de multis reb; concordare noscunt̃.
Rex itaq; salomon chananeos qui inmonte libano
morabant̃. usq; ad ciuitatē amathi n̄ obedientes
subdidit. & tributa eis imposuit. & ut ei ministra-
rent ac seruile opus efficerent. & agriculturā exhi-
berent. ex his quosdā annis singulis eligebat. quia
nullus tū seruiebat hebreorum. Non enī erat ratio-
nabile ut cū eis multa milia gentiū ds̄ subdidis-
set. & ex his oporteret eos habere seruitia. ipsi in
hoc scemate pmanerent. q̄n om̄s armati eq̄s & cur-
rib; militabant poci⁹ q̄m seruitia pagebant. Cha-
naneis aūt q̄s ad sua ministeria tulerat. constituit
p̄ncipes q̄ngentos & q̄nquaginta. qui sup eos omnē
a rege potestatē pceperunt. ut eos docerent opari
sua negotia. in q̄b; necessaria eē uiderent̃. Fec̄ aūt
rex & multas naues in sinu egyptiaco maris ru-
bri in q̄dā loco qui gassiongabel appellat̃. n̄ pcul
a ciuitate bellana. q̄ nc̄ berenice uocat̃. Hec enī re-
gio fuit p̄mit⁹ iudeorum. Habuit aūt ad edificandas
naues: beneficia regis hyrā. Ipse nāq; & multos ui-
ros gubnatores & in marinis reb; edoctos misit. q̄s
iussit nauigare cū dispensatorib; suis ad locū q̄ olim
quidē ophyra nc̄ aūt t̃ra aurea nuncupat̃. ē aūt
in india: ut aurū deferrent. & colligentes q̄dringen-
ta talenta. ad regē denuo s̄t reūsi. Igit̃ reginā
austri et ethiopie sapientie plenā & in aliis ualde
mirandā. audientē crebro salomonis uirtutē atq; sa-
pientiā. & habentē desideriū ei⁹ multū. & eorum que illi
de rege cotidie dicebant̃. ad semet ipsā adduxit ut ex
pṗnquo ei & n̄ auditu potius satisfacē potuisset. q̄m
opinio mendax sepius inuenit̃. & p referentis narra-
tione suscipit̃. Cū ḡ ad eū uenire uoluisset. ut in p̄-
senti sapientie ei⁹ experimenta perciperet. studuit & q̄stio-
nes pferre: & eorum solutiones exigere. Venit ḡ ihero-
lymā cū magna gl̄a & apparatu multo diuitiarum.
cū auro & aromatib; & lapidib; p̄ciosis. eāq; grate

rex suscepit. & circa eā extitit omnib; ualde largis-
simus. & ꝓpositiones sophysmatū intellectu suo cito
concipiens uelocius q̄m sperare poterat: exsoluebat. Cui⁹
illa sapientiā ita se trāscendentē & pociorē q̄m audie-
rat agnoscens. uehement̃ obstupescebat. & maxime
culmina regaliū mirabat̃. eorumq; pulchritudine
mira et magnitudine delectabatur egregia. nichil-
ominus & dispositione uaria fabricarū. in qua multā
regis prudentiā astutiāq; cernebat. plus tn̄ eā obstu-
pescere faciebat dom⁹. q̄ silua libani uocabat̃. & coti-
dianarū opulentia cenarū & appat⁹ ei⁹. & ministe-
riū & uestes ministrantiūq; decens circa suū officiū
disciplina. p̄cipue tn̄ sac̄ficia q̄ cotidie deo celebra-
bant̃. & sacerdotū circa hec. necn̄ & maxima diligen-
tia leuitarū. Hec uidens dieb; om̄ib; nimis admira-
batur. & cū n̄ posset tacere miracula que uidebat.
ūbis uoluntatē sui cordis apuit. dicens ad regē q̄b;
suā mentē uictā eē monstrabat. Cuncta inquit
o rex. que p auditū ueniunt ad noticiā: cū quadā
incredulitate seu dubitatione suscipiunt̃. Tuorum
ū bonorum que et ipse in te possides. hoc ē sapientiā
& prudentiā. & que t̄ p̄stantur ex regno. non ē mdax.
fama. s; uera: licet multo minus audierim. quā in p̄senti
conspitio. Nam opinio aurib; quidē aliq̄d suadē-
ntatur: dignitas ū rerū n̄ ita fieri nota sic aspectu.
& ipsa p̄sentia cōpbat̃. Ego siq̄dē neq; his que n̄-
tiabant̃. ꝓpt̃ multitudinē & magnitudinē credens.
multo pociora conspexi. & beatū dico poplm hebre-
orum seruosq; tuos patitē & amicos q̄ cotidie tuo fru-
unt̃ uultu. & sapientiā audire pmerent̃. Q̄s &
n̄ bn̄dicat dn̄m sic hanc diligentē puinciā & ei⁹ ha-
bitatores. ut te ad regni culm̄ eueheret. Ostendens
aūt p ūba quē admodū ei⁹ regis habuisset affectū:
ē munerib; apuit sue mentis indiciū. Centū nāq;
uiginti talenta auri regi dedit. & aromatū innu-
merā multitudinē & lapides p̄ciosos. Dicunt aūt
q̄d & radicē balsami q̄m hactenus fert nr̄a puin-
tia. ipsa dederit regi. Cui ediūso salomon multa
bona donauit. & maxime que & ipsa desiderant̃
eligeret. nichq; fuit q̄d postulanti n̄ p̄beret. P̄mi⁹
q; dabat que illa peteret q̄mq; ipsi magis offerret.
eāq; sue largitatis munere p̄curreb̄. Regina

siq̄dē egyptiorum et ethiopie donans. rursumq; recipiens q̄ p̄duxim⁹ ad p̄pa remeauit. Eodē ū tpr̄ delati st̄ regi a t̄ra que uocat̄ aurea lapides p̄ciosi et ligna pinea. quib; usus ē ad fortitudinē templi domumq; regaliū et ad instrumēta musicorum. Fecitq; ex eis et citharas. et nablas ut dicerent ymnū dō leuite.

Omniū ū rerū que fuerant q̄cūq; tēpore regi delata: ea q̄ illo die deuecta st̄ magnitudine et pulc̄tudine p̄cellebant. Nullus g̃ arbitret̄ q̄d ligna pinea q̄ n̄c p̄pt̄ p̄cia uendentiū sic appellant̄. ill' uicina sint. Illa siq̄dē uisione rotūda q̄si pinea st̄. s; multo candidiora et ualde fulgentia. Hoc aūt dixi: ut nullus natura uere p̄ui ignoret. Q'a ū p̄pt̄ utilitatē regis. ei memoriā fecim⁹. oportunū etiā iudicam⁹ significare allati auri illo tpr̄ qualitatē. q̄d fuit pondere talentorum. dc. lxvi. n̄ reputatis eis q̄ negotiatores emerunt neq; q̄d dono arabie toparcheq; reges mittebant. Conflauit g̃ aurū ut ducentes lanceas faceret: que siclos. dc. haberent. Fecitq; et scuta. ccc̄. unoq̄q; habente auri minas tres: posuitq; ea in domū que silua libani uocabat̄ necn̄ et coop̄cula ex auro et lapidib; p̄ciosis ad conuiuia necessaria p̄parauit. Uāsq; uno p̄cipuo artifice hec fecisset: et alia uasorum op̄a largitate auri exq̄siuit ut faceret. Non enī argentū et aurū uendebat̄ aut emebat̄. s; multe fuere naues q̄s rex in mari tharsico constituerat: ut interiora gentiū penetrarent. et omīa c̄pararent. et c̄paratū aurū argentūq; regi deferrent. necn̄ et elephantes ethiopas. et simias. Nauigiū ū euntes et redeuntes trib; annis implebant. Tē enī regis illustris opinio. omīs in circuitu p̄uincias circuibat. uirtutē ei' sapientiāq; ubiq; diuulgans. ita ut omīs undiq; reges desiderarent ei' aspectū. p̄pt̄ incredulitatē rerū que de eo referebant̄: magnisq; munerib; suū circa eū studiū demonstrabant.

Mittebant itaq; ei uasa aurea et argentea. uestesq; purpureas. et aromatū genera multa. et curr⁹ et equos. et onerigeras mulas que uirtute et pulc̄tudine regi placerent. ita ut currib; et eq̄s p̄stin⁹. ex his que dirigebant̄ accrescerent curruū numer⁹ quadringentorum. Erant enī p̄im⁹ mille; et item equi duo milia: cū p̄imus fuissent uiginti milia.

Nutriebant̄ aūt ut eēnt pulchri parit̄ et curaces: et c̄paratione facta nec decentiores alii. nec uelociores inuenirent̄. Exornabant̄ aūt et ascensores eorum p̄mū decora iuuentute florentes. habentesq; magnā p̄ceritatē. et satis alios excedentes. longāq; diffundentes in equorum sessione cesariē ex purpura tyria ueste circūamicti auriq; tincturā cotidie in suis comis adicientes: ut eorum capita p̄cussa sole auro radiante fulgerent. His circa eū armatis existentib; arcq; ferentib;. rex uect⁹ in curru. et alba ueste circumamict⁹ solitus erat exire ad q̄ndā locū qui ab ihe rolimis duob; funicul' abest uocaturq; edenatus et aquarum rigationib; grat⁹ et locuples. Huc g̃ causa delectationis egrediebat̄ maxima circa res p̄uidentia et studio semp utens. et ubiq; cult' ac decor⁹ existens. neq; iijarū desidiā habuit: s; regias que ad iherosolymā ducerent lapide nigro strauit. ut etiā ambulantib; non possent ēē difficiles: et ostenderent diuitiarū et imp̄ii dignitatē. Diuidens aūt singulis ciuitatib; curtus et disponens ut cert⁹ eorum numerus eēt. paucos circa sequidē ipse retinuit. urbes aūt ū dispsi st̄: ciuitates curruū nominauit. Argenti ū tantā multitudinē fecit rex in herosolymis habundare. q̄nti erant et lapides: s; et lignis cedri nis que p̄mo n̄ fuerant. sic arborib; mori c̄pos iudeeta c̄pleuit. Iussit aūt et negotiatorib; c̄mertia ex egypto deferentib;. ut uenderent ei currū cū duob; eq̄s. dragmis argenti sexcentis. q̄s ipse regib; syrie et t̄ns eufratē habitantib; destinabat. Qui dū fuisset omīū rerū gl̄osissim⁹ atq; religiosissim⁹. et prudentia ac diuiciis excelleret uniū̃sos q̄ ante eū hebreorum tenuer̄ p̄ncipatū. n̄ in his usq; ad t̄minum uite sue p̄mansit. q̄ndo relinquens sollēniū custodiā patrorum. n̄ sine simili rerū q̄d dauid p̄diximus consūlat⁹ ē. s; circa mulieres et uenereā intēpantia turpit̄ exardescens. n̄ p̄uincialiū solū m̄ habuit delectationē feminarū. s; et multas exalienigenis gentib; dux̄ uxores. sydonias et tyrias et ammanitidas. et idumeas. et leges ē p̄uaricat⁹ mosaicas. quib; ille constit̄dux̄ alienigenis mulierib; hebreos n̄ debere misceri: et deos illarū cepit colere. ut mulierib; earūq; amori placuisset. cū legis lator p̄dixisset ne hebreus

aliene regioniſ uxoreſ duceret ne forte illarũ ſollẽni
tatib; inuctꝰ ⁊ deoſ earꝝ coleret. ⁊ a ueneratione ꝓpꝛi
dĩ patrĩ abſtineret. S; hec quidẽ deſpẽr ſalomon
irracionabili amore conſtrictꝰ. et ducenſ uxoreſ ꝑn
cipũ inſigniũ uirorꝝ filiaſ numero. lxxᵗᵃ. ⁊ trecentaſ
concubinaſ; ſup haſ autẽ. ⁊ filiã regiſ egyptiorꝝ. Et
repente captꝰ ab eiſ ẽ. ita ut earũ ſectaretᷣ qq; culturaſ
⁊ iõ cogebantᷣ fauoriſ ſui eiſ ꝑbere ⁊ delectationiſ
indicia. ut more eorꝝ patrio uiueret. ⁊ q̃ illiſ eẽnt
gᷓta cõpleret. etate ſiquidẽ ꝓcedente ⁊ ratione ꝓpter
tẽpꝰ patrẽ infirmante. cũ iã ñ poſſet ſtudia patria
retinere. dm̃ qdẽ ꝓpriũ abiecit. ⁊ duarũ licite uxorꝝ
iugitẽ honorabat. ſ; ⁊ ante hec peccauerat. ⁊ circa
legũ cuſtodiã fuerat iã deceptꝰ. qñ boũ eneorꝝ ſimi
litudineſ fecẽ qˢ in mari ſubiecit. ⁊ leonũ qˢ in ſuo
ſolio decoriſ regaliſ cauſa diſpoſuit. Non eñi hec
facere faſ erat dũ optimũ ⁊ familiare paterne glẽ
⁊ uirtutiſ habuiſſet exemplũ. qđ ei ꝓpẽ dĩ pietatẽ
fuerat relictũ. Hoc g̃ ñ imitatꝰ cũ ſcđo eũ dſ̃ ꝑ ſom
niũ. patrẽ monuiſſet ſequi glẽ huiꝰ expertem. Ue
nit g̃ ꝓpħa miſſuſ a dõ. dicenſ q̇a neq; iniq̇taſ eius
lateret eũ. neq; diu in hiſ eẽt letaturꝰ. intiminatꝰ
ſimul. q̇a ei q̇dẽ ñ auferret impiũ qm̃ dđ patri eiꝰ
fuerat ꝓmiſſũ. moriente ũ eo eiꝰ ciciuſ filiũ hoc
amittere. ñ tñ omñe poplm ab eo receſſurũ. ſ; decẽ
q̇dẽ tribꝰ eiꝰ traderet ſeruo. duaſ autẽ nepoti dđ huiꝰ
filio reſeruaret. ⁊ ꝓpẽ illũ qui dilexẽ dñs. ⁊ ꝓpẽ ihe
roſolymorꝝ urbem. in q̇ tẽplũ habẽ decreuit. Hec
audienſ ſalomon contremuit. ⁊ ualde turbatꝰ ẽ ex oĩb;
pene boniſ. in q̇b; erat repente mutatꝰ. Non multo
tpr̃ tñſeunte ex quo hec ei ꝓuenire ꝑdicta fuerant
a ꝓpħa. mox ſuſcitauit ſup eũ dſ̃ inimicũ adher
nomine. quarũ inimiciarũ cauſa fuit huiꝰmodi. Hic
adher puer erat genere idumeuſ. de ſemine regio
natuſ. Qui dũ ioab ṗnceps militie idumeã uaſtaſſet.
⁊ oĩſ q̇ armiſ uti poterant ſex menſib; ꝑemiſſet.
fugienſ uenit ad pharaonẽ egyptiorꝝ regẽ. Q̇ eũ
magna largitate ſuſcipienſ. dedit ei ⁊ domũ ⁊
ꝓuinciã ad habitandũ. Et cũ creuiſſet dilexẽ eum.
ita uxoriſ ut ſue ſororẽ nomine talphym ei daret
uxorẽ. ex qua natꝰ ẽ ei filiꝰ. ⁊ intẽ filioſ regioſ ẽ nutritꝰ.
Audienſ g̃ in egypto dauid mortẽ patrẽ ⁊ ioab. acce
denſ rogauit pharaonẽ. ut eũ ad ꝓpᷓa remeare ꝑmitteret.
Cũq; req̇reret rex cur hoc peteret aut q̇d paſſuſ eũ re
linq̇re feſtinaret. cũ ſepiuſ ei inportuniꝰ nimiſ exiſte
ret atq; rogaret. tẽ q̇dẽ dimiſſuſ ñ ẽ. ſ; tpr̃ quo iã
ſalomon in maliſ erat ꝓpẽ ꝑuaricationeſ ꝑdictaſ et
dĩ patrẽ irã dimiſſuſ adher a pharaone. uenit in idu
meã. Et cũ iã ñ poſſet eã a ſalomone recolligere qđ
multiſ ꝑſidiiſ ſeruabatᷣ nec eẽt faciliſ eiꝰ inuaſio.
ſurgenſ uenit in ſyriã. Iunctꝰ autẽ illic cuidã raaz
nomine q̇ regẽ ſophoene adraazarũ dñm ſuũ fuge
rat ⁊ ꝓuinciã latrociniiſ deuaſtabat. eiq; amiciciiſ
copulatꝰ. cũ haberet ille circa ſe latronũ maximã
multitudinẽ. aſcendenſ et tendenſ ſyriã rex eiꝰ effec
tuſ ẽ. Hĩc quoq; diſcurrenſ iſrlitarũ ꝓuinciã affli
gebat. ⁊ adhuc ſalomonẽ uaſtabat. Et hec quidem
hebreiſ ꝑ adzer ꝓuenerẽt. Interea autẽ iheroboã filiꝰ
nabathei. ſurrexẽ contᵃ ſalomonẽ. ⁊ q̊ſdã contribuloſ
ſuoſ. ſcđm ꝓpħiã olim ſibimet dictã. Iſ cũ eẽt puer
a patre derelictuſ ⁊ erudiretur a matre. uidenſ ſa
lomon robuſtũ ⁊ nimiſ ſtrenuũ. eũ ſup edificium
murorꝝ eẽ conſtituit. q̇ndo munitionẽ ꝓpugnacu
lorꝝ in iheroſolymiſ fecit. Q̇ ita in hoc ope labora
uit. ut rex eũ approbaret. eiq; ṗncipatũ milicie
ſup tribũ ioſeph conferret. Quo ſiquidẽ tempore
cũ iheroboam ueniret ab iheroſolymiſ. occurrit ei
ꝓpħa de ciuitate ſylo nomine achia. Q̇ eẽ dũ ſaluta
ret deflexẽ eũ paululũ exitinere ad q̇ndã locũ. ubi
nullus aliuſ intẽ eẽt. Et diuidenſ ſuũ palliũ quo erat
indutuſ in xiiᶜⁱᵐ. parteſ iuſſit ut iheroboã ex eiſ decẽ
ſumeret ꝑdicenſ qđ dſ̃ hec uellet. ut ſciſſo ṗncipatu
ſalomoniſ. filio quidẽ eiꝰ ꝓpẽ ꝓmiſſionẽ dđ duaſ re
linqueret tribꝰ. ⁊ illi decẽ. qm̃ ſalomon in eo peccaſſet
ex mulierib; quarũ diiſ ſe ipbiſ ſubdidiſſet. Sciens
inq̇t cauſã ꝑ qua dſ̃ ſuã dilectionẽ a ſalomone
ſubtraxẽ. eſto iuſtuſ et eiꝰ cuſtodi ꝑcepta. ꝓpoſitam
hñſ palmã de pietate. ⁊ honore dĩ ꝑcipuã. talꝭ utiq;
futuruſ qualẽ noſti fuiſſe dđ. Elatuſ itaq; ihero
boam ſermonib; ꝓphẽ cũ eẽt natura iuuenis for
tiſſimꝰ. ⁊ rerũ g̃ndiũ appetitor. ñ quieſcebat. S;
cũ ueniſſet ad exercitũ hñſ memoriã eorꝝ que ei
dixerat achiaſ. repente niſuſ ẽ poplõ ſuadẽ ut a
ſalomone recederet. ⁊ regnũ ei contraderet. Cog

noscens aūt salomon eī uoluntatē & dolū. querebat
eū ut cōphendens uelocit̃ interimeret. Qd̄ dū cog
nouisset ieroboā fugit ad yrach egyptiorꝝ regem.
& usq; ad obitū salomonis ibi morat̃ ē. & ne qd̄ pa
teret̃ lucrat̃. & futuro seruandus imperio. Mortu
us ē itaq; salomon ualde longeuus q̄ regnauit
qd̄ē octoginta annis uixit aūt. xc. quatuor. & se
pultus ē in ierosolymis. cunctos felicitate & pru
dentia & diuitiis reges excellens. p̃ter illa in quib;
circa senectutē decept᷒. mulierū ardore p̃uaricatus ē.

De qb; et malis que ꝓptea puenerunt hebreis. opor
tuni᷒ explanabo.

Post mortē ū salomonis in eī regno filio succe
dente roboam. ex muliere amanitide noo
mas nomine pcreato. repente miser̃ in egyp
tū p̃ncipes popli et euocauer̃ ieroboā. Qui
dū uenisset ad eos in ciuitatē sichimorꝝ. etiā roboā
uenit in eā. Placuerat enī. ut illuc uenientes isrĺite
constituerent eū regē. Adeuntes ḡ eū p̃ncipes po
pli simul & ieroboā. rogabant dicentes ut aliquid
eis de seruitio relaxaret. & melior eēt patre cuius
iugo fuerant p̃grauati. ut ipsi deuotiores eēnt. & ꝓpt̃
mansuetudinē poci᷒ q̄m timorē ei seruire diligerent.
Qui dū p᷒ dies tres responsurū se eorꝝ peticionib; dixis
set. mox quidē eos suspectos fecit. cur n̄ repente q̄
petebant̃ annuerit. Nā rē bonā & humanā facilē
eē iudicabant & magis in iuuene. tū & in eo qd̄ cogi
tare se dixerat & n̄ repente negauerat. spē aliquā
faciebat. Qui conuocatis patris amicis. tractabat cū
eis. quale deberet poplo p̃bere responsū. Illi ū qui
deuoti fuerant natura utiq; uulgi scientes. monebant
ut mansuete loq̃ret̃ ad poplm & cōmuni q̄ regius
exigeret fast᷒. ut ita fauorē omniū sibimet obligaret.
dū naturalit̃ diligant subiecti mansuetudinē reg᷒
q̄m cōmotionē. Sz ille utili & optimo consilio for
sitan dō uolente seniorꝝ relicto. conuocatis adoles
centulis secū nutritis. eisq; pandens seniorꝝ con
siliū. qd̄ oporteret fieri a iuuenib; exq̄siuit. Illi
ū cū neq; iuuent̃ neq; dš meliora eos tractare p
mitteret. monuer̃ ut asperius responderet ad poplm.
& inferiorē suū digitū lumbis patris diceret uasti
orē. & seueritatē q̄m fuerant illo ꝯpti. ipse mul
to potiorē agnoscerent. Et si ab eo flagellis castigati
sīt. ab illo cedes scorpionis expectarent. In his delectat᷒
rex & credens dignitati regie conuenire responsum.
dū die tercio plebs auditura uenisset. & omis popls
uideret̃ suspensus eē ut ūba regis audiret. credens
aliqd̄ fore clementi᷒. relinquens ille consilia seniorꝝ
respondit adolescentiū. Hec aūt dī uoluntate gere
bant̃. ut que p̄dixerat achias. pducerent̃ ad t̄minū.
Isti ḡ cuncti eī sermonib; uelut ope percussi. & dolentes
q̄si iā experimento ipsarū rerū q̄ dicebant̃ afficerentur.
indignati sīt & omis pariter uoce magna clamauer̃.
nich' s᷒ p᷒ illū diem eē cōmune ad genꝰ dauid. ut qui
erant ex eo pgeniti. s; solū m̄ ei t̄plū tenere cedere qd̄ pat̄
eī edificasset eūq; se incīminati sīt relicturū. & sic
amare iracundiā seruauer̃. ut dū misisset rex robo
am q̄ndā sup tributa constitutū noīe aduram. q̄
eos aliq̄ m̄ reuocaret. & p᷒ sermones q̄ petulant' ab
etate iuuenili plati fuerant ad concordiā reuoca
ret passi n̄ sīt. s; eū lapidantes interimer̃. Qd̄ dū ue
nisset ad roboam credens q; se lapidandū. metuens
ne & ipse aliquid tale sustineret. ascendens in curru
fugiens mox uenit in ierosolimā. et trib; quidē
iuda simul & beniamin eū constituere regē. reliq̄
ū plebs ab illo die recedens a filiis dauid. dnm̄ suū
ieroboam constituit. Roboam ū fili᷒ salomonis
conuentu facto duarū tribuū in quib; regnabat.
sumens ex eis electos milites centū & octoginta milia
uirorꝝ cont̃ ieroboā & cont̃ poplm dimicare cogi
tabat. q̄tin᷒ eorꝝ subderet s᷒ bello seruitutī. phibit᷒q;
ē a deo p ꝓphām sameā ne bellū inferret eisq; dice
bat n̄ eē iustū ut adūs contribulos dimicarent. cū
ab eo dī uoluntate popls recessisset. Quo facto ne
quaq̄ eg᷒ss᷒ ē ad pliū. Diuiso siquidē regno p̄us nar
rabo queq; ieroboā isrĺitarū rex egit. deinde que
a roboam duarū tribuū rege gesta sīt explanabo.
Sic enī totꝰ hystorie ordo seruabitr̃. Igit̃ ieroboam
constitutus rex. in sichimorꝝ ciuitate fuit. Non
multū p᷒ dū scenophegie festiuitas immineret co
gnans si pmitteret poplm. ut dnm in ierolymis
adoraret. pgens & festiuitatē illic sollemnit̃ agens
penitentia duceret̃. & ꝓpt̃ t̄plū & ꝓpt̃ dī religio
nē forsitan metuens. ne eū quidē relinquerent ad

regē ū p̄ſtinū remearet et ob hoc mortal picula ſibi-
met imminerent: op[us] hoc malignū ſua cogitatio
ne molit[us] ē. Fecitq; duas uitulas aureas et totidē
tēpla conſtruxit unū quidē in ciuitate bethel: aliud
ū circa dan que ad fontes iordanis minoris uidet[ur]
exiſtere. Poſuitq; has uitulas in tēplis q̃s p̄dixim[us]
ciuitatū. Exin uocans .x. trib[us]; quib; ipſe regna
bat. habita ōtione fecit ad poplm̄. Vere contribu
lnoſſe uos puto qđ omis locus habeat dm̄. ⁊ ñ
oſtendat[ur] locus in quo p̄p̄e pſens ē: ſ; ubiq; ſemp
exaudit. ⁊ occultores ſuos intendit. Vñ ñ m̄ uidet[ur]
neceſſitatē uos pati ad iheroſolimā pperandi. ad
hoſtiū utiq; ađciuitatē ⁊ ut adoretis dm̄ longo
itinere fatigari. Homo enī illud edificauit tem-
plū. ⁊ ego feci duas uitulas aureas dō equocas. q̃x
unā quidē in bethel ciuitate dedicaui: aliā ū in dan
urbe conſtitui. q̃tin[us] quicūq; uřm eis urbib; ſī uici
ni: adorent meis dm̄. Conſtituāq; ex uob ipſis ſacer
dotes earū atq; leuitas: ut tribu leui nequaq̃ neq;
aaron filiis egeatis. ſ; qui uoluerit uř ēē ſacerdos of
ferret dō uitulū ⁊ arietē unū: qđ ⁊ p̄mū pontifi
cē aaron feciſſe dicunt. Qđ dū dixiſſet: ſeduxit po
plm ut a patria religione recedens. p̄uaricaret[ur] leges.
Hoc itaq; hebreis maloꝝ fuit initiū: ⁊ qui cuncta
deuicerant plures: in alienigenarū ſt̄ ditione ſubiecti.
S; hec quidē oportune narrabim[us]. Igit[ur] dū inſtaret ſep
timo menſe feſtiuitas uolens ipſe eā ita in bethel agē.
ſicuti due trib[us] in iheroſolymis celebrabant. ante ui
tulū q̃dē edificauit altare ⁊ ipſe pontifex fact[us] cū
ſacerdotib; ad altare conſcendit. Cūq; eēt hoſtias et
holocauſta corā omib; poplis oblatur[us]: uenit ad eū
ex iheroſolymis p̄pha nomine iadan miſſus a dō. Qui
ſtans in medio multitudinis ſuadente ⁊ rege. faciens
ad altare ſermones. dx̄ inq̄t futurū quendā eē p̄-
dix̄ ex genere dđ nomine ioſiā. q̃ tēpis illi ſup te
falſos p̄imat ſacerdotes. ſ; etiā oſſa hoꝝ poplm ſe-
ducentiū ⁊ erroneoꝝ ⁊ impioꝝ ſup te tū ſimul
exurat. ut tñ credant illi hoc futurū. ſignū eis nc̄
p̄dico faciendū. Subito enī rūpet[ur] hoc altare: ⁊ ois
pinguedo ſacrificioꝝ ſup poſita fundet[ur] in t̄ra. Hec
dicente p̄pha: indignat[us] iheroboam manū extendit.
p̄cipiens eū continuo cōp̄hendi. Cui man[us] mox
arefacta ē. nec ualuit eā a ſe denuo reuocare: ſ; habu
it eā marcidā ⁊ ſolutā. Ruptūq; ē repente ſacrariū:
⁊ ſic p̄pha p̄dixerat cuncta diffuſa ſt̄. Cūq; uidiſ
ſet ueracē hominē ⁊ p̄ſcientiā diuinā habē cognoſ
ceret: rogauit ut ſupplicaret deo quatin[us] ei dexterā
curaret. Quo rogante dm̄: manū ſ̄ naturalit̄ reſti
tutā gaudebat. p̄phamq; rogabat enixe: ut ei con
uiuiis interēēt. Iadan ū dix̄ ñ ſe pati ut ingrederet[ur]
ad eū: nec panē aut aquā in ciuitatē guſtaret. hoc
ſ̄ p̄ceptū a deo dicens ut ⁊ ⁊ alio q̄m uñ uenerat
itinere remearet. Hui[us] g̃ abſtinentiā rex mirat[us]. erat
in timore poſit[us]: ⁊ p̄mutationē hoꝝ ex his q̄ p̄dicta
fuerant. ñ pſpera ſibimet imminere credebat. Erat
aūt q̄dā in ciuitate ſenior malign[us] homo. falſuſq;
p̄pha quē iheroboā magnis ſtudiis honorabat. cū
eo dicente que illi g̃ta forent. crebro decipet[ur]. Iſte
q̄q; tū erat in lectulo: p̄pt̄ ſenectutis infirmitatē.
Filiis aūt indicantib; ei p̄phā q̄ de iheroſolymis huc
uenerat. et de ſignis effectis. ⁊ quom̊ arefacta ē dex
tera iheroboam. ⁊ illo orante fuerat reſtituta: me
tuens ne peregrinus eēt apud regē melior. ⁊ potiori
honore frueret[ur]. p̄cepit filiis ut ei repente ſtratū
ad iter aſinū p̄pararēt. Qb; p̄ceptū feſtinant̄ iplentib;
aſcendens p̄ſecut[us] ē p̄phā. Et inueniens eū ſub alta
⁊ umbroſa ilicis arbore quieſcentē: ſalutauit p̄mū ⁊
deinde culpauit cur apud eū ñ intraſſet: ⁊ eēt ei[us]
hoſpitalitate particepat[us]. Quo dicente ſe a dō p̄hibi
tū ut apud quenq̃ in illa ciuitate guſtaret. ñ inq̄t
p̄hibuit diuinitas. ut meā menſulā deuitares. Nā
⁊ ego p̄pha ſū. ⁊ in ea tecū religione cōmu
nis: ⁊ ad tū nc̄ miſſus a deo quatin[us] te cōmeſſurū
ad me deducā. Ille ū credens mentienti: reuſus ē.
Qb; adhuc prandentib; ⁊ parit̄ epulantib;. dš appa
ruit iadan eiq; mandata p̄uaricantē dixit ſuppli
cia ſuſtinere: ⁊ q̄litatē pene continuo declarauit.
Leonē ei occurſurū in itinere q̄ laceraret[ur] effat[us] eſt:
⁊ qđ ſe pultura patria p̄uaret[ur] dix̄. Hec aūt facta
reor uoluntate diuina: ut iheroboam nequaq̃
iadan ūba metueret q̃ſi fallacis et ita defuncti.
Remeante ſi q̄dē iadan rurſus in iheroſolymā. oc
currit leo. et deiciens eū de aſino p̄emit. Et aſinū
quidē in nullo nocuit. ſ; cū eo ſedens ⁊ illū ⁊ corp[us]

prophete magna tuitione seruauit. donec aliqui uiri agen-
tium uidentes hoc. uenientes in ciuitatem falso prophete de-
nuntiarent. Qui missis filiis eius corpus deuexit in ciuitatem.
et splendida pompa eius celebrauit exequias. precipiens
filiis ut ipsum mortuum cum illo sepelirent. quod omnia
quidem uera essent quecumque ille prophetasset aduersus illam
urbem et altare et sacerdotes. nec non et contra falsos prophetas.
et quod ipse post mortem non pateretur iniuriam sic cum eo sepultus
et eius ossibus esset copulatus propter societatem ossuum prophete quia
~~possit~~ non possit agnosci. Sepeliens ergo prophetam et filiis
ista precipiens. cum esset malignus et impius. accessit ad
Ieroboam. eique dixit. Quare turbatus es uerbis fatui
uiri? Cumque illi rex de sacrario et manu sua narraret.
sensim uere et prophetam egregium eum uocans cepit destruere
eius opinionem. et ueri similibus utens rerum gestarum credi-
tam imminuit ueritatem. Nitebatur enim ei suadere quia pla-
bore portandi multa sacrificia eius manus obstupuisset.
et deinde cum requieuisset ad naturam propriam denuo re-
measset. altare autem cum prius fuisset uacuum. susceptis
multis hostiis et ingentibus propter onus impositorum fuisse
ruptum. et cecidisse docebat. Significauitque ei et mor-
tem eius qui hec predixerat eo quod fuisset a leone disceptus.
et nichil uerum quod esset propheta locutus. Hec ergo dicens regi
satisfecit. eique mentem penitus auertit a deo et a sanctis operibus.
et ad actus impios reuocauit. Qui rex deinceps tan-
tam contumeliam diuinitati fecit et ita contra leges
atrociter insiluit. ut nichil aliud cotidie quereret quam
ut aliquid noui super ea que perpetrauerat scelera
cumularet. Igitur de Ieroboam hec in presenti dixisse
Filius autem Salomonis sufficiat.
Roboam quem prediximus super duas regnare tribus.
edificauit munitissimas ciuitates et mag-
nas. bethleem. et ethaim. et thecos. et bethsu-
ra. et sochot et odollam. et ypam. et marisam. et ziphá.
et adoraim. lachis. et ezechram. et helum. et chebron.
Has quidem in sorte Iuda primas edificauit. fecitque et
alias precipuas in sorte Beniamin. Murisque circun-
dans custodes instituit uniuersis et principes. multum-
que frumentum simul et uinum et oleum. et alia que singulis
ciuitatibus pro exhibariis erant necessaria largissima
ubertate recondidit. insuper autem et scuta et iacula
nimis innumera. Conuenerunt autem ex omnibus israhelitis
sacerdotes ad eum in Ierosolymam pariter et leuite
et quicumque alii de populo erant boni uel iusti. relinquen-
tes proprias ciuitates ut culturam dei in Ierosolymis ex-
hiberent. minime enim libenter habebant dum compelle-
rentur uitulas adorare quas fecit Ieroboam. et auxerunt
Roboam per tres annos imperium. Qui dum cognatam quandam
duxisset uxorem. et tres ex ea filios suscepisset post ea
quoque duxit nomine Maacham natam de Thamar filia
Absalon. que et ipsa uidebatur esse cognata. De qua natus est
ei filius masculus. quem Abiam appellauit. Habuitque
filios et ex aliis coniugibus. sed super omnes diligebat
Maacham. Habuit autem lege coniunctas sibi uxores.
decem et octo. concubinas uero .xxx.ta Et filii quidem ei sunt
nati uiginti et octo. filie uero sexaginta. Successorem
autem sui regni constituit Abiam ex Maacha procreatum.
cui et thesaurum et munitissimas credidit ciui-
tates. Rerum enim quia sepius causa malorum et iniquitatum
existat hominibus magnitudo rerum earumque ad potiora
conuersio. Uidens namque Roboam regnum suum his incre-
mentis augeri. ad impias et iniustas conuersus est acti-
ones. et spreuit dei religionem. ita ut et populus eius imita-
retur iniquitatem. Cum moribus namque principum corrumpitur
conuersatio subiectorum. et cum uiderint illorum luxu-
rias. sue castitatis merita respuentes. quasi uir-
tutem imitari nituntur eorum illecebras. Non enim
facta uidentur principum approbare. nisi et similiter
hec agant. Hoc ergo accidit subiectis Roboam. Nam
cum ille ageret impie et iniuste. et inique. stude-
bant et illi non esse iusti. ne rex uideretur offendi. Qua
propter uindicem super hebreos misit deus regem egyptio-
rum nomine Sisach. De quo narrans Herodotus
actibus eius se postremo adiunxit. Is enim Sisach quinto
anno regni Roboam cum multis milibus exercituum.
castra metatus est. Sequebantur enim eum currus mille
et ducenti. equitum uero sexaginta milia. et quadragin-
ta milia peditum. Quorum plurimos habebat libias et ethio-
pes. Inuadens itaque regionem hebreorum munitis-
simas Roboam ciuitates sine dimicatione detinuit.
Et nouissimum armatus ad Ierosolymam
uenit. ubi Roboam et eius exercitus propter militiam Sisoch
tenebatur inclusus. dominumque rogabant ut eis uicto-
riam salutemque conferret quos tamen non exaudiuit deus.
nec eis pugnaturis spem uictorie promisit.
Propheta enim Sameas. ait dominum eis interminari. eosque

se relicturū sic̄ ipsi uidebant̄ eī desertusse culturā.
Hec audientes. animo s̄t soluti: et dū om̄s uiderent
inse salute̅ nullā ee̅. confitebant̄ om̄s q̄d eos iuste des
pereret. cū ipsi circa eū ī pie crudelit̄q; gessissent. et
eī legitima confudissent. Quos uidens dš ita deiec
tos & adpenitentiā fuisse pductos n̄ se pditurū eos
pphe dix̄. s; egyptiis t̄n fore subdendos. ut agnosce
rent utrū hominib; seruire eēt infatigabili an certe
dō. Capiens ḡ sesach n̄ lege bellica ciuitate̅. s; pacti
pcedentib; roboam eū suscipiente ppt̄ timore̅. ingl̄
federa n̄ conseruauit. s; & tēplū expoliauit. & thes
auros dn̄icos et regios & auri et argenti multa milia
& innumerabilia secū deuehēs ornam̄ta. ē nich̄ oīno
illic derelinquens. Abstulit aut̄ & aureas lanceas.
& scuta que rex fecerat salomon. s; neq; pharetras au
reas dimisit q̄s dd̄ suptas a rege sephōne dō dicauerat.
Qd̄ cū idē sesach fecisset. ad p̄pa remeauit. Meminit
aut̄ & hui̅ pli̅ herodot̄ alicarnaseus. q̄ solū m̄ circa
regis nom̄ errauit. s; & q̄a gentes alias multas inua
sit. & palestinā syriā subiugauit. capiens sine prelio
cunctos in ea regione degentes. Un̄ palā ē q̄a n̄rā gen
te̅ subditā egyptiis indicare uult. Ait eū q̄a & statu
as eorū qui se sine p̄lio tradiderunt reliquerit & mu
lierū genitalia in eis celauerit. Roboam et eni̅ rex n̄rā
tradidit ei sine p̄lio ciuitate̅. Dicit aut̄ & ethiopas ab
egyptiis didicisse genitaliū circūcisione̅. Fenices & syri
fatentur in palestina hoc se ab egyptiis didicisse. et
palā ē q̄m alii nulli circūcidant̄ syrorū in palestina
habitantiū. p̄t̄ n̄ros. S; de his sentiat ut q̄sq; uoluerit.
Igitur descendente sesach. roboam rex pro aureis lanceis
& clipeis. erea eiusdē numeri fecit. & custodib; rega
lib; seruanda contradidit. Et qui cū splendido pnci
patu & claritate rerū debuerat imperare. sub multo si
lentio et timore regnauit. fuitq; theroboam regi cunc
tis temporib; inimicus. Mortuus ē aut̄ cū uixisset
annis q̄nquaginta & septē in quib; regnauit annis
decē & septē. uir supb; & fatuus & q̄a noluit patris
amicis credere. pdidit pncipatū. Sepultus ē in ihe
rosolymis. in tumulis regum.

Roboam itaq; successit in regnū filius abias. cū
theroboam decē & octo annos haberet in reg
no. Et hec quidē huiusmodi fine conscripta s̄t.
Consequens ē n̄c ut de theroboam dicam̄. queadmo

dū & ipse fuerit conuersat̄. Is eni̅ n̄ quieuit iniq̄tates face
corā dō. s; cotidie in excelsis montib; erigebat aras. et
sacerdotes de poplo faciebat. cont̄ q̄s impietates sup
plicia n̄ p̄ longū tēp̄ in eī caput & toci generationis
eī erat relatura diuinitas. Illa siquidē tēpestate cū
eī filī nomine abimen egrotaret. dix̄ uxori sue ut
mutata ueste puatū scema suspiens iret ad achiam
pphām. asserens eū ee̅ uirū mirabilē & futura pdi
cere. qui ē de regno ei significasset. & ab eo q̄li pegna
requireret. si puer langore̅ posset euadē. Que mu
tata ueste sic̄ ei marit̄ pcepat. uenit in sylo ciuitate̅
ū morabatur achias. Cūq; foret domū illi̅ ingressura.
cū eēt iā pphe uisus senectute̅ grauat̄. apparuit ei dš
utrūq; denuntians & q̄a theroboā regis ad eū uen
ret uxor & que deberet pquib; adierat respondere.
Qua in eī domo ueniente ueluti puata simul & pegna.
ille clamauit. Ingredere uxor theroboā. Quid te celas.
Dn̄ latere n̄ potes. qui m̄ & te uenturā ee̅ denuntiauit.
& ipauit que t̄ dicā. Reuertere ḡ ad maritū. & dic ei
pcepisse dn̄m. q̄m te magnū ex paruulo & nich̄ exsisten
te constitui rege̅. et scindens regnū a genere dd̄ tibi
contradidi. tuq; eorū n̄ recordat̄ meāq; religionem
deserens. fusibilesq; deos efficiens. illos potius ho
norasti. detriā te denuo & omne genꝰ tuū exterminabo.
& canū uoracitati uolatiliūq; p̄bebo. & quidā a me
suscitabit̄ rex totius popli. qui de gene̅ theroboam
nullū penit̄ remanere pmittat. Participabit̄ aut̄
isto supplicio & popls. & hac t̄ra copiosa puabitur.
& t̄ns eufratē ulteri̅ dispgetur. q̄m cuncti regis im
pietates secuti. deos ab eo factos adorauerunt. & meā
religione̅ uenerabilē reliquert̄. Tu ū mulier. hec
marito festina renuntiare. Filiū ū tuū inuenies
ee̅ defunctū. Te namq; ingrediente ciuitate̅. spm̄
mox amittet. & sepelieē planctu popli cōmunit̄
honorat̄. Hic nāq; solus ex genere theroboā. boni̅
ee̅ uidebatur. Hec ppha dicente exiliens mulier.
de morte filii turbata lamentans puiā festinant̄
ibat lugens & ingemiscens filiū. utiq; quē in spe
reliquerat uiuū ulteri̅ n̄ uisura. quē continuo
moriturū ee̅ crediderat. Que dū uenisset in ciuitate̅.
filiū quidē sic̄ ppha dixerat inuenit extinctum.
regi ū cuncta narrauit. Theroboam ū nich̄ horū
cogitans multo exercitu congregato. cont̄ abyam

filiũ roboam. q̃ in duab; tribubus patri successerat. castra metat᷒ ẽ. Despiciebat enĩ illũ: ꝓpt̃ etatẽ. Qui dũ inuasionẽ iheroboã audisset: stupefact᷒ ẽ. Uerũp tamẽ ultra prudentiã iuuentutis & spẽ bellandi roborat᷒. electo ex duab; tribub᷒ exercitu occur rit iheroboã ad quendã locũ qui uocat᷒ amorreorũ mons. & castra circa eũ figens: bello necessaria ꝓparabat. Erat enĩ exercit᷒ quadraginta milia uirorũ. Iheroboã ũ manꝰ duplex erat. Cũq; exercit᷒ eruditusq; ad opus bellicũ & certamina cõmittenda eẽt iã in acie constitut᷒. stans in loco excelsiori rex abias manu silentiũ imposuit & iheroboã petiit: ut cũ quiete ꝑus audiret. Facto silentio: cepit dicẽ. Nec uos eq̃ dẽ ignoratis: qđ ꝑncipatũ ds̃ dauid & ei᷒ soboli in tẽp uniũso concesserit. Miror autẽ quõ recedentes a meo patre seruo iheroboã indecent᷒ adhesertis: & cũ eo nũc pugnaturi contra eos q̃ a dõ regnare de creti sũt. aduenistis ut eorũ regnũ his plus aufe ratis. Hactenꝰ inquit regnũ iheroboã iniuste deti nuit: qđ ñ reor maiori eũ tẽp possessurũ. Qui dõ & penas de ꝑterito nũc soluens ab iniuriis iniqui tatib;q; cessabit: quas ei hactenus inferre ꝑsuasit; s; & uos talia ꝑpetrare coegit q̃ nullã a meo patre pos sit contumeliã. s; tantũ q̃a ñ que uob᷒ placuerint in cetu locutus ẽ malignis hominib; credens. illum quidẽ ut putatis ira faciente reliquistis. qđ autẽ ue ri᷒ ẽ a dõ uos & ei᷒ legib; subtraxistis. cũ poti᷒ ignos cendũ fuerat ñ ũbis solũmodo durioribus: uiroq; iu uenculo & contionis ignaro. s; & si ad aliq̃m dif ficultatẽ opis ꝑ iuuentutẽ fuisset insipientiãq; ꝑductus. ꝓpt̃ salomonẽ patrẽ illi᷒. & bñficia uob᷒ sepe collata. q̃a danda utiq; ẽ uenia peccatis fili orũ ꝑ bñficiis & affectu parentũ. uos autẽ nichil horũ cogitatis neq; rẽ neq; nũ s; uenit sup nos tant᷒ exercitus. ul᷒ in quo de uictoria confidentes. an in uitulis aureis & aris in montib; constitutis. que uẽre sũt impietatis. & ñ religionis indicia? an certe spẽ uob᷒ multitudo ꝓbuit. que castra nr̃a trãscen dit? S; nulla uirtus illic ẽ. ũ licet cũ multis milib; aliquis pugnat iniuste. Solũ m̃ enĩ iusti cia & pietas diuina spẽ uictorie instituit im mota. que scilicet & apud nos ẽ. seruantes a ꝑnci pio leges. & dnĩ ꝓpriũ uenerantes. quẽ ñ manꝰ de pu trescibili silua fecer᷒. nec excogitatio mali regis ꝓ popli seductione construx᷒. s; cui ẽ op᷒ ꝑncipiũ finisq; cunctorũ. Vñ suadeo nũc uobis. ut peniten tiam ꝑ̃ctorũ habeatis. & meliora cogitantes di micare cessetis. patriasq; leges recolatis: & q̃cq̃d ad magnitudinẽ tante felicitatis euexit. Hec q̃ dẽ: abias ẽ locut᷒ ad poplm̃. Adhuc autẽ eo loq̃n te: q̃sdã milites latenter iheroboã imisit ut abiã ex aliquib; partib; circũdarent: q̃s exercit᷒ ñ ui deret. Et cũ inter hostes apparuissent: exercitus quidẽ ei᷒ expauit. Abias autẽ confortauit eos in dño: & spẽ habere poscebat. Tũc illi patrẽ inuocantes di solatiũ: sacerdotib; tuba canentib; hostes agg̃ssi sũt. Et illorũ q̃dẽ audatiã ac iuuentutẽ dissoluit ds̃: exercitũ autẽ abie fecit excelsiorẽ. Nã q̃nta nullo bello refertur cedes fuisse cõmissa neq; grecorũ neq; barbarorũ: tantos interuũtes de exercitu iheroboã: mirabilẽ & famosissimã ꝑcepꝰ deo conferente uictoriã. Quingenta enĩ milia hostiũ bello ꝓstrata sũt. eorũq; munitissimas ciuitates diripuer᷒. in sup bethuliã eiq; regionẽ. forti dimicatione tenu erunt. Iheroboam itaq; hac ꝑditione fatigatus nequaq̃m uirtutẽ habuit q̃mdiu cũq; tẽp᷒ p᷒ hec abias uixit. Et tũ p᷒ hanc uictoriã paruo tẽpore sup uiuens obiit cũ regnasset annis tb;: & sepult᷒ ẽ in ierosolimis in patriis monumtis. Reliq̃t autẽ filios q̃dẽ duos uiginti. filias autẽ decẽ & septẽ q̃s omis de uxorib; xx vii. ꝑcreauit. Huic successit in regno fili᷒ asaph cui᷒ iuuencul mat᷒ fuit no mine nath. q̃ regnante omis ꝑuincia isrlitarũ pace potita ẽ annis decẽ. Hoc q̃ m̃ abiã filiũ ro boam nob᷒ gesta tradita sunt. Mortuus ẽ autẽ & iheroboã rex decẽ tribuũ. cũ uiginti et duobus annis tenuisset ipiũ. successitq; ei fili᷒ nadab. scdo iã anno regis asaph transacto. Regnauit iherobo am fili᷒ annis duob;: patris ipietati malitieq; con cordans. In his autẽ duob; annis castra metatus est contra gabaton: ciuitatẽ palestinorũ. Cũq; eã foret obsessione captur᷒: dolũ passus a quodã amico nõie baasa mechili filio. mortuus ẽ. Qui p᷒ ei᷒ obitũ poti tus imperio. omne genꝰ iheroboam interemit; & eue nit scdm ꝓpham di. qđ alii quidẽ cognatorũ ihero boam in ciuitate mortui lacerarentur a canib; atq;

conſumerent᷑. Alii ů in agriſ a uolatilib; deuorarent᷑;
tur; & dom⁹ quidẽ iheroboam p̱ ei⁹ impietate atq; ini
quitatib;. hac uice dignam ptulit ultionẽ.
Rex autẽ iheroſolymoꝝ aſaph dũ morib; eẽt
egregi⁹ ſempq; ad diuina reſpiceret nichq;
gereret neq; cogitaret. qđ ñ eẽt pietati con
ueniens. aut ad legũ cuſtodiã p̱tineret. ſuũ
compoſuit regnũ abſcidenſ ab eo cunctã nequitiã:
& ab omĩ malicia mundi purganſ. Habuit autẽ
exercitũ electoꝝ arma gerentiũ ſcuta et lanceaſ. de
tribu q̇dẽ iuda trecenta milia: de beniamin autẽ ſcu
ta arcuſq; portantiũ . cc^{ta}. l. milia. Cũq; iã decẽ reg
naſſet anniſ caſtra contᷓ eũ metat⁹ cũ magno nimiſ
exercitu zareaſ rex ethiopie ducenſ pedeſtriũ q̇dẽ
ñgenta milia equeſtriũ ů decẽ milia: curruſq; tre
centoſ. Qui dũ uſq; ad ciuitatẽ mariſan que ẽ in
tribu iuda. cũ exercitu ſuo ueniret occurrit ei aſaph.
& caſtriſ contra eũ poſitiſ inq̄ndã conuallẽ nomine
ſabathatha. ñ p̱cul a ciuitate. cũ uidiſſet ethyopũ
multitudinẽ poſcebat a deo ſibi dare uictoriã cũ
clamore: & ut multa milia hoſtiũ ipſe p̱imeret. Ne
q; enĩ in alio confidendũ eẽ dicebat. quã in eo q̇ poſſit
etiã paucoſ multoꝝ potioreſ oſtendere: & facere in
firmoſ fortiſſimiſ p̱ualere. Hec orante aſaph ſignũ
uictorie dſ̃ oſtendit. & cũ gaudio. diuinitatiſ au
xilio bello congſſuſ. multoſ ethyopũ p̱culit. & con
ůſoſ in fugã pſecut⁹ ẽ uſq; ad gerariadẽ regionem.
Relinquenteſ autẽ hoſtiũ occiſionẽ. ad direptionẽ gen
tiũ ciuitatiſ gerareth q̄in ceperant eoꝝq; caſtriſ p̱tin⁹
acceſſerunt. ita ut multũ tollerent aurũ multũq; ni
miſ argentũ p̄dãq; deueherent ualde mirabilẽ came
loſ & ſubiugalia & pecudũ gregeſ innumeroſ. Aſaph
ġ et ei⁹ exercituſ. ſũpta huiuſmodi a deo uictoria atq; p̄da:
in iheroſolymiſ remeauit. Quib; uenientib; occurrit
in uia. azariaſ nomine p̱ph̄a. & p̄cipienſ ut paululũ
agreſſu itineriſ abſtinerent. cepit ad illoſ dicẽ qđ
illa uictoria fuiſſet eiſ a deo conceſſa. eo qđ iuſtoſ ſe
ſanctoſq; ſeruaſſent: & omĩa dĩ uoluntate feciſſent.
Quoſ in ei⁹ mandatiſ p̱manenteſ. dix̃ ſep̄ hoſtib; p̄ualẽ:
& habituroſ diuina uirtute felicitatẽ. relinq̄nteſ
autẽ ei⁹ religionẽ in contraria deuenire. futurũq;
temp⁹. in quo nullus inueniret᷑ uerax p̱ph̄a in eo
poplo: neq; ſacerdoſ qui iuſte aliquid reſpondet.

Ob quã rẽ ciuitateſ ſubůtendaſ & gentẽ in omĩ terrã
diſſeminandã. & uitã miſerabilẽ & inopẽ habitu
roſ: ſuaſitq; eiſ ut dũ hec haberent bene agerent. &
nequaquã a diuina deuotione recederent. Hec
audienſ rex & popl̃s gauiſi ſunt: multũq; ſtudiũ.
& omĩſ in cõmune. & ſinguli circa iuſticiã habebant.
Miſitq; rex in omnẽ p̱uinciã: p̄cipienſ ut legitima
diligent᷑ ůq; ſeruarent. Sic ġ aſaph regiſ duarũ
tribuũ actio: gerebat᷑. Reuertar autẽ ad regẽ baa
ſa qui iſrlitico poplo p̄ſidebat occidat q; aab filiũ
iheroboã: & ei⁹ tenuerat p̄ncipatũ. Iſ enĩ iter ſalm
ciuitatẽ degenſ & habitaculũ ibi conſtituenſ: reg
nauit quidẽ anniſ. xx^{ti}. iiii^{or}. ſ; fuit maligni⁹ & impi⁹.
ultra iheroboã & filiũ ei⁹: & poplm multiſ maliſ afflix̃.
& dõ fecit iniuriã. Q^{ui} mittenſ ad eũ gymon p̱ph̄am.
p̄dix̃ & ſe & omne gen⁹ ei⁹ exterminaturũ. & hiſdem
maliſ q̇b; domũ iheroboã p̱culſerat pditurũ: quia
rex ab eo conſtitutuſ. bñficiũ ñ repenſauit. ut pie
& iuſte poplo p̄ſideret q̇ p̄mit⁹ ipſiſ pdeſſent. dein
de gratiſſima deo ſep̄ forent. ſ; magiſ imitat⁹ ẽ peſſi
mũ iheroboã. cui⁹ dũ periſſet anima uiueret tñ et
in iſto malignitaſ. dicebatq; ſupplicium maloꝝ illi⁹
hẽ habiturũ: qui ei ſimil᷑ extitiſſe uidebatur.
Baaſa autẽ quãuiſ p̱ p̱ph̄am audiſſet futurã ẛ ſuoq;
generi p cõmiſſiſ ſcelerib; ultionẽ tñ de reliq̊ ñ
quieuit. neq; reſp̱exit qđ male agendo deperiret.
ut inglorioſe penitendo p̱mat᷑ p̄ctiſ. a deo ueniã
mereret᷑. ſ; tãq̄m illi p quib; p̄miũ p̱ponit᷑ labore
ñ ceſſant. donec ad p̱poſita dona ueniant. ſic & baaſa
p̱ph̄a dicente ẛ futura tãq̄ ſi ad magna bona concur
reret in p̱niciẽ ſui generiſ & toci⁹ domuſ interitum:
peior fieri cotidie ñ ceſſabat. Namq; uelut athleta
nequitie: in hiſ agebat᷑ maliſ. Nouiſſime ů exercitu
ſũpto. rurſuſ aggſſuſ ẽ q̄ndã ñ ignobilẽ ciuitatẽ
aramaton nomine q̄ xl^{ta}. ſtadiiſ ab iheroſolymiſ ab
erat. eãq; capienſ. cogitauit ut in eã exercitũ derelin
queret: quatin⁹ inde p̱cedenſ t̃rã aſaph regiſ inua
deret. Metuenſ autẽ aſaph conamen hoſtiſ. & cogi
tanſ q̇a poſſet exercituſ qui aramath ceperat eiuſ
uiolare p̱uinciã: miſit ad regẽ damaſcenoꝝ lega
toſ ſimul et aurũ & argentũ. petenſ ab eo ſolatiũ:
& cõmemoranſ quia amicitiã antiquitiſ habuiſ
ſent. Ille ů & pecuniarũ opulentiã grate ſuſcepit

et solatia prebuit. soluens amicitiā quam habuerat cū
baasa. misitq; ad ciuitates que baasa uidebantur ipso
subiacere. ut eas affligeret. qui alias quidē incendit.
alias populatus ē. id est eleon. et dan. et abelan. et alias
multas. Hec audiens rex istrahelitarū. edificare quidē
aramatham et ipse cessauit. uenire uero cū studio
festinauit. ut prius ferret auxiliū. Igitur asaph
apparatu dignissimo edificiorū que baasa congre
gauerat. construxit in eodē loco duas fortissimas ciui
tates. quarū altera gabaa. altera uero masphá uoca
batur. Et post hec. tempus nō habuit iā baasa pugnandi ad
uersus asaph. Peremptus ē enim a creone. et sepultus
quidē in ciuitate tersa. cui successit filius belan.
Hic cū regnasset duob; annis defunctus ē. quē occi
dit zamarias equorū ordinis dimidii princeps. Nā
dū epularetur apud dispensatorē suū nomine osa.
suasit quib;dā equitib;. ut subito discurrentes.
cū armigeris et principib; desolatū relinquerent
occisū. Illi nāq; cuncti circa obsessionē gabathene
ciuitatis in palestina posite. occupati uidebantur.
Perimens itaq; belan regem princeps equorū zamarias
ipse regnauit. et omne baasa genus secundum prophetiam
gyeonon interemit. Eodem nāq; modo eius domus propter
iniquitatē radicitus ē euulsa sicut genus iheroboam
prius descripsimus. Exercitus qui gabathon ob
sidebat audiens. quod de rege contigerat et quia
zamarias occidens eū inuasisset imperiū et ipse
principē suū amarim constituit regē. qui a gabathe
na urbe mouens exercitū. uenit in tersa. Et acce
dens ad ciuitatē. manu bellica eā cepit. Zama
rias autē uidens ciuitatē fuisse detentā. fugit
ad locū aule regie secretiorē. et succendens eā
semet ipsū pariter concremauit. cū regnasset
dieb; septē. Moxq; istrahelitarū diuisus ē populus. et alii
quidē thaman regnare uolebant. alii uero amarim.
Cūq; uicisset pars amarim. interemptus ē thaman.
et in toto exercitu regnauit amarim. Trice
simo autē anno regis asaph amarim suscepit
imperiū. et tenuit annis duodecim. quorū quidē
sex annos in thersa fecit. reliquos uero in ciuitate que
marion appellatur. a grecis uero samaria. Hic autē no
minauit eā samarion. a somaro quodā qui ei
montē uenundauerat in quo construxerat ciui-
tatē. In nullo autē differebat priorū regū. nisi quod peior erat.
Omnes enim querebant modū. quatinus suis impietatibus
cotidie populum facerent adeo recedere. et propterea dis
perdit eos et nullū permisit ex eorū genere superesse. Et
is quidem defunctus ē in samaria. successitq; ei filius achab.
Ex his nāq; cognoscitur quantā prudentiā humanarum
rerū probatur habere diuinitas. et quomodo bonos quidē
diligit. malos autē abhorret. et a radice disperdit. Istra
helitarū denīq; reges propter iniquitatē suā et iniusticiam.
alter super aliū irruentes. multi paruo tempore perierunt.
et eorū genus exterminatū ē. Asaph autē rex ierosolymorū
qui duab; tribub; presidebat propter pietatē atq; iusticiā
ad longā feliceq; a deo productus est senectutē. Et cū
regnasset quadraginta et uno anno. bona morte de
functus ē. Quo moriente successit ei suus filius iosa
phat. de abeda matre peratus. Hunc autē imitatorē
patris sui dauid pietate atq; fortitudine cuncti ipsis
operib; crediderunt. Sed de hoc rege nō ē modo referendi necessi
tas. Igitur achab istrahelitarū rex habitabat in samaria.
tenuitq; principatū annis uiginti et mensib; duob;
nichil amplius innouans quam priores fecerant reges. nisi
quod mali magnitudine tenderet ad peiora. omnē eorū
nequitiā. et quod ad diuinā pertineret iniuriā uiuaciter
imitatus. et precipue constructas adorauit aras. et super
hec alia potiora molitus ē. Duxitq; uxorē filiā iona
bal regis tyri et sydonis nomine iezabel. per quam eius
deos didicit adorare. Erat enim mulier nimis acerri
ma simul et audax. que ad tantā uenit luxuriam
atq; uesaniā. ut et templū deo tyri quē bal appellant
edificaret et plantaret omnium arborū lucos. Consti
tuit autē et sacerdotes. falsosq; prophetas huic deo mini
straturos. sed et ipse rex multos huiusmodi circa se fo
uebat. stultitia atq; nequitia omnes priores suos excellens.
Quidā autem propheta summi dei de ciuitate thesebon galaa
dis regionis. ueniens ad achab dixit ei quia diceret deus
neq; ymbrē. neq; rorē illis annis in ea prouincia se mis
surū. nisi ipse rursus apparuisset. Et in his dictis
cū intrasset. accessit ad partes australes. et habebat
circa torrentē quendā unde poculi habitauit au
xiliū. Nā corui cybū ei cotidie deferebant. Cumq;
fluuius siccitate nimia defecisset in ciuitate sarep
tā nō procul a sydone tyroq; deuenit. que ciuitas
in harū medio constituta ē. Deus enim preceperat cuidā

illic mulieri uidue: ut cybū ei pberet. Cū n̄ pcul eēt a porta. uidit mulierē uiduā sibimet colligentē ligna. Cui dum dš significasset hanc eē que ei cybū ministratura foret. accedens salutauit eam: & ad bibendū aquā š postulabat tribui. Que cū pcederet. denuo uocans eā: & panē š poposcit afferri. Illa contestauit. nichil se intus habere n̄ modicū farine. & paululū olei. & pptea pexisse ad colligenda ligna. ut conspsa farina faceret š suoq; filio panes. c̄ aliud nichil sup eēt n̄ ut fame morerentur. Ait ppha. Confidens pge & spe meliori consiste: faciens m̄ pmitus paululū et defer. Predico eni quod n̄ ē deficiet hydria farine neq; uas olei: donec dš gr̄a ymbrē pandat interras. Hec ei dicente ppha. ueniens ea que dixerat fecit. & ipsa habuit paululū. & filio ministrauit partē & pphe: nichilq; hoꝝ defuit eis donec siccitas deficeret. Meminit autē hui9 siccitatis & menander ingestis regis ita uualithoꝝ dicens. Et siccitas sup eos facta ē a mense hyperberteon usq; ad aluū hyprei. Qui dū deo supplicaret multa flumina sīt cōmissa. Namq; ciuitatē botrim edificauit in fenice & aazontpl. ipsa & hec quidē ait sub achab. factā significans siccitatē. Hoc eni tpr & ithabalus cui9 fecit menander mentionē: regnauit in tyro. Mulier itaq; q̄ paulo ante diximus pabulū pbuisse pphe. cū cecidisset filius ei9 inlanguorē. ita ut animā dimitteret et mortuus eē uideret: deflens & manib; semet ipsā decerpens. uocesq; quas dictabat luct9 emittens. accusabat apud se factam pphe p̄sentiā. quasi ipse peccata ei9 argueret: & ideo filius ei9 eēt extinctus. Ille u̇ eā equo animo eē ꝑcipiens: & š contradi filiū dicens. uiuū se ei reddere pmisit. Qua tradente. portans eū ad locū in quo ipse degebat. & inlectulo collocans. clamabat ad dn̄m: dicens qđ n̄ fuisset bene mulieri repensatū. que illū susceperat et nutrierat cū ei9 filius eēt ablat9. Rogabatq; denuo ut animā puer reciperet atq; uiuendi copia pberetur. Cūq; dš & matris habuisset misericordiā & pcib; pphe rogantis uellet annuere: ne uideretur ad eā plesione uenisse: continuo ultra omnē humanā opinionē reuixit puer. Illa u̇ gr̄as pphe referens. tē apte se cognouisse dicebat. qđ loqueret ei uere diuinitas. Transacto siquidē tpr paruo. uoluntate dī pgebat ad regem achab: futurū ei nuntiaturus ymbrē.

Erat na eni necessarioꝝ inopia. puintiā nimis inuaserat: ita ut n̄ solū homines ꝓpter siccitatē. s; & cetera animalia fames afficeret. Rex ḡ euocans quendā obedian q̄ erat sup ei9 mīnā dix ei ut ad fontes aquarū pgeret & torrentes: q̄n pascua animalib; inueniret. Qui dū misisset in cunctū orbē terrarū ad querendū ppham helyā. nec inuenisset: ꝑcepit ut & eū ipse requireret. Qđ cū fieri placuisset: & rex & obedian psingula itinera pexer̄. Contigerat itaq; tempore quo iezabel pphas occiderat: ut centū pphas iste inspeluncis absconderet. eosq; solū m̄ pane & aqua nutriret. Cū ḡ obedias secessisset a rege. ppha ei helyas occurrit: a quo requisit9 q̄s eēt & agnoscens eē ppham pronus adorauit. Cui ppha. Pge inquit ad regē: & dic qm̄ adsū. Cui ille respondit. Quid mali passus sis ame. illuc me dirigis quo possim indubitantē occidi: An ignoras qm̄ nullū reliquit locū q̄ n̄ direxisset ut te reptū ad casū necis adduceat.

Precabatur eni nedū regi nuntiaret. & illo alibi discedente mentiri uideretur morti succūberet. cōmemorabatq; ei quē admodū cū iezabel pphas occidisset. pphas. c. ipse abscondit inspeleo. & multos alios liberasset. Cui ppha. Nichil metuens inquit: adregē festin9 accede. Prebuitq; ei iure iurandi religionē. qm̄ ipsa die ad achab ipse quoq; ueniret. Dū ū q; regi nuntiasset qđ uidisset helyam ei mox occurrit achab requirens cū ira grandi si ipse eēt: q̄ inopie actor inpplo hebreoꝝ existeret. Tē ppha innullo formidans ait. eū poci9 omnia mala ppetrasse. eūq; gen9 in illā puintiā deos alienos introduxisse: & dn̄m q̄ sol9 ē reliquisse. S; nc̄ inquit omnē poplm ad montē carmelū ꝑcipe congregari. nec n̄ pphas tuos partē & uxorē q̄ctūq; sunt numero. pphasq; lucoꝝ q̄si quadringentos. Qui dū omīs ad pdictū montē achab uocante uenissent: stans in medio eoꝝ helyas ait. Quo usq; diuisā mētē & uolūtatē habentes in hac confusione pfistis:

Si quidē putatis uřē puintie dn̄m uerū & solū

eũ sequimini. eiq; mandata seruate. Si u͛o hoc ñ existi
matis s; peregrinos creditis. et illis exhibendã etiam
pietatis ẽẽ culturã: eis mel' dominus obedire. Cũq;
popl's ad talia nich' responderet petiit helyas
p experimento fortitudinis alienigenarũ deorũ et
sui. cui remanserat solus ipse pp'ha. cũ illorũ nu
mero eẽnt quadringenti. ut sumeret boue͂ et eũ
occisũ sup altare poneret nequaquã igne subpo
sito. similit͛ et illos facientes inuocari p'prios deos:
quatin⁹ eorũ hostias ĩmolantes concremarent. Hoc
inq't facto: cognosceris uerã di culturã p̄ualere. Qd
dũ placuisset. ait helyas ut eligentes boue͂ illi p'us
occiderent: et deos p'pos inuocarent. Quorũ dũ
ñ audiret⁹ oratio deridens helyas magna eos uoce
deos suos clamare monebat: qui aut pfecti aliq̃
fuissent. aut forte dormirent. Illi aut͂ a matuti
no usq; ad diem mediã hoc facientib; et semetip
sos more patrio cultris et gladiis incidentib; et
nich' agentib;: cũ ipse ẽẽt iam hostias oblatur⁹.
illos quidẽ abire p̄cepit. poplm u͛ in p'mo iussit
accedere: ut uiderent et custodirent eũ. ne lignis
igne͂ latent͛ immitteret. Cũq; popl's accessisset: su
mens. xii. lapides sc'dm trib; hebraici p'pli statuit ex
ei altare et circa eũ fecit foueã ualde p'fundã. et im
posuit ligna sup altare. et in eis sup posuit hostia͂.
Precep'q; ut quatuor hydrie de fonte cõplete funde
rent⁹ sup altare: donec fouea illa que sparsã aquã
ex altare suscipiebat impleta maneret. Quo facto
cepit orare dñm atq; clamare. ut erranti popl'o mul
to iã tpr̃: suã manifestã faceret potestate͂. Cumq;
dixisset hec. repente ignis de celo uidente popl'o
cecidit sup aram. et consũpsit hostias uniũsas. ita
ut etiã aqua ipsa concremaret⁹ et lacus ad cineres
usq; pduceret⁹. Hoc uidentes isr'lite cecider͛ in t͂rã
et adorauer͛ unũ solũ dñm maximũ ueriq; cla
mantes: alios u͛ fallacie͂ se et uana opinione colu
isse. Tc͂ cõp'hendentes pp'has suos: cunctos helya
p̄cipiente pemer͛. Dix̄q; pp'ha regi. Pge ad conui
uiũ tuũ nich' de cetero dubitabis. Post paululũ
nãq; a deo ymbre͂ largissimũ uideb' effundi. Igit͛
achab p⁹ hec ũba discessit. Helyas aut͂ in culmen
carmeli montis ascẽde͂ positus in terra genib; eisq;
coniũgens caput orauit. Quo facto iussit helyas

ut ei minister p'gens in quendã scopulũ ad ma
re respiceret: et si alicunde nube͂ suscitari uidisset
ei referret. Tc͂ et eni͂ erat aer ualde purissim⁹: et se
renitate p'spicuus. Qui ascẽdẽs sep'. nich' q; se uide͂
dicere. dũ septie͂s ẽ fecisset. ait se uide͂ aere͂ aliq͂ in ñ tm̃
ampli⁹ q̃ uni⁹ hõis uestigio crescere͂. Qd͂ cũ audisset helya͂
misit ad achab. iubens ut ad ciuitate͂ citi⁹ abiret:
anteq̃ ymber disrũperet. Qui intor in urbe iezrahel:
festinãs aduenit. Tc͂ repente siquide͂ aere obducto
caligine. et nubib; ad op'to sp̃c uehemens ort⁹ est:
et ubrrim⁹ ymber effusus. Pp'ha u͛ diuinit⁹ inspira
tus: ante currũ regis ad ciuitate͂ iezrahel p'exit.
Audiens itaq; uxor achab iezabel signa q̃ fuerant
ab helya celebrata. et qd' pp'has ei interemerit: in
dignata misit ad eũ nuntios. et peos intermina
ta est se eũ ita interfecturũ: sic pdiderat ille ei
pp'has. Tunc formidat⁹ helyas: fugit in ciuitate͂
nomine bersabee. Hec aut͂ ẽ in ultimo sortis iu
de. in terra idumeorũ. Quo relinquens suũ mi
nistrũ: accessit in heremũ. et orauit ut moreret⁹.
Non eni͂ se meliore͂ patrũ ẽẽ dicens: ut illis pditis ipse
uiuere aliquatenus exoptaret. Quo facto: circa q̃ndã
arbore͂ obdormiuit. Et cũ eũ aliquis excitasset: sur
gens inuenit cibũ et aquã. Comedens aut͂ et per
cipiens ex illi⁹ cybi refectione uirtute͂: uenit ad mon
te͂ syna. ubi moses leges a deo dicit⁹ p̄cepisse. Et in
ueniens in eo speluncã quandã: ingressus in ea com
morabat⁹. Cũq; eũ uox quedã ex incerto require
ret quid illic ad eẽt. et cur reliquerit ciuitate͂: ait
eo qd' occidisset pp'has alienigenarũ deorũ et popl'o
cõpbasset q̃a unus sit d's que͂ ab initio coluissent:
et ob hoc ad supplitiũ quereret⁹ a regis uxore. Rurs⁹
aut͂ audiens ut sub diuũ quiesceret. et qd' oporte
ret fieri altera die cognosceret: ex spelunca digressus
est. Et facto subito terremotu. splendore͂ fulgentis
ignis inspexit. factoq; silentio uox diuina eũ neq̃q̃
timere p̄cepit: que͂ nullus detinere posset inimic⁹.
Iussitq; ut domi reuertens ungeret popl'i rege͂ hieu
namsi filiũ. in damasco u͛ syrie azahel. pse aut͂ pp'hã
constitueret helyseũ de ciuitate abela: ut totius
impios popl'i pimeret. alios quidẽ azahel. alios
aut͂ hieus. Hec audiens helyas ad regione͂ reu͛sus
ẽ hebreorũ. Et inueniens helyseũ filiũ saphat a-

rantem.

tamẽ. et cũ eo q̃sdã alios usq; ad iuga duo decĩ. acce-
dens p̃iecit sup eũ palliũ suũ. Helyseus aũt conti-
nuo cepit p̃phare. Et relictis bob; secutus ẽ eũ ro-
gans. ut ei p̃mitteret quatin̄ parentes p̃pos saluta-
ret. Quo iubente ut faceret. uale dicens eis secut᷒
ẽ & fuit helye cuncto tempore uite sue discipl̃s.
& minister. De hoc itaq; p̃pha. hec dixisse sufficiat.

Quidã g̃ naboth de azari ciuitate regio agro uicin᷒.
rogante rege ut ei uicinũ agrũ quolib&
p̄cio uenundaret. quatin̄ eo coniuncto. possessio
nẽ faceret potiorẽ. Q si nollet pecunias accip̃e. ex
eĩ agris quẽ uellet eligeret. Naboth dicente hoc se
facere nolle s; paternã sortẽ eligeret possidere. con-
tristat᷒ rex q̃a alienũ p̄cũ n̄ posset accip̃e. neq; la-
uachris usus ẽ neq; cibis. Iezabel aũt requisiuit.
cur ita tribularet̄ cũ neq; balneas neq; prandium
appeteret. neq; cenã. Narrauit ei naboth sup̃biã.
& q̃a dũ p̃mansuet᷒ sermonib; & inferiorib; a regia dig-
nitate locut᷒ ei fuisset. n̄ impando que poposcerat.
p̃tulisset iniuriã. Illa ũ rogabat ut a pusillanimi
tate tristiciaq; recederet. & suo corpori sollemniter
p̃uideret. se dicens de naboth supplicio p̃uidere. Que
misit repente litteras ad iudices isrlitarũ ex nomi
ne achab. iubens ut ieiunarent om̄s. & habito
conuentu naboth facerent p̃sidere. cũ utiq; eẽt
insignis generẽ. & instruerent tres q̃sdã uiros au
daces q̃ cont̃ eũ testimoniũ dicerent q̃si dm̄ blas
phemasset & regẽ. & hoc m̄ p̃ineret. Naboth itaq;
scd̃m scp̄ta regine. & testimonio contra se phibito
q̃si dm̄ blasphemasset & regẽ. lapidat᷒ & mortuus
ẽ. Audiens aũt hec iezabel ad regẽ ingressa mor
ẽ. eiq; dix̃. ut uineã naboth gratis adquireret.
Achab aũt letat᷒ in his q̃ acta s̄r. exiliens e lecto p̃gebat
uineã inspectur᷒. In hoc indignat᷒ ds̄. misit helyã
p̃pham ad agrũ naboth. quatin̄ ad achab accederet.
eiq; de his que fuerant gesta loqueret̃. & q̃a occides
uerũ dnm̄ agri. ipse illũ hereditate possideret in
iuste. Cũ uenisset ad eũ dicente rege q̃d uellet aut
quia peccato pollutũ eũ inuenisset. in illo loco ũ
naboth mortuus a canib; uidebat̄ fuisse deuorat᷒.
eiq; sanguinẽ & uxoris ita fundendũ. & omne genꝰ
eĩ eẽ periturũ eo q̃d huiꝰmodi impietates effecerit.
& cont̃ leges patrias ciuẽ iniuste p̃emerit. Contristat᷒
aũt & penitentiã agens achab ing̃ssus ẽ & indutus
sacco nudis pedib; ambulabat. n̄ appetens penit᷒
cybũ. & peccata se confitens egisse & dm̄ hoc m̄ pla
care contendens. Tũc ds̄ p̃phe dix̃. achab quidẽ uiuen
te. eĩ generi differendũ eẽ suppliciũ. s; eĩ filij t̃porib;
inferendũ. Et hec quidẽ helyas. cũ regi dix̃. abscessit.

His itaq; t̃porib; adadus filꝰ adadi regis syrie et
damasci collecto p̃uintie toci᷒ exercitu. & solatia
triginta duoꝝ regũ habitantiũ t̃ns eufraten. cont̃
achab castra metat᷒ ẽ. Ille ũ cũ par n̄ eẽt exercitu ad
dimicandũ n̄ p̃sũp̃sit accedere. s; om̄ia necessaria
in ciuitatib; munitis includens. ipse mansit in sa
maria. Habebat eñi muros hec ualde fortissimos.
& erat inexpugnabil̃ obsidentib;. Rex ũ syroꝝ
exercitu suo p̃to. uenit ad samariã & obsidens eã p̃conẽ
misit ad achab. petens ut eĩ legatos susciperet. et
q̃d uellet agnosceret. Q̃d dũ rex isrlitarũ fieri p̃mi
sisset. uenientes legati ante regẽ dixer̃. diuitias. fi
lios. & uxores achab. a dado dandas. & si p̃mitteret
hec ita facienda ut tolleret hoꝝ quecũq; uellet. castra
solueret & ab obsidione cessaret. Achab aũt legatis
dix̃ ut euntes suo dicerent regi quia & ipse & om̄s.
illiꝰ possessio forent. & que displicerent sola relin
querent. Achab itaq; scd̃a legatione regis syroꝝ
uehemẽr affectus. collecto pop̃lo in eccl̃a. dix̃ q̃a ipse
quidẽ parat᷒ fuerit p̃ salute & pace cunctoꝝ & uxo
res suas & filios. & omnẽ dare possessionẽ. & q̃a
hec rex syroꝝ p̃ma legatione quesisset. Nc̃ inq̃t
denuo missa legatione petit p̃scrutandas domos.
ut q̃cq̃d in eis optimũ inueniri possit auferat. et
occasionẽ hanc machinans ad pugnã. & sciens q̃a
meis reb; n̄ pepercissẽ. ad uras accessit. Ego ũ q̃d uob
placuerit. exhibebo. Pop̃ls aũt respondens n̄ ei
obediendũ s; contẽnendũ poti᷒ eẽ. & ad pugnandũ
p̃patos se existere. Legatis itaq; respondens ut ab-
euntes dicerent. q̃a p̃me quidẽ peticioni paratus
eẽt obedire manere aũt p̄cuniã securitate sollicit᷒.
nec scd̃am peticionẽ posset implere. dimisit eos.
Adadus aũt audiens hec poti᷒ indignat᷒ t̃tiã legati
onẽ misit ad achab. iñminando atq; dicendo
q̃d altiorẽ t̃re congeriẽ muris de quib; p̃sumebat

exigeret. si singulos pugillos terre de exercitu eius unusquisque portaret. His comminationibus deterrebat achab. At ille respondente quia non deberet gloriari qui armis esset accinctus. sed qui bello superior demonstratur. legati uenientes et regem cum triginta duobus regibus. qui in eius solatio uenerant inuenientes in epulis: ei nuntiauerunt responsum. At ille repente precepit circumdari ciuitatem et aggeres circa eam extolli. et nullam obsessiones relinqui. Achab autem his gestis: erat cum populo in angustia constitutus. Tunc tamen securior factus est et a formidine releuatur. cum ad eum quidam propheta ueniret atque diceret promisisse dominum ut tanta hostium milia eius ditioni contraderet. Quo requirente per quos hec uictoria proueniret. per filios inquit principum te scilicet imperium eorum precedente. Conuocans autem filios principum rex inuenit quasi ducentos triginta et duos. Agnoscens syrum ad conuiuia fuisse conuersum: aperiens portas filios principum mox emisit. Exploratoribus autem nuntiantibus adado quod gereret: destinauit qui eis occurrerent. precipiens ut ad se eos ligatos adducerent. siquidem ad prelium uenirent: si uero pacifici essent: idem efficerent. Achab autem exercitum habuit alium intra murum in subsidiis. Porro filii principum egressi. syrorum custodibus congressi. multos eorum interemerunt. et alios usque ad castra secuti sunt. Videns autem eos rex israhelitarum uincentes. et alium exercitum omnem dimisit exire. Qui repente in syros irruentes: preualuerunt eis. Non enim sperabant eos super se uenturos sic inopinabiliter. quos propter ea inuenientes nudos et hebrios. ita persecuti sunt. ut illi etiam relinquerent arma fugientes et uix in equo rex potuisset euadere. Achab autem multo itinere persecutus interfecit syrum. et eorum castra diripuit. et inueniens in eis diuitias auri et argenti non paruas et curruum adadi equorumque sumens denuo in ciuitatem remeauit.

Dicente uero propheta ut prepararet exercitum. quia futuro anno super eum syri denuo reuerterentur. achab in ciuitate hec agebat.

Adadus autem cum quanto potuit exercitu de prelio liberatus. cum amicis propriis cogitabat: quemadmodum cum israhelitis denuo dimicaret. Et in montibus quidem non pugnandum esse dixerunt. quasi deus eorum in locis talibus preualeret. et propter ea te ab eis esse uictos. sed si in campo gererent bella deuincerent. Super hec consilium dabant. ut reges qui de qui uenerant in solatium eius ad propria remearent. et eorum exercitum plurimis retinens satrapas ordinaret. et in loco occisorum exercitum de prouincia eorum eligeret. et equos currusque suppleret. Credens hec esse bene fuisse dicta rex syrorum disponebat exercitum. uerisque tempore castra mouens accedebat super hebreos. Veniens in ciuitatem apheca: in magno campo castra constituit. Et achab occurrens ei cum sua uirtute. eduxisse tabnacula sua fixit. Erat autem quantum ad syros paruus eius exercitus. Tunc rursus accessit ad eum propheta et uictoriam dominum dare promisit. suamque uirtutem uictoriam ostendere quia non solum in montibus sed et in campis gereret. quod apud syros non ita constaret. Igitur diebus septem castris positis: quiescebant. Septima uero die diluculo procedentibus hostibus. aciemque construentibus ad pugnandum: eduxisse achab suum egit exercitum. Tunc congressus robustissima dimicatione commissa hostes conuertit in fugam. et ad eorum interitum persequens imminebat. Illi uero suis curribus impediti adiuuice. sunt extincti. paucique defugere ualuerunt in ciuitatem apheca. sed et ipsi sunt mortui. Muris enim cadentibus super eos: uiginti septem milia defecerunt. In prelio autem centum milia occisi sunt. Rex autem adadus fugiens cum fidelissimis seruulorum: sub terraneo loco celatus est. Cui dum dixissent serui. quia clementes essent et misericordes israhelite. et possent tamen consueto rogati. salutem ei conferre si ad eum eos rogarent achab. dimisit eos hoc agere. Tunc illi induti saccis et uestibus sua capita alligantes. sic enim olim captiui rogabant. syri ad achab uenerunt petentes eum. ut adadus rex mereretur salutem qui gratia eius propius foret seruus. Ille uero dicens se libenter habere si uiueret. nec in prelio defecisset. honorem quoque ac deuotionem exhibiturum se ei fratri debitum promisit. Tunc illi accipientes iusiurandum ut nichil pateretur aduersi. eduxerunt eum de loco in quo fuerat ipse celatus. Et sedenti in curru: achab obtulerunt. Quem cum adorasset eum: dans ei achab dexteram leuauit in currum. Et osculatus eum iussit esse securum dicens ut nichil mali deberet de cetero formidare.

Adadus autem gratias egit. et nullo se tempore obliuisci hec beneficia commemorans. sed et ciuitates israhelitarum quas tulerant reges ante eum redditurum se dixit et damascum. ut ita rex hebreorum egrederetur ad sua sicut maiores eorum in samariam. Celebratis itaque federibus inter eos achab

Jn multaſ muneribꝫ donatū adadū ꝓp̄ā ad dimiſit
igitur bellū adadi regiſ ſyroꝝ qđ ꝑ impiū.
habuit aduſuſ achab ⁊ iſrłitaſ. hoc m̄ t̄minatū ē.
Jnt̄ea q̄dā ꝓpħa nomine micheaſ accedenſ ad unū
iſrłitarū. petijt ut eū in capite ꝓ uoluntate dī ꝑcu
teret. Q° .. nolente. ꝑdyx̄ ei ꝓ eo qđ inobediens eēt
deo eiq; p̄cepto. leone occurrente ꝑimeret̄. Q°d dū
illi homini contigiſſet. acceſſit ꝓpħa rurſuſ ad aliū.
et ut idem faceret imparauit. Q' dū ꝑcuſſiſſet eū ⁊ eiꝰ
uerticē cruentaſſet. allugato capite acceſſit ad regē
dicenſ. quia dū eēt in exercitu conſtitutꝰ accepiſſet
a quodā tribuno ſeruandū captiuū. ſibiq; ab eo
dictū ut ſi captiuuſ fugeret. ipſe moreret̄. Quo fu
giente. iſ qui eū tradiderat. mortē minaret̄ ei infer
re. Tūc reſpondente achab mortē imminere ei iuſtiſ
ſimā. ſoluenſ caput agnitꝰ ē eē micheaſ ꝓpħaſ. Hac
enī parabola utebat̄. ꝓpt̄ ſermoneſ q°ſ erat ei dicturꝰ.
Dat nāq; q̄m cū dſ̄ ei conceſſiſſet ut ſupplicū hoſtiꝰ eiꝰ
euaderet. ipſū inimicū eiꝰ adadū qui dn̄m blaſphe
mauerat dimiſiſſet. ⁊ ꝓpt̄ ea dſ̄ decreuiſſet ipſū
ab illo ꝑimi. poptm̄ u° ab eiꝰ exercitꝰ inuaſione con
ſumi. Jratꝰ u° achab ꝓpħe. illū quidē clauſū ſerua
ri iuſſit. Confuſuſ aūt michee ſermonib;. ad ſuā
domū remeauit. Jgit̄ de achab dixiſſe. ſufficiat.
Reūtar aūt ad regē iheroſolymoꝝ. ioſaphat. Jſ enī
agenſ ſuū impiū ⁊ exercitū in ciuitatib; ⁊ ſubiec
toꝝ ꝓuīciā uniuſā conſtituenſ n̄ minorē quā eiꝰ
auuſ abia tempore q° iheroboā ſup decē tribꝰ regna
uerat. munitioneſ ubiq; collocauit. Habuit enī
ꝓpitiā ⁊ coopatricē ſ' diuinitatē cū eēt iuſtꝰ ⁊ piꝰ.
⁊ q°d boni corā deo faceret ſingulꝭ dieb; inquireret.
Honorabant enī eū regeſ in circuitu conſtituti. confe
renteſ. ita ut diuitiaſ ampliſſimaſ ⁊ glām ualde
p̄clarā haberet. Anno ſiquidem tercio regni ſui.
conuocanſ ꝓuintie p̄ncipeſ ⁊ ſacerdoteſ. iuſſit
ut ꝑagranteſ omnē poptm̄ ſub eo conſtitutū. doce
rent ꝑ ſinglāſ ciuitateſ moſeaſ legeſ. ut eaſ ſine
p̄uaricatione ſeruarent. ⁊ circa eiꝰ religionē de
uoti ſemꝑ exiſterent. Jn hiſ ⁊ enī cuncta multi
tudo ita gauiſa ē. ut nulluſ aliud amplecteretur
pociꝰ neq; diligeret q̄m ſeruare legeſ. ſ; ⁊ confineſ
nimiſ amabant ioſaphat. cū quo ⁊ paciſ federa
celebrabant. eiq; paleſtini ſolita tributa reddebant.
⁊ arabeſ annuiſ ſingulꝭ miniſtrabant agnaſ ducen
ta milia cū uellerib;. Muniuitq; maximaſ ci
uitateſ atq; fortiſſimaſ. ⁊ exercitꝰ in eiſ contra
hoſteſ ⁊ arma p̄parauit. Tūc enī erat ex tribu q°dē
iuda armatoꝝ exercitꝰ. ccc.ta milia uiroꝝ. quoꝝ
p̄ncipatū habebat edruſ. Joħeſ aūt. cc.toꝝ miliū
p̄nceps erat. Hoſ ipſe dux̄. Tribū beniamin. habuit
achariuſ. cc.ta milia. alt̄ aūt p̄nceps militie nomine
gozonath armatoꝝ habuit. centū milia. qui regi fa
mulabant̄ q°ſ direx̄ ꝑmunitiſſimaſ ciuitateſ. Jſ filio
ſuo iorā. accepit uxorē filiā achab. qui decē tribubꝰ
ip̄abat. nomine gotholiā. Cūq; pꝰ tēpꝰ ad ſamariā
ꝓfexiſſet. opulenter eū achab ſuſcepit. ⁊ poptō qui
eū ſecutꝰ fuerat. clarā ualde largitatē hoſpitalitatiſ
exhibuit. idē tritici ⁊ uini. ⁊ pecudū ubrtatē. roga
uitq; ut contra regē ſyroꝝ ei ſolatia n̄ negaret. q°ni
ramathan ciuitatē in galaad conſtitutā auferret.
quia eiꝰ patriſ p̄mo fuerat. ⁊ a patre tūc regiſ ſyrie
uideret̄ ablata. Pmittenſ u° ioſaphat ſolatia ſe datu
rū q°ntū n̄ illiꝰ minor erat exercitꝰ. ⁊ euocante ab
iheroſolymiſ ad ſamariā ſuū poptm̄. egſſi foriſ ci
uitatē ambo regeſ ⁊ in ꝓpriiſ ſoliiſ utriq; reſidenteſ.
ſuū exercitū diſponebant. Joſaphat aūt int̄ hec
iuſſit ut ſi quidā ꝓpħarū adeēnt euocati conſule
rent̄. ſi eo t̄p̄r eēt contra ſyrū p̄liū agendū. Fuerat
namq; tūc pax achab una cū ſyro ꝑmanenſ anniſ
trib; ex quo eū pꝰ captiuitatē dimiſerat ad ꝓp̄a reme
are. uſq; ad illū diē. Uocanſ g° achab ꝓpħaſ ſuoſ q°ſi
numero. cccc.toſ iuſſit conſulere dn̄m ſi ei uictoriam
aduſuſ adadū concederet. ⁊ captionē ciuitatiſ.
ꝓpt̄ q̄m bellū p̄pararet inferre. Pphiſ aūt dicentib;
pugnare ſimul ⁊ uincere ⁊ ſyrū eē captiuandū
ſ'tē ⁊ ꝑiuſ. intelligenſ in eoꝝ ſermonib; ioſa
phat q° eēnt falſi ꝓpħe requirebat achab regē.
ſi alt̄ aliquiſ eēt ꝓpħa dī ut cerciꝰ de futuriſ ag
noſceret. Achab aūt eē q°dē dix̄. ſ; inuiſū ſibimet
hominē eo qđ ꝓpħaret mala. ⁊ p̄dixiſſet eū mo
riturū a ſyroꝝ rege deuictū. Qua ꝓpt̄ tūc in cuſto
dia teneretur. cuiꝰ nomen erat micheaſ filiꝰ obei.
Cūq; petiſſet ioſaphat eū uocari. miſit eunuchum
⁊ edux̄ eū. Q' dū eunuchuſ iſſet. indicauit ei om̄ſ

alios prophetas regi uictoriam predixisse. Ille uero micheas aliud de rege fore dicturum nisi quod deus in eius ore posuisset: cum uenisset ad achab eum coniurasset. ut id quod uerum esset ediceret: ait ostendisse sibi deum fugientes israhelitas esse in persecutione syrorum: et ab eis cunctos dispergi per montes. sicut greges pastoribus desolatos. Dicebat que significasse sibi eo quod alii quidem reuerterentur ad propria: ipsum uero solum modo in prelio periturum. Cumque micheas hec dixisset ad iosaphat: achab dixit. Nonne paulo ante significaui tibi qualis sit circa me huius hominis affectus. et quod pessima prophetaret? Et cum micheas dixisset quod eum oportebat omnia que a deo predicabantur audire. et quod falsi quidem prophete eum exacuerent ut spe uictorie egrederentur ad bellum: immineret autem casus eius in prelio: erat achab tristicia remissus. Interea sedechias quidam falsus propheta. accedens ad regem. ait non esse respiciendum micheam quod nichil diceret ueritatis. et inditio simul utebatur helye qui prophetasset in gazara ciuitate magro nabuthei sanguinem eius a canibus lambendum sicut et nabothei: qui per eum a populo fuisset occisus. Quibus ab illo sic prophetatis micheam dicebat esse mendacem. quoniam meliori prophete dicere contraria uideretur. et quod rex tertia die moreretur cognosces inquit repente si uera sunt que dicit iste: aut si potest spiritus sancti habere uirtutem. Cesus autem palmis a me non nocebit mee manui sicuti iadus dexteram regis ieroboam aridam fecit. dum eum comprehendere uoluisset. Hoc enim omnibus notum est. Cumque percussisset micheam et nichil fuisset passus confortatus achab in semet ipsum: contra regem syrorum. mouit exercitum. Uincebat arbitror illud quod imminebat. et falsi prophete uerba plusquam erat ueritas credibiliora faciebat: ut ex occasione perueniret ad finem. Gexorans sedechias et faciens sibi cornua ferrea. dixit ad achab: quoniam ei manifestasset deus in illis omnem syriam esse subuertendam. Micheam uero dicentem quod sedechias non post multos dies in cubiculo se celaret et quereret sui penam declinare mendacii: iussit rex in custodiam duci ad aganum principem ciuitatis: et nichil aliud applicari ei preter panem et aquam ministrari.

Igitur achab et iosaphat ierosolimorum rex sumentes exercitum uenerunt in ramatha galaatidis ciuitatem. Rex uero syrorum audiens eorum aduentum suum eis obiecit exercitum: et non procul a ramatha ciuitate castra constituit.

Constituerunt autem inter se achab et iosaphat ut achab regium scema deponeret: ierosolymorum autem rex propria stola indutus adstaret in acie: et illi que michee dicta contempserat. et preter habitum regium quod debebatur euenit. Adadus namque exercitui syrie preceperat uniuerso per principes suos ut nullum aliorum perime[re]t nisi tantum modo regem israhelitarum. Syri uero facta congressione uidentes ante aciem astantem regem iosaphat et eum credentes esse achab redeuntes impetum fecerunt: eumque circumdederunt. Dumque appropinquantes ipsum non esse cognoscerent: recesserunt post tergum. Ab ortu namque diei usque ad uesperam pugnantes et preualentes. mandato regis neminem penitus occiderunt: querentesque achab interficere solum inuenire nequiuerunt. Quidam uero adadi regis puer nomine adan cum sagittasset inter hostes: regem achab per loricam in pulmonem percussit. At ille casum sui exercitui manifestare non uoluit. ne timore conuerteretur: sed aurige precepit ut conuerso curru a prelio declinaret. Grauiter enim et mortaliter fuerat sagittatus. et usque ad occasum solis factus ex sanguis: interiit. Igitur syrorum exercitus nocte superueniente: signum dante precone discessit a castris. Et agnoscentes cuncti mortuum achab: ad propria sunt reuersi. Corpus uero achab sui ad samariam deferentes sepelierunt. currumque eius abluerunt in iazara fonte samarie regis sanguine cruentatum: et tunc cognouerunt helye prophetiam fuisse ueram. Canes namque eius linxerunt sanguinem: et meretrices ad fontem quod erat reliquum diluerunt. Mortuus est ergo in ramatha michea hoc predicente casum. Dum ergo hec achab regi a duobus prophetis predicta uideantur. oportet magnam iudicari bonitatem diuinitatis et honorari semper et coli: et que uera sunt potius recipi. quam ea que per cuiuspiam libidine dicuntur complecti: et arbitrandum quod nichil utilius est quam uirorum talium presentia. prebente scilicet deo quod unusquisque debeat obseruare. et cogitandum ex his que regi peruenerunt quia quod debetur neque dum presensum fuerit euitatur: sed recipit inanimas hominum. inutili spe blandiendo. et hoc modo seducendo: donec a deo debita passio celebretur. Hoc ergo modo uidetur etiam achab deceptus. ut predicentibus quidem perditionem suam non crederet: prophetantibus autem ea que delectabantur: ut de se credendo. moreretur. Cui ochozias filius: successit in regnum;

Explicit liber. VIII.

Hec sunt in nono libro iosephi antiquitatis iudeorum. I. Quemadmodum castra metatus filius achab contra moabitas eos uicerit. II. Quomodo equiuocus eius ioram rex hierosolymitarum potitus rerum et fratres suos et patris amicos occiderit. III. Castra syrorum et damasci regum contra ioram regem israhelitarum et quomodo ipse quoque obsessus in samaria periculum inopinabiliter euitarit. IIII. Quia recedente idumea et arabis uenientibus super eum et exercitus eius omnis interemptus est et filii preter unum qui erat adhuc infans. et super hec et ipse impie et pessime in sua uita conuersatus est. V. Quia ipse ioram mortuus est a principe equitatus nomine hieu interfectus et generatio eius et hierosolymorum rex ochozias. VI. Quia post huius mortem hieus regnauerit super israhelitas et habitauerit in samaria. et eius filii usque in generationem quartam. VII. Quia mulier quedam nomine gotholya in hierosolymis imperauit annis quinque. quam interficiens pontifex ioiadas filium ochozie ioas constituit regem. VIII. Castra arabel regis damascenorum super israhelitas et quomodo uastata eorum prouincia. et ciuitate samaria. rursus post breue tempus castra metatus contra hierosolimitas multasque pecunias ab eorum rege percipiens remeauit in damascum. IX. Quia amasias hierosolymorum rex castra metatus contra idumeos et amalechitas euicit. X. Quomodo idem ipse pugnando contra regem israhelitarum ioas deuictus quidem et captus est et datis multis pecuniis. denuo ad regnum proprium sit dimissus et quomodo filius eius ozias gentes in circuitu positas subiugauerit. XI. Bellum hieroboam regis israhelitarum contra syriam atque uictoria. XII. Quomodo rex assyriorum castra metatus est in samaria. et multas pecunias a rege eorum phacaia percipiens ad propria remeauit. XIII. Quia castra metatus rasin damasci rex contra hierosolymitas. coegit regem aagin mittere multas pecunias ad regem assyriorum eique satis facere propter hoc ut pugnaret in damascum. XIIII. Quomodo rex assyriorum deuicerit damascum eorumque peremerit regem. et homines exinde migrans in medos alias posuerit gentes in damasco. XV. Quomodo salmanasar assyriorum rex castra metatus contra samariam et obsidens annis V. regem israhelitarum capta ciuitate peremerit. XVI. Quomodo assyriorum rex X. tribus israhelitarum in mediam migrauit. et dispertita gente eorum regionem transposuit. quos greci samaritas appellant. Continet hic liber tempus annorum centum quinquaginta et mensium sex.

Incipit liber nonus.

Iosaphat itaque regi ad hierosolymam remeanti. post bellum quod solatium prebuerat achab contra adadum regem syrorum sicut prediximus: occurrens hieu propheta culpauit eum cur achab solatia prebuisset homini impio pariter et maligno deum dicens. moleste quidem hoc pertulisse. sed ei licet ualde peccasset. tamen propter naturam eius optimam ab incursu hostium pepercisse. Et tunc equidem ad gratiarum actionem rex: et ad sacrificia dei conuersus est. Post hec autem accepit omnem suam prouinciam circuire. et populum edocere. ut leges per moysen a deo datas omnino seruarent et pietatem circa deum nichominus exhiberent. Constituensque iudices in unaquaque sui ciuitate imperii precepit ut pro nulla re ita cogitarent: quam ut iusticiam populis exhiberent. et neque munera neque cuiuspiam dignitatem propter iudicia aliquem fastum aut diuitias aut genus cogitarent. sed omnibus equa iura tribuerent. scientes quia et que occulte geruntur a deo non ignorantur. Hec cum docuisset in unaquaque ciuitate duarum tribuum: in hierosolymam denuo remeauit. Constituitque et ibi iudices sacerdotes et leuitas atque primates monens. ut diligenter et iuste iudicia cuncta disponerent. si autem de rebus maioribus quidam contribulorum ex aliis ciuitatibus eos consulerent: cum maximo studio eis et iustissime responderent. quam precipuum deberet esse iudicium in ea ciuitate constitutum. ubi et templum dei. et habitaculum erat imperatoris. Horum autem principes constituit amasiam sacerdotem. et zabadiam qui erat de tribu iuda. Rex igitur hoc modo cuncta disposuit. Eo namque tempore castra metati sunt aduersus eum ammanite et moabite. sumentes secum arabum maximam legionem. et castra posuerunt apud gaddi ciuitatem que est circa paludem asfaltidem trecentis stadiis procul ab hierosolymis: in qua nascitur palma precipua. simul et apobal. [vel opobalsamum] Audiens autem iosaphat quoniam hostes transeuntes paludem in eius prouinciam deuenissent metuens conuocauit in cetu populum in diuino sacrario. et stans contra faciem templi inuocabat et

orabat dominum ut ei suum auxilium & robur preberet: quatinus
hostibus preualeret. dum & his quod templum ipsius edificauerat.
hoc rogaret ut ipse contra eum mala inferre conprime-
ret. quod utique ob hoc uenirent. ut etiam quem ipse eis prebu-
erat molirentur auferre. Hec autem orauit deflens simul
& populus uniuersus: cum uxoribus atque filiis. Quo facto
zacel quidam propheta. ingressus est in medium cetum clamauit
ad populum & regem: dicens quia preces eorum deus audisset.
& contra hostes sine dubio eos dimicare iussisset. Pre-
cepitque ut altero die electo exercitu occurrerent ho-
stibus. eosque inuenirent inter hierosolymam & ascensum
gaddi. qui uocatur eulim & contra eos quidem non dimicarent.
sed tantum immobiles starent uidentes. quomodo eos diuinitas expug-
naret. Hec uero dicente propheta. rex equidem & populus in
terra prostrati: deo gratias retulerunt. Leuite autem in organis
sollemnibus dicebant ymnos incessanter. Die sequenti
facto procedens rex in deserto sub ciuitate tecoa. dixit
ad populum. quia oporteret audire prophete uerba. & ad bel-
la quidem non congredi sed preponi debere sacerdotes et
leuitas cum tubis. ut hymnum dicentes sic deo gratias age-
rent quasi iam hebreorum prouinciam ab hostibus liberasset.
Placuit sententia regis: & que preceperat agebant. Deus igitur ter-
rorem maximum & tumultum super ammanitas immisit.
& cedentes inter se hostes sua mutuis se uulneribus oc-
ciderunt: ita ut tantis milibus nullus penitus euasisset.
Josaphat autem respiciens in conualle ubi hostium erat ex-
ercitus. & uidens eam plenam corporibus mortuorum. letatus
est in dei solatio sic inopinabiliter & euidenter allato.
ut neque laborantibus illis ipse per se uictoriam contulis-
set. iussitque ut exercitus hostium castra diriperet. &
mortuos expoliaret. Diebus tribus expoliantes eos pene
defecerunt: tanta erat multitudo utique peremptorum. Quar-
to uero die omnis populus congregatus in quadam conualle:
de uirtute & solatiis benedixit dominum. Pro qua re est locus
ille uocatus est conuallis benedictionis. Exinde uero
ducens exercitum ad hierosolymam rex: multis diebus
ad hostias est conuersus & epulas. Igitur postquam hanc ho-
stium eius uastationem. alienigene gentes audierunt: omnes
ualde sunt territe dominum eius auxiliatorem esse sic aperte ui-
dentes. Josaphat itaque ex illo tempore cum magna gloria &
iustitia. diuineque pietatis amore fulgebat. Fuit
autem amicus achab filio israhelitarum regi. cum quo co-
munione facta in instructione nauium ad pontum ut
nauigaret ad emporia traciarum. nequaquam ad nisum
implere preualuit. naues pre magnitudine rerum perierunt
& propter ea naues ulterius non instruxit. Circa iosaphat igitur
hec sunt gesta. Achab autem filius regnauit in israhel in sa-
maria. degens. malignus homo & per omnia similis utrique
parenti & ieroboam. qui prius iniquitatem fecerat. et
populum decipere inchoarat. Cumque in regno secundum iam
haberet annum rex moabitarum rebellauit ei & tribu-
ta que achab eius patri reddebat ministrare cessabat.
Contigit autem ut ochozias descendens de superioribus
domus sue caderet. Et cum langueret: misit ad dominum acca-
ron muscam. hoc enim erat nomen illi deo. & consuluit
de salute sua. Apparuitque deus helye prophete precipiens
ut missis a rege nuntiis occurreret eosque requireret.
si deum proprium israhelitarum populus non haberet. & ideo mi-
sisset rex eorum ad alienum deum. ut de salute consule-
ret. simul & faceret eos ad regem reuerti. eique dicerent
quia non euaderet hunc languorem. Helyas uero dei faciente
precepta. audientes nuntii ad regem continuo sunt regressi:
admiranti que reuersionis uelocitatem & requirenti causam.
dixerunt occurrisse quendam hominem. & prohibuisse
quidem eos ulterius procedere. reuertentes autem uos inquit dicite
ex mandato dei israhelitarum. quia non possis ab hac egri-
tudine liberari. Rege uero precipiente. ut ei hominem
qui talia dixerat indicarent. dixerunt esse uirum
hyrsutum. & pellicia zona circumdatum. Ille uero per hec
agnoscens helyam esse quem nuntii designabant:
misit ad eum tribunum & quinquaginta armatos ut
eum adducerent. Tribunus autem qui missus fuerat. in-
ueniens helyam in montis uertice residentem. petebat
ut descendens ueniret ad regem. quia ille iussisset:
qui si nollet. duceretur inuitus. Cui helyas. Ut ag-
noscas inquit me prophetam uerum existere: descendat
ignis de celo. & consumat milites tuos & te. Et con-
tinuo ueniens ignis flamma. consumpsit tribunum:
& qui cum illo erant. Hac perditione regi denuntiata.
nimis iratus: ad helyam tribunum alium cum totidem ar-
matis misit. Qui cum uenisset ad prophetam. credens se
eum uelocius adducere. si noluisset sponte uenire: orans
tamen propheta. & eum sicuti priorem fecit igne consumi. Ag-
noscens hoc rex: etiam tertium destinauit. Ille uero cum

eēt sapientia et morib; ualde mitissimꝰ ueniens ad locū ubi erat helyas. ei nimis blande locutus ē dicens quia inuitꝰ regie iussioni parens uenisset ad eū. ⁊ priores ñ uoluntarie s; coacti necessitate. uenissent. Rogabatq; ut illꝰ ⁊ qui cū eo uenerant armatoꝝ habet misedām. ⁊ descendens ueniret ad regē. Helyas aūt suscipiens mansuetudinē et uboꝝ ei urbanitatē. descendens secutꝰ ē eū. Cūq; uenisset ad regē pphāuit ei dicens hec ſ indicasse dnm. qd eū spreuisset q̄si ñ eēt ds ⁊ ñ uere de eiꝰ languore pdicē ualuisset. ac misisset ad dnm accharon. ut consuleret q̄ ei termini laboris accederet. ob quā rē inquit cognosce te moriturū. Et ille siquidē tpr ē in facto. ut pdixerat helyas extinctꝰ ē. Cui successit in regnū frr iorā. nā sine filio mortuus ē. Hic ū ioram par fuit achab malignitate. regnauit aūt annis duodecī. homo iniquitate circa dnm ⁊ impietate plenꝰ. Nā relinq̄ns culturā dī sui. deos uenerabatꝰ extraneos. Erat enī ⁊ in aliis nimis acerbꝰ ⁊ pessimꝰ. Illo siqdē tpr helyas ab hominib; ē ablatꝰ. ⁊ usq; ad hodiernū diem nullus finē eiꝰ agnouit. Discipulū ū sicē pdixim. reliquit helyseū. De helia tn̄ ⁊ enoch qui fuit ante diluuiū in libris sacris scrptū ē quia sublati st. quoꝝ mortē nullus cognouit.

Suscipiens itaq; regnum iorā contꝰ regē moabitarū mouit exercitū q sicē pdiximꝰ ab eiꝰ frē recesserat. dū patri eoꝝ achab tributa soluerit. ouiū cū lanis suis ducenta milia. Congregans ū iorā exercitū. misit ⁊ ad iosaphat rogans eū olim patris eiꝰ amicū. ut ei solatiū contꝰ ammanitas pugnaturo pberet. qui ab eiꝰ recesserit impio. Et ē ille ñ solū se adiutorē eē pmisit. s; ⁊ regē idumeoꝝ q sub eo erat copulsurū. ut cū eo quoq; pugnaturꝰ occurreret. Joram aūt talib; pmissionib; a iosaphat rege receptus. sūpto exercitu uenit in hierosolymā. ⁊ clare nimis ab hierosolymoꝝ rege susceptꝰ ē. Placuitq; eis. ut iter ad hostes pdesertū facerent idumee. ñ credentib; inimicis. qa ex inde eis fieri potuisset inuasio. Te g̃ tres reges ab hierosolimis pperabant. hocē rex ipse hierosolymoꝝ ⁊ isrlitarū ⁊ idumee. Et dū septē dieb; pagrassent iter ad inopiā a q; exercitꝰ ⁊ iumenta uenerūt. cū duces eoꝝ ignorantia itineris oberrassent. Et oms hac quidē erant in angustia constituti. pcipue tn̄ iorā qui nimia tristitia faciente clamauit ad dnm. Qd mali facientes deduxisti tres reges. ut sine bello tradantur regi moabitarū. Quē iosaphat confortabat. cū eēt iustꝰ. Qui mittens in omnē exercitū requirere pcepit si quis in eo eēt dī ppha. ut peū uoluntatē dī cognoscerent ⁊ qd faciendū eēt audirent. Et dū quidā famulus iorā dixisse uidisse se illic helye discipulū helyseū filiū saphat. tc tres reges monente iosaphat ad eū pariter aduenerūt.

Cumq; ad pphe castra uenissent. habebat enī habitaculū suū extra tabnacula constitutū. consulebant eū de futura militia. pcipue tn̄ iorā. Qui dū diceret ut illi molestꝰ ñ eēt s; potiꝰ ad pphas patris sui matrisq; pperaret. q̄si illi ueri eēnt. rogabat ⁊ supplicabat ut pphāret. ⁊ eos a piculo liberaret. Ille ū iurans pdnm. qa ñ responderet ū ppt iosaphat scm ⁊ iustū. deducto ad mediū qdā homine sciente psallere ⁊ psallente. diuinitꝰ inspiratꝰ. pcepit regib; ut in torrente multos lacus effoderent dicens. Neq; nube neq; spū aliquo flante neq; ymbre diffuso. uidebitis fluuiū aqua plenū. ita ut homines ⁊ iumenta uīa a siti piculo faciente. Et id uob ds ñ solū donabit. s; ⁊ hostes supabitis. ⁊ urbes moabitarū munitissimas capietis. ⁊ arbores quidē incidētis pomiferas. et uastabitis puinciā. fontes aūt fluuiosq; dānabitis.

Hec dicente ppha. altera die pusquā sol oriretꝰ. torrens uehementer influxꝰ. Contigerat enī ut trib; dieb; in idumea uehemens hymbꝰ effunderetꝰ. ita ut exercitus ⁊ iumenta habundantia nimia rigarentꝰ. Cūq; audissent tres reges pdesertū contra se uenientes. collecto exercitu rex eoꝝ iussit ut montana exercitꝰ eiꝰ aggrederetꝰ. ne latenter puinciā hostes inuaderent. Et cū ñ eēt hebreoꝝ a moabitis pcul exercitꝰ. respicientes moabite ortus solis aquā in torrente sanguini similē. suspicati st ut se tres reges inuicē pemissent. ⁊ fluuius eoꝝ sanguine redundaret. Qd cū arbitrati fuissent. petierūt a rege suo ut eos ad spolia hostiū destinaret. Et īpetu facto. quasi ad diuitias ppatas ad inimicoꝝ castra uenerūt. ⁊ spe sua decepti sunt. Nā circundantes isrlitas alii quidē eoꝝ perempti. alii puniūsā puinciā sunt

dispositi. Tres vero reges ingredientes moabitarum civitates. et eas subvertere. et agros eorum depopulati sunt. et vehementer exinanivere. replentes eos ex lapidibus torrentum. et arbores optimas absciderunt. et fontes aquarum pariter obstruxerunt. et muros usque ad fundamenta deposuerunt.

Rex moabitarum dum persecutionem et obsidionem nimiam pateretur. et videret civitatem capi posse. impetum fecit cum septingentis viris. ut inter hostium castra quo posset effugeret. quod tamen implere non potuit. Nam ad quendam locum veniens valde munitum dum fugere non valuisset. reversus in civitatem opus desperationis et crudelis necessitatis implevit. Filium namque seniorem qui erat ei successurus in regno. elevans super murum. ita ut cunctis hostibus videretur. deo immolavit holocaustum. Reges autem videntes hoc factum eius necessitatis habuere misericordiam. et humana compassione detenti persecutionem solverunt. et ad propria remearunt. Iosaphat autem reversus in hierosolymam. in pace degebat. Et cum paucum temporis post illud prelium vixisset defunctus est. Quievit quidem annis numero .lx. imperavit autem .v. et .xx. magnificeque in hierosolymis meruit habere sepulturam. similisque fuit magnorum operum dei et reliquit filios multos. qui meruit habere successorem seniorem filium nomine ioram. Is enim nomen habebat fratris matris sue regis israhelitarum filii achab. Veniens autem de regione moabitide rex israhelitarum in samariam. habebat secum helyseum prophetam. cuius actus volo narrare. Sunt enim valde preclari et hystoria digni. sicut ex libris sacris datur agnosci. Ad hunc enim cum accessisset uxor obedi. dispensatoris achab eique dixisset quia non ignoraret quod vir eius liberasset a morte prophetas. dum requisivit achab uxor iezabel eos occidere. et contracto debito centum ex eis occulte pavisset. et post viri sui mortem a creditoribus urgeretur. atque eius filii ad servitium ducerentur. ob quam rem rogabat ut eius marita misereretur opibus. et ad necessitatem aliquod solatium preberet. Qui dum requisisset siquid haberet in domo. aliud nichil se esse respondit. nisi parvum vas olei. Tunc propheta precepit ut multa vasa vacua sibimet a vicinis accommodare peteret. et clausis ianuis domus sue. ex illo oleo in omnia vasa diffunderet. quia deus hec cuncta compleret. Quod mulier cum fecisset et eius filii unumquodque vas obtulissent. dum cum completa fuissent omnia et nullum vacuum remansisset. veniens ad prophetam nuntiavit ei hoc. Ille vero consilium dedit ut oleum venderet et pretium creditoribus daret. et ex ipso olei pretio quod remaneret ad alimentum filiorum eius efficeret. Hoc modo igitur helyseus mulierem a debito et a creditorum iniuria liberavit. Inter hec autem misit helyseus ad ioram admonens ut custodiret locum quendam in quo esse syrorum volentium eum occidere. dicebat insidias. Tunc rex ad venationem preparatam nequaquam egressus est. obediens verbo prophete.

Adadus autem syrorum rex dum se vidisset fuisse deceptum. quasi hominum eius aliquis iore regi sua consilia prodidisset. indignatus velut proditores regis occidere minabatur. cum utique hoc nulli alio nisi illis tantummodo credidisset. Qui dum ei quidam presentium dixisset. ne falsa opinione teneretur. nec crederet quoniam aliquis eius inimico consilium prodidisset. sed helyseum prophetam omnes regi factas insidias indicasse. misit requirens in qua civitate helyseus habitaret. Illi vero qui missi fuerant revertentes. indicaverunt eum urbe commorari. Tunc itaque adherens quoque et addadus misit ad civitatem multum nimis exercitum. equestrium simul et curruum. ut caperent helyseum. Qui tota nocte circumeuntes urbem. nichil egerunt. Die siquidem facta cognoscens hoc prophete minister quia hostes helyseum comprehendere niterentur. prophete quod agebatur asseruit. Ille vero securus de dei adiutorio contempnebat hostes. ministrumque metuentem crebro fiduciam habere precipiebat. sperans quoniam ostenderet deus virtutis et potestatis sue presentiam. Tunc deus prophete orationes exaudiens. multitudinem curruum et armatorum helyseum circumstantium ut minister videret ostendit. ita ut ille remoto timore illa visione confortatus assisteret.

Post hec autem helyseus rogabat dominum ut et aspectum hostium obcecaret. et nebulam eis immitteret. per quam eum aspicere non valerent. Quo facto veniens inter medios inimicos. interrogavit quem quererent. Illi autem prophetam se querere respondentibus. helyseum promisit se illum tradituri si ad civitatem in qua esset ille sequerentur. Qui precedente propheta. deo scilicet eorum mentes obcecante. cum festinatione sequebantur. Tunc helyseus deducens eos in samariam ad regem ioram. precepit ut clauderentur porte et regis exercitus syros circumstaret. Quo facto. rursus oravit dominum ut ostium oculos aperiret.

& caliginē auferret ab eis. Tūc repente ab illa ce
citate reuocati: inuener͂ se in medio inimicoꝝ
consistere. Et obstupescentes syri in nimia angustia
sc͡t constituti: & q̄l͛ utiq; potuisset eis sic inopina
bili & diuino ope puenire. Tūc rege iorā consulen
te ꝓphām. si eos iaculare p̄cepisset. hoc quidē fieri
phibuit helyseus: dicens iniustū eē eos q̄ lege bel
lica ñ capiunt͛ occidi. Illos aūt nich mali mei fe
cisse puintia: s; nescientes ad eū uenisse uirtute
diuina. Deditq; consiliū ut hospitalitatē eis p̄be
ret. & mīsa eī sine lesione fruerent͛. Joram u͛ obedi
ens ꝓphe dū conuiuia p̄buisset opulentissima syri:
dimisit eos ad ꝓpriū remeare regē. His u͛ redeuntib;
& que puenerant indicantib; admirat͛ adzer inopi
nabilē isrl̃itarū dī p̄sentiā. atq; uirtutē pariter.
& ꝓphā cui sic adeēt apte diuinitas: latent͛ iā neq̄q̄
uoluit contra regē isrl̃itarū aliq̄d attēptare. metuens
helyseū: palā u͛ pugnare disposuit. multitudine
militie & exercit͛ sui magnitudine se credens ho
stib; p̄ualere: castra siq̄dē metat͛ ē cū magna uirtu
te cont͛ iorā. Q credens ñ se sufficē syris ad resistendū
semetipsū in samaria clausit: de muroꝝ munitiōe
confidens. Adzer aūt cogitans q̄a & si ñ posset ma
chinationib; capere ciuitatē. tñ inopia. cyboꝝ sama
ritas obstringeret: ad opp̄ssionē ciuitatis accessit. Et
tanta fuit apud iorā necessarioꝝ inopia. ut ꝓpter
magnitudinē famis in samaria octoginta argenteis
nummismatis. sextariū fimi colūbarū cōpabant ꝑ
sale hebrei. Timebatq; ioram ne ꝓpt͛ famen traderet͛
ciuitas inimicis: & muros cotidie circuibat atq; cu
stodes. ne quis ab eis occultaret͛ intus: & act͛ ciuitati
hostib; indicaret. Qđ dū faceret. quadā die claman
te aliq̄ muliere dn̄e miserē. putans eā aliq̄d cybi pe
titurā. irat͛ maledix͛ ei ꝑ dn̄m: nec areā s̄ eē nec tor
cular dicens. un̄ aliq̄d posset ei p̄bere. Cūq; illa nich
hoꝝ se diceret postulare nec ꝑ cybo de poscē s; ut eī
causā dignaret͛ audire: iussit ut loqueret͛ atq; diceret͛
q̄eq; uellet. Tūc illa fecisse se dx͛. cū altera muliere ui
cina & amica s̄ pactionē. ut qm̄ fames & inopia tal͛
eēt interficerent filios suos utreq; masculos. & diebus
singulis comederent eos. & ego inquit meū occidi.
& p̄terito die meū ambe comedim᷒: hec aūt ñ uult

hoc facē. s; pactū t̄nscendit. & filiū suū ne come
datur abscondit. Hec dū audisset ioram uehem̄t͛
afflictus ē. & scissa ueste crudeli uoce clamauit;
deinde irat͛ helyseū ꝓphām interficē uoluit. q̄a ñ
supplicaret dn̄o: cū potuissent om̄s hoc ī amalis
p̄sentib; liberari. Et repente misit: qui eī caput au
ferret. Ille siquidē ad necē ꝓphe ꝑgebat. helyseū u͛
regis ira ñ latuit. Sedens aūt in domo sua cū dis
cipul͛ indicauit eis q̄a iorā homicid͛ e fili᷒: misisset
q̄ eī caput auferret. S; uos inquit dū uenerit q̄
missus ē & intrauerit obseruantes ianuas clau
dite: eūq; paululū retinete. Secutur᷒ nāq; ē ue
niens ad me rex: eo qđ eū penituerit sui p̄cepti.
Tūc illi helysei dicta fecer͛. Jorā u͛ penitentia duct᷒
ob iram suā circa ꝓphā & metuens ne eū q̄ miss᷒
fuerat occideret: festinauit ut necē phiberet. & ꝓphā
a morte reduceret. Veniensq; culpabat eū cur a deo
absolutionē maloꝝ p̄sentiū minime postularet:
s; sic eos interire despiceret. Helise᷒ aūt altā die
ea hora qua uenerat rex ad eū. pmisit multā cyboꝝ
copiā adfuturā: ita ut uenderet͛ in publico duob;
siclis satū ordei. & uno siclo simile satū. Hoc aūt
dictū & ioram. & qui cū eo erant: conūtit in gau
diū. Pphe nāq; ñ poterant discredē ꝓpt͛ rerum
p̄sentiū ueritatē: inopiāq; illi᷒ diei atq; miseriam.
spes iā futurē habundantie leuigauit. Princeps aūt
tūc partis cū regi amic᷒ eēt sup̄ quē & ipse rex
incūbebat. incredibile ē inquit o ꝓpha qđ dicis
& sic̄ impossibile ē ut de catharactis celi ordeū
pluat ds̄ aut simila. ita ñ potest credi qđ a te nūc
dr̄ adimpleri. Ad quē ꝓpha. Hec inquit uidebis
hoc ī fieri: s; ñ gustabis ex eis. Que scilicet sic̄ ab
helyseo fuerant p̄dicta cōpleta sc͡t. Lex ḡ erat in sa
maria ut habentes leprā. & a tali passione mundi
ñ eēnt corpore: extra ciuitatē manerent. Quatuor
ḡ uiri ꝓpt͛ hanc causā manentes ante portā cū null᷒
eis aliquid ꝓ famis necessitate deferret. & in ciuitatē
ingredi ꝓpt͛ legis mandata ñ possent. quib; ut si
liceret ingredi p̄ fame ibidē necarentur: cogitauer͛
inter se dicentes q̄a si ibidē manerent. ꝓpt͛ inopiā
deperirent. & ꝓpt͛ ea tradere se hostib; magis eli
gerent. quia aut parcendo aut necando famis eos

necessitatibus liberarent. Hoc apud se consilium firmantes: nocte ad castra hostium deuenerunt. Incipiebat autem iam deus terrere et conturbare syros. et sonum curruum et armorum eis inferre. tamquam exercitus grandis super eos accederet: et paulatim tubarum fragor eorum increparet aures. Ita repente turbati sunt. ut relinquentes castra ipsa concurrentes ad regem dicerent. quia ioram rex israhelitarum conducto solatio regis egyptiorum et insularum super eos accederet: quibus uenientibus sonum tube uenientis audirent. Hec eis dicentibus: et adher cum ad eius aures sonus similis aduenire populo crediderit: et cum multa turba atque confusione relinquentes in castris equos atque iumenta. innumerasque diuitias: repente uertuntur ad fugam.

Leprosi autem qui discesserant a samaria ad castra syrorum uenientes. et in eorum tabernaculis multum silentium. taciturnitatemque reperientes: ingressi in unum tabernaculum. dum nullum prorsus inspicerent. comedentes et bibentes. portantesque multas uestes et aurum. et extra castra celantes. deinde in aliud tabernaculum accedentes similiter et exinde res plurimas sustollentes dum hoc quater fecissent. et nullus eos omnino uideret. arbitrati hostes abscessisse: culpabant semet ipsos cur ioram regi et ciuibus minime nuntiarent.

Tunc illi aduenientes ante ciuitatis murum. et custodibus clamantes: indicauerunt eis quid de hostibus contigisset. Illi autem: hec regis custodibus nuntiant. Quibus audiens hoc ioram: euocauit amicos suos. et principes quibus ait presidiis arte callida syrorum discessisse regem. eo quod desperaret fame capi posse ciuitatem: ut quasi fugientibus illis. et egressis ad castrorum direptionem nobis latenter irruerent ut interficerent: et ciuitatem partim deuastarent. Unde uos inquit moneo ut custodiatis urbem. et nusquam abire temptetis. hostes abire credentes. Tunc dicente quodam optime quidem arbitratum a rege. et consilium dante ut duo equites usque ad iordanem fluuium mitterent qui cuncta perquirerent. ut si quidem illi capti ab insidiis hostium deperirent. securitas exercitui fieret. ne cuncti aliquod simile sustinerent: pereuntes autem paucos illis annumerarent quos uastauerat fames: hoc dictum dum placuisset regi. exploratores misit. Et tunc quidem hostibus inuenerunt uacuum. plenum quidem cybis et armis que reliquerant: ut essent leues ad fugam. Hec autem cum audisset rex: ad direptionem castrorum misit exercitum. Qui nichil tulerunt uile nec paruum sed aurum partim et argentum. gregesque diuersos iumentorum frumentorum et ordei multa milia: quanta nec in somnis se uidere credebant. Quo facto: a malis pristinis liberati maximam copiam habuerunt. ita ut emerent duo sata ordei siclo uno et satum simile duobus siclis: secundum prophetiam dei hominis helysei. Satum itaque fert modium unum semis italicum. Horum itaque bonorum solus ille tertie partis quem prediximus potitus non est. Nam constituitur a rege ut staret ad portam. quatinus turbam moderate ab ingressu ciuitatis emitteret. ne alterutro se comprimentes ad pericula peruenirent. quod alios pati prohibebat ipse sustinuit. Et hoc tamen ne gustaret. ex his que fuerant prophetata defunctus est: helyseo predicente eius mortem dum ea que de ubertate cyborum ille prophetauerat. solus iste non crederet.

Adher autem syrorum rex cum peruenisset ad damascum. et agnouisset quia diuinitas ei et exercitui eius timorem inmisisset et fugam. et non inuasione hostium fuisset hoc factum. nimis afflictus. eo quod ita deum haberet iratum: corruit in languorem. Illo siquidem tempore dum propheta helyseus uenisset in damascum. cognoscens hoc adher: fidelissimum seruulorum azahel nomine misit ei ut occurreret. et dona portaret: percipiens ab eo requiri si egritudinis eius periculum posset euitari. Azahel itaque cum quadraginta camelis queque optima ac preciosa in damascena prouincia. et domo regia portabat. et ueniens ad helyseum et decenter salutans: ait missum se a rege adher ad eum ut dona portaret. et de languore consuleret: si posset euadere. Propheta uero azahelem quidem iussit ut nichil ei mali denuntiaret: dixit autem regem moriturum esse. Et famulus quidem audiens contristabatur. helyseus autem flebat. et multas lacrimas effundebat: prouidens que mala populus passurus esset post mortem adher. Dumque ad azahel causam eius confusionis inquireret: defleo inquit israhelitarum populum. dolens in his que passurus est a te. Interficies enim optimates eorum et munitissimas ciuitates incendes et paruulos lapidibus allidens crudeliter trucidabis: et mulieres habentes in utero. seua morte dirumpes. Azahel

u͛ dicente que m̄ uirt⁹ ē ut p̱ime possint talia p̱ueni
re: att͛ s͛ dm̄ hec indicasse. q̄a eēt regnatur⁹ i syria.
Azahel itaq; ueniens ad regē. illi quidē bona re-
nuntiauit. altera u͛ die infuso laqueo uinciens
eū. illū quidē strangulauit: ipse u͛ apicē regie po
testatis obtinuit. Erat enī uir efficax. & multa sy-
roꝝ & popli damascenoꝝ deuotione florebat. ita
ut actenꝰ & ipse adher & azahel qui p⁹ eū regnauit
quasi dii colant͛. ꝓpt͛ bn̄ficia. & tēploꝝ edificia q̄b;
damascenoꝝ exornauere ciuitatē. Isti namq; coti
die soli in pompa q̄si p̱ honore regio deferunt͛. & sy
ri de eoꝝ antiquitate glant͛. ignorantes q̄a sīt nouel
li. & n̄ hn̄t isti reges ultra mille & centū annos. Iorā
u͛ rex isrl̄itarū audiens adher eē defunctū: a timo
re & formidine quā ꝓpt͛ eū habebat aliq͛m̄ respi
rauit & pacē gratanter accepit. Igit͛ iorā iherosoly
moꝝ rex: qui & ipse sic̄ p̄dixim⁹ nom̄ habebat. rerū
honore potit⁹: mox adnecē fr̄m suoꝝ & patrioꝝ pa
trē amicoꝝ & p̱ncipū ē conu͛sus. et malitie sue hoc
fecit initiū. In quib; malis differens a regib; ppli q͛
ante eū iniquitatē fecerant in sollēnitatib; hebreoꝝ:
& in religione diuina. Docuit quoq; uulgus & in
aliis eē malū. & extraneos adorare deos: p̱ gotholiā
coniugē suā. Et ds̄ quidē ꝓpt͛ dauid regis p̱missio
nē: noluit gen⁹ ei⁹ exterminare. Ioram u͛ nich̄ p̄tmit
tebat. quo minus cotidie noue impietatis efficeret:
& q͛d n̄ uastationi patrie traditionis attenderet. Illo
si quidē tp̄r recedentib; idumeis ab eo. & p̱mo q̄dē
interficientib; regē. qui erat ei⁹ patri subiectus. & quē
ipsi uoluerant constituentib;. iorā cū equitib; suis
& currib; noctant͛ idumeā uenit. & eos quidē q͛ uici
ni ei⁹ regno eē uidebant͛ occidit: longi⁹ aut̄ n̄ abiit.
Nich̄ tn̄ dū hoc fecisset utilitatis exhibuit: nā oms̄
ab eo recesser͛. simul & qui p̱uintiā labennā habita
bant. Erat aut̄ ita uesanus ut & poplm̄ cogeret
in excellentissimos montes ascendere: & deos alie
nos adorare. Cūq; hec ageret. & oms̄ leges patrias
a mēte sua repelleret. delata ē ad eū ab helya ꝓpha
epl̄a. in qua pandebat͛ magnā eū penā fore passu
rū. qm̄ patrū suoꝝ n̄ eēt imitator: s; isrl̄itarū regū
impietatē sequeret͛ insup̱ cogeret tribū iuda & ci
ues iherosolymitas. relinquentes scām patriā dī cul
turā ad idola conuenire. que achab rex isrl̄itarū
in suo regno fecisset. & quia fr̄s interemisset bonos
uiros & iustos patrē occidisset. suppliciūq; quod
p̱ his suscepturꝰ erat ꝓpha in litteris indicabat: id ē
cladē popli & corruptiones uxoꝝ regis & filioꝝ.
& quia ipse quoq; moreret͛. egritudine longa ni
mis confectus. uiscerib; ꝓpt͛ nimietatē interne corrup
tionis effusis: ita ut uideret suā calamitatē. nec
posse ulla ten⁹ subuenire. Et hec quidē epl̄a signi
ficabat helye
Post breue siquidē tēp⁹ exercit⁹ arabū iuxta ethy
opiā inhabitantiū alienigenarū. iorā reg
num aggressi sīt. & p̱uintiā uastauer͛. & regis do
mū insup̱ & ei⁹ filios occider͛. patrē & uxores: uniq;
solū m͛ filioꝝ ei⁹ nomine ozias hostes effugiens dere
lictus ē. Qui p⁹ hanc calamitatē p̄dictū s͛ languorē
a ꝓpha incurrens. multo tp̄r fatigat⁹ diuinitate
ei⁹ uiscerib; īmittente miserabilit͛ sup̱na indigna
tione defunct⁹ est: cū uiscera sua diffusa uidisset.
Quē & mortuū popls̄ multis contumeliis affecit.
& ut reor credentes ita mortuū ira diuina fuisse
p̱emptū. nec exequiis regalib; eū fecē dignū. nec
in patriis sepeliere monumētis: nec aliū ei tribu
erunt honorē. s; uelut p̱uatū tumulo tradider͛.
Qui uixit annos quadraginta. regnauit octo: tra
didit q; p̱ncipatū ei⁹ iherosolymoꝝ popls̄ filio
ei⁹ ozie. Igitur iorā rex isrl̄itarū p⁹ mortē adzer
sperans aramath se capere ciuitatē & eā syris au
ferre: cū magno apparatu castra metat⁹ ē sup̱ eos.
In qua oppressione a quodā syro n̄ mortifere sagi
tat⁹. abiit in ciuitatē iezrahelē. ut uulnus suū posit⁹
in ea curaret. directo in aramatha omi exercitu
simul & duce iehun qui fuit fili⁹ amessi: ut post
curā reuerteret͛ ad pugnā. Helyseus u͛ ꝓpha unū
discipłoꝝ suoꝝ dato ei scō oleo misit in ramatha
ut ungeret iehun eiq; diceret. qm̄ eū regē diui
nitas elegisset. cui & alia patrē indicaret: p̱cipiens
ei ut sub modo fuge faceret iter. quaten⁹ cunctos
illic p̱ficiscendo lateret. Qui cū uenisset in ciuitatē.
iehun equidē inuenit cū p̱ncipib; residentē in
medio: sic̄ ei p̄dixerat helyseus. Et accedens ad eū.
ait quendā ei fore dicturū. Qui dū surrexisset.

et in cubiculum eum secutus fuisset. seorsum sumens
eum iuuenis. oleo caput eius infudit dicens eum unc
tum a deo regem. ad achab generis peremptionem et ad
uindicandum sanguinem prophetarum qui a iezabel ne
quiter fuisset effusus. et domus eorum sicut ieroboam na
bathei et abisa propter impietatem prophetam radicitus de
periret. et nullum semen de achab generis remane
ret. Et ille quidem cum dixisset hec. de cubiculo
protinus exiliuit. ne ab aliquo in exercitu uideretur.
Iehus autem uenit ad locum unde surrexisset. et cum aliis
principibus residebat. Quibus requirentibus cur ad eum
iuuenculus aduenisset insuper uesanum esse dicentibus:
recte inquit iudicatis. nam uerba uesanie locutus
est. Quibus festinantibus ut ea audirent atque rogan
tibus: ait eum dixisse quia ipse fuerit electus a deo rex.
Hec itaque dum dixisset. unusquisque exuens se quod habe
bat. uestes ei pedibus subternebant et mittentes tu
bas: iheu regem esse clamabant. Ille uero exercitu congre
gato pergebat ad ioram in ciuitatem iezrahelem. in qua
sicut prediximus pro uulnere curandus abierat. quod cepe
rat cum obsideret aramath. Contigit autem ut eo tem
pore ierosolymorum rex ozias. uenisset ad io
ram. Erat enim filius sororis eius sicut dudum diximus:
ut uisitaret eum propter uulnus quod in obsessione ceperat.
Hieus autem subito uolens super ioram irruere. rogauit
ut nullus militum descendens regi ioram que fuerant
gesta nuntiaret: dicens hanc esse maximam circa
se deuotionem si eum regem hoc ordine demonstra
rent. Illi uero leti in his que fuerant gesta. gratanter
itinera conseruabant. nequis latenter pergens quod
gestum fuerat indicaret: et hieus quidem stipatus
electis equitibus sedens in curru. ibat in iezrahe
le. Cumque proximus fuisset ciuitati explorator quem
rex constituerat ioram. ut ad ciuitatem uenien
tes inspiceret: uidens cum multitudine ueni
entem iheu. nuntiauit ioram regi uidere se equi
tes uenientes. Ille uero aliquem repente mitti
iussit equestrium qui ei occurreret: et quis esset
agnosceret. Qui dum uenisset ad iheu de exercitu
requisitum: dicens a rege se missum. Qui nichil de his
respondens: requirenti se sequi iussit. Quod dum
explorator uidisset indicauit ioram. quia qui fuerat
missus equestris. mixtus multitudini ueniret una cum eis.
Iterum rege mittente et alium: hoc eum facere hieus imperauit.
Quod dum explorator ioram indicasset. nouissime in cur
ru ipse conscendens cum oziam ierosolymorum re
ge: in eius occursum egressus est. Hieus autem cum multa
moderatione et disciplina: agebat iter. Cumque ioram
uenisset in agrum nabothei: requirebat si in exercitu
recte omnia gererentur. Qui cum ei iheus amarissime
malediceret matremque eius ueneficam meretricemque cla
maret. metuens rex et nichil cogitare eum quod esset salu
bre credens. conuerso curru suo sicut poterat fugie
bat dicens ad oziam: eo quod insidiis et dolo fu
isset captus. Iheus autem sagittam post illum emittens: eius
cor suo iaculo penetrauit. Et ioram quidem repente
cadens: flexo poplite animam dereliquit. Hieus autem
continuo iussit uadacro principi tertie partis. ut corpus
ioram in agro proiceret nabothei. recordans prophetiam
helye quam patri eius qui fuit interfector nabothei pre
dixerat: quoniam et ipse et eius genus in illius agro periret.
Hoc enim cum sederet tunc post tergum currus achab. audisse
se prophetam narrantem dicebat. quod et secundum illius peruenit
eloquium. Igitur cadente ioram. metuens ozias de
sua salute currum in alia parte itineris conuertit: que
rens qualiter effugeret iheu. Ille uero persecutus est eum et
a quodam ascensu comprehendens sagitta eodem emissa eum
percussit. Qui derelicto curru ascendens in equo. fugit
iheu in magedon. ibique curatus post paucum uulneris
illius tempus et ipse defunctus est: portatusque ierosolyma.
illic sepultus est cum regnasset anno uno. Fuit enim malignus:
et plus ualde quam pater eius. Cum autem iheu intrasset
in iezrahel urbem. iezabel ornata stans super turrem:
bonus inquit seruus qui occidit dominum suum. Ille uero
respiciens ad eam interrogauit que esset: et descenden
tem ad se uenire precepit. nouissime uero eunuchis im
perauit. ut eam de turri deicerent. Que dum precipita
ta fuisset. murum sanguine suo aspersit: et conculca
ta equorum pedibus expirauit. His ita gestis: iheus
ingressus palatium cum suis amicis. et semet ipsum refi
ciebat. et illos conuiuiis aliisque rebus: precepitque famu
lis qui iezabel peremerant. ut eam propter decus generis
sepelirent. Erat enim ex regibus. sed nichil de eius corpore
quibus hoc imperatum fuerat inuenerunt: nisi tantummodo summitates.

Aliud uero totum corpus a canibus est absumptum. Hec audiens iheu: helye prophetiam nimis obstupuit. Is enim in iezrahel predixerat: hoc eam interitu fore perituram. Interea dum achab filii .lxx.ta in samaria nutrirentur: misit iheu duas epistolas. aliam quidem pedagogis eorum aliam principibus samaritanorum. dicens ut fortissimum filium achab constituerent regem cum et currus haberent multos. et equites et arma ad militiam et ciuitates munitas. Quod dum facerent: domino suo repensarent.

Hec autem scripsit: uolens samaritanorum mentes agnoscere. Legentes uero litteras principes et pedagogi timuerunt. et cogitantes quia nichil possent contra eum facere. qui magnis duobus preualuisset imperiis. scripserunt profitentes se eum habere dominum: et facere quecumque preciperet. Ille uero ad hec rescripsit: precipiens ut si obedirent. filiorum achab abscidentes capita destinarent.

Tunc principes euocantes nutritores infantium: iusserunt ut occidentes eos capita eorum absciderent. et mitterent ad iheu. Hec illi nichil resistentes egerunt: et componentes in quibusdam uasculis de uimine factis. eorum capita destinarunt. His autem allatis [gap] iheu. cum amicis cenanti: nuntiatum est quod capita filiorum achab uiderentur esse delata. Qui iussit ante portam ex utraque parte ex eis capitibus aggeres fieri: factoque die ad ea uidenda processit. Et inspiciens dicere cepit ad populum quia ipse quidem contra dominum suum militasset et illum peremisset: hos autem omnes non ipse peremerit. eosque cognoscere poscebat de generatione achab: quia omnia secundum dei prophetiam fuerant gesta. et domus eius sicut helyas predixerat deperisset.

Cumque necasset eos qui apud iezrahelitas ex achab genere sunt inuenti: cum equis ad samariam properabat. Parentes autem inueniens aliquos [gap] ozie ierosolymitarum regis: interrogauit eos quo properarent. Illi uero responderunt dicentes quia uenirent ut ioram salutarent. et regem suum [gap] oziam: nescientes quia ambo ab eo occisi fuissent. Hieu autem eos comprehensos precepit occidi. Erant etiam numero .xl. duo. Post hec autem occurrit ei uir quidam bonus et iustus ionadab: olim amicus eius. Qui cum salutasset eum. cepit laudare eo quod omnia cum dei uoluntate fecisset et achab genus exterminasset. Hieu autem rogauit ut ascendens in currum ad samariam cum eo ueniret: ei se demonstraturum dicens. quia nulli parceret malignantium: sed et falsos prophetas et falsos sacerdotes et suadentes plebi ut magni quidem dei religionem desererent. et extraneos adorarent ipse puniret: cum esset utique hec inspectio optima nimis atque gratissima ut bonus et iustus uir. uideret malos tormentis affligere. His consentiens ionadab: ascendens in currum. uenit pariter in samariam. Hieu autem requirens omnes cognatos achab: interfecit. Volens autem nullum de falsis prophetis neque de sacerdotibus ydolorum achab supplicium declinare. deceptione quadam et dolo comprehendit uniuersos.

Congregato siquidem populo dixit uelle se duplices deos introductos quam achab colebat adorare: rogans ut eorum sacerdotes et prophete et serui pariter aduenirent: quatinus copiosa sacrificia et precipuas diis achab hostias immolaret: et esset morte multandus sacerdos qui tunc non fuerit inuentus. Deus achab: baal appellabatur. Constituens itaque diem quo uellet sacrificia celebrare: misit in omnem israhelitarum regionem nuntios. qui ad illum baal sacerdotes adducerent.

Quibus pariter congregatis. iussit iheu pontifici ut daret omnibus uestes: eisque sumentibus ingressus in domum cum amico suo ionadab precepit ut cum diligentia quererentur: ne quis inter eos alienigena aut peregrinus inueniretur: cum nollet sacerdotibus ydolorum alios interesse fidelium. Illis uero dicentibus nullum interesse peregrinum et inchoantibus sacrificia celebrare: constituit a foris .lxxx. numero uiros armatos quos nouerat fidelissimos. iussitque eis ut falsos prophetas occiderent. et ipsi in patria sollemnitate permanerent. a qua multo iam tempore destitissent: et simul interminatus est ut siqui effugerent. pro illorum animas eorum auferret. Illi uero et omnes uiros interemerunt. et domum baal igni concremauerunt: et hoc modo a peregrinis sollemnitatibus samariam liberarunt. Hic itaque baal: tyriorum fuerat deus. Achab autem uolens parere socero iobal qui rex tyriorum tunc erat et sydonis. templum ei fecit in samaria sacerdotesque instituit: et omni eum cultura religionis honorauit. Cum igitur hic deus fuisset exterminatus: aureos tamen uitulos hieu israhelitas adorare permisit. Hec autem dum facere pro imperii castigationibus cogitasset: deus ei per prophetam predixit eo quod in quatuor generationes super

iſtꝰ eēnt eiꝰ filij regnaturi. Igitur circa iheu: talia
Gotholia uero achab filia. gerebantur.
audiens iozam fr̄is ſui mortē et ozie filij. et
totiꝰ generis regū unā pditionē. ſtuduit ut nullū
de domo dauid relinqueret ſ; omne genꝰ extermina
ret: ut nullus ex eis ulteriꝰ ad regnū pueniret. Et
hoc quidē ſic̄ potuit fecit: euaſit aūt hoc m̄ filius
ozie mortē ut diffugeret. Ozias ex uno patre
habuit ſororē nomine ioſabe: cui copulatꝰ erat pon
tifex ioiada. Hec ingſſa regiā domū ubi erant int̄
fecti filij regū. ioas nomine infantulū anniculū
celatū inueniens cū nutrice et portans in cubiculū
clauſit: et latent̄ aluit ipſa et uir eiꝰ ioiada in templo
ſex annis: quib; in iheroſolymis ſup duas tribus
gotholia regnauit. Septimo uero anno ioiada hēc ſer
monē pandidit quinq; uiris centurionib; eiſq; ſua
ſit ut ei conſentirent. contra ea que a gotholia fue
rant ppetrata. et regnū infanti contraderent. pcep
turus ab eis iuſiurandū. qđ gerentib; talia ſecuritatē
pparet: ꝓdidit eis que gerenda forent atq; cōplen
da. Hī ē uiri qb; ſacerdos ioiada ſuū conſiliū com
miſerat. circueuntes omnē puinciā et ſacerdotes
ac leuitas ex ea congregantes ſimul et pricipes tri
buū: om̄s iheroſolymis ad pontificē deduxer̄. Qui
mox fidē ab eis cū iureiurando peciit. ut qđ ab eo
cognoſcerent cū taciturnitate ſeruarent: donec
niſus eiꝰ intentionis potuiſſet impleri. Quib; iu
rantib; ſecurus effectus: deduxit eū quē de genē
dauid enutrierat. Iſte inquit nob̄ rex ex illa domo
erit: quīa noſtis dn̄m pphaſſe ſup nos om̄i tēpore reg
naturā. Moneo ſiquidē ut tciā partē urām eū
cuſtodire faciatis in tēplo: quartā uero in omnib; tēpli
ianuis ſtatuatis. reliqua uero pars teneat portā que
ducit ad tecta regalia. alia uero in armis multitudo con
ſiſtat in tēplo. nullūq; armatū pmittatis intrare:
n̄ tm̄ m̄ ſacerdotes. Eis quoq; pcepit ut pars aliqua
ſacerdotū et leuitarū circa ipſū regē aſſiſterent eū
euaginatis gladijs circundantes: ut ſiquis armatꝰ
in tēplū intrare pſumeret repente pimeretur: et
nich̄ metuentes regē fortit̄ obſeruarent. Illi uero
conſilio pontificis obedientes: ſuā uoluntatem
ope declararunt. Interea ioiadas apiens armamētū
qđ erat ad dauid in tēplo conſtitutū: diuiſit centu
rionib; et ſacerdotib; partī et leuitis. arma quecq;
illic inuenit. lanceas et pharetras. et qđcq; aliud ap
phendit genꝰ armoꝝ et armatos circa tēplū ſtatuit.
ut manu ſua totū conſtipare uiderentur ingſſum.
et quaſi murū habita teſtudine molirentur. pcipien
teſq; in medio puerū ei regiū diadema poſuerunt:
et ungens eū ioiada regē ſollēniter ordinauit. Po
pl̄s itaq; gaudens: clamauit uiuat rex. Porro go
tholia tumultū et laudes inopinabiles repente
cognoſcens: uehemēt̄ conturbata. cū ſuo exercitu de
regalib; exiliuit. Et cū ueniſſet ad tēplū: ſacerdotes
eā quidē pcinus excepēr. armatos uero qui ſequebantur
introire n̄ pmiſerunt. Erant enī a pontifice ppoſita
ſic̄ dictū ē: ut tēpli aditus obſeruarent. Tūc itaq; go
tholia. uidens puerū ſtantē ſuper tribunal regium.
eiq; diadema regale ſup impoſitū ſciſſa ueſte ſua
uehemēter exclamans. iuſſit occidi qui ei fecerat inſidias:
et pncipatū ei auferre tēptauerat. Ioiada uero euocans
centuriones. iuſſit ut educentes gotholiā in conualle
cedron eā pimerent. ne tēplū occidentes illic uene
ficā uiolarent: una pcipiens ut ſiquis ei ferret auxi
liū. pari ſorte pimeretur. Hī ē quidā cui fuerat eiꝰ iniun
cta pemptio. ſumens gotholiā dedux̄ eā ad portā mu
larū regis: et illic interfecit. Cū uero hec de gotholia fuiſſent
geſta. conuocans poplm̄ et armatos ioiadas in tēplū.
coniurauit om̄s ut regi fauerent et eiꝰ ſaluti pſpi
cerent: quin in deuotione regia dn̄m pocius honora
rent et ne tranſcenderent moſeas leges: iuſiuran
dū quoq; cōpulit exhibere. Poſt hec concurrentes
ad domū baal quam gotholia et iozam uir eiꝰ inſtru
xerant ad iniuriā patnī dī et honorē achab eā fun
ditꝰ euerter̄: et ſacerdotē eiꝰ mathan nomine pemer̄.
Diligentiā uero atq; cuſtodiā templi ſacerdotes et leui
tas ioiadas habē pmiſit. et ſcdm̄ dauid regis pcep
tū. iuſſit eos ſcdo in die holocauſta et ſacrificia ſollē
niter imolare: ut ſcdm̄ legē incenſū ferrent. Fec̄ aūt
et quoſdā leuitarū portarios ad tēpli munimen: ne
illic ſordidū aliquid latent̄ intraret. Hec itaq; uni
uerſa diſponens: cū centurionib; et omni poplo ſu
mens puerū de tēplo ioiada: eū cū uniuerſis ad rega
lia uſq; pdux̄. Quo in ſolio regio reſidente eū cunctꝰ

popl's cū fauore sollēnit acclamauit. & ad epulas con
uīsi simul festiuitatē multis dieb; egē. Ciuitas quidē
habebat gotholiā: dereb; humanis ablatā. Joas ita
q; ademptus regnū. erat annoꝝ septē cui mater
fuit nomine sabia ex regione bersabee. multāq; ha
buit custodiā legū. & culturā diuine religionis ex
hibuit. omī tempore q̊ uix̄ ioiada. etate ū cōgrua
dux̄ uxores duas dante s̄ pontifice. ex quib; ei & mas
culi & femine nati s̄t. Igit̄ de rege ioas. & quē ad
modū insidias gotholie diffugerit. regnūq; pcepit.
his indicasse sufficiat.

Azahel aūt syroꝝ rex dū pugnaret cont̄ isrl'itas. et
cont̄ regē eoꝝ hieu: uastauit puinciā trāsiorda
nē que erat ad orientē tribus ruben. & gad. & manasse.
et galaad. & bathaniam. peurrens ubiq; & cuncta di
ripiens. uim resistentib; inferens uiuilis. In q̊ potuit
quidē ulcisci hieu dū cunctā puinciā deuastaret:
s; circa diuinitatē supb; & contēptor existens. & le
gitima scā despiciens: mortuus ē cū regnasset super
isrl'itas annis septē & xx. Sepult̄ ē aūt in samaria:
successorē pncipat̄ ioachaz filiū derelinquens.

Regē ū iherosolymoꝝ ioas. quoddā desidiū app
hendetat ut tēplū innouaret dī. Quadā uero
die euocans pontificē ioadam: iussit ut in omnem
mitteret regionē. & leuitas et sacerdotes exigeret p
uni cuiq; capite dimidiū sicli argenti ad fabricā
& renouationē tēpli: q̊d ap ioiā & gotholia & eoꝝ
filiis uidebat̄ eē destructū. Pontifex aūt equidē h̄
ū fecit: sciens q̊d nullus conferret argentū. Tertio
ū uicesimo anno regni sui ioas euocans & ipsū et
leuitas. & quasi inobedientes sui pcepti culpans:
iussit ut p hac re in futuro anno prenouatione tē
pli psp̄icerent. Quo facto. consilio pontifex usus ē:
p congregatiōe pecuniarū q̊d popl's libent̄ habuit.
& ḡtant̄ impleuit. Fecē nāq; ligneā archā & undiq;
muniens eā: unū ei foramen apuit. Quā ponens in
tēplo iuxta sacrariū: iussit singulos q̊ntū uellent.
in ea mittē pforanū ad tēpli repationē. Ad hoc ḡ op
omīs popl's libent̄ accessit: & multū argenti multūq; auri largit̄ ē.
Quo facto euacuantes archā rege psente scriba simul
& sacerdos gazophilatioꝝ dinumerantes q̊d fuerat con
gregatū: deinde archā in ipso loco reposuert. Et
hoc dieb; singul̄ faciebant. Cūq; popl's q̊d eis fu
erat uisū obtulisset: miserunt pontifex ioiada et
rex ioas ut cesores lapidū instructoresq; conduce
rent: & ligna maxima de optima silua deponerent.

Templo si quidē repato aurū q̊d remanserat & ar
gentū ñ paruū ad pateras & uini fusoria & opcula.
& uasa reliq̄ deportat̄: sacrificiisq; cotidie adolen
tes altare degebant. Et hec quidē tpr q̊ aduix̄ io
iada: cōpetenti studio gerebant̄. Cū ū his mortuus
fuisset q̊ uixerat annis. c. & xxx. iust̄ et p oīa ueneran
dus. & sepult̄ fuisset in iherosolymis in regiis mo
numentis. q̊m generis dd̄ reparat̄ ipiū: rex ioas curā
pdidit diuine religionis. Cūq; eo & pmates plebis
parit̄ uiciati s̄t: ut circa sollēnitates & legitima iura
delinquerent. Ds̄ aūt dure ferens trāsgressionē regis
& alioꝝ. misit pph'as q̊ contestarent̄ eos. ut ab huiu'
modi gestoꝝ malignitate recederent. Illi ū in tali ma
loꝝ more et desidio pmanser̄: ut nec alios qui ante
se ppt̄ legitimoꝝ iniurias fuerant castigasset. neq;
pph'as qui pdicabant ut penitentiā agerent & con
uerterent̄ ab iniquitate respicerent. Nā & zachariā
filiū pontificis ioade lapidib; rex in tēplo iussit
occidi: beneficioꝝ patris ei' oblit̄. Quē cū ds̄ pph'ā
constituisset: stans in medio multitudinis suadebat
eis simul & regi ut iusticiā facerent: & q̊a magna
supplicia susciperent. si nollent di pceptionib; obe
dire. Q tn̄ cū moreret̄ suarū passionū. & teste dm̄
& iudicē pclamabat. quia p bono consilio & p his
q̊ pater ei' pstiterat regi ioas. ille amare & uiolent̄
occūberet. Rex aūt ñ p multū tēporis spaciū: iu
stissimas penas hoꝝ in quib; puaricat̄ ē exsoluit.

Veniente namq; azahel syroꝝ rege in ei' puinciā.
& geth deuastante atq; depopulante: cū eēt iam
ad iherosolymā deducturus exercitū: metuens
ioas obsessionē. euacuatis omīb; di thesauris atq;
regalib; & ministerio templi. misit syroꝝ regi his
eū redimens necuitas pateret̄ obsessionē: aut pi
culū omīū rerū sustineret. Cui dū satis factū fu
isset ingenti multitudine pecuniarū: nequaquā
ad iherosolymā castra metat̄ ē. Joas tn̄ cū pessimū
languorē incurrisset. instantes amici qui mortem
zacharie ioade filii defendebant. eiq; insidias faci

entes

interemerunt eum. Et ſepultus eſt in hieroſolymis, non autem in monumentis patrum: quia fuerat impius. et diuine religionis inimicus. Vixit autem annos quidem .vii. et xl. In eius autem imperio: ſucceſſit filius eius amaſias. Viceſimo autem et primo anno regni ioas. iſrahelitarum principatum eſt potitus ioachat filius ieu in ſamaria: quem et habuit annis .vii. et decem. patris quidem ſui nec ipſe imitator exiſtens: impie uero gerens ſicut et primi reges: qui deum ſpreuiſſe uidebantur. Hunc autem humiliauit azahel eo quod tanta equitibus caſtra minuiſſet. Nam et ciuitates ei plurimas et maximas abſtulit: et milites eius trucidauit. Hec itaque paſſus eſt iſrahelitarum populus ſecundum helyſei prophetiam: quando azahel qui dominum ſuum occidit regnaturum eſſe predixerat ſuper ſyros et damaſcenos. Cumque ioachat in his anxietatibus teneretur. ad preces dei ſupplicationeſque confugit. rogans ut eum de azahel manibus liberaret ne pateretur ut ſub illius eum ditione uideret. Deus autem penitentiam pro uirtute ſuſcipiens. et corripere magis quam perdere hominem huiuſmodi uolens: conceſſit ei quatinus belli pericula declinaret. Pace itaque potita: prouincia rurſum ad ſtatum priſtinum copiaque regreſſa eſt.

Poſt mortem uero ioachat: filius eius ioas ſuſcepit regnum. Cum ſeptem iam et triginta annos haberet in regno ioas ſuper tribum iuda: tenuit principatum iſte ioas in ſamaria. ſuper populum iſrahel. Nam et ipſe quidem habebat nomen quod hieroſolymorum rex. Tenuitque regnum annis .xvi. fuitque bonus et in nullo patri ne nature ſimilis. Illo ſiquidem tempore dum helyſeus propheta iam in ſenectute conſiſteret. et egritudinem incurriſſet: uenit iſrahelitarum rex uiſitaturus eum. et dum eum in nouiſſimis inueniſſet. flere cepit eo uidente et ingemiſcere. patremque eum uocare: aſſecutum ſe regnum propter eum dicens. et numquam contra hoſtes armis egiſſe. ſed illius prophetia ſine dimicatione uiciſſe: qui dum a uita diſcederet: hebreos ſyris relinqueret. aliiſque inimicis captiuandos. Quapropter nec ipſam uitam ſecuram ulterius fore dicebat: ſed gratum ſibi eſſe ut cum eo a preſenti luce diſcederet. Hec dicente atque gemente rege helyſeus conſolabatur eum: iuſſitque ut allatum ſibimet arcum extenderet. Quem cum preparaſſet arcum: iuſſit propheta contingens manus eius ut ſagittaret. Cumque tres ſagittas dimiſiſſet atque ceſſaſſet ait. Si plures dimiſiſſes: eradicaſſes ſyrorum regnum. Quia uero in tribus ſolum modo quieuiſti. tociens congreſſus ſyris pugnando preualebis: ut regionem quam abſtulerunt a tuo patre. rurſus obtineas. Et rex quidem dum hec audiſſet: abſceſſit. Poſt non multum uero tempus et propheta defunctus eſt: uir iuſticia famoſiſſimus. et in dei ſtudiis ualde preclarus. Miracula namque et inopinabilia opera per ſuas prophetias oſtendit: et apud hebreos memoriam claram et magnificam ſepulturam habere promeruit. et qualem uiro ita religioſo decebat impendi. Illo ſiquidem tempore contigit ut quidam latrones in helyſei ſepulchrum mortuum quem ipſi uidebantur interfeciſſe proicerent. Cuius cadauer dum eius fuiſſet corpori ſociatum: continuo ſuſcitatum eſt. Et de helyſeo quidem propheta. et queque predixit. et quomodo poſt mortem uirtutem diuinam habuit: hec declarata ſufficiant. Defuncto itaque rege ſyrorum azahel: ad filium eius adad peruenit imperium. Contra quem ioas iſrahelitarum rex cum dimicaret. cum tribus congreſſionibus eum uincens. omnem prouinciam ab eo retraxit. et quaſcumque ciuitates et uicos eius pater azahel de iſrahelitarum regno ſubtraxerat. liberauit. Hoc itaque ſecundum prophetiam helyſei peruenit. Cumque contigiſſet ut et ioas moreretur: ille ſiquidem ſepultus eſt in ſamaria: regnum uero ſuo filio gorſoan nomine dereliquit.

Anno ſecundo ioas regis iſrahelitarum regnauit ſuper tribum iuda in hieroſolymis amaſias cuius mater nomine ioada: in genere uero cuius et iuſticie prouiſione mirabilis. Qui cum iuuenis eſſet. ueniens ad regnum ut inimicos qui patrem eius occiderant puniret cogitauit. et comprehenſos omnes occidit: filiis autem eorum pepercit ſequens moſeas leges. que non ſanctiunt propter parentum peccata filios occidendos. Deinde eligens exercitum de tribu iuda et beniamin. qui in flore iuuentutis et circa uiginti annos exiſterent: congregans quaſi trecenta milia conſtituit ſuper eos centuriones: mittenſque ad regem iſrahelitarum conduxit centum argenti talentis centum milia armatorum.

Deliberauerat enim ut amalechitarum gentibus. et idumeis. et gabaanitis inferret bellum. Cumque prepararetur ad prelium et iam uideretur poſitus in procinctu. ſuaſit ei propheta ut dimitteret iſrahelitarum exercitum. quia eſſet impius et deus eos conuinci prediceret: utque ſuorum ſolum modo

solatio uteretur. & hostib; ꝑualeret: cū paucis con
tra eos uolente deo pugnando. Cūq; grauit̄ hoc
ferret rex. eo qđ mercedes isrlitis iā ꝑbuisset in
gentes: monebat ꝓpħa ut ageret qđ deo placeret
cū posset pecunia ex ipsius munerib; habundare.
Et illos quidē dimisit: cedens & quas dederat rex mer
cedes. Ipse ũ cū suo exercitu ad ꝑdc̄tas gentes acces
sit: & ꝑlio gesto uincens. decē milia quidē occidit.
& totidē uiuos cepit. eosq; deducens ad magnā pe
trā que ē in arabia constituta: ex ea ꝑcipitauit. Pre
dā ũ & diuitias: ex his gentib; abstulit infinitas. Dū
itaq; in his amasias consisteret: isrlite q̄s cū mercede
data dimiserat indignati. & credentes iniuriā. qa q̄si
ꝓuaricatione fuissent ab eo remissi. eı̄ regni terras
aggressi sũt: & usq; ad bethoron ꝓcedentes. diripuere
ꝓuinciā. & multa quidē abstulere iumta. & tria
milia hominū occiderunt. Amasias aũt uictoria
ex his que gesta fuerant eleuat᷒: dm̄ quidē q̄ ei hoꝝ
omniū auctor extiterat cepit spnere. et deos illos q̄s
de amalechitarū ꝓuincia euexerat adorare. Tūc ac
cedens ꝓpħa mirari se dixit. cū eos rex deos arbitra
ret᷒ adorandos. q̄ suos & a qb; honorabant᷒ iuuare
ñ potuissent nec ab eı̄ manib; liberassent: s; pere
untes defendere contēpsissent: & ipsi quoq; in ihe
rosolyma ad instar hostiū captiuoꝝ uincti. deduc
ti fuissent. Hec itaq; regi mouer̄ irā: & ꝑcepit ut
deberent dicē ad ꝓpħam. qm̄ iminat᷒ eū fuerat se
puniturū. si ampli᷒ loqueret᷒. Et ꝓpħa quidē tacē
se dix̄: ꝑdicens ñ eē ꝑhibiturū dm̄ ea que rex facē mo
Amasias ũ dū abstinē se ñ posset liret᷒.
in reb; felicib; constitutus. quas a deo ꝑceperat
eiq; faciebat iniurias: sc̄psit ad regem isrlitarū
ioas ut obediret ei. & ipse et popls uniu̾sus sicut
ṗus obediebant parentib; eı̄ dauid & salomoni:
qui si parēre nollent scirent quia bello tīminū
causa ꝑciperet. Cui ioas ita resc̄psit. Rex ioas: regi
amasie. Erat in libano monte cypssus. q̄ omnino
poterat: et pulues exinde misit ad cypssū. petens
filiā eı̄. ut filio suo daret uxorē. Et dum hec age
ret: bestia quedā transiens puluerē conculcauit.
Hoc g̃ t̄ erit exēplū ut maiora ñ appetas: nec qm̄
amalechitas uicisti. in hoc exultans t̄ tuoq; reg

no uideatis inferre ꝑicula. Hec aũt relegens amasias
ad bellū poci᷒ incitat᷒ ē deo arbitro adhoc īpellen
te: ut pħis que fuerant ab eo cōmissa penas exsol
ueret. Cūq; ꝑduxisset exercitū contra ioas et eē
iā ꝑliū cōmissur᷒: milites amasie repentin᷒ terror
et stupor inuasit. qualē ñ ꝓpiti᷒ ds̄ īmittit. Et
anteq̄ uenirent ad manᷓ: in fugā animi pauore
conũsi sunt. Ita g̃ terrore dispsis: contigit ut amasias
desolat᷒ ab hostib; caperetur eiq; ioas mortē inter
minat᷒ ē. ñ iherosolymitis suaderet: ut apientes
portas. eū cū exercitu in ciuitate susciperent. Et
amasias quidē mortis terrore cōpulsus suscipe
fecit hostē. Qui destruens partē muri quasi q̄drin
gentoꝝ cubitoꝝ: cū curru ingssus ē iherosoly
mā. amasiā captiuū ducens. Et dn̄s hoc m̄ ihe
rosolymitane ciuitati effect᷒. & dī thesaurū ab
stulit. & aurū argentūq; qđ in amasie regalib;
erat exhausit: & ita eū a captiuitate resoluens.
regssus ad ē samariā. Hec itaq; gesta sunt circa
iherosolymitas: anno quarto & decimo regis
amasie. Qui ꝑ hec passus insidias amicoꝝ: fugit
quidē in ciuitatē lachis. Interfectus ē aũt ab eis
mittentib; qui eū illic interimerent. Cui᷒ corp᷒
referentes in iherosolymā: regalit̄ curauerunt.
Igit᷒ amasias hoc m̄ finiuit uitā. ꝓpt̄ supbiā et
contēptū quē habuit circa dm̄. Qui uix̄ quidē
annos quatuor & q̄nquaginta: regnauit aũt ui
ginti et noue. Huic successit fili᷒ eı̄ nomine ozias.
Anno aũt quinto decimo regni amasie: regnauit
in isrl̄ fili᷒ ioas ieroboā in samaria annis. xl;
hic aũt regnauit. & circa dm̄ quidē iniuriosus
& iniquus extitit. uehement̄ idola colendo. et
multa incongrua & opa extranea faciendo: poplo
aũt isrlitarū multoꝝ bonoꝝ fuit occasio. Huic
quidē ionas ꝓpħauit quia oporteret eū syros
uincere dimicantē. & regnū ꝓpiū dilatare. in par
tib; qđē aquilonis usq; ad emachi ciuitatē: a me
ridie ũ usq; ad asfaltidē paludē. Antiquit᷒ eñ
t̄mini chananei isti fuerunt: sic ꝑnceps ihc ea loca
det̄minauit. Igit᷒ ieroboam castra metat᷒ cont᷒
syros: omnē eoꝝ ꝓuinciā sic ionas ꝓpħauerat de
uastauit. Necessariū ũ iudicaui integritatē rerū

contradere: studens queq; de isto propha inuenit in sacris libris scripta omnia declarare. Hic autem iussus a deo ut iret ad niniue regnum et ibidem predicaret quia esset amissura ciuitas principatum. metuens non preerit sed fugit dominum in ioppen. et ingressus inuenta naue. in tharsum ciuitatem cilitie nauigabat. Cumq; tempestas imminerit asperrima et nauis submersionis pericula sustinerent: nautae quidem et gubernator et ipse naucleros fundebant orationes. quatinus periculum maris euaderent. Jonas autem operiens semetipsum iacebat. et nichil imitabatur horum efficere que uidebat. Cumq; tempestas potius augeretur et uiolentia uentorum nimietate mare attolleretur in cumulum: cogitantes simul quia aliquis nauigantium huius tempestatis actor existeret. constituerunt ut quisquis esset sorte periret. Quibus hoc facientibus: sors cecidit in prophetam. Jnterrogantibus autem illis unde esset et quid ageret gentem quidem se dixit hebreum. prophetam uero summi dei. eisq; suasit. ut si uellent presens periculum declinare. eum in pelagus proicerent. quia tempestatis eorum auctor existeret. Et illi quidem primum hoc facere noluerunt ipsum iudicantes. si peregrinum hominem et qui eis suam commiserat salutem. ad hec mala compellerent. cum utiq; nondum nauis submersio peruenisset. Propheta uero prohibet compulsi et timore sue salutis astricti. eum in pelagus proiecerunt. et tempestas quidem remota est. Jlle uero sermo est quia a ceto deuoratus per tres dies totidemq; noctes in euxino ponto uiuus euomitus est. in nulla parte corporis maculatus. Qui supplicans deo ut ei ueniam concederet pro delicto: ad niniuen profectus est ciuitatem. et stans in medio predicauit: quia post breuissimum tempus asie perderent principatum. Hec quoque eis indicans est reuersus.

Hanc itaq; narrationem explicuit. sicut scriptum inueni. Igitur ieroboam rex. cum omni felicitate uitam degens. et regnans annis. xl. defunctus est et sepultus in samaria. cui successit in regnum filius zacharias. Eodem uero tempore et ozias amasie filius quarto iam et decimo anno regni ieroboam duabus tribubus in hierosolymis imperauit. cuius mater fuit achelamas nomine. genere uero ciuis. Erat autem hic bonus et naturaliter iustus atq; magnanimus. et ad rerum prudentiam nimis industris. Castra uero metatus contra palesti-

nos eosq; bello deuincens. ciuitates eorum cepit geth et iamnias. et muros eorum destruxit. Post hanc uero militiam aggressus est arabes uicinos egyptiis. et edificans ciuitatem circa mare rubrum: constituit in ea custodiam. Deinde ammanitas subdens et tributa eis imponens. et omnia usq; ad terminos egyptiorum sue ditioni subiciens: cepit de cetero hierosolymitarum habere curam. Nam queq; muri fuerant longuo tempore aut regum priorum desidia iam destructi. eos rursus edificauit et reparauit. nec non et quosq; destruxerat israhelitarum rex quando patrem eius amasiam captiuum tenens. ingressus fuerat ciuitatem. Edificauit autem et turres multas: singulis quibus centum et quinquaginta cubitos habentibus; fecit et in desertis magnas ualde munitiones. et multos aque ductus instituens. Habebat autem iumentorum et aliorum animalium innumeram multitudinem. quia et prouintia fertilis erat ad pascua. Eratq; precipue terre cultor. et curam habebat circa plantationes. et semina fructuum diuersorum. Exercitum uero circa se habuit electorum trecenta septuaginta milia uirorum: quorum duces et tribuni et millenarii erant ualde fortissimi. et qui suo robore non possent ferri. numero duo milia. Constituit autem per cohortes totum exercitum: et omnes armauit. dans unicuiq; iaculum. et scutum. et loricas ereas. et arcus. et sphendonas. Super hec autem et multa machinamenta ad oppugnationes instituit. quibus petre dimitterentur. et iacula et arpagones. et his similia preparauit. Cumq; hec ita constituisset. mentis elatione corruptus. et substantia mortali ditatus. contra inmortalem omni tempore agere intendebat. Est autem inmortalis substantia. pietatis circa dominum. et custodia mandatorum. Lapsus est itaq; felicitatis euentu. et ad paterna peccata descendit. que et illum post quam in claritatem bonorum et rerum magnitudinem derequit apprehenderunt. Hic enim instante insigni die et generali festiuitate. indutus stola sacerdotali intrauit in templum: oblaturus incensum in aureo altare deo. Pontifice uero azaria cum aliis octoginta sacerdotibus eum prohibente ne faceret. quoniam hec solum modo his adiacerent qui ex genere

aaron erant. et clamantib; eis ut exiret. et n̄ agē
ret contra dī leges: irat⁹ minatus ē eis mortē nisi
tacerent. Int hec aūt terremot⁹ factus ē magn⁹.
et stupente poplō claritas solis nimis effulsit.
et incidit in faciē regis. et illi quidē lepra conti
nuo puenit. Ante ciuitatē ū in loco qui dr̄ ero
ge. scissa ē media pars montis ad occidentē. et
sua uolubilitate p quattuor stadia pcedens. ad
orientalē restitit montē. ita ut et uias clauderet.
et regios ortos opprimeret. Cūq; sacerdotes. regis
faciem leprā apprehendisse conspicerent. pandebant
ei calamitatē suam. hortantes ut tamq̄ pollutus
exiret a ciuitate. Ille ū confusione hui⁹ euent⁹ dū
illi iā eēt nulla fiducia: qđ iubebat⁹ impleuit. Q
licet fuisset ultra humanas mentes elat⁹. et ppt hec
impie gessisset in dm̄: miserabilē tn̄ hanc et uilē p
tulit passionē. Et tēp⁹ quidē aliquod extra ciuitatē
cōmorat⁹ in uita priuata degens: filio licet ei⁹ suscipi
ente regnū. deinde mesticia gestorū faciente defun
ctus est. Qui uixit quidē annos. viii. & lx. in qb;
regnauit. lii. sepultus ē aūt solus in ortis.
Zacharias aūt fili⁹ theroboā. dū mensib; sex regnas
set in isrl̄: dolū passus occisus ē a quodā amico
nomine sellismo filio iotaueis. Q post eū regno
pcepto: n̄ ampli⁹ qm̄ dieb; xxx. tenuit regnum.
Princeps eni militie manaen illo tp̄r cū eēt in ci
uitate tharsis. et audisset qđ de zacharia fuerat
gestū: surgens inde cū omi militia. uenit in
samariā. et cōmisso plio sellum pemit semetip
sū constituens regē quē suscipere noluerunt.
Ille ū ulciscens in eis et que foris erant depopu
lat⁹ ē: et ciuitatē obsessione fortissima accepit.
Et grauit ferens qđ fecer ei ciues: simul omīs
occidit. neq; paruulis parcens. et qcq̄d ad crudelitatē
ptinebat ferocitatis et seuitie n̄ dereliquit. Nā
qđ neq; alienigene capientes eos face potuis
sent: hoc iste de suis contribulib; opat⁹ ē. Itaq;
manaen hoc more regnauit annis. decē fuitq;
pessimus: et rerū omīū ualde seuissim⁹. Dūq;
adūsus eū castra mouisset pholalus assyriorū
rex. ad certamina quidē pugne. contra assyrios
n̄ accessit: s; mittens eis mille talenta argenti

ut
egit, bellū discederet. Ad hanc itaq; causā p
fuit populus regi manaen: nā unusquisq; p capite
suo. l. pbuit dragmas. Post hec ū defunctus
ē: et sepultus in samaria. phaceā ū suū filiū
successorē regni pprii dereliqt: qui sequens
patnā crudelitatē duob; annis tn̄ m̄ regnauit. &
deinde in conuiuio dolo cū amicis pprijs est
pempt⁹. Phaceas eni millenari⁹ filius romelie
ei fecit insidias. qui et ipse phaceas tenuit pnci
patū annis uiginti. fuit aūt ipi⁹: et iniquus. Rex
aūt assyriorū teglapsar nomine. castra metat⁹
adūsus isrl̄itas et cunctā galaadē regionē ua
stans transiordanē. et que galilea nuncupatur.
et tasan et asaran et habitatores una captiuos
ducens. eos in regno suo migrauit. Igit et de assy
riorū rege hec nos declarasse sufficiat.
Ioatham itaq; ozie fili⁹. regnauit in herosolymis
sup tribū iuda: cui mat fuit eius que uocabat⁹
irasis. Is aūt rex nulla etate ul' uirtute minor
fuit. s; & reb; quidē diuinis pius. apud homines
aūt iustus astabat. habuitq; curā rerū ciuitatis.
et quecūq; repatione et ornatu patit indigebant. hec
largissime pcurabat. Fecit porticū in tēplo et ei⁹ in
gressus ornauit. muros quoq; qui ceciderant rursus
erexit. turresq; pceras et inuincibiles in eis edi
ficauit. et in reliquis omīb; que in regno neglecta
uidebant⁹ op⁹ fabricationis exhibuit. Q dū amma
nitis intulisset bellū atq; uicisset eos: annis sin
gulis tributa eis pcepit exsoluere auri talenta
centū. et tritici decē milia choros: tantūdē et or
dei. Sic aūt ppū auxit regnū. ut hostib; quidē
eēt ualde terribilis: familiarib; ū pcipue felix. Eo
siqdē tp̄r fuit qdā pph̄a nomine naum. qui de
assyriorū subūsione et niniue urbe pphans hec
dicebat. Niniue piscina aque cōmota: sic et popls
omīs turbatus et fluctuatus cōmouebit⁹. fugiet
cunctis dicentib; ad alterutros state et manete.
aurūq; uob argentūq; diripite. et nullus hanc
uoluntatē habebit: dū animas suas omīs magis
quā facultates saluare festinent. Crudelis enim
alterutros decertatio habebit. et luct⁹ et solutio
magna membrorū: et uultus eorū timore pallescent.

Vbi ẽ enĩ habitaclm̃ leonũ et mater catulorum
leonũ. Dñs aũt ĩ dixit niniue q̃m exterminabo
te: & nequaquã leoneſ pgredienteſ ex te. ĩ pabit
mundo. Sup hec aũt et multa alia pdix̃ iſte
ppħa de niniue que dicẽ neceſſariũ ñ putauj:
ne legentib; uiderer importun⁹. Hec aũt om̃ia
puener̃ inniniue p̃ annoſ centũ: & q̃ndecĩ. De
hiſ g̃: nc̃ anob̃ ſufficient̃ expoſitũ eſt.

Porro ioatham mutauit uitã cũ uixiſſet an
niſ unũ & xl: exquib; regnauit. x vi. ſepult⁹
q; inregiiſ monumẽtiſ. ueniiq; regnũ ad ei⁹
filiũ achaz qui ĩpiuſ circa dñm exiſtenſ & pat̃
naſ p̃uaricanſ legeſ. regẽ iſrłitarũ imitat⁹. in
iheroſolymiſ idoloꝝ araſ inſtituit & ſup eas
ſac̃ficauit. In quib; & ſuũ inholocauſtũ obtu
lit filiũ more chaⁿaneoꝝ: & ſup hec multa alia
ſcelera ppetrauit. Dũq; circa hec ita ueſan⁹ exi
ſteret: caſtra metat⁹ ẽ aduſuſ eũ ſyroꝝ & da
maſcenoꝝ rex raſan & phaceaſ iſrłitarũ: erant
enĩ amici. Et recludenteſ eũ in iheroſolymoꝝ
ciuitatẽ. multiſ eã tẽporib; obſidebant: ppter
muroꝝ munitionẽ eã cape ñ ualenteſ. Syro
rũ u͛ rex capienſ ciuitatẽ achilach admare ru
brũ poſitã & habitatoreſ ei⁹ occidenſ: in ea ſyroſ
ſtatuenſ & aliiſ incircuitu ciuitatib; ita fecit:
pimenſ ubiq; iudeoſ. Q multã deuehenſ p̃dã
indamaſcũ cũ ſuo remeauit exercitu. Rex aũt
iheroſolymoꝝ cognoſcenſ ſyroſ ad ppa remeaſſe.
& credenſ p̃ualere contra iſrłitarũ regẽ. exercitũ
ſuũ aduſũ eũ armauit. Et congreſſuſ bello. fa
ciente ira dĩ deuictuſ ẽ: ppt̃ impietateſ ſuas
multaſ et maximaſ. Ea namq; die centũ et ui
ginti milia ei⁹ militũ abiſrłitiſ occiſi ſt̃: & a
maſiaſ p̃ncepſ militie zachariã filiũ regiſ achaz
inbello interemit. & tutorẽ tociuſ regni ericam.
& p̃ncipẽ militie trib⁹ iude nomine elican capti
uũ tulit. & extribu beniamin mulereſ & infan
teſ: multãq; ſimul diripienteſ p̃dã: in ſamariã
ſt̃ reũſi. Q dã u͛ odidaſ cũ eẽt in ſamaria illi⁹
temporiſ ppħa. exercitui ante muroſ occurrenſ
magna uoce clamauit: dicenſ uictoriã eiſ ñ ppa
uirtute collatã. ſ; ppt̃ irã dĩ q̃m habuit ſuper

achaz regẽ. Culpauitq; eoſ cur eiſ ñ ſufficeret
ſua felicitaſ: ſ; & p̃ſũpſerint ex tribu iuda et
beniamin cognatoſ ſuoſ captiuoſ adducẽ. ſua
ſitq; illiſ. ut eoſ continuo ſinerent ad ppa reme
are: qui ſi ñ obedirent deo. ſubderent̃ repenti
no ſupplicio. Popłs g̃ iſrłitarũ in cetu conueni
enſ: q̃d de hiſ fieret cogitabat. Tc̃ quidã barachiaſ
nomine cũ eẽt iure publica pbatiſſim⁹: ſurgenſ
inmedio & cũ eo treſ alij dixer̃. Non ẽ pmitten
dũ ut captiuj in urbẽ introducant̃: ne om̃ſ
á deo pariẽ peam⁹. Sufficiant p̃ora peccata ſic̃
pphe dicunt: & ñ nouaſ impietateſ adiciamuſ.
Hec g̃ miliceſ audienteſ: pmiſer̃ eiſ ut facerent qd̃
ẽq; crederent expedire. Sumenteſ g̃ p̃dicti uirj
captiuoſ. la /uanteſq; et diligentiã exhibente⁹.
et itineriſ danteſ expenſaſ. innoxioſ ad ppa re
miſer̃: nichilomin⁹ & illi quatuor uiri uenere
cũ eiſ. et uſq; ihericho deducenteſ eoſ ñ pcul ab
iheroſolymiſ. in ſamariã ſt̃ reuerſi.

Rex aũt achaz hec paſſuſ abiſrłitiſ. mittens
ad regẽ aſſyrioꝝ taclaphaſarũ. popoſcit
ab eo belli ſolatiũ aduſuſ iſrłitaſ. & ſyroſ. et
damaſcenoſ: multaſ peccuniaſ ſe ei daturũ pro
mittenſ. Miſitq; ei et munera: ualde p̃clara.
Ille u͛ legatiſ ad ſe uenientib; uenit in auxiliũ
regiſ achaz: & caſtra metat⁹ aduſũ ſyroſ. & re
gionẽ eoꝝ depopulat⁹ ẽ & damaſcũ bellico iu
re cepit: inſup et regẽ raſan occidit. damaſcenoſ
aũt in ſupiorẽ mediã deſtinauit: & q̃ſdã aſſy
rioꝝ in ciuitate damaſcena conſtituit. Iſrłita
rũ u͛ t̃rã nimiſ affligenſ. multoſ exea captiuoſ
adduxit. Dũ g̃ hec contra ſyroſ egiſſet: rex ihe
roſolymoꝝ auferenſ aurũ qd̃cq; erat in regalib;
theſauriſ pariẽ et argentũ. & qd̃ erat intẽplo
dĩ. & qd̃ qd̃ fuit optimũ ornamẽtũ deuehenſ
hec uenit in damaſcũ. & ſcd̃m pmiſſioneſ dedit
hec aſſyrioꝝ regi: et grãſ ei p om̃ib; referenſ
in iheroſolymã remeauit. Hic aũt rex ſic fuit
ſtult⁹. et circa modũ ſue utilitatiſ alien⁹ a racione.
quia neq; dũ bello cõp̃meret̃ a ſyriſ deoſ eoꝝ
adorare ceſſauit. ſ; in eoꝝ ueneratiõe pmanſit.
quaſi poſſent ei conferre uictoriã et deuictus

assyriorum continuo cepit colere deos et omnes potius uidebatur honorare quam patrium uerumque deum: cuius ira fuerat ei perditionis causa. Qui ad tantam insaniam contemptumque dei peruenit ut omnino clauderet templum. et sollemnes offerre hostias prohiberet: et ornamenta ei auferret. His igitur rebus iniurias faciens deo. mortuus est cum uixisset annos sex et xxx. e quibus regnauit. xvi. cui filius ezechias successit in regno. Eodem uero tempore mortuus est etiam rex israhelitarum phacea dolo cuiusdam amici nomine iosie: qui tenuit principatum annis nouem fuitque malignus. et dei contemptor. Contra hunc autem castra metatus est assyriorum rex salmanassar. eumque cum utique iosyas deum non haberet propitium. nec adiutorem fecit sibimet subditum. et tributa definita precepit exsoluere. Anno siquidem quarto osee regis regnauit in hierosolymis ezechias filius achaz et abie. que fuit genere ciuis. Erat autem huic uiro natura benigna: iusta. et ualde religiosa. Nichil enim aliud prius ueniens ad regnum. neque necessarium nec utilius sibimet et subiectis arbitratus est esse: quam ut coleret dei religionem. Et conuocans omnem populum pariter sacerdotes et leuitas: contionem habuit apud eos dicens. Non ignoratis quam patris mei peccatis. qui transgressus est dei sanctam honorabilemque culturam. multa et maxima mala estis experti. et ab eo mens uestra corrupta est: suasitque quos ipse colebat deos uos pariter adorare. Hortor itaque uos quam ope cognouistis quam pessimum sit agere impie. ut illorum iam obliuionem habentes purgetis uos a priore pollutione: et cum sacerdotibus atque leuitis conuenientes aperiatis templum. et purgantes cum sollemnibus sacrificiis ad honorem antiquum et patrium reuocetis. Sic enim uobis deus propitius erit: et irasci super peccata uestra cessabit.

Hec dicente rege. sacerdotes aperuerunt templum et uasa dei: et pollutiones eicientes. sollemnia sacrificia super altare imposuerunt. Misit autem rex in prouinciam sibi subiectam populum ad hierosolymam conuocans: ut festiuitatem celebrarent azimorum. Multum namque preterierat tempus propter iniquitatem predictorum regum. quod non fuerat actum. Misit pariter ad israhelitas. inuitans eos ut relinquentes malam conuersationem et consuetudinem. reuerterentur ad dei pristinam culturam: dicens concedere se uenientibus in hierosolymam ut azimorum festiuitatem agerent. et cum eis epulas pariter exercerent. Hec autem dicebat: mouens tantum non sibi eos subiectos facere studens. si non nollent. Quod si uoluissent: utique beati fuissent. Israhelite uero uenientibus legatis et eis regis proprii mandata nuntiantibus; non solum non adquieuerunt. sed et legatos tamquam fatuos irriserunt: pariter et prophetas hec monentes et predicentes que paterentur si ad pietatem dei conuerti nollent spreuerunt: et ad nouissimum comprehendentes interemerunt: et neque in his solis iniquitatibus persisterunt: sed horum potius peiora faciebant.

Nec prius quieuerunt: donec deus uindicans in eis. hostium eos subderet ditioni. Et de istis quidem postea declarabimus. Multi tamen de tribu manasse et zabulon et ysachar obedientes monitionibus prophetarum. ad pietatis uiam conuersi sunt: et isti omnes ad ezechiam in hierosolymam concurrerunt. ut adorarent deum.

His autem uenientibus rex ezechias ascendit in templum. cum principibus et omni populo: et sacrificauit ipse tauros. vii. et totidem arietes. et agnos. vii. et totidem hyrcos. Imponentesque manus super capita pecudum ipse rex et principes: sacerdotibus sollemnia sacrificare permiserunt. Et illi quidem sacrificabant et holocausta faciebant. leuite uero circumstantes cum musicis organis. ymnos cantabant in deum. atque psallebant sicut docti fuerant a dauid: reliqui uero sacerdotes tenentes tubas cum ymnos dicentibus concrepabant. His itaque factis: prostratus in faciem et ipse rex et populus uniuersus adorauerunt deum: deinde sacrificauerunt boues. lxx. tauros centum. agnos ducentos. Populo uero ad epulas condonauit boues sexcentos: reliqua uero pecora tria milia. Et omnia quidem sacerdotes secundum legis consuetudinem complebant. In his itaque rex delectatus: epulabatur cum populo gratias agens deo. Instante uero festiuitate azimorum celebrantes quod dicitur pascha: alia de cetero sacrificia diebus. vii. exhibuerunt. Populo uero preter illa que immolata sunt donauit rex tauros quidem tria milia: pecudum uero diuersorum septem milia. Idem autem fecerunt et principes. Mille namque tauros dederunt eis. et pecora mille et xl. Et dum hoc minime a salomonis regis tempore celebratio non fuisset effecta. tunc primum splendide et largissime

pbabat exbibita. Cumq; festiuitas fuisset ipleta. egssi in puintiam purgauer ea. s; et ciuitate ab omnium idoloy pollutione purgauer. Constituitq; rex ut cotidiana sacficia ex ei ppriis celebrarent impensis sedm lege. & sacerdotib; atq; leuitis dicatas dari a plebe decreuit pmitias frugu. ut sep circa religione obseruarent. et a di cultura separi nequirent. Et popls qde offerebat omis fruct. ut mos erat. Domos eni & cubicula rex edificans. singlis sacerdotibus distribuit & leuitis. eoy q; filiis et vxorib;. et ita ad antiq culturam denuo se reusi. Hec itaq; p dicto m rex statuens. bellu egit adusus palestinos. eisq; deuictis. tenuit omis ciuitates hostiu a gaza. usq; geth. Rex aut assyrioy mittens ad eu. inminat e omne se ei subute pncipatu. n tributa q pater ei dabat pus exsolueret. Ezechias aut de interminationib; ncurabat. secur de pietate di & de pphia ysaie. aq futura omia certissime cognoscebat. Et de hoc quide rege. hec in psenti dicta sufficiant. Salmanasis aut assyrioy rex. du ei nuntiatu fuisset quia isrlitaru rex osyas latent misisset ad sua. a egyptioy rege. petens cont eu ab eo solatia. iratus castra metat e in samaria anno septimo regis osye.
Et du eu rex suscipe noluisset. annis trib; obsidens samaria. cepit ea. nono qde anno regni osye septimo aut ezechie regis iherosolymoy. & isrlitaru regnu uehement extminauit. & omne poplm tnsmigauit inmedia pside. uit qs & rege osia uiuu cepit atq; tnsmigrauit. aliasq; gs ex quoda loco nomine authi. q ex flumine psico ita uocat in samaria & isrlitica regione constituit. Migrauer g dece trib isrlitaru de iudea. p annos numero nongentos. xl. & vii. a q tepore egredientes ex egypto maiores eoy. hanc tenuere puintia sub pncipe ihu. Ex q aute recedentes a roboam q fuit ex gene dd regnum iheroboa tradider. sic & pus a me significatu e. anni te erant. cc. & xl. et menses. vii. & dies. vii. Hic g finis apphendit isrlitas tnsgredientes leges. atq; pphis n obedientes qui eis hanc pdixere calamitate. nec ab impietatib; recedentes. Cepit aut maloy eoy causa fabricari. ex quo seditione facta circa roboa nepote dauid. iheroboam ei seruu fecer rege. qui in dm peccando fecit eu poplis uniusis inimicu. imitantib; suu malu. Et ille quide q dign erat exsoluit pena. Rex aut assyrioy inuasit pugnando tota syria et phenice uniusa. Nom aut regis hui. marchinus tyri consptu e. Pugnauit aut ad usus tyru. cu in ea regnaret helyseus. de qb; testat et menander. qui tepoy facta consepsit. et tyroy antiqtate ingreca lingua comitens. sic ait. Helyseus nomine regnauit annis. xxx. & vi. Hic recedentib; ceth eis nauigans reduxit eos. cont qs denuo salmanassis assyrioy rex insurgens pugnauit. & cuncta phenice inuasit. Qui facta pace cu omib; p tga sua reusus e. Recessit aut a tyro ciuitas sydon. et arche antiqua. Ppt tyros n subiectos denuo rex adusus eos egssus e. phenicis exibentib; ei naues sexaginta et remiges. lxxx. cont qs tyrii nauigantes. xii. nauib;. dispsis hostiu nauib; cepere captiuos uiros qngentos. unde honor tyrioy ppt hoc creuit eximie. Reuetens aut assyrioy rex disposuit custodias sup fluuiu. & aque ductus ciuiu ut tyrios haurire pocula phiberet.
Et du hoc quq; annis fuisset factu. tuler de effosis puteis bibentes aqua. Hec itaq; marchinus tyriis de salmanasse assyrioy rege conscpta sunt. Igitur du fuissent in samaria tnsmigrati cuthei hoc eni uocabulo hactenus utebantur. eo qd a puintia psida & a quoda flumine qd cutha uocat migrati uiderent. singli eoy sedm gente ppria deos in samaria portauer. Erant aut qnq;. Et cu eos more pprio colerent. ad iracundia et furore dm maximu puocauer. uenitq; pestilentia sup eos. p qm corrupti cu nulla maloy medicina inuenire possent. dm maximu colere psalute cepet. Mittentes itaq; ad rege assyrioy legatos. supplicauer ut sacerdotes eis ex captiuis isrlitaru qs pugnando tenuerat destinaret. Qmit

tente sacerdotes: legis et di culturã eos edocuer.
Et dũ cepissent eũ sũma deuotione uenerari pe
stilentia repente cessauit. et hactenus ipsas sol
lẽnitates celebrare noscunt. Hij siqdẽ sedm elo
quiũ hebreoꝝ cuthei ex gente. grece aũt sa
marite uocantur. et ꝓpt̃ rerũ motũ sẽp parati sũt.
et qn uident iudeos ee felices cognatos eos appel
lant. qsi de ioseph nati uideant. et ex illo cũ eis
habeant societatis initiũ. Qñdo ũ deiectos uident.
nequaquã eis deuotione aut genere cõmunicare
uolunt. s; et trãsmigratos et alienigenas semetip
sos dicunt. Et de his quidẽ oportune dicem.

Explicit liber. Nonus.

Hec sunt in decimo libro iosephi hystoriarũ
iudaice antiquitatis. I. Bellũ regis as
syrioꝝ sennacherim cont ierosolymã.
et ezechie regis obsidio. II. Quẽadmodũ depie
rit assyrioꝝ exercit una nocte. et rex eoꝝ domi
reũsus a filijs interept ẽ. III. Quom medio tpr
cũ pace degens ezechias defunct ẽ relinquens suc
cessorẽ regni manassẽ. IIII. Quia castra metati con
tra eũ chaldei et babilonij regẽ captiuũ agentes
duxer in babiloniã. et multo tpr ibidẽ retinente.
remiser eũ rursũ in regnũ. V. Quom egyptioꝝ
rege nachao agente exercitũ cont babylonios et
p iudeã iter faciente ꝓhibuit rex iosias pugnaq;
cõmissa uulneratus. reductus in ierosolymam
defunct ẽ. cui filiũ ioachim regẽ ierosolymite
fecer. VI. Quẽadmodũ congressus ẽ nechao agens
exercitũ contra babylonios circa eufraten flu
uiũ. et reuertens in egyptũ uenit in ierosoly
mã. et ioachim quidẽ dux in egyptũ. frem ũ io
achim in ierosolymis constituit regẽ. VII. Bellũ
nabugodonosor regis babyloniorũ in syriã. qñ
omĩa uastata usq; ad fines egyptioꝝ. ascendit
in ierosolymã. et regẽ eoꝝ ioachim amicũ ee co
egit et sociũ. VIII. Quom p discessũ babylonis re
gis ioachim denuo egyptios ẽ secutus. cont quẽ
nabugodonosor castra metat. et obsidens ciuitatẽ
eã t'dita p tẽp ioachĩ qdẽ pemit. ioachĩ ũ ei filiũ ẽstituit re
gẽ et qñ multas pecunias de ierosolymis sumens.
repente reũsus ẽ. VIIII. Quia penitentia duct eo

qd ioachim fecisset regẽ. denuo castra metat cont
ierosolymã ioachim regi ꝓualuit tradente se eo
cũ matre pariter et amicis. et qñ sublatis captiuis
multis babylonie rex et ministris tẽpli in baby
loniã. reũsus sedechiã iechonie filiũ in ierosoly
mis constituit regẽ. X. Quom hec audiens egyp
tius ꝓbere solatia. et amicitias habere cũ eis. castra
metat cont ierosolymã. forti eã obsessione cepit
et incenso tẽplo sedechiã et poplm migrauit in
babyloniã. XI. Quom nabugodonosor defunct.
successorẽ regni filiũ dereliqt. et qñ eoꝝ regnũ
solutũ ẽ a cyro rege psarũ. XII. Queq; illo tpr
iudeis p babylonios euener. Continet hic liber
tẽp annoꝝ centũ et octoginta duoꝝ mensiũ sex.
dierũ decem. Incipit liber decimus.

Cvm ezechias duarũ tribuũ rex quartũ
et decimũ annũ haberet in regno. assy
riorũ rex nomine sennacherib maxima
manu adũsus eũ castra metat. forti bra
chio omĩs tenuit ciuitates tribuũ iuda et benia
min. Cũq; ierosolymã tenderet ꝓuenit eũ mis
sis legatis ezechias: ꝓmittens et obedire se ei. et
tributa que imparet exsoluere. Sennacherib
ũ cognoscens que de illo ferebant legati. dignũ
iudicauit desinere et ꝑcantũ suscipe dignitatẽ.
Tẽ ꝓmisit accipiens. ccc. argenti talenta. et auri
xxx. amicus discedere: dans legatis iuris iuran
di fidẽ. quia et nich discedendo noceret. Ezechias
aũt credens et euacuans thesauros. misit ei pecu
nias: sperans se a piculo belli et regni amissiõe
liberari. Assyrii aũt accipiens ex his que ꝓmiserat
cogitauit nich: s; ipse ꝓfectus ẽ ad egyptios et
ethiopas. Principẽ ũ militie rapsacẽ cũ multo ex
ercitu robore et duob; aliis ad uastandã ieroso
lymã dereliquit: quoꝝ nomina erant tharatha
et arachyris. Hi itaq; uenientes ante muros castr
fixer: miserq; ad ezechiã petentes ut cũ eis posset
habere colloquiũ. Ipse ũ p se quidẽ ꝓpt metũ
ñ abiit: tres aũt necessarios s amicos misit. hoc ẽ
eliachim tutorẽ regni: et sobaneam. et ioan q sup
scẽbas erat. Isti quidẽ pcedentes: e duũso principũ
militie assyrioꝝ steterunt. Quos cũ uidisset princeps

militie rapsacis: petit ut eunte ſ dicerent ezechie. Rex magnus ſennacherib requirit ab eo de quo presumens atque confidens refugit dominum suum et obedire non vult. neque suscipere eius exercitum; an certe propter egyptios. sperans exercitum suum illorum solatio subleuari. Si autem hoc expectat. factus est similis homini incumbenti in calamo fracto. quo cum ceciderit insuper manu uexata sentiet plagam. Sciat autem quia etiam uoluntate dei contra eum castra metatus est. qui concessit ei ut istiuscemodi uastare regnum. ut eodem modo per sibi subiectos eius disperderet regnum. Dum hec autem rapsacis hebraica lingua diceret. habebat enim lingue eius experimentum. eliachim metuens ne populus audiens metu corrueret poposcit ut syro magis loqueretur eloquio. Ille uero intelligens suspitionem eius et metum: maiore amplius uoce clamans. respondit hebraice dicens. Audiant omnes precepta regis. et quod utile est eligunt. et se nobis tradant. Palam enim est quia et uos et rex populum uana spe deceptus. et repugnare suadetis. Si uero presumitis exercitum nostrum uos repellere: dante me duo milia equos de exercitu commisso. totidem ascensores prebentes uestrum exercitum nobis ostendite. Sed non habetis tot homines. Quid igitur tale tardatis uosmetipsos maioribus qui uos capturi sunt et inuitos? dum spontanea traditio securior uobis sit. inuita uero ualde periculosa. et causa calamitatis existat?

Hec audientes et populus et legati. dicente assyriorum principe: ezechie renuntiauerunt. Ille uero hec audiens. exutus ueste regali. et indutus sacco et habitu miserando: lege patria prostratus in facie. rogabat dominum. ut adiuuaret nullam aliam habentem salutis spem. Mittens quoque et amicos quosdam et sacerdotes ad ysaiam prophetam: poposcit ut oraret. et factis sacrificiis pro salute communi rogaret dominum. quatinus spem hostium frangeret. et populo suam misericordiam condonaret. Propheta uero hec faciens. monitus a domino confortauit regem et eius amicos. predicens quod sine bello deuicti hostes turpiter ab urbe recederent. et non cum fortitudine illa quam se habere credebant: dumque presumerent ut fortiter uastarent. Sed et ipsum regem assyriorum sennacherib non preualentem aduersus egyptios cum ad propria remearet ferro periturum esse predixit.

Ipso siquidem tempore scripserat ezechie assyrius epistolas in quibus fatuum eum esse dicebat. credentem quod eius seruitium posset euadere qui multas gentes et maximas subdidisset. et comminabatur funditus se eum disperdendum caperet urbem. nisi portas aperiens sponte in iherosolymis exercitum eius susciperet. Quas dum relegisset ezechias spernit. propter spem quam habebat in deo: epistolas uero plicans in templo reposuit. Rursus autem cum deo uota et supplicationes effunderet pro ciuitate et salute cunctorum: ysaias exauditum eum asseruit. et nec in presenti tempore esse ab assyriis obsidendum. et in futuro omnes qui ab illo iam capti fuerant esse reuersuros. et tertio anno opus suum cum pace facturos. et propriarum possessionum sine timore diligentiam habituros. Interea paruo tempore transeunte. assyriorum rex bello quod egyptiis intulerat frustratus: ab huiusmodi causa sine effectu remeauit ad propria. Iste enim cum multo iam tempore fuisset commoratus in obsessione pelusii. et aggeres contra muros eleuati fuissent. quibus ciuitati utebantur insistere. audiuit ethiopum regem tarachen cum multo exercitu ad egyptiorum uenire solatium. et per desertum iter facere. ut subito assyriorum castra irrueret. Turbatus quoque sennacherib. ad sacerdotem uulcani castra se metari dicebat. quasi iste rex ad eum regem egyptiorum uenisset qui erat uulcani sacerdos. et obsessionem pelusii huiusmodi causa dissoluit.

Orante namque rege egyptiorum ad dominum. et deus exaudiens maximam plagam misit in eum. et multa perpessi sunt. Herodotus autem errorem et idolo factum. quia non assyriorum ducem regem sed arabum: adiciens quia soricum multitudo una nocte arcus et arma reliqua comedit assyriorum. et propterea cum non haberet rex arcus. exercitum a pelusio reuocauit. Et hec quidem herodotus. Berosus autem qui caldaicham conscripsit hystoriam. meminit regis sennacherib. et quia regnauit super assyrios et castra metatus est in omnem asyam et egyptum ita dicens. Reuersus autem sennacherib a pugnis egyptiacis ad iherosolymam: inuenit exercitum quem ipse rapsaci dimiserat in periculo pestilentie constitutum. Deus enim morbum populo eius

īmiserat. ita ut p̄ma nocte eoꝝ q̄ obsidebant
perirent. c.lxxxv. milia uiri. cū p̄ncipib; & tribu
nis. Ꝓpt̄ hanc calamitatē. in nimio t̄rore & an
gustia constitut᷒. de cuncta militia iā metuens.
fugit cū sua manu ad ꝓp̄ū regnū. in ciuitatē q̄
appellat̄ nini. Q̄ dū modicū t̄p᷒ ibidē cōmorat᷒
fuisset. dolo a senioꝛib; filiis aramalech & seleu
satro ē perempt᷒. in ꝓp̄o t̄plo qđ dr̄ arasci. Et illi
quidē p̄cede patris effugati. ad armeniā discessere.
Successit aūt in ei᷒ regno adracoddas. Ter
minus ḡ obsessionis assyrioꝝ contᷓ ierosolymi
tas. tali occasione puenit. Ezechias aūt inopi
nabiliter á terroꝛib; liberat᷒. gratificas hostias ce
lebrauit deo cū omī poplō. Et cognoscens quia
nulla alia causa hostes alios quidē peremit alios ū
timoꝛe mortis simul effugasset ab ierosolymis
ṅ diuina solatia. omī studio et largitate usus ē
circa dī cultū. Q̄ ñ post multū graui languoꝛe
detent᷒. a medicis equidē desp̄at᷒ ē. nich̄q; nec ipse
de se nec ei᷒ amici spei ult̄ri᷒ sustinebant. Uidebat᷒
aūt et alia angustia magna regi eo qđ filios ñ
haberet. & qđ moritur᷒ eēt desolatā relinquens
domū nec successoꝛē sui generis habitur᷒. Dūq;
nimis in hac parte fatigaret᷒. rogauit dm̄ ut ei
paruo t̄p̄r uitā concederet donec filios hab̄e posset.
& ñ p̄us aīa p̄uaret᷒ anteq̄ fieret pater. Cui mise
ratus ds̄ peticionēq; suscipiens. q̄a ñ dolebat eo
qđ p̄uandus eēt bonis ip̄ii. ſ; ut filios haberet q̄
in ei᷒ p̄ncipatū succederent. mittens ysaiā ꝓph̄am
ei iussit dicere q̄a p᷒ t̄ciā diē causā languoꝛis eua
deret. & p᷒ hec annis. xv. sup uiueret et filios ge
neraret. Et dū hec dī mandata ꝓph̄a dixisset.
ꝓpt̄ nimietatē languoꝛis & ea q̄ inopinabiliter
p̄mittebat᷒ ñ credens. signū aliqđ & indiciū pe
ciit ut faceret ysaias. q̄tin᷒ hec dicenti s̄ crederet.
& a deo missū uere cognosceret. Nā ea que ult̄
rationē s̄t et spe fortioꝛa uident᷒. huiᷓmodi rebus
credunt᷒ eē ueracia. Q̄ dū ꝓph̄a interrogasset eū
qđ uellet fieri signū. umbrā sol᷒ petiit decē g̃dib;
ad ea loca unde uenerat remeare. Et dū ꝓph̄a ro
gasset dm̄ ut fieret. uidens rex impletū eē quod
uoluit. repente solutus a languoꝛe conscendit

in t̄plū. & adorans dm̄ uota debita celebrauit.
Eo siquidē t̄p̄r contigit assyrioꝝ regnū a medis
solui. qđ tm̄ in aliis indicabo. Rex itaq; babylo
nioꝝ baladas misit legatos ad ezechiā portan
tes munera. & ab eo poposcit ut ei eēt soci᷒ & ami
cus. Ille ū legatos libent̄ excipiens. et thesauros
eis ostendens. et armoꝝ instructionē. & aliā co
piā q̄m in auro et gēmis habebat simul & mu
nera p̄bens regi balado deferenda. dimisit eos.
Tūc ysaias ꝓph̄a uenit ad regē. et requisiuit unde
fuissent q̄ uenerant. Q̄ dix̄ de babylonia eos a
suo rege uenisse. & ostendisse eis uniūsa ut ui
dentes diuitias et uirtutē regni cognoscerent.
& regi suo renuntiarent. Cui ꝓph̄a respondens
scito inquit ñ p᷒ multū t̄p᷒ ad babyloniā filios
tuos et diuitias t̄ns migrandas. insup & nepotes tuos
eunucos eē faciendos. & amissuros uirile nom̄.
et regi babylonie seruituros. Hec enī p̄dix̄ ds̄.
Ezechias aūt contristat᷒ in his que dicta fuerant.
ait ñ se quidē uelle suā gentē in talib; erūnis in
currere. ſ; q̄a īpossibile ē q̄ apud dm̄ delibata s̄t
posse mutari. rogabat usq; ad uitā suā pace p̄ma
nere. Meminit aūt baladi regis babylonioꝝ
berosus. Cū itaq; ꝓph̄a ysaias indubitanter
& mirabilit̄ de ueritate confideret. & nich̄ falsi
penit᷒ loqueret᷒. omīa queq; ꝓph̄auit scribens
dereliq̄t in libris ut ex effectu p᷒ ea oīb; appare
ret. Q̄ ñ solū iste ꝓph̄a ſ; alii numero. xii. idē
fecer̄. & omīa siue bonū siue contrariū sit apud nos
scdm̄ illoꝝ dictū puenire dignoscit᷒. S; & hoꝝ
singla denuo declarabim᷒. Ezechias aūt dū
sup uixisset t̄p᷒ qđ p̄diximus. & omē illud spa
ciū in pace degisset. mortuus est anno uite sue
q̄nquagesimo et q̄rto in quib; regnauit. xx.ix.
Cui successit in regno fili᷒ ip̄ius nomine manasses.
de matre q̄dē nomine ethibetue. Q̄ a patriis
uoluntatib; abscisus & ad diūsa conūsus. omē
gen᷒ malignitatis ostendit. & nich̄ impiū dere
liquit. ſ; iniquitates israhitarū imitat᷒ ē q̄b; in
dm̄ delinquentes affligebant᷒. Presūpsit aūt
t̄plū dī polluere simul et ciuitatē. omnēq; pa
trī regionē. Nam spernendo dm̄ ad hoc usq; puenit.

ut omis hebreorum iustos occideret. et neque prophetis parceret: quorum singulos cotidie puniebat. et eorum sanguine therosolymorum plateas irrigabat. In his autem iratus deus. misit prophetas ad regem et populum. per quos intimatur est easdem eis futuras calamitates. in quibus incurrerant fratres eorum israhelite. cum ei iniurias intulissent. Illi vero eorum non crediderunt verbis. quibus lucrari potuerant ut nichil mali paterentur. operibus autem cognoverunt fuisse vera que a prophetis predicta sunt.

Igitur dum in eis perseverarent: bellum super eos intulit rex babyloniorum et chaldeorum. Is enim misso exercitu in iudeam. et regionem eorum depopulatus est: et regem manassem dolo captum et ad se deductum. habuit ad ea que voluit tormenta subiectum. Manasses autem rem intelligens in quibus malis esset. et horum omnium se arbitratus auctorem: supplicabat deo. ut ei hostem suum clementem faceret atque misericordem. Cuius orationem deus exaudiens hoc ei concessit: et remissus a rege babyloniorum ad sua regna reversus est. Cumque venisset ad iherosolimam. priorum quidem delictorum que circa deum gesserat. studebat et memoriam si esset possibile ab animo suo repellere. et ad servitium eius et omnem cultum divine religionis accedere. templumque purgare et civitatem: et ad hoc solum erat de cetero constitutus. ut gratias deo pro dono salutis exsolveret: quatinus in omni vita eius ei propitius permaneret. Hec autem ipse et populum agere docuit: agnoscens in quibus calamitatibus incidisset propter ritum qui sibi conversationi erat adversus: edificansque rursus altare sollempnes hostias immolabat: sicut constituit moses divinam exponendo culturam. Eodem itaque modo et pro therosolymorum cautela cogitavit. ita ut et muros antiquos cum multo studio repararet et alios ultra eos erigeret: et turres eminentissimas exaltaret. Custodias vero que ante civitatem fiunt multa munitione firmavit: et sic in omnibus a priori conversatione mutatus est. Et post hec vitam habuit beatissimam. ut multi imitatores eius existerent ex quo cepit dei colere pietatem.

Qui cum vixisset annis sexaginta et septem et regnasset quinquaginta et quinque; defunctus est: et sepultus est in suis ortis. Cuius regnum pervenit ad eius filium nomine amon: et nomen matris eius fuit maselmis. de civitate iecabath. Qui dum imitaretur opera patris que ille in iuventute presumpserat. dolum passus a suis in domo sua peremptus est cum vixisset annis. xiiii. et xx. et in regno fecisset duos. Populus autem eius peremit interfectores eiusque; cum patre sepelierunt: regnumque iosie eius filio tradiderunt cum esset annorum octo. Cuius mater quidem fuit de civitate uosethi. nomine ethi. et de civitate uasaroth.

Erat enim ille natura benignus. et ad virtutem utiliter preparatus. et in studiis regis david et institutione et regula totius dispositionis eius intentus. Cumque ad duodecimum etatis venisset annum: pietatem et iusticiam in se mirabilem demonstravit. Cunctum namque populum corrigit et monuit. ut derelicta idolorum secta quasi non esset diis colerent patrium deum: et opera simul maiorum patrum in quibus deliquerant velut senior emendabat. Que vero bene et oportune facta cognoverat. observabat et horum imitator existebat: et per suam sapientiam et intellectum naturalem similia celebrabat consiliis utique bonis et traditionibus credens sensum. Sequens enim leges velut ordinem civitatis. et pietatem circa deum et eius religionem gerens. omnia prospere gubernabat: et maxime quod a priorum regum iniquitate recedebat. Omnem provinciam et civitatem ita purgavit: et lucos extraneos qui facti fuerant abstulit: et ornamenta que in eis a prioribus fuerant ad iniuriam dei oblata depulit: et tali modo populum ab huiusmodi secta retractum ad religionis divine iura convertit. Et legitimas hostias optulit et holocaustorum sacrificia altari sollempniter rursus exhibuit: et in unaquaque causa iusticiam non minus quam anime sue coluit medicinam: misitque in totam provinciam iubens ut qui vellent aurum et argentum deferrent ad reparationem templi pro sua voluntate atque virtute. Dum itaque pecunie allate fuissent ad sollicitudinem templi et eius expensas: preposuit amasiam qui erat super civitatem seniorem que saphan. et scribam monumentorum ioan. et pontificem eliachim. Qui dilationem nullam segnitie facientes sed instructores et omnia que erant necessaria preparantes operabantur. Et hoc modo in reparatione templi celebrata: pietas regis ostensa est. Qui dum octavum decimum ipsius annum haberet: misit ad eliachim sacerdotem iubens ut pecunie que remanserant con-

flarentur et fierent exinde crateres et libatoria et fi
ale administerium dei. insuper et quicquid esset aurum
et argentum in thesauris. et hoc proferret ad crate
res et aduasa huiusmodi facienda. Proferens autem
eliachim pontifex aurum. inuenit librum sacrum
moseos in templo repositum. Quem simul eiciens.
dedit scribe saphe. Qui dum legisset. uenit ad regem.
Et dum omnia que iusserat timinum habere significasset.
relegit ei et librum illum. Tunc ille cum uerba libri eius
audisset. scissa ueste sua uocauit pontificem elia
chim et ipsum scribam et necessarios simul amicos. misit
que eos ad quandam mulierem prophetissam nomine oldam
uxorem salomonis cuiusdam insignis uiri. et nobilita
te clari. iussitque ut euntes consulerent eam. si propi
tius eis fieret deus cum metuentes ne preuaricando mo
seas leges. et mandata maiorum periculum transmigrationis
incurrerent. et ad extraneas terras deuenientes ui
tam agerent miserabilem. Audiens autem prophetissa que fue
rant a rege mandata. iussit ut remeantes dicerent
regi. quia diuinitas quidem decretum quod iam contra eos
protulerat precibus infirmari non posset. idem ut populus
non periret aut de prouincia non pelleretur. aut bonis tunc
presentibus minime priuaretur dum transgressi fuissent
leges. et tanto tempore penitentiam non egissent prophetis utique
monentibus ut sobrie uiuerent. et impietatis supplicia
deuitarent. que facienda dicebat ut crederent quia
deus esset. nequaquam immutaturus ea que per prophetas suos pre
nuntiauit. propter iusticiam tamen regis retinendas istas
erumnas. et post eius obitum definita supplicia populis in
ferenda. Igitur illi qui missi fuerant muliere prophan
te remeantes nuntiauerunt regi. Tunc ille mittens ubique
iussit populum ad iherosolymam conuenire. et sacer
dotes atque leuitas. et omnem etatem simul adesse precepit.
Quibus congregatis. primo quidem eis sacros legit libros.
et stans in tribunali in media multitudine coegit
cunctos fidem et iuramenta prebere. ut apud deum de
uoti fierent. et moseas leges per omnia custodirent.
Illi uero promptissime et iurauerunt. et precepta regis im
plere promiserunt. Mox itaque sacrificia celebrantes. deum
sibi poscebant esse propitium. Rex autem sacerdoti prece
pit. ut si quod aliud uas a parentibus eius oblatum idolis
aut diis alienis inueniretur in templo. proferret. Et
dum fuissent multa collecta comburens ea cineres eorum
dispersit ad fluuium. et sacerdotes idolorum qui ex genere
aaron non erant interfecit. Dum hec igitur fecisset in hiero
solymis. processit in uniuersam prouinciam. et lucos quos ibi
roboam rege. ad honorem deorum extraneorum facti uide
bantur exterminauit. et ossa falsorum prophetarum super
altare quod prius heroboam fecerat concremauit.
Eadem igitur quam ueniens propheta ad heroboam cum ille sacrificaret.
et omnis populus audiret que futura essent predixerat.
hoc modo terminum perceperunt. quoniam ex genere dauid iosias nomi
ne fecit ea que predicta sunt ante annos. ccc. lx. et unum.
Post hec autem rex iosias profectus est ad cunctos israhelitas
qui captiuitatem et seruitium effugerant assyriorum.
eisque suasit ut impios actus. et honores deorum extra
neorum relinquerent. et patrium maximumque cole
rent deum. eique dicarent et domos et uicos. Perscru
tatus est autem et ciuitatem ne quod forte idolum habentes
intra sua tecta celarent. nec non et currus qui edificati
fuerant a prioribus regibus. et queque alia huiusmodi
erant. que uelut deos adorabant cuncta partim am
putauit. et hoc modo purgata omni prouincia. ad hiero
solymam omnem populum conuocauit. et ad azimorum
festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit. donauitque
populo in pascha nouellos edos et agnos. xxx.
milia. prebuit autem ad holocausta tria milia. Pre
buerunt autem et primi iudeorum propter pascha agnos sa
cerdotibus quinque milia. et leuitis agnos duo milia.
et sexcentos eorum presules obtulerunt. boues uero quingen
tos. Cum dum esset hec habundantia quadrupedum.
sacrificia faciebant. moseis legibus enarrantibus hosti
as singulas administrantibus. nec fuit alia similis
festiuitas apud hebreos. a samuhele propheta temporibus.
Causa uero eius festiuitatis hec erat. ut omnia secundum le
gis antique traditionem. patrie sollennitatis efficerentur.
Post hec autem dum iosias in pace atque diuiciis et
gloria super omnes excelleret. nechaos rex egyptiorum
castra posuit ad eufraten fluuium. ut contra me
dos et babylonios dimicaret. qui eius soluerunt principatum.
Habebat enim desiderium. ut regnaret in asya. Et dum
uenisset ad ciuitatem medin que erat de regno iosie.
prohibebat eum rex iosias per suam prouinciam contra medos
iter efficere. Tunc mittens legatos ad eum nechaos. signi

ficauit

n̄ se contra eū exercitū ducē. s; ad eufraten fluuiū
ꝑperare: admonens ut eū puocare n̄ deberet ad sua
bella ꝓhibendo. ne aliena iret ad ꝓlia q̄ tendebat.
Josias u̇ n̄ adquiescebat uerbis nachaos s; instabat
ne tr̄ suū ꝑ eū faceret regionē. Rex urgebat eū:
ut qd̄ imminebat accideret. Nā dū aciem exercitꝰ
sui cōponeret. & in curru uect̄ a curru t̄nsiret
ad currū: q̄dā iaculat̄ eū egyptiorꝝ. a belli festi
natione suspendit. Mox eñ uulnere nimis affe
ctus. iussit exercitū reuocari: & ad therosolymā
remeauit. Et plaga defunct̄ ē: sepult̄q; magni
fice in patriis monumētis. Et uixit annis. xxx. & ix:
regnauit aūt ex eis unū et. xxx. Oīs popl's eū mul
tis dieb; magno luctu gemituq; fleuit: s; & iere
mias ꝓpha mortis eī carmē lamētabili modulatio
ne cōposuit: qd̄ hactenus noscit̄ ꝑmanere. Hic u̇
ꝓpha etiā futurā ciuitatis cladē ꝓdictā scripto dere
liquit: simul & captiuitatē n̄rē apud nos habitam
et babylonū unā migrationē. Et n̄ solū iste ꝓdix̄
hec poplo ē uentura: s; & ꝓpha ezechiel ꝑmum
de his duos libros conscribens plebi reliquit.
Erant eñ ambo genē sacerdotes. s; ieremias q̄dē in
ierosolymis ē cōmorat̄ a tercio. x. anno regis iosie usq;
dū ciuitas uastaret̄ & tēplū. Que tñ de hoc ꝓpha
euener̄: loco ꝓpo declarabim̄. Mortuo sꝰ quidē iosia
sic ꝓdixim̄: et successit in regnū filꝰ ioachaz cū
tū & xx. ēēt annorꝝ. Et hic quidē regnauit in ihe
rosolymis matrē u̇ habuit amathal de ciuitate
abana: fuitq; impius et scelestus. Rex ḡ egyptio
rꝝ dū fuisset a pugna reuersus: euocauit ioachaz
ad semet ipsū de ciuitate syrie que dr̄ emath. Et
dū uenisset eū repente uinxit: & seniori eī frī ex
eodē patre ꝓgenito nomine ioachim tradidit
regnū. Prouincie u̇ tributū iposuit: centū argen
ti talenta & unū auri. Joachim ḡ has pecunias
exsoluebat. Joachaz aūt dedux̄ in egyptū: q̄ &
mortuus ē in ea dū regnasset tres menses. & dies
x. Joachim u̇ mater uocabat̄ zabud: de ciuitate
abumá. Hic aūt uir erat natura iniustꝰ. & ual
de nequissim̄: & neq; circa dm̄ scs. neq; circa hoīe
mansuetꝰ. Cūq; q̄rtū regni haberet annū: ba
bylonie ꝑncipatū q̄dā nomine nabuchodonosor
tenuit. et eodē tempore cū magno apparatu ad carmin
ciuitatē uenit que ē iuxta eufraten. pugnaturꝰ
cont̄ regē egyptiorꝝ nichan. Sub hoc eñ syria
erat uniūsa. Qui cū cognouisset regis babylonie
uoluntatē nichan penit n̄ ex pauit: s; cū magno
brachio sup nabuchodonosor ad eufratē uenit.
Et facta congressione deuict̄ ē: & multa milia uatis
reb; belli amisit. Transiens aūt eufraten babylonie
rex: omnē syriā ad pelusiū usq; cepit p̄t iudeam.
Quarto ḡ anno nabuchodonosor q̄ erat octauus io
achim regis hebreorꝝ. contra iudeos cū magno
exercitu castra metat̄ ē babylonius: tributa ex
acturus a ioachim. aut certe diuiciatur. Ille u̇
metuens eī minas & pacē habē desiderans: ꝓbu
it ei tributa que ꝑceperat tribus annis
Tercio u̇ anno audiens egyptios denuo contra
babyloniā pugnaturos. tributa n̄ reddidit. s;
spe egyptiaci belli decept̄ ē. nā pugnare contra
eū egyptii minime p̄sūpser̄. Ꝓpha siq̄dē ieremi
as cotidie ꝓdicebat q̄a frustra egyptiorꝝ spe tene
rent̄. & q̄a imineret ciuitati. ut a rege babyloni
orꝝ uastaret̄: & rex ioachim subderet̄ ab eo. S; hec
nulla utilitate dicebat: q̄ndo q̄ crederet nullus erat.
Nā & popl's & ꝑncipes audientes hec negligebant.
& indignantes sup his que dicebant̄ quasi augu
riū adūsus regē ꝓpha ferret. accusabant eū: et
subiectū iudicio ut ad suppliciū quoq; traderet̄.
dari contra eū sententiā postulabant. Et multi
q̄dē adūsus eū fieri decreuer̄. seniores aūt recesser̄.
q̄ ea uoluntate q̄ iuste ꝓpham absoluerant. ea ip
sa & aliis suadebant ne q̄d mali fieret ieremie.
dicentes quia n̄ solū iste ciuitati futura ꝓdiceret.
s; & micheas ante eū olim talia ꝓdixisset: et mul
tos scire se huiꝰmodi ūba dixisse. quorꝝ nullus
rē a regib; aliq̄d ptulisset. s; q̄si ꝓphe dī fuerant
His itaq; ūbis mitigantes ꝑ honorati.
turbas: eri. puer̄ ieremiā a definito supplicio.
Qui oīs ꝓphias suas scribens. ieiunante poplo & in
eccliā congregato in tēplo mense nono q̄nto anno
regis ioachim: relegit librū que de futuris reb;
ciuitati & tēplo et poplis conscripsisse uidebat̄.
Audientes itaq; ꝑncipes tulerunt ab eo librum.

iuſſer̃q; eū ⁊ ſc̃bā baruch de medio tolli. ne q̃b;
dā fierent manifeſti; ipſi u͛ librū portanteſ regi
dederͭ. qui pſentib; amicis ſuis iuſſit ſc̃bā ſuū re
legere. Et audienſ que ſc̃pta dinoſcebanͭ in libro.
irat᷒ rex dirupit eū et igne cremauit. Et requiſitoſ
ieremiā ⁊ baruch. iuſſit ad ſe puniendoſ adduci.
Illi ſiquidē ei᷒ tᷓ iram declinauerͭ. Non p᷒ multū
u͛ tēp᷒ uenientē contͣ ſe regē babyloniorū cū mag
no exercitu federis iure ſuſcepit ꝓpͭ metū eorū q̃
dicta fuerant á ꝓpha. credens nich̃ ſe fore paſſurū
neq; ꝑ obſeſſionē neq; ꝑ pugnā. Dūq; rex babylo
nie intraſſet in ciuitatē fidē neq̃q̃ ſeruauit. ſ; iu
uenes fortiſſimoſ ⁊ pulchritudine decoroſ ihero
ſolymitanorū occidit una cū rege ioachim. quē
⁊ ante muroſ inſepultū dimiſit. Filiū u͛ ei᷒ ioa
chim conſtituit regē uniu͛ſe ꝓuintie. Eos autē
qui erant in dignitatib; conſtituti. numero duo
milia. captiuoſ duxit in babyloniā. int͛ q̃s erat
ꝓpha ezechiel. cū eēt adhuc puer. Hic g͛ finis ha
buit ioachim regē. q̃ uixit q̃dē annis. vi. ⁊ xxx.ᵗᵃ
regnauit autē. xi. Succeſſor u͛ ioachim regni ei᷒
de matre nomine onóſ regnauit m̃ſib; tͥb; ⁊ die
b; decē. Regē u͛ babyloniorū qui ioachim con
ceſſerat ꝑncipatū. repente timor inuaſit. Formi
datus ē enī ne forte habens mali memoriā ꝓ nece
patͥna ꝓuintiā ei᷒ inuaderet. et mittens exercitū.
regē ioachim in hieroſolymis obſidebat. Ille u͛ cū
eēt natura benign᷒ ⁊ iuſt᷒. noluit ciuitatē ꝓpter
ſe uidere picl̃a ſuſtinē. ſ; ſumens matrē ⁊ cogna
tos tradidit obſides ducib; q̃ fuerant á babylonio
rege directi. accipiens ab eis iuſiurandū ut nich̃
paterenͭ mali. nec ipſi nec ciuitas. Quorū fides
nequaq̃ manſit inuiolata. Non enī ſeruauit eā
babylonie rex. ſ; p̃cepit ꝑncipib; ſuis ut om̃s q̃
erant in ciuitate iuuenes captiuoſ ſumerent pa
ritͤ et artifices. eoſq; ad ſe ligatos adducerent.
Qui om̃s fuerͭ. x. milia. ⁊ octingenti. ⁊ xxx. duo. ſi
mul ⁊ ioachim cū matre pariͭ ⁊ amicis. quos
deductoſ ad ſe habuit in cuſtodia. Patruū u͛
ioachim. nomine ſedechiā conſtituit regē. ac
cipiens ab eo iuſiurandū ut ei ꝓuintiā cuſto
diret ⁊ nich̃ hoſtilitͤ ageret. nec faueret egyptiis.

Sedechias autē erat q̃dē annorū. xx.ᵗⁱ ⁊ uni᷒. q̃ndo
accepit regnū. et nom̃ matris ei᷒ amiaſ. Fuit
enī contͣ iuſticiā ſupb᷒. circa quē impii locū
maximū habē uidebanͭ. Qua ꝓpͭ ⁊ ꝓpha
ieremias ad eū ueniens crebro conteſtabaͭ di
cens. ut reliq̃ſ q̃dē īpietates ⁊ iniq̃tates deſe
reret. ⁊ iuſticie ꝓuideret. et neq; duces q̃ eēnͭ
maligni reſpiceret neq; ꝓphis falſis eū ſedu
centib; crederet. q̃ſi neq̃q̃ contͣ ciuitatē baby
lonie rex dimicaret. q̃a egyptii contͣ eū rurſū
bella inferrent et uincerent. q̃in hec uera n̄
eēnt. nec hoc m̄ uentura forent. Sedechias
autē dū audiret ꝓphā hec dicentē conſentiebat
ei ꝑ om̄ia tāq̃ uera loquenti. ⁊ q̃ſi ꝓdeſſet ei
ut ei᷒ crederet u͛b᷒. ſ; rurſus amici ſubu͛tebant
ei᷒ mtē. ⁊ a ꝓphe dictis ad ea que uoluerant ad
ducebanͭ. Pphauit autē ezechiel ⁊ babylonie
futuras popl̃i calamitates. ⁊ hec miſit in hie
roſolymā. ſ; ſedechias eorū ꝓphiis n̄ credidit
ꝓpͭ hui᷒modi cauſā. Alia ſiquidē uniu͛ſa con
ſone á ꝓphis edicta ſī q̃m ⁊ ciuitas uaſtareͭ.
⁊ ipſe ſedechias ducētur captiuus in baby
loniā. Diſcordauit autē ezechiel dicens q̃a ſede
chias babyloniā n̄ uideret. cū ieremias dixiſſet
q̃a uinctū eū rex babylonie duceret. Et eo
qđ n̄ idē utq; dixiſſent. ⁊ illa que concordabanͭ
n̄ eē uera dicebanͭ. licet om̄ia eis ſcđm eorū eue
nirent ꝓphias. q̃ tū oportuni᷒ declabimͥ. Igitͬ
ſocietatē q̃m habuit babylonie regi annis. viii.
diſſoluit. et ſemetipſū ad egyptioſ tͣnſtulit.
ſperans cū illis contra babylonioſ ꝓualere.
Interea dū hec cognouiſſet babylonie rex. caſtra
mouit adu͛ſus eū. Et afflicta ꝓuintia ⁊ muni
tiones ei᷒ uná diripiens. ad ipſā ihieroſolymorū
ciuitatē obſidendā cū magno ueniebat exercitu.
Rex autē egypti᷒ audiens quia ei ſedechias amic᷒
eēt. ſūpta uirtute maxima bellatorū uenit ad
iudeā q̃ſi ei᷒ ſolutur᷒ obſeſſionē. Babyloni᷒ autē
receſſit ab ihieroſolymis. et occurrit egyptiis
eiſq; cong̃ſſus p̃lio ſupauit. ⁊ eos in fugā u͛ſos
de ſyria coegit exire. Dūq; diſceſſiſſet babylo
niorū rex ab ihieroſolymis. deceperͭ falſi ꝓphe

sedechiā dicentes q̄a neq; babyloni9 denuo cont̄
eū exiret. & contribuli eo⁊ q̄ de p̄uincia ad
babyloniā demigrauerat. cū dī uasis omīb;
q̄ rex tulerat de tēplo reuterent̄. S; ieremias
his contr̄ia atq; uera tn̄siens in mediū pp̄haujt.
dicens qd̄ male quidē facerent illi q̄ regi talia
suaderent q̄n p egyptios nich̄ iuuari possent.
q̄s utiq; deuincens babylonie rex ĩ therosolimā
remearet eāq; fortit̄ obsideret. & poplm̄ fame
corrūperet. ac reliq̄s captiuos abduceret substanti
asq; diriperet. simul & tēpli diuitias exhauriret.
& eū insup concremaret. ciuitatē q; subūteret.
et eē̄nt seruituri babylonie regi ei9q; nepotibus
annis. lxx. A quo⁊ seruitio nos inquit te remo
uebt̄. p̄si & medi. babylonio⁊ destruentes ip̄m.
& ad hanc remeantes urbē edificabun̄ tēplū rur
sus. & therosolymā denuo repabun̄. Hec dicente
ieremia: plurimi quidē crediderẽ. Principes aūt
& ip̄m excessisse eū a sua mēte dicebant. eumq; sub
hoc fomite deridebant. Igit̄ cū ei placuisset ad pa
triā p̄perare q̄ dr̄ anathoth uiginti stadiis p̄cul
ab therosolymis constituta. inueniens eū in iti
nere quidā p̄ncipū cōp̄hensū detinuit. calūniā
faciens ei q̄si ad babylonios iret. Ille ū calūnie s̄
c̄men inferre. & mentiri q̄dē illū. se ū ad patriā p̄pe
rare dicebat. Q ad hec ūba n̄ flexus. uinctū dedu
xit ad iudicū magistratuū. a quib; omīa tormenta &
ūbera p̄pessus. adnecis suppliciū seruabat̄. Qui
qdā tēp9 hec q̄ p̄diximꝰ. nimis iniuste sustinuit.
Anno uero nono sedechie regis decima die mensis
decimi luna uicesima sc̄dā. babylonie rex ad
therosolymā castra metat̄ ē. & sedens circa eā decē
& octo menses. cū studio magne uirtutis obsedit.
Obsessosq; therosolymitas duo mala alia maxima
deprimebant. morbi. languor. & fames uehem̄t insi
stens. Ieremias ū p̄pha cū eēt in custodia n̄ cessabat.
s; clamabat & p̄dicabat apte monendo poplm̄. ut
regē babylonio⁊ portas apientes exciperent. Hoc
eīm facto eos cū omī domo posse saluari. alioquin
radicitus asserebat euelli. p̄dicabatq; partē q̄n
siquidē manserint in ciuitate omino p̄irẽ. aut
fame consūpti. aut gladiis hostiū. siū ad hostes
confugerunt. & inimicos & mortē quodā m̄ decli
narent. Principes aūt hec audientes. nec int̄ ipsa
mala consistentes. paciebant̄ ei ūba animo suo p̄
cipe. s; cū ira uenientes indicauer̄ regi. & accusan
tes eū quasi uesanū occidendū eē p̄phām poscebant.
q̄ ei animos frangeret. & malis p̄missionib; auda
tiā popli ualde molliret. q̄ndo dū pati eē̄nt omīs p̄
eo et patrie salute pugnare. ille moneret ut ad
hostes confugerent uniūsi. q̄a ciuitas capienda
foret & omīs in ea eē̄nt parit̄ p̄ituri. Rex ū ipsi q̄dē
p̄ bonitate irat̄ n̄ ē & iusticia. s; ne p̄ncipib; tali
tēpore uideret̄ eē contrari9 p̄misit eis ut facerent
p̄phe qd̄ uellent. Q hoc s̄ a rege concesso mox in
gredientes in carcerē. & sumentes eū in quendā
lacū plenū ceno deposuerunt. ut morte p̄pria
suffocat9 extingueret̄. Ille ū usq; ad guttur in lu
to deposit̄. in his degebat angustiis. Quidā ū seruo⁊
regis honorib; decorat9 genē ethyops. erūnas p̄phe
regi nuntiauit. dicens n̄ recte amicos & p̄ncipes
ei9 fecisse p̄phā dū in ceno submerserint. qd̄ op̄ omī
morte & uinculis eēt amari9. Hec cū dixisset. rex
penitentia duct9 qd̄ p̄phām p̄ncipib; tradidisset.
iussit ethyopi ut sūptis. xxx. regis ministris & fu
nib; & q̄cq̄d expediret. ad salutis ei9 utilitatē. cū
festinatione ieremiā abstraheret. Ethyops aūt
sumens qd̄ p̄cepat rex. et p̄phām de lacu reduxit.
& sine custodia eē p̄misit. Euocante ū eū rege la
tent & requirente siq̄d diuinū ei in reb; p̄sentib;
posset edicē. ille habere se q̄dē qd̄ dicēt asserebat.
s; n̄ s̄ fore credendū. nec dū moneret audiendū.
q̄n iā q̄si malū aliqd̄ agentē amici ei9 p̄dere eū de
creuissent. Vbi sūt inquit n̄e q̄ babyloniū neq̄q̄m
dimicaturū eē dicebant. audientesq; fallebant.
S; & n̄c ueritatē dixero. morte me condēp̄b. Cūq;
rex ei iusiurandū p̄buisset q̄a nec ipse eū p̄ime
ret. nec p̄ncipib; supplicii iure traderet. data fi
de securus suadebat ei ut babyloniis traderet
ciuitatē. Hec eīm dicebat ei dn̄s p̄ se p̄phare. si
liberari uellet & p̄sentia picla declinare. & neq;
ciuitatē usq; ad fundamīta deici. nec tēpliū ab
hostib; concremari. qd̄ si fieret. ipse malo⁊ ac
tor. & s̄ & ciuitati hui9 calamitatis existeret. Hec

audiens rex uelle se quidem hec que monebat facere
dixit et expedire sibi. sed metuere contribulos qui ad
regem babylonie transissent. ne accusantibus eum periculo
subiaceret. Quem propheta confortabat. et frustra sup
plicium suspicari dicebat. nichil mali passurum si baby
loniis traderet ciuitatem. nec ipsum nec filios nec uxo
res eius. insuper et quia templum maneret illesum. Et ieremiam
quidem cum hec dixisset dimisit rex. precipiens ut nulli
ciuium que locuti fuerant indicaret. sed neque principibus
aperiret. Qui si cognoscentes eum a rege uocatum require
rent. quid cum eo locutus fuerit. eis quoque narrans diceret.
quia poposcisset ne in uinculis aut in carcerem denuo
truderetur. qui scilicet hoc eis dicebat. dum uenien
tes ad prophetam requirerent quid locutus fuisset ad regem.
Hec quidem ita sunt gesta. Babylonius autem obsessionem
grauius inferebat. faciens turres cum magnis edi
ficiis et aggeres ingentes exaltans. ex quibus resiste
bat de muris pugnare nitentibus; multasque ma
chinationes erexit equans muris per circuitum ciui
Illi si quidem qui erant intra urbem p tatis.
fortiter et promptissime resistebant. neque fame neque
languore fatigati. Et licet his passionibus uirus age
rentur. animo fortes uidebantur ad plurimum in nullo ad
inuentiones inimicorum et machinamenta expaues
centes. sed contrarias machinationes in omnibus que
fiebant illi opponere cogitantes. tamen ut magnum cer
tamen esset babyloniis simul et hierosolymitis ue
locitatis atque prudentie. Illis quidem nichil arbitran
tibus amplius commodi quam captionem illius ciuitatis. his
autem salutem suam non in alia causa ponentibus. non ut magno
studio laborarent et non desperarent excogitare quibus
modis hostium machinamenta destruerent. Et hec
passi sunt mensibus octo et decem. donec fame uastarentur
et gladiis quos de turribus iaculabantur aduersus eos
hostes. Capta est uero ciuitas. xi. anno sedechie regis
quarto mense die nona. ceperuntque eam principes ba
byloniorum quibus obsessio a rege nabuchodono
sor uidebatur esse commissa. Ipse uero in arabatha ciui
tate morabatur. Nomina uero principum qui hieroso
lymam subdiderunt hec sunt. nergellasar. sarem. ma
tusalem. agarus. nabusar. chamsaris. Capta siqui
dem ciuitate circa mediam noctem. et principibus hostium

ingressis in templum. agnoscens hoc sedechias rex sumptis
uxoribus et filiis et principibus et amicis. de ciuitate
fugit per desertum ualde tutissimum. Quod dum a quibus
dam traditum esset principibus babyloniorum indicatum
fuisset. diluculo eum persecuti sunt. eiusque dum circa
hiericuntem eum apprehendissent. una circumdederunt.
Amici uero et principes qui cum sedechia fugiebant.
dum hostes proximos esse conspicerent. relinquen
tes eum dispersi sunt alter ad alterum locum fugiens. et
unusquisque se liberare contendens. Quem comprehen
sum cum paucis. hostes cum uxoribus atque cum filiis per
ducebant ad regem. uenientemque ad se nabucho
donosor impium et infelicem uocare cepit et iuris
iurandi inmemorem quod prebuerat. ut ei prouinciam
custodiret. Super hec autem eum obiurgauit ingratum.
quia dum ab eo percepisset ipsum quod ab eis fratre tulerat.
et illi tribuerat. contra munificam largitionem
egisse uidebatur hostiliter. Dixitque post hec. Magnus
deus qui hanc tuam nequitiam hodie nostro te subiu
gauit imperio. His igitur uerbis usus aduersus sedechiam.
filios eius iussit parit et amicos continuo perimi.
ipso scilicet sedechia et aliis captiuis inspici
entibus. Deinde oculos eruens sedechie eumque uinci
ens perduxit in babyloniam. Hec autem prouenerunt ei que
ieremias ezechielque prophetauerunt. quia comprehensus
duceretur ad babylonium. et loqueretur ei ore suo et
uideret oculis oculos eius. sicut ieremias dixit. cecatus
autem et ductus ad babyloniam non uidit. sicut ezechiel
predixit. Hec igitur que sufficienter possunt dei manifestare
naturam nescientibus explanauimus. quomodo diuersa atque
multimoda et uniuersa ordine suo conspiciens. et
que contingant agi predicens. ignorantiamque hominum
et infidelitatem redarguens. per quam cauari nequierunt
ab his que erant passuri. Nam cum ea que predicebantur
custodire nollent calamitatibus noscuntur esse contra
dicti. ita ut esset impossibile ut ab eis declinarent. Igitur
qui de genere dauid regnauerunt huiusmodi conuersationem
habuisse noscuntur. Fuerunt autem uiginti et unus
usque ad ultimum regem. regnaueruntque omnis annis quin
gentis et quatuordecim. et mensibus. vi. et dies. x. ex quibus
principatum tenuit primus eorum saul. annis uiginti. non
tamen ex ea tribu consistens.

Porro nabuzardam p̄ncipē militie sue misit babyloniꝰ in hierosolymā ut expoliaret tēplū: p̄cipiens ut & illud incenderet. & regalia parit̄ & ciuitatē ad fundamēta usq; deponeret. & poplm̄ in babyloniā migraret. Qui dū uenisset ad hierosolymā .xi. anno sedechie regis. & templū subīt & uasa dī aurea argenteaq; tulit. nec ū & maximū cantharū. quē posuit salomon. insup et colūnas ereas & capita earū. aureasq; mensas & candelabra. Et hec auferens tēplū quoq; succendit mēse .v. initio mēsis. anno .xi. sedechie regis: octauo decimo aūt nabuchodonosor. Succendit aūt & regalia. ciuitatēq; destrux̄. Et tēplū ita concrematū ē p̄ q̄dringentos & .lxx. annos. & mēses .vi. diesq; uiginti ex quo eū constat edificatū. Ab egssu aūt popli ex egypto. t̄c erant anni mille sexaginta duo. menses .vi. diesq; decē. A diluuio ū usq; aduastationē tēpli omne tēp̄ fuit annoꝝ mille ū gentoꝝ. quinquaginta septē. mensiū sex. dierū .x. Ex quo ū fact̄ ē adam usq; ad ea que p̄uener̄ tēplo. anni s̄t tria milia q̄ngenti tredecim. mēses sex. dies .x. Tant̄ ē ḡ numer̄ annoꝝ. Quecūq; ū gesta s̄t. singlā ut p̄uenēre manifestauim̄. Princeps itaq; regis babylonii p̄q̄ hierosolymā subīit & tēplū. sumens captiuos migrauit eos & pontificē sarā. & sacerdotē iosadach secundariū ei. & custodes tēpli tres. & eunuchū qui erat sup armatos. & amicos sedechie septē. & scbā ei. & alios p̄ncipes sexaginta. q̄s om̄s cū uasis que dep̄dat̄ ē dedux̄ ad regem in arabatha. p̄uintie syrie ciuitatē. Rex aūt pontificis quidē & p̄ncipū ibi capita iussit abscidi. ipse ū om̄s captiuos et sedechiā dedux̄ in babyloniā. Vinctū ū circūegit & iosadach pontificē. filiū sarē pontificis. quē occidit babyloniꝰ in arabatha syrie ciuitate. sic dudū designatum ē. Igit̄ quia genꝰ regū explanauim̄. & q̄ fuer̄. & eoꝝ tēpora cuncta narrauim̄. necessariū uideaui & nomina reserare pontificū. qui pontificatū regū tēporib; habuerunt. Primꝰ siq̄dē sadoch pontifex tēpli fuit. q̄d salomon edificauit. p̄ eū ū filius achimaās in eiꝰ honorē successit.

Post achimaām zarias. Post hunc aūt ioram; et p̄ eū axioramus. deinde fideas. Post fideā ū sudeas; p̄ h̄c ū hylus. Hylo ū successit ioatham. cui rursus urias. Vrie ū nerias; p̄ neriā aūt odeas fuit. Post h̄c ū sallom. deinde helchias. Post h̄c zaroch. & p̄ h̄c fuit iosadach. qui captiuus in babyloniā ductus ē. Isti siquidē om̄s in pontificatū filiꝰ patri p̄ ordinem successerunt.

Veniens aūt in babyloniā rex. sedechiā quidē habuit donec aduxt̄ in carcere. Quē dū regalit̄ sepelisset uasa que in hierosolymoꝝ tēplo fuerat dep̄dat̄. diīs dicauit suis. & poplm̄ in babyloniorꝝ regione constituit. pontificē ū soluit a uinculis.

Princeps itaq; militie nabuzardanis. dū captiuas set poplm̄ hebreoꝝ. paupes & eos qui se tradiderant dereliquit. constituens eis p̄ncipē nomine godoliam filiū aicham de nobilib; natū. mansuetū & iustū. iussitq; ut op̄ intra p̄uintie facientes. regi definita tributa p̄soluerent. Ieremiā ū p̄pham soluit de carcere. eiq; suasit ut ad babyloniam cū eo ueniret. Fuerat enī et hoc a rege iussū. ut illi p̄omīa placide ministraret. Q si nollet hoc facē. ut indicaret ubi manere uellet. q̄tinus hoc regi significaret. P̄pha ū sequi noluit nec alibi cōmorari. s; libent̄ habere se dixit & deserta patrē & cū miserimis habitare reliquiis. Cognoscens aūt eiꝰ uoluntatē militie p̄nceps. godolie quē constituerat in hierosolymoꝝ urbe. p̄cepit ut eiꝰ prouidentiā in omīb; haberet. eiq; ministraret q̄b; egeret. Et donatū p̄phē multis p̄ciosisq; muneribꝰ dimisit ad p̄pria. Et ieremias quidē mansit apud godoliā. in ciuitate p̄uintie q̄ dr̄ maphaca. Rogauitq; nabuzardanē. ut cū eo dimitteret discipulū baruch. filiū neri ex magna ualde familia. & qui lingua patria fuerat erudit̄. Hec dū fecisset nabuzardanis in babyloniā p̄fectus ē. At illi qui obsessa hierosolymoꝝ urbe diffugerant. dispsi p̄ ceterea loca. dū recessisse babylonios cognouissent & q̄sdā reliquias in hierosolymoꝝ t̄ra reliquisse. ut qui eā incolerent sup eēnt. undiq; collecti uenerunt ad godoliā in maphat. Erant aūt p̄ncipes eoꝝ ioad filius carii. & zarias

& iezonias

& iezonias simul & alij. Porro de genere regio erat
quidam ysmael. uir malignus et callidus. qui dum
obsideretur iherosolyma. ad regem euasit amma-
nitarum nomine uechalim: & illo tempore ibi moratus
est. Igitur qui ad iherosolymam concurrerant. fecit
eos godolias ibidem manere nequaquam babylonios
metuentes: colentesque terram nichil mali passuros
esse dicebat. Et hec quoque iuramento firmauit ad
tiens se qua solatium cunctis preberet: & si quis ab ali
quo grauaretur. illis mereretur auxilium. Suasitque
ut singuli in qua uellent ciuitate morarentur: et
ut mitteret cum eis qui eorum habitacula repararent:
& ipse quoque faceret dum tempus esset ut triticum et
uinum & oleum reconderent: quatinus hyemis tempore
pabulis non egerent. Hec cum dixisset: dimisit eos
ad prouincie loca que unus quisque uoluerat. Fama
uero discurrente ad gentes iudeorum. quia uenientes ad
se de fuga. susciperet godolias clementissime & ad
terram colendam habitare promiserat. ut regi babylo
nio tributa persoluerent: concurrerunt ad godoliam omnes
& in prouinciam habitarunt. Considerantesque prouin
tiam in pace regi. et godolie benignitatem atque
clementiam. iohannes et principes & qui cum eo erant ual
de dilexerunt eum: dicebantque mittendum ad regem am
manitarum bachalim ut ismahel latenter occideret
quatinus ipse securus esset inisset: quia ille erat de genere
regio. qui solus poterat rebellare. Cuius dolum dice
bant posse declinare. si prius ismahel ipse perimere
tur ut metum de cetero non haberet: admittentes insuper
se timere. ne godolia magis ab illo perempto funditus
israhelitarum reliquie deperirent. Ille uero adquiescere noluit:
dicens non esse rectum contra uirum qui nichil adhuc gesse
rat malignitatis insidias exercere. Non enim ueri simi
le esse quia in tali desolatione huiusmodi malitiam exerceret:
& quem in tanta necessitate fouerat & ab inimicis alijs
eripuerat ipse perimeret? Sed & e diuerso faceret illi dolum:
melius esset ut ipse perimeretur ab illo, potius quam homo qui ad illum
confugerat. suamque salutem ei tradiderat & commendauerat
uitam. dolo periret istorum. Et iohannes quidem & principes
qui cum eo erant cum non potuissent persuadere godolie:
protinus recesserunt. Tempore siquidem dierum .xxx.
transacto uenit ad godoliam in ciuitatem masphat hys

mael cum uiris decem: quos godolias splendidis epulis
muneribusque suscepit. Tunc godolias inter conuiuia
hysmael sepius ut adsolet inuitato debriatus est.
Quem hysmael uidens ita uino repletum & uelut in
sensatum in sopore ebrietatis confusum. surgens cum
decem suis amicis eum occidit: & qui cum eo in conui
uio recumbebant. Et post horum peremptionem egressus
per noctem cunctos partem in ciuitate iudeos & milites
trucidauit: qui a babylonijs parte fuerant dere
licti. Altera uero die cum muneribus ueniebant ad
godoliam de prouincia octoginta uiri: nichil scientes
quod de eo fuerat gestum. Quos cum uidisset hysmael:
eos quasi ad godoliam accessuros interius euocauit. Et ubi
ingressis aula clausa cunctos occidit: eorumque corpora
in lacum profundissimum ne uiderentur abiecit. Ex
his itaque octoginta uiris aliqui erepti sunt. qui se
rogauerunt non prius occidi antequam occultas occul
tas magnis diuitias. & pallia simul & uestes re
conditas. & frumenta monstrarent. Hec audiens
hysmael pepercit eis. populum uero qui erat in maphat
cum uxoribus et filijs captiuum duxit: inter quos & filias
sedechie regis quas nabuzardam babyloniorum princeps
godolie reliquerat conseruandas. Et dum hec egis
set: uenit ad regem ammanitarum. Audiens autem
iohannes & principes qui cum eo erant que in masphat
fuerant gesta ab hysmael. mortemque godolie: nimis
exasperati sunt. Et accipientes singuli sua arma: ag
gressi sunt. ut hysmael uiriliter expugnarent. Quem
cum apprehendissent circa fontem chebron. illi qui ab
hysmael captiui ducebantur. uidentes iohannem & prin
cipes releuati sunt: solatium sibi uenisse iudicantes. Et
relinquentes eum qui illos ceperat: ad iohannem se con
tulerunt. Hysmael itaque cum uiris octo ad regem
fugit ammanitarum. Iohannes autem sumens quos de ma
nibus eripuerat hysmael. & eunuchos & mulie
res & infantes: uenit ad quendam locum quem caulas
appellant. & illo die ibi permansit. Deliberauerant
autem ut inde surgentes abirent in egyptum: me
tuentes ne eos babylonij perimerent propter godolie
mortem. qui ab eis dux fuerat institutus. Et dum in
tali consilio permanerent: petierunt ieremiam prophetam
iohannes et principes qui cum eo erant ut dominum consuleret

quatinus eis in angustia constitutis quid deberent facere demonstraret. Cumque propheta oraturum se pro eis apud deum promisisset: post dies decem apparuit ei deus dicens ut indicaret iohanni et principibus suis et universis qui cum consistentibus eis in illa provincia ferret providentia divina solatium: et a babyloniis quos metuebant servaret illesos: proficiscentes in egyptum periuros. et ab egyptiis illa passuros quae olim fratres eorum constat esse passos. Haec cum dixisset iohanni et populo deum propheta predicere non ei credebant quia deus eos provinciam habitare preceperat: sed ut prestaret baruch suo discipulo mentiretur quidem de divino mandato. suaderet autem eis ibi manere: ut a babyloniis interirent. Populus autem et iohannes non obedientes consilio dei quod eos monuerat per prophetam. discesserunt ad egyptum: ducentes et ieremiam pariter et baruch. Ubi cumque illis existentibus indicavit propheta divinitatis venturum regem babyloniorum ad egyptum iussitque predicere populo egypti futuram captivitatem: et quia alios quidem eorum occideret. alios captivos sumens ad babyloniam perduceret. Et haec ita completa sunt. Quinto siquidem anno captivitatis hierosolymorum qui est tertius et vicesimus anni regni nabuchodonosor. in inferiori syria castra metatus est idem nabuchodonosor eamque detinens: expugnavit et ammanitas et moabitas. Cumque subdidisset has gentes. perrexit ad egyptum eamque subvertit: et regem quidem qui erat tunc occidit. aliumque in ea constituens denuo. captivos iudeos duxit in babyloniam. Et hebreorum quidem genus huiusmodi terminum eufraten transisse percepimus. Igitur per assyrios exiit populus decem tribuum de samaria cum regnaret apud eos osias: deinde duarum tribuum multitudo a nabuchodonosor rege babyloniorum et caldeorum captis hierosolymis est vastata. Salmanassar transmigrans israelitas: in eorum regione instituit eorum gentem qui prius in interiore parte perside et medie morabantur. Qui etiam samaritae vocati sunt: vocabulum provinciae sumentes in qua habitare videbantur. Babyloniorum vero rex cum duas tribus captivas duxisset. neque gentem aliam in eorum habitare fecit provinciam. et propterea desolata omnis iudea hierosolyma et templum annis lxx. permansit. Omne siquidem tempus a captivitate israhelitarum usque ad duarum tribuum migrationem fuit annorum .c. et xxx. mensium .vi. dierumque decem.

Porro rex babyloniorum nabuchodonosor sumens omnes iudeorum nobiliores et cognatos regis eorum sedechie. qui et pubertate corporum et aspectus pulchritudine resplendebant. pedagogos eis per diligentiam exhibenda contradidit eosque castravit. quod et eis quoque quos ceperat ex aliis gentibus quas vastaverat cum essent in etatis huius pulchritudine constituta: fecisse dinoscitur. Iussitque eis ministrari de mensa sua cibos: et erudiri provincialibus litteris. partim et chaldeis. Erant autem isti et sapientia quidem idonei habentes exercitium potiorem: inter quos erant aliqui de genere sedechie quatuor optimi et natura benigni. Alius quidem daniel. alius autem ananias. alius misael quartus autem vocabatur azarias. Horum babyloniorum rex nomina commutavit: et aliis iussit appellari vocabulis: et danielem quidem vocabat balthasar. ananiam vero sidrach. misael autem misach: azariam vero abdenago. Hos autem rex cum essent nimis ingeniosi. et circa litterarum studia assidui: habebat in honore et dilectione perpetua. Placuitque danieli cum cognatis suis ut se a cibis regie mense suspenderent: et ab omnibus animatis generaliter abstinerent. Et accedentes ad aschan eunuchum cuius eorum diligentia fuerat a rege commissa. rogaverunt eum ut ea que rex iusserat eis expendi. ipse perciperet: et eis legumina comedenda preberet: ut quicquid aliud in animatum vellet: ad istos cibos dicentes se esse deditos et alios esse valde contrarios. Ille vero paratum quidem se esse dicebat eorum voluntatibus obedire: sed metuere ne per corporis maciem vultusque mutationem proderentur regi. eo quod ab epulis abstinerent: dicens esse consequens. ut per qualitatem cyborum eorum quoque color. et corpora mutarentur: et dum alii pueri bene referti a rege viderentur: isti ei periculi et supplicii auctores existerent. Ubi quia aschanis formidinem hanc haberet: persuaserunt ei ut per experimento decem diebus hec ministraret illis: et dum habitus eorum corporis minime verteretur ad peius: in his sine dubio permanerent. tamquam in ex hoc ledi non possent: sin vero eos subtiliores inspiceret et deteriores

aliis: ad priora conuiuia reuocaret. Quos dũ ñ solũ cy
bus ille ñ noceret. sed & magis quã alioꝝ pinguiora
atq; decentiora eoꝝ corpora reperiret. ita ut illi
qb; regalia conuiuia atq; decentiora pparabant
inferiores eẽnt. daniel aũt & qui cũ eo erant ext
derent in magna copia epulisq; conuiuari: ex
illo tpr aschanis ea quidẽ que de mensa regis co
tidie illis pueris mittebant ipse sumebat: et illis
que pdicta sũt ministrabat. At illi dũ & animę eoꝝ
ꝓpt hoc eẽnt limpide. & ad doctrinas erecte cor
poraq; ad laborem apta consisterent. ñ eñi aut
animas hebetes habebant. & p ciboꝝ uarietate
confusas. aut corpora p easdẽ epulas molliora:
oms uelocit didicere doctrinas queq; & apud
barbaros erant. & apud caldeos: pcipue tam
daniel sapientia erat idoneus. & somnioꝝ int
ptationes expt. eiq; reuelabat apte diuinitas.
Igitur post annũ sedm egyptiace uastationis rex
nabuchodonosor uidit somniũ ualde mirabile: cui
explanationẽ ipse ei p somniũ ds apuit. Qui euigilans
oblit. mox uocauit caldeos & magos atq; diuinos. eisq;
dixit uidisse somniũ & expositionẽ ei. et hec simul
oblitũ: iussitq; ut dicerẽt ei somniũ & qd significare
uideretur. Illis u dicentib; hoc inuenire ẽe hoib;
impossibile: sed si uisionẽ exponeret somnii explanati
onẽ ab eis audiret: intminat est eis mortẽ. ñ som
niũ ei edicerent. Et dũ faterent ñ posse qd iube
bat fieri: oms una pcepit occidi. Daniel aũt au
diens qa oms sapientes rex iussisset interimi. int
qs et ipse cũ suis cognatis piculo subiaceret. accessit
ad quendã ariochin cui fuerat pncipat commissus
sup regis armigeros. eũq; rogauit ut ei causam
ediceret: p qua rex oms sapientes & caldeos et ma
gos iussisset occidi. Qui dũ de somno cognouisset. &
quia iussisset rex indicari sibi quã uiderat uisionẽ.
qd dũ ñ potuisset facere ad sui interitũ puocasset
regẽ: rogauit ariochin ut ingressus ad regẽ unam
noctẽ peteret. ut a magoꝝ nece se retineret spare
diens qd ea nocte supplicans deo somniũ regis ag
nosceret. Ariochin u nuntiauit regi: que posce
ret daniel. Tũc ille puer cũ suis cognatis ad habita
culũ ꝓpũ ueniens. tota nocte rogauit dñm. ut ei so
niũ indicaret ne magi & caldei int eos perirent. sed
ut eos potius ab ira regis eriperet. atq; ostenderet
uisionẽ qm rex reuelatã sibi nocte pterita. noscebat
oblitus. Ds aũt misericordiam hns illoꝝ qui piculo
subiacebant simul & danielẽ. & somniũ ei et modũ
ei explanationis innotuit: ut ab eo rex & qd sig
nificaret agnosceret. Daniel aũt a deo sibi re
uelata cognoscens. gauisus surrex: & hoc frib;
indicans. illos qui de uita iã desperauerant. et
parati uidebant ad mortẽ: ad securitatẽ & spem
uite reduxit. Deo gras aũt perpuas egit:
qui misericordiam eoꝝ etatis habuisset.
Factoq; mane uenit ad ariochin petens ut eũ
introduceret ad regẽ: ac dicens reuelatũ somniũ
qd uiderat transacta nocte narrare. Ingressus g
ad regẽ daniel hoc pmo poposcit. ne sapientior
uideret aliis caldeis et magis. quia dũ illi somniũ
inuenire nequaqm potuissent ipse indicatur ac
cederet: qm ñ experimto humano nec qa maiori stu
dio iñte ꝓpria laborasset hoc sciret: sed miseratus
inquit ds omnũ. q in mortis uidebant piculo con
stituti. & mei simul & q eidem sũt generis. somniũ
& explanationẽ ei m apuit. Non eñi min pill
qua p nob ipsis uite timui te iubente mulcatis
sollicit eram. dũ utiq; iniuste uiros bonos et
optimos mori pceperas. qs nich qd sit humane
sapientie pcepisti facere: sed qd di solius ẽ ab eis exi
gere uoluisti. Tibi siquidẽ cogitanti. qs posset p
te toci mundi tenẽ pncipatũ: uolens ds regna
turos ostendere huiusmodi somniũ reuelauit.
Uidisti eñi statuã ualde pcerã. cui caput aureũ. qdẽ
humeri u & brachia argentea: uenter aũt & fe
mora erea crura pedesq; ferrei: deinde uidisti
lapidẽ de monte abruptũ cecidisse sup statuã.
eãq; pstratã contriuisse totã. & nullã ei partẽ
integrã reliquisse: aurũ u & argentũ & es
plus farina contritũ. et spũ uehemti flante
direptũ atq; dispsũ: lapidẽ u creuisse tantũ:
ita ut omnis terra uideretur ab eo impleta. Som
niũ itaq; qd uidisti hoc ẽ. cui interptatio hunc
habet modũ. Caput quidẽ aureũ te significat:
& qui ante te regente babylonia regnauerunt.

Que inq̇t man⁹ et humeri indicant: qm̄ a duob;
regib; uir͂ poſſit deſtrui ṗncipat⁹ illoꝝ q; de
nuo alt̃ ab occidente erit deſtructur⁹ impiū
ſimilis erat ĕnto: cui⁹ rurſus regnū ceſſare fac̃
qui ferro uideť eq̃t. tenebitq; om̄ia q̃nto fer
ri natura ſit robuſtior auro et argento ſimul
et ęre. Significauit aūt ⁊ de lapide regi da
niel qđ m̄ n̄ placuit indicare: ſ; p̃terita que iā
ſt̃ facta deſc̄bere. n̄ futura tc̃tare. Siq̇s aūt inte
ġtatē deſiderans uult hec ꝑſcrutari. et de in
certis utrū fiant ſtudet agnoſcē: feſtinet librū
legere daniel quē inueniet int̃ litteras eē
diuinas. Rex aūt nabuchodonoſor hec audi
ens ⁊ ſōniū ſuū agnoſcens. obſtupuit ingeniū
daniel: ⁊ ꝓcidens infaciē eo m̄ quo dś adoratur
ſalutauit danielē. eiq; ſacrificari q̃ſi dō p̃cepit. cui
etiā ⁊ ꝓprij dī impoſuit nom̄. ⁊ ꝓcuratorē toti⁹
regni eē conſtituit cū cognatis ſuis. q̇ ꝑ inuidiā
⁊ odiū ꝑicula ſuſtinuer̄: ⁊ regē ex huiuſmodi cau
ſa offendiſſe uidebant᷑. Interea rex dū feciſſet ſta
tuā aureā altitudine. lx. cubitoꝝ. latitudine
vi. ⁊ eā ſtatuiſſet inmaximo babylonie campo
dedicatur⁹ eā. conuocauit t̃re cui p̃erat ṗncipes
uniūſos. eis ṗmo p̃cipiens ut dū audirent tube
ſonū ꝓſtrati partē ſtatuā adorarent: q̇ū hoc n̄
facerent eos in ignis caminū intimat⁹ ē mitten
dos. Om̄ib; g̃ post tube ſonū adorantib; ſimula
chrū. daniel et cognati ei⁹ minime hoc feciſſe di
cunt᷑: nolentes leges p̄uaricare patrias. Q dū uin
cti fuiſſent repente inignē miſſi: inopinabilit̃
diuina ꝓuidentia liberati mortis ꝑicula effuger̄.
Non enī contigit eos ignis. Reor itaq; eo qđ nich
iniuſte feciſſēt. incaminū miſſi n̄ ſt̃ abigne con
tacti. ⁊ facta ē flāme natura debilior habens in
ſe dī miniſtros. qui eoꝝ corpa eē talia ꝓpauit:
ut n̄ potuiſſent abigne conſumi. Hoc g̃ factū
oſtendit eos apud regem iuſtos atq; religioſos:
ꝓ qua re habebant᷑ ab eo inhonore precipuo.
Post paululū itaq; tēp⁹. denuo uidit rex inſōnis
aliā uiſionē. q̇a caſur⁹ de regno cū beſtiis eēt ha
bitatur⁹: ⁊ cū degiſſet hoc m̄ annis ſeptē inde
ſerto. reciperet denuo ṗncipatū. Hoc cū uidiſ
ſet ſōniū magos denuo conuocauit: eiſq; referens
qđ uiderat interp̃tationē congruā exigebat. Et alioꝝ
quidē nemo potuit uirtutē ſomnij cōphendere
neq; regi manifeſtare: daniel uero ſolus et hoc
expoſuit ⁊ ſic̃ ei ꝓdixerat ita ꝓuenit. Nā cū ha
bitaſſet p̃dictū tēp⁹ inheremo nulluſq; p̄ſump
ſiſſet ill' ſeptē annis rerū dominiū detinere. ſup
plicans deo ut regnū reciperet. denuo reūſus ad
eū eſt. Nullus ġ me culpet eo qđ ita narrauerī
ſingula. ſic̃ inantiquis libris inueniunt᷑ ſc̄pta.
Nā in ipſo hyſtorie mee ṗncipio ꝓpt̃ eos qui que
ſtionē faciunt. aut inaliquo culpare nitunt᷑
aſtruxi. dicens t̃nſlaturū me libros hebraicos
ingrecū eloquiū ⁊ hos uolentib; apire. neq; ad
icere ipſe aliq̇d ſeorſū. neq; ſubtrahere me pro
mittens. Porro nabuchodonoſor dū uixiſſet
annis. xl. defunct⁹ ē: uir induſtris ⁊ ṗoꝝ regū
ualde felicior. Meminit hui⁹ actū ⁊ beroſus
inlibro t̃tio hyſtorie caldeoꝝ: ita dicens. Audi
ens aūt ei⁹ pater nabuchodonoſor q̇a ſatrapa
q̇ conſtitut⁹ fuerat in egypto. ⁊ locis ſyrie in
ferioris ⁊ fenicis receſſiſſet ab eo cū ipſe iā fati
gari n̄ poſſet: ⁊ cōmittens filio nabuchodonoſor
iuueni quandā partē exercit⁹ miſit aduſus eū.
Nabuchodonoſor aūt congreſſus aduſus eū q̇ ab ei⁹
patre receſſerat. facta dimicatione eū uicit. ⁊ ꝓ
uinciā ex iſto ṗncipio. ſuo ſubiugauit impio.
Eo ſiquidē tp̃r contigit ut pat̃ ei⁹ egrotaret inba
bylonie ciuitate ⁊ uita recederet: q̇ regnauit
annis. xx. ⁊ uno. Nabuchodonoſor aūt n̄ poſt
multū tēporis. mortē patris agnoſcens. ⁊ diſpo
nens cauſas egypti reliquāq; ꝓuinciā ⁊ captiuos
ei⁹ et phenicū ⁊ ſyroꝝ. ⁊ gentiū egyptiarum.
⁊ p̃cipiens q̇b;dā amicis ut cū magna uirtute
et om̄i utilitate ad babyloniā cuncta deferrent:
ipſe cū paucis uenit inbabyloniā ꝑ deſertū. et
potit⁹ rerū que tē gub̃nabant᷑ a chaldeis. ⁊ a
q̇dā optimo uiro ſibimet reſeruatarū: toci⁹ reg
ni patrū dūs ē effect⁹. Captiuis aūt uenientib;
habitationē conſtituit inlocis oportuniſſimis
babylonie ciuitatis. ipſe u̇ de manubijs hoſtiū
⁊ tēplū belis ⁊ reliqua largiſſime nimis orna

uit. & antique ciuitatiſ alia quoq; contulit & pſca
reparauit. ita ut nequaq̄ obſidenteſ ualerent fluui
um conūtē & ciuitati aliq̄ m̄ ꝑuale. exſtruxitq; portic
intrinſecuſ treſ. & treſ extrinſecuſ de latē cocto. de
centerq; muniens eā & exornanſ ualde magnifice.
patriſ quoq; regalib; alia ꝓxime regalia fabricat᷒
ē. quoꝝ ſpacia & reliquā pulchritudinē dicere
credo ſup uacuū. Uerūptam̄ hoc ſciendū. q̄a dū
eēnt hec magna & nimiſ eximia. dieb; ſt̄ q̄ndeci
conſūmata. In iſtiſ ū regalib; lapideſ poſuit. quoꝝ
ſimilitudo inſtar erat montiſ. & plantauit diūſaſ
arboreſ. Fecitq; ortū q̄d ſuſpenſile dicebat᷑. eo q̄d uxor
eī uidere poſſeſſionē regioniſ ꝓp̄e deſideraret. que
nutrita fuerat in lociſ medie. Hoꝝ itaq; memi
nit & megaſteniſ in q̄rto indicoꝝ libro. ū nitit᷑
approbare hūc regē fortitudine & actuū mag
nitudine herculē t̄nſcendiſſe. Dicit autē eū ua
ſtaſſe lybie ciuitatē. & hyberiā. S; & diocleſ in
ſcđo colonioꝝ libro meminit hui᷒ regiſ. & filo
ſtrat᷒ in indiciſ & feniciſ hyſtoriiſ dicit q̄a iſte rex
obſedit tyrū anniſ trib; & m̄ſib; trib;. cū illo tp̄r
in tyro regnaret ioathabulaſ. Hoc m̄ ḡ diūſi ſcp
toreſ hui᷒ regiſ fecere memoriā. Poſt mortē ū nabu
chodonoſor amilmadapacuſ. qui & ab imatadoc᷒
filiuſ eī ſuſcepit regnū. & iheroſolymitarū regē
iechoniā qui & ioachim ſoluit auinculiſ. eūq; int᷑
amicoſ neceſſarioſ habuit. & multa ei dona conceſ
ſit fecitq; in babylonia itē regē habeti. Nā pater
eī fidem n̄ ſeruauit iechonie. qui ſe itaq; cū uxo
rib; & filiiſ & om̄i cognatione ſponte tradiderat
ꝓ ciuitate ſua. ne ſic ꝑdux᷑im᷒ obſeſſione capta ua
ſtaret᷑. Moriente ū amilmadapaco ꝑ annoſ. xviii.
regni ſui egeſſari᷒ filiuſ ſuuſ tenuit ꝑncipatū
q̄dragīnta anniſ. eoq; mortuo ad eī᷒ filiū laboſo
darcū ꝑuenit ip̄ū. Q̄d dū nouē m̄ſib; habuiſſ&.
eo defuncto t̄nſiit ad baltaſar. q̄ nabar nuncupa
tur. Cont᷑ hūc itaq; regē. caſtra metati ſt̄ cyr᷒ pſarū
rex. & dariuſ rex medoꝝ. Q̄ dū obſiderent eū
in babylonia. mirabile quoddā ꝓdigiū contigiſ
ſe dinoſcit᷑. Iacebat nāq; cenanſ in domo maxi
ma. & conuiuiiſ regalib; oportuna. cū ſuiſ con
cubiniſ pariť & amiciſ. Placuitq; ei ut de ꝓprio

t̄eplo uaſa dī deportarent᷑ que de iheroſolymiſ
deꝑdat᷒ nabuchodonoſor uſuſ quidē n̄ fuerat.
ſ; in t̄eplo ſuo dicauerat. At ille ſupbia duct᷒ ē
ut eiſ uteret᷑ ad pocula. et hoc m̄ blaſp̄emaret
in dm̄. Uē itaq; uidit de muro uenientē manū.
& in pariete quaſdā ſyllabaſ ſcbentē. Qua uiſi
one turbat᷒ conuocauit magoſ atq; chaldeoſ.
& omē gen᷒ ſimiliū q̄d inter barbaroſ ſomnia
et hui᷒modi ſigna diſcernere ꝑualebant. ut
ei que fuerant ſc̄pta manifeſtarent. Cūq; ma
gi nich̄ penit᷒ inuenire neq; intelligē ſe poſſe
dicerent in anguſtia rex conſtitut᷒ & multa tri
ſticia. ꝓpt᷑ hanc ſic inopinabilē cauſā. in omī
ꝓuincia ꝑdicari fecit. ut qui litteraſ illaſ & q̄
ꝑ eaſ ſignificarent᷑ poſſet exponē. ei torquē
aureā ueſtēq; daret purpureā. ſic regib; chal
deiſ moſ erat uti. & t̄ciā partē ſui partē ꝑncipat᷒.
Quo facto dū multi magi concurrerent ut ꝓpo
ſitā regiſ munificentiā hab&. inuentionem
aut ſignificationē litt̄arū. neq̄q̄ inuenire po
terant. Uūq; regē uideret in anxietate ſua a
uia conſtitutū. cepit eū confortare ac dicere
eo q̄d eēt q̄dā de iudee captiuiſ ex eoꝝ genē q̄s
eduxerat nabuchodonoſor cū iheroſolymam
deuaſtaſſet. cui nom̄ erat daniel uir ſapienſ &
argut᷒. ut poſſet reſ inuenire difficileſ. & que
ſoli dō uiderent᷑ nota. q̄ & nabuchodonoſor
regi. cū nulluſ alt᷑ potuiſſet dicē q̄b; egebat.
ad agnitioniſ lum̄ adduxerat q̄d querebat
adiciens ut eū euocaret. & peteret q̄rū᷒ de litt̄iſ
eo narrante cognoſceret. q̄d nulluſ poterat in
uenire. ſi triſte aliq̄d ſignū ſignificaret᷑ a dō.
Hec audienſ baltaſar danielē ad ſe uenire ꝑcep.
Cui dū dictū fuiſſet de eo eī᷒q; ſapientia quia
ſcs ei ſp̄ſ in eēt. & ſoluſ inuenire poſſet q̄ alii
neq; mente conceperant. poſcebat ut ei q̄ ſc̄pta
fuerant & q̄ ſignificare poterant indicaret.
Q̄d ſi facēt. purpura ueſtiendū & torquē aureā
circa colliū eī dandā eē ꝓmiſit. inſup & ei et
partē t̄ciā regni ꝓ honore ſapientie conferen
dā. ut ex eiſ inſigniſ uidentib; appareret. Q̄o
facto daniel quidē eū dona ap̄ ſe retinere

dyx: sapientiã nãq; & diuinitatẽ sine suffragiis
sẽp existere et gratis pdesse querentib;. ea ũo q̃
scṗta uidebant̃ ei indicaturũ se ẽẽ pmisit di
cens hec ẽẽ uite indicare subũsionẽ. eo qd neq;
ex his in qb; parens eius ppt̃ iniurias dĩ fuerat
castigat̃. ille didicit ẽẽ pius. & nichil ult̃ huma
nã cogitare naturã: qñ & nabuchodonosor
mutat̃ in bestiã. ppt̃ ea q̃ ipse gesserat p̃ multas
p̃ces ac supplicationes misedĩã meruit pmereri.
& ad humanã redire conũsationẽ ac regna p̃stĩ
na repare. qui ppt̃ hec dñm solũ omnẽ habẽ uir
tutẽ. & humano generi puidẽ donec aduixit asse
rui. tu inqt obliuionẽ hoꝝ hñs. multũq; diui
nitati blasphemans. in eius uasis unã cũ tuis con
cubinis t̃ ministrare fecisti. Que uidens ds̃ ira
tus p ea que scṗta st̃ pnunciauit. qui t̃ minus
sit futur̃. Ille ũo litt̃e pnunciabant hec. Mane qd
latina lingua significare pot̃ numerũ. q̃a uite
tue inquit ds̃ tẽp̃ & regni dinumerauerit & pa
rũ t̃ sup ẽẽ decreuerit. Techel q̃d ẽẽ significat pon
dus. appenderans inqt ds̃ tue uite tẽp̃ illud iam
declinare pnunciat. Phares. s; & hoc fragmẽtũ
significat lingua romana. frangit inquit ds̃ regnũ
tuũ. et medis illud psisq; distribuit. Cũq; dani
el hec indicans dixisset ei que fuerant in pariete
scṗta. baltasar eũdẽ regẽ tristicia qual̃ poterat p
tante calamitatis significatione peruenire detinuit.
ñ tñ pphe q̃si malarũ indici rerũ. dona q̃ pmise
rat denegauit. s; cuncta concessit. cogitans q̃a illa
quidẽ pquib; darent̃. ppa eius & ñ pphantis eẽnt.
illũ ũo qui hec discreuerat uirũ bonũ ẽẽ dicebat.
simul & iustũ. Igit̃ ñ p̃ multũ tẽp̃ & ipse ẽ capt̃
& ciuitas. cyro psarũ rege aduũsus eũ fortissime
dimicante. Baltasar eñi is ẽ sub q̃ capi contigit
babyloniã cũ regnasset iã .x. & .vii. annis nepos
nabuchodonosor regis. cui talẽ fuisse t̃ minũ cõ
pimus. Darius aũt astiagis filius q̃ babyloniorum prin
cipatũ destruxit cũ cyro cognato suo annũ ha
bebat quadragesimũ & scdm cũ babylon fuisset
inuasa. q̃ tñ alio nomine uocabat̃ a grecis. q̃q;
danielẽ pphãm sumens ad se deduxit in mediã.
& omi honore eũ celebrauit. Erat eñi unus int̃
tres satrapas q̃s dari sup trecentos sexaginta satra
pas instituerat. Daniel itaq; cũ eẽt ap̃ dariũ in ho
nore ppetuo. ita ut quasi soli cuncta uiderentur
ẽẽ cõmissa. inuidie apud ceteros crimine labora
bat. Mordent̃ eñi. qui q̃sdã apud p̃ncipes plusq̃
se ualere conspiciunt. Et dũ quererent occasionẽ.
& derogationis fomitẽ. uidentes eũ apud dariũ
ẽẽ pbabilẽ. nullã inueniebant causam. Nã dũ
eẽt sup thesauros. & omnẽ suffragiũ oblatũ a
q̃q; despiceret. cui turpe uidebat̃ & pbonis reb;
aliquid accipe. nullã criminis causã accusatores
inuenire faciebat. Illi ũo cũ nichil haberent. qd con
tra danielẽ dicentes regi eũ possent honore pri
uari. aliũ quesiuere modũ quo eũ minorem
ap̃ grãm regis ostenderent. Videntes nãq; eum
t̃cio in die orantẽ ad dñm. occasionẽ se inuenisse
putauer̃. p q̃ pderent danielẽ. Et uenientes ad
dariũ. nunciauer̃ ei q̃a satrapis & eius p̃ncipib;
placuisset ut .xxx. dieb; popls̃ requiescẽt. q̃tinus
neq; ipsũ aliq̃s. neq; deos adiret similit̃ nec ex
oraret. quã sententiã si q̃s t̃ nscenderet. in lacu
leonũ pitur includeret̃. Rex aũt eoꝝ nequiã
ñ intendens. neq; hec cont̃ danielẽ arbitratus
facta molimina. dixit placẽ s̃ q̃ ab eis decreta ui
debant̃. & eoꝝ sententiã confirmare pmisit. Pro
posuit q; decretũ in poplo. qd satrapũ placita
designabant. Et ceũ quidẽ iussa custodientes ne
t̃ nscenderent q̃ p̃cepta uidebant̃ a regẽ q̃escebat.
Danieli ũo nulla fuit iustis cura. s; ut erat solit̃
stans dñm cunctis inspicientib; adorabat. Saipe
occasione supra. q̃m cont̃ danielẽ inuenire que
rebant. mox uener̃ ad regẽ accusantes eũ. tãq̃m
solus daniel eius p̃cepta t̃ nscenderet. q̃a dũ nullus
alt̃ ap̃ eos orare p̃sumeret. qd ñ q̃dẽ ppt̃ ipie
tatẽ s; ppt̃ custodiã fieret p̃ceptoꝝ. ille condẽ
nans p̃cepta ad suũ oraret dñm. Credentes & eñi
q̃a ppt̃ magnũ fauorẽ quo eũ dari diligebat.
etiã illoꝝ decreta contẽnens danieli ueniã daret.
in hoc pot̃ habentes inuidiã magis instabant.
& nulla mansuetudine recedebant. s; eũ scdm
legẽ datã in lacũ leonũ piciendũ ẽẽ poscebant.
Spans aũt dari q̃a eũ eriperet ds̃ & nichil a bestiis

sustineret: consolabat᷑ eū ut fortit᷑ ferret. euentū Rex
itaq; dū fuisset in lacū missus daniel. signato
lapide q̄ p̄ianuis in eū fuerat missus ore disces
sit. & incenat᷑ totā noctē dux᷑ insomne mestus.
& p daniel nimis afflict᷑. Die u̇ facto surgens
et apiens: clamauit uoce magna danielē req̇rens.
si sanus eēt. Quo respondente regi q̄a nich mali
passus fuisset: iussit repente eū ꝑtrahi de lacu
bestiarū. Inimici u̇ uidentes nich mali ꝑtulisse
daniel. dicebant regi n̄ eū diuina ꝓuidentia custo
ditū. s; saciatos leones cybis. eū contingere nolu
isse. Ille u̇ neq̇tiā eoꝝ uidens iussit leonib; mul
tas carnes apponi. eisq; saciatis inimicos daniel
in lacū inmitti p̄cepit: ut si reuera p saciettatē ad
eos minime leones accederent hoc apte cognosce
ret. Quo facto: & satrapis in lacū depositis. dario
manifestū ē: quia diuinitas saluauerit danielē.
Leones & eū nulli eoꝝ penit᷑ pepcer᷑: s; omīs pa
rit᷑ discerpser᷑. quasi rabida fame pleni. & nulla
cibi copia recreati. Arbitror enī q̄a n̄ fuer᷑ ad hoc
fame ꝓuocati leones. qui itaq; paulo ante uidebant᷑
carniū habundantia saciati: s; hominū neq̇tia etiā
irrationabilib; erat animalib; manifesta simul
& q̄a dī uoluntate uocabant᷑ ad penā. Peremptis itaq;
hoc m̄ danielis inimicis. rex dari q̄d actū fuerat in
omī ꝓuintia diuulgauit: laudans dm̄ quē daniel
colebat. eūq; uerū & omīpotentē asserens eē solū.
Habuit aūt & daniel in honore p̄celso: p̄incipē eū
suoꝝ faciens amicoꝝ. Cū g̃ daniel sic eēt insig
nis. & clarus. eo q̄d religiosus existeret: edificauit
in ecbathanis medie mausoleū ualde p̄clarū
& mirabilit᷑ nimis instructū. Q̄d equidē manet
hactenus: & uidentib; credit᷑ nup edificatū. ita
ut ea die q̄ conspicit᷑ putet᷑ eē constructū. Sic eī
pulchritudo noua uidet᷑ et solida. nullaq; se
nectute tā magni t̄pois longeuitate confecta
cū edificia eadem q̄ua homines patiant᷑. & ad
uetustatē ꝑueniant & sua fortitudine longe
uitate careant. ac ꝓpriū decoris amissione mar
cescant. Hactenus enī sepeliunt᷑ ibi medoꝝ re
ges atq; psarū. partē & pastoꝝ: & cui hec cura
cōmittitur sacerdos ē iudeoꝝ: & hoc fit usq; ad
p̄sens t̄ps. Dignū ē enī de daniele dici q̄d maxi
me q̇libet audiens debeat admirari. Q̄d dū mi
rabilit᷑ & quasi uno quodā loco maximo po
sit᷑ oīa ꝓphasset: uite sue t̄pore ap̄ reges et
plebē. in honore fuit & g̃lā memoriā possidens
s̄ep̄tnā. Omīs naq; libri q̄scūq; conscribens de
reliquit legunt᷑ hactenū apud nos: & ex his cre
dim᷑ q̄a danieli loquebat᷑ ds̄. Non solū enī fu
tura loquebat᷑ sic alij ꝓphe: s; & t̄ps definiuit
quo hec necesse sit adiplere. Ꝓphis naq; p̄orib;
mala p̄dicentib;. & ꝓpterea a regib; & poplo n̄
bn̄ susceptis. daniel bonarū rerū ꝓpha fuit
ap̄ eos: & ꝓp̄ famā rerū q̄s p̄dicebat. fauorē
uidebat᷑ habē cunctoꝝ. P euentū u̇ causarū
ueritatū. adquirebat dictoꝝ fidē: & opinionē
diuinitatis habebat in poplo. Reliquit enī
nob ex his que conscripsit: unī integritas eius
ꝓphie & nulla mutatio possit agnosci. Ait q̄a
enī dū eēt in susis in metropoli p̄side. cū suis
sodalib; exiuit in cāpū: & repente t̄re motu
facto relict᷑ sit solus. amicis eī p diu̇sa diffu
gientib;. Conturbat᷑ itaq; in faciē sup ambas
cecidit man᷑: eū quodā tangente & iub᷑ hec
ut surgeret imꝑante: quatinū ea que erant
p̄ multas ḡnationes ciuib; uentura conspicēt.
Dūq; surrexisset. ostensū s̄ dix᷑ arietē magnum.
multa quidē habentē cornua. nouissimū u̇ eoꝝ
p̄celsiū. deinde respexisse quidē ad occidentem
& uidisse hyrcū exinde ferri p aerē. congressūq;
arieti. & eū scdō cornib; impetū ꝓstrauisse in
terrā: & undiq; conculcasse deinde uidisse se hyr
cū de fronte cornu maximū p dyrisse. q̄ fracto
orta ex eo loco cornua quatuor: & ad uentos sin
gulos eē cōūsa: int᷑ q̄ aliud paruulū ortū fuisse
conscripsit. Q̄d dū cresceret. dicebat ds̄ qui hec ei
ostendebat. & expugnaturū fore eī gentē. & ciui
tatē fortit᷑ capturā eē t̄plūq; concrematurum.
& sacficia fieri ꝓhibiturū dieb; mille. cc. lxvi.
Hec quidē in campo q̄d ē susis daniel se uidisse
conscripsit: & tali m̄ dm̄s hanc apuisse uisionem
exposuit: arietē q̄dē regnū psarū & medoꝝ sig
nificare dicens: cornua u̇ eos q̄ regnaturi forent.

Nouissimum uero cornu significare dicens ultimum
regem. et hunc diuitijs et gloria preminere esse precipuum. Hyr-
cum autem significare narrabat quod ab aliquis de grecis
regnaturus esset qui secundo congressus aduersus persam eum
deuinceret. et omnem gloriam eius principatus auferret.
Et ex maximo cornu quod erat in hyrci fronte
primum significare regem: et ortum quattuor cornuorum
illo cadente. quia quattuor partes terre uidebantur
aspicere: successionem uniuscuiusque post obitum primi regis
dixit annuntiare. et diuisionem regni inter eos esse
faciendam. dum ille prior nec cognatos nec filios
habiturus esset: multisque annis in terrarum orbe esse
regnaturos. et ex eis quendam oriri regem expug
naturum gentem eius. et leges atque conuersionem patrie
ablaturum et templum depredaturum: et sacrificia ce
lebrare tribus annis esse prohibiturum. Et hec utique
gens nostra sustinuit per antiochum qui appellatus est
epiphanes idem preclarus: sicut uidit daniel et ante
multos conscripsit annos: que omnia ille sibi deo
monstrante conscribens reliquit: ut legentes et qui
iam prouenire considerantes. credant in honore di
uino fuisse danielem: et per hec quos sit ita uerissima
epicureos errare cognoscant: qui et prudentiam
uite negant. et deum curare res humanas non exi
stimant. neque a beata incorruptibilique substan
tia perstabilitate cunctorum gubernari iudicant uni
uersa: sed hunc mundum sine rectore et sine cura aliqua
ferri sponte confirmant. Que si ita ut aiunt sine
presule essent. sicut naues gubernatoribus desolatas uen
torum uiolentia submergi conspiciunt. aut cur
rus sine agitatore confringi: ita et mundus sine
prudentie regimine olim potuit deperire quassatus.
Ego namque danielis dicta respiciens: ualde puto eos
a uera opinione recedere. qui nullam prudentiam
humanarum rerum dicunt habere deum. Non enim si
hec sponte gererentur: secundum illius prophetiam omnia proue
nire conspiceremus. Ego quidem de his ut inueni
et legi: ita conscripsi. Si quis autem uult opinionem
aliam sequi: crimen peruersa sententia non ha
bebit. Explicit liber decimus. In
cipiunt capitula libri. XI.

Qualiter cyrus rex persarum iudeos a baby
lonia ad propriam redire terram et templum edi
ficare precepit dans eis pecunias. I Quo
modo prohibuerunt eos presides
regis templum reedificare: impedientes opibus. II Qua
liter defuncto cyro filius eius cambises accipiens regnum:
interdixit omnino iudeis templum reconstruere. III
Quia darius rex persarum hystaspis honorauit
gentem iudeorum. et templum eis edificauit. IIII Qua
post eum filius eius xerses familiariter iudeos tractauit.
V Quomodo regnante artaxerse gens iudaica pene
cuncta deleta est. VI Qualiter uagosas dux arta
xersis iniurias multas in iudeos iniuriosa misit.
VII Quanta iudeis rex macedonum alexander bo
na fecit. postquam iudeam optinuit. Continet hic
liber tempus annorum cc.lii. mensium v. Incipit
liber xi.

PRimo imperii anno regis persarum
cyri. septuagesimus occurrebat: ex die quo
nostrum populum contigit ex propriis finibus
ad babyloniam migrare. Misertus deus
captiuitatis et illius calamitatis infelicium iudeorum.
et sicut per hieremiam prophetam ante predixerat quam ci
uitas euerteretur. postquam seruierunt nabuchodonosor
nepotibusque eius. et hanc sustinuerunt seruitutem
per annos fere lxx. rursus eos ad propriam restituit
terram: et templum reedificare. et precepta frui felici
tate decreuit. Concitans enim animum cyri: fecit eum
per omnem asiam scribere. Cyrus rex hec dicit. Quoniam me
maximum orbis terrarum deus regem constituit: credo hunc
esse quem gens israhelitica adorat. Is enim et meum predixit no
men per prophetas: quoniam templum eius edificaturus essem in ihe
rosolymis in terra iudea. Hec autem cognouerat cy
rus: legens librum quem inter suas predicationes ysaias
reliquerat ante cc. et decimum annum. Sic enim in
archano predicauerat: dixisse deum. Quoniam uolo cyrum
quem multarum et magnarum gentium regem constituo
remittere populum meum ad propriam terram: et templum meum re
construere. Hec ysaias predicauerat ante annos
c.xl. destructionis templi. Que cum legeret cyrus
et miraretur nominis diuini imperium quidam eum accepit ut
munificam scripturam impleret. Conuocans autem
clarissimos iudeorum qui babylon habitabant:

dixit se concedere ad patriam iudeos remeare prouinciam. et
ciuitatem therosolymam et templum dei reconstruere. se eos
scilicet adiuuante. Tamen scripsit suis ducibus illius terre ui-
cinis. ut aurum conferrent et argentum. ad templi renoua
tionem: insuper et ad imolandum pecora. Hec cyrus cum
istis dixisset. egressi duarum tribuum principes iude
et beniamin una cum leuitis et sacerdotibus: ad ihe-
rosolymam peruenerunt. Multi quoque resederunt babylo
nie. minime passi possessiones suas relinquere.
Quo dum uenissent. omnes amici regis adiuuabant eos.
et conferebant ad templi renouationem. alii aurum.
alii argentum. quidam autem et equos ac iumentorum mul
titudinem. et uota deo reddebant. et constitutas se-
cundum ueterem multitudinem imolationes cele-
brabant. tamquam creatam et antiquam religionis consue
tudinem rediuiuam. Transmisit et cyrus uasa dei. que
auferens a templo rex nabuchodonosor ad babylo
niam usque portauerat. que reuehenda tradidit mi
tridati custodi suorum thesaurorum. precipiens ea dari
seruanda abassaron donec templum reedificaretur. perfec
to autem eo. traderet sacerdotibus et principibus uulgi re
ponenda in templo. Direxit et epistolam cyrus assyrie sa
trapis. hec continentem. Rex cyrus sisinnio et saraba
ne: salutem. Iudeos terram meam inhabitantes qui uolu
erunt ad suam patriam redire permisi. et ciuitatem re
nouari: templumque dei in iherosolymam reconstrue
re. in eodem loco in quo prius fuerat constitutum.
Misi autem et mitridatem pecuniarum custodem. et zo
robabel principem iudeorum. ut fundamenta restitu-
ant templumque recondant. cuius altitudo sit cubitorum
sexaginta. eorundem et latitudo. Et faciant tres
parietes lapideos ex lapide polito. et unum parietem
ligneum ex materiis ipsius prouincie similiter et al
tare super quod imolent deo. sumptus uero de meis in his
omnibus uolo fieri. Transmisi et uasa que de templo
rex nabuchodonosor abstulerat. tradens ea mi
tridati pecuniarum custodi. et zorobabel principi
iudeorum. quatinus ea ad iherosolimam reportent. et
templo dei restituant. Quorum numerus est tantus. refri
geratoria aurea quinquaginta. argentea sexagin
ta. situle aurree quinquaginta. argentee quingente.
libatoria aurea. xxx^{ta}. patere aurree. xxx^{ta}. argentee

duo milia quadringente. et uasa alia maxima mille.
Concedo et eis honorem. quo potiebantur parentes eorum.
preterea pro uinitas et uenditione olei dragmas du
centas quinque milia quingentas. et ad similam tritici
uiginti quinque milia quingentas. artabasque iubeo
preberi de tributis samarie. faciantque ei imolationes
in iherosolymis sacerdotes. secundum leges mosaicas.
et offerentes supplicent deo. pro salute regis et generis
eius. ut regnum persarum permaneat. eos uero qui hec contemp
serint uel infirmauerint iubeo crucifigi. substan
tiasque eorum esse regales. Et hec epistola quidem habuit.
Hii autem qui ex captiuitate ad iherosolymam conue
nerunt fuerunt quadraginta. ii. milia et quadringenti
lx^{ta}. Sed cum mitterent templi fundamenta. et nimis
cura edificia festinarent. et omnes in circuitu gentes
presertim cuthei quos a medis et persida terra salmanas
sar rex assyriorum migrans habitare fecit samariam.
cum exinde populum istis tulisset. petebant satrapas
et eos qui edificia curabant. ut impedirent
iudeos ne instaurarent ciuitatem. templumque constru
erent. Qui pecuniis corrupti uendiderunt cutheis
negligentiam et socordiam edificationis. Hec cyrus
ad bella occupatus ignorabat. Qui exercitum ducens
contra massagetas: occupatus est et uita priuatus.
Cambisi autem filio cyri principatum suscipiente. qui
in assyria et phenice et amantide. et moabi
tide ac samaria morabantur epistolam mittunt hec
continentem. Domine serui tui rathimus omnia acci
dentia scribens. et semeli scriba. et curia syrie
iudicesque phenice. Cognoscere te rex oportet
iudeos qui a babylone deducti fuerant ad
nos redisse. et ciuitatem rebellem ac maliuolam
et fores eius ac muros edificare. templumque constru
ere. Scito autem his perfectis. neque tributa eos
pati reddere neque obaudire sed et regibus re
sistere. et magis quam obsequi festinare imperare.
Dum autem edificatur templum et fieri festinatur. optimum
nobis uisum est rescribere et quatinus monimenta pa
rentum tuorum inquiras. in quibus inuenies rebelles
iudeos. et regibus inimicos. ideoque ciuitatem eorum
fuisse destructam. Propterea uisum est nobis. et hoc
uobis notum facere quod forsitan nescitis. quoniam si ciuitas

sic renouata e & muris undiq; munita fuerit
uia t daudet ad inferiore syria & ad fenice. Post
qm u cambises hanc legit epłam. natura maliuol9
existens mouet & scbit hec dicens. Rex cambises
rathymo accidentia scbenti. & belesemo & semelio
scbe. et reliqs constitutis & habitantib; fenice. & sa
maria: hec dicit. Legens a uob missos apices. iussi
parentu meo2 inqri uolumina. & inuenta e
ciuitas inimica regib; sep existere: & seditione
ac bella habitatores ei comouisse. regesq; eo2
cognouim potent & uiolent tributa inferio
ris syrie & phenicis exegisse. Igit pcepi iudeos
minime edificare ciuitate: ne plus crescat eo2
malitia qua sep cont reges usi st. Cu has litas
legissent rathimus. & semelius scba. & q c eis erant.
stati eqs deuecti ppere ad ihrosolyma ducentes
secu multudine aduener: & ciuitate & teplu
iudeos edificare uetabant. Que qde opa p annos
noue ipedita st: usq; ad scdm annu darij regis
psaru; na cambises. vi. annis regnauerat. Qui
cu subiectis egyptijs reuteret: defunct e inda

Post magos u interitu q defuncto pmasco.
cabise pncipatu psaru anno tenuer: hi qui
septe domi nuncupant apud psas filiu arsa
pastis dariu rege ordinauer. Qi du priuat eet
dm orauit: & si fieret rex. omia uasa di q inta
babylone inuenirent. ad teplu ihrosolymi
tanu mitte se pmisit. Contigit eode tpr psi
cisci zorobabel duce captiuo2 iudeo2 ab ihe
rosolymis ad dariu: q regi quonda amic exti
terat. Vn & corpis ei custos cu aliis duob; dign
iudicat: que sperauerat honore potit e. Primo
u ipi anno dari summo apparatu cena exhibu
it amicis & unaclis suis & satrapis psaru et
pfectis indie & ethiopie magistratib; q;. c. xx.
vii. puinciaru. Cu aut copler dapib; uni qsq;
ad dormiendu redisset: rex dari ad cubiculu
ueniens & paucu noctis reqescens. expgefact.
qd noctis restabat reliquu insomne pstraxit:
sermoneq; ad tres corporis sui custodes comu
tit. pmisitq; summo honore fulciendu. qui ei in
trogationi sapient & uere respondere ualu
isset: & uictrici purpura indui. & in poculis
aureis bibe. et sup auru dormire. curruq; fre
nis aureis ornato & thiara bissina. ac torque au
rea uti. & post se ipsu sedere ppt sapientia. affineq;
suu ee uocitandu. Cu g hec ill dona pmisisset:
pmu consulit utru fortius sit uinu. scdm utru
rex. tciu utru mulieres. aut his omib; fortior sit
ueritas. Has cu ill pposuisset qstiones: requieuit.
Lucente aut die: conuocauit omis magistrat & satra
pas & pfectos psaru & medo2. sedensq; in solio quo
solebat: unuquq; corpis custode cora oib; iussit p
nuntiare qd ei de ppositis questionib; uidet. Tc
pmi excellente uini fortitudine ostendens ait.

Cu ego uiri fortitudine uini contuor: oia eu hoc m
uincente inuenio. Na mutat & decipit bibentiu
mtes & aias. reges & pupillo et infanti similes facit.
seruo quoq; ac libero audacia conectat: paupes simi
les diuitib; parat. Conuertit eni & reformat animas.
& calamitatib; copssas refic. mestitia extinguit alie
neq; debitores pecunie ad obliuione pduc: ita dis
ponens eos. ut se omib; ditiores putent. nichq; uile
loqnt: s; memores diuitiaru felicib; utant uocabul:
& reges magistratq; contenant. amico2 quoq; so
lita expellit memoria. Nam scit hoies & contra
amicissimos armare: societatisq; iura dissoluere.
& cu ad sobrietate pnocte uino relinqnte puene
rint excitant: nich penit de his que inebrietate
emiser cogitantes. Hec ego considerans oib; fortitu
dine uini copto potiore: & uiolent omia uincente.

Postq hec pmi q dicta sunt de fortitudine uini dsi
sertur: scds duce cepit de regis fortitudine. ostendes
eu supiore ac potentiore his que ualida iudicant.

Modu aut approbationis hic adiunxit & dix. Du oia
sub hoiu coercent potestate t que que maria ac tras co t eo
gunt lunt. epetent s seruire. & ipsi hoies sub manu re
gu ac potestate degunt. Qui g sup ta potens & ua
lidu animal dominant: cur n insupabiles illi uir
tute ac fortitudine ee iudicent. Vn & bella et
picula subiectis iponentes audiunt: & eos cont
inimicos dirigentes ppt sua fortitudine hnt obe
dientes. Montes quoq; diruj. muros ac turres
deponi iubentes. ppt ea occidi ac interfici patiunt.

ne regū pcepta trāscendere uideant. Vincentes aūt
p dā quā ab ipsis abstulerint bellis: regi reportant.
Hi quoq; q̄ n̄ militant s; t̄rā colunt arantes. cū pla
borauerint & oīū opum miseriā tolerauerint. mes
sē facientes ac fruct colligentes tributa regib; of
ferunt. & qd ul dixerint ul iusserint sine dilatio
ne ēplet. Q̄ & oī luxuria. ul libidine saturati dor
mierint: aliis uigilantib; custodiunt. tāq ipso
timore uincti. nimine eū audent dormientē re
linqre ul discedē ac s̄ puidē: s; unū op hoc ex
stimant necessariū. ut pmanētes custodiant regē.
Cur tam n̄ uidet rex cunctos fortitudine supare. tot cū
popli obsecundare pcipiunt. Isto q̄q; tacente de
mulierib; & ueritate. tēi zorobabel cepit docere
dicens. Sic eqdē forte uinū. fortis et rex ē quē omīs
obaudiunt: s; his potentior pulchritudo muli
eris existit. Nam regē enixa mulier adultā edi
dit. & eos qui uites plantauer ūn pfluit uinū.
mulieres creauer. & aluer. Nichil aūt ē: qd n̄ ab his
habeam. Nam & uestes nob ab his texunt. & do
m nre phas curant atq; seruant. & n̄ possimus
a mulierib; segregari. s; & aurū multū & argen
tū si possideam & qcqd aliud fuerit p̄ciosū & in
dustria dignū. cū uiderim decorā mulierē oīa re
linquentes. speciē el obstupescim. & patim oīa
concedē q possideam ut desidāta pulchritudine po
tiam. Patres & altrīcē t̄rā & amicos obliuiscimur
ppt uxores. & aīas una c̄ ipsis pdē n̄ timem. Sic
g pcipue cōsidāte: mulierū fortitudinē. Nūne
laborantes. & omē tolerantes miseriā p mare ac
t̄rā c̄ aliqd plabores ad q̄rim. totū offerentes uxo
rib; tāq dn̄s ea dūm? Regē q; uidi aliqn tantorx
dn̄m a filia rabechremasi. nomine apama con
cubina el. alapis percuti. & diadema tollentem
capiti el sibimet iponentē & hec oīa tolerantē.
ridebatq; c̄ illa risisset. & c̄ irata fuisset mesticia cō
fusus blandiciis pacauit mulierē. rogans eā & se
nimis humilians. si qn tristē uidisset. Post hec
inuicē respicientib; satrapis & ducib;: idē zoroba
bel de ueritate disputare cepit. Euidentē quidē
ostendi q̄ntū mulieres fortes existunt: debiles
t̄n & iste & uinū simul & rex ad cōpationem
ueritatis apparent. Nā si t̄ra maxima ē. & celū
altū & uelox: hec oīa uoluntate di mouentur.
Verū aūt ds & iustus ē & ex eadē causa oportet
u̅itatē fortissimā iudicari: qd q; mcb cont̄ eā in
q̄tas ualet. insup & cetā q̄dē q fortia uident mor
talia & eius deficientia pbant: ueritas aūt & im
mortal ē & sempit̄na. Nob aūt n̄ pulchritudinē tēpe
tabescentē accōmodat. neq; substantiā casib; aufe
rendā: s; iusta & legalia discernens ab his q̄ iniusta
ul iniq monstrat. Cū t̄minasset zorobabel
de u̅itate sermonē. laudante multitudine op
time eū dixisse. qm u̅itas fortitudinē immutabilē
& n̄ senescentē sola possidet: ipauit ei rex petē
p̄t pmissa qd uellet nā pstaturū se dix. eo qd
sapientior & prudentior aliis apparuisset; iussit
q; eū & secū sedē. & affinē uocari. Tūc zorobabel
admonuit eū: uotū qd deuouerat si regnū pcipet.
adipleret. Votū aūt qd pmiserat h erat reedifica
re therosolymā tēpluq; di construere. & uasa resti
tuere que auferens nabuchodonosor ad babylo
nā portauerat. Et dix hanc ēē meā petitionem
q me nc iubes posce ó rex. et io. ppt qd iudicatus
sū prudens ac sapiens. Rex aūt in hoc letat sur
rex. & eū osculat theopatris & satrapis scripsit.
pcipiens ut deducerēt zorobabel. nec ñ & eos qui
ad tēpli renouationē ēēo pfecturi eēnt. Preterea
mandauit syrie ac phenicis magistratib; ligna
cedrina a libano decisa therosolymā trāsmitte
& c̄ eis recondē ciuitatē. Scripsit & liberos ēē oēs
iudeos q a captiuitate redier ad t̄rā iudeā: phi
buitq; satrapas & curatores suos ipare iudeis opa
regalia. Sup hec pcepit & omnē t̄rā q̄m colere
uoluissent sine tributis eos possidē. iussitq; idu
meos & samaritas. & eos q humilē syriā habita
bant reddē uicos iudeorx q̄s tenebant. insup ad
tēpli edificationē .l. dari talenta mandauit. Sa
crificare q; eos legitimas imolationes pmisit. Om
nē aūt ipensā & sacrā uestē qua seruiunt in tēplo
pncipes sacerdotū & reliqui sacerdotes & leuitis
instrumta qb; dn̄o canent de suo fieri pcepit.
custodib; q; ciuitatis & tēpli uigeta p singlos
annos. & pecunias constitutas. ad necessaria

uite dari decreuit. Tranſmiſit & uaſa & oīa q̄
cyr⁹ ante ipſū de iudeoꝝ reſtitutione facē uoluit.
eadē dari⁹ definiuit iplere. His oīb; a rege dona
tis. zorobabel exiens a regia domo reſpex̄ ad celū.
& cepit agere gr̄as dī ſapientie. p q̄ᵃ hıs uictoriā
dario p̄ſente pcepat dicens. Ne eq̄ q̄ᵃ hıs dignus
fuiſſē. ň te dn̄o ꝓpitio. Ita deo gr̄as agens de pre
ſentib;. petebat ut ei in futuris adiutor exiſteret.
Puenit aū ad babyloniā. & contribulib; ſuis regis
mandata patefec̄. Audientes illi dō gr̄as offere
bant. q̄ eos patē ſue reſtituebat. ad potū cōiuiia
q; conu̇ſi p. vıı. dies ſūma leticia fruebant̄. et
ad reſtauratione regn̄atione q; patrie. feſtiuā
ḡtulatione celebrabant. Poſt ea om̄s p̄ncipes
t̄buū ad iheroſolymā pfecturi. cū uxorib; et
filiis ac ſubiugalib; eleger̄ hōıes dari q̄s cū eis
rex uſq; ad iheroſolymā deſtinauit. & c̄ leticia
& iocunditate ut̄ cantib; tybiiſq; ac ſonantib;
cymbal̄ ibant. Precedebat aū eos & reliq̄ᵃ mul
titudo iudeoꝝ cū ludis. At illi ad iheroſolymā
conſcendebant ab una q̄q; patrū tribu. cert⁹
numer⁹ exiſtens. ſ; m̄ minime uiſū ē nomina
patrū recenſere. ne legentiū aīos a rerū conſe
q̄ntia ſuſpendens. obſcurā illis facerē narrati
onē. Cantatores ů & cantat̄ces. cc.l.v. cameli. cccc.
& xxx. ſūma ů multitudinis euntiū. q̄ circa.
xıı. annū etatis habebant. ex tribu iuda & ben
iamin fuer̄ q̄t mille milia. & dc.xx.vıı. milia.
leuite aūt q̄tuor milia & ſexaginta. mulierū
aū infantiūq; cōmixtū corpora. fuer̄. xl. milia
dcc.xlıı. Pret̄ hos leuite cantores fuer̄. cxx
vııı. ianitores. cx. ſerui t̄epli. ccc.xc.ıı. inſup
& alii ſexcenti. l.ıı. dicentes ſe q̄dē iſr̄litas. nul
lo m̄ tn̄ ualentes ſuū oſtendē gen⁹. repulſi
ů ſt̄ q̄dā a ſacerdotali honore. qui uxores
ſ copulauer̄. Hii nec ſuū gen⁹ dicere p̄uale
bant. nec in gn̄atione leuitarū ut̄ ſacerdotū
inuenti ſt̄. q̄ fuer̄ q̄ſı. dxxv. mancipioꝝ ů
multitudo ſequebāt eos q̄ ad iheroſolymā pge
bant. numero. vıı. ccc.xxxv. ſubiugalia
v.d.xxv. Dux ů dinumerate multitudinis.
zorobabel fuit fili⁹ ſalathiel ex filiis dd. gent⁹

de tribu iuda. & ihc fili⁹ ioſedech p̄nceps ſacer
dotū. necn̄ & mardocheus & ſeretheus q̄ a
poplo fuerant p̄ncipes conſtituti. Et contu
ler̄ auri q̄dē minas. c. argenti aū q̄nq; milia.
Sacerdotes aūt & leuite parſq; tot⁹ popli iu
deoꝝ q̄ntā in babylone fuit. ita ad iheroſo
lymoꝝ rediens ciuitatē. ibidē habitauit. re
liq̄ᵃ ů multitudo ad ſuas patas diſceſſit. Cūq;
ſeptim⁹ ueniſſet m̄ſis ex q̄ de babylone egſſi ſt̄.
mittens ihc p̄nceps ſacerdotū & zorobabel
iudex. cunctos ex puīncia iheroſolymis con
ḡgauit. Q̄ ſīn dilatione conſtruxer̄ altare in
loco q̄ p̄us edificatū fuerat. & legitimas ſup
ipſū hoſtias obtuler̄ ſcd̄m legē moyſi. Dūq;
hec facerent g̃s offendebant̄ uicine. q̄a eis
odioſe erant. Celebrauer̄ aū illo tp̄r dies ta
b̄naculoꝝ. queadmodū legis lator moſes p̄ce
perat. P p̄t ea & oblationes q̄s dict̄ endeelchiſ
mos et hoſtias ſabbatoꝝ. & oīū ſc̄oꝝ dierū
ſac̄ficabant uota reddentes. A p̄mo die ſep
timi m̄ſis ceper̄ & renouare t̄eplū multas pre
ſtantes pecunias lapidū ceſorib; & edificato
rib;. inſup & alimēta opantib; miniſtrabant.
Sydoniis ů leue ac ſuaue uidebat̄ a lybano
ligna cedrina deponē. q̄ ligantes in modū
ratiū ad portū iope t̄nſferebant. nā ſı ante
p̄cepat cyr⁹. ſ; tc̄ iubente dario fiebat. Que ſc̄do
anno pfectionis iudeoꝝ ad iheroſolymā m̄ſe
ſc̄do deuecta ſt̄. cū & t̄epli renouatio urget̄.
& fundam̄tis reſtitutis ſup edificaret̄ a p̄mo
die ſequentis m̄ſis anni ſc̄di. Opib; ů ꝓpoſu
er̄ leuitas iā uiceſimū annū etatis agentes.
& ihm & filios & fr̄s ei⁹. & obdoilū fr̄em iu
de & aminadab & filios ei⁹. Itaq; t̄eplū om̄i
ſtudio fabricantib; eis q̄ edificatione cura
bant. ꝓpere cōſūmatio q̄m ſpabat̄ euenit. P
fecto aū t̄eplo. ſacerdotes c̄ tub̄ ornati habitu
ſollēni. & leuite et filii aſaph ſurgentes lau
dabant dn̄m. laudib; q̄s dd̄ eis p̄m⁹ oſtende
rat. Cūq; ſacerdotes et leuite & p̄mi puīncia
rū ueteris recordarent̄ t̄eplū ingenti magni
ficentia conditū. & nouū uiderent pinopiā

n̄ ita constructū. arbitrati tāq̄ a p̄terita feli
citate minores existerent. tristes ac dolorem
minime tenē ualentes. ad lacrimas lamentationes
q; prorūper̄. Popl's ū p̄sentia diligebat & de tēpli
edificatione letabat᷑. nullā p̄orisme memoriā fa
ciens. nec antiq̄ c̄paratione cruciabat᷑. Uincebant
ū tubarū sonos. & popli letitiā. sacerdotū & se
niorū lamentationes. eo q̄d eis uidebat᷑ minorē tē
pli instruisse constructio. Cūq; clangores tuba
rū audissent samaritę odiū erga tribū iude
& beniamin habentes concurrer̄. causā tube
uolentes agnoscē. Uidentesq; q̄d captiui iudei
a babylone redeuntes tēplū edificassent. petier̄
zorobabel & ihm & p̄ncipes t̄buū. ut ipsis q̄q;
pmitterēt̄ unā cū eis tēplū renouare. & in cōmuni
laborare. Nā n̄ colim̄ dicebant. minus ab illis
dm̄. qm̄ & religionis cupidi ex illo tp̄r sum̄. ex
quo nos huc salmanassar rex assyri᷑ a chutia et
media migrauit. Post quā hec s̄t. locuti zoroba
bel & ihc p̄ncipes sacerdotū & duces tribuū
isrl'. responder̄ quidē īpossibile eē eos c̄munica
re. qm̄ ipsa ipsis pmissa eēt tēpli innouatio p̄us
q̄dē a cyro. nc̄ aūt a dario. adorare ū si uellent
licere. et hoc solū ill' eēt c̄mune. & oīb; hoīb; ueni
entib; in tēplū adorare dm̄. Postq̄ ū audier̄ hec
cuthei nā hac appellatione samaritę uocant᷑. indig
nati p̄suaser̄ gentib; syrię pet̄e suos satrapas eodē
m̄ q̄ p̄us sub cābisa & cyro. ut ē ipsis tēpli renoua
tionē fieri phiberent. & festinantib; iudeis morā
afferrent ac tarditatē. Pidē tēp᷑ ascender̄ ad ihero
solymā sisinni᷑ syrię ac phenicis p̄fect᷑. & sarobaza
nes cū aliis. & interrogabat᷑ iudeorū magistrat᷑ q̄s eis
concessisset tēplū sic edificare. ut magis castrum
uidēt̄ eē q̄m tēplū. uel cur porticꝰ & ciuitatē tam
munito circūdedissent muro. Zorobabel᷑ & p̄n
ceps sacerdotū ihc seruos q̄dē eē se maximi dī dixe
runt. hoc ū tēplū ipsi dō quondā a rege suo felicis
simo. & q̄ oēs uirtute uicerat fuisse constructū. mul
tisq; tēporib; pmansisse. s; c̄ sui patres corā deo in
quitatē gessissent. nabuchodonosor chaldeorū et
babylonię rex sua potentia supans ciuitatē eiꝰ et
tēplūq; populat᷑ incendit. & poplm captiuum
ad babyloniā migrauit. Cyrꝰ aūt q̄ p᷑ ipsū p̄sarū
& babylonię rex īpiū sēpsit ut tēplū reedifica
ret. & om̄ia q̄ exinde nabuchodonosor extulit
ornam̄ta & uasa. zorobabelo & mitridati custodi
pecuniarū tradidit. p̄cipiens ut hec itm̄ ad ihe
rosolymā reportarent. & in ip̄o renouato resti
tuerent tēplo. Hoc enī mandauerat festinant̄
fieri. Ideoq; sabas syrū ascendē iussit ad ierosol
lymā. ut opi faciendo oīmodis īmineret. Q̄ p̄q̄m
a cyro littās accepit. ueniens studiose fundam̄ta
deposuit. & ex illo tp̄r hactenꝰ hec construit᷑.
s; p̄pt̄ malorū inuidiā īpfectū adhuc remansit.
Igit̄ si uultis acpbatis. scbite dario ut inq̄rat
īpatorū monim̄ta. & inueniat nichil nos penitꝰ
fuisse mētitos. Hec dicente zorobabel & p̄ncipe
sacerdotū sisinni᷑ & q̄ c̄ eo erant edificationē
q̄dē uetandā iudicauer̄. donec regi dario sug
gererent. Statī ū ei p̄pt̄ hoc scpser̄. Tē iudei
timētes & extimi ne aliud q̄m p̄us iusserat. regi
uideret̄ de tēpli constructione. fiduciā a duob;
p̄phis q̄ p idē tempꝰ apud eos erant aggeo & za
charia acceper̄. dicentib; nichil penitus a p̄sis
durū eē metuendū. cū post tēplū p̄dixerint
innouari. Q̄d c̄ credidissent p̄phe sententie edi
ficationē curabant. nullū p̄mittentes diem.
Dario ū scbentib; samaritis & accusantib; per
ep̄lām iudeos. quia ciuitatē munirent & tē
plū castello magis simile q̄ tēplo construerent.
& dicentib; n̄ ea que fiunt ei p̄desse. insup
ep̄las ostendentib; p quas cambises tēpli edifi
cationē fieri uetuisset. cognoscens rē publicā
suā n̄ eē tutā ihierosolymis restitutis. ē litt̄as
á sisinnio. & ab his q̄ c̄ eo erant directas legisset.
iussit in monum̄tis regalib; de his inquiri.
& inuentꝰ ē in echathanis constructa turre
in regione medię codex. in q̄ hec scpta legunt᷑.
Primo īpii anno rex syrꝰ iussit tēplū ihero so
lymis renouare & altare cui altitudo eēt cubi
torū sexaginta. latitudo eorūdē ex t̄b; parietib;
lapideis lapide polito. & ligneū parietē unū
ex materiis ipsius religionis. Sūptꝰ aūt a rege
fieri disposuit. & uasa que á rege abstulit na

buchodonosor et ad babyloniam portauit reddi
ierosolymitis. quorum curam sub asaro syrie
et phenicis prefecto et magistratibus collegis eius
munivit. ut ipsi quidem a locis illis recederent et
seruis uero dei iudeis et magistratibus eorum templum
edificare permitterent. Iussit quoque ut iuuarent eos
ad opera. et ex tributis prouincie quam curabant da
rent iudeis immolationis causa tauros et arietes.
et agnos. et edos. et similam oleumque et uinum. et
alia quecumque peterent sacerdotes ut orarent pro sa
lute regis atque persarum. eos uero qui mandata conte
nerent ut crucifigerent precepit. et eorum substan
tias regie domui deputari. deprecatusque est oratio
nibus deum. si quis auderet edificationem templi ue
tare hec talem peruti. eumque a sua iniquitate suspen
di. Hec inueniens in commentariis cyri darius. rescrip
sit sisinnio. et collegis eius. dicens. Rex darius
sisinnio equitum prefecto. et sarabazeno. et colle
gis eorum. salutem. Exemplar epistole quam in monumentis
inuenimus transmisi. et iubeo omnia fieri que in ea con
tinentur. Valete. Igitur per epistolam cognoscentes sisin
nius et qui cum eo erant regis uoluntatem de reliquo
competentia faciebant. et instabant sacris operibus
adiuuantes seniores et magistratus iudeorum. et
procedebat summo studio templi constructio. predican
tibus aggeo et zacharia secundum mandata dei et cum uo
luntate cyri et darii regis persarum. edificatum est
septem annis. Nono autem ipsius anno darii uicesi
mo tertio die mensis undecimi quem hebrei uocant
adar. macedones distrum. sacerdotes et leuite. et
reliqua israelitarum multitudo post captiuitatem pro
nouatione ueterum bonorum et dedicatione tem
pli obtulerunt hostias. tauros. c. arietes. cc. agnos.
cccc. et hyrcos. xii. pro duodecim tribubus. nam tante
sunt tribus israel. pro suis una quaque peccatis. Sacerdo
tes uero et leuite. secundum legem ordinauerunt ianitores
per singulas ianuas. Nam edificauerunt iudei templi
porticus. in circuitu interioris sacrarii. Uenien
te autem die festo azimorum. primo mense quem macedo
nes xanticum uocant. nos autem nisan. omnis populus ab
agris in ciuitatem confluxit. diesque festos sanctifica
ti. cum suis uxoribus et filiis secundum patriam legem
celebrauerunt. sacrificium et quod pascha dicitur. xiiii. die eius
dem mensis immolauerunt. et per vii. dies nullis abstinuerunt
deliciis. Holocausta et offerebant deo. agentes
ei gratias quod iterum eos terre patrie sue legibusque resti
tuisset. mentemque regis persarum propitiam eis prebere dig
natus esset. Quibus rebus ammoniti deo munifice
minus et locupletius immolabant. Habitabant
autem in ierosolymis. et optimatum gubernatione
regebantur. nam sacerdotes tractabant eorum nego
tia. usquequo regnare contigit nepotes asamonei.
nam ante captiuitatem et transmigrationem a saul et dauid
qui primi imperium gentis iudaice susceperant. alia illis
erat forma rei publice per quingentos. xxx. ii. annos
mensibus. vi. dies. x. Ante hos autem reges. presules eos rege
bant qui appellabantur iudices et monarchi. et hac
re publica usi sunt annis plus quingentis. post mortem
mosy et ducis ihesu. Hec quidem reductis a captiui
tate iudeis temporibus cyri et darii omnia contigerunt.
Samaritani uero inuidi ut molesti. et aduersus eos fre
ti. multa in iudeos iniuriosa operati sunt diuitiis
confidentes et cognatione persarum. quoniam ex his
fuerant progressi. Nam que inta iubebantur a rege
immolationis causa de uectigalibus preberi. nullo
modo dari uolebant. et prefectos equitum fauentes
sibimet. et cooperantes habebant. Aliaque multa
quibus nocere iudeis per se aut per alios potuerunt non eos pi
gebat efficere. Placuit igitur ierosolymitis legati
onem mittere ad regem darium. qui accusarent sama
ritas. Legatus itaque missus est zorobabel. et alii
quatuor de magistratibus. Cum uero crimina et causas
quas contra samaritas ferebant a legatis rex cogno
uisset. dedit eis epistolam reportandam ad equitum
prefectos et curiam samarie. que huiusmodi erat scrip
ta. Rex darius tangane. et sambane prefectis equitum.
et sadrace et ueluem samaritis et reliquis conser
uis eorum. in samaria constitutis. Zorobabel et a
nanias et mardocheus et legati iudeorum uos
accusant. tamquam molestos et impedientes templi
constructionem. et nullatenus uelle prestare ad
hostias. quas uobis precepimus supra. Uolo igitur ut legen
tes epistolam presentem. prebeatis his ex regalibus thesa
uris et tributis samarie omnia que illis ad im

molatione s̄t uitula. quēadmodū uob̄ sacerdotes
indixerint. ut ñ pmittant diurnis sacrificiis. &
p me & p filiis supplicare dō. Ep̄la q̄dē h̄ cōtinebat.
Dario aūt defuncto fili⁹ ei⁹ xerses regnū suscipi
ens. uoluntatis patris colendi & honorandi dm̄
heres apparuit. Oīa nāq; faciebat que religionis
erant. patrē secutus & iudeis liberaliter utebatur.
P illud tēp⁹ p̄nceps fuit sacerdotū ih̄u fili⁹ nomine
ioachim. Erat aūt & in babylone uir iustus. et
glā magna potit⁹ apud multitudinē. p̄mi popli sa
cerdos nomine hesdras. Qui cū legū moseos integrā
haberet experientiā; xersi regis amicus ē factus. Ad
iherosolymā aūt ascendē deliberans. & ducē secū
q̄sdā a babylone iudeos. a rege poposcit ep̄lam s̄
ad satrapas syrie dari. p q̄m notitie eoꝝ q̄s eēt inti
maretur. Rex aūt ad satrapas. huiusmodi fecit ep̄lā.
Rex regū xerses hesdre sacerdoti et lectori legis di sa
lutē. Op⁹ eē mee clementie putans. apud eos q̄ uolunt
ex iudea gente ul' sacerdotes ul' leuitas sub regno
nr̄o constitutos pgere ad iherosolymā. p̄cipio si
desiderant ut eant quē admodū & m̄ & septē meis
consiliariis uisū ē. quatin⁹ uisitent iudeā sc̄dm̄
ttē legū di. & portent dona dō isrł. q̄ deuoui ego
& mei amici. aurū q̄ & argentū. q̄tū inuentū
fuerit intra babylonie deo dicatū. hoc omē ad
iherosolymā deportet. p sacrificiis di. nec nō & q̄dc̄q; uo
lueris ul' ex auro & argento construere. liceat tibi
cū tuis frib; facē. Vasa q̄ sacra q̄ t' tradita s̄t depo
ni. & q̄cq̄d m̄te cogitaueris ut fiat ab his ipendi.
iussim⁹ ut ex regalib; thesauris efficias. Scripsi &
custodib; pecuniarū syrie & phenicis. ut diligen
tiā habeant circa ea que p hesdrā sacerdotē di ul'
lectorē di legū mandata noscunt'. Igit' ne aliq̄m
de me aut de meis nepotib; irā ds assumat. omino
p̄cipio usq; tritici modios. c. dō sc̄dm̄ legē dari a
uob. & ut sacerdotib; leuitis ac sacris cantoribus
& ianitorib; sacrisq; seruis & t̄epli scribis. nullo m̄
aut tributa iponatis. aut aliq̄d captiosū aut one
rosū. S; & tu hesdra sc̄dm̄ di sapientiā censores
ordina. q̄ omī syrie & phenici tuāq; legē nescien
tib; indicent. eāq; discendā ignorantib; trade. Et
siquis ex gente tua di siui legē ul' imperatoris trās

g̃ss' fuerit puniat'. & ñ tāq̄ ignorans uideat' trāsg̃di.
s; cognoscens audact' negligē cōpbet'. Ergo huiusmo
di contēptores. aut morte aut pecuniis condēnent'.
Valete. Tc̄ hesdras hanc accipiens ep̄lam letatus
adorare dm̄ cepit & regie beniuolentie ipsum
confitebat' auctorē. Idq; omīs ipsi dicebant grās
eē referendas. Legens aūt ep̄lam iudeis babylo
nie constitutis. eā q̄dē signauit. exēplar aūt ei⁹
ad oēs isrłitas & media habitantes trāsmisit. Hii
ū cognoscentes regis circa dm̄ pietatē & fauorē
q̄m in hesdra habē pbabat'. omīs eū dilexer'. Mul
ti siquidē facultates suas deportantes a babylonia
uener' cupientes ad iherosolymā descendē. Tot⁹
aūt popls isrł'. in illa puincia pmansit. Idq; tm̄
due trib⁹ consistunt p asiam & europā obsequentes
romanis. decē aūt trib⁹ trāseufratē hactenus com
morari pbant'. q̄rū multitudines inestimabiles.
minime possē numero cōphendi. Vener' ad
hesdrā & multi sacerdotes et leuite. & ianitores
cantoresq; ac serui sac'. q̄s congregans de captiui
tate trāseufratē trib; dieb; cōmorat'. ieiunia eis i
posuit. ut dō uota p salute p soluerent. neq̄d in
uia paterentur ad ūsū. aut p hostes. aut p aliā
q̄ndā difficultatē forsitan accidentē. Nā hesdras
regi p̄dicens q̄d ds eos pduceret. iā ñ petiit qui
eos p̄cederent equites. Et postq̄ uota pfecer'. ab eu
frate surgentes die duodecimo p̄mi m̄sis. uii.
ipii anno regis xersis ad iherosolymā peruener'
quīto m̄se ei⁹ anni. & illico hesdras custodibus
pecuniarū de sacerdotali genē existentib; sacras
pecunias restituit. argenti talenta sexcenta q̄n
q̄ginta. uasa argentea talentoꝝ centū. uasa au
rea talentoꝝ uiginti. & uasa erea auro meliora.
habentia pondo talenta. xii. Hec nāq; rex et
consiliarii ei⁹. & omīs isrłite babylonie habitantes.
donauer'. Cūq; hesdras tradidisset eas sacerdotib;
optulit deo hostias legitimas in holocaustū tau
ros. xii. p cōmuni & salute popli arietes. xc. ag
nos. lxxii. hedos p purgatione delictoꝝ. xii.
Regis q̄s dispensatorib; & p̄fectis humil' syrie
ac phenicis regias litt'as optulit. qui denuntia
tionē ei⁹ agere cōpellebantur. gentēq; honorabant.

⁊ ad om̄e op⁹ bonū c̄ eiſ laborabant. Hec ḡ que
ad modū ⁊ ipſe heſdraſ deliberauerat p̄ceſſert.
dō eū ut arbitrā dignū in hiſ que uoluit iu
dicante ꝓpt̄ iuſticiā ac benignitatē ei⁹. Quē pau
co tp̄r t̄nſeunte aliq̄ adier̄. accuſanteſ qđ q̄dā
ſacerdotū ac leuitarū t̄nḡſſi ſt̄ patriaſ legeſ. uxo
reſ alienigenaſ ducenteſ. ⁊ gen⁹ ſacerdotale con
fundenteſ. Petebantq; ut legib; ſubueniret. ne
cōmuniſ ſup om̄ſ ueniens ira. calamitatib; eoſ tūm
inuolueret. Que cū audiſſet mox p̄merore ueſtē
diſrupit. ⁊ caput barbāq; contumelioſe dila
ceranſ. ſeſe p̄ſtrauit in t̄rā. qđ tale facinuſ p̄mateſ
popl̄i cōmiſiſſent. Exiſtimanſ itaq; q̄a ſi p̄cipe
ret eiſ uxoreſ c̄ earū filijſ deſer̄e. nemo eoꝝ obe
diret iō p̄manebat in t̄ra iacenſ. Concurrebant
aūt o̅ſ mediocreſ ad eū. ⁊ doloꝝ ei⁹ in hiſ q̄ facta
ſt̄ participeſ erant. Cū aūt heſdraſ a t̄ra ſurre
xiſſet. ⁊ man⁹ ad celū tetendiſſet. dicebat. Confū
dor q̄dē a dō ꝓpt̄ popl̄i delicta ueniā petē. q̄ ⁊
de ſua memoria parentū n̄roꝝ iniq̄tateſ remiſit.
Rogabat uero dn̄m q̄ ſem̄ aliqđ ⁊ reliq̄aſ ab illa
eoꝝ calamitate ul᷑ captiuitate ſeruauerat. et
rurſuſ ad iheroſolimā ⁊ ꝓp̄ā t̄rā reſtituerat.
q̄ ⁊ regeſ p̄ſarū ip̄endē eiſ miſ̄c̄diā p̄parabat.
ut ueniā ſolita pietate concederet ſe ū morte q̄dē
digna c̄miſiſſe. bonitati aūdī eē hoſ tale a tormīti eripi.
Q⁹ p⁹q̄ orando c̄ticuit. cuncti lugentib⁹ q̄ c̄ uxorib⁹ ⁊ filiiſ ad
eū c̄uenerant. q̄dā acōni⁹ noīe. p̄mi⁹ iheroſolymitan⁹.
accedēſ ad eū dicebat ipſoſ q̄dē peccaſſe. cohabitātēſ c̄
alienigenīſ uxorib⁹ p̄ſuadebatq; ei c̄pellere o̅ſ iurare
q̄tin⁹ ſuaſ uxoreſ cū earū filijſ amouerēt. ⁊ hoſ punirent
q̄ legi obedire contēnerent. Flexuſ ḡ heſdraſ.
fecit p̄ncipeſ tribuū ⁊ leuitarū ⁊ ſacerdo
tū ⁊ iſrl̄itarū iurare. qđ uxoreſ ſuaſ ⁊ filioſ
ſcđm achonij conſiliū incunctant̄ dimitte
rent. Suſcipienſ ū ſacram̄ta ſtatim egreſſuſ ē
t̄plū ad habitaculū iohīſ filij elia ſ. ⁊ nich
penit⁹ illo die ꝓpt̄ merorē comedenſ ibidem
cōmorat⁹ ē. Facta aūt p̄dicatione. iubenſ om̄ſ
qui ex captiuitate redier̄ ad iheroſolimā colli
gi. ⁊ hoſ qui n̄ ante biduū aut treſ dieſ occur
riſſent aliena͛ri a multitudine. ⁊ ſubſtantiaſ eoꝝ
auferri decernenſ ſcđm iudicia ſenioꝝ. conuener̄
intra t̄tiū diē ex tribu iuda ⁊ beniamin in uice
ſimo die noni m̄ſiſ q̄ ſcđm hebreoſ ſyleoſ. ſcđm
macedoneſ appelleoſ uocat̄. Cūq; in ſupiori lo
co templi conſediſſent. p̄ſentib; ſeniorib; ⁊ ꝓpt̄
gelu uehem̄t̄ afflictiſ. ſurgenſ heſdraſ crimi
nabat̄ illoſ q̄ p̄t̄ legiſ conſuetudineſ alienige
naſ introduxiſſent uxoreſ. n̄c ḡ eoſ facturoſ r̄ē
dō ḡtā ⁊ ſ utilē dicebat. ſi uxoreſ eicerent. Cūq;
om̄ſ id ſe p̄fecturoſ clamarent. ſ; habundanter
eē multitudinē t̄p⁹q; hyemale ⁊ hoc op⁹ n̄ uni⁹
aut duoꝝ eē dierū. ſ; oportere ut duceſ ⁊ alij
qui n̄ c̄ alienigenīſ habitabant uxorib;. t̄p⁹ accipe
rent dilationiſ. ⁊ ſenioreſ cohabitanteſ c̄ alien
geniſ multitudinē uiſitarent. Cūq; hec decreuiſ
ſent cepēr q̄rere. a p̄mo die m̄ſiſ decimi eoſ qui
cū alienigeniſ habitabant uſq; ad p̄mū diē ſcđi
m̄ſiſ. ⁊ inuener̄ multoſ ex nepotib; p̄ncipiſ ſa
cerdotū ihū. ⁊ frm̄ ei⁹ ſacerdotū ⁊ leuitarū ac iſ
rahelitarū. q̄ uxorib; filijſq; earū. dilectionem
magiſ legū ſuarū p̄ponenteſ. eaſ ilico refutarent.
Quo facto hoſtiaſ placanteſ dn̄m imolantiſ arietib;
obtuler̄. quoꝝ nomina minime uiſū ē dicere
nob̄ neceſſariū. Igit̄ p̄dictū peccatū nuptiarū
ſic heſdraſ purgauit. ut de cetō hec conſuetu
do n̄ p̄maneret. Septimo ū m̄ſe ſcenophegiā
celebranteſ. ⁊ toto t̄c̄ popl̄o congregato. aſcen
denteſ ad ſupiora templi ſup orientalē portā.
heſdrā rogabant ut legeſ eiſ moſaicaſ legeret.
Qui ſtanſ in medio popl̄i. a ſoliſ ortu legit uſq;
ad mediū diē. Et cū audiſſent recenſitaſ le
geſ iuſticiā quidē ad p̄ſenſ ⁊ in poſterū doce
bant̄. de p̄teritiſ aū gemebant lac̄maſq; fun
debant. Et recordati ſt̄ qđ ſi legē cuſtodiſſent.
nich̄ ex tot maliſ ſup̄dictiſ p̄peſſi fuiſſent. Cūq;
uideret heſdraſ ſic eoſ afflictoſ. p̄cepit ad ſua
diſcedē ⁊ lac̄mīſ abſtinere ꝓpt̄ feſtoſ dieſ in
quib; minime liceret affligi. hortabat̄q; ma
giſ ad epulationeſ eoſ conuiui. ⁊ facē que ſt̄
grata ⁊ conuenientia celebrationi p̄ſenti.
penitentiā ū et meſtitiā de p̄orib; peccatiſ
habendā. ⁊ obſeruandū ne q̄d eiſ inpoſterū

simile peruenerat. Postquam uero eos hesdras hortatus est: ceperunt habere leticiam. Cumque hoc per dies .viii. in suis tabernaculis egissent, ad propria discesserunt: laudantes dominum pro emundatione communium peccatorum. Hesdre quoque gratias referebant: quem contigit post gloriam quam apud dominum habuerat in senectute ueneranda uitam finire. et in hierosolymis cum multa sepeliri liberalitate. Sub idem tempus et ioachim defuncto principe sacerdotum: filius eius helyasib in principatum sacerdotalem successit.

Quidam autem ex captiuis iudeis xersis regis pincerna nomine neemias. occurrens quibusdam peregrinis ante metropolim persarum susi. et longo itinere ad ciuitatem intrantibus. audiens eos ad inuicem hebraice loquentes: consulebat unde essent profecti. Illis autem respondentibus se a iudea uenisse: rursus interrogabat qualiter se haberet eorum multitudo: et metropolis hierosolyma. Cumque dixissent male habere ciuitatem. et depositos in solum muros. multa mala gentes in circuitu positas inferre iudeis. et die tota percurrentes deuastare prouinciam. et nocte tanta mala conficere. et multos a prouincia uel ab ipsis hierosolymis captiuos abducere. et omnes uias singulis cadaueribus plene diebus inueniebantur occisorum: tunc neemias propter suorum calamitatem fleuit. et attendens paululum ad celum dixit. Domine usque quo despicis que nostra patitur generatio? Sic rapina uel spolia ab omnibus sumus effecti. Remoranti autem eo in porta et hec deflenti: quidam nuntiauit iam regem accubere preparatum. Qui statim sicut erat inlotus: ad ministerium poculi regis festinauit. Ut uero rex cenauit. suauitate plenius ad iuuenem respexit mestum: et querebat cur tristis esset. Te ille dominum deprecatus. ut gratiam ei quandam postulanti prestaret: quomodo inquit possum o rex non talis apparere. neque animo non dolere: dum audierim patrie mee hierosolymorum. in qua monumenta et sepulchra meorum sunt parentum muros in terra iacentes. et portas eius incensas. sed presta mihi proficiscenti muros restituere: partemque templi cadentem denuo reconstruere. Tunc rex annuit se dare donationem ei quecumque postulasset: et ad satrapas litteras deportandas. quatinus eum honorarent.

et omnia que opus habet ei preberent dicens. Repelle tristitiam: et de reliquo gaudens nobis ministra. Igitur neemias dominum adorans et regi gratias agens. mestitiam uultus confusionemque suam pollicitationis hylaritate mutauit. Postero autem die conuocans eum prebuit ad syrie et phenicis et samarie prefectum addandum epistolam deferendam: in qua de honore iuuenis et de inpendiis edificationis mandauerat exhibendis. Veniens igitur ad babyloniam et multos gentis sue sponte eum secutos adducens ad hierosolimam. peruenit uicesimo quinto anno regnante xerse: et demonstratas epistolas porrexit ad deum. et aliis prefectis equitum. Et congregans omnem populum ad hierosolymam stetit in medio templi: talem ad eos effundens orationem. Vos scitis uiri iudei. dominum quidem in memoria patrum abraham et ysaac et iacob permanere: et pro illorum iustitia non derelinquere prudentiam nostram. Unum et adiuuit me ut acciperem a rege potestatem muros nostros refabricare: ac reliquam templi partem perficere. Volo autem uos uicinarum gentium certe scire inimicitias: et quia si cognouerint magnificenter nos edificia reparare resistent. et multa molientur ut nos impedire preualeant. Primum igitur in dominum confidere debemus: qui illorum inimiciis potest resistere. nec die uero nec nocte studium edificandi relinquere: dum tempus oportunum extitit. Cumque hec dixisset: iussit et magistratibus muros metiri. et opera eius diuidere populo per uicos et ciuitates secundum uniuscuiusque possibilitatem. Pollicitus est autem et se ipsum cum suis seruis edificationem adiuuare. Solutaque contione iudei statim opus aggressi sunt. Iudei uero dicti sunt ex die qua a babylone profecti sunt: ex tribu iuda que prior ad illa loca peruenerat. Unde et ipsi et prouincie: tali appellatione uocitantur.

Audientes uero murorum edificationem accelerari ammanitte. ac moabitte. uel samaritte. et omnes qui inferiorem syriam habitabant moleste ferebant. et meditabantur eis insidias contexere. quatinus uoluntatem eorum impedirent: multosque interficiebant iudeos et ipsum etiam neemiam dilacerare querebant: et quosdam alienigenas conducentes qui eum perimerent. Propterea in timorem perturbant dispositis rumoribus eos: mittebant: tamquam

multis gentib; paratis contra eos arma pferre. Quib;
turbati rumorib;: constructionē pene reliquerant.
neemias aūt nullo m̄ his pmot' studiū opis dere
linquebat. s; custodie causa corpis sui agmine sa
tellitū circūseptus sine uulnē pmanebat opis desi
dio tribulationē ñ sentiens. Ita siqdē intent' agebat
ac puidebat sue saluti: ñ timore mortis s; cognos
cens p' suū interitū minime concedi suis ciuib;
muros construere. Vñ pcep in posterū: ut armis
edificatores cincti fabricarent. Igit edificatores ul'
ipensariū portitores: gladios habebant. Clipeos
aūt iuxta eos poni decreuit. Bucinatores aūt a
qngentis pedib; statuit: pcipiens ut si hostes ap
parerent significarent poplō quatin armati resi
sterent. ne eos nudos inermesq; opugnarent.
Ipse aūt nocte circiens ciuitatē. minime aut opi
b; aut sōno aut cybo fatigabatur. nichil aūt hor
suauit s; sub necessitate utebatur. Qs labores su
stinuit p annos. xii. & mses. iiii. nā tanto tpr
iherosolymor sunt muri pfecti: octauo aūt et
uicesimo anno & mse nono ipi xerse. S; pq
muri pfectionē acceperunt: neemias & reliqua
multitudo sacrificauerunt dō p eor edificatione.
ac p octo sunt epulati dies. Gentes q q Syriā habi
tabant audientes factā constructionē muror:
grauiter angebantur. Neemias aūt in ciuitate uidens
paucos hoīes habitare: rogauit sacerdotes & le
uitas. ut suos relinquentes ad ciuitatē migrent
& in ea manerent: fabricans eor domicilia p
priis expensis. Poplm & agros colentē decimā
fructuū ad iherosolymā iussit afferre: ut ha
bentes sacerdotes & leuite alimta ppetua reli
gionis iura ñ derelinquerent. Et hi qdē liben
ter seqbantur decreta neemie. Ciuitatē u' ex inde
contigit hoīū multitudine copleri. Multa &
alia bona & laudib; digna ē sūma fecisset mag
nificentia neemias. ad senectutē ueniens defunc
tus ē: uir benign' & natura iustus atq; mun
ficentissim' erga ppriā gentē. qui in memoriā
etnā sui muros iherosolymitanos reliqt. Hec
q in pio xerse sunt acta. Defuncto u' xerse
regnū ad filiū ei' cyrū quē greci artaxersen

uocant: contigit transferri. Quo regente psarū im
piū: pielitata ē tota gens iudeor cū mulierib;
& filiis depire. Causam u' paulo p' demonstrabo.
Nam decet pmū de rege disserere. quē admodum
iudeā dux uxorē de regio genē: qm nrā dicunt
seruasse gentē. Nā c regnū artaxerses accepisset.
& ordinasset ab india usq; ethyopiā. c.xx.vii. sa
trapas tertio sui ipi anno. amicos suos & gentes psis
subiectas cū ducib; earū magnifice pauit. sic re
gē oportuit: q diuitiarū ostentationē p centū et
octoginta dies pauerat. Post ea gs & legatos in
susis p septē dies delitiis saginauit: quor conui
uiū hui'modi erat instructū. Tabnaclm eni fi
xerat ex aureis argenteisq; colūnis uela purpu
rea sup eas extendens: ut multa milia discūbentiū
opirent. ministrabantur u' pocul' aureis & lapidib;
pciosis: ad delectationē simul & spectaclm ppatis.
Precepit itaq; & ministris ne cogerent eos bibere.
potionē eis offerentes: qd ap psas fieri solet. immo
& concederent cuiq; discūbentiū: ut queadmodū
uellet epularetur. Misit aū p orbē pnuntiā. denun
tians ut opa relinquerent: multisq; dieb; p ei' ipio
letarentur. Regina q; mulierū conuiuiū in aula col
legit. Qm rex prandentib; uolens ostende: ad conui
uiū iussit accedere pulchritudine cunctas muli
eres pcedentē. Que p legū psarū custodia phiben
tiū ab extraneis alienas iugales uideri ñ accessit
ad regē. Cūq; sepius eunuchos ad eā mitteret in
uitantes. nichominus suū negans pmansit ad
uentū. Vñ rex ira cōmot' soluit conuiuiū: & ad
se conuocans septē psas ap qs legū mandata ser
uabantur. accusabat uxorē dicens qualit fuisset ab
ea contept'. cū sepi' ad conuiuiū uocaretur. & nec se
mel paruisset. Precepit q; ut pnuntiaret cont
eā qndā legis diffinitionē. Tc un' ex his nomine
nocheus locut' ē dicens: ñ ipsi soli hanc iniuriā
factā fuisse. s; omib; psis piculū uite pacientib;:
ut turpit a suis contenantur uxorib;. Nullo eni
iā pudore tenebuntur: exemplo regine supbiā ad
usū te omnū rectorē habentis. Et hortatur ut eā
que sic iniuriata fuerat regē. maximis dānis
afficeret & hoc facto cunctis gentib; denuntiaret.

q̄ ſt̄ in reginā decreta. Placuit ḡ ut uaſter abicēt.
& alie mulieri eī honor p̄bet̄. At ille amore con
iugiſ detent̄: ḡuit̄ diſiunctionē eī ferebat. & re
conciliari quidē n̄ poterat ꝓpt̄ legē: ēt̄ illiſ tn̄ in
ſollicitudinib; ꝑmanebat. Quē uidenteſ amici
nimio merore confectū. ꝑſuadebant ut memoriā
q̄dē uxoriſ. & amorē nich ꝓfuturū deponēt: et
q̄rēt ꝑ uniu̇ſā t̄rā uirgineſ decoraſ. ex q̄b; pulc̄
orē poſſet habē uxorē. Extingui enī p̄oriſ cupi
dinē alia introducta. & deſidiū paulati ā muliere
ꝑiecta ſubtractū ad cohabitantē poſſe conu̇ti.
Hoc flexuſ conſilio: iuſſit q̄b; dā de palatio eligē
p̄cellenteſ pulc̄tudine uirgineſ. & ad ſe dedu
cere. Cū ū̊ congregate multe fuiſſent inuenta ē
quedā puella in babylonia ambob; orbata pa
rentib; q̄ ap̄ auunculū nomine mardocheum
nutebat̄. Ī ſeni fuerat: ex tribu beniamin. Oſq;
p̄maſ iudeoꝝ heſter. hoc enī ei nom̄ erat pulc̄
tudine ſupabat: & gr̄a uultuſ ſui conſpitientiū
magiſ delectabat aſpect᷒. Que tradita cuidam
eunucho ꝑdiligentia: cuncta rerū ꝓuidentia
fruebātur. Affluentia enī aromatū. odore & gr̄a
unguentoꝝ q̄b; corpora ututur̄ irrigabān
t̄: & hiſ fruebantur ꝑ m̄ſeſ. vi. numero. xl.
Cūq; putaſſet uirgineſ ꝓpt̄ p̄dictū tēp᷒ dili
gentie ſatiſ habuiſſe. & dignaſ iā regio fac
taſ ēē cubiculo: ꝑ ſingl̄aſ dieſ ad concubitū
unā regi mittebat. Q p᷒ concubitū ſtatim
eaſ ad eunuchū remittebat. Veniente ū̊ ad
eū heſt̄ delectat᷒ ē & in amorē incidenſ pu
elle. legitime eā dux̄ uxorē: & nuptiaſ ce
lebrauit ipi ſui anno. xii. m̄ſe. xii. qui dr̄
adar. Deſtinauit aūt ad om̄ſ gꝫ eoſ q̄ aggari
dicunt̄: p̄cipienſ eiſ ꝑ ſuiſ nuptiiſ feſta ce
lebrare. Ipſe aūt ꝑſaſ & p̄imoſ gentiū paſ
cebat ꝑ totū menſem: ꝓ nuptiiſ ſuiſ. Quam
cū introduxiſſet ad aulā. corona eā induit.
Habitauit itaq; c̄ eo heſt̄: minime ei ꝓdenſ
ex q̄ ēēt natione. Tranſienſ aū & auunculuſ eī
a babylone ad ꝑſycā ſuſim & habitanſ illic
ſingl̄iſ dieb; in palatio morabat̄. requirenſ
qualit̄ puella conu̇ſaret̄: q̄m tāq̄m filiā dili
gebat. Cūq; legē rex poſuiſſet ut nemo fami
liariū ad eū n̄ uocatuſ accedēt. c̄ ſup ſoliū ſedēt.
ſedebat & ipſe aureā uirgā ferenſ. Quā cū
aliquē libare uoluiſſet hoꝝ q̄ n̄ uocati ueni
rent porrigebat ei: & c̄ tetigiſſet uitabat pi
culū mortiſ. De hiſ q̄dē ſufficient̄ a nob̄ dictū ē.
In tēcto ū̊ t̄p̄r inſidiantib; regi bagathō & the
odōſito pargani eunuchiſ. ſeruuſ alt̄iuſ eu
nuchoꝝ gen̄e iudeuſ. cū intellexiſſet inſidiaſ.
regine auunculo nuntiauit. Mardocheuſ aū
ꝑheſt̄ manifeſtanſ: inſidiatoreſ ꝓdidit regi.
Rex aū turbat᷒ ueritatē inueniens. eunuchoſ
quidē crucifixit: mardocheo aū t̄c̄ nich p̄ſtitit.
q̄uiſ ſalutiſ eī nunti᷒ extitiſſet. nom̄ tam̄ eī
annalib; monumtiſ inſeri p̄cepit. & in palatio
eū ꝑmanē: ut amic᷒ regi neceſſari᷒ exiſteret.
Quo t̄p̄r aman amadati filiū gen̄e amalechitā.
ad regē introeuntē: ꝑegni & ꝑſe ſalutabant.
Nā hc̄ ei honorē: xerſeſ ab om̄ib; iuſſerat exhi
beri. Mardocheū ū̊ ꝓpt̄ ſapientiā & patriaſ
legeſ n̄ adorantē. aman cuſtodiri fec̄: & interroga
uit eū q̊ ēēt gen̄e. Audienſ aū iudeū ēē: indig
nat᷒ dix̄. Om̄ſ liberi ꝑſe adorant me. hic ſeruuſ
exiſtenſ hoc facē dedignat̄? Et punire mar
docheū uolenſ. ipſū quidē a rege ad tormta
parū petē putauit: gentē aū eī decreuit totā
unā ꝑimē. Nā iudeoſ in odio ſatiſ habebat:
q̄m amalechitarū gen᷒ e quib; ipſe fuerat. ab
ipſiſ om̄e ꝑierat. Audienſ ḡ regē accuſabat di
cenſ gentē malignā ēē diſpſam ꝑ uniu̇ſū orbē
q̄ eī ſeruiret ipiſ: nec mixtā nec alie genti co
adunatā nec eandē cū cetiſ religionē colentē.
Que nec legib; inq̄t ſimilib; utit̄: & inimica mo
rib; & ꝓfeſſionib; tui popl̄i & hoīb; cunctiſ
exiſtit. Sꝫ ſiuiſ ſubiectiſ beneficiū aliqđ cōmo
dare: iube eā radicit᷒ ꝑire nec aliquaſ eī re
manere reliq̄aſ: nec aliq̊ſ eoꝝ ad ſeruitutē
aut captiuitatē ſeruari. Verūptam̄ ut nullū
patiariſ dānū: tributa eoꝝ de ꝓpa ſuba. ipſe
me p̄bere polliceor: q̄dragīta milia talenta
pecuniarū ubicq; p̄cepiſ. Haſ aū pecuniaſ
libent̄ offero: ſi pacatū ab hiſ mal᷒ tuū fuerit

ipsum. Postquam aman hec intimauit, rex ei et pecunias et homines donauit, quicquid de his uellet efficere. Desiderio autem adepto, aman statim mandat tamquam a rege per omnis gentes precepta hunc modum continentia. Rex magnus artaxerses ab india usque ethiopiam .cxx.vii. prouinciarum principibus et ducibus qui eius imperio subiecta sunt, salutem dicit. Cum pluribus gentibus imperassem et uniuersum orbem mee ditioni subiugassem, uolui nequaquam abuti potentie magnitudine, sed clementia et lenitate gubernare subiectos, ut absque ullo timore uitam silentio transigentes, optata cunctis mortalibus pace fruerentur. Querente autem me a consiliariis meis quomodo hoc posset impleri, unus qui sapientia ac fide ceteros precellebat et erat post regem secundus aman nomine, indicauit mihi in toto orbe terrarum populum esse dispersum, qui nouis uteretur legibus et contra omnium gentium faciens consuetudinem regum iussa contemneret, et uniuersarum concordiam nationum sua dissensione uiolaret. Quod cum didicissemus uidentes unam gentem rebellem aduersus omne humanum genus peruersis uti legibus, nostrisque iussionibus contraire et turbare subiectarum nobis prouinciarum pacem atque concordiam, iussimus ut quoscumque aman qui omnibus prouinciis prepositus est et secundus nobis est pater monstrauerit, cum coniugibus et liberis deleantur ab inimicis suis, nullusque eorum misereatur, quarta decima die duodecimi mensis adar anni presentis, ut nefarii homines una die ad inferos descendentes reddant pacem imperio nostro quam turbauerant.

Hoc per ciuitates et prouincias ueniente precepto, omnis ad interitum iudeorum constituta die preparabantur, quod et in susis parabatur. Rex igitur et aman epulationibus uacabant, ciuitas uero turbabatur. Quod mardocheus cognoscens uestem rupit et sacco indutus cinereque perfusus ciuitatem circuibat, clamans interimi gentem que peccauit nichil. Et hoc dicens ad aulam peruenit et ante ipsam stetit. Nam minime ei licebat ingredi tali circum amicto habitu. Idem etiam omnis fecerunt iudei per ciuitates quibus de hoc littere proponebantur, lugentes et plangentes secundum nuntiatas calamitates. Cum uero quidam regine nuntiasset mardocheum in tam misero ante aulam habitu stantem, audito sermone turbata misit qui eius uestimentum mutarent. Quo nolente sacco exui quia non dum erat malum finitum pro quo saccum induerat, uocans assistentem eunuchum acratheon ad mardocheum destinauit, interrogans quid ei tristitie contigisset quod hunc habitum nec ea petente deponeret. Tunc mardocheus indicauit eunucho causam et litteras contra omnis iudeos per omnem prouinciam sub lege constitutas transmissas, et promissionem pecuniarum per quam a rege emparauerat perditionem gentis aman.

Harum et exemplum ad hester reportandum tradidit que proposite in susis fuerant, mandans ei quatinus de his regi supplicaret nec recusaret pro salute gentis habitum humatum accipere, per quem regi ostenderet iudeis periculum imminere. Aman inquit qui secundum honorem post regem optinet accusando iudeos regem aduersus eos incendit. Hec cum regina cognouisset, rursus mittit ad mardocheum dicens quod non esset a rege uocata, et siquis ad eum non uocatus intrasset moreretur, nisi uolens quendam seruare porrigeret ei uirgam auream. Nam uocato et ad eum intranti si hoc rex fecerit hic solus non interimitur, sed ueniam accipiens liberatur. Mardocheus uero hec uerba deportanti sibi ab hester eunucho renuntiari precepit non sue saluti prouidere, sed toti gentis periculum amouere.

Nam si nunc ipsa inquit contempserit, adiutorem quidem genti deum omnibus modis futurum, ipsam uero et paternam domum eius ab illis quos contempserit perituram. Hester autem denuntiauit mardocheo per eundem ministrum, ut pergens ad susis iudeos illic constitutos ad contionem congregaret, et ieiunare cunctos triduo pro ipsa preciperet, quod et ipsa cum suis agens ancillis promisit se preter legem adire regem, et si mori oporteret non recusaret. Mardocheus autem secundum hester mandata populum fecit ieiunare, dominumque suum petere ut nec eam nec gentem eius perituram contempneret, sed ut sceleris alte prouidit et peccanti ueniam concessit, et nunc ab enuntiato dudum interitu liberaret. Non enim propter aliquod peccatum ita cogebatur sine gloria deperire, cum et ipse dominus nosset causam furoris aman, quod eum non salutabat.

Neque enim inquit honorem domine quem tibi offerebam

hec illi patiebatur offerre: ideoq; iratus contra eos qui suas
leges non transgrediuntur. talia machinatus est. Easdem et
uocem uulgus emittebat petens dominum prouidere sue sa
luti cunctosq; israhelitas per omnem liberare tam a futura
calamitate: nam iam pre oculis eam sperabant. et simul
habebant. Rogabat et hester dominum patria se lege
prosternens in terra: lugubriq; ueste circumamicta.
cybum autem et potum omniaq; suauia renuebat. per tres
dies dominum supplicans. quatinus adiuuaret eam ut re
gi uideretur petens suauis eloquio. specie uero pul
cherrima: ut ex utroq; sustentata. et ipsa periculum
euitaret et genti sue salutem adquireret. in aman
quoq; regis odium concitaret. Sic dominum per tres dies
supplicans lugubrem deposuit uestem. et habitu
mutato hornata sicut oportebat reginam. ibat cum
duabus ancillis. quarum una leuiter eam incumbentem
sustinebat: altera uero sequens longitudinem uestis
utiq; ad terram profusam. summis eam digitis deporta
bat. Que ita facie rubore plena uerecundiam ac mo
destiam huius decorem: adibat regem cum timore. Cum
uero ad faciem eius sedentis in solio deuenisset et ui
disset eum circumdatum ornatuq; ex uaria ueste. uel
auro ac lapidibus preciosis ualde fulgentem: terribi
liorem eum magis propter hec intuebatur. Cumq; et ille as
perius eam uultuq; iracundo aspiceret. membrorum eam
debilitas comprehendit: et super ancillas que iuxta latera
eius erant repente conlapsa est. Rex autem arbitror uolun
tate diuinitatis mutauit. et timens ne quid mali uxor eius
timore pateretur: surrexit a sella suoq; eam gremio colli
gens fouebat. et osculabatur. blandeq; loquebatur
confidere eam petens nec aliquid metueret quod ad eum non uo
cata uenisset. nam legem istam propter subiectos esse positam:
ipsam autem similiter cum eo regnantem. omnem habere licentiam.
Hec dicens sceptrum quod erat in manu eius ponens. uir
gam super ceruicem tetendit eius propter legem. liberans a
mortis eam discrimine. Illa uero respirans. domine inquit
non habeo potestatem exponendi quid mihi subito conti
gerit: tamen ut te uidi maximum et pulchrum atq; ter
ribilem. statim spiritus meus recessit: et anima mea sum relic
ta. Uix illa cum debilitate hec loquente et regem
anxietas habuit: deinde confidere melioraq;
sperare hester mutabat. nam medium ei regnum se
concedere. melioraq; sperare si hoc peteret promittebat.
Hester uero ad conuiuium eum cum aman amico ad se
uenire supplicabat: parasse ei cenam se dicens.
Cumq; annuisset et aduenisset. inter poculorum le
ticiam iussit rex hester aperire quod uellet. Nichil enim
se negaturum esse promisit. et si mediam partem posce
uoluisset regni eius. Tunc illa in posterum diem expla
naturam se suum consilium promisit. si rursus ad
conuiuium cum aman ueniret. Cumq; rex promisisset.
aman egressus est letus quod solus apud hester cum rege
meruit epulari: dum nullus alius talem honorem
potuisset adipisci. Uidens uero in aula mardo
cheum. nimis indignatus est quod non aliquam ueneratio
onem ab eo sibimet exhiberi sensisset. Tunc ingressus
ad semet ipsum: uxorem zarasan cum amicis uo
cauit. Quibus presentibus honorem exposuit quem frueretur.
non apud regem tantum. sed et apud reginam. et qualiter illo die
cum rege solus ad eam accitus esset. et in posterum diem
rursus inuitaretur. Dicebat autem non ei placuisse:
quod mardocheum uideret in aula iudeum. Cui
respondit uxor sua: zaras. Iube lignum secari
cubitorum quinquaginta: et mane pete a rege mar
docheum crucifigendum. Cuius consilium laudans
precepit famulis lignum paratum in atrio constituere.
quod ad penam mardochei seruarent. Deus autem
malignam spem aman deridebat: et accidentia
prudens de futuris delectabatur. Nam regi somnum
per illam noctem abstulit. Qui nolens in otio uigilias
perdere. sed ad gubernationem sui principatus eas habere:
scribam iussit ferentem predecessorum suorum et suorum
factorum monumenta relegere. Cumq; detulisset et
recenseret: inuentus est quidam qui pro uirtute sua pre
cium agros acceperat. alter uero pro fide donationem impe
trauerat: quorum et nomen signauit. Post hec
legendo uenit ad gabatheum et theodosium
eunuchos insidiatores regis: quos mardocheus
indicauerat. Et cum hoc tantum scriba pronunti
asset et ad alteros transisset actus. rex eum detinuit:
consulens si quid ei premuneratione datum scrip
tum habet. Scriba respondit nichil. Tunc rex iussit
eum tacere: et interrogabat eos quibus hoc promissum
fuerat quid sit hora noctis. Audiens autem iam

delucescē. pcepit ut quē inuenirent amicoꝝ ante
aulā p̄sentē nūtiarent. Euenit aūt aman inue
niri. Nā p̄t solitā horā maturi p̄cesserat. mor
tē mardochei petiturꝰ. Cūq; serui renuntiassent
amā ante edē stare. pcepit eū uocari. Cūq; intrasset.
amicū inqt sciens te solū fidelē peto ut consiliū
m̄ p̄beas. quēadmodū debeā sedm meā munifi
centiā honorare qndā m̄ ualde carissimū. Aman
ū putans consiliū qđ dedisset hoc ipse fiturum.
nā amari se solū a rege n̄ dubitabat. quā existi
mauit optimā ēē sententiā regi declarauit
& dix̄. Si uis quē dicis hōiē dilectū & glē me
ritis honorari. fac eū sup equū pcedē tua ueste
indutū. & torquē aureā habē. & p̄cedē unum
ex tuis necessariis amicis. clamantē p totā ciui
tatē. qđ tale beneficiū merebit. quē rex hono
rificari uoluerit. Igit aman huiꝰmodi largitatē
arbitratꝰ ad se uenturā. talia psuasit. Rex ū
delectatꝰ hac monitione. uade ait habes equū.
& stolā & torquē. require mardocheū iudeū.
et his illū induens antecede equū eiꝰ. nā tuꝰ inqt
amicꝰ ē in pcunctis. Ergo pfice consiliū. cuiꝰ
utilꝰ suasor extitisti. & hec ei a nob donentur.
q meā aīā liberauit. Postq̄ hec p̄t omnē spē au
diuit. mēte confusus & mesticia pcussus exiit.
equū ducens cū purpura & auro. Et mar
docheū repperiens ante aulā sacco indutū.
iussit exutū purpura circūdari. Tū ille nes
ciens ueritatē s; deludi se putans pessime inqt
oīū hōiū. ita calamitatē nr̄am derides. Ut
ū certe cognouit qđ ei rex hc̄ honorē donaue
rit p salute quā ille p̄buerat insidiatores eu
nuchos redarguens. purpura induitꝰ q rex
sepe uestitus degebat. & torque itꝰcē circūdatꝰ
& sup equū sedens. totā circuibat undiq; ciui
tatē p̄cedente aman. & p̄dicante qđ huiꝰmodi
fruitꝰ donis quē rex amauerit. & dignū ho
nore pbauerit. Cūq; totā circuisset ciuitatē
mardocheus. ad regē ingdit. Aman aūt ex
confusione ad se recedens. cū lacrimis uxori et
amicis q contigerant indicauit. Illi neqq̄m
puniri posse mardocheū dicebant. dm̄ eniꝰ

ēē cū ipso. Dūq; adinuicē hec loquerentꝰ. uene
runt hest eunuchi. aman urgentes ad cenā.
Sabuchadas ū unꝰ ex eunuchis uidens crucē fixā
in domo aman qm mardocheo parauerat. consiliū
aliquē seruoꝝ. cuiꝰ causa eā parasset. Et audiens
auunculū regine. qa aman eū petiturꝰ erat ad
penā. tc̄ quidē tacuit. Cūq; rex unā cū aman
epulatꝰ interrogaret reginā ut diceret qđ uellet
ut quā ab eo donationē impetraret. cōpleturū eni
eiꝰ desideriū pmittebat. tc̄ regina p populi dep̄ca
bat piclo. & qđ tradita fuisset ad pditionē cū
sua gente. ideoq; ad eū sermones facē decreuisset.
Neq; eni molestū ē dicebat. si amarā eis seruitu
tē imponeret. paruū ei hoc ēē malū. s; supplica
bat hec amoueri. Itaq; interrogante rege aq hec
scita fuissent. accusabat. iā manifeste aman. &
maliuolū contꝰ eos existentē. has molitū contꝰ
eos insidias arguebat. Tc̄ rex ad hoc turbatꝰ. a con
uiuio ad hortos egdit. Hest ū reginā aman
petē cepit & ueniā p peccatis exposcē. nā in
tellexerat in qb; iā malꝰ eēt. Cūq; sup lectū pcidens
reginā petēt superuenit rex. & huiꝰmodi uisu
magis incitatꝰ dix̄. Pessime oīū uxori mee iā
uiolentiā inrogare conaris. Ad qđ aman ob
stupuit. & nec potuit respondē. Tc̄ sabucha
das eunuchus cepit aman accusare. quē admo
dū inuenisset in atrio eiꝰ paratā crucē ad mortē
mardochei. Nā hi illi interroganti seruus indi
cauerat. cū ad ipsū inuitaturꝰ eū ad cenā uenis
set. Crucē aūt dicebat ēē altitudine. cubitoꝝ qnq
qginta. Qđ rex audiens. in illa eū pena tꝰdē de
creuit. qm ēē mardocheū ipse tractauerat. Stati
q; iussit cruce suspensū interimi. Unū m̄ contingit
mirari nomē di & sapientiā & iustitiā eiꝰ agnos
cē. qđ n̄ solū maliuolentiā aman puniuit. s; qđ
excogitata ēē aliū tormita in eū conuertit. & ceteris
h sentire pmisit. qm q ēē aliū qndā molestus
fuerit h in se p̄mū parata cognoscat. Itaq; aman
honore quē a rege pcepat sup modū abusꝰ. huiꝰ
m̄i crucifixꝰ ē. Rex aūt substantiā eiꝰ regine donauit.
& mardocheū aduocans dedit ei anulū quem
aman ipse p̄stiterat. nā iā hest ad notitiā eiꝰ pdu

xerat cognationē: q̄ͣ ad illū̄ habebat. Donauit ū
& regina mardocheo aman possessionē: & suppli-
cauī regi libari a mortis metu gentē iudeorum. certa
ei faciens q̄ p uniu̇sas prouintias scͥpsisset aman filī
amadan. Nā patā gente sua pēpta: nullaten̄ seui-
tā posse tolerare dicebat. Cui rex pmisit nich eā
frustra petē: nec studio eī aliqd contrū puem-
re. Vn̄ pcep̄ ut scͥberet q̄ uellet de iudeis noīe
regio: signaretq; eī sigillo & tn̄smitteret p omē eī
ipīū. Si qͥs enī legeret signatas eplās sigillo regio:
minime sanctionib; obuiabat. Scribas ḡ lega-
les uocans: iussit scͥbere gentib; & pmatib; & ma-
gistratib; p iudeis. ab india usq; ethyopiā. c.xx.
vii. prouintiarū. Eplē aū: hunc ordinē continē-
bant. Rex magn̄ artaxerses ab india usq; ethy-
opiam: centū uiginti septē prouintiarū ducib;
ac pncipib; q̄ nr̄e obediunt ditioni. salutē dic.
Multa bonitate pncipū & honore q̄ in eos collat̄
ē: abusi sūt in supbiā & n̄ solū subiectos regib;
nituntͬ opprimere. s; datā s̄ glām n̄ ferentes in
ipsos qui dederͭ moliuntͬ insidias agitare: nec
contēpti sūt grās n̄ agere bn̄ficijs. & humanitatis
in se iura uiolare. s; dī q̄; cuncta cernentis arbi-
triū̄ se fugē posse sententiā & in tm̄ uesanie pru-
per: ut eos q̄ credita s̄ officia diligent̄ obseruant
& ita cuncta agē ut oīū laude sint digni. mdati
orum cuniculis nitantͬ subūtē: dū aures pncipū
siplices & ex sua natā alios existimantes. callida
fraude subūtunt. Que res & ex uetib; pbatͬ hy-
storijs. & ex his q̄ geruntͬ cotidie: qm̄ mal̄ qb;dā
suggestionib; regū studia depuantͬ. Vn̄ puiden-
dū ē: paci oīū prouintiarū. Nec putare debetis si
du̇sa iubeam̄ ex animi nr̄i uenire leuitē. s; p
q̄litate & necessitate tpm. & ut rei publice posc̄
utilitas ferre sententiā. Et ut manifesti qd dici-
m̄ intelligatis. aman filī amadati. & aīo & gente
macedo alienq; a psarū gente. sua crudelitate nōs
cōmaculans pegrin̄ suscept̄ a nob ē. & tantā in
se expt̄ humanitatē. ut patͬ nr̄ uocaretͬ & adora-
retͬ ab oīb; p̄ regē scd̄s in tantū arrogantie tu-
more subleuatus ē: ut regno nos puare niteret͛
& spū. Nā mardocheū cuī fide & bn̄ficijs uiui-

m̄. & consortē regni nr̄i hestͬ: c̄ oī gente sua no-
uis q̄b;dā atq; inauditis machinis expetiuit
ad mortē. Hoc cogitans ut illͭ interfectis insidia-
retͬ nr̄e solitudini: & regnū psarū tn̄sferret
in macedonas. Nos aū pessime ͭa mortaliū iudeos
necͤ destinatos. in nulla penitͬ culpa reppim̄:
s; e contrario iustis utentib; legib; & filios altis-
simi & maximi sēpq; uiuentis dī. cuī bn̄ficio
& patrib; nr̄is & nob regnū ē traditū & usq; ho-
die custoditͬ. Vn̄ et eas littās q̄s sub nomine nr̄o
ille direxerat. sciatis eē irritas. p q̄ scelere ante
portas huī urbis id ē susis. & ipse q̄ machinat̄ ē
& eī cognatio pendet in patibul: n̄ nob s; dō ei
reddente qd meruit. Hoc aū edictū qd mittim̄
in cunctis urbib; pponatͬ: ut liceat iudeis uti
legib; suis. Quib; debetis ē ad miniculū ut eos qui
se ad necē eorum pauerant possint interficē: tcia
decima die m̄sis. xii. q̄ uocatͬ adar. Hanc enī diē
omps ds̄ merors & luctus eis u̇tit in gaudiū.
Vn̄ uos in ceteros festos dies hanc habetote diē
& celebrate eā cū oī leticia: ut inposterū cognos-
cant oīs q̄ fidelitē psis obediunt. dignā p fide
recipe mercedē. qui aū insidiantͬ regno eorum pire
p scelere. Oīs aū prouintia & ciuitas que noluerit
sollēnitatis huī eē particeps: gladio & igne de-
peratͬ. & sic deleatͬ ut n̄ solū hoīb; s; & bestijs
inuia sit in sēpitnū: p exemplo contēpt̄ & ino-
bedientie. Igitͬ equites eplās deportantes exierͭ:
& uiā pposītā pagebant. Mardocheus ū regia
indutus stola & corona aurea & torque aurea
pcessit ornatͬ. Quē uidentes ita honorificatū
a rege iudei susi inhabitantes: cōmunē existi-
mauerͭ eī felicitatē. Preterea gaudiū & salutare
lum̄ ppositis regalib; sanctionib; p ciuitates &
prouintias iudeos circūdedit: ita ut & multe gēs
ppͬ timorē iudeorum pcircumciderentͬ. libtatē ex picto
eorum cōpatā inspicientes. Nā. xii. m̄sis tcia decima
die q̄ ap̄ iudeos adar: apud macedones distris
uocatͬ. portitores regaliū litterarū intimabant.
quēadmodū deberent die q̄ ipsis picłm imine-
bat inimicos subūtē. Tē psides sattaparū et
tyranni. & reges. & scͥbe. sūmū iudeis reddebant

honore: quia timor mardochei eos ad repentantiam cohercebat. Postquam edictum regis per omnes prouintias lectum est: in susis iudei inimicorum quingentos occiderunt. Cumque rex peremptorum in ciuitate numerum hester nuntiasset. et in prouintia quod factum fuisset abigeret. si quid amplius uellet interrogauit eam. Illa petiuit eum ut preciperet iudeis et in posterum diem ita facere in reliquos inimicos suos. et ut decem aman filij crucifigerentur. Quod quidem iudeis rex concessit: nequaquam resistere uolens hester. Iudei uero pari xiiii. die distri mensis. occiderunt rursus aduersariorum trecentos: nichil penitus possessionis eorum tangentes. In ceteris uero et per prouintiam aliasque ciuitates a iudeis lxxvi. milia inimicorum quos strauerunt. xiii. die mensis quo festum celebrauerunt. Similiter autem et iudei in susis collecti: quarto decimo. et xv. die eiusdem mensis epulati sunt. Unde hactenus omnis in orbe terrarum iudei hos celebrant dies. particulas de conuiuijs inuicem se mittentes. Scripsit et mardocheus omnibus sub ipso arthaxerse degentibus iudeis quatinus hos obseruarent dies semper eos celebrantes. et nepotibus traderent per omnia tempora celebrandos: ne aliquando obliuione traderentur quod in his ab aman fuerant perituri. Iustumque esse cum euitassent periculum et inimicos puniissent honorare eos gratias agentes deo; unde predictos dies iudei celebrant appellantes eos conuiuatores. Mardocheus autem magnus et clarissimus erat apud regem. principatumque eius regebat: et potiebatur communi consultatione cum regina. Tunc iudei super omnes licentia libertatis fruebantur. Hec quidem sub ipso artaxerse sunt gesta. Defuncto autem helyasibo principe sacerdotum: iudas filius eius principatum sacerdotale suscepit. Defuncto autem et hoc iohannes filius eius honorem suscepit. Propter quem uagoses dux altius artaxerse templum uiolauit: et tributa iudeis imposuit. Nec prius dimisit cotidianas offerri hostias: quin pro uno quoque anno uectigal exigeret dragmas quinquaginta. Hoc autem ex huiusmodi causa contigit. Frater erat iohannis ihesus cui uagoses amicus existens: promisit ei sacerdotij principatum dare. Qua confidentia ihesus altercatus in templo aduersus iohannem: incitauit fratrem ut eum interficeret. et perpetrauit tamen in templo

facinus iohannes in fratrem committens: quod numquam prius nec apud grecos. nec apud barbaros ita crudeliter uel scelerate factum est. Unde nec deus hoc impune dimisit: sed populum propter hanc causam ad seruitutem redegit et templum uiolari a persis permisit: dicente uagoso. Ausi estis homicidium in uestro templo committere: ego perpetro in templo mundior sum. Et hec faciens uerba: in templum ingressus est. Hac igitur usus occasione uagoses: per necem ihesu annos septem puniuit. Finiente uero uitam iohanne: succedit principatus sacerdotij filius eius iaddus. Erat autem et huic frater: manasses nomine. Cui sanaballach missus a dario ad samariam satrapa gente cutheus. ex quibus et samaritte descendunt: audiens claram esse ciuitatem iherosolymam. et reges eius multa assyrijs et habitatoribus humiliter syrie precia fecisse: libenter copulauit filiam suam nomine sicha. arbitrans pactintatem ob fidem et futuram ad fidem gentis iudeorum. Per idem tempus et philyppus rex macedonum in egeisa pausania a filio ceraste genitus ab horeste tahente: insidias passus periit. Succedens uero filius eius alexander ipso transiit helespontum et duces darij deuicit: super granicum flumen confligens cum eis. Cumque percurrisset lidiam et ioniam captiuasset cyriamque depredasset. ad loca pamphylie peruenit. ut alibi explanatum est. Hierosolymorum uero seniores indignabantur quod principis sacerdotum iaddi frater alienigene cohabitans uxori sacerdocij particeps existebat. Arbitrabantur enim hoc conubium initium fieri prestande occasioni uolentibus leges transgredi puerorum copulationibus: quos alienigenis se commungere festinabant. Nam exitus esse et priore captiuitatem per hec coniugia mala putabant. quod multi in his peccassent: dum non uxores prouintiales ducerent. Iubebant igitur manassen disiungi ab uxore: aut non introire sacrarium. Principes quoque sacerdotum cum populo: hoc indigne ferebant. Manasses autem prohibitus a fratre ad altare accedere: ad socerum sanaballum peruenit amare se dicens filiam eius ysacha. sacerdote uero honore maximum esse apud gentem et ciuitatem et genus iudeorum: nec utile propter huiusmodi coniugium sacerdocij priuari iure. Itaque sanaballath. non ei solum sacerdotium sed et principatum sacerdocij

et potentiam ac honorem omnium locorum sibi subiectorum dare promisit: uolens suam apud eum filiam permanere. Dicebat etiam ei templum edificare ad instar therosolymorum super montem garizin qui altior omnibus samarie montibus apparebat. Sed hoc facere cum regis darii sententia. His promissionibus eleuatus manasses. permansit apud sanaballath principatum sacerdotii arbitratus se accepturum dario conferente. Nam iam sanaballath mergebatur in senium. Alexandro quoque qui mediterraneus est tyriorum uicus ualidissimus. galileis semper exosus multis uero sacerdotibus in timore constitutis: moliebatur quemadmodum macedonibus festinus occurreret. rege indignante. propter priorem contumaciam. Precipiens ergo populo. supplicationem et immolationem offerre deo. ipse deprecabatur subuenire genti uenturisque eam liberare periculis. Obdormiente uero post sacrificium. deus precepit ut confideret. sertisque ciuitatem ornaret: portasque penitus aperiret. Et alios quidem cum ueste alba. ipsum autem et reliquos sacerdotes cum legitimis stolis iussit occurrere nichil seuum sperantes pati prouidente. Cumque a sopore surrexisset. ualde congaudens nocturnum oraculum omnibus indicauit. Et que uidit in somno cunctis facere mandans regis presentiam expectabat. Quem audiens esse non longe a ciuitate. processit cum sacerdotibus et ciuili multitudine sacram et maiorem aliis gentibus ei preparans occasionem. ad aliquem locum qui saphin appellatur. Quod nomen latine translatum scopulum significat. ex quo loco therosolymam templumque potuisset uidere. Phenices uero et caldei regem secuti. putabant quia de quo potuisset furor impiatus permittere in ciuitatem. ipse committere: ac principem sacerdotum summis afficere contumeliis. Quod diuerso contigit euenire. Nam alexander prouidens multitudinem uestibus albis indutam. antistites uero cum byssinis stolis et principem sacerdotum iacintina et aurea stola super caput habentem cydarim. et super laminam auream in qua scriptum erat dei nomen adiit solus. et nomen adorauit et principem sacerdotum primus ueneratus est. Omnibus uero iudeis una uoce alexandrum salutantibus. et circumstantibus regibus syrie et reliquis hoc facientem stupuerunt. corruptamque regis mentem putauerunt. Parmenius uero solus eum interrogauit dicens. cur eum omnibus adorantibus ipse adorasset principem sacerdotum gentis iudee. Cui ille. Non hunc inquit adoraui. sed deum cuius princeps sacerdotii factus est. Nam personam huiusmodi eum habitu conspexi. ad huc in dio ciuitate macedonie constitutus. Dumque mecum cogitassem. posse asiam uincere incitauit me nequaquam negligere: sed confidenter transire. Nam se perducturum meum dicebat exercitum. et persarum traditurum potentiam. Unde neminem alium in tali stola uidi. Cum hunc enim adiuissem. huius uisionis et probationis nocturne memoriam salutaui. Ex inde arbitror diuino iuuamine direxisse darium quoque uicisse uirtutemque soluisse persarum. Propterea et omnia que in meo corde sperantur. prouentura confido. Postquam parmenion locutus est. principem sacerdotum honorans accurrentibus reliquis sacerdotibus ad ciuitatem usque peruenit. Ad templum ascendens. sacrificauit deo secundum sacerdotis ostensionem. Ipsi autem principi sacerdotum et reliquis sacerdotibus munificenter multa donauit. Oblato uero ei uolumine danielis in quo scriptum erat quendam grecorum perditurum persarum potentiam. arbitratus se ipsum esse quem scriptura significabat: gauisus est.

Et quidem multitudinem dimisit. Postero autem die. conuocans eos iussit petere quas uellent donationes accipere. Principe ergo petente ut liceret patriis uti legibus. et septimum annum sine tributis esse mandaret. omnia concessit. Cumque ab eo postulasset. ut iudeos in babylone et media gente perciperet suis potiri legibus: promisit libenter facere quod poscebat.

Dicente uero ipso ad multitudinem. si quis elegerit ei militare permanens in patriis et secundum eas uiuens legibus; paratum se eos ducere: se pugnaturos cum eo dixerunt.

Igitur alexander ita disponens therosolymam. duxit ad reliquas exercitum ciuitates. et omnibus eum ad quos peruenit amabiliter suscipientibus. samaritte metropolim tunc sichimam nomine habentes positam iuxta garizin montem. in qua transgressores habitant iudei. uidentes ab alexandro ita magnifice iudeos honoratos: coacti sunt iudeos se fateri. Nam huiusmodi samaritte natura sunt. sicut prius alibi demonstrauimus. in calamitatibus inmersos iudeos. negantes se cognatos ueritatem confitentes. et

et cu uiderint claru eis aliqd oblatu et socios se
iudaico generi pfitent. originē suā a nepotib;
ioseph effraim et manassen recensentes. Ex g
claritate et multu ostendentes aī sui affectu.
occurrerent regi paulominꝰ q ierosolymite. Cu
q; laudasset eos alexander. et hostilit in eos
animatꝰ. tā habitatoꝝ multitudine q in sui
munitione. agens iniunctas satis istis.
huiūi s iunctis uxorib; n parua seditio ihe
rosolymitas habebat. dū plures ad manassen
transirent qb; sanaballath pecunias ministre
bat. et terrā colendā habitationeq; deputabat.
oib; modis generi suo concordans. Eodem
tpr darīꝰ audiens alexandru hellespontu tran
sisse. satrapasq; suos sup granicu fluuiu pug
na uicisse. et ulterꝰ accessisse. delectu equitu et pe
ditu colligens exercitu. dc. milia psarū. occur
rere statuit macedonib; priusq omnē percur
rentes asyā deuastarent. Transiens g fluuiu
eufrate. et monte cilicie tauru. hostes insup
ciliciā sustinebat illic eos sperans expugnare.
Tc sanaballath ppt discessu darij gauisus. illico
manassen dicebat pmissa cōplere. dario post
captiuitatē hostiu reuertente. Nā credebat n
ipse tm s; et oēs asiā habitantes. nec ad manū
belli macedonas cu psis ppt multitudinē ee
uenturos. Aliť u q spabat euenit. Nā congsꝰ
c macedonib; rex et uictꝰ. multāq; partem
exercitꝰ pdens et captis matre parte uxore si
mul et filijs. ad psas fugiens remeauit.
Alexander aut ad syriā ueniens damascu
cep. et subiugata sydone tyru obsidebat.
Litteras u ad pncipē sacerdotu iudeoꝝ misit.
inuitans eu auxiliu s mittē. et uenalia exer
citui pparare. et qcūqa prius dario conferebant.
ei conferrent. eūq; inuitauit amicitiā mace
donu eligē. ne imposteru peniteret. Cūq; pn
ceps sacerdotu litterāru portitorib; respondis
set. sacim̄ta se dario dedisse. ut neqq contra eu
arma portaret. nec posse uiuente dario con
stituta transcendē. alexander irritatꝰ. tyru
quidē relinquere n decreuit paulo p capi
futurā. Qa uicta minabat contra pncipē sacer
dotu gentis iudeoꝝ exercitu ducē. ut oms p
eu discerent qb; deberent constituta seruare.
Qua ppt intentꝰ in obsidione pseuerans. uastau
tyru. Cūq; eā cepisset ad ciuitatē gazan puenit.
eāq; cu duce suo noīe balbmasin obsidebat.
Arbitratꝰ aut sanaballath oportunu inuenisse tēp
dario iā despato. eligens de suis subiectis octo
milia. ad alexandru pficiscebatur. quē inuenit
incohantē tyri obsidionē. Cui et pmisit dare
etiā loca sub sua potestate constituta. magisq;
dnm ipsu libent habē quā dariu. Cūq; ille intel
lexisset gte susceptu. confisꝰ iā et desperentib;
fretꝰ uba sanaballath offerebat. dicens se generu
habē manassem frēm. iaddi pncipis sacerdotu
gentis iudee. multosq; alios cu psentes ex ea gen
te. qs uelle aiebat sub eo templu constitutis locis
edificare. Hoc aut pfuturu et ipsi uidēri in duas
partes iudeoꝝ potentia diuisa. ne eadē concor
dia gens coniuncta rebellaret. aut in aliquo
regib; obuiaret. quēadmodu prius et assyrioꝝ
contigerat. Concedente u alexandro oī studio
ad nisus edificauit sanaballath templu et sacer
dotē manassen constituit. maximu arbitratus
pmiu ex filia nepotib; futuru. Septē eni mē
sib; in obsidione tyri transactis. et duob; in
gaza. sanaballath defunctꝰ ē. Alexander aut
capta gaza. ad ciuitatē ierosolymitaꝝ ascen
dere festinauit. Qd pnceps sacerdotu iaddus
audiens. pauore constrictus. multisq; sacerdo
tib; in timore constitutis. uolebatur quēadmodu
macedonib; festinꝰ occurreret. rege indignante
ppt prorē contumaciā. Precipiens g poplo sup
plicationē et imolationē offerre deo. ipse depca
batur subuenire genti. uenturisq; eā liberare pi
clis. Obdormiente u p sacrificiu ds pcepit ut
confideret sertisq; ciuitatē ornaret. portasq;
primꝰ aperiret. et alios qdē cu ueste alba. ipsu aut
et reliqs sacerdotes cu legitimis stolꝰ iussit oc
currere. nich seuu sperantes pati. deo puidente.
Cūq; a sopore surrexisset. ualde congaudens
nocturnu oraculu oib; indicauit. et q uidit

in sono cunctis facere mandans: regis presentiam expec-
tabat. Quem audiens non longe esse a ciuitate: processit
cum sacerdotibus et ciuili multitudine sacra et ma-
iore aliis gentibus. ei preparans occasionem. ad aliquem
locum qui saphin appellatur. quod nomen latine translatum pro-
scopuli spectum significat. ex quo loco therosolymam templumque potu-
isset uideri. Phenices quoque et chaldei regem secuti puta-
bant quia quicquid potuisset furor ipsius permittere. in ci-
uitatem ipse committeret. et principem sacerdotum summis
afficeret contumeliis. Quod e diuiso contigit euenire.
Nam alexander prudens multitudinem uestibus albis
indutam. antistites uero cum byssinis stolis et principem sa-
cerdotum iacinctina et aurea stola super caput ha-
bentem cydarim et se[?] lamminam auream in qua scriptum
erat dei nomen adorauit: et principem sacerdotum prius
ueneratus est. Omnibus uero iudeis una uoce alexandrum
salutantibus et circumstantibus; syrie reges et reliqui
hoc facientem stupuerunt: corruptamque regis mentem puta-
uerunt. Parmenio uero solus eum interrogauit: dicens cur
cum omnibus adorantibus ipse adorasset principem sacerdo-
tum gentis iudee cui ille non hunc inquit adoraui: sed deum
cuius principatum sacerdocii gerit. Nam per somnium in huius-
modi eum habitu conspexi: adhuc in lycia mace-
donie ciuitate constitutus. Dumque mecum cogitassem
posse asyam uincere: incitauit me nequaquam negli-
gere. sed confidenter transire. nam se producturum meum
dicebat exercitum: et persarum traditurum potentiam.
Ideoque neminem alium in tali stola uidens. cum hunc ado-
rassem: habens uisionis et probationis nocturne
memoriam salutaui. Exinde arbitror diuino iu-
uamine me delectum equitum dariumque uicisse:
uirtutemque soluisse persarum. Propterea et omnia que meo
corde sperantur peruentura confido. Postquam parmeni-
locutus est principem sacerdotum honorans: accurren-
tibus reliquis sacerdotibus ad ciuitatem usque peruenit.
Et ad templum ascendens sacrificauit deo. secundum sacer-
dotis ostensionem. Ipsi autem principi sacerdotum et re-
liquis sacerdotibus munificenter multa donauit.
Ablato uero ei uolumine danielis. in quo scriptum erat quen-
dam grecorum perditurum persarum potentiam: arbitratus
se ipsum esse quem scriptura significabat gauisus est. Tunc
quidem multitudinem dimisit. postero autem die con-

uocans eos iussit petere quos uellent donationes acci-
pere. Principe quoque petente ut liceret patriis uti legibus; et
septimum annum sine tributis esse mandaret. omnia con-
cessit. Cumque ab eo postulassent ut iudeos in baby-
lonie et in media gente semper suis potiri legibus:
permisit libenter facere que poscebant. Dicente uero ipso
ad multitudinem siquis eligeret ei militare permanens
in patriis legibus et secundum eas uiuens. paratum se eos
deducere: se pugnaturos cum eo dixerunt. Igitur alexan-
der ita disponens therosolymam: duxit ad reliquas
exercitum ciuitates. Et omnibus cum ad quos peruenit a-
mabiliter suscipientibus; samaritte metropolim tunc si-
chimam nomine habitantes. positam iuxta garizin
montem in qua transgressores habitant iudei: uidentes
ab alexandro ita magnifice iudeos honoratos. co-
acti sunt iudeos se fateri. Nam huiusmodi samaritte nature
sunt sicut prius alibi demonstrauimus. ut in calamitatibus
mersos iudeos negent esse cognatos ueritatem con-
fitentes. et cum uiderint clarum eis aliquid oblatum. tunc
socios se iudaico generi profitentur. originem suam a
nepotibus ioseph effraim et manasse recensentes.
Tunc quoque claritate et multum ostendentes animi sui affectum:
occurrerunt regi paulominus quam therosolymite. Cumque
laudasset eos alexander: sichimite adierunt eum cum
militibus; quos ad eum sanaballath transmiserat pe-
tentes ut ad ciuitatem perueniret. et templum apud eos
positum honoraret. Quibus reuersurus ad ipsos se uenire
promisit. Petentes autem tributorum septimi anni
concessionem. nam neque ipsi seminant in eo: consu-
luit quid essent qui talia postularent. Cumque respon-
dissent hebreos se quidem esse. sichimitas autem a sydo-
niis nuncupari: iterum interrogauit eos utrum iudei
essent. Illis autem dicentibus se non esse: et ego inquit hec
iudeis concessi. sed reuersus quidem a uobis certius edoctus:
que uisa fuerint agam. Et sichimitas quidem: ita
postulationem negauit. Similiter uero sanaballath
secum precepit ad egyptum: ibi daturum se ei iugera
terre promittens. quod et postea fecit: thebaidam custodire
prouintiam ei iniungens. Igitur defuncto alexandro.
et principatu a successoribus eius diuiso. templum super
garizim montem permansit. et siquis culpam habuisset
apud therosolymitas aut de cybo illicito. seu de

tĩsgsſione ſabbatorum. aut de huiuſ̃ peccato ad
ſichimitas recedebat. dicens ſe iniuſte culpari.
Defuncto eã ũ illo tp̃r p̃nceps ſacerdotũ ioaddus.
& ionias filius eius p̃ncipatũ ſacerdotalẽ ſuſcepit.
In his conſtituti iherosolymite degebant.

Explicit liber undecimus.

Hec continent in duo decimo libro ioſe
phi hyſtoriarũ antiquitatis iudaice.
.I. Ut ptholomeus filius lagi fraude uel
dolo capiens iherosolymã uel iudeã multos mi
grare ad egyptũ. .II. Qualiter filius eiuſdẽ ptholomei
qui phyladelphus appellat᷑ ẽ leges iudeorum in gre
cã tr̃stulit linguã. multosq; captiuos eleazaro
p̃ncipi ſacerdotũ donauit. & ornamẽta deo
deuouit. .III. Quẽadmodũ honorauer᷑ reges
aſye gentẽ iudeorum. ciuesq; multos ex ipsis.
in ſubiectis ſuis ciuitatib; ſtatuer᷑. .IIII. De in
felicitate iudeorum quã p̃ ea emẽdauit ioseph filius
thobye cõponens amicitias cũ ptholomeo cog
nomine epiphanẽ. .V. De amiciciis lacede
moniorum factis cũ adonya p̃ncipe ſacerdotum
gentis iudee. ſeditio potentiũ inimicẽ iudeorum.
& quẽadmodũ iudeorum uocauer᷑ anthiocũ cog
nomine epiphanẽ qui exercitũ ducens ihero
ſolymã ciuitatẽ tẽpliũq; uastauit. .VI. Qualiter
uetante antiocho iudeos patriis uti legib; filius
ſamonei mathatias regẽ contẽpſit & duces an
tiochi deuicit. .VII. De morte mathathie qui ual
de ſenex defunctus. filiis ſuis rerũ gubnatio
nẽ reliquit. ex quib; iudas cũ ducib; antiochi
conflixit. & p̃ uictoriã ad p̃priã religionẽ iu
deos reconſtituit ac p̃nceps ſacerdotũ a po
pulo conſtitutus ẽ. .VIII. Quẽadmodũ dux an
tiochi apolliñ iudeã p̃currens. uict᷑ interiit.
.VIIII. Quẽadmodũ gorgie uel lysie exercit᷑ cont᷑
iudeã ueniens uict᷑ interiit. .X. Ut iudas ex
ercitũ ducens cont᷑ ammanitas galadicis ſub
iecit eã. .XI. Qualiter symon frater eius militans cont᷑
tyrios. ac ptholomaidẽ edomuit eos. .XII. De
militia thimothei ducis antiochi. qui cont᷑ iu
deos ueniens uict᷑ ẽ. .XIII. Qualiter antiochus
nomine epiphanes apud p̃sas defunctus ẽ.
.XIIII. Quẽadmodũ antiochus qui eupator appel
labat᷑ militiã cont᷑ iudeos cũ lysia p̃ducens
uicit iudã & in tẽplo concluſit. multoq; obſi
dtionis tẽpore tr̃sacto. amicitias cũ iuda fec̃
& ita detentus diſceſſit. .XV. Ut bachides dux
demetrii exercitũ ducens cont᷑ iudeos adũ
gẽ cũ de fortitudine reuerſus ẽ. .XVI. Qualiter dux
nichanor p̃ bachidẽ deſtinat᷑ cũ exercitu p̃iit.
.XVII. Quod rurſus ad iudeã bachides tr̃smiſſ᷑
triumphauit. .XVIII. Quẽadmodũ iuda pugnans
p̃ſtrat᷑ ẽ. Continet hic liber geſta .c. lxx. annorum.

Alexander rex Incipit liber .XII.
macedonũ ubi regnũ p̃sarũ diſſol
uit. iudeãq; diſpoſuit. ut p̃dictũ
ẽ a uita diſceſſit. Cũq; multos
p̃ncipatus ſui ſucceſſores reliq̃ſſet. antigon᷑
q̃dẽ aſiam app̃hendit. ſeleuchus aũt baby
lonẽ gentesq; uicinas obtinuit. Lisymacho
ceſſit helleſpont᷑. macedoniã tenit caſſander.
ptholomeus filius lagi egyptũ poſſedit. Q
dũ aduſũ ſe ſeditiones haberent ſuũq; dila
tare contenderent p̃ncipatũ. diuturnis bel
lis ciuitates concuſſe. multis ſuis ciuib; int̃
certamina p̃euntib; ingemebant. Tũc & oĩs
ſyria ſub ptholomeo lagi filio. qui ſaluator nũ
cupabat᷑. contraria ſui nominis ẽ p̃peſſus. Hãq;
hic & iherosolimã depugnauit fraudibus
& dolis. ciuitatẽ die ſabbatorum ingreſſus ſub
ſpecie ſacrificii neq̃q̃ iudeis reſiſtentib; qm̃
hoſtile nichil exiſtimarent. & iõ occioſe uel inſuſ
pecte ſegnes eẽnt. Et cũ ciuitatẽ ſine labore
app̃hendiſſet. crudeliter eis dñabat᷑. Teſtis eſt
orationi mee ouidius ſabatacides. qui ſucceſſorum
alexandri pacta conſcribens. ſupſtitionẽ nr̃am
p̃qua libtatẽ amiſim᷑ exp̃brauit. cũ hec di
ceret. Eſt gens que iudea dr̃. ciuitatẽ muni
tã & magnã iherosolymã detinens que Poꝰ tempꝰ sit conſtat
ſub ptholomeo conſtitutã. cũ arma cape de
uitaſſet. & p̃pter ſupfluã ſupſtitionẽ ſeuiſſimũ
dñm ptulit habẽ. Sabatacides q̃dẽ. hec de
gente nr̃a conſcp̃ſit. Ptholome᷑ ũ multos cap
tiuos a montana iude. uel a uicinis locis ihe

rosolymorum. id est a samaria uel agarizi trahens. ad egyptum coniunguntur. Sed cum cognouisset eos quos ab therosolymis abstraxerat firmos iuris iurandi. uel dei cultores existere. cum alexandro legationem ad eos mittenti sic respondissent. dario uiuente contra eum arma nequaquam sumere: unum post darii expugnationem multos ad castella deputauit. et partes cum macedonibus alexandrie ciues statuit. fidem ab ipsis recepit. ut nepotibus suis societatem custodirent cum et alii non pauci iudei. sponte ad egyptum peruenissent opulentia locorum pholomeique munificentia inuitati. Quorum nepotes seditiones contra samaritas. dum sue gentis patriam oblationem seruare festinarent excitabant. nam hoc therosolymite defendebant dicentes. sanctum suum templum existere. et imolationes illuc transmitti oportere: sichimite uero ad garizim montem destinari dicebant.

Post decimum et .11. annum ipsius alexandri. et post quadragesimum pholomei saluatoris. regnum egypti philadelphus optinuit per annos triginta noue. qui et legem iudeorum interpretari fecit. et famulantes in egyptum therosolymitas a seruitutis uinculo resoluit. usque ad centum uiginti milia ex huiusmodi causa. Demetrius autem phalareus super bybliothecam regis constitutus. dum studeret omnia per uniuersam terram inuenta uolumina congregare. et ad quod rem siquid audisset dignum industria uel uoluntate regis quam erga collectionem codicum munificenter accendi cognosceret. interrogatus a pholomeo quot milia codicum haberet. cum uiginti milia iam respondisset: sed paulo post tempore usque ad quinquaginta milia posse peruenire. et nuntiatum sibi diceret multa apud iudeos legum eorum conscripta esse studio uel bybliotheca regali digna. que figuris litterarum uel sermone illorum composita laborem non paruum preberent. si in grecum mutarentur eloquium. cum uideantur syrorum litteris similes eorum esse figure equa pronuntiatione uocis. nichil quod inquit prohibet tuarum pecuniarum sumptu eas interpretari: dum in bybliotheca tua illorum quoque leges contineantur. Igitur optima rex demetrii sententia delectatus. postquam studium suum multos colligendi codices demonstraret: scripsit ad principes sacerdotum gentis iudee hec fieri demandans. Aristeus autem amicus regi necessarius. propter humilitatem morum ab eo dilectus. cum sepius ante nisus esset petere pholomeum. quatinus dimitteret captiuos iudeos qui sub ipso erant. tempus huius petitionis prosperum arbitratus. ante locutus primatibus custodum regis corporis. sosibio. tharentino. et andree. ut simul laborarent de quibus petiturus regem accederet. Quorum sententia confirmata: cum huiusmodi sermonibus regem adiit dicens. Minime rex oportet inaniter nos spe negligentes decipi sed ueritatem intimare. Nam si legem iudeorum non tantum transcribere sed et interpretari pro tua gratia studemus: qua ratione possit hoc fieri tot iudeis in regno tuo seruientibus; quos benignitatem tue munificentie decet a presenti iugo seruitutis absoluere. ac deo qui leges exposuit pro tui regni tutela remittere. Nam et multa sepius indagasse. cognoui factorem eos omnium deum colere: quem nos zena id est iouem nominamus. quod omnibus indulget. zen id est uiuere. Quapropter ad honorem dei quem maxima religione placant: liberos eos patrie moribusque suis restitue. Cognosce tamen princeps me nec affinem eis esse nec ab eadem gentium natione. ut propterea hec suggeram: sed dum omnium hominum factorem deum scirem. suauiter suos benefactores amplecti ad hanc petitionem perueni. Postquam hec aristeus locutus est. et rex in eum hylari et ridenti uultu conspexit. quanta inquit arbitraris milia posse dimitti? Tunc andreas respondit dum interfuisset et dixit. Paulo plusquam .c. milia. posse existere. Non paruam inquit a nobis aristee donationem petis. Sosibio uero cum presentibus dicente dignum esse munificentia sua. si deo qui regnum ei donauit has gratiarum uices offerret: propterea letus iussit ut militibus merces annone prestaretur. pro singulo captiuo apud eos constituto dragme centum uiginti darentur. De quibus et precepta proponere promisit. per que munificentiam suam et aristei petitionem confirmaret. Preterea uoluntas dei adfuit per quam non tantum illos qui a patre eius uel exercitu translati fuissent. uerum etiam eos qui sub regno eius semper extitissent absolutioni daret. uel si qui postea superuenissent. Pro quorum redemptione plusquam

q̄drīgenta talenta sit a rege largita. un̄ et exemplū sanctionis ad manifestandā posteris regis munificentiā. custodiri decreuer̄. qđ erat huiusmodi.

Quicq; sub nr̄i patris ipso militantes syriā et phenicē cū eo iudeāq; uastauerunt et captiuos adductos ad nr̄as ciuitates et puincias uendiderunt. hos et q̄ olim sub meo regno extiterūt et si qui nunc sup dyxerit dimittant. p singulo corpe accipientes dragmas centū uiginti. et milites quidē cū annonis suis reliq̄ uero a regali mensa redēptionis p̄ciū accipiant. Arbitror enī eos sine uoluntate patris mei cont̄ iusticiā depdatos. puinciāq; eorū fuisse uastatā. Un̄ et multos milites pfecisse cognouim. dū ad egyptū eos traducerent. Iustū g̃ conspiciens misereor eis. et iubeo constitutos in seruitute iudeos. omīs dn̄is eorū ante dictam sūmā accipientib; absolui. ne quicquā in hac re fraudē q̄ndā agere. s; his potius constitutionib; obedire. Dispositiones aūt meas p̄cipio et q̄ misse sunt p tres dies exponi. quatin ad iudices dn̄i conueniant corpa stati ostendentes. Hoc enim meo etc do pfuturū ipso. Contumaces uero liceat cuiq; uolenti nuntiare. quatinus eorū substantie regis possessionib; socientur. Cū hec sanctio lecta regi fuisset. et uisa eēnt omīa iuste decreuisse. tantū uero deēē de absolutione puerorum et horum q̄ p̄ ea ducti iudei fuissent. ipse de his sua liberalitate p̄cepit. Preterea sciens subitaneā distributionē difficilē existere. iussit rerū ministros et regis sacellarios pecunias seponere. Quo facto. int̄ septē dies oīa regis p̄cepta ipleta sunt. et talenta sup q̄drīgenta .lx. p redēptione partita cognoscuntur. dū et p infantib; dn̄i centū uiginti dragmas exigerent. sicut rex p his demandasset scribendo p singlo corpe p̄dictā sūmā exhibe. Cū hec secūdū regiā uoluntatē munificentē disposita fuissent. uisū ē demetrio de iudaicis codicib; transcribendis ei allegare decretū. Nā nichil frustra a regib; dispensatur. s; oīa cū multa diligentia geruntur. Quapropter allegationis uel eplarū exepla designauim. et ornamentorū transmissorū multitudinē. et q̄cquid in uno quoq; constructū ē. unde potest optime opificiū artis pspici. et uasorū oīm excellentia agnosci.

Allegationis aūt exēplū huiusmodi eē pbatur. Magnimo regi demetri. Precipiente te o princeps de his q̄ ad consūmationē bybliothece desit q̄tinus colligat. et de his q̄ corruerunt ut debitā diligentiā ipectare oī studio usus in his. ad noticiā uestram pduco legislationis iudaice uolumina nob cū aliis deēē. Nā figuris hebraicis et uoce gentili conscripta inexplanabilia nob existunt. Contigit et minus diligentē eā quā hīnt transferri. dū regalē puidentiā minime pcepissent. Necessariū tibi ē hec apd te cautius exposita reponi. Nā sapientissima et integra legislatio sic a dō data uidetur existere. Quapropter inquit (ł cattius abdia poetis) acatius adiriti poeta. seu conscriptorib; hystoriarū q nullatenus meminisse eis nec uirorū q̄ secūdū eādē legislationis p̄cepta uixerunt. qđ casta nimis extiterit. ac non oporteret eā pfanis linguis exponi.

Si uidetur g̃ o rex scribe principi sacerdotū gentis iudee q̄tinus transmittat seniores ab una quaq; tribu legū pitos. ut cū ex eis codicū explanationem et consonantiā cognouerimus. et interptationes rerū cautāq; expositionē acceperimus. dignos codices tua uoluntate reponamus. Igitur tali suggestione facta. rex p̄cepit ut scriberent de his eleazaro principi sacerdotū gentis iudee simul et de absolutione seruientiū apud eos iudeorū. p̄terea mandarent ei qđ transmisisset ad faciendas crateras et libatoria. pondo auri talenta q̄ngenta. lapidū uero p̄ciosorū inestimabilem multitudinē. denuntians et custodib; archarū in quib; lapides seruabantur. ut electionē illorū darent opificib; quatinus q̄s uellent ad spēm opis tollerent. Nec non ipauit ut pecunie p imolationib; et reliquis causis centū uiginti talenta argenti darentur sacerdoti. Narrabo g̃ facturas et modū constructionis eorū. cū declarauero exemplū eple principi sacerdotū eleazaro a rege conscripte. q̄ principatus honorem p tali causa suscepit. Defuncto principe sacerdotū oīa. filius ei symon successor extitit qui iustus appellatur. propter pietatē quā in dn̄m et fauorē quā erga regē habere uidebatur. Quo mortuo

et filium infantulum relinquente nomine Oniam frater eius
Eleazarus de quo sermonem fecimus principatum sacerdo
tii suscepit. ad quem Ptholomeus huiusmodi lit
teras destinavit. Rex Ptholomeus Eleazaro
principi sacerdotum salutem. Multis habitantibus
in regno meo iudeis quos Perse cum potentes fuissent
ad captivitatem traxere. quorum aliquos pater noster ad
militiam maioribus stipendiis deputans honoratus est.
Aliis autem in Egyptum cum eo ambulantibus castella
et eorum custodiam demandavit ut sint Egyptiis
in terrore. Cum vero ego principatum suscepissem omnes cle
menter tractavi presertim cives tuos quorum plus cen
tum milia captivos et servientes remisi. possiden
tibus eos pro redemptione pecunias solvens. Etatibus
autem vigentes numeris militaribus designavi:
multosque qui mihi vel aule potuissent servare fi
dem in palatio constitui. arbitratus deo iocundum
pro mea providentia votum et hoc maximum devo
vere. Porro volens et istis et omnibus per universam
terram iudeis prestare: leges vestras litteris grecis ab he
braicis translatas in nostra bibliotheca decrevi re
ponere. Bene ergo facies eligendo optimos seniores.
et ex unaquaque tribu dirigere: qui per etatem le
gum sint periti valeantque interpretationem earum caute
nobis exponere. Nam opinor his perfectis: maximam
gloriam nobis preparari. Transmisi vero qui deberent de his
vobiscum disputare. Andream primatem mei corporis custo
dum. et Aristeum. mihi dilectissimos: per quos et primitias
votorum ad templum et pro immolationibus et paliis rebus
transmisi centum talenta. Tu autem manda nobis que volu
eris fieri quod gratius amplectemur. Cum regis epistola
Eleazaro fuisset porrecta nimium liberaliter ad eum
ita rescripsit. Princeps sacerdotum Eleazarus Ptho
lomeo regi salutem. Valentibus vobis cum Arsinoe re
gina et filiis: bene nobis omnia constant. Cum vero epistolam
suscepimus. satis de tua voluntate sumus gavisi.
et congregantes multitudinem legimus eam: quatenus ostende
mus eis quam pietatem erga deum habes. Demonstra
vimus scilicet pateras quas misisti aureas. xx. ar
genteas. xxx. crateras quinque ad mensam dedicandam
et que directa sunt pro immolatione vel renovatione
eorum que templo desunt talenta. c. de porrecta
per Andream et Aristeum. karissimos tuos amicos viros op
timos. et doctrina precellentes. tuaque virtute
dignos. Cognosce vero nos pro tuis utilitatibus et
preter naturam velle aliquid pati. dum reddamus tuis
beneficiis que multipliciter in nostros cives largiri
dignaris. Statim ergo pro te tuaque uxore vel filiis ho
stias optulimus. et multitudo vota persolvit. ut
vobis eveniant que desideratis. et tuus principatus in
pace custodiatur. Ad interpretationem vero legis quam pro tuis
commodis accipere postulatio tua insinuat: elegi
viros seniores sex ab unaquaque tribu. quos direximus
legem ferentes. Erit autem vestre pietatis vel iusticie:
ut post legis transcriptionem ad nos eam caute cum portitoribus
remittatis. Valete. Hec quidem princeps sacerdotum
rescripsit. Michi vero non est necessarium visum septuagin
ta seniorum ab Eleazaro missorum nomina declarare.
licet intimata sub epistola fuissent: vasorum tamen mag
nificentiam et constructionem. et que deo rex dire
xit non incongruum exponere putavi: quatenus omnibus
munificentia regis erga deum dilucidetur. Si quidem
ipse largos sumptus in hec prestitit. et semper opificibus
opera transmittebat: nichil construi desidiose con
cedens: quorum de singulis qualis magnificentia sit
narrabo. quamvis hystoria narrationem eorum minime
deposcat. Regis enim diligentiam vel munificentiam
diligentibus ita et legentibus arbitror aperiri. Prius autem
de mensa disseremus. Igitur habebat rex in proposito suo:
valde maximam mensam conficere. Precepit autem dedicare
in Iherosolymis mense quantitatem cognosci: si possit ma
ior fieri. Cumque percepisset qualis esset illic constituta
et quia nichil prohiberet maiorem construi. dixit quintuplam
magnitudinem velle se facere: sed timere ne ministerio
pro magnitudinis quantitate inutilis fieret. Nam non
eam tantum ad spectaculum devovere: sed et ministeriis
habilem: voluit dedicare. Qua propter arbitratus
mediocrem posse mensam auri inopia confectam. mag
nitudine quidem superari posse noluit varietate
vero vel pulcritudine materiali: clariorem conficere
iudicavit. Sagax enim ad discernendam variam rerum
naturam erat et invenire novas admirandasque
naturas. Que sine descriptione fuissent. horum ipse
prudenter inveniebat effectum: et ostendens arti

ficibus

ita perfici enuntiabat. Que vero descripta fuissent eorum cautam similitudinem figurabat, ut videntes opifices imitarentur. Promissa igitur complentes: mensam describere festinamus. Huius duorum semis cubitorum longitudinem, latitudinem unius, altitudinem unius semis construxerunt: totam de auro formantes eam. Coronam quidem in palmum conferunt fronti: spacia vero versatilia sculpturam habentia ornatam in specie restis, ex tribus partibus mire similantes. Triangulis enim existentibus fronti spiciis: unus quisque angulus eandem forme dispositionem habebat, que dum verterentur unam et non diversam speciem demonstrabat. Corone porro pars que submensa erat inclusa: pulchre constructa fulgebat. Pars autem que deforis apparebat artificii decore plus culta splendebat, quia visui vel spectaculo patebat. Unde pro certitate partium ambarum acutam fieri contigerat: ne ullus angulus trium ut prediximus existentium in transductione minor videretur. Disposita vero erant in modum funium torno factorum preciosissimi lapides aureis sperulis per foramina conclusi. Partes autem que per latera corone cernebantur in specie ovorum optimo lapide factorum figurate intebant scalpture virgulas imitate: que spisse circa mensam volvebantur. Ovorum autem dispositione circumduxerunt opifices ornatum omnium fructuum naturam: uvas pendentes, aristas surgentes, mala granata conclusa. Lapides autem secundum genus predictorum fructuum ad proprium uniuscuiusque colorem formatos circa totam mensam ex auro ligaverunt. Sub corona quoque similiter ovorum ordo seu virgarum constiterat, ut ex ambabus partibus eandem operis varietatem causamque species mense constructa conferret, ne frontis speciosior vel corone positio in altera parte mense conversa fieret diversa: sed eadem usque ad pedes facies operis extenderetur. Nam ductile aurum quattuor digitis latum secundum totam mense latitudinem super quod pedes eius imponerent fecerunt. Deinde speculis et clusuris eos cum corona mense construxerunt, ut eundem artificii vel magnificentie visum preberent, in quacumque parte mensa converteretur. Super mensam autem meandrum fluvium sculpserunt, lapides preciosissimos in medio eius tamquam stellas vario colore ponentes. Nam carbunculum vel smaragdum iocundo as-

pectu fulgentes miserunt: aliorumque genera lapidum qui vel industria vel emulatione digni per excellentiam nature cunctis existunt. Post meandrum autem completum in specie funis circumferebatur quoddam in medio figuram sublongam et rotundam habens, super quod cristallinus lapis erat vel electrus imposita pari pene formarum aspectu: qui delectationem miram intuentibus prestabant. Capita vero pedum eius similia aliis fabricaverant curvationem bractheorum habentia sub mensa reflexam. Interius vero instar lylii germen videbatur: quod lapis carbunculus in palmum factus figuram crepidinis ostendens et latitudinem octo digitorum habens sustentabat. Nam super eum omne pedum pondus innitebatur. Sculpserunt et tenuissimo vel laboriosissimo torno unumquemque pedum in quibus hedere vel vitis palmites cum uvis existentibus eminebant: ut nichil a veris discrepare putarentur.

Si quidem ad aure flatum pre tenuitate et extensione summitatis sue commote: imaginationem naturalium arte prebebant. Verum et figuram totius mense tribus tabulis construxere: compagine partium invicem ita colligata, ut invisibilis existeret nec intelligeretur eorum insertio. Crassitudo (vel grossi-) vero mense non minus dimidio cubito fuisse dinoscitur. Talis igitur votiva mensa multa regis munificentia, vel preciositate materie ac varietate pulchritudinis et industria artificum studiose perfecta est: et licet magnitudine prioris domini devote mense non distaret: artificio tamen et novitate vel claritate facture valde melius et splendidius elimata fulgebat. Crateres et aurei duo sculpturam vipeam ab inferiore parte usque ad cingulum habentes lapidibus variis in squama conclusis.

Deinde super eos fecerunt meandrum altum cubito, compositione lapidum diversorum specie magna fulgentem, in quo ordo virgarum instabat: de quarum complexionibus similiter usque ad labrum protrahebatur.

Per medium quoque quattuor digitorum scuta pulchris lapidibus inserta decorem craterum ostendebant. Quorum labra lyliorum foliis et uvarum floribus in orbe perductis corona complectebantur: et aureos quidem crateres duos capientes utrosque amphoram huiusmodi construxerunt. Argentei vero clariorem

specul

speculi splendorem emittebant: ut cerei illis aspicientium facies uiderent. Insuper fecit rex pateras .xxx. ex auro necnon et lapide precioso que circumdate foliis uel bractheis quasi uitis celatura artificiose obumbrabantur. Hec autem ideo ita fiebat. quod per scientiam opifices arte mira reliquas anteirent. et multo melius studio uel munificentia regis formabantur. Non enim tantum incessanter et larga artificibus impendia prestabat. quantum et publicorum negotiorum relictis regiminibus: ipse operantibus semper instabat. et frequenter artifices uisitabat. Qua propter opera opificum diligentia regis et industria feruente. propensius imminebant. Cumque hec ad iherosolymam transmissa fuissent ptholomei uoto. et princeps sacerdotum eleazarus ea dicasset. portitores autem eorum honorans donaque regi deportanda prestans ad eum remisit. Ergo postquam alexandriam peruentum est et ptholomeus presentiam eorum audiuit cum .lxx. senioribus: statim andream et aristeum legatos euocare precepit. Qui uenientes epistolas quas a principe sacerdotum deportauerant obtulerunt. et ea que uiua uoce eos disserere iusserat edixerunt. Studens autem colloqui senioribus: ab iherosolymis pro interpretatione legum directis: ceteros quidem qui pro suis causis aderant denuntiauit dimitti. mirabilem hanc et preter consuetudinem faciens dimissionem. ut qui propter huiusmodi causas ducebantur. post quintum diem eum adirent. Legati uero post missa a rege te dimissi: illos ab eleazaro destinatos expectabat. Dumque seniores cum donis que regi deportanda princeps sacerdotum eis dedit aduenissent: cum uoluminibus; insuper in quibus conscripte leges litteris aureis continebantur. et rex de codicibus eos percunctatus est. Cum uero reuelarent et ostenderent tenuitatem membrane. uel incomprehensibilem eorum compaginem: rex miratus est quod ita fuissent compacta. Dumque hoc diu fecisset. gratias inquit ago uobis quidem quod uenistis: maiores uero illi qui uos destinauit. sed ante omnia deo cuius hee leges uenerande probantur. Cumque clamassent seniores uel hi qui presentes erant orantes prospera regi diuinitus euenire. nimium delectatus prorupit ad lacrimas: nam sepius natura hoc

summo gaudio patitur. quod et dolentibus solet accidere. Tunc iussit codices primatibus officii designari. uiros autem osculatus. equum duxit primum ad eos facere sermonem. pro quibus; essent uocati. immo et diem quo ad eum deducti fuissent: clarum singulis annis per totum uite sue tempus celebrare promisit. Nam euenit eundem esse illorum et uictorie diem: quo antigonum nauali prelio uicerat. Epulari et secum eos precepit. hospitia que marte denuntiauit eis omnia deputari. Nicanorem autem super susceptione peregrinorum constituit. dorotheum uocans qui de his curam habebat iussit singulis necessaria preparare. Nam ita dispositum a rege fuerat. ut alumnus quibus singule ciuitates utuntur. exhiberet indulgentia consuetudine peregrinorum ad eos uenientium et omnia eis parentur. quatinus cibis solitis magis delectarentur. ne forsan corrupti extraneis grauarentur. Quod et circa istos effectum est. Dorotheo uero quem pro sinceritate uite super hec rex constituerat. per quem et preparauerat omnia que ad huiusmodi conuiuia conuenirent hec implente. in duas partes eos discumbere fecit. partem quidem mediam eorum ad dextram suam. reliquos autem post eius accubitum. nichil pretermittens quod ad eorum honorificentiam pertineret. Postquam autem ita discubuerunt: iussit dorotheo solita ministrare: quibus omnes iudei ad eum uenientes utebantur. Tunc itaque sacros precones et immolatores. et alios qui uota faciunt recusauit. et unum de senioribus nomine helyseum sacerdotem existentem: rex petiuit facere orationem. Qui in medio stans. regi bona et subiectis eius optauit: et post plausus cum gaudio et clamore omnium surrexit. et residentes ad epulationem et delitias paratas se contulerunt. Pretermittens [illegible] autem rex satis quantum ei uisum est cepit [illegible] nochi[illegible] phylosophari. et unumquemque eorum naturales percunctari sermones: et ad contemplationem questionis accendere. Cauteque illis ad omnia respondentibus; que eis obiecta essent et explanantibus: gauisus per duodecim dies hoc conuiuium instruxit. Et qui uult singula cognoscere que in conuiuio perpetrata sunt. legat uolumina aristei: que propter hec

conſcͤpſerat & agnoſceret. Mirante ů eoſ nō ſolum
rege ſ; & menedemo phyloſopho dicente om̄ia
p̄ puidentiā diſpenſari. ī9q; uirtutē & pulc
tudinē uideri ſermonē deſtituit q̇dē de hiſ iam
facē: dicebat aūt maxima ē eoꝝ p̄ſentiā bona fi
eri. Nā pfuiſſe ei qđ didiciſſet ab ill' quē ad mo
dū deberet regnare aſſeruit. Juſſitq; dari ſin
gul' talenta t̄ā. & deputauit ill' q eoſ pducē ad
diūſoria deberent. Et p̄ quā treſ exceſſer̄ dies:
congreganſ eoſ demetrius tͣnſijt ad ſtudiū ma
riſ ad ſinglā. & tͣnſienſ pontē abijt parteſ aqui
loni coniunctaſ. conciliūq; fec̄ in domo ppe litus
ſtante et apta ſecretiſ. ad cogitationē negotioꝝ
Vbi eoſ pducenſ. petebat om̄ia q op9 habebant
ad legiſ int̄p̄tationē. ipſiſ p̄ſentib;: ut inceſſant̄
op9 iplerent. Cūq; illi munificent̄ & laborioſe
cautā int̄p̄tationē facerent: uſq; ad horā nonā
in hoc ſedenteſ. ad curā corpiſ ūtebant̄: ita eoſ in
uitante dorotheo. ut' opulent̄ conūſationiſ ſalu
bria p̄bente multaq; & ex hiſ q regi pabant̄. Mane
aūt ad aulā uenienteſ ptholomeū ſalutabant. et
iterū ad eundē locū redibant: & man9 in mare la
uanteſ. & ſe ipſoſ purificanteſ. ita legiſ int̄p̄tatiōi
uacabant. Jtaq; tͣnſcͤpta lege & ope int̄p̄tationiſ
ad effectū. p. lxx. duoſ dieſ tͣnſacto: congreganſ de
metriuſ iudeoſ om̄ſ ad locū in quo tͣnſlate legeſ
fuerant p̄ſentib; & int̄p̄tib; legit eaſ. Cūq; mul
titudo amplexa legē ut' ſenioreſ ei9 int̄p̄teſ. deme
triū eo qđ magnarū rerū inuentor ēē uidet̄ lau
daret: rogauit & ut p̄ſidib; ſuiſ daret̄ legenda.
Et petier̄ om̄ſ ſacerdoteſ int̄p̄teſ ſenioreſ & p̄poſiti gen
tiſ. ut bn̄ int̄p̄tata pmaneret imobil'. Cūq; ōſ ſen
tentiā laudaſſent: iuſſer̄ ſi q̇d aut ſupfluū. aut mi
nuſ aliq̇d ſcͤptū uiderent in [illegible]det. H[illegible] lege hoc reſ
picerēt. & manifeſtū facien[illegible]teſ emendarent
hoc caſtigante. ut qđ ſemel iudicatū fuerat bn̄ ſe
habē ſcͤptū in memoria remaneret. Gauiſuſ ḡ
rex: & uidenſ uoluntatē ſuā ad utilē rē ēē pfectā.
& delectat9 relectiſ legib;. & ſenſū & ſapientiā & le
giſ laboreſ obſtupeſcenſ ad demetriū ſermoneſ fa
cere cepit. qđ ita mira exiſtente legiſ latione. nemo
neq; hyſtoriographuſ neq; poeta. meminiſſet ei9.

Cui demetri9 reſpondit neminē fuiſſe auſū harū le
gū tangē conſcͤptionē. eo qđ diuina & uenerabilis
ēēt; & q̇a leſi ſūt q̇dā hoc a dō p̄ſumēteſ. Significabat
ů q̇lit̄ theopomp9 uolenſ in hyſtoria aliq̇d de hiſ
conſcͤbere. ſit mēte turbat9. pluſ t̄ginta dieb;. & cū
ad refectionē a dō ueniā ſupplicabat. deinde ſibi cle
mentiā factā ſuſpicat9 ēē. necū & in ſōmiſ uidit qđ
iō ei hoc accidiſſet. q̇a diuina ſcrutat9 ēēt: & pferre
ea ad hōieſ ipuroſ uellet. cūq; ſcribē q̇euiſſet. re
cepit ſenſū. Referebat aūt & de theotecto tragre
diarū poeta dici. q̇a c̄ iuſuſ ēēt in aliq̇ dragmathē
oꝝ meminiſſe. que in diuino uolumine conti
nent̄: oculiſ obſcuratiſ recognouit cauſā ſue ce
citatiſ. & ita libat9 ē a paſſione. dō ueniā indul
gente. Hec ḡ rex pure ſuſcipienſ: petiuit int̄p̄teſ
frequent̄ ad ſe de iudea pficiſci: hoc enī eiſ ad ho
norē. & ad donationē ab eo pfuturā dicenſ: nūc ů
iuſtū ēē dimitti eoſ dicebat. ſponte aūt ad eū ue
nienteſ oīa q equū ēēt ſapientiā eoꝝ ipetrare.
& p ſua maieſtate dignū largiri pmiſit. Et tūc
q̇dē tͣnſmiſit eoſ. donanſ unicuiq; rex optimas
ſtolaſ. & auri talenta duo: & calicē uni9 talenti. totiū
q; conuiuij thoꝝ. Principi aūt ſacerdotū eleaza
ro deſtinauit p eoſ lectoſ cū argenteiſ pedib;. x. &
conuenientē eiſ ſupellectilē & calicē talentoꝝ. xxx.
in ſup ſtolaſ. x. & purpurā & coronā decorā: & line
aſ de byſſo centū. Ppt̄ea & libatoria et trullā. et
pateraſ. & cratereſ aureoſ duo. dō deuouendos.
Petiuit eū et p epiſtlaſ ut ſi q̇ſ ab hiſ uiriſ uoluiſſet
ad ſe uenire: eū pmitteret. dū nimiū delectaretur
cū eruditiſ ſēp habē ſermonē. & diuitiaſ ſuaſ li
bent̄ talib; ipēdi. Huiuſmodi quidē cauſā ad hono
rē & glām iudeoꝝ ptholomeo cognomine phy
ladelpho fieri contigit. Jmpetrauer̄ aūt & a regib;
aſye honorē: qm̄ cū eiſ caſtra metati ſūt. Nā ſeleu
chuſ nomine nichanor in ciuitatib; q̇ſ p aſiam
edificauerat. & in inferiori ſyria. & in ipſa metro
poli antiochia. re publica ſua dignoſ eoſ effecit:
et equū eiſ honorē cū habitatorib; macedonib; et
greciſ deputauit. Hactenuſ in eandē conūſatio
nē eoſ aliq̇ndo manſiſſe ſignū ē: qđ iudeiſ no
lenteſ alienigenarū uti oleo accipiunt definitā

q̄ndā a p̄ncipib; olympiaci certaminis p̄p̄cio olei pe
cuniā. poplo q; antiocheno in p̄senti bello uolenti
soluere consuetudinē: mutari p̄fect̄ t̄c syrie
constituta seruauit. & p̄ hec īpatorib; uespasiano
et tito orb̄ t̄rarū supplicauer. alexandrini & anthi
ocheni ut eis ius reipublice dereliq̄ cū iudeis
ñ deberet ēē cōmune: nec īpetrauer. Un̄ potest
consid̄ari romanoꝝ modestia: & poti⁹ magnifi
centia uespasiani & tyti. Q cū multa p̄clā cont̄
iudeos bellando sustinuissent: acerbe ferentes
q̄d se trad̄e noluissent. s; usq; ad finē pugnantes
p̄mansissent. nich̄ penit̄ eis de hoc q̄d dudū p̄
stitū fuerat abstuler. s; simul & p̄ore irā & petiti
onē magni popli alexandrini & anthiocheni
uiuacit̄ expuler. dū nich̄ neq; p̄ amicicijs ad
grāin istoꝝ. neq; p̄ inimiciciis deuictoꝝ conce
derent. q̄tin⁹ soluerent aliq̄d p̄stine iudeoꝝ utili
tatis. dicentes eos in pugna dedisse penas qui arma
cepe. insontes aū ñ ēē iustū sua possessione p̄uari.
Simile ū q̄ddā & marchū agr̄pā erga iudeos sensisse
cognouim⁹. Nam motis cont̄ eū congr̄ssionib; & pe
tentib; agr̄pā ut ciuilitatione q̄ eis antiochus se
leuci nepos q̄ apd̄ grecos d̄s ñcupat̄ ē dederat. soli
possiderent: & dicentib; ut si cognati ēēt eoꝝ iu
dei colerent p̄pos eoꝝ iudeos: habito iudicio iu
dei uicer. ut suis utant̄ morib;. defendente eos ni
cholao damasceno. Nā agr̄pa int̄ locut̄ ē: nich̄
innouare eis licere. Siq̄s aū certius uult h̄ nosse.
legat nicholai centesimā & uicesimā t̄ciā & q̄rtā
hystoriā. & agr̄pe quidē iudiciū ñ ē forsitan admi
randū: ñ eñi pugnabat t̄c gens nr̄a aduersū ro
manos. Uespasiani aū & tyti magnificentiā
q̄libet decenti obstupescit. q̄ p̄ tot bella & cer
tamina tanta q̄ cont̄ nos habuer. tā p̄ie deposui
st̄. Repetā aū orationē: un ad hec iudeoꝝ ēē di
gressus. Iudeos g̃ sub ip̄o magni anthiochi re
gentis asyam constitutos. contigit multa tollerasse: dū t̄ra eoꝝ diu̇sis calamitatib; subiaceret. ē
illi q̄ humilē syriā habitare uidebant̄. Nā cū
antiochus pugnasset cont̄ eupatorē ptholome
um. & ei filiū ptholomeū cognomīto epipha
nē. laborare contigit eos uincente eo & uictor

eadē pati. ut pares existerent naui turbate. et
tēpestatib; fluctuanti: dū int̄ felicitatē & ca
lamitatē antiochi fuissent cōmunit̄ constituti.
Cūq; uicisset ptholomeū antiochus: iudeā
recepit. Defuncto ū ptholomeo filio eupa
toris. filī ei⁹ magnā uirtutē militū misit et
ducē scopā nomine cont̄ humilē syriā: mul
tasq; eoꝝ ciuitates cepit. ex quo nr̄a gens ex
pugnata adiecta ē ei. Et ñ p̄ multū anthioc⁹
scopā uicit. confligens cont̄ eū iuxta fontē ior
danis: & multos de exercitu ei⁹ p̄strauit. Post
ea ū antiocho capiente syrie ciuitates q̄s scopas
tenuerat & samariā. sponte gens iudeoꝝ ad
eū t̄nsiens in ciuitatē omnē exercitū ei⁹ suscep.
& elephantis habundant̄ alimēta p̄buer.
et obsidenti eos q̄ a scopa erant in arce ierosо
lymoꝝ relicti custodes. p̄no animo auxiliū
p̄stiter. Igit̄ antiochus iustū arbit̄t̄ iudeoꝝ
erga se studiū liberalit̄ remunerandū. scripsit
magistratib; & amicis testimoniū exhibens.
q̄d ab eis bn̄ tractat̄ ē. s; et donationes q̄s eis p̄
grā retribuere cogitauit manifeste illi inno
tuit. Referā ū ep̄las q̄s magistratib; de ip̄sis
scripserat p̄ponens testimoniū. q̄d nob̄ polibi⁹
p̄bet megalopolitan⁹ in undecima hystoria
sua: ita dicens. Ptholomei dux scopa uadens ad superiora
loca: supauit hyemis tēpore gentē iudeoꝝ.
Dic nāq; & in eodē uolumine q̄lit̄ scopā anti
ochus deuincens. bethaniā & samariā & abela
& gadarā cepisset. paulo p̄ ū tradider se ei iu
dei. q̄ circa tēplū habitabant. Facte aū apparati
onis in tēplo: ad aliud tēp̄ narrationē differam⁹.
Polibi⁹ aū: hec in hystoria scripsit. Nos aū reducam⁹
orationē ad narrationē p̄ore: intimantes ep̄las
regis antiochi. Rex antiochus: ptholomeo
meo salutē. Iudei mox ut p̄uintiā eoꝝ in
g̃ssi sum⁹. liberalitatē suā circa nos ostender.
& uenientes ad ciuitatē clare nos suscepe.
cū seniorib; & p̄ncipib; occurrentes et ha
bunde ministrauer militib; & elephantis
uictualia: & nobē ad arcē pugnauer cont̄
custodes egyptioꝝ. Ergo dignū & nos iudi

p̄cam⁹

eos remunerari: et reficẽ ciuitatẽ destructã.
& rursus in eã habitatores congregare disposui.
et p̃mũ constituim̃ ꝓpt̃ pietatẽ eis p̃stari ad im
molationes uictimarũ olei & uini & libamĩti
p̃ciũ. argenti talentoꝝ uiginti miliũ. & ad si
milã sc̃dm ꝓuintialẽ legẽ tritici modios mille
q̃dringentos septuaginta. v. & salis modios
trecentos. lxx v. Preberi aũ hec inq̃t eis uolo
sc̃dm mea mandata: & op̃ t̃pli construi et
portic̃. & siq̃d oportet aliud refici. Mat̃ies aũ
lignoꝝ deponat̃ ex ipsa iudea. & ab aliis gen
tib;. & a lybano: nullo p̃ hiis exigente uectigal.
Similit̃ & in aliis in quib; oportet: clarissimã
t̃pli fieri uolum̃ edificationẽ. Conu̇sent̃ ũ
omne gen̄ eoꝝ sc̃dm ꝓprias leges. relaxent̃ & sa
cerdotes & sc̄be t̃pli & cantores sacri a t̃bu
tis que p̃ suo capite dabant. & a regio uecti
gali. uł ab aliis cunctis onerib;: ut ꝓpere eoꝝ
ciuitas habitationib; hominũ apta uł red
dat̃. Hisq; q̃ uł nc̄ habitant uł habitaturi
conueniunt donam̃ tributa usq; ad m̃sẽ
hipberetheum. & p̃ tres annos libam̃ a t̃cia
parte fiscaliũ: q̃tinus eoꝝ religio releuet̃.
Et quicq; ab ipsa ciuitate ad iuga seruitutis
abstracti s̃t: ex ipsis genitos libtati donam̃.
& subas eis reddi p̃cipim̃. Ep̃la q̃dẽ: hec con
tinebat. Ornat̃ aũ t̃pli edictũ p̃ omĩe suũ t̃ns
misit ip̃iũ. in q̊ continebat̃ neminẽ alienige
narũ int̃ muros t̃pli ingrediendi habẽ licen
tiã. nec iudeos ñ q̇b; mos ẽ purificatos sc̃dm p̃
p̃ã legẽ. neq; inferre in ciuitatẽ equinas car
nes. neq; mularũ neq; ferarũ mansuetarum.
neq; uulpiũ. aut leporꝝ. aut pardoꝝ. & gñalit̃
oĩũ animaliũ q̃ iudeis int̃dicta s̃t: ut nec pel
les eoꝝ liceret afferre: neq; aliq̇d hoꝝ intra ci
uitatẽ pascẽ s; solũs parentũ uictimis. ex q̇b;
& dõ oportet saċficare uti p̃missũ ẽ. Q aũ aliq̇d
hoꝝ t̃nsg̃ss̃ fuisset. iussit ut multat̃ p̃staret
sacerdotib; pecunie dragmas t̃a milia. Sċp
sit & testimonia nr̃e pietatis et fidei p̃bens.
cũ rebelles frigas & liddos adisset. eo t̃p̃r quo
ad superiores p̃sarũ ierat ꝓuintias. iubens
eu̇zidi suo kr̃ño ut omitteret quosdã iroꝝ a ba
bylonie ad frigiã. ita p̃ ep̃lam suã mandans. Rex
anthiochus. zeusidi patri salutẽ. Si sani estis bñ
ẽ: sanꝰ aũ et ego sũ. Audiens aũ frigas & liddos
rebellare. magna cogitatione p̃motꝰ: consiliũ
animo p̃cepi q̇d oporteret fieri. Placuit aũ ad
castella uł necessaria loca mesopotamia et baby
lonia. iudeoꝝ domos duo milia cũ apparatu
suo ducẽ. Credo eñi fideles nob̃ custodes futuros:
ꝓpt̃ pietatẽ quã circa dm̃ hñt. Nã testificant̃
parentes nr̃i fidẽ eos & ꝓmũ animũ habẽ in his:
q̃ petiti fuerint. Volo g̃ licet difficile ẽẽ credã
migrari ut p̃mittas eos legib; ꝓpriis uti. & cũ
eos ad p̃dicta loca migr̃ueris. ad edificandas sibi
domos locũ unicuiq; distribui. t̃ráq; colendam
dari: et uinearũ plantationes et tributa fructuũ
t̃re concedẽ p̃ annos decẽ. Accipiant ũ usq; q̃ fruct̃
colligant triticũ. ad cybũ seruoꝝ q̇d eis sufficiat:
ut nr̃am ĩpetrantes clemtiã. p̃mores se ipsos erga
nos p̃beant. Preterea p̃uidentiã faciens eoꝝ gentí.
sc̃dm possibilitatẽ: quatin̄ a nullo molestiã paciant̃.
De amicitia q̇dẽ magni antiochi & iudeoꝝ: hec a
nob̃ p̃ testimonio dicta s̃t. Postea ũ ut amicitias
& fedus ptholomeus cũ anthiocho cõposuit:
dedit ei filiã suã cleopatrã ad nuptiã: concedens ei
humilẽ syriã & samariã. & iudeã & phenicẽ do
tis nomine. Diuisis aũ in utrũq; regẽ tributis.
unꝰq̇sq; sublimissim̃ p̃te sue colligens uectigaliũ
sũmã statuta regib; offerebat. Eodẽ ũ t̃p̃r sa
maritæ felicit̃ agentes. multa cont̃ iudeos mala
fecer̃: t̃ráq; eoꝝ depopulantes multos inde cap
tiuos trahebant: que facta s̃t sub p̃ncipe sacer
dotiũ onía. Nã defuncto eleazaro: p̃ncipatũ sac̃
docij. patruus eiꝰ manasses suscepit. Cuiꝰ p̊ uite
finẽ onías in honorẽ successit. filius existens symo
nis cognomine iusti: qui symon fr̃ eleazari sic p̃
dixim̃ erat. Is aũ onías paruulus m̃te s; pecuniis
auarus existens: p̃ poplõ regib; uectigal q̇d pa
tres eiꝰ ex ꝓpriis dabant. id ẽ uiginti talenta pecu
niarũ ñ reddens: ad irã regẽ ptholomeũ cõmouit.
Qui legatũ mittens ad ierosolymã culpabat oníã
ñ reddentẽ tributa. & minabat̃. ut si ñ acci-

perent tributa t'rã eoꝝ ad iugera metiret᷑. & mit
teret ad habitandũ illuc milites. Audientes uero
mandata regis iudei turbabant᷑. Hec aũ omĩa: ni
ch hoꝝ flectebat ꝑpt̃ auaritiã suã. Iosyppus aũ
quidã iuuenis etate. s; ꝑpt̃ castitatẽ & prudentiã.
iusticie gl̃am hñs apud therosolymitas. patre tho
bie et ex sorore onie ṗncipis sacerdotũ ꝓgenitus.
mandãte matre legati p̃sentiã. dũ ille eẽt ad ficu
lã uicũ ubi nat᷒ erat: ueniens ad ciuitatẽ incre
pabat sacerdotẽ. ñ puidentẽ innocentie ciuiũ.
s; ad picula uolentẽ mitt̃e gentẽ ꝑpt̃ pecuniarũ
ꝑuationẽ: dũ p ipsã popli dignitatẽ accepisset:
& ṗncipatũ sacerdotal' honoris īpetrasset. Si aũ
cupiditate haberet pecunias. & ita ut ꝑpt̃ ipsas
piculũ fieri patrie. & ciues suos afflictos uidere
pateret᷑. suadebat ei ad regẽ ire: & petẽ ut aut oĩs
aut pars ei pecunie concedet᷑. Tẽ onias nec uelle
se ṗncipatũ gentis hab̃e respondit. imo & sac̃do
talẽ honorẽ si eẽt possibile pati se eẽ deponẽ. ne
tantũ ad regẽ accedet. Et dũ nich ad se puenire de
his dixisset: iosyp᷒ interrogauit eũ si s̃ concederet
legationẽ ad ptholomeũ gerere. ꝓ gente. Cũq; con
cessisset onias ascendit ad templũ iosyp᷒. & conuo
cata multitudine ad contionẽ. nich turbari eos
ul' timere suadebat ꝑpt̃ auunculi onie circa eos
negligentiã. s; rogabat ut deponerent cordis mesti
tiã. q̃ p regis mandatis affligebant᷑. nã legationẽ
facturũ se ad regẽ pmisit. ut flecteret eũ qđ nich
iniq̃tatis in eos efficeret. Multitudo quidẽ hec au
diens: iosyppo gr̃as egit. Ipse aũ a t̃plo descendens.
in hospitio suscepit ptholomei legatũ. donauitq;
ei magnificentissima munera. & pmultos dies
munificentissime eũ pauit. & ad regẽ remisit. p
mittens ei ut & ipse sequeret᷑. Nã pmoꝛ factus
erat ꝓficisci ad regẽ legato inuitante eũ. & con
citante ad egyptũ puenire. & pmittente oĩa q̃
a ptholomeo petierit p se īpetraturũ: q̃a mo
destiã moꝝ ei᷒ nimis amabat. Cũq; legat᷒ ad
egyptũ uenisset. & regi nuntiasset indeuotio
nẽ onie & utilitatẽ iosyppi quẽ uenturũ ad eũ
dicebat. et satisfacturũ p excessu onie: q̃ & pa
tronũ suũ regẽ eẽ consideret. Qui tanta lau

dũ magnitudine p adolescente utebat᷑. ut ad regẽ
& uxorẽ ei᷒ cleopatrã ṗus faceret familiarẽ habe
iosyppũ: q̃m eũ haberent p̃sentẽ. Iosyp᷒ aũ man
dans amicis ad samariã & mutuo ab eis accipiens
pecuniã. & parans conuenientia ꝓfectioni. uestẽ
& pocula & subiugalia. q̃ omĩa ad uiginti milia
dragmas eẽnt: alexandriã usq; puenit. Contigit
aũ p illud t̃p᷒ oms ṗmates & magistrat᷒ ascendẽ
ciuitatẽ syrie & phenicis: ut uectigaliũ sus
ciperent exactionẽ. Nam singul' annis. potentib;
p ciuitates rex eã cõmitt̃e consueuerat. Videntes g̃
ꝑ uiã iosyppũ deridebant ei᷒ paupertatẽ & inopiã.
Cũq; alexandriã puenisset: in mẽphys ptholomeũ
eẽ cognouit. cui occurrere festinauit. Sedente
aũt sup currũ rege cũ uxore & amico athemone
qui cũ legatione ad therosolymã fuerat destinat᷒
& a iosyppo hospitio clemẽt̃ except᷒: uidẽs athe
mo mox regi innotuit. dicens hĩc eẽ de q̃ ab ihe
rosolymis ueniens: nuntiauit. Q̃m bon᷒ inq̃t
iuuenis. & libat᷒. Ptholomeus ũ ṗm᷒ eũ salutauit:
& ascendere sup currũ fec̃. Postq̃ ũ sedit. cepit
rex oniam accusare. Tẽ iosyp᷒ ait. Ueniã p̃sta ei
queso: ꝑpt̃ senectutẽ. Non eniũ uos latet: qđ senes
& infantes. eandẽ mẽtẽ conting̃ habe; a nobis
aũ reddit᷑ r̃ ratio ut ei potius irasci ñ debeas.
Gauisus aũ rex de prudentia atq; beniuolentia
iuuenis: pl᷒ eũ quippe iã ex ptũ dilig̃ cepit.
Iussitq; in aulã regiã suscipi & cotidie sue mẽse
eẽ conuiuã. Cũq; uenisset ad alexandriã rex.
uidentes syrie ṗores consedentẽ iosyppum:
egre ferebant. Instante ũ die. suscipi habebant
uectigaliũ sollẽnt̃ exactiones diuisarũ ciui
tatũ. nobiles data pecunia sue patrie exigen
da fiscalia conducebant: q̃ usq; ad octo milia
talenta huiusl syrie. & phenice. & iudee. et
samarie. colligebant᷑. Audiens g̃ iosyp᷒ cul
pabat eos q̃ conducebant. tamq̃m paruo
munere exigenda regi uectigalia pmisis
sent. ipse aũt duplũ pollicit᷒ ẽ dare. & fisci
iurib; peccantiũ substantias applicare.
nã et hoc cũ uectigalib; tradebatur.
Rex itaq; libent̃ audiuit qđ ad ei᷒ aerarij

spectaret augmentum. et petente iosippo confirmare sibi uectigalium conductionem: interrogauit si secundum promissionem suam uades idoneos habere potuisset. Ille uero facile respondit. Dabo inquit homines bonos et optimos: in quibus confidas. Cumque diceret rex quos sunt isti uades quos te dare promittis? Iosippus te inquit rex et uxorem tuam pro utraque parte sponsores prebebo. Cuius uerba libenter suscipiens ptolomeus: sine fideiussoribus uectigalium curam habere permisit. Quod factum nimis contristauit eos qui de syrie partibus ad egyptum conuenerant: quod simili non fuerant benignitate tractati. unde cum magna confusione ad suas unusquisque prouincias recessere. Iosippus uero accipiens a rege duo milia peditum: petierat enim aliquod auxilium. ut si uiros haberet contumaces ac rebelles exigeret. Tum mutuans ab amicis regis propter expensas suas quingenta talenta: de alexandria in syriam est profectus. Qui postquam uenit in ascalonem uectigalia exigens: ascalonitas quominus nichil dare uolebant. sed contumeliis et eum grauissimis afficiebant. capiens priores ipsorum uiginti trucidauit. et substantias eorum usque ad mille collecta talenta regis utilitatibus applicauit: intimans ei que contigerant. Miratus autem ptholomeus prudentiam eius. et laudans que facta fuerant: permisit ei agere quod uellet. Hec audientes syri obstupuerunt: ascalonitarum contumacie exempla metuentes ciuitatibus suis. et idcirco foribus ciuitatum reseratis. aduentum iosippi deuotis animis sustinebant.

Habitantibus uero scitopolitanis contumeliis eum afficere. et uectigalia denegare. que prius sine dilatione reddebant: horum quoque priores interfecit. substantiasque eorum fisci iuribus applicauit. Colligens uero pecunias multas. et maximum faciens lucrum ab exactione uectigalium. abutebatur collecta pecunia ut ei potentia permaneret. occasionem sibi et causam felicitatis seruare putans ex his que congregauerat. et multa largiens regi et cleopatre uel amicis eorum dona dirigebat: patrocinia dirigebat: patrocinia sibi eorum fauoremque concilians. Potitus uero hac felicitate per annos .xx. duos. et pater effectus a buna quidem uxore septem filiorum: habuit et ex filia fratris sui solimi. unum nomine hyrcanum quem accepit ex tali causa. Cum frater quondam alexandriam pergens. ducente et secum filiam nuptiis iam maturam. ut eam coniungeret alicui sublimium dominorum: dumque apud regem cenaret. et intrasset pantomima ad conuiuium pulcherrima. concupiuit eam fratrique nuntiauit desiderium suum: petens eum celare peccatum. Nam lege apud iudeos prohibetur: alienigene conuenire mulieri.

Quippe patrebat: ut fideliter causam eius cupiditatis expleret. Frater autem eius libenter ministerium suscepit: ornansque suam filiam nocte ad eum adduxit et collocauit. Ille ex ebrietate nesciens ueritatem: cum filia fratris concubuit. Quo sepius facto: ualde dilexit eam dixitque ad fratrem quod uita eius periclitaretur: si rex ei minime concederet pantomimam. Frater uero petente nichil eum debere metuere. quoniam liceat ei fratris mulierem uxoremque habere: et uerum aperiens ei ac dicens. quia libenter habet. et suam magis filiam iniuriam sustinere. quam illum uidere ad confusionem detestabilem peruenire. Laudans eum iosippus de concordia fraternitatis filiam eius duxit uxorem. et filium ex ea genuit nomine hyrcanum ut predixi. qui cum quartum decimum annum ageret ut predixi. demonstrabat naturalem fortitudinem et prudentiam: ut et acerbam emulationem suis fratribus excitaret. Iosippo uero uolente cognoscere quis de filiis suis uirtute melior existeret unumquemque ad doctorum sublimium studia destinauit: et ceteri quidem desidia disciplinarum indocti fatuique redierunt. Post illos autem adolescentulum hyrcanum misit. et dans ei trecenta iuga boum transmisit uiam duorum dierum ad solitudinem seminare. celans lora quibus ligantur: quod non habens hyrcanus aratorum quidem sententiam reprobauit. suadentium ut ad patrem mitteret quosdam deferre lora. Tempus autem arbitratus non oportere se perdere. dum expectaret illos quos transmissuri erant excogitauit utile quiddam: et maius etate sua. Occidens enim decem iuga. carnes quidem operariis distribuit: pelles uero eorum incidens retinacula fecit per quas iuga ligauit. Et hoc modo seminans terram quam ei preceperat:

reũsus ẽ ad eũ. Quẽ pat̃ suscipiens nimis di
lex̃ ꝓpt̃ prudentiã & argutiã ĩtal. et fiduciã
eĩ laudans. taq̃m solũ ꝓpũ magistrũ filiũ di
ligebat ꝓpt̃ qd̃ fr̃s eĩ contristabant̃. Ut ũ ĩtia
uit q̃dã iosyppo p illud tẽp̃ filiũ regi ptholo
meo genitũ. & ut oẽs p̃ores syrie & subiectarũ
ꝓuinciarũ celebrarent natalẽ pueri diẽ cũ
apparatu maximo: ad alexandriã ire ipse q̃dẽ
senio ꝓhibebat̃. filios ũ interrogauit q̃s illoꝝ
ad regẽ uellet ire. Maiorib; ũ recusantib;. et
ad tales conuent̃ indoctos se ẽẽ dicentib;. fr̃emq;
hyrcanũ posse ad regẽ ire firmantib;: consuluit
eũ. Q cũ se ꝓmisisset iturũ. dicens se in uia ñ
multas op̃ habẽ pecunias dũ soleret bibere mo
deste. et ei decẽ milia dragme habunde sufficẽ
rent gauisus de sobrietate filij. deferens aũt
parũ. puer patri suadebat dona q̃dẽ grandẽ re
gi ñ mitt̃. dare ũ ep̃lam ad dispensatorẽ in ale
xandria. q̃tin̄ ei p̃beret pecunias ad cõparationẽ
eoꝝ q̃ optima uł p̃ciosa poterat inuenire. qui
opinat̃ decẽ talenta sufficẽ ad sũpt̃ regii mune
ris. filiũq; conlaudans ut bñ ãmonentẽ. sc̃psit
dispensatori arioni qui oẽs p alexandriã eĩ
dispensabat pecunias: ñ min̄ t̃a milia talenta ex
istentes. Nã iosyppꝰ a syria pecuniã ad alexandriã
mittebat. & constituto die ueniente in q̃ assigna
ri regi oportuisset: arioni sc̃bebat ut eas redderet.
Igit̃ hyrcanꝰ suggerens patri accepit ep̃lam: & ad
alexandriã ꝓfect̃. Egresso aũt eo. fr̃s eĩ sc̃bunt
oĩb; regis amicis: ut eũ occiderent. Q ut ꝑuenit
ad alexandriã: porrex̃ arioni ep̃lam. Quo interro
gante eũ q̃nta uellet accipe talenta: nã sꝑabat
eũ querẽ decẽ tantũ aut hiis pauco pl̃. Cũq;
dixisset mille op̃ habẽ. irat̃ increpabat eũ q̃si
uolentẽ luxuriose uiuere. dicebatq; quẽadmo
dũ pat̃ eĩ substantiã collegisset labore uł absti
nentia. & imitatorẽ fieri genitoris inuitabat.
Dare aũ ñ plus decẽ talenta se dicebat: & hec ad
regiã donationẽ. Tũc furore cõmot̃ adolescens:
in uincul' arionẽ misit. Cui' uxor ad cleopatrã
demandans pecijt. q̃tin̄ puerũ increparet. nã ual
de arion apud eã honorib; p̃cellebat: qd̃ & ad re-
gis noticiã cleopatra ꝑdux̃. Itaq; ptholomeus ad
hyrcanũ mittens. admirari se dicebat qd̃ a patre
ad se t̃nsmissũ ñ eũ uidisset. insup & dispensato
rẽ ligasset. Uenire ḡ eũ: & causã ẽ p qua uenire
indicare p̃cepit. Quẽ fer̃ nuntio regis ita respon
disse legẽ ẽẽ penes iudeos q̃ ꝓhibet cõmunes
epulas p̃us attingere. quã in t̃plo dõ immolare:
& iõ distulisset ne sine donis a patre t̃nsmissis
ad regẽ ꝑueniret. Ppt̃ hanc causã aũ ñ ad eũ ue
nisse. seruũ aũ punisse ñ obsequutũ iussionib' suis. dũ
nich distaret int̃ magnũ & minorẽ dñm̃s; si taliũ c̃tu
macia ñ emdat̃. & tu inq̃t sꝑa. simul t̃a subiectã c̃tẽpni. Que ptho-
lomeus audiens. ad risũ conũsus: magnanimi
tatẽ adolescentis mirat̃ ẽ. Cũq; audisset arion.
qd̃ ita rex responsũ accipiens. nullũ ei auxi
liũ p̃beret. dedit adolescenti mille talenta: & a
uincul' ẽ solutus. Tres ũ hyrcanꝰ differens dies:
regẽ reginãq; salutauit. Quẽ illi libent̃ susci
pientes. uiderunt. & amicabilit̃ pauer̃ ꝓpt̃ ho
norẽ patris. Q̃ latent̃ ad negociatores accedens.
cõparauit ab eis pueros centũ. litt̃as scientes unũ
quẽq; talento uno: & c. uirgines singulas eodẽ
p̃cio. Cũq; inuitat̃ ad regis conuiuiũ discubu
isset cũ p̃orib; ꝓuinciarũ: ultim' oĩũ. & tamquã
puer ab hiis q̃ loca scd̃m dignitatẽ habebant con
t̃neret̃. Cũq; oẽs conuiue regis ossa cyboꝝ ante
hyrcanũ in m̃sa ꝓicerent. ipso tacente trifon
q̃ ad conuicia & risus conuiuarũ erat apt̃: rogan
tib' se conuiuis iuxta m̃sã adsistens regi ait. Vides
dñe ante posita ossa hyrcano: Ex hoc conice qd̃
& pat̃ eĩ sic omnẽ syriã denudauit: quẽadmodũ
hec ossa iste a carnib; expoliauit. Ridente ũ ad
ũba trifonis rege. & interrogante hyrcanũ. cur
tanta ante eũ ossa iacerent. apte inq̃t dñe. nam
canes sẽp ossa cũ carnib; deuorant. sic isti fecer̃.
id de accũbentib; dicens. q̃m ista ante eos mini
me ossa iacebant: homines ũ carnes comedunt.
ossa aũ iactant. qd̃ & ego taq̃ homo nũc feci. Rex
aũ mirat̃ eĩ responsũ tã sapient̃ dictũ: omnes
iussit plaudere ũbũ eĩ laudantes. Postẽa ũ die
ad unũquẽq; regis amicũ ꝑgens. & ad potentes
aule. hos quidẽ salutabat. famulos aũt interrogabat

que daturi sc̄ regi dona die natal' filii ei'. Ist' aūt di
centib; q̄sdā dece daturos talenta. alios aūt nobi
les sedm magnitudinē substantie suę. contrista
ri se simulauit. quasi n̄ ualens talē donationē
offerre: nā pl' q̄nq; talenta se n̄ habē affirma
bat. Q̄d serui audientes: nūtiauer̄ dn̄s. Qui
gauisi sc̄: sꝑantes iosyppū regē offendē ꝓpt̄ mu
nerū paucitatē. Instante ū die certi quidē regi
offerebant talenta n̄ plus uiginti qui magnā
uidebant̄ offerre munerū q̄ntitatē. hyrcanus
q̄s cōpauerat pueros centū. & uirgines totidē
Uniciq; dans talentū portare obtulit pueros
quidē regi: puellas aūt cleopatre regine. Omib;
ū numerū magnificentiā admirantib; & ipsis
regib;. & amicis eoꝝ: insup et regi seruientib;
q̄d digna dona multis talentis obtulisset: uīn
& mortis ꝑiclā declinauit hyrcan'. que f̄r̄s ei'
zelo ducti pauer̄. Tc̄ ptholomeus magnanimi
tatē adolescentis mirat': īꝑabat ei donationem
q̄m uellet accipe. Ille nich' pl' petiuit ab eo in
se fieri: q̄m ut patri ei' scripta dirigeret. Ho
norans ḡ eū liberalit̄ & donationes copiosas p̄ti
stans. patri & f̄rib; & oīb; magistratib; sc̄pta
t̄nsmisit. Audientes aūt f̄r̄s ei' hyrcanū a rege
talia meruisse. magnoq; cū honore redeuntē:
in occursū ei' se egredi simulantes int̄ficē illū
& patre sciente omīmodo decreuer̄. Irascebat̄
eni ei pater: ꝓpt̄ pecunias q̄s regi obtulerat et
n̄ curabat salutē ei'. Et iram q̄dē q̄ c̄tra filiū
iosypp' habebat: regē timens celabat. Cōmitten
tib; aūt adūsus eū f̄rib; pugnā. multos eoꝝ q̄
sequebant̄ eos occidit. cū duob; f̄rib; suis. ceti
aūt ad patrē iherosolymā confuger̄. Q̄ p̄q̄ ad
ciuitatē uenit. nullo se suscipiente discessit
t̄ns iordanē fluuiū: ubi remorat' uectigal a
barbaris exigebat. P idē aūt tēp. regnabat in
asya seleuchus q̄ soter nominabat̄. fili' magni
anthiochi. Tc̄ mort' & pat̄ hyrcani iosyppus
uir boni' et magnanimus qui poplm iudeoꝝ
a paupertate et debilitate. ad clarissimas rerum
causas usq; ꝑduxit. Is etiā uiginti & duob;
annis: syrie tributa. et phenicis & samarię
dispensauit. Defunct' ē aūt & auunculus ei' onyas:
ꝑncipatū sacerdocii symoni filio derelinquens.
Mortuo quoq; et isto: filius ei' onias in honore suc
cessit. Ad quē rex lacedemonioꝝ ari' legationē
misit & ep̄las: quarū hui'modi continebatur
exemplar. Rex lacedemoniorū arius: onye
salutē. Legentes sc̄pturā aliq̄m inuenim'
ex uno genē iudeos & lacedemones extitisse:
& familiaritatē cū abraham socialit̄ habu
isse. Iustū ē ḡ ut f̄r̄s existatis & t̄nsmittē ad
nos. & petē que uob sc̄ necessaria iudicetis.
Facim' ū & nos idē: et ūra ꝓpa simul & nr̄a
cōmunia reputam'. Portitor litt̄arū ep̄las di
moteles uob' defert: q̄ quadrāgulo sc̄ptas signaculū
habentes aq̄lā. draconē unguib; deportantē.
Ep̄la ḡ a lacedemonioꝝ rege destinata: textū
hui'modi continebat. Defuncto aūt iosyppo:
poplm contigit seditionē pati ꝓpt̄ filios ei'.
Nā maiorib; bellū gerentib; cont̄ hyrcanū ul
timū filiū iosyppi: dissensit abinuicē mul
titudo. Plures quidē maiorib; auxiliū fere
bant cū ꝑncipe sacerdotū symone: q̄ cognat'
eoꝝ et affinis existabat. Hyrcan' aūt redire
q̄dē ad iherosolymā minime iudicauit: sedens
ū t̄ns iordanē frequent̄ arabas debellabat.
Edificauit ū turrē fortissimā ex lapide albo
construens eā. et totā usq; ad terrā animalib;
sculpsit diūsis. & in circuitu fecit magnū
& diūsū euripū id ē piscinas. ex petra cont̄
posita montis. cuī incidens sinistrā extensio
nē. speluncas multoꝝ spacioꝝ in longitu
dinē ibi constituit: deinde domos in ea q̄s
dā ad conuiuia et sōnū & conūsationē. fec
aptas multitudini. cameras & concurrentiū
aquarū gratissimas ad ornamentū delectatio
nū toci' aule. Hostia ū speluncarū aperuit
minora: ut unū & n̄ multi ꝑ ea possent int̄r.
& hoc custodie gr̄a condidit: ut obsessus ab
f̄rib; minime ꝑicula sustineret. Insup edi
ficauit & atria magnitudine excellentia
& padysis ornauit egregiis: & talē ꝑficiens
locū tyrū eū nominauit. Q̄ locus ē inter

arabiā & iudeā post' t̄nsiordanē n̄ longe a se
bontada regione. Prefuit g° partib; ill' p annos
septē. oī tpr q° seleuchus regnauit syrie. Hoc aū
defuncto. p' eū fr̄ antiochus q° epiphanes nūcu
pabat' regnū optinuit. Mortu' ē & ptholomeus
rex egyptiorū. q' simlr̄ epyphanis uocabatur.
relinquens duos filios minores etate. quorū unꝰ
qui etate maior erat filometor dicebat' minor ū
fiscon. Hyrcanꝰ aū uidens magnā antiochū
uirtutem habentē & timens ne tentꝰ ab eo tormē
tis afficet'. plus que cont' arabes egerat. uitā ppe
manꝰ interfectione conclusit. Cuꝰ subam antio
chus. suis cōmodis applicuit. P idē tēp' defunc
to onya pncipe sacerdotū. frī eiꝰ antiochus sa
cerdocii contulit pncipatū. Nā filiꝰ quē onyas
reliqrat. ad huc infans erat. Demonstrabimus
aū singla in ppo loco. q' ad hec puerū ptinē ui
debant'. Ihu ū nā hic fr̄ erat onye. pncipatū
sacerdocii rex abstulit iratꝰ. & dedit eū iuniori
frī eorū nomine onie. Symonis nāq; tres filii
fuer' hi. & ad tres pncipat' sacerdocii sic p dixi
mꝰ puenit. Ihc qdē iasonē se nominauit oni
as aū menelaus ē nūcupat'. Seditionē itaq; priꝰ
pnceps sacerdotū. ihc aduersus menelaū conci
tauit. & diuisa int utrūq; popli multitudine.
pparte menelai filii thobie consistebant. po
pli ū pars plurima iasonē adiuuabat. Unde
laborantes menelaus. & filii thobie ad antio
chū discesser'. ad noticiā eiꝰ pducentes qd uellēt
patrias leges relinquere. & conu'sationē & mo
res obseruare grecorū. Rogauer' g° eū. ut per
mitteret eis edificare gimnasiū iherosolymis
Cūq; concessisset circūcisionē suā uelauer'. ut
n̄ appareret in denudationē grecis ēē dissi
miles. ceťaq; oīa relinquentes q' ill' mos patrius
īponebat. aliarū facta gentiū ritusq; seque
bant'. Antiochus aū psuo felicit' ipio exercitū
ducē delibauit ad egyptū. tractus desiderio eiꝰ.
& contēnens filios ptholomei ut debiles. ac
nequaq' tanta negotia regere pualentes. Pue
niens g° cū magna uirtute ad pelusiū. & dolo
philometorē ptholomeū circū ueniens. egyp
tū occupauit. Et cū adisset loca memphytice
ciuitatis eā capiens. cont' alexandriā ut obsiden
do ptholomeū caperet ābulauit. Expulsus
ū ē n̄ ab alexandria tantū. s; & a tota egypto. ro
manis s' denuntiantib; ut discederet a puincia.
sic' pus & alibi demonstrauimꝰ. Exponā ū p
partes de hoc rege queadmodū iudeā & tēplū
partī occupauit. Nā in pma mea conscriptione
capitulatī eorū memoriā feci. nc̄ necessariū pu
taui ad certiorē eorū narrationē denuo remea
re. Reūsus g° ppt' romanorū timorē ab egypto
rex antiochus. ad iherosolymorū ciuitatē duxit
exercitū. Quo pueniens anno centesimo. xl.
iii. p' regnū pmi seleuci. centesima qnqagesima
tertia olimpiade. uicesima & qnta die mēsis cas
leu. quē macedones appelleon uocant. cepit eā
sine conflictione cuꝰ pīā aperientib; ei portas
his qui uoluntati eiꝰ consentiebant. Ingressusq;
ciuitatē iherosolymorū. multos interemit s'
contrā sapientes. nec n̄ etiā eos qui portas ei
apientes ciuitatē ei tradider'. ppt' diuitias tēpli
interfecit. multasq; auferens ab eo pecunias. ad
antiochiā reūsus ē. Postqm aut' expoliauit
tēplū. ita ut uasa dī asportaret. et lucernas
aureas. & urnā aureā. & mēsā & sactariū. neq;
de uelis abstinuit. q' ex bysso & cocco erant.
Exhauriens aū thesauros & nich pentꝰ relin
quens. ad maximū iudeos luctū ppt' hec usq;
pduxit. Nā & cotidianas imolationes qs dō
sedm leges offerebant. celebrare phibuit. Dep
dans aū totā ciuitatē qsdā interfecit. alios cap
tiuos cū uxorib; & filiis dedux'. ita ut numerꝰ
captiuorū usq; ad decē milia existere uidet'.
Incendit & optima eiꝰ loca & deponens muros
arcē edificauit in interiore parte ciuitatis. Nam
alta & eminentior erat pus a tēplo. & ppt' hoc mu
niens eā muris altis & turrib; custodiā macedonū
ibi disposuit. Manebant & intra nichilominus
hoīes ipii & morib; maligni. a qb; ciues multa et
maligna subinde paciebant'. Edificans ū & in
sactario arā sup eā porcos imolauit hostias n̄
legitimas. nec patrie religioni iudeorū congruas.

cogitq; ⁊ eos relinquere religionē patriā ⁊ idolū
uenerari. edificare aūt in una q̄q; ciuitate ⁊ ui
co tēpla deorum. ⁊ aras collocantes. imolare sup
eas porcos oī die p̄cepit: ⁊ ne q̄s circūcideret
ex filiis eorum. Intimnat ē aūt tormta grauissima.
siquis p̄t hec facē uideret. Constituit itaq; p̄
positos: qui cogerent eos ī ipsa illa mandata pficē.
Et multi q̄dē iudeorum sponte. alii ūo ppt timorē
mali imminentis. regis p̄cepta sequebant. Pro
bati aū ⁊ generosi detestabile facin̄ erectan
tes: patriis legib; adheser. Ppt ea dieb; sin
glis penis afflicti ⁊ amara passi tormta: tru
cidabant. Nā ⁊ ūbati ⁊ diūsis cruciatib; fati
gati: adhuc uiuentes crucis patibulo figeban
tur. Uxores ūo et filios q̄s circūcider̄ p̄ter uo
lūtatē regis laqueis suffocabant: parentū
ceruicib; eos illigantes. Nā ⁊ si apud aliquē
uolumē sacrū fuisset inuentū aut lex: ⁊ ip̄e
crudeli sorte moriebat. Uidentes samaritte
iudeos hec pati. dereliquo neq; se cognatos ip
sorum neq; tēplū sup garizin magnini dī ut
pus ēē fatebantur: consuetudinē sue facien
tes nature. de qua supi constat expssiū: s; di
cebant se medorum psarūq; ēē colonos. Mit
tentes ḡ ad antiochū legatos ⁊ eplām: q̄ sub
ter sit scrpta significauer. Regi antiocho. Re
latio a sichimitis. Deo epiphani: regi sydoni
orum. Maiores nri ppt crebras puincie pesti
lentias secuti p̄scā q̄ndā supstitionē: consue
tudinē fecer̄ colendi q̄ dr̄ apud iudeos sabbatorum
dies. Edificantes aū sine numine in garizi
monte tēplū: offerebant in eo deuotas imo
lationes. Uob aū malignitate iudeorum digne
usis. uenientes iudices uri. ⁊ arbitrati p cogna
tionē illorum nos eadem facē similib; penis nos
afficiunt. dū ab initio sydones ēē noscam: qd
manifestū ēē publicis constat annalib;. Peti
mus ḡ te bn̄ficū saluatorē denuntiare ⁊ apollo
nio. nr̄arū partiū iudici ⁊ nicanori regalia
tractanti negotia. ut nich nos debeant molesta
re q̄si iudeis aliq supstitione coniunctos: cū
genere ⁊ morib; ab eis phem alieni. Teplū ūo
edificatū qd adhuc sine culq̄m dī nomine constat:
greci iouis illud appellatione petim dedicari:
q̄ facto uitem ipoztunas molestias sustinere.
opib;q; sedulo uacantes: tē soluem redituū
q̄ntitatē. Hec petentib; samaritis: rex ita re
scpsit. Antiochus rex: nicanori. Sichimite
sydonii porrexer̄ in publicā relationē. s; q̄a co
gitantib; nob cū amicis. docuer ab eis missi qd
criminib; iudeorum in nullo pbant ēē partici
pes. q̄n morib; grecorum uiuere potius eleger.
absoluim eos a iudeorum pena nocentiū: ⁊ tem
plū eorum queadmodū petier. greci iouis appel
latione dedicet. Eadem ⁊ apollonio partiū
iudici scpsit septimo ⁊ q̄dragesimo anno m
se echato. octauo decimo die.

Eodem tēpore erat habitans aliq̄s inmodin
uico iudee. nomine mathathias. filii iohis
filii symonis. filii samonii. sacerdos de uice
iobab. iherosolymitas. Erant aū ei filii. v. iohs
q̄ uocabat gaddis: ⁊ symon q̄ dicit ē mathathiā
⁊ iudas qui uocabatur machabeus. ⁊ eleazar
qui dictus ē saphus: ⁊ abrahā qui dicit ē io
nathan. Iste ḡ mathathias plangebat apud
filios statū rerū ⁊ ciuitatis rapinā ⁊ tēpli
nuditatē. ⁊ calamitates plebis: dicebatq;
melius ēē illi p patriis mori legib;: q̄m ita
sine glā uiuere. Uenientib; aū ad modin
uillā a rege directis. ut cogerent iudeos facē
q̄ p̄cepta uidebant a rege. ⁊ iubentib; illic
constitutis ydolis imolare scdm regis iussionē.
⁊ p̄mū mathathiā q̄ doctrina ut fama glē
reliq̄s ante ibat sacficare cōpellentib;. matha
thias recusabat hoc facin dicens. Licet alii
oms iussionib; antiochi p̄more obtēperent:
m tam̄ et meis filiis tale scelus nulla ten ipo
nit. Cūq; tacuisset. accedens quidā ex iudeis
imolauit in medio sic p̄cepit antiochus.
Itaq; mathathias irruit sup eū cū filiis suis
habentib; gladios. eiq; sanguinē sup arā
effudit: ⁊ iudicē regis appellenū qui eos
ad tali cogebat cū suis paucis militib; inter
fecit. ⁊ arā deponens clamauit. Siq̄s enim

lat᷑ patrias leges. ⁊ dĩ religionẽ sequat᷑ me. Et
hec dicens cũ filijs ad solitudinẽ exiit: relinq̃ns
omnẽ suã possessionẽ. Idẽ multi facientes: cũ filijs
⁊ uxorib; ad solitudinẽ confugerũt. Audientes ũ
ista iudices regis. ⁊ auxilia conuocantes q̃ in arce
iherosolymorũ p custodia pmanebant: p⁹ sq̃dẽ
conabant᷑ ũbi eos flectẽ. ut ad penitentiã puenirent.
⁊ eligerent poci⁹ illa q̃ psc̃. ne aliq̃ necessitate
cogente eis tãq̃m hostib; uterent᷑. Cũq; hi acci
pientib; ũba s; contrã respondentib; confluxe
runt die sabbatorũ: ⁊ sic erant in speluncis ibi
eos atroci incendio cremauer̃. dũ repugnare ꝓpt
diẽ noluissent. ne inmat᷑ suis honorẽ sabbati
trãsgredi uiderent᷑. nã uacare meo nob̃ legiti
mũ ẽ. Mortui g̃ sũt cũ uxorib; ⁊ filiis in spelũ
cis globis fumiferis suffocati numero mille.
multi aũ liberati sũt ad iuncti machathie: ⁊ illũ
sibi iudicẽ ordinarũt. Q ⁊ sabbatis eos docebat pug
nare: dicens si hoc qđ ñ fecerũ obseruantes legẽ.
sibimet ipsis erunt hostes. in illo die uenientib;
contra eos inimicis. Hec dicens psuasit eis: et
hacten⁹ pmanet nob̃ consuetudo pugnandi.
⁊ si tali die bella consurgant. Colligens g̃ s̃
machathias armatã multitudinẽ. aras depo
suit idolorũ: ⁊ peccantes in eos q̃ntos manu
cape potuit interemit. Nã multi ei timore
dispsi sũt ad gentes ꝓpinquas. ⁊ pueros ñ cir
cumcisos iussit circũcidi: expellens eos q̃ ut
talia phiberent fuerant constituti. Is g̃ ma
gister uno anno dũ morbo g̃uissimo ꝑmeret᷑
conuocauit filios suos: ⁊ circũstantib;. ego
q̃dẽ inq̃t o filij decretã pficiscor uiã. Cõmen
do aũ uob̃ patrias leges obtestans ne earum
trãsgressores. s; poci⁹ custodes eẽ debeatis. Patne
ũ uoluntatis memores. ritus patrios custodi
te. ⁊ pcliitantẽ antiq̃ consuetudinẽ restaura
te: ñ seducti ab his qui sponte aut necessitate
eã pdt̃. s; digni meo instituto omnẽ uiolen
tiã ⁊ necessitatẽ tolerando supate: ita uos pre
pantes ut si oporteat p legib; grata uitę mori
amini. scientes hoc qa ds̃ tales ñ despiciet. s;
uĩãm uirtutẽ inspiciens. reddet uobis liber
tatẽ: et reddet q̃ndoq; ut cũ securitate uris
morib; pfruamini. Nã corpa nr̃a mortalia ⁊
tẽpalia sũt: factorũ ũ monimẽta imortalitatis
ordinẽ consequunt᷑. Qđ desiderantes: uos decet
appetẽ glãm q̃ nullo sit fine claudenda. Con
cordiã ũ uos habẽ cõmoneo: ⁊ inq̃ aliq̃s extit
melior altero cedente. uob̃ inuicẽ ꝓprius mi
nistrare uirtutib;: ⁊ symonẽ frẽm sapien
tia antecedentẽ. patrẽ putate. ⁊ q̃cq̃d ille p
suaserit custodite. machabeũ ũ militie ꝓpt
uirtutẽ ⁊ fortitudinẽ habebitis ducẽ. Nã
gentẽ defendens. hostes uirilit᷑ expugnabit.
Suscipientes aũ uiros iustos et religiosos ũitatẽ
eorũ fouete. Ita filiis locutus ẽ. dñm orans adiu
torẽ eis fieri: ⁊ ut poplo leges ꝓpe conseruent᷑.
fideli corde supplicans uiuendi finẽ cõmuni
sorte suscepit. ⁊ sepelit᷑ in modin. Magnũq;
luctũ om̃i poplo sup eũ pagente: successit
gub̃nationi rerũ filius ei iudas q̃ ⁊ machabe⁹.
centesimo quadragesimo. vi. anno. Qa adiuuan
tib; se pro animo frĩb; cetis q; religiosis. ini
micos a puintia expulit. ⁊ trãsgressores legũ
patarũ iudeos occidit: ⁊ purificauit ab oĩ
macula suã trã. Hec cũ audisset appollo
nius dux samarie: colligens exercitũ egsst⁹
ẽ cont᷑ iudã. Ille aũ occurrit ei ⁊ cõmittens
cũ eo pugnã uicit: ⁊ multos eorũ interfecit.
Inẽ quos ⁊ ducẽ appollonũ armis exuens
interemit: multaq; pdã ab exercitu hostiũ au
ferens discessit. Syron aũ dux inferioris syrie
audiens qđ multi trãsirent ad iudã. ⁊ magna
uirtute iã circũsep⁹ ad bellũ accederet: sta
tuit cont᷑ eũ dimicare. Et colligens milites sub
se constitutos ut trãsgressores iudeos: cont᷑ macha
beũ pdux exercitũ. Perueniens aũ usq; ad beth
surã uicũ iudee. ibi exercitũ locauit. Iudas
aũ occurrens ei et conflige disponens. qa mi
lites ad pugnã uidebat ꝓpt paucitatẽ ⁊ ieiuniũ
desides. hortabat᷑ dicens. ñ p multitudinẽ uin
cendos hostes. aut expugnandos eẽ credatis. s;
pietat᷑. Et hoc euidentissimũ haben⁹ exemplũ
maiores nr̃os. q̃ ꝓpt iusticiã ⁊ ꝓpas leges certan

tes

multa sepī milia deuicer. N ā nullū lesisse maxi
ma uirt' extitit. Hec dicens: suadet eis cōtēnere
multitudinē. Et confligens cū syris duce eoꝝ
interfecto. cunctos ad fugā uītit. Secut' aūt eos
usq; ad cāpū. occidit octo milia. reliq̄ aū fati
gati ad maritima loca discesser. Que audiens
rex antiochus. maximo furore cōmot' omnē ꝓpā
uirtutē congregans. & multos ab insulis merce
de conducens. ꝑabat circa ueris initiū dimicare
cont̄ iudeā. Ut ū militib; stipendia distribuens
uidit thesauros deficere. n̄ enī ei oīa uectigalia
reddebant ꝓpt̄ seditiones gentiū: nā ē magna
nim' eēt ei minime sufficiebant. q̄ dudū colle
gerat. delibauit p̄mū ad ꝑsidā ire: tributa q;
ꝓuintie congregare. Relinquens aū p rerum
gubnatione q̄ndā lysiā. glām apud se maximā
possidentē. ut regeret ꝓuintias á fluuio eufrate
usq; ad fines egypti & inferioris asie. et partē
exercit' & elephantos ei tradens. p̄cepit ei filium
suū antiochū nutrire diligent. & uastare iudeā.
& habitantes in ea duce captiuos & eūtē ierosol
ymā. & gen' eoꝝ omnino dispdē. Hec q̄dē p̄cipi
ens lysie rex antiochus. abijt ad ꝑsidā centesimo
& quadragesimo septimo anno. & t̄nsiens eufraten.
ad supiores ascendit ꝓuintias. Lysias ū eligens
ptholomeū dorimenis. & nicanorē. & gorgiam
uiros potentes & amicos regis. & tradens ei pedi
tū q̄draginta milia. equitū ū septē milia: t̄nsmisit
cont̄ iudeos. Q' usq; emaus ciuitatē uenientes: in
cāpo exercitū locauer. Sup uener ū eis ad auxi
liū de syria ut a finitimis locis. & multi t̄nsfu
ge iudei: nec n̄ & negociatores q̄dā sꝑantes iudeoꝝ
se emerere captiuos. argentū aū & aurū p eoꝝ
p̄ciis deportantes. Exercitū aū & multitudinē
iudas intendens adūsarioꝝ: suadebat suis mi
litib; confidere. Hortabat' spem q; uictorie in
dn̄o habē. & patria lege cū saccis induti roga
rent. solitū habitū peticionis ostendentes: sup
plicarentq; quatin' p̄beret eis cont̄ inimicos au
xiliū. Quo facto: disponens eos scdm̄ antiquū
& patriū modū p millenarios. & illos dimit
tens. q̄ paulo ante duxerant uxores. & eos qui

possessiones paulo ante adquisierant. ne p eoꝝ
desidio mi' audact cont̄ hostes pugnarent. resi
duos talib; hortabat' affectib;. Cet' q̄dē uob̄ n̄ ali
ud necessariū ē o socij: n̄ ut fortit̄ picula con
tēnatis. N ē enī licet uirilit̄ certando accipe li
btatē: q̄m & ꝓpt̄ se ipsā uob̄ carā. & p diligentia
colendi dn̄i. plus desidabilē eē confido. Tamq̄
ḡ in hoc solo uob̄ positis. ut accipientes eā felicē
& beatā renouetis uitā. & ut scdm̄ leges & consu
etudines conūsem': agite ne forte p neglegentiā
urām iudaice gentis semen intereat. Ita ḡ pug
nate. mortē p maximo lucro putantes: ut si
uiceritis cū lib̄tate & patriis legib; etiā glām
conquiratis. Parate ḡ uos crastina die audacib;
animis: ut bellū p lege patria cōmittatis. Iudas
q̄dē incitans socios: ita locut' ē. Hostib; t̄nsmit
tentib; gorgiam cū q̄ngentis peditib; & mille
equitib; q̄tin' p nocte irruerent sup iudā. et
ad hoc ꝑuios eis dantib; aliq's de fugientibus
iudeoꝝ: sentiens fili' mathathie. statuit & ipse
castra hostiū inuadere latent. Cūq; cenasset
focos plurimos derelinquens. tota nocte ꝓficis
cens in adūsarioꝝ castra: ad locū emmaum p
uenit. Gorgias aū explorat' castra iudeoꝝ nec
eos inueniens: arbitrat' eos in montib; dis
cessisse. ubi eēnt quere decreuit. Lucente ū
die. apparuit hostib; in emaus iudas cū trib;
milib;. plus mini' armatis utcūq; ꝓpt̄ paupt̄atē.
Et respiciens adūsarios optime septos. & studio
militari dispositos: incitauit iudeos dicens. Etiā
nudis corpib; pugnare debem'. & dn̄m inuocare:
q̄ sepius nos inermes cont̄ plures armatos uic
toriā fecit adquirē. Sermone ū finito: iussit
tubicines clangorē significare militib; suis. q̄tin'
ū inopinatos hostes inuaderent. Quoꝝ multos
resistentes occidit. reliq's ū ꝑsecut' ē usq; ad gazara.
& cāpos idumee & azoti. & iamnie. Ꝑstrati sē aū.
tria milia eoꝝ. Iudas ū iubebat militib; suis ho
stiū p̄dā contēnē: dū adhuc certam̄ eis & pug
na cont̄ gorgiā sup eēt. quib; expugnatis. eēt
p̄de licentia. Adhuc illo dicente hec ad milites:
respexer illi qui cū gorgia erant. & exercitum

q̄dē quę in castra reliquerant uictū uidentes ca
straq; incensa. nā fumꝰ a longe eis que accede-
rant indicabat. Vt ū hec ita eē q̄ erant c̄ gor-
gia cognouer̄. ⁊ eos q̄ cū iuda erant ꝑatos at
tender̄ ĩnte: ad fugā conūsi st̄. Iudas aū sine
pugna uictꝭ gorgie militib;: reūsus tulit hosti
ū spolia. multūq; aurū ⁊ argentū ⁊ purpu
rā. ⁊ iacinctū auferens ad ꝑ̄pa remeauit cū
leticia: laudans dñm de hiſ q̄ potuit optinere:
nā hec uictoria desideratā eis contulit libtatē.
Tē lysias confusus depditione exercitꝰ quē dire
xerat: statī alia sexaginta milia peditū ⁊ q̄nq;
milia equitū congregans: uenit ꝑtinꝰ ad iudeā.
Et ascendens sup montana: in bethsuris uilla
iudee castra metat̄ ē. Occurrit aū ei cū decē
milib; iudas. Et multitudinē hostiū uidens
iudas: adiutorē s̄ dñm fieri postulauit. ⁊ con
fligens cū p̄cursorib; aduersarioꝝ sine aliq̄ dilatio
ne supauit. ⁊ psterniens q̄nq; milia eoꝝ factꝰ
ē reliquis in timore. Attendens aū lysias au
daciā iudeoꝝ: q̄a pati st̄ mori. ń eis uiuē cū lib
tate uetuisset. ⁊ timens eoꝝ desꝑationē tāq̄ forte
colligens residuū exercitū rediit anthiochiam:
⁊ demorabat̄ ibi p̄sidia congregans pegrinoꝝ ut
cū maiori expeditionis apparatu cont̄ iudeos ue
nire potuisset. Totiens ḡ uictis anthiochi regis
ducib;: iudas contionē faciens. suadebat ut post
tantas s̄ donatas a diuina dispensatione uicto
rias. ascenderent iherosolymā ⁊ tēplū ab ydol
expiarent: legitimasq; hostias imolarent. Q
dū cū tota multitudine ad iherosolymā puē
nisset. tēplū desertū inueniens. ⁊ incensas por
tas. ⁊ siluas in tēplo ꝑ longuā solitudinē pul
lulasse: lugere cepit cū ꝑrius sociis ꝑ tēpli ui
sione. Eligens aū q̄sdā milites iussit eis expug-
nare eos qui arcē custodiebant: dū ipse tēplū a
ruine feditate purgaret. Qd diligent̄ emundans:
introdux̄ noua uasa ⁊ candelabrū. ⁊ mēsam.
arā q̄q; ex auro factā. Recōposuit aū ⁊ uela
in ingressu: ⁊ ianuas ipsas restrux̄. Deponens
q̄; altare: de lapidib; nouis aliud edificauit.
Quīta ū ⁊ uicesima mēsis casleu quē macedones
appelleon uocant: accender̄ lumina sup cande-
labrū. ⁊ adoleuer̄ incensū holocaustaq; in nouo
altari obtuler̄. Hec aū facta st̄ p̄ tres annos:
eodē die q̄ mutata ē eoꝝ religio. ad p̄fanā ydo
loꝝ consuetudinē. Nā tēplū destructū ab an
thiocho: sic trib; annis ꝑmansit. Quīto enim
anno ⁊ q̄dragesimo ⁊ centesimo in tēplo fac
ta st̄: quīto ⁊ uicesimo die appellei mēsis. olym
piade centesima ⁊ q̄nq̄gesima tcia. Renouatū
ū ē in eodē die quīto ⁊ uicesimo appellei mēsis
octauo ⁊ q̄dragesimo centesimo anno. olym
piade centesima ⁊ q̄nq̄gesima quarta. De
solationē ū tēpli contigit fieri scdm ꝑphetam
danielē: quā ante q̄drigentos ⁊ octo annos
p̄dixerat. ꝑ quā significauit qd macedones
eū destruerēt. Celebrauit aū iudas c̄ ciuib; suis
ꝑ renouatione tēpli sacficia ꝑ dies octo: nullū
genꝰ delitiarū relinquens. s; ꝑciosissimis dapib;
eos pascens. dñm aū laudib; ⁊ psalmis glorifi
cabant. seseq; mutuo cantib; delectabant.
P renouatione ū sollēniū p̄ multū tēp̄ insꝑata
religione receptoꝝ legē posuit. ut posteri ꝑ
octo dies hanc renouationē tēpli celebrarent.
Vñ et ab illo tp̄r hactenꝰ hanc festiuitatē cele
bramꝰ: uocantes eā lumina eo qd p̄t spē hoc
nob splendidū lumē colende religionis appa
ruit. Murū aū in circuitu ciuitatis construx̄.
⁊ aduersus incursiones hostiū turres edificauī
altissimas: custodes in eis deputans. S; et
bethsurā noīe ciuitatē muniuit: q̄tinꝰ pro
castello ea aduersus incursiones hostiū uterēt̄.
His ita factis: gentes finitime prepatione ut
fortitudine iudeoꝝ. egre ferebant. Q̄ ꝑp̄t in
surgentes: multos iudeoꝝ p incursiones et
insidias opp̄mebant. Aduersus q̄s frequēt̄ ma
chabeus bella cōmittens: ab incursionib; et
a malꝭ q̄ iudeis inferebant eos arcere tēptabat.
Et sup filios esau idumeos adueniens plurimi
tates in ea multos eoꝝ incendit. uirosq; pstra
uit: deinde cont̄ ammanitas pręx̄ exercitū
magnū habentes: quoꝝ dux erat thimotheꝰ.
Subitiens aū ⁊ istos azotoꝝ cepit ciuitatē.

⁊ uxoreſ eoꝝ et filioſ ducenſ captiuoſ ⁊ ciuita
tē incendenſ: reuſuſ ē ad iudeā. Audienteſ
aūt eū uicine gētes reūti. congregant ingala
ditin contra iudeoſ ſ finitimoſ. Qui fugienteſ
ad cathemā caſtellū. tranſmiſerunt ad iudā
mandanteſ ei qd̄ feſtinaret thimotheuſ ca
pe locū inquo confugerant. Cūq; legeren
tur ep̄le a galilea nūtii quoq; ſupuener: in
dicanteſ congregari eoſ q̄ in ptholomaide
tyro et ſydone. ⁊ aliiſ erant gentib; galilee.
Ergo ex utraq; parte hoſtib; nūtiatiſ. cogitanſ
iudaſ q̄d deberet fieri. ſymonē q̄dē frēm p̄
cepit tria milia electoſ accipe. ⁊ in ſolatiū
galileoꝝ exire. Ipſe ū cū ionatha frē ſuo ⁊ octo
milib; militū exienſ ingaladitidē. reliquit
ſup ceterū exercitū ioſephū zacharie et a
zariā p̄cipienſ eiſ diligent̄ ſeruare iudeam:
⁊ cū nullo hoſtiū bellū cōmitterē. donec ipſe re
uerteret. Igitur ſymon puenienſ ad galileā. et
confligenſ cū inimiciſ: ad fugā eoſ u̅tit. Et
uſq; ad portaſ ptholomaidiſ eoſ pſequenteſ
occidit tria milia eoꝝ: ⁊ ſpolia tollenſ pēp
toꝝ ⁊ captiuoſ ab eiſ iudeoſ. ⁊ ſarcinulas
eoꝝ auferenſ ad p̄pria remeauit. Judaſ ū ma
chabeuſ ⁊ frē eiꝰ ionathaſ tranſeunteſ iorda
nē fluuiū ⁊ uiā triū dierū pābulanteſ:
nabatheoſ cū pace occurrenteſ inuenerunt.
Qui b; narranteſ que ingalatide contigiſſent. et q̄d
multi eoꝝ tribularentur p caſtella ⁊ ciuitates
galaditidiſ. ſuadebant ei p̄perare contra alie
nigenaſ: ut poſſet apictiſ iudeoſ eruere.
Flexuſ reuertit ad ſolitudinē: ⁊ irruenſ p̄mū
ſup habitanteſ ... beth ſurā cepit eā ⁊ om
nē maſculū etate ualidū trucidauit: ⁊ ciui
tatē incendit. Facta aū nocte nec ſic abſtinuit:
ſ; pfectꝰ in caſtellū q̄d thimotheuſ iudeoſ ob
ſidebat: mane ad eū puenit. Et inueniens
iā ad muroſ accedenteſ aduſarioſ. ⁊ q̄ſdā
ſcalaſ ut aſcenderent alioſ machinamēta fe
renteſ: iuſſit tubicinē ſignū dare ad horta
tuſq; militeſ p frīb; ⁊ p̄pinquiſ pro animo
laborandū: in treſ parteſ diuidenſ exerci

tū. hoſteſ a tergo inuadit. Sentienteſ aū hii qui
cū thimotheo erant q̄a machabeꝰ ē: expti iā p̄uſ
p bella uirtutē ⁊ felicitatē eiꝰ. ad fugā conuſi
ſt. Secutꝰ aū eoſ iudaſ: interfec octo milia uiroꝝ.
Deuianſ aū ad mellā ciuitatē alienigenā cep eā:
⁊ omſ maſculoſ interfec. ciuitatē ū ipſā incendit.
Exienſ inde. caſtomachi ⁊ boſor: multaſ ciuita
teſ galaditidiſ euertit. Interiecto ū tp̄r. thimotheꝰ
maximū p̄parans exercitū. aliaq; p̄ſidia colli
genſ ⁊ arabaſ mercede conducenſ. uenit tranſ tor
rentē p̄pe raſon ciuitatē exhortatq; ē militeſ di
cenſ. Si pugnā cū iudeiſ cōmiſeritiſ pro certate
animo: neq; torrentē tranſeatiſ. nā ſi tranſieritiſ: p
ditionē uob ipſiſ imminere cognoſcite. Judaſ aū
audienſ ad pugnā p̄paratū thimotheū: cū uniūſiſ
ſuiſ militib; feſtinabat ad bellū. Qui tranſienſ torrentē
irruit ſup inimicoſ. ⁊ q̄ſdā eoꝝ occurrenteſ occi
dit: aliiſ aū timoreſ incutienſ: arma ſua pcere
coegit. Quoꝝ q̄dā ad locū q̄ dr̄ garna fugienteſ:
ſpauer ſalutē. Judaſ aū ciuitatē capienſ eoſ inter
fecit. ⁊ locū incendit: uaria uſuſ ſpecie ad ho
ſtiū necē. Cū hec pegiſſet: colligenſ iudeoſ q̄ erant
in galaditide cū uxorib; ⁊ filiiſ ⁊ oī eoꝝ ſuppel
lectili: decreuit ad iudeā reūti. Cūq; ueniſſet
ad aliquā ciuitatē q̄ dr̄ ephron in uia poſitam.
dū nec aliud iter pgere potuiſſet nec reūti uellet:
miſit ad ciueſ in ephron rogans eoſ quatinꝰ licen
tiā darent ei p ſuā ciuitatē tranſire. Nā illi por
taſ lapidib; obſtruxer: ⁊ extꝰ itineriſ occupa
uer. Qui b; minime adquieſcentib;: iudaſ ad hor
tatꝰ ſuoſ. obſidione circūdedit ciuitatē. Quā una
die ul nocte expugnanſ cepit: ⁊ omnē maſculū
in ea occidit. incendenſ totā. Quo facto: p eā ſ uiā
apuit uniūſiſ. Tanta erat aū pemptoꝝ multi
tudo: ut ⁊ ſup mortuoſ ambularent. Tranſeunteſ
ū iordanē. uener ad magnū cāpū. cuiꝰ in pſpectu
iacet ciuitaſ bethſamiſ: que grece dr̄ ſcitopolis.
Inde ad iudeā puener cantanteſ ⁊ laudanteſ: ⁊
ſolitoſ p uictoriiſ ludoſ agenteſ. Ubi imolauer
ſacrificia grāſ agenteſ p hiſ que eger: ⁊ p ſalute
exercitꝰ. nā nulluſ iudeoꝝ in hiſ p̄liiſ ē defunctꝰ.
Ioſephuſ ū zacharie. ⁊ azariaſ. q̄ſ p̄ſideſ reliquerat

iudas tpr quo symon in galilea ptholomaidẽ expug
nabat. cũ & ipse iudas cũ frẽ suo ionatha in gala
aditide bellarent. cupientes & ipsi glãa ad quirẽ
ducũ fortissimorũ oĩne sub se constitutũ agmĩ
colligentes ad iãniã uener. & gorgie duci iannie
occurrentes. plio facto duo milia suorũ militum
amittentes: ad iudeã fuger. Euenit ũ eis hec ca
lamitas qđ ñ obedier pceptis iude dicentis: ut
cont nemine pugnã ante suũ aduentũ cõmit
terent. Nã sup oms alios ei bellicos tractat in hoc
mirandus extitit: qđ iosephi & azarie peccatũ fu
turũ pdixerat. si trãsgrederent ei pceptũ. Iudas
aũ & frs ei pugnare cont idumeos ñ cessabant:
s; undiq; eis imminebant. & chebron ciuitatẽ
capientes. munimina ei deposuer. & turres in
cendentes depdabantur omnẽ trã alienigenarũ.
Ad marisã ũ ciuitatẽ & azotũ uenientes tenuer
eas: & multa spolia exinde ducentes. ad iudeam
reũsi st. Eodem tpr rex antiochus supiorẽ
puinciã pcurrens. audiuit ciuitatẽ psarũ di
uitiis excellentẽ. elimaidã nomine. pciosissimũ
q; templũ in ea diane. & oĩ specie ornamtorũ ple
nũ: insup & arma et loricas q's reliq'sse audierat
filiũ phylippi regẽ macedonũ. alexandrũ. Cõ
mot g: egredit cont elimaidã et obsidebat eã. Hii
ũ q in ea erant minime territi impetu ei neq; ob
sessione. s; pertinacit repugnantib;: spe decept
discessit. Nã exeuntes a ciuitate fugauer eũ. et
psequebant usq; ad babyloniã. Ubi cũ pmultã
suorũ militũ amissionẽ uenisset: q'dã ei nuntiauit
& ducũ pditionẽ q's pugnare cont iudeos reli
q'rat. & creuisse fortitudinẽ iudeorũ. Sup porẽ
itaq; curã hoc crescente malo: incurrit meg'
tudinẽ. Qua diu tenente. & crescentib; passio
nib;: cognouit qđ moreret. Conuocans g ami
cos. morbũ suũ eis atrocẽ ẽẽ indicauit: confess
hec id se pati. qđ iudeorũ gentẽ affligens tem
plũ expoliasset dniq; contẽpsisset. Quo dicto:
uita expirauit. Unñ miror polibiũ megalopoli
tam qđ uir bonus existens. dic id perisse antiochũ:
q'a uoluit templũ diane in psida deuastare. Nã
q nullatenus egit peccatũ. s; tantũ cogitauit:
nullo reatu tenet. Si aũ polibio uidet id antio
chũ uitã finisse: multo plus uerisimile uidet
ppt templi iherosolymitani sacrilegiũ. regẽ perisse.
S; ob hoc ñ resisto megalopolite: cũ nra opinio
uera ẽẽ uideat. Anthiochus aũ prius q moreret.
conuocans phylippũ unũ ex sociis: tutorẽ eũ suis
regni constituit. Et dans ei diadema & stolã
& anulũ filio suo antiocho iussit deportare: et
censuit ut puideret ei educationẽ. & custodiret ei
ipiũ. Defunct ẽ ũ antiochus. nono & q'dragesimo
& centesimo anno. Lysias aũ mortẽ ei nuntians
multitudini: filiũ ei antiochũ ipse nutriebat.
regẽq; constituit. uocans eũ eupatorem.
Eodem tpr hii qui erant in arce iherosolymorũ
custodes macedonũ & trãsfuge iudeorũ: multa
in iudeos adũsa fecer. Eos eñ q ascendebant in
templũ imolare: repente inuadentes. hostilit opp
mebant. Nã arcis culm: templi altitudinẽ supabat.
His g accidentib;: iudas deuastare arcis custodiã
delibauit. Et colligens omne poplm arcẽ
instanti obsidebat. anno pncipat seleuci. c.xl.
Construens g machinamta & aggeres accumu
lans: arcẽ cape laborabat. Multi g ex trãsfugis.
ea nocte egssi ad puinciã. & alios similes &
impios congregantes ad anthiochũ regẽ usq; ue
ner: petentes ñ debẽ se despici dũ a contribulis
suis atrocia paterent. q id sustinebant: quia reli
gione sua relicta. patri ei impio obedissent. et
nc picula sustinerent pfidia. & uiros ei. nec
ñ & custodes a rege deputati: ñ aliqđ psidiũ
tueret. Hec audiens anthiochus adolescens:
ualde iratus duces & amicos conuocans. pcep
colligendũ exercitũ. siue pegrina solatia. Con
gregat q; ẽ exercit peditũ quidẽ centũ milia.
equitũ ũ uiginti milia. & elephanti duo & tri
ginta. q q; pducens exercitũ. egressus ẽ ab antio
chia cũ lysia habente toci exercit gubnationẽ.
& pueniens ad ydumeã. exinde bethsuram
ascendit ciuitatẽ. nimis fortẽ & munitã. &
circũdans ciuitatẽ: obsidebat instant. Susti
nentib; ũ bethsuritis. & pparationẽ machina
mtorũ ei incendentib;: multũ tẽporis in ob

sidione consumptum est. Judas vero audiens regis adven
tum: destitit quidem ab obsidione arcis. Occurrens
autem regi castra metatus in angusto quodam loco qui
bedoscaria dicitur. xx. milium stadia ab hostibus distan
te. Rex autem egressus a bethsura. per angusta duxit
exercitum ad castra machabei. Factoque diluculo:
milites ordinavit in acie et elephantes
quidem sequi se ipsos invicem fecit. propter locorum angustiam
non valentes in latitudinem collocari. In circuitu vero
uniuscuiusque elephanti properabant quidem pedestres
mille: equites vero quingenti. Gestabant autem elephanti
turres excelsas. et archarios in eas. reliquamque
virtutem ex utroque latere montis fecit ascendere:
amicos exercitui preponens. Et iubens clan
gorem fieri ad hostes accessit. aureos enudans
clypeos simul et ereos. ut nimium fulgorem sue
claritatis emitterent: montesque eis frementi
bus resultabant. Hec iudas inspiciens terri
tus non est: sed fortiter excipiens inimicos. ex eorum
precursoribus usque ad sexcentos occidit. Ele
azarus autem frater eius quem mauronem vocabant.
videns sublimiorem elephantum ornatum esse
loricis regalibus. et putans in eo sedere regem. ac
cessit ad eum omni virtute: et multos circa
elephantum perimens. alios dispersit effugere. et
subveniens elephanti ingressus eum percussit. Qui
mortali plaga percussus. moriens cecidit: et ele
azarum suis compressum ponderibus interemit. Sic enim
magnanimiter multos inimicorum disperdens
vita privatus est. Judas autem hostium fortitudinem
contemplatus. discessit ad iherosolymam: et
obsessionis necessaria preparabat. Antiochus
autem partem expeditionis in bethsuram misit:
ut eam devastaret. Cum reliqua autem multitudi
nis virtute: ipse ad iherosolimam profectus est.
Bethsurite vero territi fortitudine adversariorum
et sua videntes necessaria defecisse: se ipsos
accepta fide tradiderunt. Antiochus autem capiens
civitatem. omnes cives nudatos abiecit: et suos
ibi custodes reliquit. Multo vero tempore obsidens
templum in iherosolimis sedebat: pertinaciter intus
repugnantibus civibus. Nam ad singula que contra
eos statuerat rex machinamenta. et illi contra suam
defensionem et instrumenta bellica requirebant. Cibi
et alimenta defecerunt. fructibus prioribus omnibus consumptis.
et terra illo anno non culta quia septimus annus insta
bat: in quo secundum legalia instituta relinquebant
vacuam terram. Multi vero obsessorum fugiebant propter
inopie necessitatem: unde relicti sunt in templo pau
cissimi. Et his quidem qui in templo obsidebantur: ta
les res accidebant. Lysias vero dux. et rex antio
chus. quando phylippus a persida veniens. nuntiatus
est eis commendatum sibi presumpsisse imperium. et rem publicam
antiochi sibi velle defendere: pretermittentes obsi
dionem ire adversus phylippum decreverunt. Quod
consilium nequaquam manifestum ceteris ducibus facere
voluerunt. sed iussit rex lysiam ducibus dicere diu
turnam obsessionem nichil eis posse proficere: quando et lo
cum adversariorum constaret esse munitum. et sibi victum
alium necessitas interrogaret. et expediret pacem facere
cum iudeis. eosque relinquere propriis uti cerimoniis.
unde a nobis hactenus prohibiti videntur adversari. Hec
dicens de phylippi tyrannide tacendum esse de
crevit: ne exercitus sui dubia corda perciperet. Hec
lysia dicente exercitui et ducibus hec sententia
placuit. Tunc mittens rex ad iudam pacem promisit
obsessis: et patriis legibus eos vivere pollicetur.
Hii vero suscipientes verba. et confirmatis sacramentis
et fide: exierunt a templo. Ingressus vero antiochus
et aspiciens munitum locum impudenter sacramenta
transgressus est: iussitque exercitui in circuitu stantem
deponere muros usque ad solum. Post hec reversus
est ad antiochiam: ducens onyam principem sacerdo
tum: qui et menelaus dicebatur. Nam lysias persuasit
regi menelaum occidere. si vellet iudeos esse pa
catos: dicens hunc fuisse initium malorum qui fecerit
patrem suum cogere iudeos religionem patriam re
linquere. Mittens ergo rex menelaum ad beriam syrie
civitatem. interfecit eum post decimum annum principatus sacer
docii eius: et ut ipse principatum obtineret impulit
iudeos transgredi leges. Post menelai interitum
princeps ordinatus est alchimus: qui et ioachim vocatus est.
Rex autem antiochus inveniens phylippum iam rebus
imperantem: debellabat eum. Quem sub sua faciens

poteſtate: occidit. Filiꝰ aūt ꝑncipis ſacerdotum
onie de q̄ ꝑdiximꝰ adhuc puerulus. defuncto pa
tre relictus audens qđ auunculū ſuū menelaū
rex interfeciſſet ⁊ ꝑncipatū ſacerdocii alchimo
dediſſet: n̄ exiſtente de gen̄e ſacerdotū. ſ; ab lyſia
flexꝰ ut tranſponeret honorē ab ea familia ad aliā
domū: fugit ad ptholomeū regē egypti. ⁊ ho
norē meruit ab ipſo ⁊ uxore eiꝰ cleopatra. locūq;
pecijt in regione eliopolitana. ubi ſimile ihe
roſolymoꝝ edificaret tēplū. De his q̄dē tēpore
oportuno exponemꝰ. Eodē tēp̄r fugiens deme
triꝰ ſeleuci filiꝰ a roma ⁊ ꝑueniens tyrū: iпpoſuit
ſibi diadema. ⁊ colligens q̄ſdā mercede conductos
ſatellites ingreſſus ē aulā: oīb; eū libenť ſuſcipi
entib;. Cōp̄hendentes ū antiochū regē cū lyſia:
uiuentes ꝑducūt ad eū. Qui ſtatī iubente deme
trio interempti ſt̄ cū regnaſſet antiochꝰ annis
duob;: ſic iā ⁊ alibi demonſtratū ē. Conuerſi
aūt ad eū multi iudeoꝝ maligni tranſfuge. cū
q̄b; ⁊ alchimꝰ ꝑnceps ſacerdotū accuſabant uni
ūſā gentē ⁊ iudā ⁊ fr̄s eiꝰ: dicentes qđ omīs
amicos interfeciſſent. omīſq; eiꝰ fautores ꝑdidiſ
ſent. ſe ipſos q̄q; a ꝓꝑa t̄ra iactatos extorres pa
trio ſolo factos. Rogabant ⁊ aliquē mitti ex
iudeis amicis eiꝰ: q̄ certiꝰ de facinorib; iude re
nuntiaret. Demetriꝰ aūt cōmotꝰ miſit bacchidē
amicū regis antiochie epyphanis: cui omīs
meſopotamia credita erat dans ei exercitum.
⁊ ꝑncipē ſacerdotū alchimū cōmendans: ꝑ
cepitq; ꝑimi iudā. ⁊ eos q̄ cū eo erant. Egreſſus
ū ab antiochia bacchides: ꝑuenit ad iudeā.
dixitq; ad iudā et fr̄s eiꝰ de amicicia ut pace
loquens: dolo uolens illū cape. Ille ū minime
credidit: uidens cū tanta multitudine exercitꝰ.
eū ad eē q̄ſita ad bellū ⁊ n̄ ad pacē ueniſſet. ſ;
quidā ex poplo attendentes q̄ bacchides con
tionabatur: ⁊ exiſtimantes nich̄ ſe ab alchimo
ſeuū pati conſanguineo exiſtente: ad eos tranſi
erunt ⁊ ſacramētū abituriſq; acceperunt nich̄ pati.
neq; ipſi neq; hij q̄ eiꝰdē fuerant uoluntatis.
Bacchides ū tranſgreſſus ſacramētū. lx. ex eis interfec̄.
⁊ alios q̄ ad eū tranſire cogitabant remorari

fecit: ꝑorib; fidē n̄ cuſtodiens. Deſcendens
aūt ab iheroſolymis. ē ad uillā q̄ dr̄ bitzito ue
niſſet: multos cepit tranſfugas ⁊ aliq̄s popli.
Quos oēs occidens: denuntiauit ꝓuintialib; cunctis.
ut ioachim obedirent. Cui aliq̄ militū partē
relinquens ad ꝓuintiā cuſtodiendā: ad regē
demetriū antiochiā reūſus ē. Ioachim ū ꝑnci
patū ſuū uolens confirmare. ⁊ credens qđ ſi
fidē ꝑpareт multitudini. tutiorē ſibi magiſtra
tū adquireret: omīs ſeducebat uerb. ⁊ blandiciis
unicuiq; loq̄ns: nimis ueloci͠t manu ualida
tranſfugarū circūſeptꝰ ē cū q̄b; miniſtris circuibat
ꝓuintiā. ⁊ q̄ſcūq; in ea iude conſentientes inue
niſſet occidebat. Videns aūt iudas ioachim mag
nū fieri. multoſq; interfeciſſe uiros bonos ⁊ ue
nerabiles: ipſe q̄q; circuiens ꝓuintiā. occidebat
parciū eiꝰ fautores. Qđ cū uidiſſet ioachim et
intellexiſſet minime ſe contra iudā ualere: ad
auxilia demetrij regis conūtit. Veniens ḡ ad
antiochiā ciuitatē iudā accuſans q̄ſi multa
ab eo mala ꝑpeſſus. ⁊ ampliora toleraturꝰ: niſi
citius uindicaretur: ut demetriꝰ hoc ⁊ ſuis reb;
putans eē noxiū. ſi negligeret tanta iude faci
nora. nichanorē fideliſſimū amicū cū exercitu
deſtinauit. q̄ cū eo a romana ciuitate fugerat:
ꝑcipiens ei nullatenꝰ genti parcere iudeoꝝ. Ni
chanor ū ꝑueniens ad iheroſolymā: pugnare
aduerſus iudā minime decreuit. dolo aūt eū opp
rimere cupientes. mittit ei ūba pacifica: dicēs nulla
neceſſitatē pugnandi ueniſſe. ſacramētū ꝓſtare ſ;
qđ nich̄ ſeuiſſimū a rege pateretur. Hec dicente
nichanore. iudas ⁊ fr̄s eiꝰ flexi. nullāq; frau
dē ſuſpicati: data fide ſuſcipiunt nichanorē
cū exercitu. Qui ſalutans iudā: dū ſermocina
rentur dedit ſignū ꝑpriis militib;. quatinꝰ iudā
cōp̄henderent. Qui cū inſidias intellexiſſet exi
uit: ⁊ ad ſuos confugit. Patefacta uero uo
luntate ſua ⁊ aꝑtis inſidijs: bellare nichanor
contra iudā decreuit. ⁊ pugnans ꝑparans con
fluxit cū eo in uico farſamala: quē uictū cō
pulit ad arcē iheroſolimoꝝ confugere. Cui
deſcendenti ab arce ad tēplū. occurrentes

aliqui sacerdotū et seniorꝝ salutabant eū: et
īmolationes ostendebant. q̄s p rege dō se of-
ferre dicebant. At ille comminatus ē eis templū
deponē: n̄ redeunti s̄ traderent iudā. Et h̄
q̄dē comminat̄ ē: & exiit ab iherosolymis. Sa-
cerdotes aūt p̄p̄t dictorꝝ eius merorē. in lacri-
mis prupere: & dō supplicabant eos ab com-
minatis piclis libare. Cūq; nichanor ab ihe-
rosolymis egressus in aliquo uico q̄ bethoro
dr̄ puenisset. ibi castra constituit: ubi & alia
p̄sidia de syria destinata suscepit. Iudas
aū in adasis altero uico stadiis distante tri-
ginta a bethoro castra metat̄ ē: mille tantū
socios habens. Hortat̄q; ne pertimescerent
multitudinē aduersariorꝝ. s; q̄ sunt & de q̄b;
p̄mus picula paterent̄ cogitantes. unani-
mit̄ hostes inuaderent: pcedit ī pugnā: &
committens fortissimū p̄liū cū nichanore:
aduersarios ualde contriuit. Deinde ipse ni-
chanor dū atrocit̄ decertaret: occisus ē. Q̄o
cadente. ducē pdens exercitꝰ t'ga u'tit ad
fugā. Q̄s psequentes iudas inficiebat: & so-
no tubarū in circuitu positis. significabat
q̄d hostes p̄lio supati descenderent. Q̄ au-
dientes armati exibant: & fugientib; occur-
rentes: occidebant eos. Ex q̄ p̄lio nullus eua-
sit: dū nouē miliū numerꝰ extitisset. Que
uictoria contigit duodecimo m̄se q̄ dr̄ apd̄
iudeos adar. apud macedones distris. Hanc
celebrant p omnē annū: festū colentes diē.
Et ex illo q̄dē tēpore breui spacio gens iu-
deorꝝ ab illis calamitatib; requieuit. s; p̄ ea rur-
sus ad certamina & pic'la rediere. Principē
aūt sacerdotū ioachim. uolentē deponere
murū sanctuarii uetere & constructū ab
antiq̄s p̄p̄h'is. plaga quedā dī repentina
pcussit. ex qua mutus in t'rā cecidit. & tor-
tus p multos dies detestabilit̄ expirauit:
p̄ncipatū sacerdocii tenens annis quatuor.
Quo defuncto sacerdotiū popls̄ iude con-
tradidit. Q̄ audiens uirtutē romanorꝝ q̄d
expugnassent gallias. & iberiā. & cartagi-
nē libie. nec n̄ & greciā subegissentq; reges
pseū. & phylippū. & magnū antiochū: delib'a-
uit cū eis amicitias copulare. mittens romam
amicos suos eupolemū filiū iohis. & iasonē
eleazari: rogabat q̄; p eos romanos s̄ & auxilia-
tores & amicos eē: & demetrio sc̄be. q̄tin' non
confligeret cū iudeis. Cūq; uenissent romā
legati iude. senatꝰ eos libent̄ excepit. & ea que
peciet̄ celerit̄ annuit: faciens ob hoc senatꝰ con-
sultū. Exemplū q̄dē ad iudā t'nsmisit: ipsum
aū stabul' ereis sc̄ptū in capitolio collocauit.
Erat aū huiusmodi senatꝰ consultū: de auxiliis
& de fide circa gentē iudeorꝝ. Neminē sub-
iectorꝝ romanis bellare pmittimꝰ cont' iude-
orꝝ gentē: nec alicui bellanti pbendū eē cen-
semꝰ triticū. aut naues. pecunias aūt. & siq̄s
cont' iudeos putauerit eē bellandū: sciat eis
nos auxilia p̄staturos. Et rursus si roma-
norꝝ q̄libet inuaserit. t'rā. iudeos eis modis
omib; obstaturos. & siq̄d de hoc pacto gens
iudeorꝝ uoluerit uel addere uel auferre: com-
muni sententia popli romani faciendū eē
conuenit. Sc̄ptū ē aū hoc senatꝰ consultū p
eupolemū iohis filiū. & iasonē eleazari. sub
p̄ncipe sacerdotū iuda: duce symone fr̄e
ipsius. Hec q̄dē p̄ma int' romanos & iudeos
amicitia: cognoscit' contigisse.

Demetriꝰ aū nuntiata s̄ morte nichanoris
& pditione militie: rursus ad iudeam
bachidē misit cū exercitu. Q̄ ab antiochia
egressus puenit ad iudeā. & in arbellis ciui-
tate galilee castra constituit. & eos q̄ ibi in
speluncis habitabant: cū multi ad eas con-
fugissent. captos suis partib; aggregauit.
exindeq; mouens ad iherosolymā pp̄arabat.
Q̄ audiens iudā in aliq̄ uilla nomine barzinote
castra locantē: cont' eū alacrit̄ ppabat cū pe-
ditū uiginti milib;. equitū duob; milibus.
Iude u' fuer' duo milia. q̄ multitudinē bachi-
de timentes. tentoriaq; relinquentes: fuge-
runt p't' octingentos. Iudas u' p̄prus militib;
destitutus. & hostib; imminentib; nec tēpus

hn̄s congregandi exercitū: dubitabat cū oc-
tingentis pugnā contͣ bachidē cōmittē. Hor
tatusq; ē suos ut hostes inuaderent. & pugnā
uirilit̄ sustinerent. cum illi dixissent se n̄
ēē ad tantā magnitudinē exercitꝰ idoneos. &
suaderent nc̄ quidē discedē & apictis libari.
pꝰ hec ū inimicis. collectis uirib; obuiaretꝰ n̄
hoc inqͭ uideat sol aspectꝰ: ut t̄ga mea hostib;
nudē. S; licet oīm̄ impleat ꝑire pugnantē: for
tit̄ stabo. oīa uirilit̄ ꝑferens fūtā pidā. Bachidē
ū ꝑducens exercitū de castris: ad ꝑliū ꝑpabatͩ
& eqtes inutq; cornu disponens. leuiores aūt
& acharios añ oīnē aciē: ipse in dextro cornu constituit
Q ē aciē sic ordinasset: iussit tubicinē signū
dare. Hoc idē faciens & iudas: cōmittit ē hostib;
pugnā. Q̄ cōstant ābob; certantib;. ꝑliū usq;
ad occasū sol extensū ē. Uidens iudas bachi
dē ē electis suis in dextro cornu ordinatū: cō
ggtans animosissimos uiros. inuadit illam
partē exercitꝰ & confligens ibi ordinē eoꝝ
dirupit. & medios ad fugā conūtit. secutus
eos usq; ad azara. Videntes q̄ fugā dextrē par
tis q̄ in sinistro cornu. circūuener̄: & iudā se
quentē in medio eū obsederr̄. Q̄ fugē mini
me ualens circūseptꝰ ab hostib;: stans pug
nabat cū suis. Multosq; interficiens ad uer
sarioꝝ: ꝑcussus interijt. Iuda ū interfecto:
socij eī tali duce ꝑuati t̄ga ūter̄. Cuī corpꝰ
hostib; sub pacto symon & ionatha fr̄s re
dimentes. ꝑduxer̄ ad modin uillā ubi & pat̄
eoꝝ sepultus erat: lugente eū ꝑ multos di
es poplo ebreoꝝ & honorante scdm̄ cōmu
nē & legitimā consuetudinē. Finis quidā
tal iudā iudā inuenit uirū fortē. magnū
& bellicosū. & mandatoꝝ patris sui memorē:
& oīa ꝑlibitate ciuium & facē & patri paratum.
Tali q̄ uirtute plenus magnam ē glām. et
monimenta seruauit: liberans gentē ama
cedonum seruitute. Qui cum ꝑncipatum
sacerdotij trib; annis habuisset: defunctꝰ
est; Explic lib. XII. Josephi. illustris he
breoꝝ hystoriographi de antiqitate iudaica
ab initio mundi usq; ad tpa
Machabeoꝝ.